REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

DOS. Nr. 40001 VOL. Nr. 28

ARHIVA OPERATIVA

DOSAR

Anchetă Diverse declarații (copii) în legătură cu complotul organizat de IULIU MANIU și ION MIHALACHE

Data

Urmează vol. nr. 29

Tip. M.A.I. – c. 0755/1963

ROMÂNIA

Dosarul Nr. ______ Vol. Nr. 28 I

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

DIRECȚIA GENERALĂ A POLIȚIEI

ANUL 194__

DOSARUL

relativ la Actele de anchetă
privitor la complotul or-
ganizat de I. Mihalache și
Iuliu Maniu și alții

Observațiuni: ______

M. O., Imprimeria Națională

Nr. volumului următor: ______

11

I. LAZĂR

copie. vezi vol. 4, f. 12-19.

00001

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Dr.ILIE LAZAR, de profesiune avocat domiciliat în Bucureşti, Str.Poştei Nr.2, asupra intenţiunei mele de a pleca pe calea aerului în străinătate declar următoarele:

In urma prigoanei ce nu mai încetează contra mea şi a familiei mele, încă în 15 II-a 1945, am dispărut dela domiciliul meu stând pe capul a cel puţin 22 familii în Bucureşti şi provincie.-

Intre timp în urma însemnării şi implicării mele in aşa zisele "Sumane Negre" am fost condamnat şi am şi ispăşit 7 luni de temniţă grea. Cum pe viitor aceiaşi soartă mă aşteaptă, mi-am propus să fug cu orice jertfă. Fuga mea nu avea nici un alt rost, decât pur şi simplu dorul de a trăi în libertate ceiace acasă în ţara mea în familia mea nu mai aveam. Am comunicat această dorinţă a mea prin soţia mea D-lui Preşedinte Iuliu Maniu, încă cu luni înainte. De data aceasta mi s'a comunicat şi prin Dl.NICOLAE CARANDINO, am şi luat contactul în 13/14 noaptea, la ora 1/noaptea/, cu domnii: POPESCU Dr.GAFENCU, fraţii BORCEA, sfârşind prin a-i cunoaşte atunci personal şi pe aceştia. Intâlnirea a avut loc la capul liniei de tramvaiu 14, unde eram aşteptaţi de D-nii de mai sus şi de Dl.MIHALACHE, care era în maşina lor. Eu am sosit în maşina vechiului meu cunoscut şoferul AURICA POPA, împreună cu D-na şi Dl.CARANDINO.-

In a treia maşină mai erau nişte domni pe care nu i-am putut identifica fiind întuneric. Conduşi de D-nii de mai sus, am plecat cu toţii spre locul de unde urma să decolăm.-

Din tot ce s'a petrecut şi de execuţia primită a prinderii şi tragerii noastre în cursă, s'au a trădării noastre nu poate fi nici un dubiu. Acest fapt este o realitate tristă pentru mine şi prietenii mei. Trebue să recunosc un fapt categoric şi anume, că eu am fost un mare naiv, acceptând a mă aventura la o acţiune

./.

cu oameni complect necunoscuţi,pe altă parte trebue să recunosc,că organele siguranţei şi-au îndeplinit rolul de minune.-

Nu ştiu rolul ce au jucat în această chestiune cei doi piloţi pe care eu nu i-am cunoscut şi niciodată nu am luat contact cu ei.-

In legătură cu lucrarea mea,care este o complectarea memoriilor mele din tinereţe începând,aceasta nu are nici o legătură cu încercarea noastră de a fugi.Lucrarea este de domeniul trecutului şi sunt întâmplările petrecute cu mine în ultimii ani,adică biografia mea,care este icoana vie a unei vieţi sbuciumate şi destrămate.-

Sunt îndurerat că aceiaşi soartă năprasnică mă urmăreşte şi sub actualul regim ca şi sub celelalte a lui Carol II şi Antonescu.Eu sunt convins,că faţă de noi unii, care sub raportul sentimentelor democratice n'aveau nimic a ne reproşa să merge prea departe.Eu nu voiu putea nici odată să parviu în viaţă,prin aportul misiunei şi lăsarea tovarăşilor de idei.-

Repet că gândul meu curat atunci,când,foarte uşuratic am consimţit să fug n'a fost altul decât a-mi pune la adăpost fiinţa fizică şi a trăi în libertate,atâta vreme cât marile puteri nu vor cădea de acord.-Pentru noi ca popor şi pentru mine individual va rămâne credinţa fermă,că mult încercatul nostru popor,nu va putea progresa, decât în perfecta armonie cu vecinii cei puternici,iar actualmente diferenţe între cei mari nu le vom lichida,Ba sunt convins că un eventual războiu ar însemna distrugerea noastră complectă.In legătură cu vreo acţiune pretinsă cu şi de data aceasta declar sus şi tare.Decând m'am eliberat din închisoare eu n'am participat nici direct nici indirect la nici o acţiune.N'am fost nici o singură dată în cele două judeţe Hunedoara şi Maramureş al căror preşedinte sunt.

N'am dat o singură hârtie politică sau de orice altă natură .Dela şefia Secţiei Muncitoreşti a partidului mi-am dat dimisia irevocabil atât în faţa D-lui Iuliu Maniu,c t şi Mihalache.-

La clubul partidului n'am fost nici odată de un an de zile.-Aceasta fiind situaţia şi adevărul curat şi văzând că persecuţia împotriva mea nu încetează am crezut că să plec din ţară şi din sânul familiei dragi,până când alte foruri internaţionale,vor calma spiritele şi în ţara noastră

Recunosc faptul că am avut intenţia să fug şi acesta este cazul pentru care îmi aştept cu resemnare pedeapsa, dacă aşa se va judeca un om care afară de dragostea de adevăr n'are alt obiectiv în viaţă.-

ss- Ilie Lazăr,

00003

copii vezi vol. 4 f. 20 - 23

00004

DECLARATIE

Subsemnatul Dr. ILIE LAZAR avocat domiciliat in Bucuresti str. Postei nr. 2 ,cu privire la intenţia mea de a pleca in străinătate pe calea aerului declar următoarele :

In complectarea declaraţiei dată Dlui Secretar General BUNACIU,complectez.-

In după amiaza zilei de 13 VII-a, am fost vizitat de secretarul Dlui IULIU MANIU, inginer BOILA R. care mi-a comunicat,că Dl. Presedinte ar doi să ne vedem la orele 9 la verişoara D-sale,unde probabil va lua masa ,la Dna SABOTINA IONESCU din str. Tokio nr. lo Aci m'am intâlnit cu Dl. Presedinte IULIU MANIU la orele 9,3o Dl. Presedinte mi-a comunicat că dacă doresc a pleca in noaptea aceasta cu un avion s'ar putea să plec. La intrebarea cu cine ar urma să plec, el mi-a comunicat că cu Dl. I MIHALACHE,PENESCU si CARANDINO. M- a mai intrebat dacă am ceva bani i-am răspuns că voi face rost. I-am răspuns, că voi trimite masina cu soferul AURICA POPA,să facă să mă văd cu sotia mea. Dacă dela dânsa am obtinut şio parte din bani cares'au găsit la mine. S'a stabilit tot atunci că să mă întâlnesc la Dl. MANIU, in casa lui TOMEO BOILA, cu Dl.CARANDINO,care urma să mă conducă la locul plecări.-

Dl. CARANDINO, a sosit cu soţia sa şi cu un domn ,declar al cărui nume îmi scapă şi mi-a comunicat că trebuie să fiu la ora 1, după miezul nopti la capătul linii tranvaiului 14 şi că trebuie să trecem şi pe la Dl. PENESCU'

C-am la Vre'o 12,3o, am plecat spre locrul intâlniri trecând pe la casa lui PENESCU. Aci Dl. CADANDINO a intrat in locuinta şi peste un sfert de or oră am plecat impreună.-

Acolo am aflat o maşină in care era Dl. MIHALACHE şi ne-au fost prezentanti de Dl. CARANDINO

şi Dl. POPESCU GHEORGHE, Dr. GAFENCU şi fraţii BORCEA.-

In decurs de 5 minute am plecat,ei inainte si noi in urma lor.-

Drumul a durat c'am două ore. Am sosit la 3,3o unde am stat până dimineaţa.-

005

Dnii organizatori: POPESCU, GAFENCU şi ceulanti au dispus in intregime de noi,iar in momentul sosirei celor două avioane care au sosit cu 3/4 de oră intârziere,până au sosit echipele sigurantei care au fost acasă in cursul nopţii iar Vre'o câteva camioane si masina B. pe care am bănuit-o că este oficială au sosit dimineaţa.- In momentul sosirei avioanelor am fost porniţi şi noi, iar in două minute am fost inconjuraţi de circa 3o agenţi conduşi de un domn inspector ZAHARIA/ pare-mi-se / şi au tras in noi somându-ne să ne predăm. Această operaţiune a fost atât de perfectă,incât suntem convinşi că a fost o cursă bine pusă la punct,cu o mare trădare la mijloc.-

/ss/ ILIE LAZAR.-

copie vezi vol. 4. f. 24–25

00006

D E C L A R A T I E

ILIE LAZAR, doctor, în complectarea celor două declarațiuni anterioare declar urmatoarele:

In ziua de 13 VII. m'a vizitat Dl. Ing. R. BOILA, care mi-a comunicat că Dl. Presedinte MANIU, ar dori să ne vedem astă seară eventual la vara D-sale CROTITA IONESCU, din Str Tokio Nr. lo. Pentru a putea face eventuale deplasări, am telefonat prietenului ILIE MANDRUTOIU, care este unul din stăpânii sofeurului AURICA POP, rugându-l să-i ingădue lui AURICA, ca să se deplaseze cu masina la o intâlnire cu Dl. MANIU.-

In acest POPA amavut perfectă încredere decând l-am avut în turneul ce am făcut în Ardealul de Nord, împreună cu Dl. MARKHAM.-

Acest om pe care l-am cunoscut atunci a fost rugat să ţină din când in când si legătura intre mine şi soţia ba câteodată i-mi aducea si mâncare acolo unde trăiam ascuns.-

La orele 9.3o, am sosit la casa D-nei IONESCU, la intâlnirea fixată , iar peste vre'o lo minute a sosit si Dl. MANIU, insotit de Ing. R. BOILA. Am rămas singuri cu Dl. MANIU timp de cinci minute in care timp am fost intrebat dacă doresc să plec incă in aceasta noapte pe calea aerului in străinătate. Intrebând cum si cu cine, mi-a spus că cu Dl. MIHALACHE, PENESCU si CARANDINO.-

După aceasta convorbire am consimtit imediat. M'a intrebat dacă am si ceva bani, i-am spus că oi face rost iar după aceasta a intrat Dl. Ing. BOILA, care mi-a declarat că la ora 12 să ne intâlnim la el cu Dl. CARANDINO.

ss/Ilie Lazăr

copie vezi vol. 4. f. 26-30.

00007

D E C L A R A T I E

Subsemnatul ILIE LAZAR, avocat domiciliat in Bucuresti str. Poştei nr. 2 la cerere declar şi calităţile ce am în Partidul National Tărănesc şi anume, sunt presedinte a judeţelor Maramureş, Hunedoara, secretar general pentru Ardeal şi Banat, precum şi membru in delegaţia permanentă.-

Declar următoarele in legătură cu, declaraţia după umila mea susţinere puţin serioasă pe care am dat-o Dlui C Sturza ca urmare a unei discuţiuni dela masă.-

Am ajuns la Dl C Sturza in urma invitaţiuni Dnei Sturza, care este soacra nepotului meu.- Aici am stat cca 18 zile în luna Aprilie. Motivul plecării mele acolo, era că mă simţeam urmărit politic.-

Ca deobicei la masă să discută tot, fără insă aceste discuţiuni a le da importanţă aşa şi această discuţiune doresc să o explic intâi.-

Discuţia a mers in contradictoriu şi anume:

Dl Sturza susţinea, că şi de data acesta ca şi altădată dealungul istoriei "ruşii nu vor părăsi ţara de loc". Eu am explicat că "Conu Costache" este un pesimist incorijibil, deoarece de data aceasta stăm in faţă cu stipulaţiunile din tratatul de pace.

Eu cred că tremenul de 1 Aprilie după toată posibilitatea, după părerea mea este ultimul termen.-

La intrebarea Dlui anchetator ce am înţeles din "declaraţia" sub numele I. Lazăr zis "Nae Oboreanu" Dlui C Sturza şi anume partea "aliaţilor noştri din răsărit" răspund.

Sub această frază am inţeles pe aliaţii noştri din răsărit cu ajutorul cărora după 23 August am luptat contra germano-maghiarilor şi anume Misiunea Sovietică. La intrebarea dlui anchetator de ce i-am pus in ghilimele Răspund:

In sufletul meu, care şi ca credinţă politică am fost de stânga o viaţă intreagă, cu durere a trebuit să constat, că aliaţi noştri" pe noi care am luptat pe faţă contra regimurilor de dictatură Carol şi Antonescu sub regimurile cărăra am suferit şi închisori, de data

./.

aceasta mă persecută atât personal cât şi partidul meu despre care să ştia,că in trecut n'a făcut decât o politică de apropiere faţă de vecina noastră Rusia.-

Eu,atunci când la armata IV am luptat şi colaborat cinstit şi loaial cum imi este firea,fiindcă atidudinea mea cu acest prilej este cunoscută. Dl General Comandantul trupelor sovietice nu odată m'a utilizat pentru a determina anumite situaţiuni.

Inaintând şi ajuns la Tâegul Mureş,am oferit soldaţilor şi ofiţerilor sovietici aflaţi acolo o masă la care pe lângă toastul meu pentru Maresalul Stalin am mai solicitat şi ridicarea unui monumet şi declararea de cetăţean de onoare a Colonelului Sovietic căzut acolo.

Eu in conştiinţa mea sunt liniştit,că afară de dragostea fanatică pentru neamul meu nu doresc decât să fim lăsaţi aşa după cum mi se precizează in acordurile internaţionale să trăim liberi şi independenţi.-

Când voi vedea că acestea mi se vor garanta, atunci voi avea elementarea omeniei de a nu mă sinchisi de nici un alt considerent ci voi fi cel mai aprig luptător pentru apropierea loială cu Uniunea Sovietică.-

De data aceasta " aliaţii noştri din răsărit" pentru nu pot înţelege ce motive ne tratează ca pe niste ocupaţi şi colaborează în asuprirea noastră cu aceia care au fost principalii colaboratorii ai lui Carol şi Antonescu.-

La intrebarea " decând am constata,că sovieticii sunt deveniţi din alianţi ocupanţi" Răspund.-

După 6 Martie 1945,am constatat,că o mică minoritate este încurajată in mod constant contra majorităţii ţării. Această credinţă a mea s'a intărit mai tare,atunc când după tratatele dela Jalta,Teheran, şi altele mi sa oferit posibilitatea de colaborare loaială,atât in scris cât şi prin intruniri publice,adică absolut pe baze democratice aşa cum credeam noi politică prin popor pentru popor,ori toate acestea au fost complect nesocotite de această mică minoritate ajutată de reprezentanţii forţelo sovietice.-

Aceasta imi este declaratia care o intăresc prin semnătură.-

(ss) Ilie Lazăr.

copie · vezi vol. 4 · f. 31.

00009

D E C L A R A T I E

ILIE LAZAR, Dr. Avocat, domiciliat in Str. Postei Nr. 2, in complectarea declaratiunilor anterioare, declar următoarele:

Am sosit la Dl. CONSTANTIN STURDZA, la Slobozia "Argeș, in luna Aprilie, data n'o știu minte, cu scopul de a mă ascunde de prigonitorii mei. Am stat circa 18 zile.-

Intr'o seară am avut o discutie la masă in legătură cu situatia politică internatională și in special cu ocupatia țării țării noastre.-

Dl. C. STURDZA, sustinea că aliații din Răsărit, nu vor părăsi țara noastră niciodată. Eu la aceasta am ripostat imediat că in urma stipulatiunilor din Tratatul de Pace, eu cred că trupele sovietice, vor părăsi tara cel mai târziu la 1 Aprilie 1948. Aceasta i-mi este credința mea fără a avea vre'o altă informatie.-

Prin fraza din ghilemele si anume "aliații nostrii din Răsărit, am inteles că in lupta contra Germanilor am fost intr'adevăr aliati, iar noi cei din inchisori, intre cari eu care am activat la ordinul D-lui MANIU si primind sfatul aliatilor pentru a da lovitura dela 23 August, unde personal renunț mai departe să continu ci i-mi însușesc declaratia dată D-lui C. STURDZA.

ss/ Ilie Lazăr.

copie vezi vol 4 f. 33,34,

00010

DECLARATIE

Subsemnatul ILIE LAZAR, refugiat politic, fost puşcăriaş condamnat la şapte luni închisoare pentru "omisiunea denunţării" existenţei Sumanelor Negre, declar următoarele:

Domnul CONSTANTIN STURDZA zis "Conu Costache" ne bate la cap în permanenţă, că "Aliaţii" noştri din Răsărit "nu vor părăsi România nici odată". Această afirmaţie a unui pesimist incorigibil cum este"Conu Costache" o combat prin următoarea şi categorică "declaraţie":

"Aliaţii" noştri vor părăsi ţara românească cel mai târziu la 1 Aprilie 1948.

Totodată mai afirm categoric că n'am renunţat de a vedea şi Basarabia reîntoarsă la Patria Mumă.

Aceasta îmi este categorica afirmaţie pe care o întăresc cu semnătura.

Slobozia la 27 Aprilie 1947.

(ss) Ilie Lazăr
sub numele adevărat, iar Nae Oboreanu, în cel de refugiat.

copie. vezi vol. 4 f. 35-43.

00011

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Dr. ILIE LAZAR, avocat, domiciliat în Bucureşti Str. Poştei Nr. 2, asupra întâlnirilor mele şi a prietenilor mei politici cu reprezentanţi militari şi politici ai Misiunilor Americane şi Engleze, declar următoarele:

M'am întâlnit în totul de trei ori dela sosirea lor în ţara noastră cu următoarele persoane şi în următoarele împrejurări:

1.- N'aşi putea preciza data, dar la orice caz imediat după sosirea în ţară a D-lui General SKYLER, am fost poftit la o masă de către Baronul NEUMAN, la Capşa unde am făcut şi cunoştinţa acestui domn General şi a ajutorului său, dacă îmi aduc bine aminte un domn marinar BOGEN. Istoricul acestei mese este următorul: Intreprinderea NEUMAN, care era în marea ei majoritate capital american, tot timpul regimului Antonescu a fost condusă de un consiliu de administraţie dondus de Dl. IONEL POP, Dr. STEFANI SECUT, MIHAIL RAUTU şi subsemnatul.-

La această masă afară de cei de mai sus înşiraţi au mai participat şi Dl. NEUMAN şi ajutorul D-sale din Bucureşti MORITZ BEILIS.-

La această masă dată de Dl. NEUMAN, în onoare reprezentanţilor americani am fost prezentaţi ca foşti consilieri cari în vremea lui Antonescu am condus intreprinderea.-

Afară de chestiuni banale şi de interese pentru intreprindere nu îmi amintesc să se fi discutat şi alte chestiuni.-

Pe Dl. SKYLER, precum şi pe Dl. BOGEN, eu de atunci nu i-am mai văzut şi nici întâlnit vre-o dată.-

2.- A doua întâlnite a mea şi a prietenilor mei politici cu reprezentanţi ai aliaţilor a fost în casa D-lui VASILE SERDICI, unde am cunoscut şi luat masa cu D-nii PORTER şi KEY, dela Misiunea Engleză. Prietenul meu SERDICI îmi spunea că dă, această masă ca să mă cunoască D-nii de mai sus. Stiut este că cu trei zile înainte am scăpat din închisoarea unde am stat 7 luni /în prevenţie/, fără să am nici un amestec în acea chestiune, care mi s'a

./.

imputat /participare la „Sumanele Negre"/

La această masă D-nii de mai sus pe care atunci i-am cunoscut şi de atunci nu i-am mai văzut au venit însoţiţi şi de o domnişoară translatoare al cărui nume nu-l ştiu. Dingre prienii politici care au luat masa atunci dacă îmi aduc bine aminte /în orice caz s'ar putea ca să l şi omit sau să-l pun pe altul care n'a fost), dar după cum îmi amintesc au fost D-nii Dr. SOLOMON, GHITA POP, GHILEZAN, MARLDARASCU, SERDICI, CANTEMIR şi să fi mai fost vre'unul sau doi.-

La această masă în dreapta mea şedea Dl. PORTER, iar la stânga D-ra translatoare. Masa a început circa la vre'o 2 după masă, iar eu fiind nevoit să plec mai devreme c'am pela orele 4, i-am lăsat pe toţi încă la masă. Cu mine şi în prezenţa mea a fost o dsicuţie deschisă de Dl. PORTER în legătură „lipsa de organizare practică" şi de tehnicieni a partidului naţional-ţărănesc. Această părere şi în special comparaţia ce a făcut Dl. PORTER cu partidul Liberal m'a „scos din sărite şi i-am ripostat timp de aproape trei sferturi de oră arătând şi punând pe hârtie cel puţin 15 tehnicieni, dar care nu-şi pot permite nici să dea mese şi nici să fie „onoraţi" a fi invitaţi cu d-nii „aliaţi" la mese. Mi-a arătat cum lucrează prin secţii de studii şi prin tehnicienii săi partidului muncitoresc englez.-

In jurul acestei chestiuni s'a dus întreaga discuţiune cât am participat eu la masă. C'am pela orele 4, după ce m'a chemat la telefon Dl. Maniu dela Sibiu, care m'a invitat acolo să mă refac, am plecat acasă. deoarece trebuia să pachetăm findcă la orele 6 îmi pleca trenul spre Ardeal unde n'am fost de un an.-

3./. A treia masă cu reprezentanţii ai „aliaţilor" a fost în casa D-lui SABIN MANUILA, cumnatul D-lui Doctor AUREL LEUCUTIA, fost Ministru, în Schitu Măgureanu Nr. 19, Aici Dl. MANUILA, dorea ca vre'o câţiva inşi şi anume d-nii GHITA POP. Dr. SOLOMON, HUDITA, SERDICI şi cu mine, să-l cunoaştem pe Dl. JOVELL, noul reprezentant militar şi urmaş a lui SKYLER.-

Despre aceste domn pe care tot atunci l-am cunoscut şi pe care nu l-am mai văzut, . Dl. MANUILA ne spunea că „datorită raportului către preşedintele Truman ne-a venit ajutorul american pentru Moldova"-.

In societatea D-lui JOVELL, era un domn ofiţer american care ne spunea că este de origină polonez şi în-

./.

soţitorul D-lor român Dl. IMPERIU MATEESCU.-

La această masă traduceau Dii. SERDICI, MANUILA, şi câteodată Dl. MATEESCU.-

Masa a decurs într'o atmosferă caldă şi mai mult protocolară,. Fiecare din noi ne ţineam strict de bon ton.

Eu personal mi-am permis a spune şi am rugat pe d-nii de mai sus să traducă următoarea întâmplare:

Eram în Comuna Porumbelul de Jos Jud. Făgăraş împreună cu D-nii STOICHITA şi Dl. MARKHAM.

Aici ne-au aşteptat tot satul şi după o scurtă primire ne-am adresat sătenilor ca să ne prezinte dintre ei aceia care au fost în America şi cari vorbesc englezeşte.-

S'au prezentat vre'o 15 inşi şi două femei cu care Dl. MARKHAM, s'a antreţinut. La un moment dat înaintează un bătrân şi scoate o scrisoare recent primită dela fiul său cetăţean american. In această scrisoare fiul scria tatălui său „ Dragi părinţi" după 4 ani de militărie şi petrecerea în tot orientul abia acum m'am reîntors din războiul cu japonezii şi pot să vă asigur că am terminat cu maimuţele etc. „După cum această expunere şi după traducere de către D-nii SERDICI şi MANUILA, a fost mare râset, eu afară de aceasta n'am mai susţinut şi n'am vorbit, decât ascultat până la plecare.-

Cu domnii de atunci mai sus arătaţi nu m'am mai văzut.-

semnez
ss/ Dr. ILIE LAZAR.-

29-VII-1947.-

copie vezi vol. 4. f. 44-000152,

D E C L A R A T I E
= = = = = = = = = = = =.

Subsemnatul Dr. ILIE LAZAR, avocat, domiciliat in Bucuresti Str. Postei Nr. 2, asupra intrebărilor in legătură cu intentia de a pleca in străinătate pe calea aerului declar următoarele:

In ziua de 13 Iulie 1947, am fost vizitat la locuinţa mea de atunci din Str. Prof. Bobeş Nr. 3, dela Dl. avocat NAUMESCU, de către Dl. Ing. ROMULUS BOILA, nepotul si secretarul personal al D-lui IULIU MANIU. Dl. BOILA mi-a comunicat următoarele: "Seful, care in momentul de faţă este la Snagov, ar dori ca azi seara pe la orele 9 să te vadă" Nu stia în mod precis ce ore să-ţi spună dar eu cred, că te vei muta de aici şi probabil vei pleca încă in noaptea aceasta. După cum imi aduc aminte Dl. BOILA derobat a preciza, fie că a stiut fie că ba, oricât am stăruit. In orice caz eu l-am rugat ca să treacă pe la soţia mea prin Str. Postei Nr. 2, unde eu din cauza prigoanei in care din nou mă găseam din Martie incepând nu puteam merge. Dl. BOILA si sotia mea sunt in situatia de a preciza c'am pe la ce oră a fost Dl. BOILA la locuinţa mea.-

Drept rezultat al acestei vizite m'am pomenit c'am pe la orele 7 seara cu vizita sotiei mele si a fetiţei. Ne-am sfătuit c'am până la orele 8, când am rugat prin telefon pe Dl. Ing. MANDRUTIU, să-mi facă rost de o masină si care ar trebui să nu mă coste prea mult, fiindcă ar trebui să facă niste drumuri cu mine. Dl. MANDRUTIU in circa o jumătate oră a venit la mine cu o masină si cu Prof. AURICA POPA / un cunoscut sofeur care a mai făcut cu mine si un turneu in Ardeal/. Peste un sfert de oră am plecat cu masina si cu Dl. Ing. MANDRUTIU, la locul de intâlnire al Dl. MANIU si anume la verisoara D-sale, D-na GORITA - IONESCU, din Str. Tokio Nr. 10.

./.

Această întâlnire o fixasem cu Dl.BOILA împreună.

m Sotia mea si fetiţa au rămas la locuinţa D-lui NAUMESCU,punându-mi la punct hainele,cărora urma după întâlnirea cu Dl.MANIU să le trimit masina si să ne vedem din nou.-

Eu am sosit la D-na IONESCU,exact la ora fixată adică la orele 9 seara.Aci am fost primit de sotul doamnei Dl.Ing. IONESCU,căruia i-am cerut scuze,pentru incomodare spunându-i că am aci la Domnia sa o întâlnire cu Dl.MANIU.Dl.IONESCU,m'a poftit in biroul D-sale unde am asteptat sosirea D-lui MANIU exact 2o minute.

Dl.MANIU a sosit insotit de Dl.BOILA.Domnii IONESCU si BOILA ne-au lăsat in doi,iar Dl.MANIU s'a intretinut cu mine circa 5 minute după cum urmează "Doresti să pleci in străinătate "? I-am declarat că acest gând il am de mai nainte si că nu mai pot trăi mereu prigonit si prin inchisori.Am rugat si pe soţia mea să vă comunice că faptele mele pentru partid merită ca să fiu ajutat si pus la dăpost.-

"Poti pleca incă in noaptea aceasta" A răspuns Dl. MANIU "Dar cu cine şi între ce imprejurări"? "Cu Dl.MIHALACHE, cu PENESCU şi cu CARACNDINO" "De acord i-am răspuns! ".

Si acum ce am de făcut ? M'a mai intrebat Dl.MANIU, dacă am bani? I-am răspuns că am vre'o loo dolari şi îmi va mai da si soţia ceva că şi ea are vre 'o loo.De fapt soţia mea mi-a dat 6o dolari.După această convorbire cu Dl.MANIU,l-a chemat in lăuntru pe Dl.Ing.BOILA,întrebându-l "unde ar trebui să se vadă ILIE cu Dl.CARANDINO"? Dl.Ing.BOILAa spus că peste vre'un"ceas bun" la el acasă.După aceasta Dl.MANIU m'a sărutat si mi-a zis "Dumnezeu să-ţi ajute" După plecarea D-lui MANIU insotit de Dl. Ing.BOILA,am telefonat atât sotiei mele cât si D-lui AURICA POPA sofeur care era acasă la locuinţa sa să-mi ia si sotia si pe mine si să ne intâlnim din nou in casa D-nei SEVER DAN /naşii fetitei mele/ la Sosea.Peste cel mult 2o minute am fost cu toţii la D-na SEVER DAN care era singură acasă.Aci le-am comunicat "Convorbirea cu Şeful" si că incă in noaptea aceasta este vorba să plec impreună cu domnii MIHALACHE,PENESCU si CARANDINO. Apropiindu-se plecarea pentru a mă intâlni cu Dl.CARANDINO care urma să mă pună la curent cu amănuntele plecării,mi-am luat rămas bun dela D-na DAN,mi-am dus familia până lângă Banca Natională,unde locuesc si m'am indreptat spre locuinţa D-lui ROMUL BOILA lângă Arcul de Triumf.

Aci am sosit pe la orele 11 si ceva iar aproape de 12.3o,si-a făcut aparitia Dl.si D-na CARANDINO insotit de un

./.

domn doctor pe care atunci l-am cunoscut.

Nu pot preciza dacă domnii HATIEGANU si Ing.BOILA, au sosit deodată, dar in oricecaz intrarea in casă si-au făcut-o odată. Aci Dl.CARANDINO mi-a comunicat, că trebue să trecem pe la PENESCU, şi că cu familia PENESCU impreună el ne va conduce la locul intâlnirei cu Dl.MIHALACHE.-

Peste cel mult 1o minute dela plecarea acestora plecăm cu D-na si Dl.CARANDINO prin strada Andrei Muresanu locuinţa D-lui PENESCU. La locul de intâlnire care numai Dl.CARANDINO il stia.

La Dl.PENESCU amasteptat circa o oră, noi in stradă, iar Dl. CARANDINO a intrat in casă. D-na si Dl.PENESCU ne-au urmat masina noastră si peste circa 2o de minute, am sosit la locul intâlnirei la sfârsitul tranvaiului 14. Aci l-am găsit pe Dl.MIHALACHE intr 'o masină şi in jurul motorului vre'o câtiva domni, cari simulau că sunt in pană. Dl.CARANDINO, ne-a prezentat pe domnii POPESCU, Dr.GAFENCU şi BORCEA. Eu m'am dat jos să salut pe Dl.MIHALACHE pe care nu-l văzusem din Martie. După cel mult cinci minute masinile se pun in miscare după indicatiunile domnilor "organizatori" care in cazul de faţă mi se păreau domnii POPESCU, Dr.GAFENCU.-

Ni se comunică că vom face circa 4o Km. pe un drum foarte rău. Intr'adevăr drumul a durat aproape trei ore, către 3.3o, am sosit la locul de unde urma să decolăm adică in hotarul comunei Fundulea. La sosire domnii POPESCU si GAFENCU ne iau ca să ne arate terenul, după care ne reintoarcem la maşini, care stăteau in marginea soselei. Asteptăm să treacă vremea si să plecăm aşa după cum ne-a asigurat Dl.POPESCU "avioanele pleacă din Bucuresti la orele 6 dimineata si fac până aci 9 minute".

Ori s'a intâmplat să fie la mijloc o mare tragere in cursă sau in orice caz o mare trădare a noastră, deoarece avioanele nu erau de transport, nu duceam pentru Constanta medicamente "/cum ni s'a spus"/. Afară de aceasta sosirea a fost cu vre'o câteva minute înainte de ora 7. Felul cum s'au petrecut lucrurile in momentul sosirei celor două avioane ne-au lămurit complect asupra tuturor amănuntelor. Siguranta pentru perfecta functionare până in cel mai amănunt merită toată lauda.

Sunt intrebat de către domnii anchetatori, din nou asupra intentiunei mele si a supra "dispozitiunilor" ce a-şi fi primit din partea conducerii de partid si ce anume "mesagii" trebuia să transmit si cu cine urma să iau contact. Răspund categoric si sub cuvânt de onoare că intentiunea mea de a pleca era de a mă pune la adăpost si a-mi asigura fiinţa mea fizică. Este stiut, că cu incepere dela 15 Februarie 1945, am fost nevoit să plec de acasă si de

./.

atunci cu o intrerupere de două luni să trăesc in permanentă ascuns, iar implicarea mea pe nedrept in procesul "Sumanelor Negre" m'a făcut să sufăr 9 luni regim celular de temniţă grea. Repet si de data aceasta că afară de gândul si scopul de mai sus n'am avut nici un alt gând ascuns si cu atât mai putin vre'o "dispozitie" sau mesajii de transmis cuiva. Cu Dl. IULIU MANIU, n'am vorbit decât 5 minute si exact celea scrise mai sus. Altfel cu Dl. MANIU m'am văzut ultimadată in luna Februarie sau Martie /nu-mi amintesc precis la o masă intimă la Dl. Dr. JOVIN era prezent si Dl. Dr. SOLOMON. Cu domnii MIHALACHE m'am văzut ultima dată la nepotul D-sale NESTOR BEDEA, cred tot in luna Februarie sau inceputul lui Martie. Pe Dl. PENESCU nu l-am văzut mai bine de un an si două luni. Cu toate că in timp ce am fost in inchisoare, am fost cooptat membru in Delegatia Permanentă a Partidului, totuşi de un an de zile am stat la o parte de orice actiune de partid, iar la şedinţele Delegatiei n'am fost nici o singură dată.

Nu pot să stiu deci ce s'au petrecut in acest timp în toate sectoarele partidului.-

Nu m'am ocupat nici in momente liniştite de problema externă, iar in acest timp sunt absolut străin de orice actiune şi de orice contact cu vre'un domn fie român fie strein din afara fruntarilor ţării.-

Am mai fost intrebat ce cred despre plecarra domnilor din conducerea partidului?

Fără să fi avut vre'o informatia sau vre'o convorbire cu careva dintre colegii mei, eu cred, că si pe dumnealor ia determinat mai puternic decât orice prigoana regimului care in ultima vreme cu miile ne-a arestat pe conducătorii partidului din intreaga ţară.-

Altfel Dl. MIHALACHE îi spunea la reintoarcerea dela Fundulea D-lui Secretar General BUNACIU in prezenta mea, că era informat că urma să fie arestat şi dumnealui. In caz că onor domnii anchetatori ar continua a avea vre'un dubiu asupra celor de mai sus, rog să fiu confruntat cu toţi domnii din conducerea partidului asupra veracităţii celor de mai sus.

Până la urmă sunt convins, că in aceasta chestiune va triumfa numai adevăruri, care nu este decât unul singur si care nu va putea fi cu nici un pret schimbat. Situatia mea cu nimic nu se schimbă dacă se incearcă a se stoarce altceva decât deiace mai sus arătate.

Semnez
ss/ I. LAZAR.

5 August 1947.

copie vezi vol. 4 f. 53-57 00018

DECLARATIE

Subsemnatul Dr ILIE LAZAR, domiciliat in Bucuresti str. Postei nr. 2, de profesiune avocat asupra celor intrebate declar următoarele.

Organizarea sectiei muncitoresti a Partidului national tărănesc, a inceput in toamana anului 1944 cu aporbarea condcuerii partidului. Cu conducerea acestei sectiuni am fost insărcinat subsemnatul si in comitet ales de muncitori. Comitetul acestei sectiuni era compus după cum îmi aduc aminte din următoarele: Eu presedinte, Dnii R. GEORGESCU si IONESCU STEFAN vice presedinte, ION LUPAN, secretar general, Bucur seful sectiei juridice si cerica vreo 22 de persoane ca făcând parte din comitet al căror nume nu-l retin pentru toţi . NICULESCU DORUL ,ZAMFIR TEODORESCU, NIC. UNGUREANU, TOMESCU ,ION LAMBRU, BERCARU şi altii.

Rolul si activitatea acestei chestiuni erau esclusiv prin sectoarele statutare ale partidului, iar rolul meu de presedinte era de a coordona activitatea şi a prezida adunările si sedintele acestei sectiuni.

Nici o actiune a acestei sectiuni nu se putea intreprinde decât in cadrul sectilor statutare ale partidului, ele fiind supuse disciplinei de partid.

Propaganda se făcea prin adunăriicare se tineau in sala clubului in fiecare seara si odată pe săptămână deobicei sâmbăta o adunare mare a tuturor reprezentantilor acestei sectiuni din fabricii si intreprinderi.

Activitatea mea personală era de a schita in lini generale programul partidului precum si a face cunoscut reformele ce intentionează să facă partidul in legătură cu problemele muncitoresti.

Mentionez, că atâta timp cât am functionat ca presedinte al acestei sectiuni, personal nu m'am deplasat nici-o dată la fâbricii sau intreprinderii, organi-

./.

zarea acolo am lăsat-o exclusiv in sarcina comitetului si a muncitorilor din fiecare fabrică in parte.

Altă actiune de organizare a acestei actiuni muncitoresti, eu n'am intreprins, multumindu-mă si eu si partidul de a fi esclusiv animatorul şi port stegarul acestei actiuni.

Manifestul apărut după alegerile dela Malaxa, care este semnat de mine mi-l insusesc totul desi nu eu sunt autorul redactării acestui manifest. Tot ce s'a intâmplat la Malaxa nu este actiunea mea personală ci a partizanilor nostri din comitet din acea fabrică. Imi aduc aminte de trei nume in legătură cu acestea si anume ; NICULESCU PAUL, BOGDAN şi FIRICESCU.

Ca metode de lucru a muncitoriilor nationali tărănisti in fabiric sau dat instructiuni ca să capteze aderenti fără să actionez fătis ci numai prin contactul delà om la om.

Toate aceste instructiuni le luam dela sedintele serale si săptămânale, precum si din legăturile cu membrii comitetului.

In legătură cu Gărziile IULIU MANIU dau următoarele preciziuni. Ideia organizării acestor gărzii a fost a unui grup de ziaristi dela ziarul ARDEALUL prin intermediul căruia am luat si eu cunostintă de aceste gărzii. Organizatorii acestor după cunostintele mele erau Dnii ANTON IONEL MURESEANU, LEON BOCHIS, GABREEL TEPELEA, şi ION GROSEANU. Acestii domnii m'au invitat in două rânduri să tin două cuvântări la plecarea din Bucuresti adouă detasamnete.

O cuvântare de animare am tinut in fata ziarului "ARDEALUL" si alta unui detasament care venise in strada Clemenceanu" in fata clubului cerând să le vorbească conducătorii partidului.

La intrebarea dacă am cunostintă de oarecare fonduri pe care le-aş fi pus la dispozitia gărzilor IULIU MANIU răspund:

Prieteni mei politici din Brasov in frunte cu profesor GH. DRAGOS mi-au comunicat că au un fond si că ar dispune de el. Răspunsul meu a fost să-l depună pe seama Crucii Rosii.

In leăgătură cu plecarea in străinătate precizes

./.

precizes : Abia la sosirea in soseaua Fundulea am aflat amănunte dela Dl Ing. POPESCU asupra călătoriei noastre adică că ne vor transporta două xxxxxxx avioane cu o capacitate de lo-12 persoane fiecare si că această plecare dela Bucuresti exact la orele 6 . Fac până la Fundulea 9 minute că duc ceva medicamente si că unul din piloti este nepotul lui. Tot dela el am stiut si ruta,cât durează sborul si că vom ateriza pe un aerodrom de lângă Constandinopál. Scopul plecării mele din ţară şi din mijlocul familiei mele era de a mă pune la dăpost de prigoane regimului, care cu incepere dela 15 Februarie 1945,nu mai inceta inpotriva mea.

Mentionez că n'am nici o misiune si nici intentia de a intreprinde vre'o actiune in străinătate.

Scopul meu final in străinătate era de a ajunge la Detroit si NWE-YORG unde am doi buni prieteni si anume pe Dr. TRAIAN LEUCUTIA profesor universitar si coproprietarul unuia din cele mai mari spitale din lume si ANDREI POPOVICI ambii oameni foarte bpgati care la inceput imi puteau asigura existenta.

Acesta imi este declaratia pe care o dau si o sustin prin semnătură.-

/ss/ Dr. ILIE LAZĂR

7 August 1947

Copie. vezi vol. 4. f 58, 59.

00021

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Dr. ILIE LAZAR, domiciliat in Bucuresti Str. Postei Nr. 2, asupra intrebării: "Dacă am făcut parte din Consiliul de Administratie al Concernului "Malaxa" şi dacă am fost acţionar, răspund:

Da, am fost membru in Consiliul de Administratie a Otelariei si Tuburi timp de vre'un an si jumătate când am fost scos de acolo sub Guvernul ANTONESCU la dorinţa D-lui ALBERT-GOERING.

Nu detineam nici un fel de acţiuni.

La întrebarea cum se explică prezenta mea în Consiliu x fără a fi actionar, simplu de tot nu-i convenea eventual nici actionarului principal si nici nu se opunea textul de lege. Probabil in vederea D-lui MALAXA, care m'a invitat, era de a avea in consiliul oameni reprezentativi.

Drept care am dat prezenta şi o semnez azi.

ss/Dr. Ilie Lazăr.

8 August 1947.

II

copie vezi vol. 4. f 60 — 80

00022

DECLARATIE

Subsemnatul Dr. ILIE LAZAR născut la 12 Decembrie 1895 în Comuna Giuleşti Jud. Maramureş, fiul lui Andrei şi al Anei născută Ivaşcu de profesiune avocat, de religie român unit de naţionalitate română, căsătorit, cu un copil, cu serviciul militar satisfăcut la unitatea 10 Vânători Munte, având gradul de sublocotenent de rezervă, am fost condamnat 7 luni închisoare pentru delictul de nedenunţare pentru care mă aflu în recurs, cu ultimul domiciliu în Bucureşti Str. Poştei Nr. 2, membru al Partidului Naţional Ţărănesc şi Preşedinte al Organizaţiilor Judeţelor Maramureş şi Hunedoara ca şi membru al delegaţiei permanente şi secretar general al organizaţiilor regionale pentru Ardeal şi Banat, asupra celor întrebate declar următoarele :

Cu privire la activitatea mea politică după data de 22 Decembrie 1946, când m'am eliberat din închisoarea Văcăreşti pot declara că este inexistentă.- Menţionez că în timp ce eram în închisoare am fost cooptat în Delegaţia Permanentă deci în forul suprem statutar al partidului însă până în momentul de faţă n'am luat parte la nici una din şedinţele acestui for.- Motivul : de o parte am fost în închisoare, iar după eliberare plecat în Ardealul de Nord pentru a mă reface la ţară la socrii mei unde am stat complect izolat de lume, iar după aceasta am fost chemat din nou la poliţie, fapt în urma căruia m'am văzut din nou nevoit a mă ascunde.-

Astfel am fost nevoit să trăesc până în ziua de 13 sau 14 Iulie, când am fost arestat împreună cu alţi fruntaşi ai partidului cu cari încercasem să plecăm clandestin din ţară pe calea aerului.- Inainte de a pleca la socrii mei am fost vizitat de o serie de prieteni printre cari D-nii : Mihai Popovici Ghiţă Pop, Romul Pop, Dr. Solomon, Leucuţia, Elekeş, Domocoş şi colaboratorii mei dela Cooperativa întemeiată de mine " Transilvania ".-

Deasemenea într'o Sâmbătă înaintea Crăciunului

./.

am fost invitat la masă de Dl.V.Serdici care mi-a comunicat că niţte englezi vor să mă cunoască şi că vor fi şi ei la masă.-

Aceştia se numesc Porter şi Key,cari erau însoţiţi de o translatoare.- La masă au mai luat parte şi D-nii Mănuilă Sabin,Măcărăscu Cantemir,amfitrionii şi alţii de care nu-mi amintesc.- După o discuţie obişnuită,Porter făcând afirmaţiunea că partidul nostru n'ar avea techmicieni ci mai mult agitatori, susţinând că P.N.L.e mai bogat în specialişti şi din vorbe deducând că are simpatii laburiste m'am simţit puţin jignit şi timp de 3/4 de oră i-am demonstrat contrariul.- Mai mult i-am spus că în două minute voi scrie pe un bilet de vizită 15 nume de specialişti în diferite domenii,membrii ai P.N.T.ceeace am făcut.- Biletul de vizită a fost luat de Key.- Pe bilet am trecut următoarele nume : Ing.Mihăescu,Serdici,Sabin Mănuilă, Dr.Ionel Pop,Prof.Dragoş,Nerva Elekeş,Vasile Târţea,Ion Pupăză, Ion Domocoş,Vasile Munteanu,Eugen Haţieganu,Prof.Zane,Nestor Badea,arătând că avem încă numeroşi tineri foarte bine pregătiţi.- Am fost aprobat şi de ceilalţi comeseni.- Am fost chemat în acest timp la telefon dela Sibiu de Dl.Maniu care m'a invita acolo spre a mă reface şi care mi-a spus că nu este de părere să merg în Nordul Ardealului.- I-am răspuns că sunt hotărât să merg la socrii mei în Comuna Copodenie - Mănăştur,unde voi avea liniştea necesară,în plus nici nu puteam suporta cheltuelile spitalului.- La ora 4 am părăsit masa,întrucât trenul îmi pleca la ora 6.-

Pot adăuga că mă simţeam puţin jignit,că partidul nu organizase destul de bine apărarea noastră în proces,când Dl.Maniu la întrebarea ce i s'a pus despre mine dacă mă crede capabil de acţiuni subversive, a afirmat că am o fire prea sinceră şi deschisă şi deci nu mă crede capabil.- Considerând cu aceasta ca un fel de părere personală,că sunt indiscret.-

Revenit în Capitală c'am la sfârşitul lui Februarie 1947,am fost chemat la telefon de Dl.Mihalache,care dorea să mă viziteze,i-am spus că viu eu la D-lui,numai să-mi indice locul întâlnirei.-Ne-am întâlnit la Nestor Badea nepotul său, unde am conversat dela orele 5-8.- Cum în timpul şederii mele în închisoare organizaţia muncitorească era condusă de o comisie prezidată de prof.V.Veniamin şi cum Dl.Mihalache era şeful organizaţiei Capitalei,am discutat despre organizaţia muncitorească şi a Ardelenilor din Capitală pe care tot eu o conduceam In această privinţă existau diferenţe de vederi între noi,Dl. Mihalache neadmiţând organizaţiuni independente.-Şi-a expus

punctul de vedere,că muncitorii trebuesc organizaţi pe profesiuni şi bresle şi că nu şi-ar fi avut rost nici organizaţia Ardelenilor din Capitală,care fusese de fapt desfiinţată înainte.- I-am răspuns că după cum eu nu am admis să se amestece în atribuţiunile mele nici Dl.Penescu nici Dr.Lupu,tot astfel, şi D-lui are acest drept fiind al doilea în ierarhia partidului.- L-am rugat însă să nu nedreptăţească pe oamenii cu merite.- Ulterior constatând,că s'au comis anumite nedreptăţi cum a fost cazul cu intenţia de a fi deblocat Cezar Simionescu, am conceput o ciornă de scrisoare pe care urma să o trimit D-lui Mihalache,dar pe care n'am trimis-o şi care s'a găsit la una din percheziţiile din casa mea, în care reproşam tocmai acest lucru D-lui Mihalache precizând că greul luptei au dus-o muncitorii şi Ardelenii în colaborare cu partizani ca Cezar Simionescu.- Tot în scrisoare mă referem la curentul şi evenimentele din 8 Noembrie,Malaxa şi Aro arătând că nu trebuia să uite,că greul l-au dus muncitorii.- Precizez,că unii muncitori ca Lambru,Bercaru şi alţii au făcut şi un memoriu de protest D-lui Mihalache împotriva desfiinţării organizaţiei,iar pe mine mă consideră că i-am părăsit.-In adevăr organizaţiile muncitoreşti în absenţa mea au fost mai puţin dinamice şi s'au destrămat.-

Cu privire la organizaţia muncitorească declar, că a luat fiinţă în toamna anului 1944 din iniţiativa însăşi a muncitorilor naţionalişti încadraţi în partidul nostru care nu erau de acord cu doctrina partidului de extremă stângă.- Dl. Maniu a încuviinţat înfiinţarea acestei organizaţii încă înainte de întoarcerea mea din Ardealul de Nord,unde fusesem ataşat consilier juridic Com.Armatei IV.- La înapoiere după multă stăruinţă din partea D-lui Maniu şi la cererea muncitorilor,cu toate că am spus,că nu sunt specialist în chestiuni muncitoreşti şi că am mai multe sarcini,am acceptat şi aceasta.-Cred, că s'a insistat,pentru motivul,că sunt cunoscut ca animator de mase.- La început am constituit un comitet de conducere şi un birou juridic pentru apărarea muncitorilor epuraţi şi prigoniţi pentru scopul lor politic.-Apoi am trecut la organizarea pe teren şi la instruirea în fiecare seară şi săptămânal a muncitorilor,arătându-le programul partidului în problemele muncitoreşti.-Paul Niculescu,un muncitor dela Malaxa,când raporturile s'au înăsprit cu partidele de extrma stângă a organizat echipa de apărare a fruntaşilor din partid şi a clubului, iar după incidentele dela Malaxa,muncitorii noştri au luat o

atitudine de apărare.- Eu însumi eram însoţit seara la plecarea dela Club de o astfel de chipă.- Prima afirmare a organizaţiei muncitoreşti a fost alegerile dela Malaxa.-

La 8 Noembrie 1945 organizaţia muncitorească a fost condusă de colaboratorii mei din comitet, însă nu ştiu cu cine s'a luat contact, eu fiind obligat tot timpul să stau ascuns Cu privire la evenimentele dela 8 Noembrie n'am cunoştinţă cum şi dacă s'a organizat o contra manifestaţie de P.N.T.- Nici până în prezent aşa cum am arătat mai sus nu am avut posibilitatea să activez fiind sau ascuns sau în închisoare.-

Cu privire la raporturile mele cu Dl.Maniu şi la precizarea rolului meu şi a atribuţiunilor mele în partid după eşirea mea din închisoare, timp în care fusesem cooptat în delegaţia permanentă, am fost invitat de Dl.Maniu la o masă, ~~mână~~/ci în casa D-lui Jovin prin luna Martie 1947.- La această masă la dorinţa mea a participat şi Dl.Dr.Virgil Solomonescu prin care Dl. Maniu îmi trimisese vorbă, că vrea să mă vadă.-Atunci, eram ascuns la Sever Dan, deaceia am luat măsurile de precauţiun atât la sosire cât şi la plecare.-

Am discutat întâi unele nedreptăţi cari credeam că se fac de Dl.Mihalache unor prieteni din organizaţia Capitalei ca Cezar Simionescu şi alţii şi propunerea altora cu mai puţine merite.- Deasemenea am discutat şi situaţia organizaţiilor judeţene din Ardeal fiind de părere că mi se promisese-ră unele elemente după alte criterii decât meritul şi vechimea.-

După aceasta Dl.Maniu a explicat chestiunea dela proces, în urma căreia mă socoteam jignit şi ne-am despărţit în cea mai perfectă armonie.-Cu această ocazie şi nici altă dată nu i-am spus D-lui Maniu intenţiunea mea de a nu mai activa însă am avut impresia că şi dânsul ţinând cont de boala mea doreşte să mă cruţe.-

Declar că prin luna Martie, înainte de a mă ascunde am mai luat parte la o masă invitat de Dl.Dr.Aurel Leucuţia la locuinţa sa.- Ne-am întâlnit în casa D-lui Mănuilă din acelaşi imobil unde au venit şi foştii miniştrii din Guvernul Sănătescu şi anume : Ghiţă Pop, Ion Hudiţă, Dr.Solomon şi A.Leucuţia, afară de ei mai erau invitaţi Vasile Serdici eu şi un domn Mateescu, împreună cu doi ofiţeri americani : Lowell şi Kurac.- Inainte de a trece la masă dl. Mănuilă, care este bursierul fundaţiei Rocfeller şi care a trăit vre-o câţiva ani în America ne-a arătat la cei de faţă o mulţime de lucruri interesante în legătură cu medicina şi statistica.-

./.

030026

Dl.Mănuilă ne-a spus înainte de sosirea americanil că acest domn Lowell este în directă legătură cu Presedintele Truman,şi că datorită raportului lui s'au primit ajutoarele pentru Moldova.- Apoi am trecut la masă,unde s'au discutată protocolar încă nimic politic.-Eu personal am istorisit şi l-am rugat pe Dl.Serdici s'o traducă,o interesantă întâmplare din comuna Porumbacul de Sus,Jud.Făgăraş,unde un tată recent a primit o scrisoare dela fiul său cetăţean american,s'a întors sănătos din războiul cu japonezii,care le scria părinţilor că " am terminat cu maimuţele ".- Această întâmplare s'a petrecut în prezenţa ziaristului american Markham,când am fost şi mă reîntorceam din Ardealul de Nord.-

Tot prin luna Martie 1947,mergând la o întâlnire cu Dl. Mihai Popovici la el acasă mi-a telefonat soţia, că am fost căutat de 3 persoane care au avut o purtare provocătoare, care au făcut-o să creadă că sunt dela poliţie,din care cauză am fost nevoit să mă ascund şi nu m'am mai dus acasă şi am dormit la prietenul şi naşul copilei mele Dl.Sever Dan.- In adevăr xxxxxx a doua zi am venit la orele 6 dimineaţa xx 5 poliţişti să mă caute.- La Sever Dan am locuit vre-om lună.- Aci m'au vizitat familia şi vre-o câţiva prieteni mai intimi ca Leucuţia, Solomon,Bianu,Domocoş şi am cunoscut şi câteva familii care veneau în vizită la Sever Dan,pentru a-i da cărţi şi alte chestiuni de ale lor.- Am fost prezentat sub numele de Maria Popescu,însă am fost recunoscut,însă am rugat să fie discreţi.- Intre acestea am cunoscut pe o doamnă baron Capri, Ing.Negoescu,Cerchez şi un episcop Laiu,care era partenerul de cărţi al doamnelor.- Timpul mi-l petreceam citind şi învăţând englezeşte,lucru pe care l-am început încă sub regimul Antonescu,timp de doi ani având ca profesoară pe actuala deputată Alexandra Sidorovici.- Seara vizitam familiile prietene şi anume : familia Constantin Sturdza,care este socrul nepotului meu.- Aici am primit din partea D-nei Sturdza o invitare ca să stau şi la ei la moşia Slobozia - Argeş unde am stat 18 zile.- Am vizitat şi pe Dl.Mihai Popovici,pe D-na Alic Sturdza unde mai locuisem când am fost bolnav,pe Dl.Aurel Măldărescu,pe Ing.Cernescu toţi fiind în apropierea locuinţei lui Sever Dan.- La Slobozia am trăit sub numele de Nae Oboreanu,însă n'aveam asupra mea decât actele mele veritabile.-

Temându-mă că şeful de post se interesează de străinul din comună, am plecat la Bucureşti cu o maşină a

.//.

00027

prietenilor şofeuri Ungureanu Nicolae şi altuia al cărui nume îmi scapă, şi cari au maşină de piaţă cu care venisem la Slobozia, şi cărora le spusesem atunci că voiu sta acolo cca. 3 săptămâni.- Anunţasem pe soţia prin Dl. Sturdza, că voi reveni în Bucureşti, fapt care a determinat-o să-mi scrie o scrisoare de reproş în ungureşte rugându-mă să mai stau acolo.-

In Bucureşti am tras la avocatul Mircea Naumescu Str. Prof. Babeş Nr. 3, care mă invitase mai înainte şi care are legături directe cu firma Domocoş a cărui preşedinte sunt. Aci am locuit până la 13 Iulie când am fost arestat.- Aici am stat tot timpul în casă şi din când în când am primit vizita celor mai intimi şi discreţi prieteni ca Ghiţă Pop, altădată a venit şi Dl. Hudiţă care a fost înaintea mea preşedintele Garajelor Mihăescu, însoţit de Dl. Domocoş, Dr. Rusescu şi Firezaru actualii conducători ai firmei cu cari am pus la punct chestiuni ale întreprinderii, luând împreună şi masa. M'au vizitat D-nii : Tepelea Gabriel şi Netea Vasile, precum şi avocaţii Pârvu şi Ursu, cărora le-am citit memoriile ce scriam, cerându-le părerea lor asupra stilului.-

Cu privire la faptul încercat de a pleca din Ţară mai precizez următoarele :

Despre intenţiunea mea de a pleca din ţară nu am discutat cu nimeni, însă i-am spus soţiei mele să comunice D-lui Maniu că nu mai pot suporta această situaţie grea în care mă aflam din cauza activităţii mele şi că D-sa şi partidul au datoria de a mă pune la adăpost.- Soţia mea se întâlnea des cu Dl. Iuliu Maniu fiind delegată ca deputat cu asistenţa arestaţilor şi colectarea fondurilor respective.- In această calitate a dus alimente arestaţilor partidului dela închisoarea Gherla.-

Nu mi s'a comunicat prin nimeni până în 13 Iulie hotărârea D-lui Maniu cu privire la plecarea mea în străinătate şi nici eu n'am spus la nimeni decât familiei mele decât după întâlnirea cu Dl. Maniu.-

In ziua de 13 Iulie în timpul mesei de prânz am fost vizitat la Naumescu, de nepotul D-lui Maniu, Ing. Romul Boilă, care mi-a spus textual : " Ei nene Ilie mi se pare că va trebui să te muţi de aici şi să pleci poate chiar departe şi şeful doreşte să te vadă azi seara, el în momentul de faţă este la Snagov şi se întoarce deseară ".- Oricât voisem să-l fac să precizeze el fie că aşa era instruit fie că nu ştia

./.

s'a derobat să precizeze.-

" Să vedem nene Ilie unde ar fi bine să vă întâlniţi cu unchiuţul " ca să nu vă simtă agenţii cari îl însoţesc".

In fine am căzut de acord, ca să ne întâlnim la verişoara D-lui Maniu, la D-na Clara Ionescu din Str.Tokio Nr.10.- Totodată l-am rugat pe Dl.Ing.Boilă să-mi facă un serviciu şi să treacă pe la soţia mea şi să-i spună ce mi-a comunicat mie şi să o roage ca să mă viziteze împreună cu fetiţa către orele 7 spre înserate.-Dl.Ing.Boilă s'a executat, deoarece soţia mea împreună cu fetiţa au venit punctual la locuinţa lui Naumescu.-

I-am adus la cunoştinţă soţiei mele cele de mai sus, însă neştiind de ceva precis, le-am rugat să mă aştepte acolo, până după intrevederea cu Dl.Maniu, când voi telefona sau le voi trimite maşina să vină la întâlnire.-Am telefonat inginerului Ilie Mândruţiu, să-mi facă rost de o maşină mai ieftină, şi cu un om de încredere, deoarece trebue să facă mai multe drumuri pentru vre-o trei ore.-Mi-a trimis exact la orele 8 ½ seara pe şofeurul Aurel Popa, om de absolută încredere, cu care făcusem şi turneul din Ardealul de Nord.- Am sosit la locuinţă D-nei Clara Ionescu la orele 9 fix unde am fost primit de soţul Dnei Inginer Ionescu, căruia i-am spus că am o intâlnire cu dl Iuliu Maniu, fixată de mine şi Dl Romul Boilă, aici.Mă introduse in biroul său, iar după câteva minute l'am rugat să-şi vadă de musafiri rămânând singur.Cam la 9 şi 20 minute a sosit Dl Maniu, însoţit de dl Boilă, care ne'a lăsat singuri.Repet textual discuţia cu dl Maniu:"După ce ne-am sărutat Dsa ne-a spus" "vrei să pleci in streinătate"?, la care eu i-am răspuns că evident aş pleca, deoarece nu mai pot suporta situaţia de fugar in care mă găsesc".Dl Maniu mi-a răspuns:"Atunci să fi gata de plecare incă in noaptea aceasta", iar la intrebarea mea"cum şi cu cine voi pleca", Dl Maniu mi'a precizat că voi pleca cu Dnii Mihalache, Penescu şi Carandino, ultimul urmând a-mi da amănuntele de detaliu cu privire la intâlnirea cu ceilalţi şi la modalitatea plecării.

Apoi Dl Maniu m'a intrebat cum stau cu banii, i-am răspuns, că am 100 de ~~x~~dolari şi că mai are şi soţia mea ceva, dela care am şi primit in casă la Sever Dan cei 60 de dolari.După această convorbire l'a poftit inăuntru pe Dl Boilă, pe care l'a intrebat "cum stăm cu maşina şi unde se va intâlni Ilie cu Carandino"?

Dl Boilă a propus să ne intâlnim la el acasă la orele 11.~~Ne-am despărţit de dl Maniu~~

Ne-am despărţit de Dl.Maniu care era foarte grăbit,pentru avea altceva de lucru.-

Dela întâlnirea cu Dl.Maniu am telefonat maşinei şi soţiei mele la casa D-lui Naumescu,ca să vină împreună cu fiica mea la întâlnire la Sever Dan,această casă fiind mai aproape de a D-lui Boilă unde trebuia să fiu la orele 11.- Eu am plecat din Str.Tokio pe jos,iar soţia mea a sosit în cca.20 minute,aducându-mi bagajul şi 60 dolari.-Aici le-am spus întreaga discuţie avută cu Dl.Maniu şi că voi pleca împreună cu D-nii de mai sus chiar în acea noapte.- Soţia mea a fost emoţionată însă a fost mulţumită că mă ştie în siguranţă şi că trebue să fie lucru serios din moment ce plecam cu Mihalache.- Tot atunci fiica mea mi-a băgat în portmoneu o scrisoare,pe care spunea ca să nu o citesc decât când voi fi afară din ţară.- Le-am condus cu maşina până aproape de casă,apoi m'am dus la Romul Boilă fiind aproape ora 11.- Peste vre-o jumătate de oră au sosit Carandino cu soţia,un domn care spunea că este doctor,Vlad Haţieganu şi Romul Boilă.- Carandino mi-a spus că la orele 1 fix trebue să fiu la capătul liniei 14,unde ne vom întâlni cu Mihalache trebuind însă să trecem pe la locuinţa lui Penescu pentru a-l lua şi pe el.- Am ajuns la locul de întâlnire cu Dl. Mihalache la orele 1 şi un sfert.- Din discuţia dela Dl.Boilă dintre soţii Carandino am înţeles că nu era vorba să plece şi D-na Carandino.- Am plecat cu maşinile spre locul de întâlnire cu Dl.Mihalache,unde ceilalţi sosiseră,iar după ce am fost prezentat şi l-am salutat pe Dl.Mihalache,care era în maşină am plecat spre locul de decolare,unde am ajuns după orele 3.-

Gafencu şi Popescu ne-au condus pe mine,Penescu şi Carandino să vedem terenul de aterisaj.-Aceştia spuneau că vor veni două avioane de bombardament pilotate de oameni de încredere,care urmau să transporte nişte medicamente la Constanţa.-

Ne spuneau că totul este pus la punct în cele mai mici amănunte şi că avioanele vor decola din Bucureşti la orele 6 făcând până la Fundulea 9 minute,iar îmbarcarea noastră trebuia să se facă în 5 minute.-

Intre altele,Carandino spunea foarte satisfăcut că noi suntem aleşii partidului,de aceea şeful ne-a ales aşa fără să precizeze nici acum ce misiune specială puteam

./.

eventual avea.- Desigur că dacă D-nii Mihalache, Penescu, Carandino vor fi primit instrucţiuni şi amănunte dela Dl.Maniu mie personal nu mi le-au comunicat până la arestare, urmând eventual să-mi comunice mai târziu când urma să le răspund dacă accept vre-o misiune sau ba.- Cu privire la aceasta precizez că dacă Dl.Maniu aici în ţară la întâlnirea ce am avut şi Dl. Mihalache afară mi-ar fi dat vre-o însărcinare specială aş fi refuzat categoric şi aceasta din următoarele consideraţiuni : Nu sunt competent în problemele externe şi nu voiam să-mi expun la persecuţii familia rămasă în ţară.- Astfel cu soţia şi fiica mea căzusem de acord în acest sens.- Repet că intenţionam să mă pun la adăpost şi să po ajunge în America unde am prieteni buni şi vechi pe Dr.Leucuţia din Detroit şi Andrei Popovici din New-York, indiferent de ce urmau să facă ceilalţi domni.-

Sunt gata pentru orice confruntare spre a dovedi că nu mi s'a precizat de nimeni vre-o misiune specială în străinătate.- Susţin că nici în seara plecării şi nici mai înainte dela Dl.Maniu direct sau prin intermediari nu am primit misiunea de a studia organizaţiile muncitoreşti în străinătate.-

Cu privire la modul în care m-aţi fi aranjat în străinătate pentru a putea ajunge şi pătrunde în America nu m'am gândit la ceva precis neştiind că plec decât în seara respectivă

Desigur că aşi fi făcut apel la anumite cunoştinţe şi personalităţi cum este Dl.Markhaim şi apoi, inceeace priveşte existenţa materială la cei doi prieteni români specificaţi în declaraţie.-

La confruntarea cu Dl.Maniu a cărui afirmaţiune că mi-ar fi dat vre-o misiune şi în special pe aceia de astudia organizaţiile muncitoreşti în străinătate, o socotesc cu totul inexactă, întrucât eu cu Dl.Maniu niciodată n'am discutat astfel de probleme.-Il voiu desminţi categoric în această privinţă.-

In ceeace priveşte discuţia avută cu Ion Mihalache în casa lui Nestor Badea, când D-sa mi-a făcut o expunere asupra felului cum D-lui înţelege să organizeze Capitala, precizez că să referea la incadrarea pe bresle şi profesiuni în circumscripţii şi sectoare a organizaţiilor muncitoreşti şi Ardelene pe care le condusesem eu.- Nu-mi amintesc să fi fost vorba şi despre vre-o organizaţie militară şi nici nu ştiu dacă până în prezent a luat fiinţă o astfel de organiza ţie.-

Printre membrii partidului cunosc următorii militari mai de seamă : Generalul Negrei, ca şef al organizaţiei politice

00031

Vaslui ; G-ral Barbu ca technician în poliție și jandarmeri G-ral Zorzor tot din jandarmerie și Colonel Bucur pe care l-am convins ca la eșirea din armată să intre în partid.- Cu Dl.Bucur am făcut serviciul militar la armata 4-a unde el era pretor, acesta fiind și fost prefect al Poliției Capitalei,avea și misiuni de pază și informare.- Paza o făcea cu echipe muncitorești și în această privință avea legături cu Dl.Maniu,cu Penescu ca Secretar General și cu mine până când am activat.- N'am nici o cunoștință despre mijloacele lui de informare.- A mai fost rugat de mine să facă legătura și să vadă ce urmărește generalul Aldea, crezând că ei militarii se înțeleg mai bine,ori după intrevederea lui cu Aldea,mi-a împărtășit punctul meu de vedere că este o acțiune neserioasă.- Nu știu cine a delegat reprezentanți de ai tineretului Gerota și Comanici să ia legătura cu Generalul Aldea.

Mai cunosc pe Col.Stoica Stefan ca un element bine pregătit care îl vizita pe Dl.Maniu încă sub Carol II-a .- In Cabinetul D-sale când era Secretar General mi l-a prezentat pe Generalul Stoika și apoi în stradă m'a prezentat Generalului Levente.-

Ne mai frecventând clubul și viața de partid mai bine de un an și jumătate nu cunosc dacă i s'a încredințat vre-o misiune în legătură cu specialitatea sa.- Repet că n'am nici o cunoștință dacă există în cadrul partidului vre-o organizație militară

Cu privire la tactica și activitatea P.N.T.în diferitele faze dela 23 August 1944 și până în prezent,după cunoștințele mele și dicuțiunile personale avute cu Dl.Maniu și alți fruntași ai partidului pot face următoarele precizări.-

Incă înainte de 23 August știu că Dl.Maniu urmărea un acord cu conducătorii partidelor muncitorești ca Titel Petrescu și Lucrețiu Pătrășcanu și ne spunea că și în străinătate astfel de partide sunt la conducere și de aceia și în partidul nostru apoi s'a dat atenție mai mare muncitorimii și problemelor muncitorești.- Guvernul din 23 August era considerat un guvern de tranziție urmând ca din alegeri libere să se stabilească raportul de forță între partide și să se constitue un guvern de colaborare.- Eu personal după vederile mele ași fi fost fericit dacă s'ar fi format pe căi absolut normale și legale un curent puternic cât mai de stânga.- Dovadă că atunci căând conduceam xx secția muncitorească am intervenit cu un program minimal pentru satisfacerea revendicărilor muncitorești,acceptat și înscris în noul program al partidului.- Nu cunosc împrejurările cum a venit

şi cum s'a constituit Guvernul Rădescu ne luând parte la combinaţii de culise.-Doctorul Solomon care a fost membru -- Cabinet ar putea da relaţiuni precise.- Nu cunosc legăturile D-lui Maniu cu Rădescu.- In tot cazul în acea perioadă se accentuase antagonismul dintre P.N.T. şi partidele de extrema stângă, cunoscut mie în special pe plan muncitoresc când s'a organizat aşa numitele echipe de pază.-

Pe plan politic,observându-se că partidele de stânga urmăresc înlăturarea partidului meu cu mijloace revoluţionare, conducerea partidului s'a înţeles ca să apere legalitatea şi libertăţile publice cu cele două partide la fel eliminate din colaborarea iniţială.- Eu nici odată n'am luat parte la întrevederile celor trei şefi de partid P.N.T.,P.N.L. şi P.S.D.-

Despre întocmirea memoriilor şi protestelor înaintate misiunilor aliate din ţară ca şi despre acţiunea dusă în xxx străinătate de grupil Gafencu,Tillea,Cretzeanu,Niculescu-Buzeşti n'am cunoştinţă decât din discuţii,urmând a da precizări cei din imediatul anturaj al D-lui Maniu cu ajutorul cărora D-sa stiliza astfel de lucrări şi anume Penescu,Coposu,Ghiţă Pop şi eventual Serdici care era folosit ca translator.-

Eu în afară de cunoştinţele făcute cu ofiţerii americani şi englezi la mesele specificate în declaraţiile anterioare n'am fost niciodată la misiunile respective.-

Deşi nu cunosc bine activitatea grupului care activează în străinătate şi vre-o misiune a ultimului grup care urma să plece în străinătate din care fac parte,nu sunt de acord cu acţiuni care trec peste interesele ţării citind să ceară concurs din afara hotarelor pentru reglementări de politică internă.-

Noi trebue să aşteptăm acordul desăvârşit între marii aliaţi şi să nu facem nici ún joc.-

ss/. Ilie Lazăr

5 Septembrie 1947

copie regi vol. 4. f. 81–86.

00033

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Dr. ILIE LAZAR în continuare declar următoarele :

1/. In perioada guvernării Generalului Rădescu, personal până la îmbolnăvirea mea din 22 Februarie 1945, dată dela care am locuit la D-na Alice Sturdza mai multe luni de teama poliţiei, am condus şi activat în fruntea organizaţiilor muncitoreşti şi ardelene din Bucureşti.-

In acea perioadă am avut la alegeri sindicale cari se continuau de mai mult timp şi constatând încă din 1944, că partidele de stânga împiedicau şi eliminau pe partizanii noştri le-am dat instrucţiuni să ceară vot secret şi să împiedice orice amestec străin în fabrici la alegeri.- Despre diferitele incidente mi s'a comunicat ulterior.- Eu nici verbal nici în scris n'am îndemnat muncitoreimea la violenţă sau folosirea altor mijloace neegale ci am constituit echipe de apărare aşa după cum am declarat pe larg.- Tot în această perioadă se agravase antagonismul dintre P.N.T. şi partidele de extrema stângă, de aceia am luat unele măsuri de apărare tot prin echipele muncitoreşti, iar pentru a cruţa oamenii, am adoptat propaganda dela om la om.-

2/. Pe generalul Rădescu l-am considerat ca bun patriot după gestul său contra lui Killinger, iar plecarea lui din ţară ca legitimă apărare, fiind ameninţat după debarcarea sa dela Guvern.-

Nu am aprobat represiunile sângeroase ale lui Rădescu, fiind categoric contra violenţei.-

3/.. Nu cunosc activitatea generalului Rădescu din străinătate şi nici n'am vorbit cu nimeni aceasta.-

4/. Nu ştiu sursele din cari trăeşte Generalul Rădescu în străinătate, însă am auzit că s'a refugiat la englezi şi de aici nu ştiu ce s'a întâmplat.-

5/. După 6 Martie 1945 şi până la procesul " Sumanelor Negre " gen. Aldea cât am continuat activitatea în fruntea organiz. muncitoreşti şi ardelene în afară de timpul cât am

.//.

fost bolnav.-Mai tot timpul am stat ascuns însă am luat parte la unele întruniri dela cari dispăream imediat.-La fel s'a petrecut şi la 8 Noembrie 1945,când am luat contact mai întâi cu unii prieteni şi i-am sfătuit să ia parte la manifestaţia pentru Rege,ca cetăţeni liberi,cum aflasem că hotărâse conducerea partidului.- După aceste evenimente este drept,că mulţi se lăudau,că am avut rol important dintre fruntaşii partidului însă eu consider,că înainte de a fi aceste organizaţii în Capitală,partidul era anemic ca dinamism.- De aceia am şi intenţionat să-i scriu D-lui Mihalache să nu nedreptăţească elementele de merit.- Nu recunosc că am participat la acţiuni subversive, acest lucru l'am dovedit şi în legăturile mele cu Gen.Aldea şi în procesul " Sumanelor Negre ".-

6/. Regimul Antonescu l-am desaprobat personal fiind şi internat în lagărul din Târgu Jiu.- In acea perioadă principala mea ocupaţiune era să îngrijesc şi să organizez cei 300.00 refugiaţi ardeleni şi să lupt pentru crearea unui curent în ţară în vederea anulării verdictului dela Viena.-Precis nu cunosc acţiuni subversive duse de partid împotriva regimului Antonescu,însă ştiu precis că dl. Maniu şi partidul au acţionat independent pentru a obţine armistiţiul la sfârşitul anului 1943 şi în anul 1944.- Eu însumi primind diferite însărcinări dela D-sa.-

7/. Atitudinea mea ca şi a partidului a fost clară în perioada procesului Antonescu,anume că în politică greşelile se ispăşesc.- Greşeala era aservirea totală a Ţării şi Armatei faţă de Germania şi purtarea războiului peste hotarele neamului şi acolo unde noi n'aveam ce căuta.-

Gestul D-lui Maniu de a da mâna cu Antonescu,Dragoş şi Pantazi din boxa acuzaţilor m'a surprins la început deoarece mie nu-mi trecea prin minte că în asemenea împrejurări şi văzând atmosfera din sală să poată face astfel de gest.- De aceia am fost primul care ~~xxxfă~~ i-am cerut explicaţii.- In prezenţa ziaristului American Markham mi-a răspuns că el nu ştie,dacă îl va mai vedea pe acest om şi că îi este recunoscăt că la cererea sa Antonescu a salvat 11 vieţi omeneşti/procesul Rică Georgescu/.-

Dând şi alte explicaţii despre Antonescu d-lui ministru Haţieganu în maşină,că aceia,că aşa păţeşte omul care se crede atotştiutor,cum se considera Antonescu.- In urma explicaţiilor date de Dl.Maniu am aprobat gestul din punct de

.//.

vedere omenesc,însă nu din punct de vedere politic şi împrejurărilor.- Nu am putut desaproba gestul însă am avut prezenţa de spirit de a-l scoate pe dl.Maniu,când cei prezenţi în sală manifestau ostil,zicând că aceştia sunt opinia publică.-

9/. Nu cunosc decât din auzite activitatea dusă în străinătate de grupul Gafencu-Buzeşti etc.,însă dacă este îndreptată împotriva ţării făcând jocuri streine eu o desaprob şi repet că personal nu m'aşi fi raliat unei astfel de acţiuni.

10/. Nu cunosc cine subvenţionează propaganda acestui grup,fiindcă repet chestiunile externe nu m'au preocupat.-

11/. Nu cunosc nici acţiunile altor exponenţi politici streini refugiaţi în străinătate,din aceleaşi motive.-

12/. Consider, că un războî între aliaţi ar fi o mare nenorocire pentru noi.- Deaceia eu cu Leucuţia în partid am susţinut totdeauna contrariul.-

Este adevărat că unii membrii ai partidului, credeau în războiu,însă eiu i-am considerat " strategi de cafenea ".- Deaceia nu am discutat cu ei ce atitudine ar trebui să avem în cazul unui conflict şi nemaifiind pe la partid mai bine de un an,nu am cunoştinţă să fi organizat ceva în această ~~privinţă~~ eventualitate.-

13/. Nu aveam cunoştinţă până în dimineaţa plecării unde vom ateriza şi abia la Fundulea mi s'a spus,că vom aterisa peste două ore la San-Stefano,lângă Constantinopol.-

14/. Cu privire la reforma agrară eu o doresc mai radicală în regiunile de munte şi să se statizeze şi pădurile, lăsându-se numai o cotă proprietarilor,fiindcă,cred că pădurile se pot administra mai radical de Stat spre a se evita despăduririle.- In ceeace îi priveşte pe ţărani trebuesc deprinşi să respecte proprietatea şi legalitatea şi să nu aştepte din 10 în 10 ani gratuităţi din partea Statului.-

Etatizarea B.N.R.este şi în vederile mele şi cred necesar a se extinde etatizările la toate întrerpinderile de primă necesitate şi folos obştesc şi să se înlăture protecţionismul de cari se foloseau anumite clici exploatatoare.-

Prezenta declaraţie o susţin şi semnez de bună voie.-

ss/. Ilie Lazăr

7 Septembrie 1947

00036

8

18

34., 14/III 941

00037

D E C L A R A T I E.
===================

Subsemnatul : Dr.Ilie Lazăr, advocat, domiciliat în Bucureşti Str.Poştei No.2, de origină etnică român, născut în 1895 Decembrie 12, în Comuna Giuleşti - Maramureş, cu privire la stările văzute de mine în lagărul politic din Tg.Jiu, am onoarea a complecta cu cele ce urmează declaraţiunile mele anterioare:

1/.Să se pună la dispoziţia justiţiei militare toate registrele aflătoare în lagăr, la Ministerul de Interne, precum şi la organele în subordinea Ministerului, cu privire la deţinuţii politici,arătându-se şi adresa precisă a fiecăruia.-

2/.Să se constate cazierul fiecăruia,motivul deţinerii şi dacă este adevărat, că vre-o 10 zile s'a lucrat în lagăr folosindu-se şi deţinuţi la facerea actelor fiecăruia ?

3/.Să se constate, dacă Dl.Ministru de Interne cu prilejul unei vizite în lagăr, a declarat,că 65% a deţinuţilor n'au nici vină ?

4/.Să se întrebe martorii, dacă în "anchetele"D-lor Col.Hagi Stoica şi Col.Pătruţoiu,Secretar General al Ministerului de Interne şi Comdt. a tuturor lagărelor au fost întrebaţi asupra celor arătate de subsemnatul în "informaţiunile " date D-lui Ministru de Interne, şi ce au de spus despre aceste anchete ?

5/.Să fie întrebat Dl.Colonel anchetator Petruţoiu, de unde deţine informaţia că reprezentantul şi legătura între comandament şi evreii deţinuţi era un domn Cristian ?

6/.Să se constate, că în "informaţiunile " dela dosar, date de mine D-lui Ministru D.Popescu nicăeri nu amintesc numele acestui "reprezentant" ,totuşi Dl.Colonel a ţinut să-l invite la minister şi să-i ceară"declaraţie" faţă fiind un martor subaltern.-

7/.Având în vedere faptul, că acestui domn "reprezentant" s'a ţinut să i se i-a "declaraţie" şi că aceasta mi-a fost arătată de dl.Ministru D.Popescu, şi având în vedere, că acest "re-

prezentant " ţine după însuşi constatarea D-lui Ministru să "polemizeze" cu mine, rog respectuos a întreba pe Dl.Col.Petruţoiu, care a prezidat aceea comisie, care a făcut la dorinţa D-lui Ministru eliberări masive, dacă în timpul şedrii d-sale în Tg.Jiu a observat pe acest domn Cristian intrând şi ieşind din lagăr şi intrând de mai multe ori pe zi la Comandament şi dacă are cunoştinţă că acest"reprezentant" în repetite rânduri ieşea în oraş ?

8/.Să se constate cine a fost un oarecare Berku Zisu ?

9/.Să se constate cine a fost şi cum opera un domn Cristian ?

10/.Cum a fost "ales" acest domn Cristian "reprezentant" al evreilor ?

11/. Să fie întrebaţi martorii, dacă acest domn Cristian în repetite rânduri mergea în oraş ?

12/. Dacă este adevărat, că în timpul cât lucra comisia,dl.Crstian era mereu în contact cu Comandamentul ?

13/. Dacă este adevărat, că aducea pentru Dl.Comandant al grupului I tot felul de ordine şi modificări emanate de comandantul lagărului?

14/. Dacă este adevărat, că Dl.Cristian trata condiţiile de eliberare cu deţinuţii evrei ?

15/. Dacă este adevărat, că într'un caz, suma cerută fiind prea mare, a fost rugat dl.Emil Serghie să-şi spună cuvântul ?

16/. Dacă este adevărat că Dl.Cristian a fost chemat şi întrebat de noi cei din baraca V, " ce înseamnă nervozitatea şi repetatele întâlniri secrete între evrei ?

17/. Să se întrebe domnii martori din baraca V-a,dacă îşi aduc aminte de expunerea unui domn evreu - faţă fiind 6 inşi - în celula D-lui Leucuţia, asupra felului cum se fac "operaţiunile" cu alegerile de preşedinte şi vice preşedinte de comunităţii evreeşti şi cum să trimit oamenii la muncă la Bumbeşti şi după ce criterii ?

18/. Să fie întrebaţi martorii: General Drăgănescu,E.Serghie, Dr.Leucuţia, Dr.Răchiţeanu şi paremi-se şi dl. Col.Rădulescu, cari erau de faţă în coridorul barăcei V-a când la întrebarea mea Dl.Crstian a răspuns "este destul de trist că trebue să ne cumpărăm libertatea pe bani, dar în împrejurările în cari ne aflăm nu ne puteţi condamna pentru aceasta ". "Altfel banii nu se plătesc în lagăr, ci afară de sârmă".-

./.

17

000238

"Eu însu-mi sunt gata să dau toate probele, ba chiar să mă urc la tribună ca să spun tot, dar numai tunci când nu mai pot fi internat, sau împuşcat". Si dacă la arătarea unor cifre ce s'ar fi dat, mi'a răspuns " lista d-voastră este incompectă, va veni vremea când vă voi servi cu cifree şi vă veţi îngrozi ".-

19/.Stărui asupra acestui amănunt şi rog să fiu confruntat cu martorii mai sus arătaţi şi în prezenţa lor cu acel Crstian.-

20/.Dacă este adevărat, că un domn evreu i-a cerut sfat d-lui General Drăgănescu, că oare cu care om a colonelului "îl sfătueşte să stea de vorbă, cu Crstian sau cu Adelstein ?

21/.Să se constate cine este un domn Arhitect Adelstein şi ce legături avea cu dl.Colonel Zlătescu ?

22/.Dacă este adevărat că Dl.Col.Zlătescu a trimis la Bucureşti la dl.Adelstein un gradat ca să-i aducă uneltele pentru a-i face dlui Colonel un plan de casă în Bucureşti.-

23/.Dacă este adevărat,că Dl.Colonel a părăsit şedinţa comisiei şi venind la gardul că sârmă a ţinut să-i comunice d-lui Adelstein "te-am eliberat "?-

24/.Dacă domnii martorii din baraca V-a au auzit când dl.Polizu Radu, revenit dela Dl.Col.Zlătescu unde a fost invitat la o mică veselie " ne-a spus vorbele Colonelului " l'am eliberat pe Adelstein .... tui mama lui, dar dacă nu-mi face casa îl aduc înapoi " ?

25/.Să formeze obiectul unei minuţioase anchete îngrozitorul scandal cu evacuţii din Nordul Moldovei .-

26/.Cum au sosit acestea la Tg.Jiu, cum li s'au luat banii de către comandament, cum s'au format comitetele, cine mergea şi cine era scutit de a merge la muncă la Bumbeşti ?

27/.Cum opera faimosul Berku Zisu ?

28/.Dacă acestor evacuaţi li s'au restituit banii?

29/.Să se anchteteze cum se propuneau, şi cum dl.Colonel accepta sau refuza comitetele "şi pe preşedinţi şi vice preşedinţi " de comunităţi?

30/.După ce criterii li se dădeau eliberaţilor domicilii forţate în unele oraşe indicate de ei ?

31/.Să se ancheteze şi să se constate din registre, dacă au avut

./.

loc plecări şi domicilii forţate masive în mai multe oraşe din Moldova şi chiar şi la Bucureşti .-

32/. Cine este un domn evreu din Tg.Jiu Mondblatt şi ce legături avea cu dl.Cristian, şi dacă soţia acestuia se cunoştea bine - a vizitat-o la spital cu soţia D-lui Colonel ?

33/. Să se facă anchetă temeinică la toate atelierele din lagăr.-

34/. Să se constate cari au fost preţurile la toate articolele din cantină şi care a fost diferenţa dintre preţurile din oraş .-

35/. Să se asculte toţi ofiţerii cu aprovizionarea, bucătarii, plutonierii încredinţaţi cu aprovizionări, să se verifice toate registrele tuturor.-

36/. Să se arate cât s'a cheltuit cu bărbierii, cu spălătoresele, cu grădinile cu zarzavat, precum şi chestiunea cu porcii .-

37/. Să se constate, că până la data de 24 August nu ni s'a dat contravaloarea sumei plătită de noi ! Să se ştie că dela aceea dată, adecă după protestul meu, mâncarea s'a îmbunătăţit !

38/. Să se asculte martorii, care a fost situaţia alimentară la celelalte grupări şi la Bumbeşti ?

39/. Dacă s'a găsit la gr.III un intestin gros cu fecale cu tot, şi dacă a fost prezentat de mine şi dl.Dr.Borş, d-lui Dornescu, care se găsea acolo în anchetă ?

40/. Să se întrebe martorii din grupa I care erau în imediata apropiere de comandament, dacă au auzit şi văzut, când dl.Colonel Zlătescu a dat ordin, ca un grup reîntors dela Bumbeşti sleit de foame şi bolnavi, să fie desbrăcaţi în pielea goală şi până când un domn medic îi examina, dl.Colonel îi lovea şi striga înjurându-i " Am ordin dela Dl.General Antonescu să împuşc tot pe al 10-lea din voi ".-

41/. Să se întrebe martorii, dacă au cunoştinţă despre torturile şi bătăile neumane a unui alienat cu numele : Iancu ?

42/. Dacă este adevărat, să se asculte martorii, cari au fost acolo că la Bumbeşti oamenii erau bătuţi şi legaţi de arbori ?

43/. Dacă au fost în lagăr şi nişte orbi ?

44/. Să se constate din registre cine au fost şefii atelierelor şi ce lucrări au executat ?

./.

16

00039

45/.Ce s'a întâmplat cu porcii ?

46/.Care a fost situaţia şi tratamentul ofiţerilor şi soldaţilor?

47/.Dacă este adevărat că ofiţerii earu înjuraţi în faţa trupei?

48/.Dacă este adevărat, că doi soldaţi : un T'T.R. şi un soldat au fost legaţi de un stâlp în faţa deţinuţilor ?

49/.Să se ancheteze şi situaţia celor 2 automobile ale d-lor Comandant şi ajutor .

50/.Având în vedere faptul că cu toate denunţurile Dl.Colonel Zlătescu continua a fi comandantul lagărului, şi fiindcă "anchetele de până acuma au încercat să ne scoată pe noi "hoţii de păgubaşi" eu îmi rezerv dreptul de apărare în faţa justiţiei.-

In orice caz, dacă în urma unei serioase anchete şi a unor depoţii de martori, probele constatate nu vor fi suficiente pentru înlocuirea imediată a comandantului lagărului, solicit trimiterea mea în judecata Consiliului de Război, unde voiu arăta tot ce ştiu şi deţin şi cu acest prilej voi indica şi pe toţi martorii fără deosebire de naţionalitate, fie că sunt liberi sau internaţi, şi cari atâta vreme cât acel " Zbir " este în fruntea lagărului nu pot fi arătaţi fără să fie supuşi unor persecuţiuni .-

Rog să mi se rezerve dreptul, ca în timpul instrucţiei pentru clarificarea unor chestiuni să intervin fie personal, fie prin indicare de martori.-

De câte ori voi avea numele şi adresa nouilor martori îi voi indica.-

Bucureşti la 29 Decembrie 1941.-

[signature]

15

00040

00041

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Dr. ILIE LAZAR, avocat, domiciliat in Bucuresti Str. Postei Nr.2, ca urmare a celor discutate în audierea mea din 28 VII.947, concretizez in "declaratia" de fată cele ce urmează:

Cei doi domni anchetatori discutând cu mine diferite le chestiuni care îi interesau ca de exemplu problemele din programul de bază ale partidului, au crezut că este cazul să se oprească asupra unora si să-mi ceară o "punere la punct" sub formă de declaratie.-

Foarte sumar s'a stăruit asupra cazului concret de a /pleca in străinătate/, pe calea aerului. Aceasta posibil si in urma faptului că subsemnatul din primul moment si in chiar prima "declaratie" dată D-lui Secretar G-ral BUNACIU, pe urmă in altele completate date Dl. Insp. G-ral NICOLSCHI am declarat categoric intentia mea de a pleca si amă pune in sigurantă si a trăi in libertate.-

Aceasta libertate de care eu de o viată de om am fost atât de ahtiat /dornic/, in tara mea si in special din 15 Februarie 1945, nu o mai aveam. Foarte sumar am accentuat în declaratiile mele anterioare că nu inteleg pentru ce motive atât eu personal cât si partidul din care fac parte nu este lăsat să se afirme asa după cum sunt uzantele democratice internationale. In urmă deselor conferinte intre "Cei Mari", tot mereu credeam că situatia politică din tara mea, se va normaliza. Mare mi-a fost bucuria constatând că "Marii Trei", atât la Yalta cât si mai inainte la Teheran pe urmă la Moscova au căzut de acord asupra regimului "democratic" dela noi. Ba mai mult la Moscova s'au inteles să participe prin câte un reprezentant si cele două partide azi batjocoritor numite "Istorice", la guvernare. Cei doi ambasadori impreună cu Dl. VASINSCHI sau deplasat la Bucuresti pentru a da fiintă acordului de mai sus. Chiar subsemnatul am fost unul dintre cei 6 propusi de forul Statutar al Partidului pentru a fi eventu

./.

membru al Cabinetului. N'aşi dori ca în cele 10 pagini cât mi s'a dat să mă extind prea mult asupra acestei chestiuni, care a dus la demisia reprezentantului nostru ci mă voi mărgini numai asupra faptului că intenţiunea bună de colaborare, normalizare a stărilor interne dela noi care a fost atât de dorită de "Marii Trei" nu s'a putut face. Istoria va arăta departea cui este vina. In orice caz noi fie ca partid, fie ca indivizi n'avem nimic pe conştiinţă. Trecutul sbuciumat al acestui partid ai cărui conducători nu odată dealungul istoriei noastre au fost ca de data aceasta băgaţi în închisori, este mărturie numai pentru singurul fapt că au stat alături de acest popor de ciobani care mereu să săltea spre emancipare. Individual la fel n'avem nimic pe constiinţă. In frageda copilărie am crescut în şcoli streine până la 24 ani, deci cu războiul şi cu studiile terminate n'am văzut altceva decât asuprire şi nedreptate. Cum pot eu deci să propag idei cari sunt nedrepte şi asupritoare ? Din asupriri nu voi deveni niciodată asupritor! Una din problemele ce interesează pe domnii anchetori este şi "punerea la punct", pe acestea câteva pagini a vederii mele asupra "problemei minoritare".

Aceasta foarte importantă chestiune pentru Statul Naţional Românesc este cea mai importantă problemă de Stat şi de viitor a Statului Român.-

Descrierea acestei chestiuni în situaţia în care mă găsesc o aflu tot atât de dificilă pe cât de imposibilă. Iar pe cele 10 pagini ce mi s'a dat voi putea doar pune pe hârtie vre'o câteva puncte cardinale şi cazuri concrete ştiute şi trăite de mine în acel mediu, ca pe urmă să se tragă concluziunile cele bune şi drepte.-

Date statistice exacte n'ar trebui să ne stea la dispoziţie pentru a arăta că pe acest ogor Carpatic şi Dunărean din cele mai vechi timpuri poporul român a fost muncitorul pământului şi în permanenţă cel mai numeros.-

Or, dacă aceasta este adevărul şi aşa este, ori dacă dealungul istoriei aproape toate războaele se duceau pentru dreptul la muncă şi viaţă, atunci cu atât mai mult vedem îndreptăţit ca Marile Puteri să tindă în viitor a asigura crearea de mici State Naţionale. Deaceia eu cred că acordurile între Marile Puteri nu încă nu sunt definitive şi încă mult timp poate chiar generaţii vor trebui până se va reuşi crearea de State Naţionale.

./.

Crearea de State naționale a început să o înțeleagă conducerea puternicei noastre vecine U.R.S.S. Incurajarea de a crește prin una atare schimb sau transportare de populați cum este mai nou acea a prieteni noastre Cehoslovacia, este foarte probabil primită de românii care se ocupă de această chestiune. Dacă un stat ca Cehoslovacia cu o minoritate mainte mult mai puternică decât a noastră a fost și este susținută, am dori ca și statul nostru care repet este pe acel spațiu cel mai numeros și pe lângă aceasta cu drepturi istorice nediscutate - să vie susținut. Dar dealungul istoriei s'a mai văzut că încurajarea unui puternic stat național este și în interesul celor mari cari trebuie să vegheze ca pacea să stăpânească asupra popoarelor.

Rolul jucat de micul stat român în războiul rusoturc este nediscutat. Dar conducerea unui stat nu trebuie să fie tiranică și democratică, în care caz și în recentul război dacă se ținea cont de voința poporului atunci nici CAROL II și nici ANTONESCU nu puteau duce soldatul român la un război " Sfânt" și de " cucerire " până la Don și Caucaz. Conducătorii care nu s'au despărțit niciodată de marile idealuri și de popor cum este IULIU MANIU, a stat tot timpul atât sub Carol cât și sub Antonescu de veghe arătând greșeala ce se face, iar la un moment dat la sfatul acestui puternic sfetnic spre marea satisfacție a întreg poporului român, precum și a aliaților, micul stat român a întors arma contra celuia care s'a dovedit dealungul istoriei, că ne-a nedreptăți și desconsiderat.

Nu voi înșira lungile cazuri concrete cari au culminat cu ruperea în două a Ardealului / verdictul dela Viena/

După aceasta mici încurcături voi reveni iar la început adică la problema minoritară dela noi. Până când " Mari Trei " vor sta puternic pe pozițiile stabilite în acordurile internaționale cari vor veni cu mici certuri câte odată să ducă totuși la punerea la punct pe teren a acestor principii, până atunci noi fie ca mici națiuni, fie ca indivizi nu contăm decât atunci când ne vom ține strict de înaltele precepte morale și vom dori în interesul nostru încă-și pacea, eterna pace sub oblăduirea căreia și numai sub a acesteia poate exista progres și fericire.

In lunga mea experiență politică, precum și cele două războaie făcute în mod efectiv mă îndreptățește să cer celor

./.

cu cari colaborez politiceste cât si să doresc personal rezolvarea tuturor diferendelor atât pe plan inter cât si extern pe cale pasnică. Am accentuat, că unul dintre cele mai importante chestiuni ale Statului Român, pentru a evita pe viitor incurcături si apeluri la "Cei Marii", este rezolvarea acestei chestiuni. Dealungul sbuciumatei noastre Istorii s'a văzut că aceasta chestiune a fost totdeauna sin in special in Ardeal un mâr de discordie .

Ar trebui să fac incursiuni in istoria târii şi a Ardealului pentru a arăta că minoritatea noastră maghiară, evreiască, greacă si altele au fost in permanentă favorizati de regimurile feudale, cari sute de ani ne-au asuprit.

Revolutiile lui Horia si Iancu in Ardeal alui Tudor Vladimirescu in vechiu Regat, n'au fost "răscoala" unor zvăpăiaţi ci au fost sustinute de intreaga suflare românească in fruntea cărora să găseau strămoşii noştrii ţărani, preoţi şi foarte puţini intelectuali ce aveam pe acele vremuri. Foarte gresit se afirmă azi că revolutiile de mai sus aveau alt caracter decât cel de "emancipare natională".

Dar să vedem mai recent afirmările pe teren de minorităţile noastre:

Anul 1918, ne-a adus faimoasele puncte "Vilsoniene" in virtutea cărora natiunile mici si asuprite vor forma State Proprii Nationale, iar dacă totuşi vremelnic nu se poate incă trece la mutări, transferări si schimburi, pentru acei care rămân sau luat angajamente internationale in fata ligii natiunilor.

Conducerea partidului national ,pentru că aşa era până la 1926, când a fuzionat incă mult inainte de a ne impune un for internaţional a luat la Alba-Iulia un angajament sfânt in aceste chestiuni. Personal ,desi incă tânăr, atunci, totusi am fost delegat oficial al judetului meu de baştină Maramures la acea istorică adunare.

La Alba-Iulia, când se desfinta o monarhie asupritoare şi exploatatoare de mici natiuni, noi reprezentantii celui mai numeros si vechiu popor pe acest spatium ne-am luat angajamente solemne, că "natiunile conlocuitoare se vor judeca ,administra si cultiva in limba lor". Evident aceste inalte principii au adus după sine si o multime de favoruri pentru ţăranii noştrii minoritari. Când este vorba despre aceste principii de înaltă etică morală si politică nu vreau să zic că nu sau produs si greseli de către anumiti factori care trebuiau ca acestea să le pună in practică.

./.

Să vedem in mod practic care a fost viata poporului român inainte de unirea dela Alba-Iulia in cursul celor 22 ani de regim românesc după cedarea Ardealului de Nord in urma hotărârii dela Viena si acum. Dar in virtûtea faptelor concrete să vedem ce a făcut Partidul National-Tărănesc şi ici colea si câte un membru al său acum in cazul cum arăt a-şi eu. Poporul român in inte de Alba-Iulia era asuprit si privat deaproape toate drepturile sale.-

In Parlamentul din Budapesta s'a reusit in urma măsurilor de prigoană să-şi trimită aproape de loc reprezentanţi săi adevăraţi şi in număr corespunzător cu populaţia teritoriului.

Sunt cunoscute lumi intregi fatmoasele procese politice ale conducătorilor poporului român. N'aş putea afirma că persecutia românilor venea numai din partea unei clase. In genere poporul maghiar in mijlocul cărora am crescut, este şovin şi intolerant. Aş putea insira fapte şi cazuri concrete din viaţa mea cât se poate de multe. Cazuri ca acelea de a se interzice românilor să se mute in orase, să cumpere pământ sau când prin o singură lege li s'au desfintat toate scolile este tot atât de cunoscut. La o populatie de pestre trei milioane inainte de Alba Iulia l-i s'a lăsat patru licee confesionale şi tot atâtea scoli de "preporandie". Populatia evreiască de sub regimul unguresc era ori austro-ori germano ori maghiaro filă si incă puternic şovină. In orice caz presa asupritoare a noastră şi atunci era in mâinile aporape esclusive ale evreilor; Noi eram asupriti şi trimis la inchisori sau cum ni se spune pe acele vremuri " büdös ölah " /valah puturos/. Eu nevoind să declar ca limbă maternă cea maghiară a trebuit să plec dintr'o scoală la alta sau să trec in vechiul regat. Dar repet atâtea cazuri revoltătoare sunt incât se putea scrie cărţi. Să vedem după 1918 cum am crezut noi să procedăm in chestiunile minoritare? Am improprietărit şi pe tăranul ungur, am redat libertatea scrisului, de organizare şi de complectă afirmare natională.

Maghiarii in număr de numai un milion patru sute mii faţă de trei milioane si jumătate au avut treizeci si sapte licee fată de cele patru ale noastre şi o multime de alte scoli confesionale si profesionale.

Acelas minoritate a avut ziare decât noi, institutiunile financiare au fost mult mai puternice iar azi după informatiunile ce detin, elementul românesc este aporpae in toate sectoarele vieti publice ori dat la oparte ori in disperată minoritate.

./.

Lozinca acelorasi unguri cari fără exceptie făceau cele mai grave orori si persecutiuni contra românilor - cazul cu omorurile din Ardeal. Sp. Trăznea peste 300 de morti români, pusi la jug si altele, azi este " să ne inscriem cu toți la comuniști ". Este o politică nesinceră, dar prin aceasta au reusit să aibă absoluta conducere si preponderanță in toate sectoarele vieții publice. Cu ce jale imi spune un profesor " că ungurii dela noi îi dirijează in sovinism pe cei din Ungaria". Să ia informatii asupra cazului cu scolile si veti vedea că ei au mai multe ca românii : 107 și 93 . Dar fiindcă am sicris până acum de tot putin de celelate chestiuni ce mi-au mai rămas pe această ultimă pagină in mod absolut si sincer cinstit vor declara următoarele.

Intenția mea de a pleca pe calea aerului din țara mea sin din mijlocul familiei mele dragi, a fost de a mă pune la adăpost de prigoana regimului care nu mai inceteazǎ contra mea din 15 Februarie 1945. In acest timp am fost si implicat intr'un proces de care am fost strein, dar 7 luni inchisoare preventivă a trebuit să fac.

Tot ce se incearcă a mi se pune in sarcina in legătură cu aceasta plecare fie ca actiune contra U.R.S.S., folosindu-se de anumite declaratiuni date in mod glumeț și în termeni neseriosi, precum și că a-și avea vre'o misiune de indeplinit se va vedea că sunt nefondate.-

Eu n'am crezut nici atunci si nu cred nici acuma in războiu. Eu atunci analizând logic mersul lucrurilor și tratatele deja incheeate am refuzat si refuz a crede, că până la urmă Aliatii care trebue să aibă grija intregii omeniri nu vor cădea de acord.-

Termenul dat de mine 1 Aprilie 1948, în acea"declaratie este chiar in vederile mele că se vor intelege, altfel n'are nici o logică, deoarece "strategii" de cafenele" deja dau 2-3 luni de războiu.-

In privinta educatiei ce s'a dat de către soția mea fiicei mele minore, declar, că este de înaltă moralitate si dragoste de frumos si generozitate.

Altfel D-na SIDOROVICI, Deputată a regimul ia fost vre' o trei ani profesoară, și îmi vorbea totdeauna încântată de calitățile intelectuale si sufletesti ale copilului meu.

Semnez,

28.VII-1947.Bucuresti. ss/Dr.Ilie Lazăr.

Declarație

Subsemnatul [illegible] Lazăr, avînd domiciliul în Buc. Str. Poștei Nr. 2. ca urmare a celor discutate în audiența mea din 28.VII.947. concretizez în „declarația" de față cele ce urmează:

Cei doi domni au dedicat [illegible] discutînd cu mine diferitele chestiuni cari îi interesau ca de expl. problemele din programul de bază al partidului, au crezut, că este cazul să se aplece asupra mea și să îmi ceară o „punere la punct" sub formă de „declarație".

Foarte mult s-a stăruit asupra cazului curat de a „pleca în străinătate" pe calea aerului. Aceasta, probabil și în urma faptului, că subsemnatul din primul moment și în chiar forma „declarației" date dlui Sec. gen. Gheorghiu, pe urmă în aceea completată dată dlui Insp. gen. Nicolschi am declarat categoric intenția mea de a pleca și a mă pune în siguranță și a trăi în libertate. Această libertate de care eu de o viață de om am fost tot de dorit (dornic), în România și în special din 15.II.945 nu o mai aveam. Foarte mult am accentuat în declarațiunile mele anterioare, că nu înțeleg pentru ce motive, atât eu personal cât și partidul din care fac parte nu este lăsat să se afirme așa după cum sunt agențiile ~~[illegible]~~ internaționale. În urma acestor conferințe între „cei mari" tot mereu credeam, că situația politică din România se va normaliza. Mare ne-a fost bucuria constatând, că „marii trei" atât la Yalta cât și mai înainte la Teheran pe urmă la Moscova au căzut de acord asupra

./.

[signature]

regimului „democratic" de la noi. Guvernul de la Moscova au înțeles ca să participe prin cîte un reprezentant și celelalte partide, adică bolșevizitor numite „istorice" la guvernare. Cei doi ambasadori împreună cu alți diplomați s-au deplasat la București pentru a da ființă acordului de mai sus. Chiar subsemnatul, am fost unul dintre cei 6 propuși de forul statutar al partidului pentru a fi eventual membru al cabinetului. Nu știu dacă în cele 10 pagini cît mi s-a dat să mă extind prea mult asupra acestei chestiuni, care a dus la admisia reprezentantului nostru și va mai fi numai asupra faptului, că intențiunea bună de colaborare și normalizare a stărilor interne de la noi cum a fost dorită de „marii trei" nu s-a putut face. Istoria va arăta de partea cui este vina. În orice caz nu fie ca partid, fie ca individ n'avem nimic pe conștiință.

Trecutul [illegible] a acestui partid a cărui conducători au dată [illegible] istoriei noastre au fost ca de data aceasta [illegible] în [illegible] este mărturie pentru faptul, că au stat deauna de acest popor de țărani care năzuia să se izbăvească spre emancipare. Individual la fel n'avem nimic pe conștiință! În fragedă copilărie am crescut în școli străine, pînă la 24 de ani, deci cu vorbire și cu [illegible] [illegible] românesc [illegible], [illegible] asuprire și nedreptate. Cum pot eu deci să pricep ideile care sunt nedrepte și asupritoare? Din [illegible] nu voi deveni niciodată asupritor!

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

-/-

[illegible]

Una din „problemele" ce în țară să 026 din anchetatorii este și „punerea la punct" pe această cât de pagini a vederilor mele asupra „problemei minoritare". Această foarte importantă chestiune pentru Statul Național Român este cea mai importantă problemă de stat și de viitor a Statului Român. Descrierea acestei chestiuni în situația în care mă găsesc a găsi [aflu] tot atât de dificilă pe cât de imposibilă. Voi pune pe cele 10 pagini cât mi s-a dat în prealabil doar numai pe hârtia necesară punctele cardinale și câteva cunoștințe științifice și trăite de mine în acel mediu, ca pe urmă să se tragă concluziuni ce este bună și dreaptă.

Date statistice exacte nu-mi trebuie să-mi stea la dispoziție pentru a arăta, că pe acest pământ există și stăpânesc din cele mai vechi timpuri poporul român a fost majoritatea pământului și în permanență cel mai numeros. Azi, deci aceasta este adevărul și asta este azi deci de oricând istoria apropie toată străduința ce se duce pentru dreptul la muncă și viața demnă cu atât mai mult vedem îndreptățit ca Marile puteri să țină în viitor a asigurarea creării de mari state naționale. Deocamdată cu atât, căci acordurile între marile puteri încă nu sunt definitive și încă mult timp, poate chiar generații vor trebui până se va reuși crearea de state naționale.

./.

Greșeala de Stat ~~naționala~~ a încercat să-i înțeleagă conducerea puternicei noastre vecine U.R.S.S. Înconjurarea de a[illegible] prin cultură, schimb, ~~[illegible]~~ transporturi de populații cum este mai nou cazul patriei noastre. Ceho-Slovacia este foarte favorabil privită de românii cari se preocupă de această chestiune. Dacă un stat ca Ceho-Slovacia cu o minoritate înainte mult mai puternică decât a noastră a fost și este susținută [illegible] de alții ca și Statul nostru, care, repet este pe [illegible] cel mai numeros și pe lângă aceasta și cu drepturi istorice nediscutate să fie instituit. Dar de-a lungul istoriei s-a mai văzut, că înconjurarea unui puternic stat național este și în interesul celor mari cari trebuie să replieze cu pacea să stăpânească asupra popoarelor.

Rolul just de micul stat român în răs~~[illegible]~~ ruso-turc este nediscutat. Dar conducerea unui stat ~~nu trebuie~~ să fie tiranică ci democratică, în care cât și în recentul război dacă să ~~ține~~ cont de voința poporului atunci ~~nici~~ Carol II. și nici Antonescu nu puteau duce soldatul român la un război "sfânt" și de "cucerire" până la "Don" și "Caucaz", conducătorii, cari nu s-au deosebit mai [illegible] de marile idealuri și de popor cum este Iuliu Maniu, a stat tot timpul atât sub Carol cât și sub Antonescu de veghe arătând greșela ce se face, iar la un moment dat la sfatul acestui patriot [illegible]

./.

[signature]

spre marea satisfacție a întregului popor român, precum și a aliaților, niciodată poporul român a întors arma contra acelora care s-au dovedit dealungul istoriei, că ne-au nedreptățit și desconsiderat. Nu voi înșira lungile cameri încercate cari au culminat cu ruperea în două a Ardealului. (Verdictul dela Viena)

După această mică incursiune voi reveni iar la începutul adică la „problema minoritară" dela noi. Până când „maghiarii" vor sta puternic pe pozițiile stabilite în acordurile internaționale cari ar trebui, cu mici cedări câteodată să ducă treptat la primul pe teren a acestor principii, până atunci nu fie ca unii naționali, fie ca indivizi un cuvânt, decât atunci când ne vom ține strict de aceste precepte morale și vom lucra în interesul nostru pacea, atunci pacea, prin apropierea căreia și numai prin aceasta poate exista progres și fericire.

În lunga mea experiență politică, precum și cea a dascălului foarte în mod efectiv mă îndreptățește să ... cu cari colaborez politicește cât mai să asigur pașnică rezolvarea tuturor diferendelor atât pe plan intern cât și extern pe cale pașnică. Am accentuat, că una dintre cele mai importante chestiuni ale Statului Român, pentru a evita pe viitor încurcături, și apeluri la „ceimari" este rezolvarea acestei chestiuni. Dealungul frământatei noastre istorii s-a văzut, că această chestiune a fost totdeauna, și în special în Ardeal un măr de discordie.

[illegible]

Ar trebui să fac incursiuni în istoria Ţării şi a Ardealului pentru a arăta, că minoritatea noastră maghiaro-evreiască, greacă şi altele au fost în permanenţă favorizate de regimurile feudale, care sute de ani ne-au asuprit. Revoluţiile lui Horia şi Cloşca în Ardeal a lui Tudor Vladimirescu în vechiul Regat, n-au fost „răscoale" unor ţărănimi ci au fost susţinute de întreaga suflare românească în frunte cu care se găseau străinii noştri ţărani, preoţi şi foarte puţini intelectuali ce erau pe acele vremuri. Foarte greşit să afirmăm azi, că revoluţiile de mai sus erau alt caracter decât cel de „emancipare naţională"!

Dar să vedem mai recent afirmările pe teren ale minorităţilor noastre.

Anul 1918 ne-a adus faimoasele puncte „Wilsoniene", în virtutea cărora naţiunile mici şi asuprite vor forma State proprii naţionale, iar dacă totuşi vremelnic nu se poate încă trece la unitori, transferări şi schimburi, pentru acei care rămân, s-au luat angajamente internaţionale în faţa ligii naţiunilor.

Conducerea partidului Naţional fiind a mea până la 1926, când a trădat încă mult înainte de a ne impune un pact internaţional a luat la Alba Iulia un angajament sfânt în această chestiune. Personal, deşi încă tânăr atunci totuşi am fost delegat oficial al judeţului meu de baştină Maramureş la acea istorică adunare.

[signature]

La Alba-Iulia când se desființa monarhia asupritoare și apăsătoarea a mai multor națiuni, noi reprezentanții celui mai numeros și vechi popor pe acest spațiu ne-am luat angajamentul solemn că „naționalitățile conlocuitoare se vor judeca, administra și cultiva în limba lor." Evident aceste înalte principii au adus după sine și o mulțumire de-a forma pentru toți noștri minoritari. Când este vorba despre aceste principii de înaltă etică morală și politică nu trebuie tăcut că au fost greșeli și greșeli de către anumiți factori cari trebuiau ca aceasta să le pună în practică.

Să vedem în scurt practica care a fost viața poporului român înainte de unirea dela Alba-Iulia, în cursul celor 22 de ani de regim românesc după căderea Ardealului de Nord în urma hotărârii dela Viena și acum. Dar în virtutea faptelor concrete să vedem ce a făcut partidul Național-Țărănesc și ici acela-și câte un înainte al său [illegible] în care au avut a-și fi ea. Poporul român înainte de Alba-Iulia era asuprit și privat de aproape toate drepturile sale. În parlamentul din Budapesta n-a reușit, în urma mașinațiunilor de pripă să-și trimită aproape de loc pe reprezentanții săi [illegible] corespunzători cu populația teritoriului.

Sunt cunoscute tomuri întregi formând procese politice ale conducătorilor poporului român. N-aș putea afirma, că persecuția românilor venea numai din partea unei clase. În general poporul maghiar în mijlocul căruia am crescut este sociabil și interesant. N-aș putea înșira fapte și cazuri concrete din viața mea cât se poate de multe. Cazuri ca acelea de a se interzice românilor să se mute în oraș, să cumpere pământ, sau când prin o simplă lege li s-au desființat toate școlile este tot atât de cunoscut. La o populație de peste 3 mil. mainte de Alba-Iulia li s-a lăsat 4 licee confesionale și tot atâtea școli de „preparandie". Populația evreiască de sub regimul unguresc era sau austro- sau germano- sau maghiaro-filă și încă puternică tovarășă. În orice caz presa asupritoare și maghiară atunci era în mâinile aproape exclusive de evrei. Noi eram asupriți și trimiși la închisori sau cum ni se spunea pe acele vremuri „büdös oláh" (Valah puturos). Eu nevoind să adopt ca limbă maternă cea maghiară a trebuit să plec dintr-o școală la alta sau să trec în vechiul regat. Dar regăsit atâtea cazuri revoltătoare sunt încât aș putea scrie cărți. Să vedem după 1918 cum am căutat noi să procedăm în chestiunile minoritare? Am împroprietărit și pe țăranul ungur, i-am lăsat libertatea religiei, de organizare și de completa afirmare națională.

./.

[illegible signature]

f. 9

Maghiarii în număr de numai 1.400.000 față de 3 mil. și jum. au avut 37 licee față de 4 ale noastre, și o mulțime de alte școli confesionale și profesionale. Aceeași minoritate a avut mai multă favoare decât noi, instituțiunile financiare au fost mult mai prospere. Nu ași adăuga informațiunile ce dețin: elementul românesc este aproape în toate sectoarele vieții publice ori alături la o parte ori în disproporție minoritate. Legiunea acelorași unguri care fără excepție făceau declarații grave până și persecuțiuni contra românilor. XX Azi este "Să ne înscriem cu toții la comuniști"! Este o politică mesianică a lor prin aceasta au reușit să aibă absoluta conducere și preponderență în toate sectoarele vieții publice. Cu ce fală îmi spunea un profesor, că ungurii dela noi își dirijează în șovinism pe cei din Ungaria!! Să vă informați asupra capului cu școlile și veți vedea că ei au mai multe ca românii. 107 și 93. Dar fiindcă am scris până acuma de tot grija de celelalte chestiuni ce mi-au mai rămas pe această ultima pagină în mod absolut deschis și sincer cinstit vă declar următoarele.

Intenția mea de a pleca pe calea aerului din Țara mea și din mijlocul familiei mele dragi, a fost de a mă pune la adăpost de prigoana regimului care nu mai încetează contra mea din 15.II.1945. În acest timp am fost și implicat într-un proces de care am fost străin dar 4 luni închisoare presentarea trebuia să fac. Lig

adaug

XX → Cazul cu omorurile din Ardeal Ip-Trăznea peste 3000 morți Români puși la jug și [illegible]

Tot ce s-a încercat a mi se pune sarcină în legătură cu acordul (plecare), fie acțiunea contra U.R.S.S. folosindu-se de anumite „declarațiuni" date în mod glumeț și în termeni neserioși, precum și că aș fi avea vre-o intenție de în- (îndeplinit) deplinit se va vedea că sunt nefondate.

Eu n-am crezut nici atunci și nu cred nici acum în războiu. Eu dimpotrivă analizând logic mersul lucrurilor și tratatele deja încheiate am refuzat și refuz a crede, că până la urmă aliații cari trebue să aibă grija întregii omeniri nu vor cădea de acord. Termenul dat de mine 1 Apr. 1948 în acea „declarație" este chiar în vederile mele că se vor înțelege, altfel n-are nici o logică, deoarece strategii de cafenea dădea doar 2-3 luni de războiu.

În privința educației ce s-a dat de către soția mea fiicei mele minore declar că este de înaltă moralitate și dragoste de frumos și generozitate.
Astfel Dna. Stoilovici, deputată a regimului i-a fost vre-o 3 ani profesoară și îmi vorbea totdeauna încântată de calitățile intelectuale și sufletești a copilului meu.

28.VII.947.

Semnat.

Buc.

[illegible]

1/1

00057

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Dr. ILIE LAZAR, avocat, domiciliat în București Str. Poștei Nr. 2, întrebat fiind declar următoarele:

La întrebarea D-lui anchetator "dacă îl consider pe Dl. G-ral RADESCU ca un patriot" răspund:

Pe Dl. G-ral RADESCU, personal nu-l cunosc, iar activitatea lui de pe vremea Regelui Carol I. și Ferdinand l-a învrednicit la mari onoruri, activitatea lui și în special atitudinea lui frumoasă și bărbătească față de atacurile fostului Ministru German Killinger la adresa întreg neamului românesc l-au situat în stima tuturor, fapt care a adus după sine mai multe luni de lagăr.-

Fuga lui de pe o zi pe alta în urma persecuției, la Legația Engleză, eu o găsesc explicabilă.

Acțiunile lui în timpul guvernării sale n'am fost în situația de a le controla - ca să-mi pot forma o părere.

ss/Dr. Ilie Lazăr.

29 - VII-1957.

Declarația

Subsemnatul [illegible] arestat domiciliat în Buc. Str. Poștei Nr. 2. întrebat fiind declar următoarele:

La întrebarea d-lui anchetator, „dacă îl consider pe dl. gen. Rădescu ca un patriot" Răspuns.

Pe dl. gen. Rădescu personal nu-l cunosc, iar activitatea lui de pe vremea Regelui Carol I. și Ferdinand l-a [illegible] la mari onoruri. activitatea lui și în special atitudinea lui frumoasă și bărbătească față de atacurile fostului ministru german Killinger la adresa întregului neam românesc l-au situat în stima tuturor, fapt care a adus după sine mai multe luni de lagăr.

Fuga lui de pe o zi la alta în urma persecuțiilor la Legația Engleză nu o găsesc explicabilă.

Acțiunile lui în timpul guvernării sale n-am fost în situația de a le controla căci nu-mi pot forma o părere.

[illegible signature]

29. VII. 947

103

00059

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Dr. ILIE LAZAR, avocat, domiciliat in Bucuresti str. Postei nr. 2

La intrebarea " Decă din punctul de vedere al membrului delegatiei permanente a P.N.T. considerați justă, in interesul țării și al poporului român, fuga peste graniță a conducătorilor P.N.T., răspund :

Atât ca membru al delegației permanente cât și ca simplu cetățean nu consider in interesul țării și al poporului român fuga unuor conducători peste graniță, dar aceasta numai atunci când regimul care este in fruntea țării dă toate garanțiile de libertate și trai omenesc. In cazul meu personal despre așa ceva n'a fost vorba, deoarece cu incepere dela 15 Februarie 1945 am fost in permanență fugar din sânul familiei mele și implicat fără nici-o vină intr'un proces așa zis " SUMANELE NEGRE " deci pentru mine personal o consider in legitimă apărare, n'am nici-o indicație ce a putut determina pe colegii mei la acelaș gest, altfel ne natural pe care eu nu l-aș putea aprobat intre inprejurări normale . Intre imprejurările in care trăim aprob gestul colegilor mei dacă au intenția de a se pune la adăpost.

La intrebarea " Trecând peste graniță ați avut de gând să vă puneți personal la adăpost și să nu mai intreprindeți nimic pentru P.N.T. " răspund :

Intenționând a pleca in străinătate n'am avut un singur gând acela de a mă pune in siguranță și a-mi asigura existența fizică și n'am avut de gând nici direct nici indirect a intreprinde acolo nici un fel de actiune nici pentru partid si nici pentru alte scopuri.

La intrebarea " Credeți, că in acel fel vați servit țara și poporul ", răspund :

Cred că punându-mi ființa fizică la adăpost mi-am servit țara si poporul.

La intrebarea " In ce imprejurări ață intrevăzut intoarcerea Dvs in țară " ?, răspund :

Sunt convins, că Marile puteri, cari veghează asupra

./.

sorţii popoarelor mici vor cădea pe cale paşnică de acord asupra unor măsuri şi regimuri absolut libere şi democratice şi in consecinţă ni se vor impune măsuri şi posibilităţi de conveţuire paşnică şi de progres pentru toate partidele din ţară.

ss/ ILIE LAZAR

3o Iulie 1947.-

00061

Declaraţie

Subsemnatul Ilie Lazăr, avocat, domiciliat în Buc. Str. Paştei nr. 2

La întrebarea „Dacă din punctul de vedere al membrului delegaţiei permanente a P.N.Ţ. consideraţi justă, în interesul ţării şi al partidului, rămânerea fugar peste graniţă a conducătorilor P.N.Ţ." Răspund.

Atât ca membru a delegaţiei permanente cât şi ca simplu cetăţean consider în interesul ţării şi al partidului rămânerea fugar a unor conducători peste graniţă, dar aceasta numai atunci când regimul care este în fruntea ţării dă toate garanţiile de libertate şi trai omenesc. În cazul meu particular despre asta care n-a fost vorba, deoarece cu începere dela 15.II.945 am fost un permanent fugar din sânul familiei mele şi implicit fără nici o viaţă intimă precum era în „Lumânările negre". Deci pentru mine personal o consider în legitimă apărare. N-am nici o indicaţie ce a putut determina pe colegii mei la acest pas, alt fel [illegible] motivarea pe care eu însumi o putea aproba între împrejurări normale. Între împrejurările zilelor în care trăim aproape toţi colegii mei doar au intenţia de a se pune la adăpost.

La întrebarea „Trecând peste graniţă aţi avut de gând să luaţi numai persoane la adăpost şi să nu mai intraţi prin activitate [illegible] P.N.Ţ." Răspund:

Intenţionând a pleca în străinătate s-au avut doar un singur gând acela de a mă

Lazăr

pune în siguranţă şi a-mi asigura existenţa fizică şi n'am avut de gând nici odată nici indirect a întreprinde vreo niciun fel de acţiune nici pentru partid şi nici pentru alte scopuri.

La întrebarea „Credeţi, că în acest fel v'aţi servit ţara şi poporul"? Răspunse.

Cred, că păstrându-mi fiinţa fizica la o dată, pot să-mi am servit ţara şi poporul.

La întrebarea „În ce împrejurări aţi întârziat întoarcerea Dvs. în ţară"? Răspuns.

Sunt convins, că Marile puteri, cari veghează asupra sorţii popoarelor mici vor cădea pe cale paşnică de acord asupra unor măsuri şi regimuri absolut libere şi democratice, şi în consecinţă ni se vor impune măsuri şi posibilităţi de convieţuire paşnică şi de progres pentru toate păturile din ţară.

30.VII.947.

Ilie Lazăr

132

00063

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Dr. ILIE LAZAR, dom. in Buc. Postei Nr, 2, intrebat fiind asupra colonelului STEFANESCU declar următoarele:

Am cunoscut pe acest colonel, scos de ANTONESCU din armată si care indeplinea rolul de director al materiilor prime alimentare la Ministerul Economiei Nationale. Aici am fost in repetite rânduri impreună cu conducătorii sectiei pescăriei a cooperativei si anume cu domnii STEFAN EREMIA ANGHEL POPESCU şi NICOLAE USLEBU GOSTEIN, acesta din urmă mi-a făcut si cunoscut cu numitul colonel. Imi aduc aminte de o singură conversatie cu acest colonel in cabinetul deacolo unde avea iesiri foarte vehemente contra lui ANTONESCU Nu-mi aduc aminte să mai fi avut cu el vre'o actiune sau vre'o altă legătură, dealtfel nu stiu dacă l-am mai văzut vre'odată sau de două ori undeva sau chiar pe stradă in ultimi trei patru ani. La partid unde pe vremuri când eu eram activ acolo zilnic vedeam sute de oameni, nu-mi aduc aminte să-l fi văzut.

Intrebat asupra celor ce stiu in legătură cu gărzile IULIU MANIU răspund:

După cunostintele mele aceste gărzi au luat fiintă la dorinta opiniei publice de a lupta pentru Ardeal lansându-se chiar si apelul prin ziare, ideia si organizatorii acestor gărzi aici la Bucuresti au pornit dela conducătorii ziarului "Ardealul" si anume: ANTON IONEL MURESEANU, LEON BOCHIS, GABRIEL TEPELEA şi ION GROSAN. După exprimările făcute odată D-lui MANIU si mie de către Dl. GROSANU, organizarea acestor gărzi se făcea sub conducerea M. St. Major. Partidul National-Tărănesc precum si noi ceilalti n'am avut nimic nici cu organizarea nici cu conducerea acestora. Dl. MANIU n'a primit niciodată nici un fel de raport asupra celor ce fac aceste gărzi, supuse disciplinei militare. Mai multi insi din noi, aşa şi eu in două rânduri am fost rugati să le vorbim la plecarea din

./.

Bucuresti si să-i insufletim. Al doilea contact al meu cu astfel de "gardă" a fost in Mediaş, unde eu mă aflam in calitate de Consilier Juridic pe lângă Armata IV-a.

Halul si promiscuitatea in care se găseau si trăiau acestea m'au determinat să rog pe Dl. G-ral Comandant să nu tolereze aceasta ruşine si să alunge acasă pe unii, iar pe cei care vor rămâne să-i imbrace si disciplineze.

M'a delegat Dl, Comandant pe mine si colonel PETRESCU să-i inspectăm, selectionăm si repartizăm la depozitele unităţi.

Din cei circa 12o ingi găsiti acolo, fete si băeţi circa 4o-5o de fel din Bucuresti, Constanta si Giurgiu au fost trimisi de noi acasă, iar ceilalti de fel din părtile din Ardealul de Nord au fost echipati si repartizati la depozitele unitătei. Aceasta a fost contactul meu direct cu aceste gărzi asupra cărora amănunte nu pot da decât acei care le-au organizat si condus in Ardeal.

Cât despre "gărzile" conduse si organizate de GAVRIL OLTEANU la Braşov nu pot da nici un fel de relatie nefiind in contact cu ele.

Intrebat asupra gărzii de apărare a persoanei D-lui IULIU MANIU răspund:

In timpul celor petrecute la 23 August, noi, mai multi tineri am hotărât ca in permanentă să veghem pe lângă persoana D-lui IULIU MANIU, pe acele vremuri unul care in permanentă era alături de IULIU MANIU era generalul de rez. VASILE BARBUL. Din aceste gărzi făceau parte toţi cei intimi ai lui IULIU MANIU intre care in permanentă se aflau si AUREL MALDARESCU, ROMUL POPP, I. CATEMIR, Dr. SOLOMON.

Mai târziu la fel am organizat un fel de gărzi de apărare ale clubului si ale caselor unor fruntasi, domnii PAUL NICULESCU care era unul din conducătorii sectiei muncitoresti. Aceste gărzi delegau câte 4-5 tineri care mă insoteau pe mine acasă dela sedintele serale dela Club. Aceste gărzi nu aveau nici un fel de instructiuni de agresiune si de apărare personală a conducătorilor. După despărtirea mea de viata activă de partid nu stiu să fi mai existat aceste gărzi.

Intrebat asupra persoanei D-lui G-ral VASILE BARBU răspund:

Dl. G-ral BARBU, ofiter de Jandarmi, provenit din Armata Austro-Ungară a fost unul dintre organizatorii marei adunări dela Arad si Alba-Iulia din 1918. Fiu de preot fiind si structural incă sub regimul maghiar avea legături cu conducatorii politici ai Ardealului. A functionat ca organizator al Jandarmeriei si la

./.

Consiliul Dirigent .In Bucuresti fiind unul dintre autorii celor mai multe cărti si regulamente in materie de Jandarmerie este un fel de teoritizant al Jandarmeriei române. Sub guvernul IULIU MANIU a fost principalul colaborator al Ministrului de Interne de atunci in colaborarea legii Jandarmeriei. Asupra altor fel de actiuni ale D-lui G-ral VASILE BARBU n'am cunostintă.

ss/Ilie Lazăr

6 August 1947.

180

00066

Declarație

Subsemnatul Ilie Lazăr, dom. în Buc. Str. Poștei Nr. 2, întrebat fiind asupra colonelului Ștefănescu declar următoarele: Am cunoscut pe acest colonel, scos de Antonescu din armată, și care îndeplinea rolul de director al materiilor prime alimentare la Ministerul Economiei Naționale. Ne-am aflat în repetate rânduri împreună cu conducătorii secției Pescărie a Cooperativei și anume cu Dnii Ștefan Gremia, Mihai Popescu și Iacob [illegible] Garstein. Aceștia din urmă mi-au făcut și cunoscut cu numitul colonel. Îmi aduc aminte de o singură conversație cu acest colonel în cabinetul dânsului unde avea ieșiri foarte vehemente contra lui Antonescu. Nu-mi aduc aminte să mai fi avut cu el vreo acțiune sau vreo altă legătură, altfel nu știu dacă l-am mai văzut vreodată și nu de dânsul am auzit vorbindu-se sau chiar în străinătate în ultimii 3-4 ani. Se pomenea numele pe vremuri când eu eram cu totul acolo [illegible] vedeam sute de oameni la fel, nu-mi aduc aminte să-l fi văzut.

Întrebat asupra celor ce știu în legătură cu gărzile „Iuliu Maniu" răspund: După cunoștința mea aceste gărzi au luat ființă la dorința opiniei publice, care lupta pentru democrație luptând chiar și „opoziție" prin ziare. Inițiatorii și organizatorii acestor gărzi aici la București au fost elementele conducătoare ale ziarului „Ardealul" și anume: Anton Ionel Mureșanu, Ioan Bădin, Gabriel Țepelea și Ion Gârleanu. După expunerile făcute odată d-lui Maniu și una de către d-l Gârleanu aflam că aceste gărzi se găsesc sub conducerea Marelui Stat Major. Partidul Național-Țărănesc precum și noi ceilalți n-am avut nimic nici cu organizarea nici cu conducerea acestora. D. Maniu a primit mai adesea numai fel de raport asupra celor ce fac aceste gărzi, de sub ramura disciplinei militare. Mai mulți dintre noi, ca și eu în două rânduri am fost rugați să le vorbim acestora la plecarea din București.

[signature]

și să-i însuflețim. Al doilea contact al meu cu o astfel de „gardă" a fost în Mediaș, unde eu mă găseam în calitate de „consilier juridic" pe lângă Armata IV.

Halul și mizeria în care se găseau și trăiau aceștia m-a determinat să rog pe d-l gen. comandant să nu tolereze această rușine ci să alunge acasă pe unii iar pe cei cari rămâneau să-i îmbrace și disciplineze.

M-a delegat d-l comandant pe mine și col. Petrescu să-i inspectăm, selecționăm și repartizăm la diferitele unități.

Din cei cca. 120 inși găsiți acolo fete și băieți cca. 40-50 inși de fel din București, Constanța și Giurgiu au fost trimiși de noi acasă, iar ceilalți de fel din județele din Ardealul de Nord, au fost echipați și repartizați la diferitele unități. Acesta a fost contactul meu direct cu aceste gărzi, despre care anume nu pot da decât acei cari le-au organizat și condus în Ardeal.

Cât despre „gărzile" conduse și organizate de Gavril Olteanu la Brașov nu pot da nici un fel de relații nefiind în contact cu ele.

Întrebat asupra gărzii de apărare a persoanei lui Iuliu Maniu răspund: În timpul celor petrecute la 23 August noi mai mulți inși am hotărât ca în permanență să veghem pe lângă persoana lui Iuliu Maniu pe acele vremuri. Unul care în permanență era alături de Iuliu Maniu era gen. de rez. Vasile Barbu [?]. Din aceste gărzi făceau parte toți cei intimi ai lui Iuliu Maniu între cari în permanență se aflau d-l Aurel Moldoveanu, Pușcașul [?] Cap. I. Constantin, Dr. Solomon.

~~[illegible]~~

Mai târziu la Cluj am organizat un fel de gărzi de apărare ale Clubului și a casei unui fruntaș din Banat Niculescu, care era unul din conducătorii secției muncitorești. Aceste gărzi adăugau și câte 4-5 tineri care mă însoțeau pe mine acasă dela ședințele serale dela Club. Aceste „gărzi" nu aveau nici un fel de instrucțiuni de agresiune, ci de apărarea personală a conducătorilor. După despărțirea mea de viața activă de partid nu știu să fi mai existat aceste „gărzi".

Întrebat asupra persoanei dlui gen. Vasile Bordea răspund: Dl. gen. Bordea, ofițer de Jand. provenit din armata Austro-Ungară, a fost unul dintre organizatorii Marei adunări dela Blaj și Alba-Iulia din 1918. Fiu de preot fiind și funcționând încă sub regimul maghiar avea legături cu conducătorii politici ai Ardealului. A funcționat ca organizator al jand. și ca Consilier Dirigent. La București fiind unul dintre autorii celor mai multe cărți și regulamente în materie de jandarmerie este un fel de „teoretician al jandarmeriei române". Sub guvernul I. Maniu a fost principalul colaborator a Ministerului de Interne de atunci în elaborarea legii jandarmeriei. Asupra altor fel de acțiuni ale dlui gen. V. Bordea nu am cunoștință.

6. VIII. 947.

[illegible]

Dată în fața noastră
Subdirector I. Cernea

260

00068

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Dr. ILIE LAZAR, domiciliat in Bucuresti Str Postei Nr. 2, asupra celor intrebate declar următoarele:

La intrebarea, decând il cunoscpe Dl. GHITA POPP, răspun Nu-mi aduc aminte precis decând il cunosc, in orice caz după 1918, personal şi din auzite înainte, deoarece Dl. GHITA POPP, pe vremea luptelor noastre naţionale era un distins luptător ardelean si unul dintre cei mai erudiţi intelectuali. El si cu SEVER BOCU au fost primii redactori ai ziarelor româneşti "Lupta" "Românul" şi "Tribuna". GHITA POPP, este un distins filolog slav. Afară de aceasta are o vastă cultură si vorbeste bine aproape toate limbile intre care si acelea slave. In timpul războiului de reintregire a fost unul dintre organizatorii voluntarilor ardeleni din Rusia si in acel timp a scos impreună cu SEVER BOCU la Kiev ziarul "România Mare".

Intimitate am legat cu GHITA POPP, in luptele noastre interne de partid de după 1918. Pe Dl. GHITA POPP, il cunosc ca pe un om integru din toate punctelede vedere, ca pe un bun cunoscător a tuturor problemelor care frământă azi lumea si ţara noastră. In partid s'a bucurat si se bucură de o mare stimă el fiind un om sărac şi mai presus de toate corect. aşa il văd si aşa il cunosc eu pe GHITA POPP.

La intrebarea, ce părere cred că are Dl. MANIU despre el, răspund:

Sunt convins că Dl. MANIU nu poate să aibă decât cele mai elogioase păreri despre personalitatea lui GHITA POPP, el fiindu-i mulţi ani unul dintre intimii colaboratori.

GHITA POPP, având si practica gazătărească si cunoscând bine şi toate problemele de stat este considerat in partid ca cel mai bun mânuitor de condei.

./.

La intrebarea dacă prin mine l-a cunoscut pe un domn general STEFANESCU răspund:

Imi aduc aminte că sectia "Pescărie" a Cooperativei refugiatilor ardeleni la intemeere a oferit intr'unul din restaurantele dela Obor o masă la care am fost invitaţi de către gestionarii acestei sectiuni intregul Consiliul al Cooperativei, din care dela intemeere făcea parte şi Dl. GHITA POPP. Organizatorii acestei mese au invitat si pe domnii: BUSNITA, dela Directiunea Pescăriei Statului si pe un domn Col. STEFANESCU, care era director al materiilor prime alimentare din Subsecretariatul Aprovizionării.

Masa a fost prezidată de mine ca Presedinte al Cooperativei. La această masă ne-au fost recomandaţi de pescarii nostrii si anume: STEFAN IRIMIA, ANGHEL POPESCU şi în special MIELU USIERU, domnii BUSNITA şi Dl. Col. STEFANESCU. Imi aduc aminte şi de aşezarea dela masă şi anume: GHITA POPP, ca mai în vârstă si reprezentativ in mijloc, BUSNITA în dreapta, STEFANESCU în stânga, iar eu vis-a-vis.

Drept care am dat prezenta şi pe care o semnez propriu

ss/Dr. Ilie Lazăr.

8 August 1947

198

00070

Declarație

Subsemnatul [illegible] fiind domiciliat în Buc. Str. Păcii Nr. 2 asupra celor întrebate declar următoarele: La întrebarea: de când îl cunosc pe dl. Ghiță Pop? Răspund: Nu îmi aduc aminte precis de când îl cunosc, însă după 1918 personal și din auzite înainte, deoarece dl. Gh. Pop pe vremea luptelor noastre naționale era un distins luptător ardelean și unul dintre cei mai erudiți intelectuali. El și cu Sever Bocu au fost primii redactori ai ziarelor Lupta, Românul și Tribuna. Ghiță Pop este un distins filolog slav. Afară de aceasta are o vastă cultură și vorbește bine aproape toate limbile între care și cele slave. În timpul războiului de reîntregire a fost unul dintre organizatorii voluntarilor ardeleni din Rusia, și în acel timp a scos împreună cu Sever Bocu la Kiev ziarul „România Nouă".

Intimitate am legat cu Ghiță Pop în luptele noastre interne de partid de după 1918. Pe dl. Ghiță Pop îl cunosc ca pe un om integru din toate punctele de vedere, este un bun cunoscător a tuturor problemelor care frământă lumea și țara noastră. În partid s-a bucurat și se bucură de o mare stimă fiind un om loial, și mai presus de toate corect. [illegible] îl vezi și așa îl cunoști pe Ghiță Pop. La întrebarea ce părere crezi că are dl. Maniu despre el? Răspund.

Sunt convins, că dl. Maniu nu poate să aibă decât cele mai elogioase păreri despre personalitatea lui Ghiță Pop, el fiind unul din cei mai intimi colaboratori.

[illegible]

Ghiţă Pop având şi practica pescărească şi cunoscând bine şi toate problemele de stat, este considerat în partid ca cel mai bun mânuitor de condei.

Se întreabă dacă prin mine l-a cunoscut pe un domn general Stăvănescu, răspund:

Îmi aduc aminte, că secţia pescărie a Cooperativei Refugiaţilor Ardeleni la înfiinţare a oferit într-unul din restaurantele dela Otopeni o masă, la care am fost invitaţi de către gestionarii acestei secţiuni întregul Consiliu a Cooperativei, din care dela început făcea parte şi dl. Ghiţă Pop. Organizatorii acestei mese au invitat şi pe Dnii Busniţă dela direcţiunea pescăriei Statului şi pe un domn colonel Stefănescu care era directorul al ministerului primind dimensiunea din subsecretariatul Aprovizionării.

Masa a fost prezidată de mine ca preşedinte a cooperativei. La ocazia mesei ne-am fost recomandaţi de pescarii noştri şi anume: Ştefan Gherman, Mihai Popescu şi în special Mihai Ursianu d-nii Busniţă şi dl. Col. Stefănescu. Îmi aduc aminte şi de aşezarea dela masă şi anume, Ghiţă Pop ca mai în vârstă şi reprezentativ în mijloc, Busniţă în dreapta Stefănescu în stânga, iar eu vis-a-vis.

Drept care am dat prezenta de 8. Aug. 1947 şi pe care o semnez propriu

[signature]

226

00071

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Dr. ILIE LAZAR, în continuarea celor declarate ieri/5 Sept./accentuez următoarele :

1/. Având în vedere incompetenţa mea în probleme externe, precum şi situaţia familiei mele rămasă în ţară, n'am primit şi nici n'aşi fi acceptat vre-o misiunne sau însărcinare nici din partea D-lui Maniu nici din partea altcuiva.-

2/. Dacă există în străinătate vre-o acţiune a grupului Gafencu şi toţi la care eventual urma să se ralieze grupul nostru, acţiune pe care eu sub nici o formă n'o cunosc, eu n'o aprob şi nu m'aşi fi raliat.-

3/. La fel niciodată n'am vorbit cu nimenea despre vre-o studiere a problemelor muncitoreşti acolo, probleme pe cari eu pentru mine le-am socotit definitiv terminate.-

4/. Scopul plecării mele a fost unul singur şi anume : neputând suporta persecuţia şi arestările cari nu mai luau sfârşit mai bine de doi ani, de acord cu familia voiam să-mi pun fiinţa fizică la adăpost şi să trăesc incognito până la normalizarea stărilor din Ţară.-

Nu împărtăşesc părerea că noi trebue să ne avizăm în factori în rezolvarea problemelor dintre cei mari.-

Fiecare român ar fi de dorit, ca înainte de a fi aderentul unei sau altei naţiuni să fie aderentul fanatic al neamului său.-

Noi ca popor mic şi eu personal cred, că interesul vital a neamului nostru este de a dori ca marii noştrii aliaţi cari au câştigat războiul împreună, tot împreună în cea mai perfectă armonie să reglementeze şi problemele vitale ale lumii întregi, iar nouă care ne-am dat aportul în câştigarea acestui războiu să ni se asigure de către aliaţii noştri independenţa şi libertăţile publice, aşa după cum acestea sunt stipulate şi în tratatul de pace.-

ss/. Ilie Lazăr

6 Septembrie 1947

225

00072

Declarație

Subsemnatul: Ilie Lazăr, în continuarea celor declarate ieri (5 Sept) adaug următoarele:

1. Având în vedere incompetența mea în problemele externe, precum și situația familiei mele rămasă în țară, n'am primit și nici n'aș fi acceptat vreo misiune sau însărcinare nici din partea lui Maniu și nici din partea altcuiva.

2. Dacă exista în străinătate vreo acțiune a grupului Gafencu și alții la care eventual urma să se ralieze grupul nostru, acțiune pe care eu sub nici-o formă n'o cunosc, eu n'o aprob și nu m'aș fi raliat.

3. La fel niciodată n'am vorbit cu nimeni despre vreo studiere a problemelor românești acolo, probleme pe cari eu pentru mine le am socotit definitiv terminate.

4. Scopul plecării mele a fost unul singur și anume: neputând suporta persecuția și arestările cari mă munceau sfârșit mai bine de 2 ani, de acord cu familia voiam să-mi pun ființa fizică la adăpost și să trăiesc incognito până la normalizarea stărilor din țară.

Ilie

Nu împărtășesc părerea, că noi trebue să ne erijăm în factori în rezolvarea problemelor dintre cei mari.

Fiecare român ar fi de dorit, ca înainte de a fi aderentul unei sau alte noțiuni să fie aderentul fanatic a neamului său.

Noi ca popor mic și eu personal cred, că interesul vital a neamului nostru este de a dori ca marii noștri aliați cari au câștigat războiul împreună, tot împreună și în cea mai perfectă armonie să reglementeze problemele vitale ale lumii întregi, iar marii cari ne-au dat aportul în câștigarea acestui război să ni să asigure de către aliații noștri independența și libertățile publice așa după cum acestea sunt stipulate și în Tratatul de pace.

Ilie Lazăr

6. Sept 1947.

147

00073

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Dr.ILIE LAZAR,dom.in Bucuresti Str. Postei Nr.2,la intrebarea dlui anchetator ; "Decă stiu despre activitatea dusă în străinătate a grupului GAFENCU,TILEA,NICULESCU BUZESTI,CRETEANU etc.?

Răspund:In urma faptului că eu in partidul meu niciodată nu m'am ocupat si nici n'am fost initiat in problema externă si in urma faptului că mai bine de 2 ani eu n'am luat parte la nici o sedintă a forurilor Statutare ale partidului n'am nici un fel de cunostintă si nici părere despre activitatea acestor domni.-

La intrebarea care a fost scopul final in urma plecării mele,răspund:

In ceiace priveste ruta - eu abea seara am stiut dela Domnii CARANDINO si pe urmă in cursul nopti dela Dl POPESCU pe care atunci l-am cunoscut,că vom ateriza in Turcia,pe Aeroportul Sam Stefano.Intentia mea exprimată atunci fată de sotia mea ladespărtire era,că scopul final al meu va fi America,unde eu având pe prietenii Dr.TRAIAN LEUCUTIA şi ANDREI POPOVICI,ambii ardeleni aflati de mulţi ani in Statele Unite.Primul Prof.Universitar la Detroit si coproprietar al unuia din cele mai mari spitale din lume,iar după informatiile mele acesta pe vremuri isi ajuta familia din tară.Al doilea este fostul coleg deregiment si intim prieten,care este căsătorit acolo si locueste la New York.-

ss/Dr.Ilie Lazăr.

146

00074

16

Declarație

Subsemnatul Dr. Ilie Lazăr domiciliat în Buc. Str. Poștei Nr. 2. la întrebarea d-lui anchetator: „ce știu despre activitatea dusă în străinătate a grupului: Gafencu, Tilea, Niculescu Buzești, Cretzeanu etc." Răsp: În urma faptului, că eu în partidul meu național nu am ocupat și nici n'am fost inițiat în problemele externe și în urma faptului, că mai bine de 2 ani eu n'am luat parte la nici-o ședință a forurilor Statutare ale partidului n'am nici-un fel de cunoștință și nici păreri despre activitatea acestor domni.

La întrebarea care a fost scopul final în urma plecării mele? Răspund

În ceiace privește ruta eu abia seara am știut dela d-nii Carandino și pe urmă în cursul nopții dela d-l Popescu pe care atunci l-am cunoscut, că vom ateriza în Turcia pe aeroportul Istanbul. Intenția mea, exprimată atunci față de soția mea la despărțire era că scopul final al meu va fi America, unde eu aveam pe prietenii Dr. Traian Leucuția și Andrei Popovici, ambii ardeleni aflați de mulți ani în Statele Unite. Primul prof. univ. iar al la Detroit și coproprietar al unuia din cele mai mari spitale din lume iar după informațiile mele acesta pe vremuri își ajuta familia din țară. Al doilea este fostul coleg de regiment și intim prieten, care este căsătorit acolo și locuește la New York.

fiului

00075

14 Iulie 1947
Reţinut la D.G.P.

ILIE LAZAR, membru în delegaţia permanentă P.N.T.

In general, în declaraţiile date în zilele de 14, şi 15 Iulie a.c., arată că:

S'a hotărât să fugă în străinătate în urma prigoanei ce se ducea contra persoanei sale şi în scopul de a se pune la adăpost, până când marile puteri vor cădea de acord.

In amănunt, în declaraţiile date în zilele de 14 şi Iulie a.c., arată că:

In după amiaza zilei de 13 Iulie a.c., a fost vizitat de ing. ROMULUS BOILA, care i-a comunicat că dl. preşedinte vrea să-l vadă la orele 9, la verişoara d-sale, din str. Tokio nr.10. (dna. SBOTITA IONESCU)

Aci, s'a întâlnit cu dl. MANIU la orele 9,30 şi cu acest prilej i-a comunicat dacă doreşte să plece în noaptea aceasta cu un avion. La întrebarea pusă că cine mai urmează să plece, dl. MANIU a răspuns : cu dl. MIHALACHE, PENESCU şi CARANDINO.

Tot atunci s'a mai stabilit ca să se întâlnească acasă la dl. MANIU cu CARANDINO, care urma să-l conducă la locul plecării.

In legătură cu vreo acţiune subversivă, a declarat că decând s'a eliberat din închisoare nu a mai participat nici direct, nici indirect la nici o acţiune.

A mai afirmat că dela şefia secţiei muncitoreşti a partidului şi-a dat demisia, iar pe la clubul partidului n'a mai fost de un an de zile.

Este arătat,în declaraţiile date în zilele de 14 şi 15 Iulie a.c.,de:

- IULIU MANIU: "Prin dl.N.CARANDINO,am transmis, acordul meu pentru plecare,dlui.ILIE LAZAR."

- NICULAE CARANDINO;"M'am dus cu maşina lui ILIE LAZAR la punctul de întâlnire,la Rond.De acasă am plecat cu un taxiu până la Arcul de Triumf,unde l-am găsit pe ILIE LAZAR,aşteptându-mă conform instrucţiunilor ce am primit dela dl.IULIU MANIU.Cu maşina lui ILIE LAZAR,în care era numai el şi şofeurul,am urcat cu soţia mea şi am mers până la capătul liniei 14,şos.Iancului.De aici am plecat cu aceeaşi maşină,după ce în prealabil,am anunţat la domiciliu şi pe dl.N.PENESCU".

- Subing.GHEORGHE POPESCU: afirmă că ~~ik.~~la dl.IULIU MANIU l-a cunoscut pe ILIE LAZAR,pe care deasemenea l-a recomandat că merge în Turcia.

- CORNELIU COPOSU,:"Dl.ILIE LAZAR este membru ales al delegaţiei permanente,la care însă în ultimele 7-8 luni nu a mai luat parte niciodată."

===

00076

RETINUT
- 14 Iulie 1 9 4 7 -

ILIE LAZAR,avocat,membru în comitetul central al PNT.

In luna Aprilie a.c.,a vizitat pe CONSTANTIN STURDZA la moşia sa din Slobozia-Argeş şi din discuţiile în contradictoriu arată că STURDZA susţine că Ruşii nu vor părăsi ţara deloc,la care ILIE LAZAR a dat o declaraţie chiar la masa unde discutau,spunând între altele că "aliaţii noştrii din Răsărit vor părăsi ţara românească cel mai târziu la 1 Aprilie 1948 şi că nu renunţă la ideia de vedea Basarabia reîntoarsă la Patria mumă.

Motivează plecarea la STURDZA întru cât era urmărit de poliţie.

Este arătat,din declarațiile date în ziua de 16 Iulie a.c.,de :

- CONSTANTIN R.STURDZA: "Arată că prin luna Aprilie,având ca musafir pe ILIE LAZAR,într'o discuție asupra situației internaționale și despre posibilitatea unui nou răsboi, acesta a susținut că este o imposibilitate materială și psihică ca un nou răsboi să mai aibă loc și în acest scop ILIE LAZAR a făcut o declarație,în care a arătat "tovarășii noștrii dela Răsărit vor părăsi țara cel mai târziu la 1 Aprilie 1948

-GAFENCU N.CONSTANTIN,susține că ILIE LAZAR împreună cu GAFENCU,urma să vorbească la radio Ankara în limba română odată ajuns acolo.

- VLAD HATIEGANU: "Susține că după plecarea sa dela dl.MANIU a întâlnit pe dl.CARANDINO și pe ILIE LAZAR care erau cu bagajele gata de plecare".

- NECULAI CARANDINO: " In ziua de 13 Iulie a.c.,orele 23,numitul CARANDINO a luat pe ILIE LAZAR dela casa lui ROMULUS BOILA,mergând la el acasă și plecând ulterior la capul liniei 14,pentru a pleca la Aeroport.

114

23 Octomvrie 1946
00077

ILIE LAZAR

Născut în anul 1895 în comuna Giuleşti-Maramureş. Căsătorit, are o fiică.

Doctor în Drept al Universităţii din Cluj, avocat, nu profesează, fiind totuşi în mai multe contencioase, unde este bine retribuit.

Situaţia materială :

Dispune de ceva avere în numerar şi acţiuni ale Soc.de Telefoane.

Soţia sa este proprietară dotală a unui teren arabil în com.Jeleşti-Maramureş.

Este membru consilier la „Industria Textilă Arădeană" şi a reprezentat şi reprezintă interesele familiei baronului NEUMAN, în orice ocazie.

Preşedintele consiliului de administraţie la s.a.„Garajele Mihăescu", a făcut parte în anul 1943 din comitetul de direcţie al societăţii „SOCOTUB". Inainte de retrocedarea Ardealului, în Martie 1945, Ilie Lazăr a condus cooperativa refugiaţilor ardeleni, dela care a avut venituri importante.

Activitatea politică :

Vechiu membru al partidului naţional-ţărănesc.

A fost în mai multe rânduri deputat, în care calitate a fost deobiceiu chestor al Camerii şi a avut incidente cu deputaţii naţionalişti.

Deşi era intimul lui VAIDA, la constituirea „Frontului Românesc" l-a părăsit, trecând de partea lui MANIU, al cărui apropiat este astăzi.

A înfiinţat în anul 1936 la Sighet un comitet „contra teroarei", pentru a protesta în procesele comuniste CONSTANTINESCU-Iaşi şi ANA PAUKER.

Sub fostul rege CAROL AL II-lea, a fost internat în lagăr.

A fost socotit, printre ardeleni, inspiratorul ocult al lui ANTON IONEL MURESANU, condamnat pentru insulte aduse ex-mareşalului ANTONESCU.

A fost cercetat în procesul SKODA-SELETZKI, dar a reuşit să iasă fără nicio vină.

Faţă de dictatura antonesciană a avut o atitudine favorabilă.

Astfel, într'o cuvântare autorizată de ex-mareşalul Antonescu, ţinută în balconul Teatrului Naţional, în 1944, elogiază vitejia armatei române în bătăliile dela Don şi Stalingrad şi arată, în continuare, că este tovarăşul de suferinţă al generalului Antonescu de pe timpul dictaturii carliste.

Nu se sfieşte, cu această ocazie, să-şi dea adeziunea la politica generalului Antonescu, pe care acesta o duce alături de Germania şi cu ajutorul căreia vom recupera teritoriile pierdute.

Işi schimbă însă atitudinea, după 23 August 1944, cu ocazia iminentei arestări, pe care Ilie Lazăr o prevedea, pentru faptul de a fi instigat gărzile lui Maniu din Transilvania, care masacraseră populaţia maghiară din acea regiune.

Ilie Lazăr îşi arată „uimirea", printr'un manifest difuzat în Capitală, în luna Ianuarie 1945, că tocmai foştii lui tovarăşi de suferinţă de sub dictatura lui Carol şi Antonescu îi cer acum arestarea.

In Februarie 1945, printr'un alt manifest adresat muncitorilor, cu ocazia tulburărilor dela fabrica „MALAXA", Ilie Lazăr îndeamnă pe aceştia la luptă contra „teroarei şi calomniei", făcând aluzie la armata roşie, că ar fi susţinut în acel moment elementele cari întreprindeau o acţiune bazată pe acest sprijin, şi care, în vederea cuceririi puterii, au provocat dezordinele şi crimele dela susnumita fabrică.

Ilie Lazăr a dat dispoziţiuni organizaţiei muncitoreşti a partidului naţional ţărănesc ca, printre muncitorii cari au fost epuraţi din intreprindere - pentru activitate fascistă - să fie dusă o muncă de lămurire, spre a-i înregimenta în P.N.T., pentru a-i folosi ca agenţi de propagandă, achitându-li-se salariile pe care le aveau în întreprindere.

In partidul naţional ţărănesc, face parte din delegaţia permanentă, preşedintele organizaţiei muncitoreşti, secretar general în Regionala pentru Ardeal şi Banat şi preşedinte al organizaţiei judeţene Hunedoara şi Maramureş.

Dela data instaurării la conducerea Statului a guvernului actual, activitatea lui Ilie Lazăr apare cunoscută ca fiind o activitate de provocări la neliniste, tulburări şi incidente. Ca efect al actiunii sale, avem cunoscuta demonstratie - urmată de incidente - din ziua de 8 Noemvrie 1945, al cărui initiator şi organizator a fost.

După incidentele dela 8 Noemvrie, simţindu-se urmărit de organele de siguranţă ale Statului, Ilie Lazăr a stat multă vreme ascuns, în care timp a lucrat la un proect de regulament pentru organizarea secţiei muncitoreşti.

In urma conferinţei dela Moscova, din Ianuarie 1946, a reapărut şi considerându-se în afară de orice pericol, a început o intensă activitate de organizare a cadrelor muncitoreşti. Dela acea dată, a recrutat elemente epurate din întreprinderi şi încadrarea lor în organizaţia muncitorească a P.N.T., ducând prin aceştia o vie propagandă anti-guvernamentală, în rândul muncitorimei. Acestor muncitori epuraţi din întreprinderi şi întrebuinţaţi ca agenţi electorali ai P.N.T., li s'a asigurat un salariu egal cu cel pe care îl primeau în întreprinderi.

Pentru a putea impune punctul de vedere al PNT şi pentru a încerca să intimideze acţiunea dusă de partidele din F.N.D., Ilie Lazăr a organizat din cadrul Secţiei Muncitoreşti şi a tineretului echipe de şoc. care aveau menirea de a ataca pe cei care refuză să admită programul PNT, să provoace desordini la întrunirile organizate de FND şi în special la cele organizate de PCR.

In acţiunile sale, Ilie Lazăr a avut concursul nelimitat al lui Horatiu Comaniciu şi prof.Gerota, foşti comandanţi legionari.

Incepând din luna Aprilie 1946, când a început timpul propice întrunirilor în stil mare şi congreselor judeţene, Ilie Lazăr a luat parte la toate congresele judeţene, care s'au ţinut în Ardeal,unde a fost întovărăşit de cunoscutul reacţionar Markham,

ziarist american, care numai prin prezenţa lui a lăsat să se întrevadă că înţelege să încurajeze acţiunea P.N.T.

Astfel, a fost semnalată prezenţa lui I.Lazăr, întovărăşit de Markham, la congresele judeţene ce s'au ţinut la Baia Mare, Maramureş, Orăştie. In acest oraş din urmă, I.Lazăr a prezentat lui Markham o serie de tineri care reprezentau mişcarea de rezistenţă din munţi. Din aceasta rezultă că Ilie Lazăr avea legături şi cu mişcarea de rezistenţă ce se găsea organizată în munţi.

Cu ocazia zilei de 10 Mai 1946, Ilie Lazăr şi Ilie Calciu au dat dispoziţiuni organizaţiei muncitoreşti din PNT să ocupe din vreme piaţa Palatului, în scopul de a pregăti o manifestaţie monarhică şi anti-guvernamentală, lucru ce în oarecare măsură a reuşit.

Deasemenea, la 15 Mai 1946, Ilie Lazăr a fost mobilizatorul tineretului universitar din PNT şi PNL Brătianu, intenţionând ca - după terminarea întrunirilor ce au avut loc la Atheneul Român - acest tineret să manifesteze pe străzile Capitalei împotriva actualului regim.

Deoarece s'au luat măsuri la timp, acţiunea nu a putut să reuşească.

In ziua de 22 Mai 1946, Ilie Lazăr a fost însărcinat oficial de forurile PNT să conducă acţiunile echipelor de şoc.

La 27 Mai 1946, a fost arestat, iar în luna Ianuarie 1947 eliberat.

Din închisoarea Jilava, a reuşit să transmită - prin studenta Tanţa Brăilescu - o serie de rapoarte şi scrisori lui Iuliu Maniu şi altor per-

sonalităţi politice. Tanta Brăilescu a afirmat că Ilie Lazăr a reuşit să stabilească din închisoare o serie de legături de mare importanţă pentru viitoarea acţiune a P.N.T.

Ea este una din persoanele de încredere ale lui Iuliu Maniu, care a luat parte la ultima întrevedere între Şeful PNT şi Generalul Rădescu, înaintea plecării acestuia în insula Cipru.

Ostil lui Ion Mihalache, pe care îl acuză că este împotriva ramurei ardelene din partid.

In luna Decemvrie 1947, a lucrat la reorganizarea cadrelor organizaţiei muncitoreşti PNT, arătând că acestea au următoarele datorii :

- Să ridice muncitorimea împotriva conducerilor sindicale, instaurate prin fraudă;

- Să deschidă ochii muncitorilor, comparând mizeria în care trăesc ei cu huzurul dregătorilor porniţi din mijlocul lor;

- Să strângă dovezi împotriva „afaceriştilor guvernamentali", mari sau mici, cu care vin în contact.

După ieşirea din închisoare, în luna Ianuarie 1947, a primit suma de 10 milioane dela IuM. Alicu, administrator delegat al soc. ROMBO, pentru a se reface, fiind bolnav. Cu Alicu, este bun prieten.

In ziua de 14 Iulie 1947, a fost arestat în momentul când încerca să părăsească ţara în mod clandestin, împreună cu Ion Mihalache, N. Penescu, N. Carandino şi alţii.

125

INSPECTORATUL DE SIGURANTA AL CAPITALEI

00083

ILIE LAZAR
Avocat
Membru în Comitetul Central P.N.T.şi
Secretar General pentru Ardeal.
Domiciliat în Buc.str.Poştei No.2

A fost de mai multe ori Deputat ,în care calitate nu s'a manifestat nici'odată ca orator,fiind de obiceiu chestorul Camerei,însărcinat cu menţinerea ordinei,în lipsă de alte calităţi; nu a deţinut un rol de prima mână,făcându-se cunoscut în Parlament,făcându-se cunoscut în Parlament prin incidentele dintre Deputaţii P.N.T. şi naţionali-Creştini.

A fost cercetat în afacerea Scoda,având reputaţie de afacerist şi intervenţionist.

In 1938,a fost numit în Comitetul de Direcţie al Societăţii "SOCATUB" din concernul Malaxa,fiind violent atacat pentru aceasta de către fruntaşii P.N.T.

In 194o,a fost numit membru în Consiliu de Ad-ţie al Societăţii"Industria Textilă Arădană".

In 1943,a fost la Odesa.- vizită {12 zile -

Conduce Cooperativa refugiaţilor Ardeleni.

Este conducătorul echipei de şoc a organizaţiei muncitoreşti P.N.T.,condusă de 2oo muncitori înarmaţi.

A făcut parte din mişcarea naţională de rezistenţă.

Are un bogat cazier judiciar,pentru lovire,beţie,insulte, etc..

....

101

DIRECTIUNEA SIGURANTEI STATULUI
Serviciul I Bir.1

00084

N O T A

ILIE LAZAR, născut în anul 1895, în comuna Giuleşti - jud.Maramureş, domiciliat în Bucureşti, str.Poştei nr.2, etaj III.

Doctor în Drept, colaborator principal al lui Iuliu Maniu şi duşman al Guvernului.

Fire nestăpânită şi alcoolic notoriu, a fost cercetat de către Poliţie, de mai multe ori pentru scandaluri şi odată pentru amenintare cu moartea.

A fost arestat şi internat în lagăr pentru propagandă defetistă.

Cunoscut afacerist şi interventionist.

In timpul dictaturei antonesciene a avut legături cu germanii şi a adus elogii exmareşalului Antonescu.

Devotat lui Maniu, a declarat că se simte legat de P.N.T. numai atât timp cât acesta va fi preşedintele partidului, în caz contrar, urmând să refacă partidul Naţional din Ardeal.

A avut legături cu ziariştii şi cu membriinai Misiunilor Anglo-Americane ca : Markham, Căpitanul Armoare, Roy Melbourne, Colonel Farusworth, Maior Hall.

A arătat o deosebită predilecţie pentru constituirea echipelor de şoc, înaintea alegerilor din 1946.

A ţinut o strânsă legătură cu organizaţiile subversive M.N.R., H.A.I. şi Sarmisegetuza, fapt pentru care a fost condamnat la 7 luni închisoare.

Semnalat în cursul lunei Aprilie 1947, că a dispărut dela domiciliu. De atunci stă ascuns.

La 14 Iulie 1947, a fost arestat, deoarece a încercat să fugă peste graniţă cu avionul.

00085

14 Iulie 1947
Reţinut la D.G.P.

ILIE LAZAR, membru în delegaţia permanentă P.N.T.

In general, în declaraţiile date în zilele de 14, şi 15 Iulie a.c., arată că:

S'a hotărât să fugă în străinătate în urma prigoanei ce se ducea contra persoanei sale şi în scopul de a se pune la adăpost, până când marile puteri vor cădea de acord.

In amănunt, în declaraţiile date în zilele de 14 şi 15 Iulie a.c., arată că:

In după amiaza zilei de 13 Iulie a.c., a fost vizitat de ing. ROMULUS BOILA, care i-a comunicat că dl. preşedinte vrea să-l vadă la orele 9, la verişoara d-sale, din str. Tokio nr.10. (dna. SBOTITA IONESCU)

Aci, s'a întâlnit cu dl. MANIU la orele 9,30 şi cu acest prilej i-a comunicat dacă doreşte să pleee în noaptea aceasta cu un avion. La întrebarea pusă că cine mai urmează să plece, dl. MANIU a răspuns : cu dl. MIHALACHE, PENESCU şi CARANDINO.

Tot atunci s'a mai stabilit ca să se întâlnească acasă la dl. MANIU cu CARANDINO, care urma să-l conducă la locul plecării.

In legătură cu vreo acţiune subversivă, a declarat că, decând s'a eliberat din închisoare nu a mai participat nici direct, nici indirect la nici o acţiune.

A mai afirmat că dela şefia secţiei muncitoreşti a partidului şi-a dat demisia, iar pe la clubul partidului n'a mai fost de un an de zile.

Este arătat,în declaraţiile date în zilele de 14 şi 15 Iulie a.c.,de:

- IULIU MANIU: "Prin dl.N.CARANDINO,am transmis, acordul meu pentru plecare,dlui.ILIE LAZAR."

- NICULAE CARANDINO;"M'am dus cu maşina lui ILIE LAZAR la punctul de întâlnire,la Rond.De acasă am plecat cu un taxiu până la Arcul de Triumf,unde l-am găsit pe ILIE LAZAR,aşteptându-mă conform instrucţiunilor ce am primit dela dl.IULIU MANIU.Cu maşina lui ILIE LAZAR,în care era numai el şi şofeurul,am urcat cu soţia mea şi am mers până la capătul liniei 14,şos.Iancului.De aici am plecat cu aceeaşi maşină,după ce în prealabil,am anunţat la domiciliu şi pe dl.N.PENESCU".

- Subing.GHEORGHE POPESCU: afirmă că ~~dk~~.la dl.IULIU MANIU l-a cunoscut pe ILIE LAZAR,pe care deasemenea l-a recomandat că merge în Turcia.

- CORNELIU COPOSU,:"Dl.ILIE LAZAR este membru ales al delegaţiei permanente,la care însă în ultimele 7-8 luni nu a mai luat parte niciodată."

===

RETINUT 00086

- 14 Iulie 1 9 4 7

ILIE LAZAR, avocat, membru în comitetul central al PNT.

In luna Aprilie a.c., a vizitat pe CONSTANTIN STURDZA la moşia sa din Slobozia-Argeş şi din discuţiile în contradictoriu arată că STURDZA susţine că Ruşii nu vor părăsi ţara deloc, la care ILIE LAZAR a dat o declaraţie chiar la masa unde discutau, spunând între altele că "aliaţii noştrii din Răsărit vor părăai ţara românească cel mai târziu la 1 Aprilie 1948 şi că nu renunţă la ideia de vedea Basarabia reîntoarsă la Patria mumă.

Motivează plecarea la STURDZA întru cât era urmărit de poliţie.

Este arătat,din declaraţiile date în ziua de 16 Iulie a.c.,de :

- CONSTANTIN B.STURDZA: "Arată că prin luna Aprilie,având ca musafir pe ILIE LAZAR,într'o discuţie asupra situaţiei internaţionale şi despre posibilitatea unui nou răsboi, acesta a susţinut că este o imposibilitate materială şi psihică ca un nou răsboi să mai aibă loc şi în acest scop ILIE LAZAR a făcut o declaraţie,în care a arătat "tovarăşii noştrii dela Răsărit vor părăsi ţara cel mai târziu la 1 Aprilie 1948

-GAFENCU N.CONSTANTIN,susţine că ILIE LAZAR împreună cu GAFENCU,urma să vorbească la radio Ankara în limba română odată ajuns acolo.

- VLAD HATIEGANU: "Susţine că după plecarea sa dela dl.MANIU a întâlnit pe dl.CARANDINO şi pe ILIE LAZAR care erau cu bagajele gata de plecare".

- NECULAI CARANDINO: " In ziua de 13 Iulie a.c.,orele 23,numitul CARANDINO a luat pe ILIE LAZAR dela casa lui ROMULUS BOILA,mergând la el acasă şi plecând ulterior la capul liniei 14,pentru a pleca la Aeroport.

Interogatoriul 2

00087

Da 1) Tactica activităţii P.N.Ţ. dela 23 Aug 44 – Guvernul Gl. Rădescu – pe plan intern şi pe plan extern

2) Idem, sub guvernul Gl. Rădescu – prin Solomon cu care era şi Gl. Rădescu de înţelegere

3) Idem, după 6 Martie 1945 →
– Rolul D-v. şi a echipelor de muncitori
– Lupta pe plan sindical →
– Cazul dela Malaxa şi manifestul → vezi declaraţie
– 8 Noembrie şi rolul echipelor de muncitori →
Dela cine aţi primit dispoziţiuni →
Cine a organizat manifestaţia
De ce aţi dispărut în timpul anchetei →
Unde aţi stat şi când v'aţi prezentat anchetatorilor –
– Scrisoarea către d. Mihalache cu privire la rolul D-v. şi al muncitorilor la 8 Nov. –
De ce aţi scris-o – Cine erau nedreptăţiţi de d. Mihalache → (vezi declaraţia)

4) Cum aţi luat cunoştinţă despre Mişcarea de Rezistenţă a Gl-lui Aldea →
– Când şi cum aţi luat legătura cu el →
– Ce aţi raportat d-lui Maniu →
– Ce scopuri şi obiective urmărea M.N.R.
– Dacă au fost aprobate de Partid şi d-l Maniu
– Ce delegaţii a dat Partidul (Comanici şi ?)
– Legătura cu U.N.R. – Fărcăşanu, Gereta, Vulcă, Ioaţianu –

5) Ce ştiţi despre activitatea grupului Sâmbăt..., Tillea, Cretzeanu şi apoi Niculescu-Buzeşti şi delegaţiile date lui de d-l Maniu, Ioaţianu şi Tilea Petrescu

La secţia militară – Serviciu / Probleme

Temniță

00038

Timpul trece, parcă să-l măsori
pe vre-o poartă
Ceasul urmă, mânzcă nebuna
lunecă
liniștea doarme pe o fereastră prea
zăpadă
ochii-mi în lăuntrul ființei tale
veghează

Apar imagini de femeie, parcă
scoate
de timpuri din viață de afară
de ele doar o suliță de aștept mă
desparte
și două aripi albe de ornic ce
nu mai sboară.

Întrezăresc pragul peste care să
ochiul meu deschis al așteptărilor
treci
În temniță tăcerile-s pe pereți
de voci
Afară cine ascultă acestea
zădar

Amănunte asupra acestei organizații muncitorești.
- Formațiuni pe sectoare, circ., fabrici etc.
- numele șefilor și celor mai activi
- Rolul organizației în lupta de partid -

Amănunte cu privire la ceilalți

- La 8 Noembrie 1945 și după
- Ce rol ați jucat la acest eveniment
Dar dnii Penescu, Maniu, Mihalache etc.
- Ce v'a determinat să scrieți scrisoarea de protest d-lui Mihalache?

După 8 Noembrie 1945 la care v-a referit în scrisoare - Acestea pe lângă

6/ - Amănunte asupra organizării plecării din Țară -
- Misiuni în străinătate -

7/ Dacă vi s'ar fi comunicat că aveți o misiune specială, înțelegeați să acceptați și să plecați? -
Sau dacă acolo, dnii Mihalache, sau Penescu vă dădeau orice asemenea misiune specială, cum procedați -

Vezi decl. ultima

- În fond, cum apreciați acest nou procedeu al ~~[illegible]~~ conducătorilor Partidului, față de situația Țării?

procedeu folosit imediat după [illegible] Martie, la conferința de pace, și care au fost cauza directă a [illegible] protestelor ale Anglo-Americanilor pe lângă Guvernul Român.

Deaceea d-l I. Maniu nu a găsit necesar să vă dea instrucțiuni speciale, fiindu-vă cunoscută noua linie și tactică a Partidului.

Ce le veți răspunde la confruntare cu privire la această însărcinare pe care ați înțeles să v'o dea? -

00091

- Martie 1947 - cu Mihalache la Nestor Badea -

- discuții pt. chestia organizației Capitalei (org. Aroteleniților care nu-i convenea lui Mihalache)
- A cerut să fiu desărcinat și dela conducerea organizației secției muncitorești -
Mihalache voia să-i organizăm pe bresle -
- Totul verbal, ca și la desărcinare -
Întâi H. și apoi Mihalache -
- H. și M. și secr. gl. verificatorul -

- 22 Dec. 1947 dela Văcărești -
- Mănăstire - început de Martie 47 -
- București - cca 2-3 săpt. -
- servi dân stas kiosleț - 6 săpt -
Familia vizita
- Sturza Costake (fiica măritată cu nepotul Mihai Pop.
Str. Caragea Vodă -
- Slobozia Argeș - (18 zile). Mihai Popescu
- În capitală

XX

Notă

dată de Ilie Lazăr

Despre răspunsurile negative, la întrebările prevăzute în chestionarul său:

1/ Sub guvernul Rădescu, Ilie Lazăr a continuat organizarea muncitorilor în echipe de şoc şi de apărare, întrucât se agravase antagonismul dintre P.N.T. şi "partidele de stânga cari încercau să înlăture din bloc P.N.T. şi P.N.L., primul examen al organizaţiei muncitoreşti fiind dat cu ocazia alegerilor sindicale (Malaxa) şi apoi, după 6 Martie 1945, la 8 Noembrie etc."

Susţine că nu ştie cum s'a constituit guvernul Rădescu şi nu-i cunoaşte bine activitatea.

2/ Pe generalul Rădescu îl consideră bun patriot, iar ascunderea sa la Englezi şi fuga din Ţară, ca pe o legitimă apărare.

3/ Nu cunoaşte activitatea lui Rădescu în streinătate, însă se declară adversar oricărei activităţi peste hotare, fie în scopul unei intervenţiuni în afacerile interne ale Ţării, sau spre a face vreun joc, crezând că în cele din urmă Aliaţii ~~xx~~ vor cădea de acord.

4/ După 6 Martie nu recunoaşte ~~să~~ fi dus vreo acţiune subversivă, însă declară că P.N.T. şi P.N.L. şi apoi P.S.D. (T. Petrescu) au încheiat un acord de luptă împotriva partidelor de stânga, manifestată prin memorii şi pro-

teste, înaintate Miniștrilor aliate -
Recunoaște că la 8 Noembrie „organizațiile muncitorești au dus greul", dar nu-și asumă vreun rol nici „atunci și nici în P.N.R. sau „Sumanele Negre", cu toate dovezile existente, pe care încearcă să le înlăture.

5/ Sub regimul Antonescu pretinde că personal a avut o atitudine ostilă --

6/ Evită a preciza atitudinea sa în perioada procesului Antonescu și nu poate explica gestul lui Maniu -. Însă în urma lămuririlor ce i-a dat acesta, i-a aprobat gestul -

7/ Nu este de acord cu activitatea grupului Gafencu, Cretzeanu etc, pe care, deși n'o cunoaște bine, o desaprobă în sensul expus sub punctul No 3, chiar în cazul când ar fi inițiată de Iuliu Maniu -. Nu recunoaște că ar fi primit vre-o [illegible] dela Maniu și susține că ar fi refuzat să o execute [illegible] să plece din țară spre a [illegible]

8/ Nu știe cine finanțează propaganda acestui grup - Personal spera în ajutorul pe [illegible] în America, unde spera să [illegible] cu [illegible] Barbu [illegible] și a altor personalități.

00094

Notă

La întrunirea din 24 Febr. 1946 din Sala Barcelona (Circ. 29)

„Românii din Ardeal nu mai au elanul de altă dată, fiind subjugați de Luca Laszlo, care nu reprezintă Ardealul. Tovarășia lui Petru Groza cu Luca Laszlo face ca neamul românesc să fie umilit."

„Am luat conducerea organizației muncitorilor din C.N.T. pentru a pune capăt teroarei"!

5) După 6 Martie și chiar sub guvernul Radescu P.N.T a început lupta împotriva forțelor de stânga, în acord cu P.N.L. și P.S.D. Titel Petrescu (vezi punctul N° 1).

Nu recunoaște direct că a participat la acțiuni subversive dar și încearcă să înlăture dovezile existente, însă recunoaște acțiunile organizației comuniste la Malaxa, 8 Nov. etc, în care el a jucat rolul principal.

Continuă a nega amestecul în [illegible] [illegible] Regelui etc.

6) Nu a lămurit atitudinea sa și a P.N.T. în perioada procesului Antonescu evitând precizările.

7) Personal, susține că a fost împotriva guvernului Antonescu.

8) Este împotriva activității Grupului [illegible], Crețeanu etc. însă susține că nu cunoaște bine această activitate.

00096

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

DIRECȚIUNEA GENERALĂ A POLIȚIEI

DIRECȚIUNEA ....

-Interogatoriul prim-

– Ilie Lazăr

1/. La ce dată s'a eliberat.
2/. Cât timp a activat pe față.
3/. Când s'a ascuns și de ce.
4/. Cine l-a anunțat, sau sfătuit să se ascundă.
5/. Cum a menținut legătura:
- Cu Partidul și prietenii.
- Cu familia.

6/. Cine l-a găzduit:
- Sub ce nume și cu ce acte.

7/. Cum s'a hotărât să plece din Țară.
- Nu socotea că este o dezertare.
- Ce misiune avea.
- Cine l-a încunoștiințat etc.

Od. Nr 284 — Impr. „Văcărești"

00097

Notă

Despre răspunsurile negative date de Ilie Lazăr

1) Nu cunoaște modul în care s-a constituit guvernul Rădescu. Însă știe că s-a urmărit ... guvernul dintre Partidele de stânga și P.N.Ț.; că șefii P.N.Ț. și P.N.L. și P.S.D. (T. Petrescu) au făcut un acord de a lupta împotriva Partidelor de stânga și că au redactat memorii și proteste înaintate misiunilor anglo-americane". (Urmează precizări, pe baza declarațiilor altor fruntași ai P.N.Ț.)—

2) Consideră pe gral Rădescu ca patriot pentru gestul său împotriva lui V. [illegible]. (Evită să aprecieze guvernarea lui Rădescu, urmând a se insista în această privință prin analizarea acțiunii lui Lazăr Ilie și a organizațiilor țărănești din acea perioadă).—

3) Nu cunoaște activitatea lui Rădescu în străinătate, însă s-a declarat partizanul ca numai acțiunea poate hotărî, lăsând problemele interne ale țării și se desolidarizează de Maniu pe această temă.

4) Nu știe de unde este subvenționat Rădescu în străinătate.—

00098

Notă

Întrebări lui Penescu despre Ilie Lazăr.

– Ce rol a jucat Ilie Lazăr și organizațiile muncitorești dela înființarea lor, Alegerile dela Malaxa, 8 Noembrie etc.

– Colaborarea cu P.N.L. și cu celelalte formațiuni politice legale sau ilegale la 8 Noembrie și după aceasta.

– Ce misiune avea Ilie Lazăr în organizarea echipelor de șoc și dela cine primea instrucțiuni.

– Ilie Lazăr declară că la 8 Noembrie principalul rol l-a avut Penescu în ceace privește organizarea și legătura cu P.N.Ț. și celelalte partide.

96

1) Amănunte asupra modului cum aţi petrecut timpul dela eliberarea din închisoare, până la arestare.

– În familie
– La Mănăstur
– Ascuns în Bucureşti, sau alte părţi.

2) Cu ce persoane politice, prieteni etc. aţi luat contact în această perioadă?
– Ce aţi discutat cu fiecare cu privire la situaţia politică, activitatea politică, etc. – şi cu privire la plecarea în străinătate

3). Ce hotărîri aţi luat cu privire la rolul şi demnitaţile din Partid; cui şi cum le-aţi communicat şi dacă s'au aprobat.

~~Nu s'a dus~~

4) Raporturile D-voastră cu conducerea Partidului şi în special cu d-nii Mihalache şi Penescu.

5) Rolul D-voastră în organizaţia muncitorească a Capitalei şi deosebirile de vederi dintre D-voastră şi D-l Mihalache.

00100

CHESTIONAR PENTRU ILIE LAZAR

1. Ce activitate a dus dânsul şi partidul în perioada guvernării lui RADESCU, ce atitudine a luat dânsul şi partidul, faţă de reprimările sângeroase a demonstraţiilor executate de RADESCU, ceiace a dus la înlăturarea acestui regim.	1. Participare şi solidarizare.
2. Cum era socotit RADESCU de către ILIE LAZAR şi de către partid, după ascunderea sa la Americani şi fuga sa în străinătate cu ajutorul acestora ?	2. Ca patriot.
3. Dacă activitatea dusă de RADESCU în străinătate este tot patriotică ?	3. Da.
4. De cine este subvenţionat RADESCU în străinătate ?	4. De către capitalul străin.
5. Atitudinea lui ILIE LAZAR după 6 Martie şi participarea la acţiuni subversive.	5. A participat la organizaţia Sumanelor Negre.
6. De ce nu a dus muncă subversivă, atât dânsul cât şi partidul, sub regimul antonescian.	6. Fiindcă Guvernul Antonescu era un guvern fascist.
7. Care a fost atitudinea lui şi a partidului în perioada procesului Antonescu, faţă de condamnarea acestuia şi faţă de gestul lui Maniu ?	7. Dezaprobă condamnarea şi admiră gestul.
8. Cum s'a manifestat în mod practic aceste dezaprobări ?	8. In niciun fel.
9. Dacă socoteşte că activitatea dusă în străinătate de către Gafencu, Buzeşti, Cretzeanu, etc., este patriotică ?	9. Da.

10. Cine subvenționează propaganda acestui grup ?	10. Capitalul străin.
11. Cum este privit de către dânsul Generalul Andersen, Macec, Ferencz Nagy, etc.	11. Bine.
12. Ce cunoștințe are despre activitatea rezistenței din afară și dacă a existat legătură între P.N.T. și rezistență ?	12. Cunoaște, existau legături, cunoaște acest lucru concret.
13. Care este scopul final al rezistenței și care era scopul final al grupului de fugari ?	13. Răsturnarea regimului actual.
14. Cum, în mod practic ?	14. Folosind forța.
15. Care ar fi fost atitudinea lui și a partidului față de un eventual războiu între anglo-americani și sovietici, dacă conta dânsul și partidul pe un eventual războiu ?	15. Lansarea svonurilor atât în partid cât și în masse pentru declanșarea și susținerea acestui războiu împotriva URSS.
16. Cum explică dânsul că atât în partid cât și în unele straturi ale populației se conta și se vorbea des despre isbucnirea războiului, chiar precizând data isbucnirii ?	16. Propaganda lui cât și a partidului în această direcție.
17. Ce măsuri practice lua partidul și dânsul pentru servirea uneia din părți într'un eventual războiu ?	17. Sabotaj, spionaj, terorism.
18. De ce au ales Turcia ca loc de descindere și nu un alt punct mai apropiat, care era locul final unde trebuiau să ajungă, ce asigurări au avut că nu vor fi internați în lagăr în Turcia, pe ce contau, pe sprijinul cui contau ?	18. Exista legătură și înțelegere cu Turcia. Franța, Anglia, America. cercurilor financiare străine.
19. Care era atitudinea lui și a partidului față de reforma agrară, etatizarea B.N.R., mobilizarea tuturor forțelor democrate pentru reconstrucție, etc.	19. Negativ.

Nume, pronume, data nașterii și locul, fiul lui ... din
profesia, starea civilă, religia, naționalitatea, serviciul militar
satisfăcut în ... unitatea ... gradul
dacă a fost condamnat și pentru ce fapte, ultimul domiciliu, situa-
ția politică

00102

Declarație

Subsemnatul Ștrie Ioan arestat domiciliat în Buc. Str. Peștei Nr. 2. asupra celor discutate în ancheta verbală din noaptea de 30. August și concretizate în întrebări în ziua de 31. VIII. răspund după cum urmează: declar următoarele:

La întrebarea cum mi-am petrecut timpul dela eliberarea din închisoare și până la arestare? Răspund.

În ziua de 22. XII. 1946 am fost pus în libertate, arătând certificatul penitenciarului Văcărești că ispășisem cele 7 luni la cât am fost condamnat în procesul „Luminătorul Negru" (Omisiunea denunțării) Sentința nu este definitivă, fiind în recurs.

La o oră după sosirea mea în sânul familiei am fost din nou „invitat" la poliție pentru a da o „declarație". Am fost din nou băgat într-o celulă și ținut până a doua zi după masă, când dl. dir. Bondrescu m-a chemat, comunicându-mi, că „n-a fost în capitală" și că nu știa că mi-a expirat condamnarea".

În urma acestei „greșeli" am pierdut trenul care urma să ne ducă la părinții noștri în Copalnic-Mănăștur, jud. Satu-Mare,

Hotărîrea de a pleca la Copalnic și mai înainte invitația dlui I. Maniu la Sibiu și masa la Serdici –

[signature]

2

unde urma să stăm mai mult timp. In urma acestei situațiuni am rămas tot acolo mai ... pentru Crăciun, și apoi ... de anul nou.

La Mănăstire am stat, nu pot preciza exact, dar ne-am reîntors la București către sfârșitul lunei Februarie 1947.

Am precizat în cele 17 declarații date până acuma tot ce am făcut în acest timp, așa de exemplu am arătat, că între 23 Dec. și până la plecare din București spre mănăstire am fost invitați de dl. Srokici la o moșie la care au luat parte dela misiunea engleză Dna Porter și un domn Kecy, cari erau în suită de o domnișoară transilvăneană a cărei ... La moșie dl. Porter, care a „dorit să mă cunoască" a declarat, că „partidul național țărănesc nu pregătește anumite probleme de guvernământ așa cum ar trebui și că îi face impresia să n'are tehnicienii necesari". Această părere a dlui Porter m'a cam surprins și pe această chestiune s'a început o discuție, unde în timp de aproape 3/4 de oră i-am arătat, că dlui nu poate bine să cunoască oamenii din partid.

Maniu

Se va expune cronologic cu toate amănuntele, fără referire la celelalte declarații

Cum a ajuns să-i ... ?

Prin cine s-a exprimat Porter? Prin Serdici.

Ce probleme de guvernământ?

3

Eu am arătat dlui Porter că elementele bine pregătite din partid sunt modeste și nu pot face ... a-și ... la masă împreună cu dlui, dar că eu în câteva minute îi dau o listă de cca. 15 persoane, cari oricând pot fi în ... în rezolvarea chestiunilor pentru cari sunt pregătiți. Nu îmi aduc aminte precis numele tuturor celor dați pe un bilet de vizită, îmi aduc aminte însă că l-am scris pe dl. Mihăescu ..., inginer agricol, dl. ... Manciu, statistician (dacă acesta nu este membru militant al partidului), Dl. Ionel Pop, mare economist și cel mai mare comerciant în Ardeal, Prof. Gh. Dragoș dela Academia de Comerț din Brașov, ... Elekes, economist, Vasile Tarța economist, Ion Pușcașu doctor în științe sociale, Ion Dumitrescu, Vasile Munteanu, Eugen Hoțiu, Prof. Lorne dela fost Liceu Boroiu și o mulțime de tineri cu studii serioase din străinătate. Evident oameni pregătiți în problemele cele mai importante de stat sunt mulți din generația mea și mai în vârstă.

Maniu

ca Prof. Valer Moldovan,
Prof. Iuliu Moldovan,
Prof. Onisifor Moisor, Ghiţă-
Pop, şi atâţia alţii. În fine
i-am arătat d-lui Porter,
că fiecare din noi avem
studii din ţară şi străinătate
toate plus doctoratele ~~cam~~
din noi câte două.
După această explicaţie
a mea, care a fost aprobată
şi de Dnii Scrofan şi Moanilă
cari eram de faţă, am fost
chemat de dl. Moanin
dela Sibiu la telefon care
mi-a comunicat că el „să
opune categoric" să plec
în Ardealul de Nord, *din cauza nesiguranţei* ci să
vin la Sibiu să mă refac,
şi unde el mi-a şi rezervat
o cameră la spitalul
academic. Pentru prima
dată l-am refuzat categoric
pe dl. Moanin spunându-i, că
eu nici nu mă refac în
spital şi nici n'am bani
pentru cheltuelile acestea.
Aşa fiind discuţia s-a
terminat iar eu fiindcă
aveam deja biletele pentru
trenul care pleca la ora
6. mi-am luat rămas bun
fiin[...]

De ce ~~[illegible]~~ se opunea categoric?

00150

Cu dl. gen. Aldea am intrat în contact la dorința lui exprimată mie prin dl. col. Pleșniță în anticamera dlui Maniu.

Dl. gen. Aldea a voit să aibă dela mine informații despre organizațiile tot atât de subversive și necesare ale lui Căpit. Olteanu, la care i-am răspuns, că contest existența unei astfel de organizațiuni, precum s-a și văzut la proces, că tocmai a fost organizat de agenții provocatori, cari erau dirijați d'anume. Cpt. Dumitrescu și Manole Mihăilescu, numiți de Gherman calculat Comunfia ca numire subversiv.

Nu credeam, că este acum să-i raportez dlui Maniu despre care în care nu credeam și care nu exista.

Să fie întrebat dl. Aldea ce scopuri urmărea!

Întrebarea, dacă dl. Maniu a aprobat "combinațiile" dlui Aldea? Este foarte ciudată, fiindcă cu dl. Maniu niciodată n'am vorbit despre această lucrare, iar dnii Comaniciu și Brătianu cari [illegible] nici n'au avut cunoștință că dl. Aldea i-a „numit" câte-o listă de [illegible] în capitală.

[signature]

Toate acestea „inițiative" ale dlor Aldea și Olteanu precum s-a dovedit atît la proces cît și prin declarații la adresa ale Olteanu și ajutoarele lui s-au încheiat pentru a compromite cele două partide politice.
Or s-a dovedit că nici partidul și nici membrii lui nici direct nici indirect n-au nici o legătură cu aceste „inițiative".

Cu grupul Goteanu și ceilalți n'am avut și n'am nici un fel de legătură și [illegible] de nimic fel de [illegible] relațiuni.

Despre o „pretinsă" delegație dată d-lui Niculescu-Buzești la fel n'am cunoștință întrucît departe fiind eu un om liber de altă parte fiindcă problemele externe nu erau în competința mea.

N-am cunoștință despre existența unei secții militare în partid.

00105

Despre dl. Gebeanu știu deasemenea tot că ar fi fost dușmanul comunismului fiind cointeresată în legăturile cu situația României. [illegible]

[illegible signature]

Declaraţie

Subsemnatul [illegible], arestat domiciliat în Buc. Str: Pestei Nr: 2 în continuarea declaraţiilor din 1. Sept ca răspuns la întrebările ce mi s-au pus declar următoarele:

Tactica activităţii P.C.R. după 23 Aug. 944 - guvernul Gh. Rădescu pe plan intern şi extern? După cunoştinţele mele şi relaţiunile personale ce aveam cu ~~străini~~ oamenii m-am convins, că tactica partidului şi a altor oameni guvernul era de a putea înfiinţa a stabili guvernare (de) cu colaborarea tuturor partidelor de stânga împreună cu P.C.R. Această tactică a altor oameni era şi de interes în ţară şi extern. Eu eram că s-ar fi putut colabora în acel prim guvern, unde şi care era un fel de guvern de tranziţie, ceea ce era pe placul ţării şi a străinătăţii şi s-ar fi dus la fricţiunile de mai târziu şi la acele campanii de primăvară şi propaganda cu mijloace absolut ilegale. Eu personal aşi fi fost cel mai încântat, dacă din alegeri libere ar fi ieşit puternic curent de stânga. Socoteam, că aceasta ducea la adevărata democratizare a ţării în mod absolut legal.

Cât priveşte felul cum a venit şi cum s-a afirmat guvernul Rădescu, n-aşi putea da relaţiuni întrucât cu dl Rădescu n-am avut nici un fel de contact, iar în sfera politică niciodată nu m-am învârtit.

Foriş

Prietenul meu D. V. [illegible]
care era ministrul justiției
lui în acel guvern și apărăto-
rea aceasta. Și în bune re-
lațiuni cu d-l Rădulescu ar
ști răspunde mai precis
la aceste întrebări.
La întrebarea, după 6. Martie
945, rolul meu și a secției de
muncitori, pe plan sindical
Guvernul Groza - D. Gr. col. Răspuns,
După 6 Martie 1945 ba chiar
înainte eu eram deja după-
rul de acasă, deoarece eram
[illegible] tot cu inima și
în permanență căutat de
siguranță, și pot afirma
că exclusiv pentru motivul
că eram șeful secției muncitori
a partidului. În luna de 22.
februarie 945 căzusem în he-
moragie abundentă și am
stat în pat și sub tratament
medical 5 luni de zile
în casa Dnei Alice Sturdza.
Din 15.II.945 eu am fost parte
în [illegible] și până în
momentul întâmplării ple-
cării pe calea aerului în
luna de 14. Iulie 947 tot
timpul acesta. Despre planul
sindical, doar atât, că după
cele petrecute la ședințele
[illegible] s-a renunțat de
a mai expune muncitorii
noștri prin aceea că oricum
să lăsăm sindicatele libere.

[signature]

3

00103

Cazul dlui. Moraru poate fi bine cunoscut de conducătorii muncitorilor noștri de-acolo din atunci ca Paul Niculescu, Bugda și Ionescu. Eu personal n-am fost niciodată acolo și nici nu m-am preocupat personal de acea afacere. Tot ce am făcut l-am scos rău de mai sus și dispozițiile secretarului general al secției dl. Ion Lupu, ulterior i l-am prezentat și lui. Acest caz, precum și cele petrecute la 8 Nov. unde eu personal n-am luat parte sunt arătate în declarația anterioară. Nu s-a primit nici o dispoziție, decât doar atât că partidul nu ia parte decât ca cetățeni liberi și [illegible] fiecare aderent al nostru.
Aceasta dispoziție a luat-o dl. preș. Maniu. Așa zisa manifestație n-a fost organizată ci s-au adunat cetățeni din toate colțurile țării și a capitalei fără a ști despre vreo organizare de partid.
Nu eram dispărut în timpul anchetei ci eram dispărut încă din 22 Febr. Îndată ce mi s-a garantat că nu voi fi arestat cum au fost o mulțime prieteni ai noștri m-am prezentat dar imediat a trebuit să dispar iar, fiindcă nu eram lăsat în pace.

Magistratul instructor care m-a anchetat în această chestiune m-a găsit complet nevinovat și m-a scos din cauză. Nu îmi aduc aminte precis, că în momentul când m-au prezentat anchetatorilor la care din cele 22 de gazde ale mele am stat.

Cu privire la scrisoarea-ciornă către dl. Mihalache am mai spus în declarație

De așa-zisa mișcare de "rezistență" a lui gen. Aldea" am luat cunoștință la Pitești la închisoare, unde chiar a fost și batjocorită de organele anchetatoare M.A.I. Acolo mi-au spus-o unii colegi cari au fost arestați împreună cu mine. De-la-început am declarat că așa ceva nu există și n-a existat decât ca un fel de caraghioslâc. Au fost condamnați oameni, cari n-au avut idee asupra "intențiilor" lui gen. Aldea. "Toate au fost numai dorințe și acțiuni pe hârtie, nimic pe teren și serios."

[illegible signature]

dela oaspeţii dlui Lavoiji şi am plecat. Mai aveam două ore până la plecarea trenului.

Sosit la Mănăştur am stat mulţumit în mijlocul familiei, îndepărtându-mă complect de lume şi căutându-mi exclusiv de sănătate.

Timp cât am stat aici aproape 2 luni, totuşi n'am fost lăsat în pace, presa din ţară mereu atacându-mă, fapt pentru care am făcut acţiune contra acelui ziar care m'a insultat şi calomniat.

Reîntors la Bucureşti n'am avut mai multă linişte. Acasă cel mult 2 săptămâni odată într-o dupăamiază s'au făcut apariţia la domiciliul meu trei agenţi cari pe lângă că au avut o atitudine necuviincioasă faţă de soţia mea m'au căutat prin toate camerele ca să mă poftit „să dau" iar „o declaraţie". Norocul meu a fost, că aveam o întâlnire cu dl. Mihai Popovici şi deci am plecat de acasă cu o jumătate de oră mai (devreme) înainte.

[illegible signature]

6

Chemat la telefon de soția mea și comunicându-mi cele petrecute nu m'am mai reîntors acasă ci a trebuit din nou să iau toiagul pribegiei. Imediat i-am comunicat d-lui Popescu cele spuse de soția mea, iar el m'a invitat să stau la el. Am rămas până de [illegible] și spre seară m'am dus la prietenul vechi și nașul fetiței mele d-l. Iser Dan, rugându-l să mă primească. Aici am stat cca o lună după care am primit invitarea la Fermă la Slobozia (Ialomița) a socrilor nepotului meu a Nae și Dlui Irina și Costantin Strulea. Aici am stat exact 18 zile. Dela Slobozia m'am reîntors la București, unde am acceptat invitarea a vărului Mircea Ioanescu, la care am stat până în seara zilei de 13. Iulie 1941.

[illegible]

→ Cum explicați că ați plecat dela [illegible] chiar în ziua când trebuia să părăsiți țara? Cine v'a anunțat să plecați; cu ce ați plecat și unde ați tras în București?

[signature]

7

la întâlnirea cu ce persoane politice am avut contact? Răspund:

La începutul lui Martie d-l. Ion Mihalache mi-a dat un telefon că ar dori să mă vadă și că va veni la mine. I-am răspuns, că îi stau eu la dispoziție și o să merg eu unde dorește. Ne-am înțeles, ca să ne vedem la orele 5 la locuința nepotului d-sale Nestor Badea din Str. Berna. Cum eu d-l. Mihalache nu m'am văzut de aproape un an și cum în timpul cât am fost arestat d-l. Mihalache deasemenea șeful org. capitalei dorea să aibă cu mine această conversație. Am discutat cu d-l. Mihalache exclusiv chestiuni de organizare de partid. I-am declarat categoric, că sub nici o formă nu mă mai reîntorc nici la secția Ardeleană, pe care d-lui a desființat-o și nici în fruntea [illegible] unde a fost numită o comisie interimară cu prof. Rămneanțu. Am rugat în schimb pe d-l. Mihalache să-mi recunoască în raport pe oamenii vrednici. (Cari oameni, precizați numele lor și meritele pe care le au) [initials]

Dl. Mihalache mi-a arătat tot timpul de trei ore planul de organizare și că pe muncitori îi va repartiza la sectoare și pe profesiuni. I-am arătat, că atunci când dl. Maniu a stăruit să primesc celea două organizațiuni i-am pus o singură condiție și anume: „să fiu lăsat în pace și să nu fiu împiedecat de cei dictatori;“ precum s-a dovedit mai târziu cu conflictul cu Dr Lupu, care îmi interzicea orice acțiune iar dl. Maniu îmi spunea să merg înainte. „Ori cu atât mai mult Dvoastră Dle Mihalache trebue să fiți lăsat să vă puneți la punct ideile care credeți de bine“. Mi-a făcut impresia că toate acestea i-au plăcut dlui Mihalache, dar în același timp mi-au convenit mai mult mie. Tot în această perioadă am avut la dl. Dr Lupu o masă cu dl. Iuliu Maniu și cu Dr Virgil Solomon în trei. Această masă și întâlnire a dorit-o dl. Maniu.

Dați toate precizările cu privire la modul în care dl Mihalache voia să organizeze muncitorii și ce a realizat din acest plan expus timp de 3 ore

Scopul întâlnirii cu Maniu era de a cere o explicație pe anumite chestiuni personale din partid. Dl. Maniu era informat, că sunt și amărât pentru felul cum s-a prezentat în procesul „Sumanelor Negre" din partea partidului apă-rarea. După ce ne-am explicat cu dl. Maniu

Ce destăinuiri personale de partid?

Precizați ce anume v-a nemulțumit în organizarea apărării în proces.

La întrebarea cu ce persoane politice, prieteni ați luat contact în această perioadă? Răspund: Imediat ce s-a știut de prieteni, că sunt iar liber, a fost o adevărată caravană de vizitatori la domiciliul meu, exprimându-mi cu toții bucuria, că sunt liber. Între acești vizitatori au fost Dnii Mihai Popovici, Ghiță Pop, Dr Solomon, Dr Sencovici, Romul Pop, generalul Bentu, avocații Onea, Păcurar, absolut toți colaboratorii mei dela Cooperativa „Transilvania" în frunte cu dir. Pop, cu contabilul Mănescu, Nicolae Ursian etc. precum și alții dela soc. [illegible] în frunte cu gen. Dumitru, Tirean, Ortsu pe urmă Boclis cu soția, rudele mele familia Dr Pop și Dr Rotar (medic).

Cu toți aceștia n'am avut discuții politice decât conversații banale. Cu toții îmi spuneau [illegible] iar eu foarte [illegible] le-am istorisit viața de pușcăriaș din toate închisorile unde am fost.

La Mânăstur unde am petrecut aproape 2 luni n'am luat contact absolut cu nicio persoană politică; ci am primit doar vizita d-lor avocați și intelectuali din comună, oameni în afară de partidele politice între ei cei mai importanți sunt prietenii mei de vânătoare și „Șoimu" Dr Hochteil, medicul plășii, Alexandru Chinade dir. băncii „Românească" și farmacistul Alex. Torockay. Timp cât am stat aici complet izolat de lume, totuși am fost ținta unor insulte grosolane a ziarului condus de prefectul Luca. Comunicându-mi-se toate acestea l-am dat în judecată pe dir. ziarului.

S-a mai încercat să mi se întindă o altă cursă în legătură cu anumite combinații „cu reacționarii unguri". Evident înscenarea s'a [illegible] dovada că a fost pur regizată.

[illegible signature]

Deoarece trimestrul, terminând fetița să se pregătească la școală, ne-am reîntors la București.

La București am aflat că voi fi lăsat în libertate, dar s-au trecut mai 2 săptămâni și am fost nevoit să mă ascund din nou. În acest timp cât am fost liber în afară de [illegible] Manin cu nevasta dlui Dr Farin și cu dl. Nicolaescu dela dl. Nestor Bădescu n-am văzut decât la masă la dl. Mihai Popovici cu familia Lupașcu, am mai fost invitat, unde am fost împreună cu fetița mea la o sfințire de apartament lângă Cișmigiu la dl. I. [illegible]. Aici erau episcopul Oftenie, comunic Dr Matei Ghiță Pop și directorii Căminelor Albina, bănci și Banca Agrară Vasile Tătaru din Cluj și nevasta dumnealui, a căror nume îmi scapă.

Da, acum încă în aceiași seară tot cu fetița mea am fost obligat să fac act de prezență la o „petrecere de bine facere" organizată de soc. bisericească Sfânta Elena condusă de Dna Dr Aristotel Banciu. Aici am întâlnit lume multă doamne și domni din societatea românească fără colorit politic. Nu s-a făcut nici pic de politică, ci ca de obicei s-a mâncat și băut, iar venitul a fost în scop de binefacere. Aici am remarcat pe următorii: (cari)

[illegible]

cari s-au oprit în acest scop în treaga
casă, și să cunoască Ing. Cernescu
cu doamna, originară din Brașov.
Am mai primit la locuința [illegible]
vizita dlor pastori Topolea, Natea, și
ovreiești Rosen și Rosen, cari au plecat
în procesul „[illegible]".
Acestora a plăcut mult întreaga am
ținut să le citesc ce am scris despre
pastori în „Memoriile mele.
Altă dată m-a vizitat conducerea
facultății: Gonzaga Mihăescu a-
cărui președinte sunt. Din Hudița a
fost președinte a fost. Ing. Dumitrescu,
Dr Russescu și Firezan. Am fost re-
ținuți la cină. Discuția a mers
tot timpul despre unitatea bisericii
și asupra teroarea de azi.
Toți în lipsa mea. Am mai fost
o masă la familia Lencuția
Manuiță la care am fost foarte
ca invitat, și eu și aici am cunoscut
pe col. american Fowell, care era
însoțit de un lt. originar polonez:
Rurac cunoscător și de translatorul
lor: Ing. Toascu. La masă
au mai fost, foștii miniștri din
guvernele țărăniste (naționale ai parti-
dului) Ghiță Pop, Hudiță. Lencuția
cu fiul din anii la pasiunea sa,
Dr Solomon, Vasile Serghie, Manuiță
și cu mine. Masa a fost foarte
prietenoasă, eu le-am spus o singură
întâmplare din Cernica-Porumbacul
de Jos jud. Făgăraș, care a fost tra-
dusă de Serghie și aiurea.

Ficeasa —

Masa Lencuția

Amănuntele
Stand-Pricina
a fost notat
ziua cu Ame-
ricanii
ziua de Menulat
Gobicchio
"

Eram împreună cu dl. Markham pe care la dorința prietenului nostru Jerome Stirchiti am acceptat cu mai originar, l-am oprit să cunoască pe acești țărani, între cari cu siguranță va găsi și mulți cari vorbesc englezește. Întrucât erau adunați toți într-o sală, iar după recomandările obișnuite, am făcut apel la acei cari vorbesc englezește să se apropie de dl. Markham și să vorbească englezește. L-am găsit vreo 15 inși și 2 femei, iar la un moment dat un bătrân a scos o scrisoare primită recent dela fiul său care trăiește în America cu un următor conținut „Dragi Părinți. Vă fac cunoscut, că sunt sănătos și că după patru ani acum m'am reîntors din Orient și în fine, că am terminat cu războiul, tată".

Aceasta în timpul de față a tot dlui mult i-a plăcut, căci a fost mare haz. Oricare în persoană s'au vorbit cu ceilalți prieteni fiecare la rândul lui a spus câte ceva, dar afirm cu certitudine, că nu mi-a venit ocazia să se fi discutat chestiuni cari n'ar putea fi discutate oriunde și în prezența oricui.

Eu dela atunci și până astăzi pe acești domni nu i-am mai văzut.

[signature]

Afirm categoric, că de la eliberarea din închisoare, precum nici înainte cu aproape un an n'am avut sub nicio formă vreo activitate politică. Deşi în timpul şederii mele în închisoare am fost [illegible] în detenţie permanentă, totuşi până în momentul de faţă n'am luat parte la nici o singură şedinţă şi n'am fost de loc mai bine de un an la Club sau la vreo altă manifestaţie de partid. N-am discutat cu nimeni decât cu dl. Maniu la [illegible]. Dat fiind nemulţumirile mele faţă de anumite lucruri şi persoane din partid, am luat act că dl. Mihalache a desfiinţat secţiile Ardeleana şi muncitorească, am arătat, că sub nicio formă nu mai doresc să activez un timp îndelungat, iar la întrevederea cu dl. Mihalache am lichidat totul din organizaţia Capitalei. Niciodată n'am vorbit cu Dnii Maniu Mihalache sau alţii despre plecarea care urma să aibă loc pe calea aerului. Totodată plecarea a fost a altora iar mie mi s-a comunicat de dl. Maniu, în ziua de 13. Iulie seara, că dacă doresc să plec în străinătate încă în acea noapte, pot pleca cu Dnii Mihalache, Penescu şi Carandino.

[illegible signature]

Hotărîrea de a pleca în străinătate și încercările ce au s-au petrecut la ea acasă în cele mai mici amănunte în „declarațiile" date deja și le dorită le repet:

În ziua de 13. iulie în timpul prânzului, am primit vizita nepotului și secretarului d-lui Maniu, d-l Ing. Romulus Builă.

Eu chiar ședeam în camera mea de la d-l Zamfirescu și nu eram decât eu și bucătăreasa acasă. După cele cuviincioase salutări pupături, fiindcă nu ne-am văzut de mult, d-l Builă îmi spune: „Știi nene Ilie, că mi se pare va trebui să-ți schimbi domiciliul și să pleci undeva mai departe". Omul să dovada sau nu știa sau nu vroia să-mi comunice amănunte ci a continuat „unchiul" care în momentul de față este la Snagov dorește să te vadă deseară după orele 9. Să stabilim acum unde ar fi bine să vă întâlniți! În fine am căzut de acord să ne vedem la verișoara d-lui Maniu la Dna Clarița Ing. Ionescu din Str. Tokio 10. După o scurtă întâlnire îl rog pe d-l Builă să caute bine totul și să treacă

—

[signature]

precizări

Builă a cerut E necesar confruntare

Să-o de dus la Snagov Maniu (Str. Ilie?)

47

pe la soția mea și să-i comunice, că să vină împreună cu fica mea la mine către orele 7 seara. Că d-l Builă s-a achitat să o văzut de lucrarea ce i-a revenit, evident cu toate precauțiunile ca și alte dăți prin a sosit fetița mea și pe urmă soția. În trei, deci, întruniți în care în trei familia am stat până la sosirea mașinii pe care i-am comandat-o prietenului Ing. Mândruțiu. Fiindcă trebuia să mai aibe la întâlnire cu d-l Maniu nu trebuia să am un om ca șofer în care eu am perfectă încredere. Mi-a fost trimis șoferul Ranicăi Popa, care a mai fost cu mine și în turneu din Ardealul de nord. La ora fixată de d-l Builă am plecat însoțit de d-l Ing. Mândruțiu pe care l-am rugat să caute bine totul să veghezi timp cât voi fi cu d-l Maniu ca să nu fiu observat de agenți. După ajungerea mea în casa d-lui Ing. Ionescu am rugat pe soția lui să meargă la birou și învățată lui și să aștepte acolo telefonul meu, iar d-l Mândruțiu mă păzea în stradă. Dl. Maniu a sosit însoțit de d-l Ing. Builă exact la o jumătate de oră după mine. Am fost lăsați împreună timp de cca 5 minute.

[signature]

Ce a tratat cu Lazăr? Ce i-a spus? Ce i-a spus la plecare. Confruntare

Cu dl. Maniu nu mă văzusem dela masa dela [illegible], așa că ne-am și sărutat, după care îmi spune: „Vrei să pleci în străinătate”? Evident că aș pleca, fiindcă nu mai pot suporta situația în care sunt. Atunci să fii gata de plecare încă în noaptea aceasta. La întrebarea, dar cu cine și între ce împrejurări îmi răspunde cu Dnii Mihalache, Penescu și Carandino. M-a mai întrebat, dacă am bani, i-am spus, că am 100 dolari și nevasta încă are 100. După aceasta îl cheamă să intre Romul Boilă, căruia îi spune: „unde ar fi bine să se întâlnească Ilie cu Carandino”? În fine căzdam de acord că la orele 11 la Romul Boilă acasă. Mi-a mai spus, dl. Carandino te va pune în legătură cu Dnii Mihalache, Penescu și ceilalți. El vă va conduce la locul întâlnirei. După aceasta scurtă convorbire ne sărutăm și ne despărțim cu un Doamne să-ți ajute, iar eu am chemat imediat la telefon pe șofer și pe soția mea care aștepta la dl. Romanescu, rugând-o să ne vedem la Dna Dom ș-că merge mâine na-ș-o ridice, iar eu am plecat pe jos.

[illegible]

Amănunte ce mai are, cât lung au stat de vorbă

Vezi Romul Boilă

Aici mai stăm în mașină iar dl. Carandino să dea jos și venind la mașină îmi prezintă pe dl. Ing. Popescu. Observ că în marginea străzii stă o altă mașină și că niște oameni simulează că repară. După ce mi se comunică că în mașină este dl. Mihalache mă duc la el și îl salut. Peste cel mult 3-4 minute oamenii „organizatori" au dispărut de acolo. Mașina în care ne găseam noi cu Carandino era această ultimă. Aici am știut că trebuie să facem peste 110 Klm. până la locul de unde urma să decolăm, adică în hotarul comunei Fundulea. Drumul a durat peste 2 ore și jum. pe o șosea în groaznică stare. Sosiți acolo oprim în marginea șoselei, iar dl. Ing. Popescu ne poftește încă pe întuneric să ne arate terenul.

Ca încheiere la acest punct răspund că absolut față de nimeni și niciodată nu mi-am manifestat dorința și gândul că premeditat am să plec în acest fel, adică pe calea aerului în străinătate. Până la întâlnirea din 13 Iulie cu dl. Iuliu Maniu n'am știut nimic de acest fel de planuri.

[illegible]

Peste cca o jum. de oră soseşte şi familia mea, căreia le comunicasem cele convenite cu dl. Ioanin.

Soţia mea s-a emoţionat mult de plăcere şi după ce le-am dus cu maşina până lângă banca Notariatului, unde stam m-am dus la întâlnirea cu dl. Caramalinu. Eu am sosit precis. Peste vre-o jum. de oră îşi face apariţia Caramalinu cu soţia cu un prieten medic, al cărui nume nu-l ştiu cu d-nii Boilă şi cu dl. Dr Vlad Haţieganu. D-na Caramalinu mi se adresează, implorându-mă „să mă luaţi şi pe mine", la care eu neavând nimic de zis neavând nici o obiecţie, a venit şi ea. După 12 şi jum. după indicaţiile dlui Caramalinu a trebuit să trecem prin str. Andrei Mureşeanu ca să iau să o iaşe şi dl. Penescu. Aici a trebuit să aşteptăm cca 20 minute, după care au apărut Dna şi dl. Penescu cu multe bagaje şi urcând într-o maşină ce staţiona în curte am plecat. Dl. Caramalinu ghida. În fine spre ora 1 şi un sfert am sosit la locul întâlnirii şi anume la capătul liniei tramvaiului 14.

[signature]

Când a luat banii de acasă sau din alt loc Dar pe a soţiei Dacă nu ştia că pleacă

Masa la americani

Cum au fost anunţaţi şi de cine instruiţi de nescu Caiandru etc. că pleacă

Apoi, amănunte pe unde a stat

S'a trecut

Privitor la întrebarea ce hotărâre am luat cu privire la rolul și demnitățile din partid cui le-am comunicat și dacă s'au aprobat? răspund:

Demnitatea de președinte a Secției Ardelene și Muncitorești, demnități datorite la crearea unui puternic grup de Ardeleni și Muncitori până la arestarea mea în afacerea „Mâna Neagră" au fost anulate prima prin desființarea acestei secțiuni și contopirea ei în organizațiile Sectoare ale partidului din Capitală, iar a doua demnitate aceea de președinte a secției muncitorești au fost desființat încă în timpul când eram în arest și înlocuit prin o Comisie interimară condusă de prof. Univ. V. Veniamin. Desființarea secției Ardelene și contopirea ei în organizațiile Sectoare a fost făcută d-lui Ion Mihalache care este președintele sectorului Negru și a Capitalei.

După eliberare și la întrevederile ce am avut cu dl. Mihalache mi s-a adus acest fapt la cunoștință, iar eu pe lângă că am luat act, i-am comunicat dlui Mihalache, că dacă nu făcea dlui acest lucru, eu am venit la dlui cu gândul de a-i comunica irevocabila mea hotărâre de a nu mai rămâne cu nici un preț în fruntea acestor două secțiuni, și aceasta din două motive și anume: prima situația mea familiară zdruncinată – de notat că am căzut în hemoragie stomacală din cauza eforturilor cu organizarea acestor două secțiuni – și al doilea motiv, că doresc să nu mă amestec deloc în felul cum dlui înțelege să organizeze. Trebuie însă în vedere că prietenii tovarăși și devotați vedeau un fel de dezertare și lașitate tov. Le-am rugat pe dl. Mihalache să-i îndreptățească pe cei buni și loiali.

[illegible]

Dacă i-a spus lui Mihalache că nu vrea să mai activeze în această organizație

muncitorilor cari au fost la mine să mă roage să vin le-am expus punctul meu de vedere și că eu nu pot să îmi permit la început ca să am cu dl. Mihalache pe această chestiune un conflict care ar dăuna unității partidului. Dl. Mihalache pe urmă și dl. Maniu au luat act de hotărârea mea și cu toții au fost mulțumiți.

La întrebarea, cari sunt raporturile mele cu domnii Mihalache și Penescu? Răspuns.

Pentru dl. Mihalache, care este al doilea în ierarhia partidului și alături de care mai bine de două decenii lupt necontenit am cea mai deosebită stimă. Mihalache a fost primul care în vechiul regat a desfășurat campania redeșteptării țărănimii asuprită de o clasă străină și asupritoare. Îl admir astăzi pentru calitățile lui intelectuale și sufletești și ca ardelean îi port recunoștința că a luptat eroic – ca un Mihai Viteazul – pentru unirea Ardealului cu Patria-mamă.

De dl. Penescu, care este mai tânăr și ca vârstă și în partid, am părerea, care poate să o aibă orice prieten din acelaș partid, bună pentru celălalt. Relațiuni mai intime sau de altă natură n'avem. Până la întâlnirea din noaptea de 13 spre 14. Iunie nu ne-am văzut de un an și două luni.

La întrebarea, despre rolul meu în organizația muncitorească și deosebirile dintre dl. Mihalache și mine? răspund.

[signature]

Rolul meu în organizația muncitorească a capitolului din mai 1946. Sub nici o formă nu mai există. La întrebarea aceasta în parte am răspuns înainte. Prin întâlnirea mea cu Comisia prezidată de dl. [illegible] rolul meu a încetat.

La început adică la întemeiere, în toamna anului 1944 a fost de a fi animatorul, purtătorul steagului și coordonatorul acțiunii. Am fost la început secundat de un comitet de cca 22 de membri dintre cari îmi mai aduc aminte de următorii: Romul Georgescu fost vice pres. a Senatului și Stefan Ionescu vicepreședinte. Ion Tupu secretar general Bucur Tincu șeful secției juridice din Comitet făceau parte Toma Nicolaescu Ionescu, Bughean, Toma Teodorescu, Mai Terpin Zbeanca, Dumitrescu, Sandru Barcan și alții a căror nume l-am uitat. Activitatea noastră era propaganda prin muncitorii dela fabricile respective dela om la om. Ședințele se țineau la club unde primeam dela Comitetul de organizare fără concursul de secretarul general și dl. Georgescu și Stefan Ionescu instrucțiuni. Odată pe săptămână se ținea o mare adunare unde vorbeam mai mulți inși, arătând atitudinea programului partidului și programul în chestiunile muncitorești. În afară adunările se țineau împreună cu sectoarele. Niciodată n'am ținut adunări la fabrici. Acest mod de a activa în fabrici l-am împărtășit.

[illegible]

După plecarea d-lui Dr. Lupu venind în fruntea capitalei d-l Nicolache și văzând, că el arată desființarea completă și repartizare în cadrul pe profesiuni, lucru care muncitorii nu l-au dorit, eu pentru a nu avea vre-o discuție am luat act de numirea comisiei în frunte cu prof. Veniamin și mi-am dat și demisia irevocabil. Aceasta era singura deosebire între d-l Nicolache și mine.

Organizația muncitorească la început ci a luat un avânt în [illegible]. Peste tot am dispus că tot ce să face să fie de acord cu șeful organizației județene. Județele cu procent mare de muncitori aveau reprezentanța proporțională în comitetul județean. În fabrici nu ne-am băgat ci am lăsat să se organizeze ei singuri fără vre-un amestec străin și după dorința mea s-a și dispus, că acolo să nu se discute decât revendicări profesionale. La început am avut naivitatea să credem, că se vor putea alege sindicate libere, ori alegerea dela Malaxa, care au condus-o exclusiv partizanii noștri deacolo fără amestecul nostru, având în frunte pe Paul Niculescu, Bugoianu și Ionescu a dovedit, că sindicate libere nu se pot alege.

Ilieș

După alegerea dela Holoca și după sângeroasa represiune am renunțat de a mai încerca vreo alegere. În urma raportului făcut în această sângeroasă represiune de către comisia ministerială compusă din foștii miniștri Ștefan Tătinu, și Romînu. S-au făcut apariția în fabrică echipele de sergenți dela C.F.R. și confederația muncii conduse direct de Dnii Gheorghiu Dej și Gh. Apostol și în urma acestei intervenții străine de fabrică s-au provocat ciocniri. După aceasta s-a întâmplat ca conducătorii muncitorilor dela această fabrică au scos fără să mă consulte acel manifest de care eu sunt străin. Secretarul general ~~[illegible]~~ mi-a spus, că autorii sunt Paul Niculescu, Burghelea și Ionescu și că manuscrisul este a lor.

Formațiuni pe fabrici cuib și altceva eu cât am condus n'am cunoștință să fi avut.

Înainte de alegerile din 19 Nov. foarte mulți din oamenii cu care am început acțiunea au dezertat și azi sunt în partidul Comunist. De un an de zile nefiind în contact cu ei și cei mai mulți fiind în închisori ca Sâmbrea, Bleancă, Ungureanu, Barcan despre ceilalți nu știu nimic.

In lupta de partid această secțiune n'a avut nici un rol deosebit, doar la început din inițiativa lui Romu Niculescu făceau parte unii șefi ai clubului.

In perioada lui 8 Nov. 1945 ca eram și în convalescență după boală și în acelaș timp și urmărit evident neoficial de către siguranță. In permanență eram ascuns. După spusele d-lui anchetator, din informațiile obținute dela Dr Nic. Lupu a avut loc o ședință a delegației permanente, unde s-a tratat cazul să se organizeze o demonstrație contra d-lui Penescu secretar general și că d. Dr Lupu a protestat.

Eu deoparte nefăcând parte atunci din delegație, de altfel fiind mereu ascuns n'am avut cunoștință despre o astfel de ședință și nici despre pretinsa hotărâre despre care vorbește d. Dr Lupu. Mi s-a comunicat doar atât, că atât partidul nostru cât și cel liberal nu ca partid ci ca cetățeni vor îndemna lumea să se adune în fața palatului și să aclame pe M. Sa Regele. Atât am știut. Iar secția muncitorească pe care în lipsa mea o conducea

[illegible]

Dnii Georgescu și Ionescu n'au cu-
noștință să fi întreprins vreo acțiune
ci acea au luat parte, atunci sau
conformat dispozițiunii partidului.
Eu personal n'am luat parte,
iar acea acțiune să intenționează a se
face uz de acea ciornă de scrisoare
care mi-a fost ~~(scrisă)~~ trimisă dlui Mihalache
ci numai i-[illegible], dar am re-
nunțat, acum după 2 ani, deși
a fost la dosarul „Tineretul Neagu"
și a fost arătată de avocatul Negrea
dlui maior magistrat anchetator
Iorgu Popescu, care a dat o rezoluție
pe o cerere, atunci eu voi răspunde
bărbătește. Dl. Iorgu Popescu care
la timpul său m'a anchetat
în chestiunea și care a avut cunoș-
tință la procesul Tineretului
Neagu de aceasta ciornă, a de-
clarat, că sunt străin de orice
acțiune de la 8 Nov. și că am fost
scos din cauză. Vina pentru
cele petrecute la 8 Nov. o au
cei cari au venit în camioane
oficiale, au intrat în public și
au tras focuri de armă. În
aceasta chestie va trebui să se
îndrepte cercetările, această chestiune
se repune pe rol.

[signature]

n-am cunoştinţă despre rolul ce au avut atunci Dnii Moraru, Nicolache şi Panaescu.

Ca să-i scriu dlui Nicolache acea scrisoare a cărei ciornă a fost găsită la unul din membrii percheziţionaţi dela domiciliul meu nu m-a îndemnat altceva, decât o mică supărare ce mi-o făcea dl. Nicolache prin Dnii Mărăşescu? şi Aurelian Weiss [illegible] şi devotatului lui prieten Cezar Simionescu.

Dl. Nicolache, după informaţiunile mele voia să-l debarce din şefia secţiunii pe dl Simionescu, iar eu vedeam în aceasta măsură o mare nedreptate. Conţinutul ciornei poate fi exagerat, dar un lucru este cert şi anume pe vremea şefiei dlui D. Suşu? organizaţia era aproape inexistentă. Deaceia dl. Moraru a crezut, că e cazul să mi se încredinţeze cu organizarea şi conducerea celor două secţiuni. A fost o muncă grea care m-a costat pe mine şi pe colaboratorii mei mult de tot, iar prin cuvântul ce am creat aceste două secţiuni sau [illegible]

[illegible signature]

putut da rezultate ca acelea din Sek-Trov, 8. Nov. și Malaxa. Așa am înțeles eu când i-am plănuit acea scrisoare d-lui Mihalache, că cu aportul unor oameni ca Simionescu a putut partidul Țărănesc să știe fie o realitate în capitală. Poate asta am exagerat și lăudând conținutul, dar eu am înțeles parte de partid și la nici-un caz nu n'am lăudat sau afirmat o inexactitate, ca acea să eu și „pretindeale acelui pe" am făcut 8. Nov. Aceasta este înțelesul și adevărul din acea ciornă.

In legătură cu „organizarea" ștecării din țară am descris în „declarații" anterioare și în aceasta la pagina 15 și continuare.

In străinătate n'am avut din partea nimănui nici-un fel de misiune ci scopul meu a fost să mă pun la adăpost de persecuțiile regimului care mă mai încercase împotriva mea din 15.II.1945 în care timp am fost pe nedrept și în prizonie „Tumănului Negru, unde am fost condamnat și am și ispășit 7. luni, iar tot restul până în ziua de 18. iulie am stat ascuns.

[signature]

La întrebarea că dacă mi s'ar fi comunicat, că voi avea vreo misiune specială, acceptam și plecam? Răspund:

Având în vedere, că scopul meu era de a mi pune la adăpost ființa fizică și să trăiesc complect incognito, pe urmă faptul, că nu mă consider competent în chestiuni externe și principalul motiv, că aveam familia în țară cu care căzusem de acord să nu fac nici o acțiune, declar categoric, că <u>refuzam orice însărcinare.</u>

Refuzam orice misiune și însărcinare pentru motivele mai sus arătate fie că veneau dela dnii Mihalache și Penescu, ori fie direct date mie de dl. Maniu.

Nu sunt în măsură să cunosc toate amănuntele din conducerea partidului, deoparte fiind lipsă mai bine de un an, de altă parte neavând contact cu Dnii Mihalache și Penescu de aproape un an de zile. Eu n'am fost nici înainte de arestare nici după eliberare pus în curent cu „așa numitele proteste", despre care amintește dl. anchetator.

În legătură cu pretinsele instrucţiuni ce mi-ar fi dat dl. Maniu şi cu „noua linie şi tactică a partidului"? Răspund:

Niciodată nu mi-a vorbit nici dl. Maniu şi nici altcineva despre o nouă „linie şi tactică a partidului".

Eu nu cred, că partidul şi dl Maniu şi-ar fi schimbat linia şi tactica.

Linia şi tactica partidului nu poate fi alta decât pe linia tradiţională de alianţă cu aliaţii cu ajutorul cărora s-a reuşit să se câştige războiul şi să se recâştige Ardealul. Prin recunoştinţa aliaţilor noştri şi în primul rând puternicilor noştri vecini din răsărit, cu cari dorim o corectă vecinătate şi asigurarea de către ei a independenţei ţării noastre şi în interior asigurarea libertăţilor publice aşa după cum sunt stipulate în convenţiile internaţionale.

Să se instaureze în ţară o democraţie, care să lucreze „prin popor pentru popor".

La confruntare cu Dnii Maniu, Mihalache şi Penescu le voi răspunde, că dacă mi-ar fi dat vreo însărcinare, refuzam categoric.

Iliescu

Declarația

Subsemnatul Dr. Ilie Lazar dom. în Buc. Str. Poștei Nr. 2. întrebat asupra unor amănunte în legătură cu acțiunea de pregătire și realizarea a lui 23 August 1944 și asupra rolului fiecăruia din prietenii dlui Maniu cele mai precise și detailate amănunte le pot da Dnii Dr. Aurel [illegible] și Cornel Coposu, cari tot timpul au fost în apropierea dlui Maniu, la fel și pentru perioada imediat următoare lui 23 Aug. 1944.

În ce privește organizarea secției muncitorești a partidului lucrurile s-au petrecut în felul următor: În toamna anului 1944 dl Maniu la stăruința unui grup de muncitori a hotărât organizarea unei secțiuni muncitorești în cadrul organizațiilor statutare ale partidului. La stăruințele de aproape o lună ale părții muncitorești și a dlui Maniu am acceptat să mă pun în fruntea acestei secțiuni.

Activitatea mea de președinte era de a câștiga muncitorimea care adera la programul partidului nostru, prin conferințe și adunări, iar operațiunile mele și ale vicepres. R. Georgescu, Ionescu, și secretarul general [illegible] și un comitet de acțiune făceau operațiunile de organizare pe teren. Dintre primii mei colaboratori după cum îmi amintesc acum, cari în permanență luau cuvântul și la adunările secției și săptămânale ale partidului erau: R. Georgescu, Ionescu C.F.R. Lupu, [illegible] Stănescu [illegible] ing. Ungureanu, [illegible] Ion [illegible], I. Georgescu [illegible] Mihalache care era și organizatorul grupei dlui Maniu și a Clubului. Apariția ziarului [illegible], care a fost prima afirmare a secției acesteia s-a [illegible] după cunoștințele mele dlui Ionel Mihalache, [illegible] și un [illegible] [illegible]

./.

secundată de muncitorimea acea acea fabrică. În orice caz dl. Ion Tupa care se ocupa de chestiunile de armament ~~[illegible]~~ cu cei de mai sus cunoștințele de specialitate ologenii procum și de acel număr fapt care ca redactare n-am participat. Luna a fost prezentat spre aprobare după dispariție.

Cât mă privește am luat parte la organizarea acestei secțiuni prin concursul sectoarelor particulare.

Am luat parte afară sectoarele la mai multe adunări în celelalte sectoare. Personal n-am luat parte la nici o ședință adunare la fabrică, aceasta după părerea mea lăsând să se organizeze în seama muncitorimii.

Activitatea mea politică consta în adunările săptămânale ale Clubului.

După căderea mea în ulcea ordonanțe, și

R E F E R A T

Asupra rezultatul anchetei privind pe ILIE LAZAR.

1/. Nu recunoaste faptul câ i s'ar fi incredintat vre'o misiune precisâ de IULIU MANIU, in seara de 13 Iulie a.c., când acesta l-a anuntat câ va pleca in strâinătate cu grupul MIHALACH şi nici câ ar fi discutat vre'odată problema plecării in străinătate.

- Sustine că voia să plece spre a se pune la adăpost de prigoană şi că nu ar fi acceptat vre'o misiune, nici dela MANIU aici, şi nici dela MIHALACHE, in străinătate, intrucât dezaprobă actiunile " care presupun interventiei dinafară in treburile noastre interne, făcând jocul cuiva"; întrucât nu este specialis in probleme de politică externă şi intrucât nu voia să-şi expună la persecutii familia rămasă in tară.

- Recunoaste că pentru a putea pătrunde în America, ar fi apelat la personalităţile americane cunoscute in tară, printre care ziaristul MARKAIM şi că in America, ar fi trăit cu ajutorul prietenilor săi de acolo LEUCUTIA şi POPOVICI.-

- Dezaprobă actiunea grupului GAFENCU, CRETZEANU etc., pe care insă nu o cunoaşte decât din auzite.

2/. IULIU MANIU, contrazice pe ILIE LAZAR şi sustine că îl trimetea in străinătate pentru a studia problemele muncitoresti şi a găsi soluţiile cele mai juste pentru rezolvarea problemei muncitoresti la noi.-

- Motivează trimiterea lui ILIE LAZAR şi prin faptul că partidul nu plănuia o acţiune de mase intr'un viitor apropiat şi că prezenţa lui ILIE LAZAR, nu era necesară încă pentru dinamizarea maselor.

<u>IN CONCLUZIE</u>, este posibil ca IULIU MANIU, să nu-i fi comunicat, în mod precis, vre'o misiune lui ILIE LAZAR, iar alegerea lui să fi fost determinată de alte motive: Un ardelean reprezentativ şi un luptător " prigonit" care avea şi ceva legături în cercurile americane. S'a stabilit că IULIU MANIU, nu a avut

./.

nici timpul material să discute prea mult cu ILIE LAZAR în seara de 13 Iulie şi nici mai înainte de pregătirea acţiunei, nu se întâlniseră. In plus, ILIE LAZAR este considerat indiscret.

- Urmează a se stabili dacă IULIU MANIU, în discutiunile cu MIHALACHE, i-a dat detalii privind misiunea fiecărui membru din grup.

3/. Cu privire la activitatea sa din fruntea organizatiilor muncitoreşti, ILIE LAZAR, recunoaşte următoarele:

- Acestea au fost iniţiate de IULIU MANIU, care motiva că " Partidele Muncitoresti sunt la conducere în Statele Apusene";

- A fost ales de IULIU MANIU, să conducă aceste organizaţii fiind considerat în Partid ca unanimator;

- Când s'a mărit antagonismul dintre P.N.T., şi Partidele de extrema stângă, a organizat Gărzi Muncitoresti de apărare, pentru Partid, pentru anumiţi fruntaşi, iar atunci când muncitorii nationalisti din diferitele intreprinderi erau persecutaţi sau epurati, s'a folosit tot de aceste gărzi pentru apărarea lor.

- In alegerile sindicale a dat instructiuni muncitorilor să ceară vot secret şi să se opună oricărui amestec străin din afara fabricilor;

- Recunoaste că a sustinut faţă de fruntaşii partidului că muncitorii au dus greul in tulburările dela "Malaxa" si 8 Noembrie;

- Nu recunoaşte că ar fi indemnat pe muncitori la violenţă şi sustine că a luat cunostinţă despre diferitele tulburări, după producerea lor;

- Nu recunoaste că ar fi luat parte direct la pregătirea manifestatiei dela 8 Noembrie, deşi ulterior s'au găsit dovezi impotriva sa din care rezultă că "echipele muncitoresti au dus greul la "Malaxa" şi 8 Noembrie şi deşi la întrunirea din sala "Barcelona" tinută in ziua de 24 Februarie 1946, a declarat că a luat conducerea organizaţiilor muncitoresti, spre a pune capăt teroarei";

- Nu recunoaste că ar fi activat subversiv, deşi recunoaste că a stat mai tot timpul ascuns şi că după fiecare intrunire la care lua parte, dispărea imediat.

./.

IN CONCLUZIE : ILIE LAZAR a organizat echipele munc.
de şoc,pe care le-a folosit pentru:

- Spargerea unităţii Sindicale,fiind autorul si instigatoru principal in tulburările dela "Malaxa";
- A folosit aceste echipe pentru pază,iar verificarea forţe lor a făcut-o in tulburările dela 8 Noembrie;
- A activat subversiv,luând legătura direct,sau prin Col. BUCUR,cu G-ralul ALDEA,cu conducătorii organizatiilor subversive a "Sumanelor Negre" şi cu grupul Cpt.TANTU,etc.

4/. Sub guvernul G-ral RADESCU,nu recunoaste să fi avut vre'o activitate deosebită,în afară de aceea mai sus specificată.-

- Pe Generalul RADESCU il apreciază ca bun patriot după gestul său impotriva lui KILINGER,iar plecarea sa din ţară o consideră ca pe o legitimă apărare,însă desaprobă represiunile sângeroase,ori din partea cui ar veni.-

5/. După 6 Martie 1945 recunoaşte că si-a continuat activitatea din f untea organizaţiilor muncitoreşti,dar că stat mai mult ascuns.-

- Recunoaşte că a afirmat că muncitorii au dus greul la 8 Noembrie,mai ales că unii membrii din partid se lăudau cu acţiunile lor în legătură cu 8 Noembrie,fără a preciza numele acestor membrii,pe care-i consideră lipsşiţi de importanţă.-
- Recunoaşte că a luat legătură direct şi apoi prin Col. Bucur cu Gen.ALDEA şi conducătorii altor organizaţii subversive,însă susţine că nu a participat la vre-o acţiune subversivă,aşa cum s'a dovedit cu ocazia procesului respectiv,deşi atunci a fost totuşi condamnat.-
- Are cunoştinţă despre pactul dintre P.N.T.,P.N.L.,şi P.S.D.I. de a luota împotriva partidelor de extrema stângă şi a Guvernului,însă susţine că această luptă s'a concretizat numai prin memorii şi proteste adresate misiunilor aliate şi nu prin acţiuni subversive.-

6/. Cu privire la regimul Antonescu,susţine că l-a desaprobat, din care cauză a fost internat în lagăr.-

- Nu are cunoştinţă despre alte acţiuni subversive duse de P.N.T.în această perioadă,în afară de acea privitoare la Armistiţiu,iniţiată de Iuliu Maniu încă dela sfârşitul anului 1943,în care personal a executat diferite misiuni.-

./.

- In procesul Antonescu,susţine că personal şi P.N.T. au avut o atitudine clară,aceia că " greşelile politice se plătesc,iar prin greşala politică a înţeles,aservirea totală a ţării şi a armatei faţă de Germania şi purtarea războiului peste hotarele neamului ".-

- Nu a înţeles gestul lui Maniu de a da mâna cu Antonescu şi alţi acuzaţi din boxă,însă după explicaţiile acestuia,a aprobat acest gest din punct de vedere omenesc,nu şi politic,şi recunoaşte că atunci când asistenţa a amnifestat ostil împotriva lui Maniu,la scos din sală ripostând " nu aceştia reprezintă opinia publică ".-

7/.Cunoaşte numai din auzite acţiunea grupului Gafencu, însă desaprobă astfelde acţiuni îndreptate împotriva ţării şi care fac jocuri străine şi susţine că nu s'ar fi raliat şi nici nu ar fi primit să execute o astfel demmisiune în străinătate.- Personal nu crede într'un războiu între aliaţi,însă recunoaşte că unii membrii din P.N.Ţ. credeau într'o astfel de posibilitate,pe care însă el i-a considerat strategi de cafenea.-

- In concluzie,cazul lui Ilie Lazăr poate fi considerat elucidat,urmând a se mai stabili doar chestiuni de amănunt,prin exploatarea declaraţiilor celorlalţi anchetaţi şi prin confruntarea sa cu Iuliu Maniu şi alţii,cu care ocazie,Ilie Lazăr pretinde că dacă Iuliu Maniu va susţine că i-a încredinţat spre executare misiuni în străinătate,îi va spune că minte.-

====

00127

DARE DE SEAMA

asupra activităţii lui Ilie Lazăr

In primele declaraţii dă amănunte asupra felului în care şi-a pregătit plecarea, amănunte care coincid cu cele date şi de ceilalţi arestaţi.

Arată apoi într'o altă declaraţie, fără dată, că a voit să fugă numai pentru a-şi pune la adăpost fiinţa sa, întrucât nu mai putea suporta viaţa de permanentă hărţuire pe care o ducea.

Asupra scopului politic al fugii, nu dă nici o explicaţie. Idem asupra misiunilor cu care ar fi fost însărcinat de Iuliu Maniu.

Arată doar că la New-York urma să ia contact cu fratele lui Leucuţia, coproprietar al unui mare spital de acolo, şi cu Traian Popovici.

Susţine că nu avea nici un fel de plan prestabilit.

In ce priveşte documentul dat de el lui C.Sturza, Ilie Lazăr afirmă că nu a voit să ofenseze URSS-ul, făcând -pentru atingerea acestei ţinte- o serie de consideraţii şi comentarii toate favorabile lui.

Intrebat asupra atitudinei sale în chestiunea minoritară, Ilie Lazăr se fereşte să dea un răspuns precis, evadând în consideraţii de ordin istoric.

Afirmă totuşi că "n'aş putea afirma că persecuţia românilor venea numai din partea unei clase. In genere, poporul maghiar în mijlocul căruia am crescut, este şovin şi intolerant".

Arată că nu este antisemit.

Asupra legăturilor cu membrii misiunilor engleză şi americană arată că ar cunoaşte numai pe G-ral Schuyler, Col.Porter, Key, Col.Lowel şi ziaristul R.Markham.

Afirmă că i-a cunoscut cu ocazia a diferite mese, neavând însă, în afară de Markham, cu nici unul relaţii stabile.

Referindu-se la Rădescu, afirmă că găseşte "explicabilă" fuga acestuia, deşi "nu-l cunoaşte personal".

Revenind asupra fugei sale precizează că: N'am avut decât un singur gând, acela de a mă pune în siguranţă şi a-mi asigura existenţa fizică şi n'am avut de gând nici direct nici indirect a întreprinde acolo nici un fel de acţiune, nici pentru partid şi nici pentru alte scopuri".

Il cunoaşte pe Generalul Stefănescu de pe vremea când acesta, deblocat în gradul de colonel de Antonescu, era director în Ministerul Economiei Naţionale.

Nu a participat -afirmă asta- la înfiinţarea gărzilor Iuliu Maniu. A ţinut două discursuri, unul la cererea lui Iuliu Maniu iar celălalt la a voluntarilor.

A făcut parte din garda personală a lui Iuliu Maniu, împreună cu Generalul V.Barbu, pe care îl caracterizează ca pe "un fel de teoretician al jandarmeriei române", A.Măldărescu, Romul Popp, I.Cantemir şi R.Solomon.

./.

00128

Asupra secţiei muncitoreşti din PNT, arată că organizarea ei a început în 1944.

Arată numele celor din comitet (R.Georoceanu, Ionescu Stefan, Ion Lupan, Zamfir Teodorescu, etc., rolul său fiind acela de "a coordona activitatea şi a prezida adunările şi şedinţele acestei secţiuni.

Nu s'a deplasat niciodată în fabrici sau întreprinderi.

"Manifestul apărut după alegerile dela "Malaxa", care este semnat de mine, mi-l însuşesc deşi nu eu sunt autorul redactării acestui manifest".

SUBDIRECTOR,

11 August 1947.

00129

DARE DE SEAMA

Asupra anchetării deținutului ILIE LAZAR

Din cercetarea celor cuprinse în declaratiile date de numitul ILIE LAZAR, din momentul arestării si până astăzi, trebue recunoscut dela început că, in afară de amănuntele in legătură cu tentativa de fugă în străinătate, nu sau putut obtine lucruri importante.

Intr'adevăr, dacă amănuntele date in legătură cu tentativa de fugă pot fi pretioase prin aceia că se poate obtine o confirmare a declaratiilor celorlalti fruntasi nationali-tărănisti arestati odată cu el, nu acelaşi lucru se poate afirma despre toată proza pe care ILIE LAZAR, o face în celelalte declarații.

Sau putut totuşi desprinde următoarele amănunte:

1/. Afirmă că nu a primit nici o misiune din partea lui MANIU în vederea plecării în străinătate şi că nu cunoaşte activitatea lui NICULESCU BUZESTI, V.TILEA, CRETEANU etc.

2/. El trebuia să aterizeze în Turcia, urmând a pleca mai departe, eventual spre America, unde avea pe Dr.TRAIAN LEUCUTIA şi ANDREI POPOVICI, ambii ardeleni, stabiliti la New-York şi dela care spera să obtină ajutor.

3/. Cunoaşte personal şi a avut intâlniri cu următorii membrii ai Misiunilor Britanică si Americană: G-ral SCHEYLER, PORTER, KEY, Col.LÖWELL, R.MARHAM si IMPERIO MATEESCU.

4/, Nu-l cunoaste personal pe RADESCU, dar găseste "explicabilă" plecarea acestuia.

5/. Cunoaşte personal pe Col.STEFANESCU, fost Director in Ministerul Economiei Nationale, căruia ia făcut cunoştinţă cu GHITA POPP.

6/. Nu recunoaşte amestecul său în organizarea gărzilor IULIU MANIU.

7/. Recunoaşte existenta unei gărzi pentru apărarea lui IULIU MANIU, din care făcea si el parte împreună cu G-ral V.BARBU, AUREL MALDARASCU, ROMUL POPP, I.CANTEMIR si Dr.SOLOMON.

8/. Recunoaşte că a condus sectia muncitorească P.N.T., dar neagă a fi avut vre'un amestec in agresiunile săvârsite de

./.

membrii acesteia. Nu recunoaste nici măcar paternitatea manifestului către muncitori apărut sub semnătura sa, după incidentele dela Malaxa, afirmând că el a fost redactat fără stirea sa şi că a luat cunostinţă de el deabea după difuzare.

9/. Recunoaşte că a făcut parte din Consiliul de Administratie al Soc. "Socotub", din concernul Malaxa, afirmând însă că a fost scos de acolo de către ALBERT GÖRING.

Faţă de cele mai sus expuse este absolut necesar ca ancheterea lui ILIE LAZAR să fie continuată de către alţi anchetatori, regimul la care este supus astăzi urmând a fi si el înăsprit la maximum.

ANCHETATOR,

Subdirector,

S. Anea

DIRECTIA POLITIEI DE SIGURANTA   24 Iulie 1947

00131

25. VII. 1947.

Ret.

P

RAPORT

Am onoare a vă depune alăturat Referatul Doamnei Doctor ELA TUDOR din Serviciul Medical al D.G.P., în legătură cu consultarea ce a făcut-o deţinutului ILIE LAZAR.

ŞEFUL BRIGAZII MOBILE
Comisar Şef

13

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
DIRECȚIUNEA Generală a Poliției
Serviciul medical.

00132

Referat.

Subsemnatul Dr. Ello Tudor, medic stomatolog a Direcțiunei Generale a Poliției am vizitat astăzi 22 Iulie a.c. pe reținutul Ilie Lazăr.

Am constatat că are două carii dentare de gradul III, pe care am început să i le tratez încă pe vremea când susnumitul eră reținut în chestiunea „Cămășilor negre". Între timp însă el a avut multe luni de libertate, când n'a simțit nevoia să-și trateze cariile. Acum, revenind în arestul nostru, pe care probabil îl

C. 40.091. — M. O., Imprimeria Națională.

confundată cu un sanatoriu, pretinde
că are dureri și cere să fie tratat.
Cred că, dacă în timp ce era liber
s'a putut lipsi de tratamentul
cariilor sale dentare, cu atât mai
mult se poate lipsi acum.

22/VII/1947

ss Ilie Tudor

12/

00133

Dl Secretar general Bu-
nacîu a dat dispoziția
ca deținutul din cel.
2 (I. Lazăr) să fie
văzut de Dna Dr.
Ella Tudor, care va
refera asupra diag-
nosticului și trata-
mentului.

A. Caratzali

21/7/42

11

00135

134.

LOC REZERVAT PENTRU VIZELE ANUALE

00134.

S'a perceput taxa de 138 lei, achitată la Administrația Financiară a Sect. II albastru din Capitală, sub recipisa No. 38283 din 8 februarie 1941

... decretul ...

MINISTERUL INTERNELOR

PREFECTURA Pol. București

Nr. 9052

Data: 21 februarie 1941

Nume, pronume: Dr. Ilie Lazăr,

ocupațiunea: avocat,

domiciliat Buc. str. Poștei 2;

cu semnalmente: ani ..., statura ...;

ochii / ; *părul* / ;

mustața / ; *barba* / ;

semne particulare: cele depe fotografie

este autorizat **să poarte** *arm*a *mai jos indicat*ă **)* un pistol automat cal. 6.35 m/m. Fortuna Patent" N°. 56857

***) Felul armelor, fabrica, sistemul, calibrul, seria și Nr. de ordine dacă are.**

Model Nr. 5.

/

*Acest permis dă drept titularului să poarte asupra sa și muniţiunile strict necesare întrebuinţării arm*ei *mai susmenţionat*e.

Permisul va fi prezentat la cererea autorităţilor.

L. S. / **PREFECT,**

Eug. Cloșca

Semnătura titularului,

[signature]

LOC REZERVAT PENTRU VIZELE ANUALE

Postu 2 ... 3

20 IV 941

Vizat

Comandantul Pieţei Bucureşti

General,

LOC REZERVAT PENTRU VIZELE ANUALE

134.

00134.

S'a perceput taxa de 138 lei, achitată la Administraţia Financiară a Sect. III albastru din Capitală, sub recipisa No. 38283 din 8 februarie 1941

Model Nr. 5

ROMÂNIA

PERMIS
DE A PURTA ARME

C. 3.801. — M. O., Imprimeria Centrală.

00136

PROCES VERBAL

Făcut astăzi 23 Iulie 1947.-

Noi, EBACHE ION, comisar de serviciu în Direcţiunea Generală a Poliţiei, procedând la percheziţia asupra pachetului adus de către dl. General Magistrat CONSTANTINESCU ION, unde s'au găsit următoarele:

1.- Una haină albă de vară.-
2.- Una vestă albă de vară.-
3.- Una pereche de pantaloni albi de vară.-
4.- Una cămaşă albă naţională.-
5.- Una pereche dispensabili.-
6.- Două batiste.-
7.- Una pereche ciorapi
8.- Una pereche bete.-

Drept care am încheiat prezentul proces verbal spre cele legale.-

COMISAR DE SERVICIU,

Am predat: Gl. mag. Constantinescu

Asistenţi:

Primit. 23.VII.947.

Comdr.

00137

PROCES VERBAL

Astăzi 14 Iulie 1947 s'a inventariat obiectele găsite asupra deţinutului Dr. ILIE LAZAR, Avocat, fost cu domiciliul în Bucureşti Str.Poştei Nr.2 :

1/. O lucrare : " Organizaţia Ardelenilor din Capitală (În cadrul Partidului Naţional Ţărănesc 26 pagini vizate şi semnate de deţinut).-

2/. O lucrare : " Scandaloasa înscenare " Sumanele Negre.-compusă din 48 pagini văzute şi semnate de deţinut.-

3/. 1 dicţionar englezo-român

4/. Aspecte din Istoria Transilvaniei

5/. Conversaţiuni engleze

6/. 41 fotografii diferite

7/. 1 pereche pantofi maron cu şanuri, o pereche pantofi negri.-

8/. 1 costum haine maron, 1 costum haine beige, 1 costum haine negre în dungi.-

9/. 1 halat cu cordon, maron (zenana)

10/. 1 pantalon pijama mov.-

11/. 1 pijama complectă zefir în dungi

12/. 8 cămăşi bărbăteşti cu gulerele respective şi manşete 1 per.

13/. 4 per. indispensabili

14/. 2 " pijamale

15/. 8 batiste + 4 batiste

16/. 1 per. mânuşi maron

17/. 4 cravate diferite

18/. 10 perechi ciorapi + 1 pereche ciorapi

19/. 1 pereche pantofi de casă

20/. 1 necesaire + 1 cremă de dinţi şi 1 pastă de ras

21/. 1 punguliţă

22/. 1 sac merinde

23/. 1 servietă,

24/. 1 geamantan

25/. 1 rucksac

Acest proces verbal s'a încheiat în două exemplare.-

[signature] [signature]

00138

PROCES VERBAL

Astăzi 14 Iulie 1947 s'a inventariat obiectele gasite asupra deţinutului Dr.ILIE LAZAR,Avocat, fost cu domiciliul în Bucureşti Str.Poştei Nr.2 :

1/. 0 lucrare : " Organizaţia Ardelenilor din Capitală (In cadrul Partidului Naţional Tărănesc 26 pagini vizate şi semnate de deţinut).-

2/. 0 lucrare : " Scandaloasa înscenare " Sumanele Negre.-compusă din 48 pagini văzute şi semnate de deţinut.-

3/. 1 dicţionar englezo-român

4/. Aspecte din Istoria Transilvaniei

5/. Conversaţiuni engleze

6/. 41 fotografii diferite

7/. 1 pereche pantofi maron cu şanuri,o pereche pantofi negri.-

8/. 1 costum haine maron,1 costum haine beige,1 costum haine negre în dungi.-

9/. 1 halat cu cordon,maron (zenana)

10/. 1 pantalon pijama mov.-

11/. 1 pijama completă zefir în dungi

12/. 8 cămăşi bărbăteşti cu gulerele respective şi manşete 1 per.

13/. 4 per.indispensabili

14/. 2 " pijamale

15/. 8 batiste + 4 batiste

16/. 1 per.mânuşi maron

17/. 4 cravate diferite

18/. 10 perechi ciorapi + 1 pereche ciorapi

19/. 1 pereche pantofi de casă

20/. 1 necesaire + 1 cremă de dinţi şi 1 pastă de ras

21/. 1 punguliţă

22/. 1 sac merinde

23/. 1 servietă,

24/. 1 geamantan

25/. 1 rucksac

Acest proces verbal s'a încheiat în două exemplare.-

INCHISOAREA S. S. I.
CALEA PLEVNEI, 139

00139

PROCES-VERBAL Nr. ....

Astăzi, ... *194*....

Noi, ..., Directorul Inchisorii S. S. I., din Calea Plevnei Nr. 139, constatăm prin prezentul proces-verbal, următoarele:

1) Incarcerarea numitului Ilie Lazăr. ...., de profesiune avocat. ...., domiciliat în Bucureşti ...., str. Aslei 2. Et ... Nr. ap. 20. efectuată în baza mandatului de Depunere / Deținere / Arestare Nr. ...., emis de ....

....

Asupra numitului s'au găsit: una valiză care a fost sigilata în prezența sa
un stilou, una cravată, una pereche [...]eturi, una pereche ochelari, un inel cu 2 chei una batistă, una icoană, un portomoneu [...]e piele cu 160 (una sută şase zeci dolari. [...] fotografii, carte ~~indentitate avocat~~, Leg. P. Naţional T. Bilet de eliberare penitenciarul Bucureşti, ordin de Chemare. un guler, una pereche port fortiere - doi nasturi pentru gulere -

Obiectele dela Nr. ...., au fost lăsate asupra numitului, iar cele dela Nr. ...., au fost predate la magazia Instituției pentru păstrare, pe tot timpul deținerii încarceratului.

~~2) In cauza numitului~~ un ~~palton~~ Doui paltoane (au) şi o palarie.

....

Corpurile delicte menționate mai sus, au fost deasemeni predate la magazia Institituției pentru păstrare.

DIRECTORUL INCHISORII,

Incarcerat,
[signature]

DOVADA

Am primit toate obiectele specificate la punctul Nr. 2, ... şi nu am nici o pretenție.

Semnătura,

Bucureşti, ... *194*....

001140

ROMANIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
PREFECTURA POLIŢIEI CAPITALEI
DIRECŢIUNEA POLIŢIEI DE SIGURANŢA

SE APROBĂ :

Judecător de Instrucţie Militar
Magistrat,

Nr. 143

CĂTRE
PARCHETUL CURŢII MARŢIALE C. M. C.

Avem onoare a vă ruga să binevoiţi a încuviinţa efectuarea unei percheziţii domiciliare la locuinţa numitului Ilie Lazăr din Bucureşti Str. Poştei Nr. 2 unde suntem informaţi că s'ar afla material ce interesează ordinea şi Siguranţa Statului.

Directorul Pol. de Siguranţă,

Şeful Serviciului,

00141

60

V.SERDIC

(=)

copie vezi vol. 4. f. 92, 93.

000142

D E C L A R A T I E

Subscrisul **VASILE SERDICI** declar următoarele :

Din sugestia Dlui MANIU,care recomanda acestea pentru a crea relaţii de apropiere cu străinăi,am oferit la mine acasă,pe la sfârşitul şi inceputul 1945 diferite mese unde invitam rând pe rând : pe Dl. A. GIBON,ziarist englez,dl. LANGAS- SEZEN,ziarist turc, dl. col. BOLTON,care venea întovărăşit de dl. maior sovietic JIJLOV,dl. FRANK GUY/ France Press/ cu dl. şeful dsale / tot francez dela France presse/ Mrs.Thaer /ziaristă americană/ LEHRER,cu secretarul lui,cpt. KEY, etc. Nu pot ţine minte la care din mese a fost unul sau altul,dar reţin că la masa unde era invitat dl. FRANK şi seful dsale,era de faţă şi dl. MANIU.-

Buletinul de Presă pentru străini l-am dat numai unora din ziariştii străină,dar nu ţiu minte,căruia sa sau nu,mai cu seamă că era scris in Româneşte.-

Dl. MARKHAm a fost o singură dată la mine cu dl. GH. LAZAR,când mi-a dat şi o copie a unui articol pe care l-a trimis in America.-

/ss/ V.V. Serdici,

28 August 1947.-

N M.

II

copie vezi vol: 4. f. 94, 95 00143

D E C L A R A T I E

Subsemnatul V.SERDICI, declar următoarele:

Colaboratorii mei dela Biroul Presei erau următorii:

1/.- BELDEANU, pe care conform înțelegerii cu Dl.MANIU l-am l-am preluat dela Biroul Presei al Partidului care lucra în Str.Clemenceau Nr.9.

BELDEANU, n'a lucrat decât 3 sau 4 zile, după cari, fiind urmărit, n'a mai venit.

2/.- BOSCA MALIN, preluat tot dela partid, unde era salariat, tot conform unei intelegeri luate în Comitetul de Presă / AUREL DOBRESCU, PENESCU, HUDITA și GH.POPP/, dar care n'a servit decât circa o lună, după care a fugit și el, fiind urmărit.

3/.- D-ra MARIA - MADELENIA - ANGHELESCU.

4/.-Dl.Ing.OSCAR STOENESCU.

5/.- D-na CRISTI.

Din aceşti din urmă trei, D-na CRISTI, care o angajasăm pentru lucrări din limba rusă, am concediat-o după o lună, neputând să-i dat de lucru.

D-ra ANGHELESCU, care vorbea si scria bine franțuzește și englezește, cât si Dl, Ing.STOENESCU, au servit până la finele Martie 1945.

6/.- După aceasta dată, și până la predarea Biroului Presei în Sept.1946, nu am avut alt colaborator decât pe D-na COLETTA BOUTEANU, Visarion 8, Bucuresti.

ss/ V.V.Serdici

29-8-1947-

copie vezi vol. 4. f. 96-97.

144

D E C L A R A T I E

Subscrisul Vasile Serdici declar următoarele:

Dl. Porter întorcându-se din concediu din Londra (începutul 1947) mi-a făcut o vizită în timpul cărei mi-a spus: la noi P.N.T. este bine văzut şi dl. Maniu foarte apreciat. Totuşi lumea spune că pe când partidul comunist demonstrează un dinamism extraordinar, Dvs. nu vă ocupaţi decât de propagandă naţionalistă, dar n'aveţi nici un program tehnic şi nici tehnicieni. Ar fi bine să vă ocupaţi de astfel de chestiuni.

Eu am răspuns că în parte sunt de acord, însă că toate acestea sunt explicabile, noi neavând putinţa de informaţie. Numai dl. Porter mi-a spus că toată această informaţie el mi-o vapune la dispoziţie, în care scop va ruga oficiul de presă englez a-mi pune la dispoziţie toate publicaţiile economice şi sociale engleze.

Am urmărit imediat propunerea dlui Maniu, care după ce a ripostat supărat de critică, a spus că totuşi e bine să fac ceeace propusesem, adică un buletin "social economic" alegând colaboratori, cari vrând nevrând, citind atât material economic pe care urmau să-l traducă, se vor familiariza cu aceste probleme.

Am propus acelaş lucru şi dlui Sabin Manuilă, ştiind că participând şi el, orice aprehensiune din partea dlui Maniu va fi înlăturată.

In acest scop, şi pentru ca dl. Manuilă să audă personal pe dl. Porter care sugerase ideia, l'am poftit la masă şi pe Esa, împreună cu Rey, Ann Samuely, Ilie Lazăr, Porter.

La această masă s'a discutat problema pe lung şi pe larg, intervenind şi o mică ceartă între dl. Porter şi Ilie Lazăr, care, acesta pretindea că avem prea mulţi specialişti, nu prea puţini.

La 15 Aprilie am scos primul număr şi am scos consecutiv la fiecare 15 zile alt număr, în total 6.

./.

M.C.

Cuprinsul era pur ştiinţific, cuprinzând cele mai deseamă articole economice şi sociale din reviste engleze Tribuna, Economist, Nouveau Tempo (rus) Americani, Belgieni etc.

Primul număr l'am dat şi dlui Porter şi dlui Melbourne.

Ca funcţionari aveam pe dl. Optchievici, traducător şi Dra Nicolau, dactilografă.

ss. V. V. Berdici.

Acest buletin, scos în 50 exemplare, nu-l primeau decât şefii organizaţiilor judeţene.

ss. V. Berdici.

29 August 1947.

copie reg. vol. 4. f. 99 ~~-~~ 105.

0146

D E C L A R A Ţ I E

Subscrisul VASILE SERDICI, declar următoarele:

Prin Decembrie 1944, Dl. MANIU m'a însărcinat să mă ocup de Biroul Presei Străine a Partidului N.T., .I-am declarat pe loc D-lui MANIU că nu mă prea pricep deoarece n'am făcut nici odată o astfel de treabă, la care D-sa mi-a răspuns că este sigur că am să reuşesc să mă descurc, căci mă voi consulta cu el cât de des spunându-mi totodată că informaţiunile mi le va furniza el, Dl. PENESCU.

Totodată mi-a spus că ar fi bine să mă mai consult cu un ziarist priceput în aceasta materie.

Stiind că Dl. MANIU cunoaşte pe Dl. LONGUS-SEZEN, ziarist şi secretar general al Asociaţiei Presei Străine din România, m'am dus la LONGOS şi arătându-i planul D-lui MANIU rugându-l să ne dea îndrumările necesare. Peste 3-4 zile Dl. LONGOS mi-a remis îndrumările sale scrise la maşină /3-4 pagini bătute la un rând/ reprezentând schema întreagă a Biroului de Presă. Reţin din sfaturile sale următoarele:

1/. Antene plătite în redacţia ziarelor mai mari din Bucuresti.

2/. Felul înfăţişerei ştirilor în Buletin.

3/. Predarea Buletinului cel puţin cu o oră înainte de ora mesei.

4/. Un serviciul de informaţii bine plătit pentru a avea cât mai multe şi diverse ştiri.

5/. A oferi mese la ziarişti.

I-am comunicat D-lui MANIU, îndrumările date de Dl. LONGOS, arătându-i că este vorba de o cheltuială f.mare. Dl. MANIU mi-a răspuns că nu este de acord cu informatori plătiţi, că trebue să încep acest birou cu mijloace modeste şi că el îmi va procura informaţii, obligând deasemeni secretariatul general să culeagă şi să îndrume către Biroul Presei informaţiile dela diferiţi membrii ai P.N.T.-ului.

Dl. MANIU mi-a dat atunci indicaţii ca să

./.

redactez un buletin destinat conducerei P.N.T.,-ului în care să fac o revistă a presei Române şi străine/englez, american, elveţian şi un alt Buletin Informativ pentru Misiunile Engleze şi Americană. Uneori acest buletin mergea şi la Misiunea Sovietică /Dl.LUBO/ când articolele comentau ceva din "Graiul Nou". Acest buletin mergea şi la ziariştii englezi sau americani cari se aflau întâmplător în ţară şi la unii din membrii asociaţiei Presei Străină din România.-

Dl.MANIU mi-a atras atenţia că înainte de a preda acest buletin străin misiunilor să îl prezint şi D-sale. Am procedat întocmai, i l-am trimis sau prezentat personal zilnic sau de câteori apărea, şi niciodată D-sa nu mi-a făcut nici cea mai mică observaţie.

In ce priveşte pe Dl.LONGOS, care-l primea zilnic şi apoi de fiecare dată ce apărea, D-sa fie din proprie iniţiativă fie uneori întrebat de mine, îmi spunea că este foarte bine, că le place ziariştilor, având în vedere şi mijloacele restrânse cari le am la dispoziţie.

Informaţiile pe care le treceam în Buletinul Informativ pentru străini, le primeam dela Dl.MANIU direct, altele dela Secretariatul General /PENESCU/ altele dela membrii P.N.T.-ului din Bucureşti şi provincie, îndrumaţi la mine de către secretariatul general şi de Dl.MIHAI POPOVICI şi alţii. Dintre cei carix mi-au adus şi personal informaţii pe care apoi le-am trecut în buletin îmi amintesc pe Dl.VASILE MELINTE, VIRGIL SOLOMON, GHIŢA POPP, EMIL GHILEZAN, MAXENŢIU, inginer VASLUI etc., etc.-

In buletin tipăream în primul rând vre'un răspuns la un articol care apărea în aceea zi în presa Bucureşteană şi care-l ataca pe Dl.MANIU. Mă duceam la Dl.MANIU dimineaţa şi-l întrebam ce am de răspuns şi în ce fel. Comform indicaţiilor D-sale confecţionam răspunsul. Apoi publicam informaţiile primite dela cei mai sus arătaţi şi cari erau: informaţii privitoare la incidente petrecute în ţară, în care se arătau abuzurile organelor guvernului şi în special a celor dependinte de Ministerul de Interne greutăţile prin care trecea ţara explicându-le ca o consecinţă a guvernului GROZA.-

Declar că informaţiile trecute în buletin erau tendinţioase în sensul că ele trebuiau să arunce o lumină cât mai nefavorabilă asupra procedeelor Guvernului, punând în acelaşi timp partidul

./.

N.T.-într'o lumină favorabilă.Astfel cele petrecute la 8 Noev. 1945,în Piaţa Palatului Regal,au fost prezentate ca o provocare a Guvernului şi Comuniştilor arătându-se totodată că cei câţiva comunişti ucişi, au fost împuşcaţi chiar de către comunişti,deşi cunosc personal dela VIRGIL SOLOMON şi BANI GHICA care au pregătit manifestaţia până la detalii, aşa cum dau declaratia separată.

Deasemeni în Buletin am publicat informaţia în care se arată că în Jud.Fălciu învăţătorii,preoţii sunt ridicaţi cu duba neagră.Aceasta ultimă informaţie mi-a dat-o Dl.VASILE MELINTE, dar eu n'am verificat-o,dealtfel eu nici nu puteam verifica informaţiile cari îmi erau trimise sau emise.

Tot astfel n'am verificat ştirea care o trecusără în buletin dar care mi-a fost dată de un prieten foarte cunoscut.,al cărui nume însă îl uit,care însă este directorul fabricei - /singurii/ - de pălării din Jimbolia,şi anume că numeroşi tineri evrei, instruiţi in prealabil milităreşte într'o clădire din Str. Mircea Vodă,după care sunt trimişi la Belgrad,Via Jimbolia.

Tot astfel am reprodus in buletin o ştire primită în care se vorbea despre dezordinea pe C.F.R.,o alta care vorbea despre nimicirea vitelor de tracţiune in urma colectărilor anarhic din ţară,inlocuirea fără decret a prefectilor şi primarilor,distrugerea Flotei noastre din Marea Neagră,etc.-

Buletinul îl predam printr'un curier iar uneori îl dădeam personal D-lui HULICK /dela americani/ şi lui KEY dela Englezi.

Uneori,şi numai Cpt.KEY,care venea destul de des la mine acasă,îmi cerea informaţii suplimentare la acelea arătate în buletin,fie că îmi cerea o complectare a lor,fie că îmi cerea sursa In general cererea aceasta de lămuriri suplimentare se referea la chestiuni economice.Imi aduc aminte că astfel de lămuriri mi-a fost cerute de Cpt.KEY relativ la date referitoare la extractia petrolului,la gazul metan,agricultură.In aceste cazuri informam în rândul întâiu pe Dl.MANIU,care mă îndemna cui să mă adresez pentru a obţine datele cerute.

Biroul Preşei l-am condus până în Sept.1946.Până la această dată scoteam buletinul pentru străini,la început zilnic. apoi mai rar /1-2 pe săptămână/,cât despre buletinul pentru conducerea partidului nu-l mai scoteam cam din Aprilie 1945.

Pe la inceputul anului 1946 Dl.MANIU mi-a făcut observaţia dece scot buletinul pentru străini atât de neregulat / 1-2 pe săptămână/ şi atunci,şi pe în Iunie 946,iară-şi l-am scos aproape zilnic.- Iar din Iulie până in Sept.foarte rar,când în Septembrie 946 am rugat pe Dl.MANIU să mă desărcineze.

./.

Biroul Presei după aceasta dată a fost preluat de Secretariatul General care l-a însărcinat cu conducerea sa pe Dl.MOCANU.Motivul pentru care l-am rugat pe Dl.MANIU să mă desărcinez era 1/.greutatea cu care obţineam stirile dela Secretariatul General . 2/.că chiar D-sa Dl.MANIU hotărâse cu toate stirile politice si documentele politice mai importante să fie transmise de Dl. PENESCU Misiunilor.

ss/ V.V.Serdici

29 - 8- 1947.

Mai declar că cheltuelile necesare acestui Birou de Presă şi Buletinului informativ pentru străini nu l-am primit dela altcineva decât dela casierul central ST.MIHAESCU din ordinul D-lui MANIU.-

ss/ V.V.Serdici.

29 - 8 - 1947

copie, vezi vol 4. f. 135, 130 150

DECLARATIE

Subscrisul V. SERDICI, declar următoarele :

In legătură cu cele petrecute la 8 Noembrie 1945 declar că n'am luat parte nici la manifestaţie, nici la pregătirea ei. Insă ştiu dela VIRGIL SOLOMON că două trei zile înainte, ca tineretul N.T. va fi masat pe str. WILSON, iar membrii din opoziţia muncitorească a P.N.T. vor aştepta la soc. de Asigurări din clădirea Fundaţiilor Regale, şi că dl. generalul BARBU este conducătorul grupelor.-

BANII GHICA mi-a povestit că el a condus echipa depe lângă poarta Palatului Regal care a răsturnat camioanele şi le-a incendiat şi că in camioane erau muncitorii.-

Muncitorii din camioane nu erau N.T., căci strigau " Regele şi Petru Groza" pe când muncitorii N.T. strigau" " regele şi Patria".

Tot BANI GHICA imi povestea atunci că în faţa cercului militar şi pe str. Smârdan au fost atacaţi trecătorii cari aveau aparenţa de evrei şi că se striga" jos jidanii".-

Aceste lucruri au fost făcute de manifestanţii conduşi de BANU GHICA şi conducătorii partidului P.N.T.-

/ss/ V.V. SERDICI.-

31 August 1947.-

copie regi vol.4. f.137-138.

00151

D E C L A R A T I E

Subsemnatul V.SERDICI declar următoarele:

Planul de Organizare al Armatei mi-a fost dat de Dl.Col ST.STOIKA,care mi-a spus să i-l dau D-lui MANIU.L-am prezentat D-lui MANIU,D-sa l-a citit şi mi l-a restituit spunându-mi: "Dă-i-l D-lui MELBOURNE",ceeace am şi făcut a doua zi sau a treiazi Aceasta s'a întâmplat cam prin luna Aprilie 1947.

Când l-am predat D-lui MELBOURNE,l-am predat ca orice altă hârtie ca din partea partidului N.Tărănesc.

Planul de Organizare al Armatei care mi s'a prezentat aici şi pe care l-am vizat,este un exemplar întocmit ca acel adus de Dl.Col.ST.STOIKA.

Mentionez că atunci când l-am predat Dl.MELBOURNE i-am spus: "Iată Domnule MELBOURNE azi vă aducem acest plan astfel cum v'am trimis la timpul său Statutul ,programul şi celelalte acte referitoare la organizarea Partidului şi programul său de viitor."

Dl.MELBOURNE a pus plicul de oparte şi a trecut la obişnuita conversaţie fără importanţă.Nici nu mi-a pomenit despre acest lucru vre'odată.

Mai arăt că am mai primit dela Dl.Col.ST.STOIKA statutele C.P.M.,-ului şi o conferinţă numită "Armata de mâine" atât pentru a le preda D-lui MANIU,şi pe care deasemenea le-am predat D-lui MELBOURNE din dispoziţia D-lui MANIU.

Când Dl.Col.ST.STOIKA,mi-a predat conferinţa "Armata de mâine" mi-a declarat că a ţinut-o în faţa D-lui MIHALACHE.

Mi-a comunicat deasement că Dl.MIHALACHE în cuvântul de încheere l-a felicitat dar că a făcut şi unele complectări.Nu ţin minte ce anume complectări mi-aspus Dl.STOIKA că ar fi făcut Dl.MIHALACHE.Dl.STOIKA predându-mi conferinţa mi-a făcut o lungă expunere asupra cuprinsului Conferinţei.Nu mă interesau aceste probleme,dar am ascultat din prietenie.

ss/V.Serdici

1 Septembrie 1947.

copie vol. 4. f. 139, 140,

00152

D E C L A R A T I E

Subscrisul V.V. SERDICI declar următoarele :

In ceace priveste Legionarii din P.N.T. arăt că ei erau mai bine văzuţi de Dnii LEUCUTIA, Dr. VIRGIL SOLOMON;

In ce priveşte pe LEUCUTIA arăt că de câte ori îl întrebam mirat şi nemulţumit de prezenţa sauadmiterea vreunui din ei în Partid dl. LEUCUTIA nici nu discuta cu mine, ci pur şi simplu îmi spunea: " lasă-l că-i băiat bun şi va fi util"/redau sensul, cuvintele pot fi altele/ Astfel mi-a răspuns şi în cazul lui Pădureanu şi în cazul lui BANII GHICA

Dr. VIRGIL SOLOMON intra şi în discuţii spunând că mai bine să-i luăm noi decât comuniştii, căci sunt mai dinamici, că pot fi agresori pe când noi N.T. suntem crescuţi în spirit prea molatec.-

MANIU avea în ceace priveste pe Legionari aceleaşi argumentaţii, astfel mi-a spus într'o zi despre BANI GHICA că deacea e curagios pentru că are educaţie legionară.-

Părerile Dlui M. POPOVICI erau mai temperate, astfel după 8 Noembrie 1945, mi-a spus: am spus dela inceput că nu trebuie manifestaţii cari degenerează îj provocaţiuni".-

In legătură cu cele petrecute la 8 Noembrie 1945 ştiu dela VIRGIL SOLOMON şi BANI GHICA că manifestaţia a fost pregătită până la detalii de BANI GHICA, Dr. VIRGIL SOLOMON, TARTEA, ILIE LAZAR şi BARBUS.-

/ss/ V.V. SERDICI

2 Septembrie 1947.-

00153

copie vezi vol. 4 f. 141-142

D E C L A R A T I E

Subscrisul VASILE SERDICI declar următoarele :

După 8 Noembrie 1945 poate pela 9 sau lo, Dl. PENESCU m'a prevenit la telefon că-mi trimite o foto copie şi mă roagă adăugând că-i dorinţa dlui. MANIU să fac dupe ea vre'o 5o-6o exemplare bătute la maşină iar forocopia s'o predau la Misiunea Americană, urmând să-mi trimieată încă o fotocopie pentru cea Engleză. Am bătut copiile la maşină şi le-am predat curierului IONITA la Club. Iar fotocopia, am predat-o personal Dlui MELBOURNE, spunându-i că conţinutul mi se pare neverosimil, dar că Dl. susţine că este realitatea. De astfel această părere mi-am exprimat-o şi faţă de dl. Penescu dar dsa a susţinut că documentul este autentic şi că la plătit loo.ooo lei.-

Imi aduc aminte că fotocopia reprezenta un document, un ordin adresat unor centre comuniste, că pentru 8 Noembrie 1945 camioanele C.F.R, să fie masat în spatele Fundaţiilor Regale, oamenii cari le ocupă vor convorbi şi fuma, iar când manifestaţia N.T. va fi în toi, camioanele să năvălească asupra manifestanţiilor N.T. şi să-i stâlcească, dupe care să-i împrăştie. Oridnul despre care ma vorbit mai sus şi pe care l-am crezut şi-l cred apacrif, emană dela Uniunea Patrioţilor, purta două stampile, două semnături şi număr de eşire.-

/ss/ V.V. SERDICI

2 Septembrie 1947.-

copie vezi vol. 4. f 143-145

001504

D E C L A R A T I E

Subscrisul VASILE SERIDICI declar următoarele :

Prin 1941-1942 pe când conduceam cu maşina mea pe dl. MANIU prin Ardeal, MANIU mi-a spus în chestiunea Consilieratului Regal a lui MIHALACHE : " eu i-am atras atenţia D. MIHALACHE să nu facă acest pas, căci Regele Carol nu doreşte altceva decât să-l compromită şi în acelaş timp să compromită P.N.T. şi că după ce va îmbrăca uniforma F.R.N.-ului, Regele nu -l va mai consulta niciodată.-

MIHALACHE mie, însă mi-a declarat că a avut consimţământul dlui. MANIU în această privinţă. Eu personal nu ştiu care este adevărul.-

Cu altă ocazie dl. MANIU mi-a spus că şi în chestia voluntariatului lui MIHALACHE, el / MANIU/ l-a sfătuit să nu meargă voluntar. Si în această privinţă MIHALACHE sustinea faţă de mine că ar fi avut consimţământul lui Maniu .-

Aceasta afirmaţie a făcut-o faţă de mine MIHALACHE în casa lui POPESCU MEHEDINTI din str. Filaret cu ocazia aducerii răspunsului dacă la Ministerul Agriculturei să iau în adevăr măsuri pentru expropierea lui ~~Mihalache~~ MIHALACHE ca fiind voluntar de război. Eu i-am adus răspunsul cerut de el că în adevăr această chestiune este luată în discuţii la Minister şi tot atunci i-am arătat şi părerea mea că a procedat greşit ducându-se voluntar, dar că acum trebuie să facă ~~xxxxxxx~~ xonstituţie şi ~~xx~~. poate că va reuşi.-

La această el mi-a răspuns că a avut încuviinţarea lui MANIU. Tot atunci mi-a declarat că dându-şi demisia din Consilieratul Regal, a spus că ~~xxxxxxxxxx~~ Regelui Carol că nu va mai apare dela Dobresti decât atunci când va simţi că-l cheamă ţara şi că acest lucru l-a simţit când a semnat notificarea din 1941.-

Dl. MIHALACHE mi-a declarat că atunci când a semnat notificarea a făcut o cerere la M.St.Major ca să fie înrolat, cerere la care răspunzând a fost că va fi luată în considerare la momentul oportun. In continuare MIHALACHE mi-a declarat că Antonescu aflând apoi despre cererea făcută de MIHALACHE

şi felul cum a fost soluţionată, a dat ordin că MIHALACHE să fi notificat la Cartierul General. şi că el / MIHALACHE/ i-a cerut lui ANTONESCU ori să fie trimis pe front ori să fie lăsat la vatră, căci el la Cartierul General nu ar vrea să rămână.-

Stiu că dl. MANIU avea o părere bună despre MIHALACH / cel puţin o manifesta/ astfel mergând odată cu el în maşină "dacă eu oi muri voi să ascultaţi de MIHALACHE " Eu imediat l-am contrazis şi i-am spus că cu unul nu o fac nici în reuptu capului, ca şi mulţi alţi pieteni. MANIU s'a supărat şi a spus că sunteţi toţi nebuni.-

/ss/ V.V. SERDICI

2 Septembrie 1947.-

1/ 11/

copie, vezi vol. 4. f 146- 446 001446

D E C L A R A T I E

Subscrisul V.V. SERDICI declar următoarele:

In jurul lui 1 Iulie 1947 ziaristul director a lui New York Times, prin Dl. Liviu Nasta, telefonic mi-a cerut să aibe o convorbire cu D.Maniu. A avut-o precum spuneam, a doua zi după aceasta in casă la D.Romul Boilă, Strada Delavrancea 57.

Intâlnirea era fixată pentru ora 3 p.m. însă Dl. Maniu n'a venit decât la 3.40, întârziând la masă la Coposu. Dl.Lauvrence a venit punctual, ca şi mine, şi a, căutat pe cât se poate să umplu cele 40 minute cu conversaţii fără importanţă. Prezenţa mea în acest moment era datorită faptului că Dl.Maniu m'a rugat să traduc interviewul.

Până la venirea Dlui Maniu, Lawrence m'a întrebat dacă va putea publica tot ce-i va spune Dl.Maniu, la care am răspuns, că da, eu natural neştiind ce-i va declara Dl. Maniu.-

De îndată ce a venit Dl.Maniu a inceput conversaţia, Dl.Nasta stând lângă mine şi aducându-mi aminte când uitam să traduc ceva din frazele lungi a dlui Maniu. Dl.Lawrence a început discuţia spunând Dl.Maniu că pentru a nu perde timpul cu întrebări,el îl roagă să-i facă o pictură a situaţiei actuale a Romaniei şi a adăugat că el nu este un novice în chestiunile Estului European, că a petrecut 8 luni la Moscova, că a stat prin Polonia, în Grecia, dar că totuşi în România este pentru prima oară. Că de aci merge în Jugoslavia.

Dl.Maniu a început cu întâmplările dinainte de 23 August 44, arătând acţiunea sa pentru a ajunge la armistiţiul de 23 August, care insă nu a fost semnat la 12 Sept.la Moscova, tergiversare dorită de Ruşi, din urma cărui procedea au tras profit mare.-

După acea a trecut la acordul dela Moscova,apoi a cerut veşnic ca puterile Apusene să ia atitudine contra tuturor incălcărilor acestui acord, însă fără rezultat. La un moment dat Dl.Lawrance i-a spus că U.S.A.au intre-

..//..

prins o acţiune de ajutorare în Grecia şi că nu este exclus ca această să fie extinsă la momentul oportun spre Nord. Dl.Maniu i-a spus că se teme căă aceasta va fi prea târziu pentru România, şi i-a atras atenţia ca Americanii să nu-şi inchipue că situaţia lor este atât de sigură în Grecia. Aceasta ar putea fi dacă între Grecia şi Rusia ar exista State Suverane, dar cum Bulgaria, Jugoslavia şi Polonia sunt azi satelite ale Rusiei, numai România a rămas o stâncă care ar putea fi în calea Rusiei.-

Iar dacă şi această singură stâncă va fi prăvalită, atunci Rusia cu cea mare uşurinţă va putea arunca în mare forţele americane aduse acolo.-

ss. V.V. Serdici

2/9/947.

00158

copie, vezi vol. 4. f. 149, 150.

D E C L A R A T I E

Subscrisul VASILE SERDICI declar următoarele:

Imediat dupe alegeri Dl. MANIU m'a însărcinat să mă duc la Palat la Dl. D. NEGEL/ Dl. MANIU ştiind că sunt în relaţii foarte bune ~~xxxx~~ cu NEGEL care mi-a fost coleg de bancă la Liceul Mihai Viteazu Bucureşti/ pentru a-i transmite pentru M.S. Regele o sugestie care să-i uşureze prorogarea Parlamentului. Si anume MANIU sugeră că el poate să nu deschidă Parlamentul la 1 XII 1946, deaorece nu el este responsabil de convocarea Corpului Electoral, ci cele 3 puteri semnatare ale acordului dela Moscova.

Prin urmare nu este decât logic şi absolut necesar, ca M.S. să consulte cele 3 Mari Puteri dacă sunt de acord cu rezultatul alegerilor din 19 XI. 1946 şi numai după ce au primit un răspuns afirmativ, ar fi în drept să deschidă Parlamentul.-/ Dl. MANIU era sigur că anglo-americanii vor ~~fa~~ face grave obiecţiuni/

Dl. NEGEL mi-a demonstrat logic şi juridic că M.S. nu trebuie să fie amestecat în aceste chestiuni, validările unor alegeri, ori cum ar fi acestea, mergând în sarcinile sale, ci în însăşi acelea ale Parlamentului.-

Am transmis acestia Dlui. MANIU, care a fost foarte nemulţumit nu m'a mai trimis să insist.-

Acest demers dl. MANIU după ce fusese refuzat de Misiunea Engleză şi Americană, la care intervenise în prealabil.

/ss/ V.V. SERDICI

3 Septembrie 1947.-

II

copie, vezi vol. 4. f. 151-152,

000159

D E C L A R A T I E

Subscrisul V. SERDICI, declar următoarele:

Despre Mituş Ionescu ştiu că este secretarul D-lui Penescu, ca secretar general. Mituş Ionescu era întrebuinţat pentru toată munca de coordonare la Contenciosul partidului N.T., şi deasemeni ducea tot greul birourilor Secretariatului General de la Club.

ss. V.V. Serdici.

3 Septembrie 1947.

Copie, vezi vol. 4. f 153-1580 00780

9

D E C L A R A T I E
= = = = = = = = = = = =.

Subsemnatul VASILE SERDICI, declar următoarele:

Cam prin luna Aprilie 1947 Dl.MANIU a avut o audiență la Dl.HOLMAN.M'a luat şi pe mine ca traducător.Cu Dl.HOLMAN era Dl.PORTER.

Spre sfârşitul întrevederei, care a avut de scop informarea D-lui HOLMAN asupra chestiunei arestărilor în rândurile Naţ-Țărăniste. / ora întâlnirii era la ora 17 şi a durat până la 18/ Dl.MANIU a rugat pe Dl.HOLMAN să dea ajutor ca Dl.MIHALACHE să poată merge în Anglia. Dl.HOLMAN a replicat imediat: "Domnule MANIU,nici nu am auzit ce aţi spus,nici nu pot auzi ce aţi spus". Dl.MANIU arătând ce important ar fi ca Dl. MIHALACHE să poată pleca,Dl.HOLMAN i-a spus că atunci când Dl. MIHALACHE va fi într'un teritoriu sau zonă Engleză atunci se va putea vorbi,şi el va auzi,ce este de făcut.

Motivul arătat de Dl.MANIU era că echipa D-sale in Anglia este f.slabă şi că MIHALACHE ar fi un mare ajutor pentru ea,.

Dl.HOLMAN a rămas pe poziţia lui chiar după aceasta explicaţie dată de Dl.MANIU.

In maşină la întoarcere am spus D-lui MANIU,că nu trebuia să-i vorbească de facilitarea plecării lui MIHALACHE. Dânsul mi-a spus: "iarăşi mă cerţi".

In ziua de 14 Iulie 1947,la ora 9 dim.am primit cu surprindere un telefon din partea D-lui MANIU prin care îmi cerea să viu imediat la el.M'am dus / după ce l'am intrebat unde se află/ la Dr.JOVIN unde l-am găsit singur îmbrăcat.Am fost mirat de telefonul primit pentrucă MIHALACHE,îmi spusese că pleacă chiar Sâmbătă 12 III. / când vorbeam cu el/,impreună cu Dl.MANIU la Dobreşti şi că nu se întoarce decât Marţi când va putea să mă primească.I-am spus D-lui MANIU că-l ştiam plecat la Dobreşti cu Dl.MIHALACHE; Dl.MANIU mi-a răspuns că D-sa n'a putut pleca şi a trebuit să-l cheme pe MIHALACHE Duminecă 13 la Bucuresti,şi că D-sa şi venise,cu maşina care

./.

i-o trimise Dl.MANIU.In timpul şederei mele la Dl.MANIU a te fonat pe la 9.1/2 dim.D-na POPESCU MEHEDINTI /gazda lui MIHALACHE cerând Dl.MANIU să-i spună dacă nu ştie unde este Dl.MIHALACH care-şi lăsase bagajele la ea.La telefon am răspuns eu transmiţând D-lui MANIU întrebările doamnei şi transmiţând doamnei răspunsurile D-lui MANIU.Astfel Dl.MANIU a răspuns nici unde este, nici în ce direcţie a plecat.D-sa a întrebat cu ce maşină a plecat MIHALACHE căci ~~x~~ cu maşina lui ZAHARIA nu a putut pleca. Dl.MANIU a spus că nu ştie.

Nici mie nu mi-a declarat ceva Dl.MANIU în legătură cu vre-o plecare a lui MIHALACHE.

După toate aceste convorbiri telefonice Dl.MANIU mi-a comunicat motivul pentru care m'a chemat şi anume că acuma când s'a însănătoşit este gata să meargă la Dl.HOLMAN,şi să reactivez audienţa amânată din cauza unei gripe pe care o avusese.

Mai mentionez că Dl.MANIU mi-a comunicat totoatuncea că a trimis maşina după Dl.MIHALACHE la Dobreşti înainte cu o zi /Duminecă/ şi că întorcându-se Dl.MIHALACHE,Duminecă seara,a stat două ore de vorbă cu el./ adică în 13 Iulie seara/ Nu mi-a spus despre ce e vorba.

In continuare precizez următoarele: La ora 9 dim.când m'am dus la Dl.JOVIN am intrat prin uşa din faţă,unde erau în hall câţiva pacienţi,şi o servitoare m'a condus la camera din mezzanin unde l-am găsit pe Dl.MANIU îmbrăcat şi stând pe un fotoliu.Dr.JOVIN nu era acasă.Despre cele petrecute,descrise mai sus,am plecat cu Dl.MANIU prin uşa laterală care dă spre stradă, am luat o maşină ca să meargă la domicilul său din Barbu Delavrancea 57 /la R.BOILA/ In piaţa Romană am trebuit să schimbăm de maşină,cea pe care o ocupasem având geamurile sparte.Am luat un alt taxiu şi am continuat drumul. Abia ajunşi acasă,a sosit şi Dl.BOILA care trebuia să meargă să-l iee dela Dr.JOVIN şi negăsindu-l,întrucât plecase cu mine,a venit acasă,făcând reproşuri Dl.MANIU că n'a fost aşteptat şi astfel făcându-se cheltuială dublă.

La despărţire Dl.MANIU mi-a reamintit să cer cât de repede audienţa la Dl.HOLMAN într'cât vrea să plece la Sibiu.-

ss/.V.Serdici

3 Septembrie 1947.

1/4

001C2

copie vezi vol. 4. f. 157-158.

D E C L A R A T I E

Subscrisul V.V. SERDICI declar următoarele :

Dl. general CASSIANU, nerugat de mine, din proprie initiativă, mi-a adus intr'o zi, cred Mai 1947, o lucrare provenită dela Soc. Reşiţa, pe care mi-a dat-o s'o copiez şi să i-o restitui a doua zi, / ceace am făcut/ privitor producţia curată a Reşiţei, din care reesea că la unele obiecte fabricate un procent de 58% din producţie era furnizat în contul armistiţiului.-

Este singura lucrare care mi-a dat-o.-

L-am cunoscut pe Dl. general in 1944 la Minister când era directorul Industriei de Război, dar foarte puţin. Apoi când Dl. MANIU locuiesc la mine l'am cunoscut mai bine, venind la mine de câteva ori, împreună cu Dl. col. STEFAN STOIKA, cu care este prieten.

Am predat copia lucrărei Dlui ROHINSON ataşat Com. la Misiunea Engleză, JULES MICHELET, pe care cu aceasta ocaziune l'am văzut pentru a doua oară şi ultima oară. Dsa a cerut numai sursa lucrării, nefăcând comentarii.-

/ss/ V.V. SERDICI

4 Septembrie 1947.-

00163

copie, vezi vol. 4. f. 159 — 160

D E C L A R A T I E

= = = = = = = = = = = = =

Subsemnatul V.V.SERDICI, declar următoarele:

L-am cunoscut pe Dl.TANCU în 1939, când am colaborat cu D-sa. La Soc. "Comindco". După ce ne-am despărțit în 1940 ne-am perdut din vedere. L-am întâlnit apoi prin 1946., având cu D-sa o convorbire cu totul întâmplătoare și de care nu mi-aduc aminte de loc. Ne-am promis să ne revedem. Dl.TANCU, cunoscând că sunt fruntași al partidului N.-T., a venit într'o zi, peste câteva luni la mine și m'a întrebat dacă mă interesează convenția comercială Ruso-Română. La afirmativa mea, D-sa. a scos unele notițe din buzunar și mi-a dictat o serie de cifre, relative la importul Român din Rusia și la importul Rus din România.

Am făcut sub directiva lui un tablou, în prima coloană punând denumirea mărfei livrate, iar pe celelalte rubrici cifrele: cantități fixate, cantități executate, valori în lei baje /Dl.TANCU mi-a explicat ce este leul baje/

Afară de aceasta am notat din dictare câteva comentarii asupra calității, asupra covenienței prețului.

In 1947, scurt după încheerea Convenției, Dl.TANCU GHEORGHE, a venit încă odată și mi-a adus în acelaș mod Convenția din 1947 și în acelaș mod am notat-o.

De astă dată Dl.TANCU a adăugat că Convenția este foarte reușită, căci experții noștrii au făcut de astădată alegi mult mai potrivit și au putut face față experților sovietici, cari, spunea Dl.TANCU, sunt foarte bine pregătiți.

De atunci nu am mai văzut pe Dl.TANCU.

Am făcut două exemplare din fiecare, și am dat unul Dlui MELBOURNE ROY și altul Dlui.ROBINSON, ataşat comercial la Misiunea Engleză în Str.Jules Michelet. Nici unul, nici altul n'au făcut comentarii, ci pur și simplu au notat sursa: numele D-lui TANCU.- Dl.MELBOURNE cunoștia deja această Convenție.

Dl.TANCU lucra după cum mi-a afirmat la Dtr.Acordurilor M.E.N.

4.9.47. ss/ V.V.Serdici

00164

copie vezi, vol. 4. f 161-162,

D E C L A R A T I E

Subscrisul Vasile Serdici declar următoarele:

După întrevederea avută de Maniu la dl. Berry, la 29 Noemvrie 1946, pe când dl.Maniu mai schimba în ati-cameră ultimele cuvinte cu dl.Berry, dl.Melbourne mi-a spus că l'ar interesa o mică dare de seamă asupra felului şi efectelor aplicărei reformei agrare din 1945 în România.

I-am răspuns că voi comunica şi dlui Maniu, după care îi voi aduce lucrarea.

In maşină, la plecare, am spus dlui Maniu că pe dl.Melbourne l'ar interesa problema aplicărei reformei agrare şi efectele ei. Dl.Maniu m'a sfătuit să fac o lucrare cât mai atentă şi să i-o dau cât mai la timp dlui Melbourne.

M'am adresat atunci dlui Ghiţulescu, directorul reformei agrare din Ministerul Agriculturii. După 10-15 zile, după ce am mai repetat cererea mea între timp, dl. Ghiţulescu mi-a predat la mine acasă lucrarea cerută - vrei 3 pagini scrise la maşină în care arăta suprafaţa expropriată, numărul împroprietăriţilor, abuzuri ale comitetelor locale şi situaţia de distrugere a inventarului mort.

Am predat-o dlui Melbourne, aşa cum am primit-o, un singur exemplar în româneşte.

Dl.Roy Melbourne m'a întrebat care este sursa, iar eu am indicat pe dl.Ghiţulescu, arătând şi calitatea pe care o are în minister.

ss.V.V.Surdici.

4 Septemvrie 1947.

C.M.

00165

copie vezi vol. 4. f 163-166.

D E C L A R A T I E

Subscrisul Vasile Surdici declar următoarele:

Pe dl.Prof.Tătaru îl cunosc încă din Mediaş unde era profesor la şcoala de aviaţie şi membru al organizaţiei mele judeţene (T.Mare).

M'am revăzut la Bucureşti unde venea să viziteze pe dl.Maniu cu care era bun prieten, şi-i aducea totdeauna veşti dela Bădăceni, locuind acum la Oradea Mare. Intr'o seară de Nov.1946 dl.Tătaru a venit ca deobicei la dl. Maniu care locuia atunci la mine. După ce a vorbit cu dl. Maniu la el în cameră, eu nefiind de faţă a venit la mine în sufragerie unde mă aflam şi m'a întrebat dacă nu mă interesează cumva pentru biroul,presei (pe care el nu ştia că nu-l mai conduceam) situaţia colectărilor şi repartizărilor acestor colectări de cereale, pe ultimele 5 săptămâni, prezentându-mi totodată şi o pagină acoperită cu notiţe de mână cu creionul, reprezentând datele privitoare la ultimele 5 şedinţe în cari se repartizaseră cerealele colectate (grâu, orz, ovăz, porumb, secară), şi din cari reeşea că tot grâul colectat se repartizase pe art.10 din armistiţiu. M'am dus imediat la dl.Maniu (după plecarea lui Tătaru) şi i le-am prezentat, lacare dl.Maniu mi-a spus " că sunt foarte interesante şi vor interesa foarte mult misiunile aliate.

Deşi nu era nevoie să întreb pe dl.Maniu ce să fac cu aceste notiţe, deoarece aveam la el îndrumarea de a preda misiunilor engleze şi americane orice informaţie privitoare la aplicarea armistiţiului, totuşi de data aceasta m'am dus în mod special să-l întreb şi să-i adaug părerea mea că predarea acestor notiţe aduse de Tătaru ar putea influenţa în rău eventual ajutor economic, din partea aliaţilor, la care dl.Maniu mi-a repetat "dă-l că sunt interesante".

Peste vreo lună şi jumătate, pe la începutul

./.

M.C.

00166

lui Ianuarie 47, Tătaru mi-a mai adus o notiţă cu alte 4 şedinţe de repartizări de cereale, de aceeaşi natură. Iar prietena sa Dra Carmen Andronache mi-a adus cam prin Mai 947, o a treia şi ultima notiţă de acelaş gen, pe cari deasemeni le-am predat, ca şi primaatât dlui Robinson (englez) cât şi dlui Melbourne (american), care le-au primit fără să-mi ceară vreo lămurire suplimentară, ci întrebându-mă numai asupra sursei, pe care am indicat-o.

La predarea ultimei notiţe adusă de Dra Carmen Andronache, dl.Robinson ataşatul comercial la Misiunea britanică căruia i-am spus că sursa este Dra Carmen Andronache, m'a întrebat dacă nu trebueşte plătită. Eu care ştiam dela dl.Tătaru că Dra Carmen a făcut acest lucru pentru el, i-am spus dlui Robinson că este o femee cinstită şi că nu va primi plată.

Dra Carmen Andronache care lucra la Ministerul Economiei Naţionale (cred că direcţia cerealelor) a venit la mine în luna Mai aducându-mi această notiţă spunându-mi că este ultima, întrucât este demisionată, şi m'a rugat totodată s'o ajut să fie numită la Ministerul Educaţiei Naţionale, în care scop mi-a şi adus o petiţie. Ea a fost trimisă la mine de dl.Tătaru.

Nici dlui Tătaru nici Drei Carmen nu i-am dat vreun ban pentru notiţele aduse. Din contră dl.Tătaru de câte ori venea îmi aducea puţină făină.

Precizez că la englezi numai ultimele două notiţe le-am predat dlui Robinson. Prima o predasem dlui Porter.

ss. V.V.Serdici.

4 Septemvrie 1947.

M/

un recomte

00167

copie vezi vol. 4 f. 167-168

D E C L A R A T I E

Subscrisul V, SERDICI, declar următoarele:

Atât pe Dna Coca Bora cât şi pe Dra A. NECULAU la angajasem la "Biroul Social şi Economic" înfiinţat la 1 Aprilie 1947.

Le cunoşteam pe amândouă de la Club, unde lucram la Secretariat la Dl. Penescu. Pe Dna Bora o cunoşteam mai puţin, numai din venirile ei ca să raporteze vre-o chestiune Dlui Maniu. Dra Nicolau însă a lucrat pentru Dl Maniu, în casa mea vre-o 2 luni.-

Abia am angajat aceste doamne, am văzut că bugetul de 9 milioane nu va fi suficient, şi am rugat pe Dra Nicolau să comunice prietenei sale că nu mai pot s'o angajez şi Dna Bora nici n'a mai venit să mă vadă, ci numai să ia pe Dra Nicolau, căci amândouă lucrau la Radiodifuziune.-

Dra Nicolae a lucrat la mine până la sfârşit. (Iulie 1947).-

Dna Bora îmi aducea din când în când un buletin de Radioascultare, cerându-mi să-l citesc pe loc, trebuind să-l ia cu dânsa. Pe mine acest buletin nu mă interesa prea mult, căci eu ascultam mult la Radio indiferite limbi. Mi-a adus odată şi un mic rulou - o telegramă, relativ la demersul parlamentarilor N.T. la Dl. Holman. (Telegr.-Reuter).

Dra Nicolau nu-mi aducea nimic.-

ss. VV. Serdici.

4 Septemvrie 1947

II

copie vezi vol 4. f. 169–181.

168

DECLARAȚIE

Subscrisul V.V. SERDICI declar următoarele:

Cam prin Aprilie 1946 Maniu m'a însărcinat să cer audiență pentru Dsa atât la reprezentantul diplomatic al Angliei cât și la acel al Statelor Unite. Ca de altfel nici-odată după aceea nu m'a inițiat nici de dată aceasta despre subiectul convorbirii pe care va avea, iar documentele pe cari le aducea cu el, i le înmâna în prealabil Secretarul General Penescu.-

M'am dus personal, pentru motiv de deferență la Misiunea Americană unde m'am anunțat ca și mai târziu totdeauna că doresc să vorbesc cu Dl. prim Consilier Melbourne "On behalf of Mr. Maniu" (=din însărcinarea Dlui Maniu) Fiind primit de Dl. Roy Melbourne și după ce i-am explicat motivul venirei mele, m'a întrebat dacă pot să-i indic subiectul convorbirei. La răspunsul meu negativ, mi-a spus că va aduce la cunoștința Dlui Ministru Berry dorința lui Maniu și cerându-mi numărul de telefon, mi-a promis că mă va informa. Cu această ocazie am vorbit prima dată cu Dl. R. Melbourne personal.

Acelaș lucru am făcut la Misiunea Britanică unde la poartă, pe un carnet de formulare în limba engleză, am scris "on behalf of Mr. Maniu" (din însărcinarea Dlui Maniu) și semnând. Apoi am restituit carnetul astfel complectat sergentului de poliție englez, care a mers cu el în clădirea Misiunei, eu așteptând la poartă să fiu chemat de Dl. Porter, numele căruia îl indicasem pe formular.

I-am comunicat, după ce am fost admis în cabinetul d de la etaj al Dlui Porter (Secretar de Legație) că Dl. Maniu dorește o audiență la Dl. Ministru Holman, iar Dl. Porter, cerându-mi numărul de telefon, mi-a promis că se va pune în contact cu Dl. Ministru și-mi va indica ziua, ora și locul.

Atât Dl. Melbourne cât și Dl. Porter m'au întrebat dacă dl. Maniu are vre-un interpret. Am răspuns și unuia și altuia că Dl. Rică Georgescu nefiind disponibil, Maniu m'a rugat pe mine să servesc de interpret.

Nu-mi pot aminti când am primit răspunsurile dela Misiuni, în tot cazul au venit ca de obicei foarte curând: a doua zi sau maximum a treia zi, cea ce comunicam imediat lui

..//..

Maniu pentru a-şi ora liberă pentru intrevedere.

Dl.Maniu,insoţit de mine ca interpret,a mers intâi la Dl.Ministru B.Berry,având în mâna şi dosarul care trebuia să-l prezinte în acea ocazie. Ora intâlnirei a fost ora 17 şi în localul Misiunei in cabinetul dlui Berry.

Dl.Berry a luat loc pe o canapea de piele,în faţa dânsului,la 1 ½ metru s'a aşezat Dl.Maniu, cu dosarul pe genunchi, pe mine m'a poftit la dreapta Dsale (Dl.Berry pe un scaun şi între Dl.Maniu şi dânsul, iar Dl.Melbourne şedea la stânga pe un scaun Dlui Berry şi lângă Dl.Maniu. Astfel că Dl.Ministru Berry şedea vis-a-vis de Dl.Maniu iar eu pe un fotoliu vis-a-vis de Dl.Melbourne.

După obişnuitele fraze de politeţă Dl.Maniu a intrat în subiect,care era formularea unui protest contra faptului ca Statele Unite privesc cu indiferenţă intâmplările silnice din România,unde Guvernul calcă în fiecare zi angajamentele luate pe baza acordului de la Moscova (Dec.1945)

In complecta tăcere a reprezentanţilor Statelor Unite Maniu a făcut o expunere care desigur că a durat aproape o oră. Maniu a început a povesti titlurile pe care le au de a cere să fie susţinut de Statele Unite. (Titlurile Dsale erau acţiunile diverse pe care şi le atribuia pentru a ajunge la armistiţiul din Cairo.(13 April 1944) şi apoi la 23 August şi lupta impotriva Nemţilor. Apoi a arătat pe lung că tot astfel pretinde să fie sprijinit deoarece el nu face alta decât să se intemeeze pe prevederile acordurilor internaţionale semnate de Statele Unite,cele de la Yalta, Potsdam şi Moscova,şi cerea cu multă indârjire, uzitând uneori expresiuni şi forme de fraza foarte dure,sprijin pe baza numitelor acorduri.-

Nu a lipsit să adauge că România este singura forţa democratică în picioare,referindu-se la Partidul Naţ-Ţărănesc, pe când Bulgaria,Polonia şi Jugoslavia sunt deja căzute în mânile regimului totalitar comunist, instalată în acele ţări de Rusia Sovietică.-

Expozeul l'a terminat referindu-se la dosarul adus cu Dsa,care conţinea un număr mare de rapoarte a şefilor de organizaţii judeţene Naţ.-Ţărănişti despre tot felul de abuzuri şi violenţe comise impotriva sediilor,intrunirilor, persoanelor aparţinând P.N.T.

A terminat deasemeni,cerând o acţiune energica din

partea Guvernului American între respectarea semnăturei sale pe documente internaționale.

In tot timpul acestui lung expozeu, care a ocupat aproape 2 ore, cu traducerea care am trebuit s'o fac, Dl. Berry n'a scos nici un cuvânt și nici n'a schimbat atitudinea sa.-

Dl.Berry, după ce a terminat Maniu a spus că va informa Departamentul de Stat despre plângerile Dlui Maniu și deasemeni va transmite dosarul adus de Dl.Maniu, care l'a luat în primire în acel moment de M.Melbourne.

Dl.Berry a adăugat că cunoaște situațiunea, dar că va fi greu în acest moment a face o acțiune diplomatică mai viguroasă și că dealtfel problema Românească nu se va putea resolva ca problemă de sine stătătoare, ci împreună cu problema Poloniei, Jugoslaviei, Bulgariei și Ungariei.

A mai cerut relații mai ample asupra întâmplărilor din Arad și Alba Iulia, iar Dl.Maniu le-a dat cu prolixitate și a arătat și documentele relative la aceste incidente sângeroase și a insistat că vechiul său prieten, unul din făuritorii unirei Ardealului cu Vechiul Regat, Dl.Ion Pop din Alba Iulia, om de 65 ani, a fost și el arestat, și dat judecăței, iar asasinii, au fost lăsați în impunitate.

Cu aceasta întrevederea s'a sfârșit pe la orele 19½.

A doua zi după aceasta audiență a dlui Maniu, l'am înștiințat că mi s'a telefonat de la Dl.Porter că Dl.Ministru Holman îl așteaptă la dânsul acasă în Șoseaua Kisseleff 52, la ora 17. Dl.Porter a întrebat deasemeni dacă Maniu are interpret, și i-am comunicat că Maniu m'a însărcinat să-i interpretez eu.-

Ne-am dus la ora 17 și erau prezenți Dnii Holman și Robinson, atașat comercial, care vorbește destul de bine românește. Dl.Holman îl poftise probabil pentru a controla interpretarea mea.

Dl.Maniu a reeditat întreaga sa expunere din ziua precedentă dela Americani, în cel acelaș cuprins și în acelaș ton. In opoziție însă cu Dl.B.Berry, Dl.Holman a căutat să-l abată de vre-o două ori de lunga lui povestire spunându-i :" Domnule Maniu aceasta este trecutul, de ce să nu vorbim imediat de present, căci aceasta ne interesează".

..//..

Altă dată dar în aceeaş întrevedere când Maniu afirma că Anglia nu face nimic pentru a impune respectul semnăturilor pe acte internaţionale, Dl.Holman, roşindu-se la faţa, a ~~răspo~~ ripostat, nu chiar complectamente calm, că Dl.Maniu trece limita când afirmă aceste lucruri, dar nu ţine seamă, căci cunoaşte îngrijorările dlui Maniu şi deasemeni faptul că Dsa nu poate cunoaşte chiar bine diferitele negociari internaţionale.-

In legătură cu protestul dlui Maniu, Dsa a terminat cu următoarea frază: "şi astfel Anglia îşi va perde întregul prestigiu în sudestul European". (a spus aceasta relativ la faptul că Englejii nu intervin destul de energic pentru a impune Româniai respectarea acordului dela Moscova). Atunci, eu traducând în mod atenuat fraza lui Maniu, înlocuind cuvântul "întregul prestigiu" cu "o bună parte din prestigiu", Dl.Robinson a intervenit, spunând Dlui Holman că Dl.Maniu de fapt a spus "întregul prestigiu". Dl.Holman era foarte supărat şi eu extrem de jenat, am întrebat repede pe Maniu: "nu-i aşa că aţi spus "o bună parte din prestigiu" şi nu "întregul prestigiu". Dl.Maniu, înţelegând situaţia şi văzând agitaţia Dlui Holman, a răspuns imediat: "desigur cum ai spus Dta".

Terminând Dl.Maniu, Dl.Holman, destul de rece, i-a răspuns că va lua în considerare expunerea Dlui Maniu, a luat în primire şi dosarul prezentat de Maniu (cu acelaş conţinut ca la Americani) şi spunându-i fraza de politeţă şi ca "să se îngrijească", a terminat întrevederea.

Pe drum l'am dojenit pe Dl.Maniu pentru scăparea de cuvinte pe care o comisese şi supărase pe Dl.Holman, la care mi-a răspuns "şi Dta mă cerţi iarăşi".

Inainte de aceste două întrevederi Maniu a mai avut una cu Generalul Schuyler, care l'a primit în casa sa din Str.Eliza Brătianu (Casa Scanany), şi unde-l poftise Dl.General şi pe Ministrul Berry.

Nu ştiu prin cine a fixat Dl.Maniu această întrevedere, ştiu atât că în ultimul moment mi-a telefinat că neavând interpret mă roagă să-l însoţesc eu.-

Ne-am adus cam pe la ora 11 dimineaţa, şi am găsit pe Americani acolo. Am luat loc în salonaşul din fund şi

..//..

Dl. Maniu a făcut o lungă expunere a istoriei ultimilor 1 ½ ani arătând rând pe rând cum s'a ajuns la 23 August, evoluţia şi dificultăţile Guvernărilor Sănătescu şi Rădescu şi foarte penibila situaţie creata în ultimul timp prin venirea la Guvern al Guvernului Petre Groza, rugându-i să facă tot posibilul să impedece, recunoaşterea Guvernului Groza de către America, aratând descurajarea mare care ar cuprinde poporul Român dacă s'ar face aceasta recunoaştere. Dnii Berry, în asentimentul Dlui General Schuyler au promis că vor informa imediat Departamentul de Stat.-

In continuare Maniu expunând situaţia care o considera anarhică din ţară, şi intrebând dacă nu cred domniile lor că ar fi potrivit a răspunde cu violenţă la violenţele comuniştilor, Dl.General Schuyler i-a răspuns pe un ton foarte hotărât: "nu pot recomanda aşa ceva. Si vă vorbesc ca membru în Comisia de Control, că dacă aşa ceva s'ar întâmpla, aş trebui să intervin imediat cu toată energia împotriva celor ce turbură ordinea."

După alte topice mai puţin importante, conversaţia a luat sfârşit pe la ora 12½.

Aceasta conversaţie a avut loc foarte scurtă vreme după 6 Martie 1945, fără să pot preciza data exactă.-

---

O altă intrevedere, la ambele Misiuni, a avut loc aproximativ în Iulie sau August 1946. După ce, întocmai ca şi la prima intrevedere, am cerut dupe dispoziţia lui Maniu, audienţele, şi Misiunile îi fixasere ziua ora şi locul, Dl. Maniu, luându-mă din nou ca interpreta mers la Misiunea Americană unde l'a întâlnit pe Dl.Berry. Ora era aceaşi, adică ora 17, iar intrevederea a avut loc tot în cabinetul Dlui Ministru Berry, de faţă fiind Dl.Roy Melbourne, şi de astă data Maniu a venit cu un dosar pe care apoi l'a predat Dlui Melbourne în timpul intrevederei. Acest conţinea rapoartele şefilor de judeţe relativ la metodele cari s'ar fi intrebuinţat pentru falsificarea listelor electorale, excluzându-se un mare număr de votanţi bănuiţi că vor vota cu Naţional-Tărăniştii. In sprijinul acestei afirmaţiuni Maniu răsfoind dosarul a arătat Dlui Berry vre-o 3 sau 4 fascicole şi 1 original a unor ordine emanând de la pretori din Ardeal prin cari se dădeau instrucţiuni primarilor cum trebuesc selec-

ţionaţi alegătorii şi cui trebueşte eliberată cartea de alegător. Deasemeni numeroase rapoarte a şefilor de judeţe. Dl. Deasemeni a rugat pe Dl.Berry să meargă de pildă la biroul din Piaţa Amzei pentru a vedea parţialitatea cu care se lucrează şi deasemeni cum listele cari trebuiau să fie afişate zăceau în vraf nedeslusitul pe birouri şi podele. (la Biroul din piaţa Amzei pentru înscrieri în liste şi redactare şi înmânarea contestaţiunilor, Primăria I.Galben).

Dl.Maniu a continuat protestele sale şi împotriva acţiunei Guvernului, acţiune de apărare şi terorizare a populaţiei rurale . Dsa a arătat Dlui Berry că este indispensabil să fie trimişi observatori oficiali din partea Americei şi a Angliei, altfel aceste alegeri vor degenera într' o farsă. Dl.Berry a răspuns,că în ce priveşte observatori oficiali aceasta nu se va putea face deoarece acordul dela Moscova excludea aceasta posibilitate,însă Dsa va avea grije ca să aibe o echipă suficientă de ziarişti.

La aceasta Maniu s'a supărat foc, şi a declarat că aceasta nu-l poate satisface,şi roagă pe Dl.Berry să insiste pentru observatori oficiali, întemeindu-se pe procedeela inaugurate de Guvern şi cari desigur se vor înteţi. Dl.Berry a menţinut răspunsul dat înainte. Dl Berry a adăugat că ştie că au fost şi alegeri libere în România şi anume cele prezidate de Dl.Maniu,dar că în General Românul este deprins cu alegeri mai mult sau mai puţin falsificate.

Dl.Maniu a revenit la atac,înfăţişând încă odată că nici una din făgăduelile de la acordul din Moscova nu sunt respectate,şi că Dsa a avut mare dreptate în cele ce spusese ambasadorilor Hariman şi Clark Ken şi că-i pare rău că a cedat şi că a delegat un Ministru un Guvern şi că în adevăr reflectează să se retragă din alegeri.-

Dl.Berry i-a spus că în aceasta chestie nu poate da nici un sfat oficial,dar că personal îi spune că cine nu luptă,piere.-

Dl.Berry l'a întrebat pe Dl.Maniu,că trecând peste aceste supărări, cari mulţumită energiei şi vigileanţei cadrelor se vor atenua, cam ce procent speră să reuşească în alegeri. Dl.Maniu i-a răspuns că în alegeri libere ar lua peste 90%, însă cu astfel de alegeri nu vor fi proclamaţi ca aleşi decât acolo şi unde va dori Guvernul. Aceasta l'a adus la explicarea legei electorale şi la ver-

..//..

siunea Dsale asupra tuturor articolelor cari permiteau un vast joc de falşificare a alegerilor. In acest Dl.Berry care părea interesat a luat (pe când traduceam eu) numeroase notiţe.

Intrevederea s'a terminat, Dl.Maniu cerând ca Dl.Berry să informeze Guvernul său care la rândul să sesizeze Guv.Sovietic care a promis că va sili Guvernul Român la respectarea acordului de la Moscova şi să ceară pe temeiul neregulilor deja înfăptuite o revenire la dispoziţiunea care excludea observatorii oficiali: şi în tot cazul să ceară amânarea alegerilor, şi luarea de la început a operaţiunilor de constituire a listelor electorale.

Dl.Berry a promis că va informa.

A doua zi a avut loc, în Şoseaua Kisseleff 52 la locuinţa Dlui Holman, intrevederea cerută de Dl.Maniu, eu funcţionând din nou ca interpret, iar Dl.Holman având ca asistent pe Dl.Secretar de Legaţie Porter.-

Dl.Maniu a repetat aci aproape exact cea ce spusese ziua precedentă Dlui Ministru Berry, cu deosebire că de astă dat a început cu explicaţiunile Dsale asupra legei electorale. Când i-a expus abuzurile cari se fac, Dl.Holman a sugerat ca Dl.Maniu să dispună prin conducerile judeţene ca în fiecare comună să se întocmească liste de cei lăsaţi pe din afară din listele electorale, iar aceste rapoarte să fie centralizate la conducerea centrală P.N.T. pentru a se putea vedea astfel şi numărul şi apartenenţa politică a celor excluşi depe liste, putându-se apoi, chiar dacă alegerile vor fi violate, reconstitui realitatea pentru care se arată interesat. Dl. Maniu era foarte supărat pe această sugestie şi a replicat cu dârzenie, că nu aceasta a venit el să ceară, că odată alegerile furate toate socotelile acestea nu valorează un ban, dar că el cere ca Guvernul Britanic care prin acorduri şi în ultima instanţă prin asigurările categorice carii-au fost date la 8 Ianuarie 1946 de Dl.Ambasador Klark Kerr, să fie respectate, altfel alegerile pot fi considerate perdute şi nu se pot recâştiga prin nici un fel de socoteli.

Dl.Holman a semnificat încetarea intrevederei sculându-se, dar Dl.Maniu a continuat încă vre-o 5 minute în picioare.

Dl.Holman a luat dosarul adus de Maniu care

avea acelaş cuprins ca cel predat ziua precedentă Dlui. Berry, şi a promis că va comunica Guvernului său plângerile şi observaţiile Dlui Maniu.-

In ce priveşte cererea Dlui Maniu pentru a se trimite controlori oficiali, Dl. Holman a dat acelaş răspuns ca şi Dl. Berry.-

---

O altă întrevedere cu Miniştrii străini, Englez şi American, a fost cerut de Dl. Maniu, tot prin mine pe la sfârşitul Septembrie (nu ştiu data exacta).

La ora 5, în localul Misiunei American, într'o zi de sfârşit de Septembrie 1946, a revăzut pe Dl. Ministru Berry. Eu am fost chemat de Dl. Maniu ca interpret. Erau de faţă Dl. Berry şi Dl. Melbourne.

Dl. Maniu venise din nou cu un dosar conţinând dovezi asupra teroarei ce domnea pe sate şi în general în Provincie, rapoarte ale şefilor de judeţe descriind amănunţit aceste acte de violenţa, arestările şi impedecarea întrunirilor, ba chiar impedecarea fruntaşilor de a lua contact cu alegătorii.-

Dl. Maniu era f. ingrijorat şi supărat şi a cerut cu insistenţă ca Guvernul să fie demis imediat şi alegerile amânate.-

La răspunsul Dlui Berry că va fi foarte greu a se amâna alegerile, căci aceasta ar insemna o prelungită luare de contact între cele 3 Guverne Anglo - American - Sovietic, şi că experienţa internaţională a demonstrat că astfel de consultări durează, Dl. Maniu i-a răspuns că cu astfel de alegeri se va alege un parlament pur comunist care va indepărta imediat pe Rege, iar apoi va cere alipirea României la Rusia Sovietică.

Dl. Ministru i-a spus Dlui Maniu că nu crede că este un bun profet, şi că el ar putea garanta că nici imediat dupa alegeri şi nici în viitorul care se poate scurta astfel de eventualităţi nu sunt probabile.

După o reînoire a menţionării din partea Dlui Maniu a obligaţiunilor luate de cele 3 Guverne ale Marilor Puteri faţă de poporul Român, Dl. Maniu a terminat aceasta lungă intrevedere (care durase aproape de 3 ore) cu cererea insistentă că Guvernul să fie imediat demis şi alegerile amânate cu 6 luni pentru a întocmi noi liste electorale.

..//..

A doua zi, ca de obicei la ora 5 p.m. și în șoseaua Kisseleff, tot la domiciliul Dlui Ministru Holman a avut loc audiența cerută de Dl.Maniu la care am asistat ca interpret. Dl. Holman era asistat de Dl.Porter. Audiența n'a durat decât o oră. In adevăr, odată cu comunicarea din partea Dlui Secretar Porter a orei și locului audienței Dl.Porter mi-a transmis rugămintea Dlui Ministru Holman să trec un moment dimineața la oficiul Dsale între 10½ și 11½.

M'am prezentat la Dl.Holman care m'a primit de îndată și mi-a spus pe un ton foarte prietenesc și jumătate glumeț, că și Dsa îmbătrânește și ca atare numai are răbdarea să de altă dată și că deasemeni ca om bătrân preferă să nu lungească vorba asupra trecutului. De aceea spunea el în ton de confidență, "Dta nu trebue să mă trădezi, dar eu îți declar că oricâtă admirație am pentru Dl. Maniu, eu nu pot suporta conversații așa de lungi. De ce nu te trimite pe Dta cu dosarele și instrucțiuni ca să spui. Noi doi am termina într'un sfert de oră și ar fi cu atât mai agreabil să mai stăm prietenește de vorbă. De acea fă-te complice cu mine și spune-i Dlui Maniu că mâine la 6 p.m. am o treaba foarte urgentă".-

De acea audiența aceasta n'a durat decât o oră.

Dl.Maniu a repetat cele expuse Dlui Berry cu o zi înainte și a prezentat acelaș dosar, adică cu acelaș conținut și a formulat aceleași cereri (demiterea insediată a Guvernului și amânarea alegerilor).

Dl.Ministru Holman, ca și Dl.Berry i-a arătat că pentru moment nu se poate întreprinde, în ajunul conferinței celor 4 Miniștrii de Externe la Moscova, un demers eficace, sau prea energic. La supărarea Dlui Maniu Dl.Holman i-a spus că toate vin la vremealor, că actualmente Anglia are nenumărate interese răspândite pe tot globul, ca de altfel și Statele Unite, și că nici Anglia nici U.S.A. nu pot face presiuni în mod simultan în multe părți. Că în acest moment îi interesează în prim rând apărarea Mediteranei, iar apoi, dupe Grecia și Turcia, vine rândul Coreei, apoi Germania și Austria, și apoi România. Există conchidea Dl.Holman un fel de listă de prioritate privitor la eforturile pe cari le contemplează Anglia și U.S.A.-

..//..

Dl.Maniu nu s'a arătat de loc mulţumit de explicaţiile Dlui Holman, şi după câte-va minute, în cari şi-a repetat cererea, aplecat foarte amărât, şi deabia dacă a spus un cuvânt în maşina care ne ducea spre oraş.-

Am omis să menţionez un lucru esenţial acestor două ultime intrevederi cu Dl.Berry şi Holman, când pe lângă demiterea Guvernului şi amânarea alegerilor, Dl. Maniu insista extrem de puternic ca Guvernele Anglo-American să trimită o notă de protest în contra modului cum se desfăşoară activitatea preelectorală a Guvernului Român şi în ce priveşte numeroase prevederi din legea electorală.-

---

Mai arăt că, cam peste vre-o 10 zile am fost invitat să vin la Dl.Holman care, în cabinetul Dsale, mi-a remis copia notei trimise Guvernului Român, cu următoarele cuvinte: "Te rog spune Dlui Maniu, când îi vei preda aceasta copie (copia notei către Guv.Român) că m'am gândit să-i-o trimit, ştiind că Guvernul Român nu o publică".

Nu era nimeni de faţa afară de noi doi. Acestea s'au petrecut cam pe la ora 11 dimineaţa.-

---

La 28 sau 29 Nov.1946 Dl.Maniu a avut o altă intrevedere cu Miniştrii Americani şi Angliei, la care m'a luat din nou ca interpret.-

De astă dată la Dl.Ministru Berry, tot în cabinetul dsale, asistat de Dl.Melbourne, iar Dl.Maniu însoţit de Dl.Penescu care aducea două dosare, unul voluminos, privitor la efectuarea alegerilor, iar altul şi mai voluminos destinul O.N.U.-ului.

Audienţa a început la ora 5 p.m. şi s'a terminat pe la 19½. Dl.Penescu traducea cele spuse de Dl.Maniu din româneşte în franţuzeşte, iar Dl.Berry cu toate că vorbeşte limba franceze dar nu doreşte să vorbească în oficiu altă limba decât engleză, răspundea în englezeşte ceace eu traduceam pentru Dl.Maniu. Dl.Penescu afară de traduceri, făcea şi câte un scurt expozeu propriu.-

Dl.Maniu a debutat prin a-i preda dosarul ale-

..//..

gerilor şi a expune câte-va fapte privitor aceste alegeri.

La care Dl.Berry a răspuns: "lăsaţi chestiunea aceasta, o cunoaştem chiar mai bine decât Dvoastre,căci am avut împreună cu Englejii 23 echipe de ziarişti cari au făcut o foarte amănunţită anchetă şi au depus rapoarte detailate".

Dl.Penescu a dat şi dsa la acest moment câte-va lămuriri complectatoare asupra unor incidente petrecute la Argeş.-

In continuare Dl.Maniu a reluat teza că noul parlament compus aproape exclusiv de comunişti va face şah la rege şi va cere în curând alipirea la Rusia Sovietică.

Dl.Berry nu răspundea nimic.

Dl.Maniu mai cerea anularea alegerilor pe temeiul celor constate chiar de ziariştii englezi şi americani şi deasemeni că Dsa este de părere că situaţia României trebue să fie reexaminată.

In acelaş timp cerea ca Dl.Ministru să pună toată influenţa Dsale pentru a determina pe Rege să nu deschidă Parlamentul. Dl.Maniu sugera procedeul de a întreba în prealabil cele 3 Guverne semnatare ale acordului de la Moscova dacă consideră aceste alegeri valabile.Dacă răspunsul este afirmativ,atunci M.S.Regele va deschide Parlamentul,pe care deocamdată trebue să-l proroge. Argumenta de asemeni că Regele de fapt,nici nu ar trebui să fie El acela care hotărăşte deschiderea camerei,recte sancţionarea lor, căci nu El ci cele 3 Guverne semnatare ale acordului dela Moscova au hotărât ţinerea acestor alegeri.-

Dl.Berry a răspuns 1) că deocamdată nu este oportun a interveni pentru anularea alegerilor,deoarece Miniştrii de Externe se află la Moscova încleştaţi în rezolvarea unor grele probleme internaţionale. Cât despre intervenţia la Rege el apreciază argumentarea Dlui Maniu însă nu permite acest demers, căci Regele trebue ferit de orice dificultăţi. "şi asta v'o spune un republican" a adăugat Dl.Berry.

Dl.Maniu a cerut în tot cazul o notă energică de condamnare a alegerilor,notă care să fie trimisă de

..//..

Guvernul American Guvernului Român, căci altfel o imensă jale va stăpâni poporul Român frustat de libertate.

Dl.Berry a răspuns că nu crede că momentan Guvernul său va trimite note, deoarece singura preocupare a Guvernului American azi este să ajungă cu Ruşii la o înţelegere în vederea redactării tratatelor de pace şi fixarea datei semnării şi ratificărei lor.-

In ultim loc Dl.Maniu a prezentat dosarul adresat lui O.N.U., în care se cerea luarea în discuţie în faţa acelui for mondial a problemei României,după toate înfrângerile suferite de acordul dela Moscova,însă Dl. Berry nu a acceptat dosarul zicând că lui nu-i este îngăduit decât transmiterea documentelor destinate Departamentului de Stat şi că nu poate servi de canal pentru acest dosar adresat lui O.N.U.-

La aceaşi intrevedere, Dl.Maniu a comunicat deasemeni Dlui Berry că parlamentarii N.T. nu vor asista la desbaterile parlamentare,nevoind să stea alături cu oameni cari nu sunt deputaţi.

Dl.Berry a spus că el nu poate să-şi dee vre-o părere în aceasta chestiune şi că Dl. Maniu ştie desigur mai bine ce are de făcut.

Cu aceasta s'a terminat aceasta ultima intrevedere din 1946.-

---

In ziua următoare Dl.Maniu a vizitat pe Dl. Holman cu care a avut o convorbire destul de scurtă,dela ora 17 la 18, când eu am servit deasemenea ca interpret. Din partea Dlui Holman ca controlor al traducerei,asista iarăşi Dl.Porter. Intrevederea a avut loc tot în casa D-lui Holman,în şoseaua Kisseleff 52.

Dl.Maniu a avut aceaşi discuţie ca cu Dl.Berry şi a prezentat un dosar voluminos conţinând datele cari trebuiau să dovedească violenţa alegerilor.Si faţă Dl. Holman,Dl.Maniu cerea anularea alegerilor, adresarea unei note severe din partea Guv. Britanic adresat Guv.Român, cerea reexaminarea întregei situaţiuni Româneşti şi deasemeni îl ruga să intervină la Rege pentru prorogarea Parlamentului. Dl. Maniu înşira aceleaşi argumente,însă a informat pe Dl.Holman de răspunsul defavorabil primit

.../..

dela Dl.Berry. Şi Dlui Holman Dl.Maniu îi arătase că nu Regele a avut iniţiativa convocărei Corpului Electoral, ci semnatarii acordului dela Moscova, şi că prin urmare Regele nu poate deschide Parlamentul fără avizu acelor puteri.-

In ce priveşte celelalte a primit aceleaşi răspunsuri pe cari le dăduse Dl.Berry cu o zi înainte.

In ultimele momente de intrevedere Dl.Maniu a reînoit cererea sa pentru o notă drastică către Guv. Român, căci poporul este desnădăjduit de cum s'au petrecut alegerile, însă Dl.Holman a răspuns că va comunica Guvernului său, dar nu crede că nota va veni înainte de 15 Ianuarie 1947.-

Cu aceasta s'a terminat aceasta intrevedere.

ss. V.V. Serdici.

Toate aceste 19 pagini le-am scris de bună voe şi din propria iniţiativă.-

ss. V.V. Serdici

<u>5 Septembrie 1947.</u>

copie, vezi vol. 4 f. 182. 00181

DECLARATIE

Subscrisul Vasile Serdici, declar următoarele:

Nu cred ca dl Coposu să fi fost pur şi simplu un şef de cabinet sau un secretar tehnic al Dlui Maniu. Dl Maniu il aprecia foarte mult:il socotea foarte inteligent, bun scriitor şi deasemeni eşit dintr'o familie ardeleană din părţile natale ale Dlui Maniu.

Nu ştiu absolut nimic ce lucrări făcea dl Coposu pentru dl Maniu. Ceiace ştiu este că de mai multe ori pe când locuiam la mine dl Maniu, ei se inchideau impreună ore intregi in camera lui Maniu şi nu se lăsau deranjaţi. Odată am intrat prin bae (uşa din faţă spre holl era incuiată) să văd dacă mai stau mult, căci lumea aştepta şi am văzut pe Coposu scriind la masă, iar dl Maniu dictând. Mi-a făcut semn să-i las.

Nu cunosc nici direct nici indirect, nici din auzite ce scriau. Dl Maniu, pentru...il cunoaşte chiar superficial şi ar fi spus, şi n'ar fi suferit să fie intrebat şi nici nu-l intreba nimeni. Iar Coposu avea prea multă şcoală manistă ca să spuie cuiva.

Incolo dl Maniu de multe ori când se enerva pe Coposu, care era foarte neglijent şi inexact, pomenea de anumite cusururi ale lui Coposu: neglijent, desordonat, jucător fanatic de cărţi pe mize foarte mari sau că fiind om fără care fumează numai ţigări americane.

Coposu era in foarte amicale relaţiuni cu Dna Closa Romanos, care probabil ar putea spune mai multe. Deasemeni era in bune raporturi cu dl Leocuţia.

5 Septemvrie 1947

ss. V. Serdici

copie vezi vol. 4 f. 184, 185.

00182

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Vasile Surdici, declar următoarele:

Aducându-mi aminte că am omis neintenţionat să mai arăt unele lucruri le complectez acum:

Nu-mi aduc aminte la care din întrevederile avute cu dl. Berry, dl. Maniu i-a cerut ca să comunice guvernului U.S.A. să dea instrucţiuni delegaţilor săi la Conferinţa Păcii ca să ceară Guv. Român ca în delegaţia română care va fi trimisă la Conf. Păcii să fie inclus şi un reprezentent al Part. N.T., fie în persoana reprezentantului Partidului din Guvern, fie un alt membru desemnat de conducerea partidului dl. Berry a răspuns că va comunica la Washington.

Repet că nu-mi aduc aminte lacare anume din întrevederi a avut loc această discuţie, dar confirm că discuţia a avut loc aidoma.

ss. V. V. Serdici.

6 Septemvrie 1947.

M.C.

II

copie vezi vol. 4 f. 186 – 189,

00183

D E C L A R A T I E

Subscrisul V.V.Serdici declar următoarele :

Am fost chemat de Dl.Melbourne la Misiune pentru a mi se comunica pentru Dl.Maniu,răspunsul primit dela Washington privitor cererea făcută de Maniu în ce priveşte trimiterea de observatori oficiali.- Dl.Melbourne mi-a spus să comunic D-lui Maniu că răspunsul este negativ.-

Nu pot preciza data exactă,dar este sigur că este câteva zile după convorbirea din August 1946.-

Dl. Melbourne m'a chemat după convorbirea avută cu Dl.Maniu prin Septembrie 1946,şi mi-a spus că pot comunica D-lui Maniu că nota cerută de D-sa privitor la pregătirea alegerilor pe baza noui legi electorale,va fi publicată în curând.

Scurt timp după aceia a fost remisă nota în chestiun Guvernului Român.-

După vizita D-lui Maniu la Dl.Ministru Berry în 28 sau 29 Noembrie,pe la începutul Ianuarie 1947,Dl.Melbourne m'a chemat rugându-mă să comunic D-lui Maniu confirmarea dela Washington a celor spuse dealtfel şi de Dl.Berry în ultima convorbire din 28 sau 29 Septembrie 1946,că în acest moment Departamentul de Stat nu crede oportun a trimite vre-o notă întrucât tot efortul lor este a ajunge la o înţelegere cu Rusia privitor semnarea tratatelor de pace cu ţările foste satelite ale Germaniei.-

Dl.Melbourne m'a rugat să trec să-l văd c'am în a doua jumătate a lui Februarie 1947 şi ducându-mă m'a întrebat dece Dl.Maniu nu a depus şi D-sa un memoriu privitor la Tratatul de Pace astfel cum au făcut celelalte partide citându-mi pe socialişti şi pe Liberali.- Am promis D-lui Melbourne că după ce voi vorbi cu Dl.Maniu îi voiu aduce răspunsul acestuia, şi că nu o pot face imediat,Dl.Maniu fiind absent din Bucureşti.-

Tocmai prin Martie i-am adus răspunsul,când Dl.Maniu a venit pe câteva zile la Bucureşti "Răspunsul era " Nu pot fac ceruta declaraţie,înainte de ratificarea Tratatului de Pace "

Acest lucru l-am comunicat

Acest lucru l-am comunicat D-lui Melbourne care a rămas foarte nedumerit.- Atunci i-am spus D-lui Melbourne, că dela Dl.Maniu ştiam,din conversaţii particulare,că Dl.Maniu afirmă că el nu poate face vre-o declaraţie la Tratatul de Pace, fără a vorbi " el,Maniu " de Basarabia şi Bucovina,şi dacă face aceasta îi este teamă că Rusia nu va mai ratifica Tratatul de Pace,şi deci se va prelungi existenţa Comisie de Control.-

---

La 31 Ianuarie 1947,la Sibiu,Dl.Maniu m'a însărcina să merg la Dl.Berry să-i dau răspunsul cerut în chestiunea ajutorului economic.- L'am găsit pe Dl.Melbourne căruia i-am comunicat că dl.Maniu este în principiu de acord cu ajutorarea infometaţilor din România,însă că acest Guvern nu merită să i se acorde nici un bob de grâu şi dacă ajutorul se va da trebue totuşi controlată distribuţia.- In conversaţia particulară avută cu Dl.Maniu,înainte de a mă prezenta la Dl.Melbourne, d-sa mi-a arătat că ajutorul acesta pe care l'ar acorda Americanii ar fi exploatat de comunişti ca un succes de partid.- Desigur că cuvintele comunicate prin mine D-lui Melbourne din partea D-lui Maniu lăsau să se întrevadă că D-sa nu este prea enuziasmat în ceeace priveşte acordarea ajutorului.-

---

Imediat după demisia D-lui Maniu dela şefia partidului c'am pe la 30.XI.1946,Dl.Melbourne m'a chemat să mă întrebe ce se petrece şi să-i dau răspuns D-lui Maniu că nu trebue să abandoneze şefia.-

ss/.V.V.Serdici

6 Septembrie 1947

II

DECLARATIE

Subscrisul VASILE SERDICI declar în continuare următoarele:

In ajunul plecărei Dlui Ministru Berry, Dl. Roy Melbourne, Consilierul de Legaţie, mi-a telefonat avizându-mă că Dl.Ministru Berry plecând,ar dori să-şi ia rămas bun dela Dl. Maniu. Informând pe Dl.Maniu, am fixat conform dispoziţiunilor date de dânsul ora 10, a doua zi în casă la Dl. Dr.Aurel Leucuţia, unde locuia Dl.Maniu. Am întrebat dacă trebue să viu şi eu, şi Dl.Maniu mi-a spus că natural că da. Eu am înţeles că trebue ca de obicei,ca interpret.-

A doua zi la 10 fără un sfert eram în camera de dormit a Dlui Leucuţia, care nu se îmbrăcase încă. Cu mine era şi Dl.Sabin Manuilă care era acolo. Dl.Sabin Manuilă mi-a spus că a fost chemat de Dl.Maniu,şi mă roagă să nu cum-va să cred că el a venit din propria iniţiativă.-

La ora 10,05 a venit Dl.Berry, singur. A fost poftit în biroul Dlui Leucuţia, după ce Dsa evacuase pe cei prezenţi (Dorin Popescu,Clara Romanos, nişte oameni din Arad) în sufragerie închizând uşa după ei.

Dl. Berry a luat loc pe canapea,Dl.Maniu vis a vis de el,de Sabin Manuilă la stânga Dlui Berry şi la dreapta Dlui Maniu (eu propusem Dlui Maniu, văzând prezenţa Min. Sab.Manuilă care ştiam că a tradus şi în alte ocasiuni,să plec acasă nefiind nevoe de mine, însă Dl. Maniu,puţin jenat, mi-a spus să rămân) iar eu vis a vis de Dl.Manoilă. Stăteam deci astfel grupaţi în jurul unei mici măsuţe patrulatere.

Dl.Berry a început prin a anunţa că în cel mult 2 sau 3 zile pleacă definitiv din Romania şi că nu a voit să părăsească ţara fără a face o vizită de bun rămas Dlui Maniu pe care a învăţat să-l respecte, să-l aprecieze, precum şi partidul pe care de atâta vreme îl conduce.

Dl.Maniu l'a asigurat pe Dl. Berry (Dl.Sabin Manuilă traducea, eu nescoţând un cuvânt) că dsa regretă mai mult plecarea Dlui Berry care i-a fost de atâta suport moral şi care i-a dat uneori, în afara unui concurs eficace,dar şi

.//..

sfaturi atât de utile. Dl. Maniu spunea Dlui Berry că se bucură totuşi că Dl.Berry merge la Waschington pentru a ocupa acolo o situaţiune foarte importantă şi-l felicită pentru această avansare. Totuşi sentimentul egoist de regret stărue în sufletul dlui Maniu.

Dl.Berry i-a spus Dlui Maniu că acest regret,care-l flatează,nu este îndreptăţit din punct de vedere al cauzei politice,căci într'adevăr Dsa este desemnat să ocupe un loc în Consiliul consultativ pentru afacerile subestul European şi Balkani, înfiinţat recent pe lângă cabinetului Secretarul de Stat Marschall, şi aceasta în calitate de expert pentru chestiunile orientale de aci. Dl.Berry a adăugat textual "Să nu vă pară deci rău Mr.Maniu. Aci nu am putut forţamente să fiu de mare folos nici Dvs.nici cauzei democrate din România. Insă acolo,să fiţi asiguraţi, cauza Dvs.şi a României va avea în mine cel mai bun avocat."

Au urmat încă câte-va frase fără importanţă de cari nu-mi amintesc,după care,ca sfârşit de conversaţie,Dl.Berry fiind deja în picioare,i-a spus Dlui Maniu că-l roagă să-i facă o favoare,şi anume să-i dea o fotografie cu dedicaţie.

După un sumar consult cu Dl.Leucuţia şi cu mine,stabilindu-se că Dl.Maniu nu are o fotografie destul de bună, D.Maniu a însărcinat pe Dl.Leucuţia să dispună procurarea fotografiei,şi l'a anunţat pe Dl.Berry că eu i-o voi aduce a doua zi.

Intr'adevăr,Dsa a scris o dedicaţie,pe care eu am tradus-o în scris, şi a doua zi la prânz mi-a dat-o s'a duc Dlui Berry cea ce am executat,predând fotografia chiar dlui Berry.

In urma dispoziţiunilor Conducerei Partidului,transmise mie prin Dl.Mihai Popovici, o delegaţie de Parlamentari N.T., s'a prezentat atât la Misiunea Americană,cât şi la cea Engleză. Din delegaţia au făcut parte următorii: Dl.Nic. Polizu Micşuneşti, care a condus delegaţia la Americani,vorbind în franţuzeşte, iar eu traducând răspunsul Ministrului, fiind singurul din delegaţia care vorbeam englezeşte, Dna Ilie Lazăr, Dl. Aristid Skileru, Dl.Ghilezan şi Dl.Tuliu Panait. La Englezi am condus eu delegaţia,fiind personal cunoscut,şi Dl.Polizu preferând să vorbesc eu.

..//..

Aceasta s'a petrecut aproximativ spre sfârşitul Aprilie sau Mai 1947.

Dl.Mihai Popovici îmi dăduse şi 2 texte destinate Dlor Miniştrii Englezi şi Americani şi instrucţiunile cari formau programul demersului nostru.

Dl.Berry m-a primit în cabinetul Dsale în prezenţa Dlui Melbourne, Dl. Polizu şi cu mine ne-am aşezat la biroul Dlui Ministru, Dna Lazăr şi ceilalţi 4 în diferite locuri din cameră.-

Dl.Ministru ne-a ascultat, adică pe Dl. Polizu Micşuneşti, care a vorbit conform instrucţiunilor primite arătând suferinţele arestaţilor noştri, cu rugămintea ca Guv. U.S.A. să-şi pună la dispoziţie bunele sale oficii pentru uşurarea situaţiei lor.-

Dl. Ministru Berry a răspuns că nu va lipsi s'a facă şi ne-a mulţumit pentru vizita făcută.-

La plecare, Dl. R.Melbourne, mi-a spus în particular " a fost foarte impresionat".

La Britanici lucrurile s'au petrecut la fel, eu conducând delegaţia. Dl. Holman m-a primit singur fiind în Cabinetul Dsale, şi a pus cursul cuvântării mele diverse întrebări: dacă cu toţii cei prezenţi aci, suntem individual validaţi, dacă am participat la lucrurile parlamentului şi de ce nu. (La aceasta am răspuns că nu am participat urmâtor hotărârii conducerei Partidului N.T.)

Toată audienţa a durat maximum 20 minute.
Dl.Ministru a răspuns că mulţumeşte pentru venirea noastră şi că va transmite apelul nostru.-

---

ss. V.V. Serdici.

6 Septembrie 1947.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul V.V. SERDICI mai m'i-aduc aminte următoarele, cari le declar aci mai jos.-

Indată după sosirea dlui Maniu din Sibiu, aproximativ în cursul lui Martie 1947, Dsa m'a însărcinat să-i aranjez intrevederi cu reprezentantul diplomatic englez şi American. Cum Dl. Berry era plecat la Istambul, iar dl. Holman suferă încă în covalescenţă de o pleurozie care o contractase, am fixat o audienţă cu dl. Melbourne la Americani şi cu Dl. Sarell la Englezi.-

Dl. Melbourne l'a primit dimineaţa pe la orele 11 în biroul dsale la Misiunea, eu asistând ca interpret.-

Dl. Maniu a vorbit despre chestia arestărilor şi despre teroarea care domneşte în ţară, iar Dl. Melbourne a luat nota şi apromis că afară că le va comunica Departamentului de Stat, îl va informa şi pe dl. Berry când acesta se va întoarce.-

Dl. Maniu cerea şi aci ca să fie trimişi ofiţeri englezi şi americani la vizitarea închisorilor, căci aceasta va remonta moralul arestaţiilor şi va avea ca rezultat pe de o parte îndulcirea condiţiunilor de trai a prizonierilor, cât şi informarea opiniei publice americane asupra situaţiei Dsale din România.-

Dl. Maniu a cerut şinde astădată trimiterea unei note energice Guv. Român.-

Deasemeni dl. Maniu a expus până unde merge cruzimea Guv. Român, căci impiedică chiar asistenţa arestaţilor prin partid sau prin rudele celor închişi.-

Dl. Melbourne a notat şi acestea promiţând a le comunica la Waschinton.-

Ca şi în alte cazuri, la sfârşitul de audienţă Dl. Melbourne a făcut recomandarea, care o făcuse înaintea lui, în urma altor intrevederi dnii Berry şi Holman, dar mai cu seamă Americanii, intre cari şi dl. General Schayler, ca dl. Maniu să nu se descurajeze şi să continue acţiunea pe linia iniţiată.-

.//.

La Misiunea engleză a fost primit în clădirea Misiunei de dl. Sarell, asistat de dl. Porter. Eu funcționam ca interpret.-

Dl. Maniu a spus Dlui Sarell că deoarece Dsa este nou venit, el îi va face întâi un mic istoric al situației dinainte și de după 23 August 1944 și îi xxx va arăta evoluția situației politice. / dl. Sarell era charge-d'affains/ A urmat o foarte lungă expunere pe care au ascultat-o fără intreruperă reprezentanții englezi / dl. Sarell este un om foarte tânăr : vreo 35-36 ani /

Apoi a reedit cererile Dsale făcute cu o zi înainte dlui R. Melbourne, și a insistat asupra cererii unei note energice pentru a da satisfacție minimă și arestaților și familiilor lor cari sunt cufundate în mizerie și suferință și cari toată ziua se adresează zadarnic D-sale care nu-i poate ajuta.-

/ss/ V-V. Serdici.-

6 Septembrie 1947.-

II copie vezi vol. 4. f. 198–201.

00190

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Vasile Serdici declar următoarele:

Pe la sfârşitul lui Martie sau primele zile ale lui Aprili 1947, Dl. Maniu m'a însărcinat să cer audienţă la Dl. Holman şi Dl. Berry, când am primit confirmarea audienţelor, am înştiinţa pe Dl. Maniu şi D-Sa s'a prezentat întâi la Dl. Berry, iar a doua zi la Dl. Holman, luându-mă şi pe mine ca interpret. La Dl. Berry am fost primit la ora 17 în Cabinetul Ministrului la Misiune. Era prezent şi Dl. R. Melbourne, consilierul de Legaţi

Obiectul conversaţiei îl forma chestiunea arestărilor în rândurile N. Tărăniştalor. Dl. Maniu a adus un dosar conţinând diferite liste nominale de organizaţii judeţene, a arestaţilor şi un număr de memorii şi bileţele primite din închisori arătând tratamentul şi diverse alte circumstanţe în legătură cu arestările. Dl. Maniu a cerut ca Misunea să informeze Guvernul U.S.A. despre toate acestea pentru a cere imediata lor eliberar ori trimiterea lor în faţa judecăţii. Deasemenea i-a cerut să trimită ofiţeri şi jiarişti americani la diversele închisori di România pentru a se asigura de toate aceste lucruri. Dl. Berry a răspuns că va informa Guvernul său, dar că trimiterea de ofiţeri şi jiarişti americani la închisori nu o va face ştiind că va fi refuzat. Dl. Maniu a cerut atunci ca Dl. Berry să intervină pentru ca Guvernul U.S.A. să trimită o notă severă Guvernului Român, aceasta fiind indispensabilă moralului cetăţenilor şi în deosebi a celor arestaţi.

Dl. Berry a promis că va interveni / şi în adevăr dupe o durată de vreme a venit nota/ Dl. Maniu vorbind dupe arestările efectuate în rândurile P.N.T-ului şi despre tratamentul din închisori a declarat că a primit o scrisoarea semnată de şeful organizaţiei de Vâlcea care întreba pe Dl. Maniu dacă poate ajuta sau ba pe deţinuţii din Pieşti la evadare, căci aceştia sunt hotărâţi să evadeze prin orice mijloace şi orice riscuri.

Dl. Maniu a adăogat că faţă de procedeele ilegale şi evidente din partea Guv. Român, el are destulă putere dispunând de forţe în P.N.T. cari sunt mai numeroase decât acela ale Partidului Comunist, că el poate să bată în loc să fie bătut şi că cu aceste forţe să răstoarne guvernul. El nu mai poate să privească cum zilnic se macină firţele partidului său.

./.

de câte o infimă minoritate şi că este forţat să pornească la represalii pentru înlăturarea Guvernului. Nu voeşte/însă să procedeze la violenţăfără a cunoaşte şi părerea celorlalţi semnatari ai tratatului şi în special al Americei.-

La aceasta Dl. Berry i-a răspuns:" that is a lending question" Aceasta este o întrebare esenţială/ şi că-i va răspunde în câteva zile.

Dl. Maniu a repetat şi cu această ocazie că el nu este înţeles de Guv. U.S.A. şi Englez, repetând şi de această dată declaraţia sa făcută şi la anterioarele intrevederi/despre cari am uitat în declaraţiile mele respective/ şi anume că el nu luptă numai pentru România, dar în acelaş timp să nu se uite că luptă şi pentru America şi Anglia.

Deasemenea la aceiaşi întrevedere mi-aduc aminte că la întrebarea D-lui Maniu că de ce nu este ajutată şi România aşa cum este ajutată Grecia sau Turcia, D-l. Berry a răspuns că România nu formează o próblemă de sine stătătoare, ci este conexată cu a Poloniei, a Jugoslaviei, Ungariei şi Bulgariei şi ca atare va fi rezolvată.

La care Dl. Maniu a răspuns: Polonia aţi pierdut-o, Jugoslavia aţi pierdut-o şi tot astfel şi Bulgaria; Ungaria sunteţi pe cale s'o pierdeţi: Numai este decât rezistenţa Românéi şi pe care deasemenei o veţi pierde dacă amânaţi prea mult.

6 Sept. 1947.

N. V. Serdici

copie vezi vol. 4 f 202-203

00192

DECLARATIE

Subsemnatul V. Serdici declar urmatoarele:

Pe la şfârşitul lui Martie sau începutul lui Aprilie 1947, a doua zi dupe ce a vizitat pe Dl. Bery, Dl. Maniu a vizitat pe Dl. Holman, acesta fiind asistat de Dl. Porter, iar eu am fost ca interpret.

Dl. Maniu a reeditat aceleaşi cereri şi aceleaşi concluziuni ca şi la Dl. Berry inclusiv afirmaţia că D-Sa luptă nunumai pentru România dar şi pentru Anglia şi U.S.A. La această întrevedere Dl. Maniu a cerut D-lui Holman să-i faciliteze D-lui Mihalache plecarea în Anglia. Dl. Holman a ripostat, acoperindu-şi urechile, " nici nu am auzit ce aţi spus D-le Maniu, şi a repetat această frază. Dl. Maniu a insistat şi a arătat că echipa D-Sale din străinătate este slabă şi ca atare plecarea D-lui Mihalache se impune.

Dl. Holman că nici vorbă nu poate fi de aşa ceva, că dacă însă Dl. Mihalacehe plecând va ajunge în vreo jonă engleză, atunci el/Holman/ va interveni că să i se dea drumul mai departe. In cursul aceleaşi intrevederi, Dl. Holman arătând posibilităţile actuale ale Guvernului Britanic, Dl. Maniu supărat a spus că dacă ştia aceste lucruri, adică imposibilitatea Anglia de a-l ajuta, deşi i-a promis sprijin, el, Dl. Maniu, s'ai fi aranjat cu Ruşii demult, căci desigur ar fi găsit posibilitatea.

Mai arăt că Dl. Holman a refuzat trimiterea de ofiţeri şi ziarişti la închisori cu aceiaşi argumentare ca a D-lui Berry.

Această audienţă a început la orele 17.şi s'a terminat puţin dupe ora 18, când la plecare Dl. Holman i-a prezentat D-lui Maniu pe cumnatul său deputatul conservator Joynson Hikks cu care a schimbat câteva cuvinte de circumstanţă / cum vă place România ce impresii aţi cules din situaţia actuală/ la care Dl. Hikks a răspuns că nu a putut vedea chiar mult dar că situaţia este nu din cele mai defavorabil

Intrevederea a avut loc în Soseaua Kiseleff 52, la domiciliu D-lui Holman.

6/9/1947.

N.V.Serdici

copie vezi vol. 4 f 204-205

193

D E C L A R A T I E

Subsemnatul V.SERDICI,declar următoarele :

Prin toamna 1945 am fost invitat la masă de Dl.Căpitan Key unde am întâlnit pe Maiorul Hugg,pe G-ral Greer,Col. Masterson şi un comandor de aviaţie (Bobb,am uitat numele).-

După masă care a fost veselă am trecut în Salon,unde a venit şi Maria Tănase,care a cântat.- Pe la 11 a apărut şi Vice AmiralulStevenson,pè care însă nu-l văzusem niciodată.- Pe la orele 12 p.m.au plecat oaspeţii şi amiralul şi m'am ridicat să plec şi eu,însă Col.Masterson mi-a spus că eu trebue să mai stau.- Serata a continuat foarte veselă,iar la 1 noaptea Masterson mi-a spus să-mi iau pălăria şi să mă urc în maşina dela poartă în care se afla Vice Amiralul Stevenson.- Am făcut astfel iar în faţă lângă şefer luase loc Col.Masterson.-Vice Amiralul a poruncit şoferului să ne ducă spre Arcul de Triumf,unde la 100 metrii înainte de arc,şofeurul a oprit, s'a dat jos fără poruncă,iar Masterson a coborât din maşină la cererea Vice Amiralului.- Până în acest moment,nu schimbasem un singur cuvânt cu Vice Amiralul.- După coborârea din maşină a lui Masterson,vice amiralul mi-a spus : " să-i spui D-lui Maniu să-şi urmeze nealterat drumul pe care merge ".- După aceia a făcut semn lui Masterson să se urce şi deasemeni şi şofeurului.- Lăsându-l acasă pe Stevenson,Dl.Masterson m'a condus la casa mea,iar la poartă mi-a spus :"să-i spui D-lui Maniu să-şi ţie gura,căci dl.Maniu va ştie să tacă ".-

A doua zi am comunicat D-lui Maniu cele spuse de Stevenson şi de Masterson.- Nu ştiu în legătură cu ce convorbire anterioară şi din ce loc sau cu cine,mi s'au făcut pentru Dl.Maniu comunicările mai sus arătate.-

Dl.Maniu nu a făcut în faţa mea nici un fel de comentar faţă de cele ce i-am comunicat.- Era de faţă şi Dl.Ionel Pop.-

ss/.V.Serdici

7 Septembrie 1947

copie vezi vol. 4 f. 206-208

00194

D E C L A R A T I E

Subscrisul VASILE SERDICI, declar următoarele:

Asupra hârtiilor găsite la mine acasă cu ocazia percheziţiri din 14 Iulie 1947, şi pe cari l-am ~~xxxxxx~~ vizat astăzi ca fiind găsite la mine declar următoarele:

Când Dl. MANIU s'a mutat la mine la 30-8-46, biroul meu care are cinci sertare, unul la mijloc mai mare, şi câte două s[e] prapuse în dreapta şi în stânga, nu avea nici o chee la nici un[ul] din cele 5 sertare. Chiar imediat Dl. COPOSU a primit ordin dela Dl. MANIU să chem un lăcătuş şi să comande 5 chei la acest birou aflător în fosta mea cameră care o cedasem D-lui MANIU, şi alte două chei la dulapul de haine, cari deasemeni lipseau, având numai în fiinţă.

Când peste două sau trei zile lăcătuşul a instalat nou[i]le broaşte cu chei, am cerut D-lui COPOSU să-mi spună cât datoresc, dar mi-a spus că asta o plătesc ei.

Când Dl. MANIU s'a mutat de la mine ne-a rugat să-i păstrăm deocamdată un mare cufăr de trestie aflător în bae, şi deasemeni un compartiment în dulap. unde-şi lăsase obiecte vestimentare.-

Deasemenea m'a rugat să-i las două sertare de la birou / cele două din dreapta/ pe care le-a umplut cu hârtii, scrisori etc., rezultate după trierea făcută cu o zi înainte de D-sa, şi a căror chei le-a luat COPOSU şi nici nu mi le-a restituit nici azi. Alte hârtii au fost au fost distruse prin ardere, iar un număr mai mic au rămas împrăştiate pe birou. Din acestea am ales în spirit documentar: scrisoarea lui MACEK, raportul GHELMEGEANU şi alte câteva cari le-am pus deasupra volumelor "Desbateri Parlamentare" din bibliotecă unde au fost găsite de percheziţia la care eu nu am asistat, stând de vorbă în salon cu Şeful Comisar, pe când agenţii care percheziţionau erau însoţiţ[i] de soţia mea.-

Eu avizasem pe comisar că la mine în cameră / pe care [o] reocupasem cu mama mea muribundă/ se află bagaje şi arhivă aparţinând D-lui MANIU. Părăsind însă casa înainte de terminar[ea]

./.

perchezitiei, sotia mea, inpricozată, nu a mai insistat ca să vizeze ea actele, ceeace era de datoria comisarului să-i pună în vedere, şi nici n'a cerut să se consemneze că la noi se află bagaje şi arhivă a D-lui MANIU.

Cifrul cel nemtesc, nu stiu unde l-am găsit. Eu niciodată nu l-am văzut, căci evident î-l duceam imediat D-lui MANIU, căci după peste 20 perchezitii suferite sub ANTONESCU şi după 6 Martie 945, îmi dădeam seama de încurcături ce ar putea pricinui.

El apartine fără nici o indoială, ca si aproape toate celelalte hârtii, D-lui MANIU, ceeace dealtfel reese şi din conţinutul acestora.-

ss/ V.V. Serdici

7 Sept. 1947.

Copie vezi vol. 4. f. 209-211.

00196

D E C L A R A Ţ I E
= = = = = = = = = = = =

Subsemnatul VASILE SERDICI, declar următoarele:

Intr'o dimineaţă a cărei dată nu o pot fixa cu precizîune, dar care se poate fixa cam prin Decembrie 1946, am primit un telefon dela Dl. ROY MELBOURNE ca să viu la D-sa. Acolo m'a primit imediat în cabinetul D-sale, şi fără altă introducere mi-a înmânat o scrisoare în plic închis fără menţiunea expeditorului, purtând ca adresă numai cuvintele "D-lui IULIU MANIU" Dl. MELBOURNE m'a rugat s'o predau D-lui MANIU.

Ajuns acasă i-am predat-o imediat D-lui MANIU informându-l de unde o aduc. După ce a citit-o mi-a dat-o şi mie s'o citesc ceeace am trebuit să fac în prezenţa lui şi să i-o restitui pe loc. Nu mi-a cerut părerea şi nici nu a făcut vre'un comentar. Scrisoarea era de 2.3/4 pagini scrisă la maşină, şi numai ultimele două rânduri, / formula de politică/ erau scrise de mână cu o peniţă foarte subţire şi semnătura " Gr.Gafencu". Tot cu aceiaşi peniţă şi cu caractere foarte mici.

Scrisoarea cuprindea întâiu confirmarea primirei unor scrisori a D-lui MANIU cuprinzând instrucţiuni referitoare la acţiunea în legătură cu conferinţa de pace dela Paris, apoi relata munca intensă făcută de Grupul Român, menţionând meritele D-lui TILLEA, CRETZEANU şi AUG.POPA. In special menţiona sprijinul de care s'a bucurat din partea D-lui TILLEA care este foarte bine introdus acolo şi-i-a facilitat audienţa cu domnii CHURCHILL, ATLEE, HUGH DALTON şi diverşi deputaţi englezi. Deasemenea relata buna primire ce a întâmpinat cartea tipărită de D-sa la Berna în vederea Conferinţei de Pace, şi numeroasele invitaţii primite din partea unor grupuri de delegaţi la Conf. Păcei ca: Grupul Australian, Sud African, Englez, American, menţionând în special pe Dl. THOPE care a venit chiar la birourile unde lucra el /GAFENCU/. Arată deasement de GAFENCU în

./.

această scrisoare că multe delegaţii din cele arătate aci şi
altele îi cereau adeseaori informaţii complimentare.Deasemeni
la câteva zile am văzut şi o scrisoare adresată lui MANIU,pe care
am găsit-o deschisă pe biroul D-lui MANIU.Scrisoarea cuprindea
cam aceleaşi informaţiuni ca şi acea a lui GAFENCU,arătând acti-
vitatea colaboratorilor Tilea,Gafencu şi alţii de care nu-mi amin-
tesc deoarece scrisoarea am citit-o fugitiv.Deasemeni menţiona în
scrisoare intenţiunea lui de a pleca xxxxxxxxx,în U.S.A.

Vorbeau şi de succesele lui GAFENCU în Anglia şi releva
meritele lui TILEA.

ss/ V.V. Serdici

7 . 9. 1947.

Mai mi-aduc aminte că în scrisoarea lui GAFENCU despre
care am vorbit mai sus am mai citit că chestia reparaţiilor plă-
tite de România în realitate,nu acea prezentată de Guvernul Ro-
mân a produs un val de uimire astfel că delegatul American,/THOPE
a luat cuvântul blamând în Conferinţă Uniunea Sovietică.Dr.GAFEN-
CU spunea în scrisoare că el a prezentat delegatului American
aceste date.-

ss/ V.V.Serdici

7 Sept.1947

copie regăsi vol. 4. f. 212-213

00198

DECLARATIE

Subsecrisul V.SERDICI declar următoarele:

Când a venit în ţară Dl.Mark Ethridge, nu eu, ci Dl. Hudiţa a fost delegat de Dl.Maniu ca să-i vadă în numele partidului N.Ţ. Dl.Hudiţa l'a văzut la Misiunea Americană.

In Comitetul Executiv din 30 Nov.1946 Dl.Maniu a consacrat un întreg sfert de oră în cursul cuvântărei sale pentru a releva munca neobosită şi foarte inteligentă depusă de Dl.Penescu întru informarea complectă a Dlui Ethridge, mulţumindu-i călduros în nume personal şi în numele partidului.

Dl.Penescu predase lui Ethridge un vast dosar oglindind întreaga situaţie a României în acel moment, din punct de vedere politic, social şi economic. Aceasta reeşea din însăşi discursul D.Maniu în partea dedicată muncei şi elogiului dlui Penescu Personal nu am văzut acest dosar.

Dosarul acesta n'a fost predat prin mine. Stiu direct de la Dl.Maniu, care mi-a spus-o, că toate documentele de ordin politic sunt prin Dl.Penescu Misiunilor Engleze şi Americane. Acestea mi le-a spus Dl.Maniu atunci când i-am spus că a încredinţa mie numai fleacurile iar orice lucru mai important Dlui Penescu, micşorează prestigiul meu. Dl.Maniu mi-a spus să nu mă supăr, dar toate documentele politice trebue transmise prin Secretarul General N.Penescu.

Stiu că Dl.Penescu mergea acolo şi din faptul că într'o zi Dl.Holman l'a lăudat pe Dl.Penescu spunându-mi că i s'a părut "un cap limpede şi bine ordonat".-

Stersăturile de la sfârşitul rândului 18 şi întregul rând 19 (numărotarea începându-se de sus) sunt făcute de mine.

ss. V.Serdici.

8 Septembrie 1947.

E.F.

II/ copie vezi vol. 4, f. 214, 215.

00199

D E C L A R A T I E

Subsscrisul V.SERDICI declar următoarele:

Stiu că datele care erau strânse pentru a fi comunicate lui Gafencu erau elaborate de Buzeşti Nic.Gr., Viişoianu şi Secretariatul General unde se lucra intens.

Stiu aceste lucruri din discuţiunile dintre Dl.Penescu şi Maniu; am auzit numai frânturi din aceste discuţiuni din care reeşea că ei se ocupă de această chestiune. Cu acest prilej am auzit de la Dl.Maniu că noi în realitate am plătit Ruşilor peste un miliard dolari. Am văzut venind în acea epocă (Nov.şi Dec.1946) la Dl.Maniu pe Dnii Gr.N. Buzeşti şi Viişoianu şi Penescu, lucrând împreună. N'am putut auzi discuţiunile întrucât Dl.Maniu dăduse dispoziţiuni să nu fie deranjaţi. I-am văzut astfel, pe cei de mai sus, de vre-o două ori în astfel de discuţiuni.-

ss.V.V. Serdici

8 Septembrie 1947.

E.F.

copie regi vol. 4. f 216-218

00200

DECLARATIE

Subsecrisul VASILE SERDICI declar următoarele:

Isbucnind, prin iarna 1946 un conflict la Secţia Muncitorească între Dl. Georoceanu, care ţinea internatul lui Ilie Lazăr, şi unii membrii din Comitetul de conducere al acestei Secţiuni, şi anume avocat Jonescu, Bercaru şi Lambru, şi aceste certuri luând mari proporţii, Maniu m'a însărcinat ca impreună cu Grl. Barbu şi Popescu Zorica să ne constituim în juriu de onoare pentru a cerceta chestiunea, şi a-i depune grabnic raport.

Cu Grl. Barbu m'am dus la Club şi am făcut o amănunţită cercetare. Popescu Zorica nu a asistat decât la încheerea achetei.

Georoceanu acuza pe av.Jonescu că a dilapidat un fond de 100.000 lei, că Bercaru ar fi furat o maşină de scris, că Lambru este Legionar, şi că-i este imposibil să colaboreze cu ei. Mai acuza pe Lambru că ar fi manifestat în mod suspect cărţile de membru şi că toată arhiva privitoare compartimentul de care se ocupa (cşfgr. etc.) ar fi ajuns în mâna partidului Comunist, şi deasemeni, că şi el şi Bercaru au sustras sume din cotizaţii.

Ceilalţi, Jonescu, Lambru şi Bercaru, acuzau pe Georoceanu că el nu dă nimănui socoteală de mânuirea fondurilor Secţiei Muncitoreşti, şi era vorba de vre-o 11 milioane (1946) Deasemeni că s'a inconjurat de cei mai deochiaţi dintre membrii ai Comitetului, că unul este escros şi că se dă drept avocat, că altul a transformat biroul Secţiei în tavernă etc.-

La ancheta făcută, Georoceanu a prezentat şi un dosar acuzator pentru Jonescu, Lambru şi Bercaru, dar compus din piese vizibil ticluite. Noi nu l'am luat decât prima zi în considerare, şi apoi l'am ingăturat, ascultând ap verbal pe fiecare din cele 2 tabere.-

Convingerea noastră era : că Dl.Georoceanu nu este bun de conducător şi că dacă pentru faţadă el trebue să ră

E.F.

..//..

mână, noi trebue să-l dublăm cu oameni mai maturi şi a căror cinste să fie afară de discuţie, iar că nu trebue să propunem excluderea nimănui.-

In consecinţă am intocmit un raport în grabă, căci scandalul de la Club lua zilnic proporţii turburătoa re, acum se înjurau reciproc şi în adunările ţinute în sala mare a Clubului, şi am propus ca Dl. Ilie Lazăr să rămână Preşedinte, cu toate că se refugiase, iar Georocea nu îl lăsam Vicepreşedinte cu Zeno Bianu, Secretar Genera Barbu (propunerea mea) iar Comitetul îl redusesem, dar menţineam şi 2 din prietenii lui Georoceanu şi pe Lambru şi avocat Jonescu.

Am depus raportul în mâna lui Maniu, care cetindu l mi l'a restituit rugându-mă să scot din referat toţi termenii pejorativi relativi la Georoceanu (desigur influenţat de Dl. Dr. Solomon, mare protector a lui Georoceanu).

Am refăcut referatul, l'am predat lui Maniu, dar n'am mai auzit vorbind de el.

Maniu a lăsat chestia lui Mihalache care a făcut cu totul alt comitet decât cel propus, sub conducerea Dlui Veniamin.-

ss. V.V. Serdici

8 Septembrie 1947.

00202

copie reg. vol. 4 f. 219-220

DECLARATIE

Subscrisul Vasile Serdici declar următoarele : ca răsăuns la intrebarea ce mise pune in legătură cu activitatea mea pentru ajutorarea celor refugiaţi / ascunşi/ prin oraşe, munţi, păduri :

Nu am făcut parte niciodată dintr'un comitet care avea o astfel de misiune. Exista un comitet de asisenţă al cărui Preşedinte a fost Dl. Mihalache, dar eu după cum am arătat şi mai sus, nu am făcut parte din el. Abia in luna Iunie 1947 Dl. Maniu venind la mine mi-a spus că Biroul a hotărât ca eu să primesc o sumă de bani pe care m nu am voe s'o distribui fără dispoziţia sau recomandarea pe care o voi primi de la Dl. Mihalache, sau Dna Theodoru sau lţii frun taşi din partid. Exprimându-se astfel Dl. Maniu, am intrebat de ce nu se dă această sarcină direct Dlui Stefan Mihăescu, casierul central, la care Dl. Maniu mi-a răspuns: " lasă-l că are destule pe cap. Dl Maniu mi-a iscălit in două rânduri către casierul central să mi se elibereze câte 20 milioane, pe care i-am primit şi din care am rămas asupra mea cu 8 milioane în ziua de 14 Iulie 1947. Restul de 32 milioane le-am distribuit numai persoanelor venite la mine cu recomandarea respectivă, ţin minte că printre cei care mi-au trimis oameni spre a le da ajutoare băneşti sunt- Mihalache, Penescu, Anghel, Dna Theodoru, Veniamin, St. Mihăescu şi chiar Dl. Maniu. Nu am cunoscut personal pe nici unul din persoanele care au venit la mine, pentru aceste ajutoare, iar cea ce le-am dat numai şi numai pe baza recomandaţiilor arătate mai sus. Astfel eu nu am ştiut dacă bani luaţi dela mine merg la cei refugiaţi / ascunşi / in munţi, in schimb dl. Mihalache care mi-a trimis astfel deoameni ştie unde mergeau bani.

De altfel pentru sume mai mari dispunea chiar Dl Dl. Mihalache de sume masive, pe care l-am văzut cu bani mulţi.-

/ss/ V.V. Serdici

9 Septembrie 1947.-

copie vezi vol. 4. f 221-222 000203

D E C L A R A Ţ I E

Subscrisul V.SERDICI declar urmatoarele:

Recunosc că scrisoarea din 30.V.1947 adresată "Dlui Preşedinte", semnată Petre Popescu, expediată dela ferma Mătăsaru şi pe care am văzut-o, s'a găsit la mine. Provenienţa acestei scrisori printre hârtiile mele este următoarea:

Dupe una din şedinţele Sfatului Parlamentar şi Comit. de Asistenţă, ţinute la mine acasă în luna Iulie 47, Dl. Mihalache mi-a predat dupe ridicarea şedinţei trei scrisori; printre cari se afla şi acea cu indicaţiile de mai sus, vizată de mine, spunându-mi a trece pe tabloul de evidenţă a refugiaţilor toate numele prevăzute în aceste trei scrisori, la rubrica jud. Muscel.-

Am intrebat pe dl. Mihalache dacă trebue să le dau bani şi în mâna cui. La care Mihalache a răspuns: "îi treci la tabloul de evidenţă a refugiaţilor. Bani n'ai de dat ! Asta mă priveşte, căci sunt din judeţul meu."

De altfel scrisoarea este din 30 Mai 1947 şi Dl. Mihalache mi-a predat-o cam prin Iulie, începutul lunei, deci am presupus că Dsa personal a aranjat ajutorul.-

Mai declar că nu cunosc pe nici unul din cei despre cari vorbeşte scrisoarea în chestie, în afară de Gh. Suţa, pe care-l ştiu secundul lui Mihalache şi care a fost deputat la Guvern odată cu mine, în 1932, în opoziţie.

ss. V.V.Serdici.

14 Sept.1947.

copie regi vol. 4 / 223, 224.

00204

(II)

DECLARATIE

Subsemnatul Vasile Serdici declar următoarele:

Prin anul 1946 nu ţin minte exact când, în urma sugestiei dlui Maniu, am oferit un dejun ziariştilor americani Mac Cormack, unui coleg al d-sale al cărui nume nu-l reţin, d-lui Lehrer, pe care a prezidat-o dl.Maniu, care a făcut o expunere a situaţiunei precare din România, din punct de vedere politic, economic, social.

Tot atunci dl.Mac Cormack a spus într'altele dlui Maniu : că opoziţia din România s'a obişnuit ca alţii să-i apere interesele şi că ar trebui să ia pilda Germaniei şi a Greciei unde se ia atitudini împotriva comuniştilor, pe când opoziţia din România nu face altceva decât să se lamenteze şi să ceară ajutor dela alţii şi că opoziţia ar trebui să ajute la arestări, întrucât cauzele mari se câştigă prin luptă şi nu prin lamentaţiuni.

ss.V.V.Serdici.

14 Septemvrie 1947.

M.C.

copie, vol. 4, f. 225-226 00205

D E C L A R A Ț I E

Subsemnatul VASILE SERDICI, declar, următoarele:

Când Dl. MANIU s'a mutat dela mine la Sibiu, la 22 Decembrie 1946, a lăsat în casa mea diverse bagaje / cari sunt şi în acest moment la mine/ şi între altele arhiva D-sale.-

Hârtiile pe care le-am vizat şi pe care am menționat că aparțin arhivei D-lui MANIU, sunt găsite la mine în casă, dar îi aparțin exclusiv D-sale, făcând parte din aceea arhivă.

Mai declar că unele hârtii mai importante mi-au fost date de Dl. MANIU, cu rugămintea să i le păstrez bine şi în un loc aparte, hârtii care au fost găsite la percheziție.

Repet că ele îi aparțin exclusiv D-sale.

ss/ V.V. Serdici.

19 Sept. 1947.

Copie vol. 4 f 227, 228

00206

D E C L A R A T I E
= = = = = = = = = = = = =

Subscrisul V.V.SERDICI declar următoarele:

Despre referatul redactat de conducerea Partidului asupra tratatului de Pace declar:

1/.- Nici de aproape, nici de departe n'am făcut parte din comisia de redactare şi nici n'am colaborat direct sau indirect la nici un rând din acest referat.

2/.- Referatul cuprindea în această afirmatiunea că interesele ţării au fost jertfite la Paris de către delegaţia, Română, care nu era reprezentativă.-

3/.- Afirma că România nu a obtinut satisfactie şi dreptate decât ceeace priveşte graniţele dela West.

4/.- Afirmaţiunea că România are dreptul ca acest tratat să fie revizuit.

Un exemplar din acest referat, în limba franceză, mi-a fost arătat de Dl.MIHAI POPOVICI sau de Dl.MANIU.

ss/ V.V.Serdici.

15 Sept.1947 .

copie vd.4.f 229,230.

00207

D E C L A R A T I E

Subscrisul Vasile Surdici, declar următoarele:

Prezentându-mi-se azi 16 Septemvrie 1947, un "buletin informativ din Nov.-Dec.1945 pentru organele de conducere ale partidului naţional ţărănesc", multiplicat de Gestettner, declar că acest buletin nu este unul din cele scoase de mine în cadrul biroului de presă pe care-l conduceam. Nu am scos niciodată un buletin informativ multiplicat la Gestettner, ci numai bătut la maşina de scris.

Pentru prima dată astăzi văd un astfel de buletin, a cărui existenţă îl ignoram complect până azi, ceeace dovedeşte că partidul n.ţ. nu scotea numai un singur buletin informativ.

ss.V.V.Serdici.

16 Septemvrie 1947.

M.C.

copie vezi vol. 4 f 231, 232

00208

DECLARATIE.

Subsemnatul V. Serdici declar următoarele la întrebarea pusă: dacă mai ştia cineva că predau dlui Melbourne şi dlui Ronbinson datele primite dela dl. Tancu.

Răspund ceeace am mai declarat în câteva rânduri, că tot cem am predat la Misiuni fie ca studii, fie ca răspuns la informaţiile cerute, fie ca informaţii predate fără a fi fost cerute, nu am predat fără să fi avut aprobarea sau îndrumarea dlui Maniu. De cele mai multe ori dl. Maniu însuşi îmi preda note informative primite direct de d-lui pentru a le transmite misiunilor. Astfel informaţia că trupe ruseşti trec spre Bulgaria, şi care o primise dlui personal dela un amic din Giurgiu mi-a predat-o spunându-mi să o predau imediat. Când i-am comunicat-o lui Key, acesta mi-a spus că nu-l interesează, dar că pot s'o comunic la misiunea militară, ceeace eu însă n'am mai făcut.

Declar deasemenea că nu am primit nici odată vreo sumă de bani dela Misiunea Engl. sau americană, nici direct nici indirect şi nici nu mi s'a oferit măcar pentru ştirile sau lucrările, ori cât de rare erau, predate, deoarece nu intră în caracterul meu o astfel de atitudine ţinând deasemeni seama şi de rangul meu social. Am făcut aceste servicii în calitate de naţional ţărănist şi mai ales de însărcinat al dlui Maniu cu aceste lucruri, aşa cum am indicat şi în anterioarele mele declaraţii.

Dealtfel nu eram singurul trimis la Misiuni în scopul mai sus arătat. Insuşi dl. Maniu mi-a spus să nu fiu ofensat, dar că lucrurile importante politice trebue să fie transmise de secretarul general.

ss. V. V. Serdici.

16 Septemvrie 1947.

M.C.

VI copie vol. 4 f 233-235 00209

D E C L A R A T I E

Subscrisul V.Serdici declar următoarele :

In buletinul de presă străină pe care-l predam misiunilor şi ziariştilor străini mai îmi aduc aminte că am mai publicat următoarele : 1). umflarea sarcinilor României în urma întârzierei aplicării armistiţiului,în care arătam datele conţinute într'o notă rezumativă dată mie de dl.Maniu, făcută pe baza unui raport făcut de Ghelmegeanu, raport pe care dl.Maniu l'a avut. (Nu ştiu de unde şi l'a procurat) ; 2). "Cobeligeranţa noastră" scris de mine în care îmi exprimam părerea şi chiar nemulţumirea că nouă, cari am vărsat sânge mai mult decât Italienii, împotriva nemţilor, nu ni s'a acordat cobeligeranţa cum li s'a acordat lor. Comentând acest articol cu dl Cpt.Rey, acasă la mine, d-sa mi-a spus că în adevăr este o mare nedreptate, însă Ruşii n'au voit nici în ruptul capului ; 3) Politica partidului N.T. faţă de Soviete, o notiţă scrisă de mine, despre indicaţiile primite dela dl.Maniu, următor unui atac din "Scânteia", în care se scria că dl.Maniu a fost veşnic împotriva Uniunii Sovietelor. Dl.Maniu mi-a explicat atitudinea dsale din 1919-1920, apoi cu Titulescu, care era N.T., şi însfârşit atitudinea dsale la 23 August şi după 23 August 1944, din care reese că a fost totdeauna de părerea colaborărei cu U.R.S.S. şi mi-a spus să cer lui Coposu şi un extras din dicţionarul politic al U.R.S.S. unde dsa este calificat ca singurul democrat din România. Pe baza acestor date, eu am compus articolul şi am afirmat că în mod constant P.N.T. şi dl.Maniu au fost buni prieteni a URSS; 4) în articolul "Cum se trăeşte în Moldova" trimis de ing.Maxinciu din Scânteia,Vaslui, şi care l'am redat aidoma se zugrăvea marea mizerie din satele Vasluiului. 5) O altă ştire dată în Buletin era privitor la dezor-

./.

M.C.

00210

dinea pe C.F.R. şi povestea incidente diverse de călătorie, halul în care se aflau vagoanele, accidentele depe acoperiş etc. Că la Crivina trenul a fost oprit de o bandă îmbrăcaţi ruseşte cari au confiscaţi bagajele călătorilor. Această notă am primit-o dela Secretariatul general, şi am redat-o întocmai.

ss. V.V.Serdici.

16 Septemvrie 1947.

copie vol. 4. f 236-237

00211

II/

D E C L A R A T I E

Subscrisul V.SERDICI declar următoarele:

In cadrul biroului presei despre care am vorbit în declarațiile anterioare, mai intra în atribuția mea să pregătesc anumite succinte studii economice sau sociale, spre a le prezenta ziariștilor străini, pentru documentarea lor.

N'am făcut însă decât următoarele 2 lucrări - studii: 1/Despre politica tarifară Română și 2/ Despre situația agrară /reforma din 1919/ din România.

In lucrarea despre tariful Vamal am arătat, cele arătate cu ani înainte în Parlament și în broșura mea "Jaful cartelurilor industriale" că o adevărată politică țărănistă trebue să se bazeze pe tarife libere, și că numai tarifele excesiv de protecționiste ale lui VINTILA BRATIANU și MADGEARU, au dus, prin decalarea prețurilor, la pauperizarea țărănimei.-

In lucrarea asupra situației agrare, folosind datele Institutului de Statistică și cele puse la dispoziție de Dl. Prof.CORNATEANU, am arătat transformarea agrară săvârșită în România prin Ref.Agrară din 1919 cu toate urmările ei, fixând punctul, în mod științific, atât de combătut în general, că mica proprietate este mai rentabilă ca cea mare.

Aceste lucrări le-am dat 1/.D-lui MANIU,2/ D-lui GH. POPP.3/ D-lui M.RALEA.4/.Misiunilor Engleze și americane și unor ziariști străini / D-lor KEY și HULICK/ care ziariști nu țin minte.

Buletinul Presei pentru străini nu l-am mai predat Misiunilor Străine din momentul când Biroul Presei a fost preluat de Secretariatul General în Sept.1946.

ss/V.V.Serdici

16 /9/ 1947

copie vol. 4 / 238, 239

00212

D E C L A R A T I E

Subscrisul V.V. SERDICI declar următoarele in complectarea declaraţiilor mele din 4 Septembrie 1947.-

Ultimele date pe cari mi le-a predat D-l. TANCU referitoare la schimbul comercial cu U.R.S.S. le-am predat in câte un exemplar Dlui MELBOURNE şi dlui ROBINSON, insă primele date furnizate de TANCU le-am predat numai Dlui MELBOURNE pe care l-am rugat să le facă o copie şi pentru englezi, dacă crede că îi interesează.-

Am predat-o prima dată numai dlui MELBOURNE pentr că dl. MANIU, in urma uneia din intrevederile cu dl. BERY îi afirmase intre altele, că comerţul român altă dată infloritor a fost redus de guvernul GROZA la un troc medieval. La plecare dl. MANIU mi-a spus să iau contact cu PENESCU pentru a documenta eventual această afirmaţie a dsale şi a preda documentării Dlui MELBOURNE.-

/ss/ V.V. SERDICI

17 Septembrie 1947.-

II

00213

Copie vol. 4. f 240, 241,

DECLARATIE

Subsemnatul V.SERDICI declar următoarele:

In curul intrevederilor pe cari Dl.MANIU le avea cu Miniştrii Străini (Americani sau Englez) Dsa aproape invariabil pronunţa: 1) "toate bogăţiile ţărei sunt jertfite de Guvernul Groza Ruşilor" 2) Comerţul României a ajuns la un nivel de troc medieval prin acorduri unilaterale cu Ruşii, 3) Cu toate recoltele proaste, ni se ia şi ultimul bob de grâu de către Ruşi, 4) Toată producţia Românească merge la Armistiţiu.-

Altădată Dl.Maniu a mai afirmat că Ruşii au pus mâna pe toate Societăţile Comerciale, Industriale şi Bancare mai importante. Atunci Dl.Maniu, dupe intrevedere m'a m'a rugat să caut a le procura cât mai complecte date asupra acestor chestiuni, astfel cum m'a rugase şi anterior să documentez informaţiile pe cari le dădea Dl.Maniu Miniştrilor străini (Englezi şi Americani).

Primele documentări am putut să i le procur şi anume la repartizarea cerealelor, la schimbul unilateral de mărfuri cu Rusia, şi la producţia curentă. In ce priveşte infiltrarea în Societăţile Româneşti, nu am putut aduna materialul cerut de Dl.Maniu pentru documentarea afirmaţiilor făcute faţă de Miniştrii străini, şi chestiunea am abandonat-o spunând Dlui Maniu în prezenţa Dlui Ghilezan că eu nu pot să capăt datele şi că-l rog să însărcineze pe Ghilezan care este în mai bună măsură să le procure. Dl. Maniu m'a desărcinat predând această misiune D-lui Ghilezan.-

V.V. Serdici.

17 Septembrie 1947.

E.F.

(11) copie vol. 4 f 242-243.

00214

D E C L A R A T I E

Subsemnatul VASILE SERDICI, declar următoarele:

Dl.Maniu nu mă avea interpret numai pe mine, din care cauză nu am asistat la toate convorbirile pe cari le-a putut avea cu diverse personalităţi străini.

Astfel ştiu că Dl.Maniu mai folosea pentru traducerea convorbirilor pe Rică Georgescu, pe Sabin Manuilă, pe Niculau Penescu,(pentru franţuzeşte),uneori chiar pe Venetu (zis Contele). Afară de aceastà la Englizi erau Cpt.Key, Dl.Porter şi Dl. Robinson, cari vorbeau destul de bine Româneşte, iar la Americani, Dnii Hulick şi Buta, vorbesc deasemeni bine româneşte.-

Astfel la o întrevedere pe care a avut-o Dl. Maniu la mine în casă cu Dl. Melbourne,prin 1945, traducerea a făcut-o Dl.Hulick, iar eu nu am asistat la convorbire.- Deasemeni ştiu că Dl. Maniu se întâlnea şi în alte case cu străini, fără să le ştiu însă pe toate şi cu ce străini. Astfel Dl.Mihai Popovici mi-a spus în câte-va rânduri că Dl.Maniu s'a întâlnit cu străini la masă la el.- Deasemeni şi la Dr.Jovin.

ss. V.V. Serdici.

17 Septembrie 1947.

E.F.

11

D E C L A R A T I E

Subscrisul VASILE SERDICI declar următoarele :

După ce dl. MANIU s'a mutat dela mine la 22 Dec. 1946, am găsit intr'o zi printre hârtiile lăsate în biroul meu o scrisoare a lui MACHEK, in limba germană Am citit-o / pe 3 pagini hârtie ministerială/ cu mult interes şi am pus-o de'oparte.-

Când l-am revăzut pe dl. MANIU l-am intrebat dacă noi nu trimeteam sau delegam pe cineva la Congresul Statelor Agrariene. Dsa mi-a răspuns că chestiunea nu este actuală deoarece este informat că Polonia şi Jugoslavia vor pune grele condiţii tarifare.-

Intrebarea mea pusă dlui MANIU se leagă de o povestire ce-mi făcuse el cu altă ocazie, cam cu un an înainte, când cu lux de detalii mi-a spus că el discutase incă din 193o cu Briand formarea unui bloc al Statelor Agrariene, idee care Briand o primise cu mult entuziasm şi care-l sfătuia s'o discute şi cu MUSSOLINII. A voit să vorbească şi cu MUSOLINII, insă intre timp MIRONESCU demisionând la Bucuresti fără autorizaţia dsale, intrevederea nu mai s'poate cere, căci MANIU devenise prin acea demisie un simplu particular.

/ss/ V.V. SERDICI

17 Septembrie 1947.-

N.M.

(2)

00216

copie vd. 4 f 246-247

D E C L A R A T I E

Subscrisul V. SERDICI declar următoarele :

La inceputul lui Januar 1947,cu ocazia prezenţei mele la Dl. R. MELBOURNE care mă chemase să-mi ceară părerea Dlui MANIU asupra ajutorului economic,dl. Melbourne mi-a remis pentru dl. MANIU o pagină scrisă la maşină cuprinzând vre'o 9-lo intrebări,la care dl. MANIU era rugat să răspundă.-

Din întrebările acestea reţin cam următoarele: 1.- Care a fost acţiunea opoziţionistă, şi cum s'a manifestat,cu P.N.T. sub Antonescu.- 2.- Ce cuprindeau memoriile adresate lui Antonescu,cerându-le chiar in copie.- 3.- De ce a demisionat ATA CONSTANTINESCU din guvern şi de ce a fost numit..../urmaşul lui/. 4.- Situaţia celor 3 biserici / ortodoxă,unit,protestant/ 5.- Activitatea lui Gh. BRATIANU sub ANTONESCU 6.- Acte de sabotaj comise sub ocupaţia germană etc.-

~~xxxx~~ Acest chestionar l'am remis câte-va zile in urmă,prin COPOSU sau Banii Ghica,cari plecau la Sibiu,dlui MANIU. N'am primit nici un răspuns. La 31 Ianuarie,când am fost eu la Sibiu,l-am intrebat pe Dl. MANIU dacă l'a ~~xxxxxxxxxxx~~ confecţionat răspunsul. Dsa mi-~~x~~ l'a restituit,spunându-mi să-l dau lui PENESCU, care va răspunde. Despre Memorii mi-a spus că mi le va da COPOSU, dar care nu mi le-a dat niciodată, tot spunând că le are ba acolo,ba dincolo.-

Ajuns la Bucuresti,i-am trimis chestionarul lui PENESCU. N'am primit niciodată vre'un răspuns. Am rămas cu impresia că nu se doreşte a se răspunde.-

/ss/ V.V. Serdici

17 Septembrie 1947.-

II

copie vol 4 f 248, 249.

00217

DECLARATIE

Subsemnatul VASILE SERDICI Declar următoarele :

Prezentându-mi-se trei pagini hârtie ministerială bătute la maşină cuprinzând intrevederea BERY-MANIU despre întoarcerea Dlui BERY din America, şi vizâte de dl. MANIU pe ziua de 16 Septembrie 1947, cu menţiunea făcută de dsa că, corectările sunt făcute de el, dar că nu tot conţinutul corespunde vederilor sale, document vizat de El. SERDICI in ziua de 12 Septembrie 1947, afirm că conţinutul documentului este o absolută fidelă reproducere a conversaţiei avute loc în finele Septembrie 1946, / sau inceputul Octombre 1946/ intrevedere la care am luat parte ca interpret.-

Imi aduc aminte cu preciziune, că toate cele arătate in documentul de mai sus au fost traduse de mine exact cum sunt înfăţişate aci, atât în ce priveşte cele spuse de Dl. BERY, cât şi cele expuse de dl. MANIU.-

/ss/ V.V. SERDICI

17 SEPTEMBRIE L(&§'+

/II. copie vol. 4. f 250-252, 00218

DECLARATIE

Subsemnatul VASILE SERDICI declar următoarele: Pe la sfârşitul lui Sept.1946 sau începutul lui Octombrie 1946 am fixat Dl. Maniu audienţă la Dl.Berry imediat la întoarcerea acestuia din America. Intrevederea a avut loc la ora 17 în localul Misiunei Americane de faţă fiind Dl. Melbourne, iar subsemnatul ca interpret. Dl. Maniu a urat bun sosit Dlui Berry, după care Dl.Maniu a protestat împotriva falsificărei registrelor electorale de către Guvernul Român arătând că prin falsificarea alegerilor se va alege un Parlament pur comunist care va cere anexarea imediată a României la U.R.S.S. şi a accentuat că prin aceasta Anglia şi America nu vor mai putea spera să găsească în România un punct de reazim.

Ţin minte că a cerut demiterea Guvernului şi amânarea alegerilor, contrariu el vrea să retragă din Guvern Ministrul N.T. (Haţiegan)

Dl.Berry a spus că ar fi o mare greşeală retragerea din alegeri sau retragerea din Guvern, arătând că acelaş sfat a dat şi partidului Liberal (Brătianu). A mai adăugat că nici într'un caz Dl.Maniu să nu procedeze la o astfel de măsură fără a-l consulta şi pe Dsa, arătând totodată că retragerea din Guvern a Ministrului N.T.,şi a celui Liberal,Guvernul Român nu va mai fi un Guvern reprezentativ şi ca atare cu un astfel de Guvern nu se va semna Tratatul de Pace, cea ce ar avea de efect ca România să continue a fi ocupată de armata rusească.

In aceaş întrevedere îmi aduc aminte că Dl. Berry i-a mulţumit Dlui Maniu pentru activitatea dusă la Paris în timpul conferinţei de Pace decătre echipa D-sale formată din Gafencu, Tilea, Creţianu,cari au fost de mare ajutor prin munca depusă şi prin datele furnizate.-

E.F. ..//..

In cursul aceloaşi întrevederi Dl. Maniu a rugat pe Dl. Berry ca să dea ajutor la formarea unui Guvern naţ.-ţărănist în străinătate, care va fi un Guvern Român al Rezistenţei, contra Guvernului din Tară.- Dl.Berry a răspuns că va informa Guvernul U.S.A asupra cererilor Dlui Maniu inclusiv Guv. de rezistenţă şi că îi va da răspunsul, atrăgându-i atenţia Dlui Maniu că asupra tuturor lucrurilor discutate în această întrevedere să aştepte întâi răspunsul său.-

Mai mi-aduc aminte că Dl.Berry într'un răspuns dat D-lui Maniu la aceasta intrevedere a arătat că problema României nu se poate soluţiona în mod izolat, şi împreună cu celelalte probleme existente. Intrevederea aceasta mi-aduc aminte că a fost lungă şi a durat aproape 3 ore.-

ss. V.V. Serdici

17 Septembrie 1947.

copie vol. 4 f 253, 254,

00220

DECLARATIE

Subscrisul VASILE SERDICI declar următoarele:

Relativ la intrevederea avută de Dl.MANIU în casa mea cu deputatul Platt Mills, îmi aduc aminte că a asistat şi Dl.CARANDINO, care traducea conversaţia în franţuzeşte. Eu am asistat numai pe frânturi, veneam şi eşeam, servindu-i cu una sau cu alta. Eu nu aveam raporturi personale cu Carandino, şi mă indispunea prezenţa lui impusă în casa mea.-

Platt-Mills, un om tânăr, exuburant de sănătate, vorbea f. politicos cu Dl.Maniu, une-ori cu o mică notă ironică, dar nici odată ofensătoare. Nu-mi aduc aminte nimic din ce au discutat. - Imi amintesc numai că la plecarea lui Platt Mills şi a lui Carandino am spus dlui Maniu că în general omul e simpatic şi binevoitor.-

ss. V.V. Serdici.

18 Septembrie 1947.

E.F.

Copie vol. 4. f 255, 256, 00221

D E C L A R A T I E

Subscrisul V. SERDICI declar următoarele :

La una din ultimele intrevederi pe cari Dl. MANIU le-a avut cu dl. BERY, şi la care am asistat ca interpret, dl MANIU a rugat pe dl. BERY ca să intervină pe lângă autorităţile americane competente să înlesnească plecarea Dlui VISOIANU din Frankfurt, unde se află reţinut de o bucată de vreme.-

Dl. BERY a promis concursul Dsale.-

/ss/ V.V. SERDICI

18 Septembrie 1947.-

copie vol. 4. f 257, 258.

00222

DECLARATIE

Subscrisul V ŞERDICI, declar următoarele :

Cu ocazia unei întrevederi avute de dl. MANIU cu dl. general SCHAYLER in casa dlui LEUCUTIA, eu fiind chemat de dl. MANIU ca interpret, dl. MANIU l'a rugat pe dl. general SCHAYLER să intervină la autoritățile competente pentru ca să se acorde cât mai curând viza de intrare in U.S.A. pentru dnii. MALAXA şi AUSCHMITT, cari o aşteptă deja de o bucată de vreme la LONDRA.-

Intrebându-l ulterior pe dl. MANIU dece a intervenit pentru acei doi domni, mi-a spus că bine a făcut dsa., şi că de atfel tot el i-a împăcat inainte de plecarea lor din România.-

/ss/ V.V. ŞERDICI

18 Septembrie 1947.-

copie vol. 4. f 259–260,

00223

D E C L A R A T I E

Subscrisul VASILE SERDICI, declar următoarele:

Pe Mrs. Thaer, ziaristă americană o cunosc prea puţin întrucât am văzut de două ori: odată la mine acasă când a venit să arete Dlui Maniu o telegramă care o trimisese ziarului ei în acea dimineaţă, şi a doua oară la o masă la care eram invitaţi şi Dsa şi eu, fiind prezent şi Dl.Maniu, la Athenee Palace.

Intre Mrs Thaer şi Dl.Maniu servea ca interpret, cât pe franţuzeşte, cât pe englezeşte, BANI GHICA, care nu stăpâneşte prea bine aceste limbi în special limba engleză.-

Stiu că Bani Ghica eră în bune relaţii cu Mrs Thaer, la care se refugiase pe câte-va ore, când era urmărit de poliţie. Reţin acest lucru numai de acea pentru că Bani Ghica îmi spunea ulterior că el a urcat cele 2 sau 3 etaje pe scări la Athenée Palace decât poliţia în lift.

V.V. Serdici

18 Septembrie 1947.

E.F.

copie vol. 4. f 261, 262.

(I)

00224

DECLARATIE

Subscrisul VASILE SERDICI, declar următoarele:

Intr'o zi prin luna Aprilie 1947, mi-a telefonat D-ra MARIE MADELAINE ANGHELESCU, fosta mea colaboratoare din 1944 la Buletinul Presei, că un ziarist american FONST, sosit din Berlin, ar dori să mă vadă. Cu alte cuvinte, dânsa fiind întrebată cu cine poate discuta anumite probleme din Ardeal, A-ra ANGHELESCU m'a indicat pe mine. Si a adăugat că sunt aşteptat după masă la ora 15 în camera Nr.1 al Hotelului Atheneum Palace.

M'am prezentat la acea oră. Am găsit pe Dl. FONST şi un coleg al D-sale. Dl. FONST după câteva întrebări superficiale relativ la situaţia politică momentană, a venit la subiectul care am văzut că-l interesa în special, şi anume chestiunea saşilor din Ardeal.

I-am dat toate explicaţiile, menţionând că debutul meu în viaţa politică a fost creiarea unei organizaţii judeţene în Târnava Mare, în 1930-1932, numită "Blocul Românesc" care era în special îndreptată împotriva privilegiilor saşilor în Ardeal. I-am arătat ca Stat în Stat formau saşii, şi efectul negustoriei de voturi pe cari o practicau cu toate guvernele asigurându-şi astfel o situaţiune cu totul privilegiată în judeţe locuite de ei. I-am arătat apoi purtarea trădătoare de Ţară pe care au avut-o din 1940-1944 sub conducerea lui ANDREAS SCHMIDT şi în sfârsit soarta care o ispăşesc acum, fiind totalmente expropiaţi şi socotiţi ca elemente naziste.

Nu i-am dat nici o lucrare sau notă scrisă în această privinţă, D-sa luându-şi note după cele arătate de mine.

ss/ V.V. Serdici

18/9/1947

copie vol. 4 f 263-267.

00225

D E C L A R A T I E

Subscrisul VASILE SERDICI, declar următoarele:

1/. Lt. apoi Cpt. KEY. L-am cunoscut la o mică agapă oferită în casa mea, în garsoniera care o ocupau, nora și fiul meu, care-l cunoscuseră în societate.

Aceasta prin Octombrie 1944, când am preluat biroul presei, am avut contact mai des cu dânsul, împrietenindu-ne chiar într'un anumit grad.- KEY este un tânăr, vre'o 27 ani, era încă student și urmase o școală de limba română la Londra. Vorbea destul de curățel limba noastră.

La rugămintea lui i-am aranjat câțiva vânători în Jud. Târnava Mare, la Criț, Racoz și Rondoș.-

La aceste vânători KEY adusese cu el pe Dl. General GREER, pe camaradul său HOGG și pe maiorul YONNG.-

2/. Maiorul HOGG. L-am întâlnit de 2 sau 3 ori cu Cpt. KEY. N'am avut nici un fel de alt contact cu el. /Era ofiter la Mis. Engleză/

3/. Tot astfel cu Maiorul YONNG /ofiter la Misiunea Engleză/

4/. Grl. Brigadier GREER. L-am cunoscut cu ocazia vânătoarei dela Racoz. La Bucuresti l-am revăzut o singură dată, la D-sa acasă, când m'a invitat ca semn de mulțumire pentru vânătoarea oferită. Era de față și D-na GREER. Grl. GREER era secundul lui STEVENSON, Vice-Amiral, Comandantul Misiunei Militare Engleze.

5/. Pe Vice-Amiralul STEVENSON l-am cunoscut o singură dată în împrejurările arătate.

6/. Dl. IVOR PORTER, Secretar de Legatie. L-am cunoscut când era șeful Oficiului de Presă Britanic, șeful lui KEY. In aceasta calitatea l-am văzut numai odată.

Apoi l-am întâlnit mai des, la intrevederile cu Dl. MANIU, asistând pe Dl. HOLMAN, apoi l-am invitat eu la noi acasă

./.

00226

la masă de 2 ori,şi D-sa m'a invitat odată la dânsul la masă, în Str.Londra.

7/. Dl.SARELL.Consilier de Legatie.L-am cunoscut în timpul concediului D-lui HOLMAN şi l-am văzut cu totul de 3 ori.

8/. Dl.ROBINSON,Atasat Comercial,pe care nu l-am cunoscut decât cu ocazia unei intrevederi a D-lui MANIU cu Dl.HOLMAN,şi după aceea de 2 ori maximum 3 ori în clădirea Legatiei.

9/. Dl.Ministru HOLMAN,care l-am cunoscut ca interpret al D-lui MANIU,şi singur odată,când m'a chemat să-mi predea o notă la Legatie.

Apoi l-am întâlnit odată la un ceai la Dl.BENETT,şi odată fiind invitat la masă,seara de D-sa la el acasă,cu ocazia vizitei la Bucuresti a Secretarului General al Partidului Laburist Dl.MORGAN PHILIPS.

10/. Dl.BENETT,care a venit odată cu plecarea D-lui KEY,care l-am văzut odată la mine acasă,când a venit cu Dl. PORTER pe la orele 12 la amiazi,ca vizită de prezentare cred, şi odată m'a invitat la un ceai la el acasă.N'am avut nici un fel de alte raporturi cu el.El era prieten cu fratele meu Ed. SERDICI,împuşcat ca comunist la Belgrad /Baniţa/ la 5 Martie 1942, şi aceasta ne-a apropiat.

Dela Americani am cunoscut după date cronologice:

1/. Dl.CHARLES HULICK,cu care m'am cunoscut la un supet oferit de BANI GHICA,când era încă însurat cu fata D-lui BUJORIN,în Str.Dionisie.

Apoi l-am revăzut la Misiunea Americană,predându-i Buletinul Presei.

M'am invitat de 2 ori la masă în Soseaua Jianu,şi a fost de 2 ori la mine la masă.Apoi l-am revăzut la Misiune, unde uneori asista la intrevederile cu Dl.MANIU.

La urmă eram în bune şi cordiale relaţii prieteneşti.

2/. Dl.MELBOURNE l-am cunoscut numai când am început să servesc de interpret D-lui MANIU.Nici nu reamintesc ocazia când s'a întâlnit înainte de aceasta cu Dl.MANIU la mine,când nici nu ştiam cum îl chiamă.

3/. Dl.BERRY,pe care l-am cunoscut exclusiv cu ocazia intrevederilor avute cu Dl.MANIU.

4/. Dl.FUGUSON,atasat comercial,pe care l-am văzut de 2 ori,când Dl.MELBOURNE îi ordonase să-mi pună la dispozitie literatura economică.

./.

5/. Dl.BUTA, pe care l-am cunoscut f.puţin, dar fiind familia sa originală din Făgăraş, vorbeam româneşte cu el şi relaţiile erau oarecum înlesnite.

ADAUG

Pe Dl.CHANDLER l-am cunoscut numai cu ocazia mesei la care am fost invitat la Dl.HOLMAN. Nu ştiu nimic despre el.

Pe Dl.General SCHUYLER desigur l-am cunoscut, fiind odată interpret între el şi Dl.MANIU la locuinţa D-lui LEUCUTIA şi odată la locuinţa D-sale.

N'am avut nici un contact pur personal cu D-sa.

Pe Dl.Maior BOLTON l-am cunoscut o singură dată când, însoţit de Maiorul Sovietic JIGLOV, a venit la masă la mine acasă.-

ss/ V.V.Serdici

16 /9/1947

copie vol. 4. f 268, 269.

00228

D E C L A R A T I E

Subscrisul VASILE SERDICI declar următoarele :

Când am condus şi redactat " BULETINUL PRESEI" STRAINE" pentru informarea partidului nostru am reprodus in Buletinul acesta articole economice şi politice pe cari le găseam în presa străină şi în buletinele oficiale ale Misiunilor engleze şi americane pe cari le primeam regulat. Linia mea însă exprimată şi verbal era să nu se publice nimic ce ar constitui un atac in contra Rusilor / Poate fi intrebaţi asupra acestuia lucru foşti mei colaboratori: Dra Maria M Anghelescz, Inginer Stoenescu Oscar şi Dna Colette Bruteanu/

Când Buletinul, in urmă demisionării mele a trecut la secretariatul general şi-l conducea MOCANU nu s'a procedat astfel.

Cetindu-l aproape zilnic / căci îl primea Dl. MANIU in plic in fiecare zi/ am constatat că se dă mare preferinţă articolelor critice faţă de Soviete. De aceea intr'o zi cam Noembrie- Decembrie 1946 am şi spus Dlui MANIU că buletinul a devenit o recenzie de articole anti-sovietice, dl. MANIU n'a răspuns nimic.-

Stiu că MOCANU lucra la Biroul Presei cu încă 5 funcţionarii.-

/ss/ V.V. SERDICI

19 Septembrie 1947.-

00229

D E C L A R A T I E

Subscrisul VASILE SERDICI declar următoarele :

Intrebând intr'o zi mirat fiind de cheltuielile mari pe care şi le permitea GAFENCU, de unde are atâţia bani Dr. VIRGIL SOLOMON sau AUREL LEUCUTIA mi-au explicat, cum pe vremea ministeriatului de externe a lui VISOIANU a transferat la Istambul, pe numele lui CRETZEANU, o sumă de 22 milioane franci elveţieni.-

Această sumă CRETZEANU apoi n'a mai restituit-o sau decontat-o, ci a transferat-o la Zürich, de unde acum GAFENCU şi ceilalţi trăiesc.-

/ss/ V.V. SERDICI

19 Septembrie 1947.-

copie vol 4 f 270-271

00230

D E C L A R A T I E

Subscrisul VASILE SERDICI, declar următoarele:

Recunosc scrisoarea adresată mie în calitate de şef al organizaţiei N.T. Târnava-Mare, scrisă de Secret. General al Organizaţiei avocat Vasile Pintea, care la 7. XI.1946 îmi comunică la Bucureşti, unde mă aflam de câteva zile şi în care îmi comunică că "a luat măsuri ca să poată depune în orice moment tabloul oamenilor de încredere, atât pentru noi cât şi pentru Socialişti pe locurile cărora vom introduce tot oameni de ai noştri pentru ca astfel să avem câte 8 la fiecare secţie de votare".

Este adevărat că în judeţul Târnava-Mare, al cărui şef de organizaţie am fost până la disolvarea partidului N.T., în Iulie 1947, secretarul General Pintea a stat de vorbă cu Dl. Basil Munteanu, şeful organizaţiei Socialiste (Titel Petrescu) şi apoi când am venit la Sighişoara am stat şi eu de vorbă cu Dl. Munteanu şi am căzut de acord cu el: ca organizaţia N.T. de sub şefia mea să-i desemneze din rândurile noastre oamenii de încredere, câte 4 de fiecare secţie de votare, care să fie asistenţi şi delegaţi pe lângă fiecare birou electoral de secţie. (2 asistenţi şi 2 delegaţi). Organizaţia noastră a desemnat din rândurile noastre pe aceşti asistenţi şi delegaţi în total 196, figurând pe legitimaţii ca delegaţi şi asistenţi ai partidului Socialist (Titel Petrescu).-

Dl. Munteanu declarându-ne că n'are oamenii necesari, în organizaţia sa.

Nu ştiu ce s'a făcut în alte judeţe, însă ştiu că hotărârea era ca şi în alte judeţe să se procedeze la fel aceasta pentru a ajuta partidul Socialist Titel Petrescu, dar în acelaş timp partidului N.T., căci în felul acesta ne dublam numărul asistenţilor şi al delegaţilor.-

ss. V.V. Serdici.

20 Septembrie 1947.

E.F.

copie vol. 4 f 272, 273,

(11)

00231

D E C L A R A T I E

Subsemnatul V. SERDICI declar următoarele:

Cam prin 1945 Căpitanul Keg mi-a cerut relaţiuni despre mişcarea şi organizarea muncitorească din România.

Eu le-am dat prea sumar pentru că nu cunoşteam problema. De această problemă se ocupau alţii din P.N.T. /Ilie Lazăr, Georoceanu , Veniamin/.

Cpt. Keg s'a dus atunci la Dl. Maniu cu care vorbea româneşte şi i-a cerut aceiaşi chestie. In urmă Cpt. Keg m'a batjocurit spunând că ceeace nu i-am dat eu i-a dat Dl.Maniu.

Intr'o conversaţie ocazională Dl. Melbourne m'a întrebat cine este Dl.Ralea şi cce ştiu din trecut despre el..

I-am dat informaţiuni bune.

Tot astfel m'a întrebat tot Dl. Melbourne, ce ştiu despr Preotul Vască.

Am auzit că n'am auzit de el. Ulterior informându-,ă am comunicat că Dl. Vască a fost N.T. şi apoi a trecut la F.N.D. şi alte mici detalii pe care le aflasem.

N. V. Serdici 20/9/47.

copie vol 4. f 274, 275,

00232

D E C L A R A T I E

Subscrisul V.SILE SERDICI declar :

In Septembrie 1944 mă aflam in str. Sfinţiilor lo la dl. MANIU impreună cu multă lume,inclusiv ILIE LAZAR,dl. MANIU era şi Dsa prezent.-

La un moment au intrat pe uşe un grup de tineri care păreau entuziaşti,din tineretul N.T.,cari s'au adresat de îndată dlui ILIE LAZAR,în prezenta dlui MANIU,cerându-i să vie de îndată în str. Clemenceau nr.6,şi să le vorbească intru cât ~~xxxţi~~ GARZILE IULIU MANIU cari pleacă sunt încolonate şi se află multă lume pe stradă.-

Dl. ILIE LAZAR s'a ridicat imediar,a salutat pe dl. MANIU,zicând " Dl. Preşedinte,mă duc să le vorbesc aşa cum ştiu eu şi să fiţi mândru de ei".-

A plecat imediat,iar a doua sau a treia zi când l'am revăzut mi-a povestit cu emfază marele succes oratorie pe care l'a avut.-

/ss/ V.V. SERDICI

21 Septembrie 1947.-

copie vol. 4 f 276,277,

00233

D E C L A R A T I E

In declarația din 6 Septembrie 1947 arătați că dl. MANIU la intrevederea avută cu dl. BERY pela sfârșitul lunei Martie sau inceputul lunei Aprilie 1947 a cerut părerea guvernului U.S.A. dacă să folosească violență pentru răsturnarea Guvernului român deoarece și acesta folosește procedee ilegale și violente față de P.N.T.

Cari sunt acele prodedee ilegale și violente la ori se refera dl. MANIU cu ocazia acestei intrevederi.

RASPUNS

Subsemnatul VASILE SERDICI răspund următoarele:

Se referea în acest moment, April 1947 la arestările făcute de guvern în rândurile membrilor P.N.T.

Despre acestea a vorbit atunci dl. MANIU.-

/ss/ V.V. SERDICI

21 Septembrie 1947.-

copie vol 4. f 278,279.

00234

D E C L A R A T I E

Subsemnatul VASILE SERDICI declar următoarele:

In şedinţa delegaţiei permanente, la care fuseseră invitaţi şi şefii de organizaţie aflatori în Capitală, în Ianuarie 1946, după desemnarea membrului N.P. în cabinetul GROZA, dl MANIU a ţinut un lung discurs de închidere.-

Şi în acest discurs, ca şi în cel ce-l va face la Comitetul Executiv din 30 XI.1946, Dl MANIU a făcut o lungă referinţă, extrem de insistent de elogivară la dl. PENESCU, pentru munca neobosită şi inteligentă care a făcut-o întru informarea Miniştrilor şi Ambasadorilor străini/ anglo-americani/.-

In plus la 30 XI. 1946, dl MANIU a executat în afară de cele arătate mai sus şi asupra ~~xxxxxx~~ muncei depuse de dl. PENESCU pe lângă dl. M ETHRIDGE, pentru care am dat declaraţie separată.-

/ss/ V.V. SERDICI

22 Septembrie 1947.-

copie vol. 4 f 280, 281,

00235

D E C L A R A T I E

Subscrisul VASILE SERDICI declar următoarele:

In ziarul " SCANTEIA" apărând o notiţă care anunţă că în xixx câte-va zile Ministrul Marei Britanii va vizita Palatul Parlamentului, dl. MANIU m'a chemat în grabă /cam prin Aprilie 1947/ şi m'a întrebat ce-i cu această ştire şi că trebuie să merg la dl. HOLMAN să mă informez.-

Cu toate că şi în zilele următoare şi apoi mai cu seamă când a apărut ştirea că dl. HOLMAN în campania Dlu deputat conservator Joynson Hicks au vizitat Parlamentul, dl. MANIU mă presa să mă informez ce rost a avut aceea vizită, eu nu m'am dus şi prin diverse pretexte am tot amânat. Motivul era că nu vedeam cum pot merge la un Ministru străi să-l întreb de ce a făcut sau nu a făcut un lucru.-

/ss/ V.V. SERDICI

22 Septembrie 1947.-

copie vol. 4 f. 282–283

00236

D E C L A R A T I E

Subsemnatul VASILE SERDICI declar următoarele :

Prin vara anului 1946 a venit pentru întâia oară la mine un oarecare Gălmeanu care mi-a spus că a lucrat la Siguranţă dar că a fost epurat, însă păstrând contact cu foştii lui colegi caută să afle cât mai mult de tot ce este în legătură cu P.N.T. şi că va veni la mine să-mi comunice regulat tot ce află.-

Informaţiile lui erau cam de această natură: " Pascu informează siguranţa" / Pascu este secretar gral adjunct la P.N.T./ " Siguranţa cunoaşte toate chestiunile cari se discută în forurile P.N.T.-ului. Indiscuţiile provin din anturajul dlui Penescu"," Organizaţia de Olt este pe care de destrămare," singuranţa se interesează foarte mult de Biroul Presei," Mituş Ionescu este agent al Siguranţei" şi multe altele.-

Uneori, dar foarte rar, comunicam vre'unul dintre aceste informaţiuni celor vizaţi căci văzusem că aproape totalitatea lor erau informaţii eronate şi fără importanţă.-

Lui Gălmanu i-am dat o singură dată 300.000/trei sute mii/ lei aceasta din dispoziţia dlui Maniu, bani i-am primit dela Casierul Central Mihăescu.-

Gălmeanu a cerut acesti bani pentru un fost coleg al lui actualmente în siguranţă dela care pretindea că are informaţiile de cari am vorbit mai sus.-

Arăt cu această ocazie că este singurul caz când am dat bani pentru informaţii şi aceasta cu aprobarea dlui Maniu. In nici un alt caz n'am dat şi nici unei alte persoane.-

/ss/ V.V. Serdici

22 Septembrie 1947.-

copie vol. 4 f 284-286

00237

DECLARATIE

Subscrisul VASILE SERDICI declar următoarele:

Intr'o zi a venit la mine un domn Cârje care mi-a spus că a fost trimis la mine de către dl. Mihalache pe care l'a servit bine şi mai multă vreme făcând gardă personală şi un buletin informativ pentru dl. Mihalache. Eu nu ştiu ce curpindea acel buletin informativ. M'a rugat să-l angajez, căci vorbeşte bine englezeşte şi că pentru aceasta l'a trimis dl. Mihalache la mine.-

Eu i-am răspuns lămurit că nu am birou şi nici un serviciu de informaţie, ci numai biroul de Presă străină a partidului şi că îmi pare rău că nu-l pot angaja ştiind asa de bine englezeşte, dar că nu am buget, nici fonduri.-

Atunci m'a rugat să-l recomand pentru vre'un serviciu la Americani, repetând din nou că este recomandat de dl. Mihalache.-

I-am răspuns că-l voi recomanda dlui Hulick dela Americani, având în vedere că este trimis de dl. Mihalache, şi în adevăr am dat o carte de vizită pentru dl. Hulick, în care rugam să fie angajat, că vorbeşte bine englezeşte şi că-l recomandă dl. Mihalache.-

N'a venit pela mine ca să-mi spună dacă a fost primit sau nu şi mult după acea, trecând intr'o zi ~~pixxx~~ pela Lido, l'am văzut în poartă şi mi-a spus că a fost angajat ca intendent la Lido care fusese inchiriat de Americani.-

Toate acestea s'au petrecut cam prin 1945-1946

Dupe această nu l'am mai văzut până în 1947, când a venit la mine ca intr'un sentiment de recunoştinţă să mă prevină că se fac din nou arestări.-

./.

Apoi a venit altă dată spunându-mi că are un bun prieten, care este intr'o bună situaţie de a furniza tot felul de informaţii interesante şi că mă roagă să-l recomand la Americani. Mi-a adăugat că prietenul său îl aşteaptă pe stradă şi că poate să-l cheme în curte. I-am spus că nu am nevoe să-l cheme, să-mi aducă un curriculum vitae şi poate buletin de probă şi că voi vedea ce pot face.-

Câteva zile după acea mi-a adus curriculum vitae a lui Drăgănescu, dar nu ţtin minte să-mi fi adus buletinul de probă deoarece nu-mi amintesc delor de ce natură erau aceste informaţii. I-am spus să aştepte câte-va zile şi voi vedea ce pot face. Când a mai revenit, i-am spus că am vorbit la Americani şi că să aştepte răspunsul la adresa indicată în curriculum vitae.-

Declar că răspunsul dat lui Cârje de către mine nu corespundea realităţii intru cât nici n'am vorbit la Americani despre această angajare intrucât ştiam dela dl. Melbourne că nu trebuie avută incredere în aceşti aşa zişi informatori cari nu urmăresc altceva decât să ia bani, venind cu ştiri fanteziste. Aceasta mi -e spusese dl. Melbourne mai inainte cu o bucată de vreme in următoarea imprejurare: i-am comunicat dlui Melbourne în casa dlui Hulick, fiind invitat la masă, că un anume Gălmeanu, agent mi-a comunicat că" Buta" dela Misiunea Americană, ar fi informator al Siguranţei. Dl. Melbourne a protestat şi mi-a spus că Buta e un om cinstit şi că agenţii invită astfel de ştiri pentru a câştiga bani, şi că dsa are referinţă în această chestiune.-

/ss / V.V. Serdici

22 Septembrie 1947.-

copie vol. 4. f 287, 288.

00239

D E C L A R A T I E

Subscrisul VASILE SERDICI, declar următoarele:

In primele zile ale lui Ianuarie 1946, am fost trimis de dl. MANIU la dl. MELBOURNE cu o comunicare. După ce am transmis comunicarea, dl. MELBOURNE a convorbi cu mine despre diverse, şi mi-a spus să comunic dlui MANIU că ar fi de dorit că delegaţia permanentă N.T., să recomande pe MIHALACHE ca ministru în guvern.-

Intr'adevăr din partea P.N.T,-ului dl. MANIU a propus pe dl. MIHALACHE, care însă a fost refuzat de guvern.-

/ss/ V.V. SERDICI

22 Septembrie 1947

copie vol. 4 f 289, 290,

00240

D E C L A R A T I E
========================

Subscrisul VSILR SERDICI declar următoarele: ca o continuare la declaraţia mea din 2 Septembrie 1947 în care relatam cele discutatr de dnii MANIU şi Lawrence la intrevederea pe care au avut-o la finele lunei Iunie 1947, începândul Iulie 1947.-

Dl. Maniu printre altele i-a mai spus Dlui Lawrence că în momentul de faţă Ruşii fortifică în grabă litoralul Mărei Negre la Constanţa spre Varna.-

/ss/ V.V. SERDICI

22 Septembrie 1947.-

copie vol. 4 f 291-292,

00241

P R O C E S - V E R B A L

de confruntare.-

Astăzi 22 Septembrie 1947.-

Noi, C. Mihalcea Inspector General de Poliţie, asistat fiind de Dl. M. Dulgheru Inspect general de Poliţie, procedând la confruntarea dintre dnii Iuliu Maniuşi Vasile Serdici, constatăm următoarele :

IULIU MANIU :

Imi amintesc că la una din întrevederile ce am avut cu dl. Berry, am discutat cele consemnate în nota aid-memoir şi pe care a vizez, însă nu-mi amintesc dacă dl. Serdici sau altcineva a scris-o la maşină.-

Recunosc că eu am făcut corecturile dupe această notă întrucât, mi s'a părut cu nu s'a notat exact discuţia.- Cu privire la pasagiul relativ la infinţarea unui guvern de rezistenţă în străinătate, declar că întradevăr în partidul nostru existau fruntaşi care cereau acest lucru şi atunci eu am discutat cu dl. BERRY tangenţial şi nu m'am dus special pentru acest lucru, ci legătura a venit atunci când i-am mulţumit pentru ajutorul dat spre a putea trimite în străinătate câţiva prieteni în străinătate.-

Precizez că prin ajutorul dat înţeleg înlesnirea ce mi s'a făcut spre a trimite şi a ajunge prieteni mei ~~xxx~~ în străinătate.-

/ss/ IULIU MANIU

VASILE SERDICI

Aceată intrevedere a dlui Iuliu Maniu cu Dl. Berry a avut loc la Misiunea Americană în luna Septembrie 1946, imediat după înapoierea Dlui Berry din America, cu serviciul de interpret la discuţii.- Nu am redactat eu nota însă când am citit-o mi-am dat seama că exprimă ideile şi părerile schimbate cu acea ocaziune de Dnii Maniu şi Berry

./|.

Precizez că pasagiul referitor la înfiinţarea unui guvern de rezistenţă în străinătate, dl. MANIU, după ce a mulţumit Dlui Berry pentru ajutorul dat spre a-şi trimite prieteni în străinătate i'a spus că ar fi putut constitui un guvern de rezistenţă în străinătate şi că ar mai putea să-l constitue, întrebându-l dacă guvernul American ar aproba un astfel de lucru.- Dl. Berry i-a răspuns că se va informa şi va răspunde.- Nu cunosc ce răspuns a dat.- Alte detalii cu privire la constituirea acestui Guvern de rezistenţă nu s'au discutat.-

/ss/ V.V. Serdici,

Drept care am dresat prezentul Proces-Verbal aspre cele legale.-

INSPECTOR GENERAL
/ss/ C. Mihalcea
/ss/ M. Dulgheru, asistent

/ss/ Iuliu Maniu
/ss/ V.V. Serdici.-

copie vol. 4. f 293 – 295 242 bis

P R O C E S - V E R B A L

de confruntare.-

Astăzi 22 Septembrie 1947.-

Noi, C. Mihalcea Inspector General de Poliţie, asistat, fiind de dl. M. Dulgheru Inspector General de Poliţie procedând la confruntarea dintre Iuliu Maniu şi Vasile Serdici constatăm următoarele :

IULIU MANIU

Imi amintesc că am primit un plan de organizare al Armatei dela col. Stoika printr'o persoană al cărui nu mi-l amintesc şi pe care l-am inapoiat persoanei care mi l-a înmânat fără să-l studiez. Nu am cunoştinţă că acest plan a fost predat undeva.-

Consideram că planul urma să fie studiat.-

/ss/ Iuliu Maniu.-

VASILE SERDICI

Prin luna Aprilie 1947 Col. Stoika Stefan a venit la mine acasă şi mi-a prezentat un plan de organizare al Armatei cu rugămintea să-l transmit Dlui Maniu.-

Nu l-am citit, l'am predat Dlui Maniu, căruia i-am spus că este lucrarea dlui Col. STOIKA şi după ce l-a citit, am ~~xxxxxxx~~ intrat în camera D-sale, mi-a restituit lucrarea şi l-am intrebat dacă pot să-l predau Dlui Malborune Dsa mi-a răspuns că pot să-l predau, ceeace eu am făcut.-

/ss/ V.V. Serdici.-

IULIU MANIU

Să răspundă Dl. Serdici ce cuprindea planul: un plan pentru viitor sau o critică şi o îndreptare pentru situaţia actuală.-

/ss/. Iuliu Maniu

VASILE SERDICI

Dl. col. Stoika după ce mi-a desvoltat conferin_

./.

ţa ţinută la organizaţia militară, mi-a spus că planul se referă la starea armatei şi la îndreptarea situaţiei. Repet că planul nu l-am citit, dar este cel vizat de mine şi de col. St. Stoika.-

/ss/ V. Serdici

Drept care am dresat prezentul proces-verbal spre cele legale.-

INSPECTOR GENERAL,

/ss/ C. Mihalcea

Asistenţi

/ss/ M. Dulgheru

ss/ Iuliu Maniu
ss/ V. Serdici.-

copie vol. 4. f 295-296, 00244

PROCES-VERBAL

Dè confruntare

Astăzi 22 Septembrie 1947.-

Noi C. Mihalcea Inspector General de Poliţie, asistat de Dnul M. Dulgheru Inspector General de Poliţie, procedând la confruntarea dintre Dnii Iuliu Maniu şi Vasile Serdici, constatăm următoarele :

IULIU MANIU

Imi amintesc că am avut o convorbire cu un ziarist american anume Lavrance dela ziarul New-Yorg Times. In această convorbire am criticat situaţia internă din ţară noastră şi fără a mai repata amănunte, îmi însuşsesc în întregime ideile şi părerile publicate de această în ziarul său şi reproduse în ziarul românesc " America" aşa după cum am mai declarat, cu excepţia pasagiului în care gazetarul afirmă că aşi fi spus despre faptul că Ruşii fortifică malurile Mării Negre din vecinătatea Constanţei şi Dobrogei,- Deşi nu era vorba despre un interviv expres, am dat libertate ziaristului să publice părerile mele.- Am folosit ca interpret la această convorbire pe Dl. Vasile Serdici .-

/ss/ Iuliu Maniu.-

VASILE SERDICI

Recunosc că am fost interpretul Dlui Iuliu Maniu la convorbirea avută de acaeasta cu ziaristul Lavrance Convorbirea a a vut loc la locuinţa Dlui Iuliu Maniu/avută la/ din casa lui Romulus Boilă.-

Inainte de a citi articolul în cauză, am declarat şi susţin că dl. Iuliu Maniu a afirmat faţă de ziaristul Lavrance că, numai România reprezintă o stâncă de rezistenţă a democraţiei impotriva expansiunei Rusiei intrucât la

./.

afirmaţia ziaristului Lavrance că Grecia şi Turcia, reprezintă două poziţii puternice câştigate de Americani, dl. Iuliu Maniu a replicat că toate ţările satelite Rusiei ,Poloniei, Bulgariei, Jugoslaviei etc. sunt pierdute şi că numai România reprezintă acea stâncă de rezistenţă. Ca dovadă este că Ruşii au înţeles acest lucru şi că au început a fortifica malurile Mării Negre la Constanta şi Varna.-

/ss/ V.V. Serdici.-

IULIU MANIU

Este adevărat tot ceeace afirmă Dl. Serdici cu aceiaşi excepţie că eu nici atunci şi nici cu alte ocaziuni nu am discutat chestiuni cu caracter militar.-

/ss/ Iuliu Maniu.-

VASILE SERDICI :

Precizez că dl. Iuliu Maniu argumentând faţă de acel gazetar,i-a spus că dacă şi această stâncă- România- va cădea, atunci Rusia va putea să-i arunce uşor în mare din Poziţiile lor din Grecia şi Turcia.-

/ ss/ V.V. Serdici

IULIU MANIU

Recunosc că această afirmaţiune făcea parte din ansamblul discuţiei avută cu ziaristul Lavrance.-

/ss/ Iuliu Maniu.-

Drept care am xxxxxxx dresat prezentul Proces-Verbal,spre cele legale.-

INSPECTOR GENERAL

/ss/ Mihalcea C.

ASISTENT

/ss/ M. Dulgheru.-

II

copie vol 4 f 297, 298,

00246

D E C L A R A T I E

Subscrisul VASILE SERDICI declar următoarele:

La intrevederea avută de dl. Maniu cu dl. Bery pela 28 sau 29 Noembrie 1946 i-a prezentat dl. Maniu intre altele un dosar adresat O.N.R-ului având ca scop reluarea în discuţie a problemei României în faţa acelui for mondial. Dl. Bery nu a acceptat să transmită dosarul adresat O.N.U-ului, deoarece zicea dlui nu este permis să transmită documente destinate altcuiva, decât departamentului de Stat.-

La plecarea dl. Melbourne a spus dlui Maniu, că poate lăsa dosarul acolo, urmând să-l ridice când doreşte, intrucât dosarul era foartevoluminos şi putea atrage atenţia. Dl. Maniu a mulţumit spunând că va trimite pe altcineva după el.-

Peste vre'o săptămână, fiind la dl. Melbourne dsa mi-a spus intre altele, că pot comunica dlui Maniu, că dosarul totuşi a plecat la O.N.U.-

Comunicând acesta Dlui Maniu dsa a fost foarte mulţumit.-

/ss/ V.V. Serdici

24 Septembrie 1947.-

cojie vol.4. f 299, 341.   00247

DECLARATIE

Subsemnatul VASILE SERDICI născut în 1889, Aprilie 30, la Bucureşti, fiul lui Vasile şi Carolina Serdici, de profesie inginer, domiciliat în Bucureşti, Str.Grl.Christian Tell 10, recitind şi menţinând declaraţiile mele anterioare arăt că printre altele declaram şi declar şi azi următoarele:

La întrevederea MANIU - GENERAL SCHUYLER (American) şi Barton Berry, Ministru U.S.A. avută după 6 Martie 1945, Dl. Maniu, i-a rugat "să facă tot posibilul să impiedice recunoaşterea Guvernului Groza de către America, arătând descurajarea mare care ar cuprinde poporul Român dacă s'ar face această recunoaştere".

La aceiaşi întrevedere "Maniu expunând situaţia care o consideră anarhică din ţară şi întrebând dacă nu cred domniile lor că ar fi potrivit a răspunde cu violenţă la violenţele comuniştilor, Dl. General Schuyler i-a răspuns pe un ton foarte hotărât: nu pot recomanda aşa ceva şi vă vorbesc ca membru în Comisia de Control".

Declaraţia mea din 5 Septembrie 947 pag.

La întrevderea Berry - Maniu avută înaintea Conferinţei Păcei,

"Dl.Maniu i-a cerut ca să comunice Guvernului U.S.A. să dea instrucţiuni delegaţilor său la Conferinţa Păcei ca să se ceară guvernului Român ca în delegaţia Română care va fi trimisă la Conferinţa Păcei să fie inclus şi un reprezentant al P.N.T."

Declaraţia mea din 6 Septembrie 1947, pag.

La întrevederea Berry - Maniu în Aprilie 946.

"Dl.Maniu a intrat în subiect care era formularea unui protest contra faptului că Statele Unite pri

E.F.   ..//..

vesc cu indiferenţă întâmplările zilnice din România, unde Guvernul calcă în fiecare zi angajamentele luate pe baza acordului de la Moscova. Nu a lipsit să adauge că România este singura forţă democratică în picioare,r referindu-se la P.N.T. pe când Bulgaria,Polonia şi Jugoslavia sunt deja căzute în mâinile regimului totalitar comunist, instalat în acele ţări de Rusia Sovietică.

A terminat cerând o acţiune energică din partea Guvernului American întru respectarea semnăturei sale pe documente internaţionale.-

Dl.Berry a adăugat... că va fi greu în acest moment de a face o acţiune diplomatică mai viguroasă şi că dealtfel problema românească nu se va putea rezolva ca problemă de sine stătătoare, ci împreună cu problema Poloniei,Jugoslaviei, Bulgariei şi Ungariei".

Declaraţia mea din 5 Septembrie 947,pag.

La întrevederea Maniu - A.Holman (Ministrul Marei Britanii).

"Dl.Maniu a reeditat întreaga sa expunere din ziua precedentă de la Americani în acelaş cuprins şi în acelaş ton.-

In legătură cu protestul Dlui Maniu dsa a terminat cu următoarea frază: şi astfel îşi va perde întregul prestigiu în Subestul European (a spus aceasta relativ la faptul că Englejii nu intervin destul de energic pentru a impune României respectarea acordului dela Moscova).

Declaraţia mea din 5 Septembrie 1947,pag.

La întrevederea Maniu - Berry din Iulie sau August 1946:

"Dl.Maniu.., a rugat pe Dl.Berry să meargă de pildă la biroul din Piaţa Amzei pentru a vedea parţialitatea cu care se lucrează.....(la biroul din piaţa Amzei,pentru înscrieri în liste şi redactarea şi înmânarea contestaţiunilor,Primăria I.Galben).

Dl.Maniu..... a revenit.... că-i pare rău că a cedat şi că a delegat un Ministru în Guvern şi că în

..//..

adevăr reflectează să se retragă din alegeri.

Dl.Berry i-a spus că în această chestie nu poate da nici un sfat oficial dar că personal îi spune că cine nu luptă piere.

Dl.Maniu a arătat Dlui Berry că este indispensabil să fie trimişi observatori oficiali din partea Americii şi Angliei, altfel aceste alegeri vor degenera într'o farsă.-

Dl.Maniu (a cerut ca guvernul American) "să ceară amânarea alegerilor şi luarea de la început a operaţiunilor de constituire a listelor electorale".

Declaraţia mea din 5 Sept.1947, pag.

La întrevederea MANIU - HOLMAN din Iulie sau August 1946:

"Dl.Maniu a repetat aci aproape exact cea ce spusese ziua precedentă dlui Ministru Berry.

Dl.Holman a sugerat ca dl.Maniu să dispună prin conducerile judeţene ca în fiecare comună să se întocmească liste de cei lăsaţi pe din afară din listele electorale...."

Declaraţiă mea din 5 Septembrie 1947,pag.

La întrevederea de la sfârşitul lui Septembrie sau începutul Octombrie 1946:

"Dl.Maniu a urat bun sosit Dlui Berry (imediat la întoarcerea acestuia din America) după care, Dl.Maniu a protestat împotriva falsificării registrelor electorale de către Guvernul Român,arătând că prin falsificarea alegerilor se va alege un parlament pur comunist care va cere anexarea imediată a României la U.R.S.S. şi a accentuat că prin aceasta Anglia şi America nu vor mai putea spera să găsească în România un punct de reazim.-

Ţin minte că a cerut demiterea Guvernului şi amânarea alegerilor,contrariu el vrea să retragă din Guvern Ministrul N.T.(Haţieganu) Dl.Berry a spus că ar fi o mare greşală din alegeri sau retragerea din Guve[rn]

. .//..

arătând că acelaş sfat a dat şi partidului Liberal (Brătianu). A mai adăugat ca în nici intr'un caz Dl. Maniu să nu procedeze la o astfel de măsură fără a-l consulta şi pe dsa, arătând totodată că retragerea din Guvern a Ministrului N.T. şi a acelui Liberal, Guvernul Român nu va mai fi un Guvern reprezentativ, şi ca atare cu un astfel de Guvern nu se va semna tratatul de Pace, cea ce ar avea de efect ca România să continue a fi ocupată de armata Rusească.-

Dl.Berry i-a mulţumit Dlui Maniu pentru activitatea dusă la Paris în timpul Conferinţei de Pace de către echipa dsale, formată din Gafencu, Tilea, Creţianu, cari au fost de mare ajutor prin munca depusă şi prin datele furnizate.-

Dl.Maniu a rugat pe Dl.Berry ca să dea ajutor la formarea unui Guvern N.T. în străinătate care va fi un Guvern Român al rezistenţei, contra Guvernului din Ţară.-

Dl.Berry a răspuns că va informa Guvernul U.S.A. asupra cererilor Dlui Maniu".

Declaraţia mea din 17 Septembrie 1947, pag.

La confruntarea din 22 Septemvrie 1947 între Dl.Maniu şi subsemnatul am declarat că "dl.Maniu..i-a spus că ar fi putut constitui un Guvern de rezistenţă î în străinătate şi că ar mai putea să-l constitue încă, întrebându-l dacă Guvernul American ar aproba un astfel de lucru. Dl.Berry i-a răspuns că se va informa şi va răspunde."

Declaraţia mea din 22 Septembrie 1947, pag.

La întrevederea MANIU - HOLMAN la sfârşitul lui Sept. sau începutul lui Octombrie 1946:

"Dl.Maniu a repetat cele expuse dlui Berry cu o zi înainte şi a formulat aceleaşi cereri (demiterea imediată a Guvernului şi amânarea alegerilor).

Dl.Maniu insista extrem de puternic ca Guvernele Anglo-American să trimită o notă de protest în

..//..

contra modului cum se desfăşoară activitatea pre-electorală a Guvernului Român.-

Dl.Holman i-a spus că actualmente Anglia are nenumărate interese răspândite pe tot globul,ca dealtfel şi Statele Unite,şi că nici Anglia nici U.S.A.nu pot face presiuni în mod simultan în multe părţi. Că în acest moment îi interesează în prim rând apărarea Mediteranei,iar apoi după Grecia şi Turcia vine rândul Coreei,apoi Germania şi Austria şi apoi România."

Declaraţia mea din 5 Septemvrie 1947,pag.

La întrevederea MANIU - BERRY din 28 sau 29 Noembrie 1946:

"Dl.Maniu a reluat teza că noul parlament compus aproape exclusiv de Comunişti va face şah la Rege şi va cere în curând alipirea la Rusia Sovietică.

Dl.Maniu cerea anularea alegerilor.

In acelaş timp cerea ca Dl.Ministru să pună toată influenţa dsale pentru a determina pe Rege să nu deschidă parlamentul.

Argumenta deasemeni că Regele de fapt nici nu ar trebui să fie El acela care hotărăşte deschiderea Camerei,recte sancţionarea lor, căci nu El, ci cele trei Guverne semnatare ale Guvernului de la Moscova au hotărât ţinerea acestor alegeri.-

Dl.Maniu sugera procedeul de a întreba în prealabil cele trei Guverne semnatare ale acordului de la Moscova dacă consideră aceste alegeri valabile."

Declaraţia mea din 5 Sept.1947, pag.

La întrevederea MANIU - HOLMAN, din 28 şi 29 Noembrie 1946.

"Dl.Maniu cerea anularea alegerilor,adresarea unei note severe din partea guvernului Britanic,Guvernului Român, cerea reexaminarea întregei situaţiuni româneşti şi deasemeni îl ruga să intervină la Rege pentru prorogarea Parlamentului. Dl.Maniu înşira aceleaşi argumente. Si dlui Holman Dl.Maniu îi arătase că nu Regele a avut iniţiativa convocărei Corpului Electoral,

ci semnatarii acordului dela Moscova, şi că prin urmare Regele nu poate deschide Parlamentul fără avizul acelor puteri.-

Dl.Maniu a reînoit cererea printru o notă drastică către Guvernul Român. Dl.Holman a răspuns că va comunica Guvernului său, dar nu crede că nota va veni înainte de 15 Ianuarie 1947.-

Declaraţia mea din 5 Sept.1947, pag.

Intrevederea MANIU - BERRY sfârşitul Martie, începutul Aprilie 1947.-

"Obiectul conversaţiei îl forma chestiunea arestărilor în liste N.T.-lor.

Dl.Maniu a cerut ca Misiunea să informeze Guvernul U.S.A. despre toate acestea pentru a cere imediata lor eliberare şi trimiterea lor în faţa judecăţei. Deasemeni i-a cerut să trimită ofiţeri şi ziarişti americani la diversele inchisori din România pentru a se asigura de toate aceste lucruri.

Dl.Maniu a adăugat că faţă de procedeele ilegale şi violente din partea Guvernului Român el are destulă putere dispunând de forţe în P.N.T., cari sunt mai numeroase decât acele ale partidului comunist, că el poate să bată în loc să fie bătut şi că cu aceste forţe să răstoarne Guvernul.

Că este forţat să pornească la represalii pentru înlăturarea Guvernului. Nu voeşte însă să procedeze la violenţă fără a cunoaşte şi părerea celorlalţi semnatari ai tratatului şi în special al Americei.-

La aceste, Dl.Berry i-a răspuns: aceasta este o întrebare esenţială (aleading question) şi că-i va răspunde în câte-va zile.

Dl.Maniu a repetat şi cu această ocazie că el nu este înţeles de Guvernul U.S.A. şi Englez repetând şi această dată declaraţia sa făcută şi la anterioarele intrevederi (despre care am uitat în declaraţiile mele respective) şi anume că el nu luptă numai pentru România, dar în acelaş timp, să nu se uite, că luptă şi pentru America şi Anglia.-

La întrebarea Dlui Maniu că de ce nu este aj

..//..

tată şi România aşa cum este ajutată Grecia sau Turcia, Dl.Berry a răspuns că România nu formează o problemă de sine stătătoare,că este conexată cu a Poloniei,a Jugoslaviei, a Ungariei şi Bulgariei, şi ca atare va fi rezolvată.-

La care Dl.Maniu a răspuns:

Polonia aţi pierdut-o, Jugoslavia aţi pierdut-o, şi tot astfel şi Bulgaria, Ungaria sunteţi pe cale să-o perdeţi. Numai este decât rezistenţa României,şi pe care deasemenea o veţi pierde dacă amânaţi prea mult.

Declaraţia mea din 6 Sept.1947,pag.

La intrevederea MANIU - HOLMAN, sfârşitul lunei Martie,inceputul Aprilie 1947. " Dl.Maniu a reeditat aceleaşi cereri şi aceleaş concluziuni ca şi la Dl. Berry, inclusiv afirmaţia ca Dsa luptă nu numai pentru România dar şi pentru Anglia şi U.S.A.

La aceasta intrevedere Dl.Maniu a cerut Dlui Holman să-i faciliteze dlui Mihalache plecarea în Anglia.-

Dl.Maniu a insistat şi arătat că echipa dsale din străinătate este slabă şi ca atare plecarea Dlui Mihalache se impune.

Dl.Holman a răspuns că nici vorbă nu poate fi de aşa ceva, că dacă însă Dl.Mihalache plecând va ajunge în vre-o zonă engleză atunci el (Holman) va interveni ca să-i se dea drumul mai departe.-

Dl.Holman arătând posibilităţile Guvernului Britanic, Dl.Maniu supărat a spus: că dacă ştia aceste lucruri,adică imposibilitatea Angliei de a-l ajuta, deşi i-a promis sprijin, el (dl.Maniu) s'ar fi aranjat cu Ruşii de mult căci desigur că ar fi găsit posibilitatea".

Declaraţia mea din 6 Sept.1947,pag.

La intrevederea BERRY - MANIU, în ajunul plecării lui Berry din România, Dl.Maniu l'a asigurat pe Dl. Berry (Dl.Sabin Manoilă traducea, eu nescoţând un cuvânt).

..//..

că dsa regretă mai mult plecarea Dlui Berry, care i-a fost de atâta suport moral şi care i-a dat uneori în afara unui concurs eficace dar şi sfaturi atât de utile.

Dl.Berry a adăugat textual: să nu vă pară deci râu domnule Maniu.

Aici nu am putut forţamente să fiu de mare folos nici dvoastre nici cauzei democrate din România. Insă acolo să fiţi asiguraţi, cauza Dvoastre şi a României va avea în mine cel mai bun avocat."

Declaraţia mea din 6 Sept.1947, pag.

La întrevederea MANIU - MELBOURNE (Consilier de Legaţie U.S.A.) In cursul lunei Martie 1947.

" Ca şi în alte cazuri,la sfârşit de audienţă dl.Melbourne a făcut recomandarea pe care o făcuse înaintea lui in urma altor intrevederi dnii Berry şi Holman,dar mai cu samă Americanii, intre cari şi dl. General Schuyler ca Dl.Maniu să nu se descurajeze şi să continue acţiunea pe linia iniţială.

Declaraţia mea din 6 Sept.1947, pag.

La intrevederea MANIU - ziarist american Lawrence, din jurul lui 1 Iulie 947.-

"La un moment dat dl Lawrence i-a spus că U.S.A. au întreprins o acţiune de ajutorare în Grecia şi că nu este exclus ca aceasta să fie extinsă la momentul oportun spre Nord.-

Dl.Maniu i-a spus că se teme că aceasta va fi prea târziu pentru Romania şi i-a atras atenţia ca Americanii să nu-şi inchipue că situaţia lor este atât de sigură în Grecia. Aceasta ar putea fi dacă între Grecia şi Rusia ar exista state Suverane. Dar cum Bulgaria, Polonia şi Jugoslavia sunt azi satelite ale Rusiei, numai România a rămas o stâncă care ar putea fi în calea Rusiei, iar dacă şi această singură stâncă va fi prăvălită, atunci Rusia cu cea mai mare uşurinţă va putea arunca în mare forţele americane aduse acolo.-

Declaraţia mea din 2 Sept.1947,pag.

..//..

"Ca o continuare la declaraţia mea din 2 Sept. 1947, în care relatam cele discutate de Dnii Maniu sau Lawrence, la intrevederea pe care au avut-o la finele lunei Iunie 1947, inceputul Iulie 1947.-

Dl.Maniu printre altele i-a mai spus Dlui Lawrance că în momentul de faţă Ruşii fortifică în grabă litoralul Mărei Negre la Constanţa spre Varna".

Decl.mea din 22 Sept.1947,pag.

La confruntarea dintre subsemnatul şi Iuliu Maniu din 22 Sept.1947, în chestiunea întrevederei Maniu-Lawrence am declarat că:

"Dl.Iuliu Maniu a afirmat faţă de ziaristul Lawrence reprezintă o stâncă de rezistenţă a democraţiei impotriva expansiunei Rusiei intrucât la afrimaţia ziaristului Lawrance că Grecia şi Turcia reprezintă două poziţii puternice căştigate de Americani, Dl Iuliu Maniu a replicat că toate ţările satilite Rusiei, Polonia, Bulgaria, Jugoslavia etc., sunt perdute şi că numai România reprezintă această stâncă de rezistenţă. Ca dovadă este că Ruşii au înţeles acest lucru şi că au început a fortifica malurile Mărei Negre la Constanţa şi Varna.

Precizez că Dl.Iuliu Maniu argumentând faţă de acel gazetar, i-a spus că dacă şi această stâncă - România - va cădea, atunci Rusia va putea să-i arunc uşor în mare din poziţiilor lor din Grecia şi Turcia.

Pag.

Prin toamna 1945 Vice-Amiralul Stevenson (Englez) mi-a spus: "să-i spui Dlui Maniu să-şi urmeze nealterat drumul pe care merge.-

Lăsându-l acasă pe Stevenson, Dl.Masterson (Colonel Englez) m'a condus la casa mea, iar la poarta mea mi-a spus: să-i spui Dlui Maniu să-şi ţie gura căci Dl.Maniu nu ştie să tacă.

A doua zi am comunicat Dlui Maniu cele spuse de Stevenson şi Masterson.

Decl.mea din 6 Sept.1947, pag.

...//..

"Imediat după demisia Dlui Maniu dela şefia partidului, cam pe la 30 Noembrie 1946 Dl.Melbourne m'a chemat să mă întrebe ce se petrece şi să-i dau răspuns Dlui Maniu că nu trebue să abandoneze şefia".
Decl.mea din 6 Sept.1947,pag.

"Pe Mrs.Thaer,ziaristă americană,o cunosc prea puţin întrucât n'am văzut-o decât de 2 ori. Stiu că Bani Ghica era în bune relaţii cu Mrs.Thaer, la care se refugiase pe câte-va ore când era urmărit de poliţie.-
Decl.mea din 18 Sept.1947, pag.

La una din ultimele întrevederi pe care Dl. Maniu le-a avut cu Dl.Berry, Dl.Maniu a rugat pe Dl. Berry ca să intervină pe lângă autorităţile americane competente să înlesnească plecarea Dlui Vişoianu din Frankfurt,unde se afla reţinut de o bucată de vreme. Dl.Berry a promis concursul Dsale.-
Decl.mea din 18 Sept.1947,pag.

"Cam prin Decembrie 1946 am primit un telefon dela Dl.Roy Melbourne ca să vin la Dsa. Acolo m'a primit imediat şi... mi-a înmânat o scrisoare în plic închis fără menţiunea expeditorului,purtând ca adresă numai cuvintele: "Dlui Iuliu Maniu". Dl.Melbourne s'o predau Dlui Maniu. Ajuns acasă i-am predat-o imediat Dlui Maniu, informându-l de unde o aduc. După ce a cetit-o mi-a dat-o şi mie s'o citesc.-
Scrisoarea era de 2 3/4 pagini scrisă la maşină....şi semnătura Gr.Gafencu".
Decl.mea din 7 Sept,1947,pag.

"In primele zile ale lui Ianuarie 1946 Dl. Melbourne a convorbit cu mine despre diverse şi mi-a spus să comunic Dlui Maniu că ar fi de dorit ca delegaţia permanentă N.T.,să recomande pe Mihalache ca

..//..

Ministru în Guvern.-

Intr'adevăr din partea P.N.T.-ului Maniu a propus pe Dl.Mihalache ca Ministru în guvern, care însă a fost refuzat de Guvern."

Decl.mea din 22 Sept.1947, pag.

"Tot atunci dl.Mac Cormack a spus între altele Dlui Maniu : că opoziţia din România s'a obişnuit ca alţii să-i apere interesele şi cp ar trebui să ia pilda Germaniei şi a Greciei unde să ia atitudini împotriva comuniştilor, pe când opoziţia din România nu face altceva decât să se lamenteze şi să ceară ajutor de la alţii şi că opoziţia ar trebui să reziste la arestări întru cât cauzele mari se câştigă prin lupte şi nu prin lamentaţiuni".

Decl.mea din 14 Sept. 1947, pag.

"La întrevederea avută de Dl.Maniu cu Dl. Berry pe la 28 sau 29 Nov.1946 i-a prezentat Dl.Maniu între altele un dosar adresat O.N.U.-lui.

Dl.Berry nu a acceptat să transmită dosarul adresat O.N.U.-lui deoarece zicea Dlui nu-i este permis.-

Peste vre-o săptamână fiind la Dl.Melbourne D-sa mi-a spus între altele că pot comunica dlui Maniu că dosarul totuşi a plecat la O.N.U."

Decl.mea din 24 Sept.1947, pag.

"Dl.Melbourne m'a chemat dupe convorbirea avută cu Dl.Maniu prin Septembrie 1946 (aici precizez că poate fi sfârşitul lui Septembrie 1946 sau începutul lui Octombrie 1946, sau mai exact dupe ce Dl. Berry s'a întors de la Washington).

şi mi-a spus că pot comunica dlui Maniu că nota cerută de dsa privitor la pregătirea alegerilor pe baza nouei legi electorale va fi publicată în curând.-

..//..

Scurt timp dupe acea a fost trimisă nota în chestiune guvernului Român".

Decl.mea din 6 Sept.1947, pag.

"Dl.A.Holman....mi-a remis copie notei trimisă guvernului Român cu următoarele cuvinte: te rog spune domnului Maniu când îi vei preda această copie (copia notei către guvernul Român) că m'am gândit să i-o trimit,ştiind că Guvernul Român nu o publică".

Decl.mea din 5 Sept.1947,pag.

"Cu altă ocazie dl.Maniu mi-a spus că şi în chestia voluntariatului lui Mihalache el (Maniu) l'a sfătuit să nu meargă voluntar. Si in această privinţă Mihalache susţinea faţă de mine că ar fi avut consimţământul lui Maniu.

Tot atunci mi-a declarat că dându-şi dimisia din Consilieratul Regal a spus Regelui Carol că nu va mai apare dela Dobreşti decât atunci când va simţi că-l cheamă ţară şi că acest lucru l'a simţit când a sunat mobilizarea din 1941.

Dl.Mihalache mi-a declarat că atunci când a sunat mobilizarea a făcut o cerere la U.S.A. ca să fie înrolat.-

In continuare Mihalache mi-a declarat că Antonescu aflând despre cererea făcută de Mihalache şi felul cum a fost soluţionată a dat ordin ca Mihalache să fie mobilizat la Cartierul General.

Decl.mea din 2 Sept.1947,pag.

"Dl.Melbourne m'a rugat să trec să-l văd cam la a doua jumătate a lui Febr.1947 şi ducându-mă m'a întrebat daci Dl.Maniu nu a depus şi dsa un memoriu privitor la Tratatul de Pace,astfel cum au făcut celelalte partide, citându-mi pe Socialişti şi pe Liberali.-

Tocmai prin Martie am adus răspunsul când

..//..

Dl.Maniu a venit pe câte-va zile la Bucureşti. Răspunsul era: nu pot face ceruta declaraţie înainte de ratificarea tratatului de Pace.

Acest lucru l'am comunicat Dlui Melbourne care a rămas foarte nedumerit. Atunci i-am spus Dlui Melbourne că dela Dl.Maniu ştiam din conversaţii particulare că Dl.Maniu afirmă că el nu poate face vre-o declaraţie la Tratatul de Pace fără a vorbi el,Maniu,de Basarabia şi Bucovina, şi dacă face aceasta îi este teamă că Rusia nu va mai ratifica tratatul de pace şi deci se va prelungi existenţa Comisiei de Control".

Decl.mea din 6 Sept.1947,pag.

"Despre referatul redactat de conducerea partidului asupra Tratatului de Pace, declar:

Referatul....3) afirma că România nu a obţinut satisfacţie şi dreptate decât în cea ce priveşte graniţele de West, 4) afirmaţiunea că România are dreptul ca acest tratat să fie revizuit".

Decl.mea din 15 Sept.1947,pag.

"Linia mea însă exprimată şi verbal era să nu se publice nimic ce ar constitui un atac în contra Ruşilor.-

Când buletinul în urma demisionării mele a trecut la Secretariatul General şi-l conducea Mocanu nu s'a procedat astfel.-

Am constatat că se dă mare preferinţă articolelor critice faţă de Sovietă. De acea într'o zi, cam Noembrie sau Decembrie 1946 am şi spus Dlui Maniu că buletinul a devenit o recenzie de articole antisovietice. Dl.Maniu n'a răspuns nimic".

Decl.mea din 19 Sept.1947,pag.

"In cursul intrevederilor pe care Dl Maniu le avea cu Miniştrii străini (Americani sau englez) dsa aproape invariabil pronunţa : 1) toate bogăţiile Ţării sunt jertfite de Guvernul Groza Ruşilor, 2) Comerţul

..//..

României a ajuns la un nivel de troc medieval prin acorduri unilaterale cu Ruşii 3) cu toate recoltele proeste, ni se ia şi ultimul bob de grâu de către Ruşi 4) Toată producţia Românească merge la Armistiţiu. Altădată dl. Maniu a mai afirmat că Ruşii au pus mâna pe toate Societăţile comerciale, industriale şi bancare mai importante".

Decl. mea din 17 Sept. 1947, pag.

"Astfel că delegatul american (Thorpe) a luat cuvântul blamând în conferinţă Uniunea Sovietică. Gr. Gafencu spunea în scrisoare că el a prezentat delegatului American aceste date.-

Scrisoarea cuprindea întâi confirmarea primirei unei scrisori a dlui Maniu cuprinzând instrucţiuni referitoare la acţiunea în legătură cu conferinţa de pace dela Paris. Apoi relata munca intensă făcută de grupul Român menţionând meritele dlui Tilea, Creţianu şi Augustin Popa."

Decl. mea din 7 Septembrie 1947, pag.

"Ştiu dela Virgil Solomon cu două trei zile înainte că tineretul N.T., va fi masat pe str. Wilson iar membrii din organizaţia muncitorească a P.N.T. vor aştepta la Soc. de Asigurări din clădirea Fundaţiilor Regale şi că Dl. General Barbu este conducătorul grupelor Bani Ghica mi-a povestit că el a condus echipa dela lângă poarta Palatului Regal care a răsturnat camioanele şi le-a incendiat.-

Tot Bani Ghica îmi povestea atunci că în faţa cercului militar şi pe str. Sărindari au fost atacaţi trecătorii cari aveau aparenţă de evrei şi că se striga "jos jidanii".

Aceste lucruri au fost făcute de manifestanţii conduşi de Bani Ghica şi conducători din P.N.T."

Decl. mea din 31 Aug. 1947, pag.

...//..

"In legătură cu cele petrecute la 8 Nov.1945 ştiu de la Virgil Solomon şi Bani Ghica că manifestaţia a fost pregătită până la detalii de Bani Ghica, dr. Virgil Solomon, Tarţea, Ilie Lazăr şi Bărbuş."

Declaraţia mea din 2 Sept.1947, pag.

"Părerile dlui M.Popovici erau mai temperate. Astfel după 8 Nov.1945 mi-a spus: eu am spus de la început că nu trebue manifestaţii cari degenerează în provocaţiuni."

Decl.mea din 2 Sept.1947, pag.

"In cea ce priveşte Legionarii din P.N.T.arăt că ei erau mai bine văzuţi de Dnii Leucuţia, Virgil Solomon.-

Dr.Virgil Solomon intra şi în discuţii, spunând că.....sunt mai dinamici, că pot fi agresivi, pe când noi N.T., suntem crescuţi în spirit prea molatec.-

Maniu avea în cea ce priveşte pe Legionari aceleaşi argumentaţii. Astfel mi-a spus într'o zi despre Bani Ghica că deacea e curagios pentru ca are educaţie legionară."

Decl.mea din 2 Sept.1947, pag.

"La un moment au intrat pe uşe un grup de tineri cari păreau entuziaşti (din tineretul N.T.) cari s'au adresat de îndată Dlui Ilie Lazăr în prezenţa D-lui Maniu cerându-i să vie de îndată în str.Clemenceau Nr.6 şi să le vorbească întrucât gărzile Iuliu Maniu care pleacă sunt încolonate.

Dl.Ilie Lazăr s'a ridicat imediat a salutat pe dl.Iuliu Maniu zicând: "Domnule Preşedinte, mă duc să le vorbesc aşa cum ştiu eu şi să fiţi mândru de ei.

Decl.mea din 25 Sept, 1947, pag.

"Abea în luna Iunie 1947 Dl.Maniu venind la mine mi-a spus că biroul a hotărât ca eu să primesc o

..//..

sumă de bani pe care nu am voe s'o distribui fără dispoziţia sau recomandarea pe care o voi primi de la Dl. Mihalache sau Dna Teodoru sau alţi fruntaşi din partid.

Restul de 32.000.000 le-a, distribuit numai persoanelor venite la mine cu recomandarea respectivă, ţin minte că printre cei cari mi-au trimis oameni spre a le da ajutoare băneşti sunt: Mihalache, Penescu, Angel, şi chiar Dl.Maniu.-

Nu am cunoscut personal pe nici una din persoanele cari au venit la mine pentru aceste ajutoare, iar cea ce le-am dat numai şi numai pe baza recomandaţilor arătate mai sus.-

Astfel eu nu am ştiut dacă banii luaţi de la mine merg la cei refugiaţi (ascunşi) în munţi, în schimb Dl.Mihalache care mi-a trimis astfel de oameni ştie unde mergeau banii".

Decl.mea din 9 Sept.1947, pag.

"Recunosc că scrisoarea din 30 Mai 1947 adresată "Domnule Preşedinte", semnată Petre Popescu, expediată dela ferma Mătăsaru.

In luna Iulie 1947 dl.Mihalache mi-a predat după ridicarea şedinţei 3 scrisori printre cari se afla şi acea cu indicaţiile de mai sus.

Am întrebat pe Dl.Mihalache dacă trebue să-i dau bani şi în mâna cui. La care Mihalache a răspuns: îi treci la tabloul de evidenţă a refugiaţilor, bani n'ai de dat. Asta mă priveşte, căci sunt din judeţul meu".-

Decl.mea din 14 Sept.1947, pag.

"Prin Decembrie 1944 Dl.Maniu m'a însărcinat să mă ocup de Biroul Presei Străine al P.N.T.

Dl.Maniu mi-a ~~spus~~ atras atenţia de a preda acest buletin străin misiunilor, să i-l prezinte şi Dsale. Am procedat întocmai....şi niciodată dsa nu mi-a făcut nici cea mai mică observaţie.-

Informaţiile pe care le treceam în buletinul informativ pentru străini le primeam de la Dl.Maniu

..//..

direct, altele dela Secretariatul General (Penescu), altele de la membrii P.N.T.-ului din Bucureşti şi Provincie.-

Informaţiile trecute în buletin erau tendenţioase în sensul că ele trebuiau să arunce o lumină cât mai nefavorabilă asupra procedeelor Guvernului.

Buletinul îl predam printr'un curier iar uneori îl dădeam personal dlui Hulick de la Americani şi lui Key de la Englezi. Uneori, şi numai Cpt.Key... îmi cerea informaţii suplimentare la cele arătate în buletin, fie că îmi cerea o complectare a lor, fie că-mi cerea sursa. In general cererea aceasta de lămuriri suplimentare se referea la chestiuni economice.-

Imi aduc aminte că astfel de lămuriri mi-au fost cerute de cpt.Key relativ la date referitoare la extracţia petrolului, la gazul metan, la agricultura. In aceste cazuri informam în rândul întâi pe Dl.Maniu care mă îndemna cui să mă adresez pentru a obţine datele cerute".

Decl.mea din 29 August 1947, pag.

"Tot ce am predat la Misiuni, fie ca studii, fie ca răspuns la informaţiile cerute fie ca informaţii predate fără a fi fost cerute, nu am predat fără să fi avut aprobarea sau îndrumarea Dlui Maniu. De cele mai multe ori, Dl.Maniu însuşi îmi preda note informative primite direct de D-lui pentru a le transmite.

Am făcut aceste servicii în calitate de N.T., şi mai ales de însărcinat a Dlui Maniu cu aceste lucruri."

Decl.mea din 16 Sept.1947, pag...

"Insă ştiam de la Dl.Maniu, din alte împrejurări, că trebue să predau, orice este în legătură cu executarea armistiţiului, şi in general ori ce poate interesa misiunile diplomatice".

Decl.mea din 4 Sept. 1947, pag...

"Dl.General Cassian....mi-a adus într'o zi, cred că prin Mai 1947, un tablou cu producţia curentă a Reşiţei.-

Această copie am predat-o Dlui Robinson, ataşat Comercial al Misiunei Engleze, în str.Jules Michelet. Dsa mi-a cerut numai sursa lucrării".

Decl.mea din 4 Sept. 1947, pag....

"In maşina la plecare am spus Dlui Maniu că pe Dl.Melbourne l'ar interesa problema aplicărei reformei agrare şi efectele ei. Dl.Maniu m'a sfătuit să fac o lucrare cât mai atentă şi să le-o dau cât mai la timp Dlui Melbourne.-

M'am adresat atunci Dlui Ghiţulescu Directorul Reformei Agrare din Ministerul Agriculturii.-

Dl. Ghiţulescu mi-a predat la mine acasă lucrarea cerută.-

Am predat-o Dlui Melbourne aşa cum am primit-o

Dl.Roy Melbourne m'a intrebat care este sursa iar eu am indicat pe Dl.Ghiţulescu arătând şi calitatea pe care o are in Minister.-"

Decl.mea din 4 Sept.1947, pag....

"Intr'o seară din Nov.1946 dl.Tătaru a venit ca de obiceiu la dl. Maniu care locuia atunci la mine. ... prezentându-mi totodată şi o pagină acoperită cu notiţe de mână cu creionul reprezentând datele privitoare la ultimele cinci şedinţe în care se repartizau cerealele colectate..... M'am dus imediat la Dl.Maniu (după plecarea lui Tătaru) şi i le-am prezentat la care Dl.Maniu mi-a spus că sunt foarte interesante şi vor interesa misiunile Aliate.-

Pe la inceputul lui Ianuarie 1947, Tătaru mi-a mai adus o notiţă cu alte 4 şedinţe de repartizări de cereale, de aceaş natură iar prietena sa dra Carmen Andronache, mi-a adus cam prin Mai 1947 o a treia şi ultimă notiţă de acelaş gen, pe care deasemenea le-am predat, ca şi prima atât dlui Robinson

..//..

00265

(englez) cât şi Dlui Melbourne (U.S.A.).-

Precizez că la Englezi numai ultimele două notiţe le-am predat dlui Robinson, prima o predasem Dlui Porter.

La predarea ultimei notiţe aduse de dra Carmen Andronache, de Robinson, ataşatul Comercial la Misiunea Britanică, căruia i-am spus că sursa este Dra Carmen Andronache, M'a întrebat dacă nu trebueşte plătită....i-am spus Dlui Robinson că este o femee cinstită şi că nu va primi plata.-

Dra Carmen Andronache care lucra la Ministerul Economiei Naţionale, cred că Direcţia Cerealelor, a venit la mine în luna Mai 1947 aducându-mi această notiţă, spunându-mi că este ultima intrucât este demisionată.

Decl.mea din 4 Sept.1947,pag....

"Dsa (Tancu) a scos unele notiţe din buzunar şi mi-a dictat o serie de cifre relative la importul Român din Rusia şi la importul Rus din România.-

Am făcut sub directiva lui un tablou,în prima coloană punând denumirea mărfei livrate iar pe celelalte rubrici cifrele.......

Afară de aceasta am notat câte-va comantarii asupra calităţei,asupra convenienţei puţului.

In 1947 scurt dupe incheerea convenţiei a venit încă odată şi mi-a adus în acelaş mod Convenţia din 1947 şi în acelaş mod am notat-o.

Am făcut două exemplare din fiecare şi am dat unul Dlui Melbourne Roy, şi altul Dlui Robinson.-

Dl. Ţancu lucra dupe cum mi-a afirmat,la direcţia acordurilor, M.E.N."

(Declaraţia mea din 4 Sept.1947,pag.

Dl.MANIU mi-a spus să nu mă supăr, dar că toate documentele politice trebue transmise prin Secretarul General N.Penescu.

Decl.mea din 8 Sept.1947,pag....

"Dl.Maniu hotără se ca toate ştirile politice şi documentele politice mai importante să fie transmise de Dl.Penescu Misiunilor.-

Decl. din 29 August 1947,pag....

"Dl.Maniu a făcut o lungă referinţă extrem şi insistent de elogioasă la Dl.Penescu pentru munca neobosită şi intelogentă care a făcut-o întru informarea Miniştrilor şi Ambasadorilor straini (Anglo-Americani).

Decl.mea din 22 Sept.1947,pag.....

"Planul al organizărei al armatei mi-a fost dat de Dl.Col.St.Stoika care mi-a spus să-i-l dau Dlui Maniu. L'am prezentat Dlui Maniu, Dsa l'a cetit şi mi l'a restituit spunându-mi: dă i-l Dlui Melbourne, Cea ce am şi făcut a doua sau a treia zi. Aceasta s'a întâmplat cam prin luna Aprilie 1947.

Am mai primit de la Dl.Col. St.Stoika statutele P.C.M. şi o conferinţă numită "Armata de mâine". tot pentru a le preda Dlui Maniu şi pe care deasemenea le-am predat Dlui Melbourne din dispoziţia Dlui Maniu"

Decl. 9 Septembrie 1947,pag...

"Prin luna Martie 1947 Col.St.Stoika a venit la mine acasă şi mi-a prezentat un plan de reorganizare a armatei,cu rugămintea să-l transmit Dlui Maniu. Nu l'am cetit, l'am predat Dlui Maniu căruia i-am spus că este lucrarea Dlui Col.Stoika şi după ce l'a cetit am întrat în camera Dsale şi mi-a restituit lucrarea, şi l'am întrebat dacă pot să o predau Dlui Melbourne: Dsa mi-a răspuns că pot s'o predau, cea ce eu am făcut.

Dl.Col.Stoika dupe ce mi-a desvoltat con-

..//..

ferinţa ţinută la organizaţie militară, mi-a spus că planul se referă la starea armatei şi la îndreptarea situaţiei. Repet că planul nu l'am cetit, dar este cel vizat de mine şi de Col.Stoika Stefan."

Proces verbal de confruntare din 22 Septembrie 1947, pag.......

ss. V.Serdici

24 Septembrie 1947.

11

00268

D E C L A R A T I E

Subscrisul V.V. SERDICI declar următoarele:

Dupe intrevederea avută de Dl. Maniu cu Dl.Berry la misiunea americană, la care Dl. Maniu a cerut sfatul americanilor dacă poate folosi violenţa pentru răsturnarea guvernului care face mereu arestări şi macină forţele P.N.T. şi la care Dl.Berry a răspuns (that is a leading question) "Aceasta este o chestiune esenţială" şi că va răspunde în câte-va zile, am fost chemat de Dl.Melbourne dupe câte-va zile dela întrevederea de mai sus spre a-mi preda ceva.-

Ducându-mă la Dl.Melbourne m'a primit în cabinetul Dsale unde mi-a înmânat o hârtie format mic de culoare roşie, mi-a dat s'o citesc, era scrisă în englezeşte;dupe ce am cetit-o Dl.Melbourne mi-a luat-o, a pus-o într'un plic şi mi-a spus să predau acest plic D-lui Maniu. M'am dus imediat la Dl.Maniu care se afla la Dr.Jovin,l'am găsit în pat,iar în cameră erau Dr.Ionel Pop şi Dr.Virgil Solomon.

I-am spus dlui Maniu că am să-i predau ceva. Dl. Maniu a rugat pe cei doi prieteni să ne lase singuri şi m'a rugat să-i traduc hârtia adusă,cea ce eu am făcut.-

Această notă pe care i-am adus-o de la Dl.Melbourne, cuprindea dupe câte-mi amintesc, următoarele:

Nr......

La întrebarea lui Maniu comunicaţi că nu trebue întrebuinţată violenţa

Dean Achenson.

Precizez că nu reţin exact dacă în această notă se recomanda neîntrebuinţarea violenţei ca mod general, sau neîntrebuinţarea violenţei în acel moment.-

E.F. ..//..

Nu ţin minte exact dacă mai cuprindea ceva această notă.-

Dupe citirea ei Dl.Maniu a pus-o pe măsuţa de noapte şi mi-a spus că pot să-i chem înăuntru pe cei doi prieteni Dupe care am plecat.-

ss. V.V. Serdici

25 Septembrie 1947.

00270

III

00271

D E C L A R A T I E

Subscrisul ING. VASILE V.SERDICI, român, născut în Bucureşti in 30 April (17/30) 1889, cu ultimul domiciliu în Bucureşti Str.Grl.Christ.Tell 10, in conformitate cu întrebările puse, declar următoarele:

Tatăl meu, Inginerul de C.Ferate V.Serdici a lucrat, în colaborare cu Inginerul I.G. Cantacuzino aproape toate căile ferate din România, timp de 28 ani, până către 1904. Se căsătorise cu mama mea, azi muribundă la locuinţa mea, o Poloneză, şi am fost trei copii: sora mea, măritată în Serbia, fratele meu Vasa, impuşcat ca ostatec de Nemţi la 5 Martie 1942 în lagărul dela Baniţa lângă Belgrad (Nemţii îl arestaseră in August 1941 la locuinţa sorei mele), şi eu.-

Mi-am făcut toate studiile primare şi liceale la Liceul Mihai Viteazul din Bucureşti, unde în 1908 mi-am trecut bacalaureatul. Am încercat în toamna acelui an să întru în şcoala de ofiţeri de Cavalerie, am reuşit al 15 din 34, însă nefiind decât 14 locuri, am rămas pe din afară.-

Tata m'a trimis la München, unde in 1911 am luat diploma de inginer.-

Intors in ţară (tata murise în 1910) mi-am făcut stagiul ca termen redus la reg.4 Roşiori, Eş.I., am făcut cu aceasta unitate războiul din 1913, am eşit sublocotenent la 1 Septemvrie 1914 şi am fost chemat temporar in activitate la Reg.10 Călăraşi, Tulcea, iar apoi mutat la 8 Călăraşi (Roman) am făcut tot războiul cu aceasta unitate in Carpaţi, iar în urma unui răsunătoare recunoaşteri unde se cerea un ofiţer "de bună voe", am primit ca locotenent, ordinul "Steaua României cu Spade".

Dupe armistiţiul din 1917, am venit la Roman unde am reluat contactul meu permanent cu fostul Principe Moştenitor Carol, care avea mare afecţiune pentru mine.- Aceasta a fost o nenorocire mare pentru mine. Prinţul, căruia îi eram foarte devotat mi-a propus într'o zi la Târgul Neamţ să plec cu el, prin Rusia, pe frontul de Est francez, eu să-i fiu adjutant, el primind comanda unei divizii franceze.-

~~Principele~~ ~~sex~~ gân

17

Principele se gândise la mine pentru că avea bune informaţiuni despre mine chiar de la Dl.Colonel Niculescu (azi şeful Casei Militare al M.S.) pe atunci adjutant al A.S.Regale. Deasemeni pentru că de curând făcusem un drum la Moscova,unde mă logodisem cu Dra Nadejda Letanovsky,şi ştiam pe vremea acea destul de bine ruseşte. Scurt înainte de ziua fixată pentru plecare,mi-a comunicat 1) să fixez plecarea cu Dl.General Lafont, ataşat militar francez la Iaşi, 2) să cer acte de voiaj şi pentru Dra Zizi Lambrino. Am acceptat să continui să plec cu el numai dupe ce mi-a dat cuvântul de onoare ca nu se însoară cu Zizi decât dupe "Victoria finală" şi că Zizi va rămâne la Paris la rudele ei.

Am plecat,însă la Tiraspol,pe malul rusesc,ne-au arestat Austriani, în urma unui denunţ a unui agent (Ciocoiu). Ne-au dus la Odessa la Hotel Bristol, iar la 31 August 1918,Prinţul,impotriva cuvântul său de onoare,dar arătându-mi că pe de o parte călătoria fiind ratată,iar eu nu vor avea protecţia sa decât dacă continui, să-l ajut,s'a căsătorit cu Zizi.

Intors în ţară, am fost de îndată mobilizat la Reg. 8 Călăraşi,şi numai în 1919,după 10 luni, am putut veni acasă,prigonit,mereu ameninţat. Mulţumită intervenţiei şefului Siguranţei de atunci Ed.Ghica care a mers special la Regele Ferdinand arătându-i adevăratul meu rol, şi pe de altă parte, Principele căsătorindu-se cu Principesa Elena, am fost numit Ataşat Comercial la Madrid.-

Străin de materie, m'am pus pe lucru, şi dupe primul an am fost avansat de 3 ori în şir, ultima avansare stipulând că sunt "cel mai bun şi demn" reprezentant economic al României în străinătate.-

După 2 ani de serviciu,în Februarie 1922 sunt pus de Guvernul liberal,care venise la putere,în disponibilitate.

Revenind în ţară, am solicitat intervenţia principelui,dar fără urmare. M'am prezentat la Vintilă Brătianu,arătându-i meritele mele, dar mi-a răspuns: "să nu mai vorbim de trecut" şi astfel s'a încheiat aceasta epocă.

In aventura asta mi-am pierdut o bună parte din avere şi aveam o soţie şi 2 copilaşi. Am făcut atunci acea ce îndemnase negustorimea română să facă: export de cherestea în Spania, am găsit un finanţator, şi am expediat un vapor (Oltul) cu cherestea la Barcelona. Cu tot câştigul medie, am realizat aproape 500.000 lei partea mea,cu cari bani mi-am cumpărat o vie şi o casă la Soimuş lângă Deva.

De atunci îl cunosc (1922) şi pe Dl.P.Groza cu care mereu am avut cele mai perfecte relaţiuni.-

In 1925 am luat în arendă o moşie la Scânteia (Vaslui) însă am avut 2 ani în şir f.secetoşi, cari mi-am mâncat rezervele şi am fost obligat să solicit un post de Consilier Agricol.

Cu ajutorul vechiului meu prieten Dl.Richard Franassovici, am fost numit Consilier Agricol la Judeţul Târnava-Mare la 1 Noemvrie 1927.

Groaznica situaţie pe care am găsit-o acolo unde mă predase un coleg f.compromis, pe punct să fie chiar arestat, am redresat-o repede şi fiind absolut integru, protejând pe cât se putea elementul Românesc, ţinând disciplină între subalternii agronomi, neîmproprietărindu-mă pe mine - caz unic nici măcar cu un stânjen, mi-am atras o mare iubire între plugarii din judeţ, cari mereu mă îndemnau să candidez "că ei m'ar vota pe mine" şi nu partidele. La 10 Ianuarie 1931, legea permiţând funcţionarilor să candideze, am depus o listă a "Blocului Românesc" organizaţia întemeiată atunci de mine, îndreptată împotriva cererilor absurde şi obraznice ale Saşilor. Luptam cu 2 liste: una a Guvernului (P.N.T.în part.cu Saşii) şi una a Liberalilor.Rezultatul a fost uimitor şi încă nevăzut: am luat unanimitatea voturilor,şi astfel am câştigat prima victorie Rom.contra Saşilor. Cu toate ameninţările Ministrului Agriculturei Madgearu, am rămas pe poziţie, n'am demisionat şi astfel a venit 1 Mai 1931,Guvernul Jorga - Argetoianu. Am candidat la alegerile acestea ca "Bloc românesc" în cartel cu Dr.Lupu, şi am eşit deputat. Deatunci m'am ales în şir deputat, ştiind prin muncă neîncetată şi prin mari succese parlamentare (am răuşit să bag şi pe avocaţii cu onorariile lor în Conversiune) să-mi menţin ataşamentul ţărănimii, care nu vota decât pe mine,şi nu partidul cu care eram în cartel.-

In 1935 s'a făcut fuziunea între Dr.Lupu şi P.N.T., şi astfel am intrat în P.N.T. fiind mai departe şeful organizaţiei de Târnava-Mare.

In afară de acţiunea mea parlamentară, în care eram complect independent. (Am vorbit pentru Etatizarea Băncii Naţionale în 1936 sau 1937 contra avizului Dlui Madgearu, Călinescu şi Ghelmegeanu etc.etc.,am răscolit scandalul cu cele 7.600.000.000 lei fondul de despăgubire, art.62 din legea Conversiunei,în contra cartelurilor publicând şi

..//..

broşura " Jaful cartelurilor"). Eram socotit ca element de extremă stângă şi nu odată mi se striga "Bolşevicule". Am atacat în Camera jaful fabricelor de zahăr, a jocurilor de Noroc, în ambele chestiuni, desbătute la iniţiativa mea, voturi aproape unanime. Am atacat apoi practicele Generalului Marinescu Gabriel, în marea nedumerire a incintei, care nu era obişnuită cu astfel de iniţiative. Evident nu eram totdeauna aprobat de Dnii Madgearu şi grupul D-sale.

Odată cu disolvarea partidelor politice, dupe căderea guvernului Goga, încetează şi activitatea mea politică. Ultimii au fost alegerile din 20 Dec.1937, cari le-a făcut partidul în înţelegere electorală cu partidul "Totul pentru ţară" cum nici atunci nu făceam parte din conducerea partidului nu cunosc decât instrucţiunile cari le-am primit atunci, şi anume că nu ne vom ataca între noi, obiectul principal fiind să doborâm pe Liberali şi pe Dl.Tătărescu, care, spunea Dl.Maniu, reprezenta pe atunci duşmanul Nr.1, fiind acela care a facilitat tendinţele dictatoriale ale fostului Rege, iar rămânerea lui la putere pe o altă perioadă de 4 ani însemnând definitiv instaurare la putere a dictaturei. Cu legionarii aveam, se spunea- un punct comun: lupta contra "camarilei" (Dna Lupescu etc., etc.).

Cum s'a ajuns la aceasta hotărâre în forurile conducătoare ale Partidului, nu ştiu; au fost discuţii mari, şi numai ecouri mi-au ajuns, în special din partea Dlui Ralea, cu care eram mai legat, care mi-a explicat că şi el până la urmă a trebuit să se lase convins. Aceasta urma deastfel o mare desămăgire pe care o avuseră domnii din conducere, afară de manişti, că n'a reuşit combinaţia Vaida-Mihalache din Nov.1937.

Până în 1944, dupe 23 August nu am mai avut vre-o activitate politică. Nici în judeţ n'aveam voe să mă duc, iar vre-o însărcinare n'am primit de la nimeni. Afară de vizitele mele, destul de rare la Dl.Maniu (mai dese însă dupe ce am cumpărat în 1940 un automobil) nu aveam contact cu nici un prieten politic. Grupul Ardelean, din care făceam parte, mă bătea reu pentru că în 1938, rugasem pe Dl.Maniu să mă dispenseze să semnez un "Memorandum" semnat de toţi şefii de organizaţiuni. Nu-mi aduc aminte ce conţinea acel memorandum, dar am arătat D-lui Maniu că sunt în f.grea situaţie financiară, că deabia încheasem o înţelegere cu C.F.R. pentru Societatea

../..

mea "Naţ. de Transporturi" şi că mă tem că Dl.Ghelmegeanu, Ministrul, îmi va anula concesiunea.

Din Oct.1940 am reluat contact mai des cu Dl.Maniu,care locuia atunci în Vodă Caragea 27 Il duceam f.des cu maşina la Sibiu,la Turda, la Baia de Arieş, şi astfel m'am împrietenit foarte mult cu D-sa şi cu familia D-sale. Totuşi nici odată până în Decembrie 1944, va să zică chiar după 23 August, nu am avut nici un fel de însărcinare politică.

Din convorbirile ce aveam atunci în maşină,cu Dl.Maniu n'am avut impresiunea că ar fi în bune relaţiuni cu Antonescu. Pe crâmpee,mi-a povestit cum la 2 Sept.1940 a avut o întâlnire cu Generalul la Ploeşti, într'o casă în dosul "Berbecului" şi unde se înţelesese cu Antonescu să-l debarce pe Rege şi să reziste în şanţurile din West,cum însă Antonescu,după ce l'a doborât pe Carol, nici n'a mai stat să-l consulte,şi s'a aliat cu Legionarii,punând aceasta în lumina poftei nesăbuite de putere şi ambiţie a lui Antonescu, care cu el,Maniu,trebuia să reziste la West, deci era Ministru numai câte-va zile iar cu Legionarii importaţi de Nemţi,se asigura de "Conducător al Statului".

Am mai văzut la Dl.Maniu prin Decembrie 1940 o scrisoare a D-lor Maniu şi Brătianu,prin care cereau o audienţă Generalului,şi rezoluţionată de General "Nefiind datată,se restitue petiţionarilor" (în adevăr n'avea dată) De atunci Dl.Maniu,îmi spunea că nici nu mai îl va vedea,căci "cu beţivii,proştii şi necrescuţii" nu stă de vorbă. "Antonescu, spunea Dl.Maniu, nu-i beţiv şi nici prost. Dar e necrescut,şi nu mai stau de vorbă cu el."

Incolo,mai îmi vorbea de memoriile D-sale către Antonescu,Hitler etc. şiune-ori mi le dădea şi de cetit.Eu aveam convingerea şi o am, că relaţiunile între Dl.Maniu şi Generalul erau foarte întinse, neprieteneşti. Mă fortifica în aceasta părre şi faptul că eram singurul român în ţară care n'aveam voe să am automobil. In răstimpul acela 1940, Nov.-1943,de zeci de ori poliţia îmi ridica permisul fără explicaţii,şi trebuiam să umblu săptămeni,intrebuinţând toate influenţele ca să mi-l restitue, până mi-l lua din nou etc.-

Tot în 1940,la Braşov, în casa Dlui M.Popovici,am servit prima oară ca interpret Dlui Maniu într'o conversaţie cu defunctul Ministru al Americei Gunther Mott, care mi-a

..//..

inmânat să traduc Dlui Maniu două telegrame semnate Sumner Wells (subsecretar) prin care U.S.A. cerea României să se oprească necondiţionat la Nistru să nu cum-va să-l depăşească devenind Stat Agresor. Asupra acestui lucru Dl.Maniu mi-a dat apoi alte explicaţii şi anume că înainte de isbucnirea Răsboiului Dl.Reg.Hoare, Ministrul Angliei,la intrebarea Dlui Maniu i-a spus că da, Anglia garantează fruntariile noastre,şi în special cele de la West,cu condiţia să continuăm a jena şi sabota cât mai mult posibil pe Nemţii.

Tot în cursul acestor 4 ani de inactivitate totală politică, şi tot intâmplător am tradus o conversaţie între Dl.Ministru turc Suphy Tanriór şi Dl.Maniu, având ca subiect îngrijorarea D-lui Maniu pentru acţiunea Dlui Antonescu,cerându-i să facă cunoscut Guvernului său că Dsa a făcut şi face tot posibilul să pună capat acţiunei Generalului,dar că acesta este cu totul infeudat lui Hitler. Dl.Maniu cred că corespunda cu aliaţii prin Dl. Tanrocz.

A venit 23 August 1944, Dl.Maniu locuia la Sovata,cu maşina îl ducea deacum Dl. Lencuţia, permisul fiind acum definitiv ridicat,iar eu stăteam ca deobicei în Bucureşti şi ca deobicei îmi vedeam de afacerile mele comerciale,cu firma mea individuală.

Repet: nu am avut nici o însărcinare,şi nu eram în nici un fel în confidenţele Dlui Maniu şi al conducerei,quazi inexistente în acele momente. Cu 2-3 zile înainte am fost prevenit că schimbarea se va face imediat,şi deacea am şi fugit în jurul Buc. să nu mă prindă nemţii dacă nu reuşeşte lovitura. Ulterior,fiind interpretul Dl.Maniu,am aflat cum s'au desfăşurat evenimentele.-

O altă acţiune politică, din cele puţine a fost întroducerea Dlui I.Gh.Maurer la Dl.Maniu. Dl.Maurer cu mine am petrecut numeroşi ani de bună prietenie şi sport la Sighişoara,şi într'o zi fiind la mine acasă,mi-a cerut să-i fac o intrevedere cu Dl.Maniu,cea ce am şi realizat.

In 1943 am mai fost întrebuinţat de Dl.Dr.Lupu şi Maniu pentru a uşura soarta câtor-va evrei inchişi de Antonescu (Radu Apotecher etc.).

Insărcinarea mi-o dăduse ştiind că sunt coleg de şcoală cu fostul Prefect al Poliţiei V.Pălăngeanu, care m'a servit de vre-o 2-3 ori, dar apoi se impacientase chiar faţă de mine.

..//..

In 1943, Dl.Maniu a venit într'o zi la Biroul meu şi, dupe una din perchiziţiile suferite dê mine, mi-a spus să fiu cu mare băgare de seamă, căci eu, dsa şi încă "4 domni" suntem pe lista lui Gestapo.-

ss.V.V.Serdici.

26.VIII.1947.

16.VIII 947

Ungiar

V. Serdici

02

Declaratie

Subscrisul Ing. Vasile V. Serdici, Român, născut în Buc. în 30 April (17/30) 1889, cu ultimul domiciliu în Buc. Str. Grl. Christ. Tell 10, în conformitate cu întrebările puse, declar următoarele:

Tatăl meu, Inginerul de C. Ferate V. Serdici a lucrat, în colaborare cu Inginerul I. G. Cantacuzino aproape toate căile ferate din România, timp de 28 ani, până către 1904. Se căsătorise cu mama mea, azi muribundă la locuința mea, o Poloneză, și am fost trei copii: sora mea, măritată în Serbia, fratele meu Vasa, împușcat ca ostatec de Nemți la 5 Martie 1942 în lagărul dela Banița lângă Belgrad (Nemții îl arestaseră în August 1941 la locuința sorii mele), și eu.

Mi-am făcut toate studiile primare și liceale la Liceul Mihai Viteazul din Bucureşti, unde în 1908 mi-am trecut bacalaureatul. Am încercat în toamna acelui an să intru în şcoala de ofiţeri de Cavalerie, am reuşit al 15 din 34, însă nefiind decât 14 locuri, am rămas pe din afară

V. V. Serdici

Tata m'a trimis la München, unde în 1911 am luat diploma de inginer.

Întors în țară (tata murise în 1910) mi-am făcut stagiul ca termen redus la reg 4 Roșiori, Esc I, am făcut cu această unitate războiul din 1913, am eșit sublocotenent la 1 Sept 1914 și am fost chemat temporar în activitate la Reg 10 Călărași, Tulcea, iar apoi trecut la 8 Călărași (Roman) am făcut tot războiul cu această unitate în Carpați, iar în urma unei răsunătoare recunoașteri unde se cerea un ofițer „de bună voie", am primit ca locotenent, ordinul „Steaua României cu spade".

După armistițiul din 1917, am venit la Roman unde am reluat contactul meu permanent cu fostul Principe moștenitor Carol care avea mare afecțiune pentru mine. Aceasta a fost o nenorocire mare pentru mine. Prințul, căruia îi eram foarte devotat mi-a propus într'o zi la Târgul Neamț să

V. V. [illegible]

plec cu el, prin Rusia, pe frontul de Est francez, eu să-i fiu adjutant, el primind comanda unei divizii franceze. Principele se gândise la mine pentru că avea bune informații despre mine chiar de la dl. Colonel Nicolescu (azi șeful Casei Militare al M. S.) pe atunci adjutant al A. S. Regale. Deasemeni pentru că de curând făcusem un drum la Moscova, unde mă logodisem cu dna Nadejda Letunovsky, și știam pe vremea aceea destul de bine rusește. Cu două zile înainte de ziua fixată pentru plecare, mi-a comunicat 1) să fiu plecarea cu dl. General Lafont, atașat militar francez la Iași 2) să cer acte de voiaj și pentru dna Zizi Lambrino. Am acceptat să continui să plec cu el numai după ce mi-a dat cuvântul de onoare că nu se însoară cu Zizi decât după „victoria finală" și că Zizi va rămâne la Paris la rudele ei.

Am plecat, însă la Tiraspol, pe ... rusesc, ne-au arestat ... friaiii, în urma unui denunț a unui agent (Ciocan). Ne-au

V. V. Lambrino

din la Odessa la Hotel Bristol, căci
la 31 August 1918, Prinţul, împotriva
cuvântul său de onoare, dar arătându-
mi că pe de o parte călătoria fiind ra-
tată, iar eu nu voi avea protecţia
sa decât dacă continui să-l ajut, s'a
căsătorit cu Zizi.

Intors în ţară, am fost din îndată
mobilizat la Reg 8 Călăraşi, şi ~~mai~~
în 1919, după 10 luni, am putut
veni acasă, prigonit, mereu ameninţat.
Mulţămită intervenţiei Şefului Sigu-
ranţei de atunci Col. Ghica care
a mers special la Regele Ferdinand
arătându-i adevăratul meu rol,
şi pe de altă parte, Prinţul căsă-
torindu-se cu Principesa Elena,
am fost numit Ataşat Comercial
la Madrid.

Străin de materie, m'am pus
pe lucru, şi după primul an am
fost avansat de 3 ori în şir, ultima
avansare stipulând că sunt „cel
mai bun şi demn" reprezentant eco-
nomic al României în străină-
tate.

După 2 ani de serviciu, în
Februar 1922 sunt pus de Ge-

V. V. Lecca

vernul liberal, care venise la putere, în disponibilitate.

Revenind în ţară, am solicitat intervenţia principelui, dar fără urmare. M'am prezentat la Vintilă Brătianu, arătându-i meritele mele, dar mi-a răspuns: „să nu mai vorbim de trecut". şi astfel s'a închiat aceasta epocă.

În aventura asta mi-am pierdut o bună parte din avere şi aveam o soţie şi 2 copilaşi. Am făcut atunci ceea ce îndemnam negustorimea română să facă: export de cherestea în Spania, am găsit un finanţator, şi am expediat un ~~vagon~~ vapor (Oltul) cu cherestea la Barcelona. Cu tot câştigul modic, am realizat aproape 500.000 lei partea mea, cu cari bani mi-am cumpărat o vie şi o casă la Şoimuş lângă Deva. De atunci îl cunosc (1922) şi pe Dl. P. Groza cu care mereu am avut cele mai perfecte relaţiuni.

În 1925 am luat în arendă o moşie la Scânteia (Vaslui) însă am avut 2 ani în şir f. secetoşi, cari mi-au mâncat rezervele şi am fost obligat să solicit un post de Consilier Special

V. V. Tilea

cu ajutorul vechiului meu prieten d. Richard Franasovici, am fost numit Consilier Agricol la Judeţul Târnava Mare la 1 Nov 1927.

Groaznica situaţie pe care am găsit-o acolo unde mă precedase un coleg f. compromis, pe punct să fie chiar arestat, am redresat-o repede şi fiind absolut integru, protejând pe cât se putea elementul Românesc, ţinând disciplină între subalternii agronomi, neîmproprietărindu-mă pe mine — ca unii — nici măcar cu un stânjen, mi-am atras o mare iubire între plugarii din judeţ, cari mereu mă îndemnau să candidez „că ei m'or vota pe mine" şi nu partidele. La 10 Ianuar 1931, legea permiţând funcţionarilor să candideze, am depus o listă a „Blocului Românesc" organizaţie înfiinţată atunci de mine, îndreptată împotriva cererilor absurde şi obraznice ale Saşilor. Luptam cu 2 liste: una a Guvernului (P.N.Ţ în pact cu Saşii), şi una a Liberalilor. Rezultatul a

v. v. Sculier

fost reimis tot și încă nevăzut; am
luat unanimitatea voturilor, și
astfel am câștigat prima victorie
Rom. contra Sașilor. Cu toate ame-
nințările Ministerului Agriculturii Ma-
dgearu, am rămas pe poziție, și 'am
demisionat și astfel a venit 1 Mai
1931, Guvernul Iorga-Argetoianu.
Am candidat la alegerile acestea
ca „Bloc românesc" în cartel cu
Dr. Lupu, și am eșit deputat.
Deatunci m'am ales în șir depu-
tat, știind prin munca neîncetată
și prin mari succese parlamentare
(am reușit să bag și pe avocați cu
onorariile lor în conversiune) să-mi
mențin atașamentul țărănimei, care
nu vota decât pe mine, și nu par-
tidul cu care eram în cartel.

In 1935 s'a făcut fuziunea
între Dr. Lupu și P.N.Ț., și
astfel am intrat în P.N.Ț. fiind
mai departe șeful org. de Târnava Mare.

In afară de acțiunea mea parla-
mentară, în care eram complect inde-

V. V. Tilea

pendent. (am vorbit pentru Etatizarea Băncii Naționale în 1936 sau 937 contra avizului Dlui Madgearu, Călinescu și Ghelmegeanu etc, etc, am răscolit scandalul cu cele 7.600.000.000 lei fondul de despăgubire, art 62 din legea Conversiunii, în contra Cartelurilor publicând și broșura "Jaful cartelurilor"). Eram socotit ca element de extremă stângă și nu odată mi se striga "Bolșevicule". Am atacat în Camera jaful fabricilor de zahar, a jocurilor de Noroc, în ambele chestiuni; desbătute la inițiativa mea, voturi aproape unanime. Am atacat apoi practicile Generalului Marinescu Gabriel, în marea nedumerire a incintei, care nu era obișnuită cu astfel de inițiative. Evident nu eram totdeauna aprobat de Dnii Madgearu și grupul dsale.

Odată cu disolvarea partidelor politice, după căderea guvernului Goga, încetează și activitatea mea politică. Ultime au fost alegerile

V.V. [illegible]

din 20 dec 937, care le-a făcut partidul în înțelegere electorală cu partidul „Totul pentru Țară". Eu nici atunci nu făceam parte din conducerea partidului nu cunosc decât instrucțiunile care le-am primit atunci, și anume că nu ne vom ataca între noi, obiectul principal fiind să doborâm pe Liberali și pe D-l Tătărescu, care, spunea D-l Marin, reprezenta pe atunci dușmanul No 1, fiind acela care a facilitat tendințele dictatoriale ale fostului Rege, iar rămânerea lui la putere pe o altă perioadă de 4 ani însemnând definitiva instaurare la putere a dictaturei. Cu legionarii aveam, se spunea - un punct comun: lupta contra „camarilei" (Dna Lupescu etc, etc).

Cum s'a ajuns la această hotărâre în forurile conducătoare ale Partidului, nu știu; au fost discuții mari, și numai ecouri mi-au ajuns, în special din partea D-lui Ralea, cu care eram mai legat, care mi-a

r. v. [signature]

explicat că și el până la urmă a trebuit să se lase convins. Aceasta urma desigur o mare descurajare pe care o avuseră domnii din conducere, afară de maniști, că s'a renunțat combinația Vaida-Mihalache din Nov. 1937. —

Până în 1944, după 23 August nu am mai avut vre-o activitate politică. Nici în județ n'aveam ce să mă duc, iar vre-o însărcinare n'am primit de la nimeni. Afară de vizitele mele, destul de rare la D-l Maniu (mai dese însă după ce am cumpărat în 1940 un automobil) nu aveam contact cu nici un prieten politic. Grupul ardelean, din care făceam parte, mă bătea rece pentru că în 1938, rugasem pe D-l Maniu să mă dispenseze să semnez un „Memorandum" semnat de toți șefii de organizațiuni. Nu mi-aduc aminte ce conținea acel memorandum, dar am arătat D-lui Maniu că sunt în

V. V. Tilea

și grea situație pecuniară, că deabia
încheiasem o înțelegere cu C.F.R.
pentru Societatea mea „Nat. de Transporturi" și că mă tem că Dr. Ghelmegeanu,
Ministrul, îmi va anula concesiunea.

Din Oct 940 am reluat contact mai
des cu Dr. Maniu, care locuia atunci
în Vodă Caragea 27. Il duceam și
des cu mașina mea la Sibiu, la
Turda, la Baia de Arieș, și astfel
m'am împrietenit foarte mult cu dsa.
și cu familia dsale. Totuși niciodată
până în Dec 944, va să zică chiar
după 23 Aug, nu am avut nici un
fel de însărcinare politică.

Din convorbirile ce aveam atunci
în mașină, cu Dr. Maniu, n'am
avut impresiunea că ar fi în bune
relațiuni cu Antonescu. Pe crâmpeie,
mi-a povestit cum la 2 Sept 940
a avut o întâlnire cu Generalul
la Ploești, într'o casă în dosul „Berbecului" și unde se înțelesese cu Antonescu să-l debarce pe Rege și
să se reziste în șanțurile din West,

ss. V. V. Samo

cum însă Antonescu, după ce l'a doborât pe Carol, nici n'a mai stat să-l consulte, și s'a aliat cu Legionarii, punând acestea în lumina poftei nesăbuite de putere și ambiție a lui Antonescu, care cu el, Maniu, trebuia să reziste la West, deci era Ministru numai câte-va zile, iar cu Legionarii importați de Nemți, se aroga de „Conducător al Statului".

Am mai văzut la D-l Maniu prin Dec. 940 o scrisoare a D-lor Maniu și Brătianu, prin care cereau o audiență Generalului, și rezoluționată de General „Ne fiind datată, se restitue petiționarilor" (în adevăr n'avea dată) De atunci D-l Maniu, îmi spunea că nici nu mai îl va vedea, căci „cu bețivi, proști și necrescuți" nu stă de vorbă. „Antonescu, spunea D-l Maniu, nu-i bețiv și nici prost. Dar e necrescut, și nu mai stau de vorbă cu el."

D. V. Toni

6)

Încolo, mai îmi vorbea de memoriile
dsale către Antonescu, Hitler etc. și
une-ori mi le dădea și de citit. Eu
aveam convingerea și o am, că relațiunile
între D-l Maniu și General erau foarte
întinse, neprietenești.. Mă fortifica în
această părere și faptul că eram singurul
Român în țară care n'aveam voe să
am automobil. In răstimpul acela
1940, Nov — 1943, de zeci de ori
poliția îmi ridica permisul fără ex-
plicații, și trebuiam să umblu săptă-
mâni, întrebuințând toate influențele ca
să mi-l restitue, până mi-l lua din
nou etc.—

Tot în 1940, la Brașov, în casa
D-lui M. Popovici, am servit prima oară
ca interpret D-lui Maniu într'o conver-
sație cu defunctul Ministru al Americii
Gunther Mott, care mi-a înmânat
să traduc D-lui Maniu două telegra-
me semnate Sumner Wells (subsecretar)
prin care U.S.A cerea României să se
oprească necondiționat la Nistru și nu-
cum-va să-l depășească devenind Stat
agresor. Asupra acestui lucru D-l Maniu

V. J. [signature]

17

mi-a dat apoi și alte explicații și anume că înainte de isbucnirea Răz-boiului Dl. Reg. Hoare, Ministrul Angliei, la întrebarea D-lui Maniu i-a spus că da, Anglia garantează frontierele noastre, și în special cele dela West, cu condiția să continuăm a jena și sabota cât mai mult posibil pe Nemți.

Tot în cursul acestor 4 ani de inactivitate totală politică, și tot întâmplător am auzit o conversa-ție între D-l Ministru Turc Suphy Tan-ror și D-l Maniu, având ca subiect îngrijorarea D-lui Maniu pentru acțiunea D-lui Antonescu, cerându-i să facă cunos-cut Guvernului său că D-sa a făcut și face tot posibilul să pună capăt acțiunii Generalului, dar că acesta este cu totul infeudat lui Hitler. D-l Maniu cred că corespondă cu aliații prin D-l Tanrover.

A venit 23 Aug 944. D-l Maniu locuia la Sovata, cu mașina îl

[signature]

4/ ducea deacum D-l Leucuţia, permisul fiind acum definitiv ridicat, iar ~~dea~~ ~~st~~ stăteam ca deobicei în Buc. Şi ca deobicei îmi vedeam de afacerile mele comerciale, cu firma mea individuală.

Repet: nu am avut nici o însărcinare, şi nu eram în nici un fel în confidenţele D-lui Maniu şi al conducerii; quasi inexistente în acele momente. Cu 2-3 zile înainte am fost prevenit că schimbarea se va face imediat, şi deaceea am şi fugit în jurul Buc. să nu mă prindă nemţii dacă nu reuşeşte lovitura. Ulterior, fiind interpretul D-lui Maniu, am aflat cum s'au desfăşurat evenimentele.

O altă acţiune politică, din acea perioadă a fost introducerea D-lui I. Gh. Maurer la D-l Maniu. D-l Maurer cu mine am petrecut numeroşi ani de bună prietenie şi sport la Timişoara, şi într'o zi fiind la mine acasă, mi-a cerut să-i fac o întrevedere cu D-l Maniu, cea ce am şi realizat.

V. V. [signature]

În 1943 am mai fost întrebuinţat de Dl Dr. Lupu şi Maniu pentru a urmări soarta câtor-va evrei închişi de Antonescu (Radu Apotheker etc). Însărcinarea mi-o dădea ştiind că sunt coleg de şcoală cu fostul Prefect al Poliţiei V. Pălăngeanu, care m'a servit de vre-o 2-3 ori, dar apoi se impacientase chiar faţă de mine.

În 1943, dl Maniu a venit într'o zi la biroul meu şi, după una din percheziţiile suferite de mine, mi-a spus să fiu ceva mai băgător de samă, căci eu, ds-a şi încă 4 domni sunteam pe lista lui Gestapo.

V. V. [illegible]

308

00286

DECLARATIE

Subsemnatul VASILE V.SERDICI, în continuare declar :

Din activitatea Partidului Naţional Tărănesc cunosc numai anumite lucruri, deoarece nu am făcut niciodată parte dintr'un for de conducere ; nici din biurou, nici din delegaţia permanentă, la care chiar când se ţinea în casa mea (în timpul când Dl.Maniu locuia la mine) nu am asistat.-

Unul din aceste lucruri este destul de vechiu.- Este comunicatul prin care partidul deschidea porţile sale acelor elemente legionare " cari erau acum copii nimănui " şi cari ar declara că rup total cu trecutul.- Fiind intrigat, am întrebat într'o zi pe Dl.Maniu sau pe Dl.Leucuţia (nu mai ştiu precis pe cine) şi am primit răspunsul că foarte bine s'a procedat, hotărârea este a biroului şi că printre foştii legionari se află multe elemente bune, dinamice şi că dacă nu-i acceptăm noi, îi vor lua partidul comunist.-

Hotărârea aceasta fusese primită de prietenii noştri în mod diferit, cei mai mulţi nu păreau încântaţi şi prevedeau că această hotărâre va atrage mari dificultăţi pentru noi.- Personal împărţeam această îngrijorare.-

Legătura cu legionarii se făcea prin Comaniciu şi Dl.Pădureanu.- Pe primul nu l'am văzut pe la Dl.Maniu acasă decât în Str.Sfinţilor 10, deci prin 1944 sau 1945.- Pe Pădureanu îl găseam în schimb foarte des, totdeauna dimineaţa între 8 şi 9, care erau şi orele când mergeam eu la Dl.Maniu, şi mergeam destul de des, de cel puţin 2 ori pe săptămână.- Si la mine acasă venea Pădureanu, în timpul celor 6 luni cât a locuit Dl.Maniu la mine.-

Nu cunosc promovări în organizaţiile judeţene a unor elemente legionare.- La Bucureşti a fost promovat Dl. Serban Ghica care era foarte bine văzut de Dl.Maniu şi este bine văzut de D-sa.- La secţia tineretului am auzit adesea că au fost primiţi numeroşi foşti legionari (o ştiu dela Dr. Solomon) şi erau socotiţi ca foarte buni, iar la Secţia Muncitorească de asemeni.- In chestia secţiei acesteia ştiu mai precis pentrucă dacă în secţia tineretului nu m'am amestecat şi niciodată n'am avut nici cel mai mic contact cu aceasta,

la Secţia Muncitorească am funcţionat vre-o 2 zile ca juriu de onoare pentru stabilirea răspunderilor într'o ceartă urâtă iscată între Dl.Georoceanu,conducător interimar,şi doi muncitori Lambru şi Bercaru.-Am constatat,cu toate demagogiunile lor,că ambii au fost probabil legionari dar n'am reuşit s'o dovedesc.-Erau mărturii că au fost văzuţi la un cuib legionar, dar acuzatorii erau oameni pătaţi.- Stiu tot din acest " juriu de onoare " că mulţi din lucrătorii legionari fuseseră înregimentaţi de Lambru şi Bercaru.-

In legătură cu tineretul,ştiu încă,din conversaţii întâmplătoare cu tineri cari veneau,odată conduşi de Tarţea, altădată de alţii,că erau mari frământări pe chestia conducerei,unii supăraţi acuzând că la conducere s'au pus unele elemente legionare,altă dată acuzaţia opusă.-Ce discutau cu Dl. Maniu nu ştiu,chestiunea nu mă interesa.-

In ce priveşte atitudinea partidului faţă de Confederaţia Generală a Muncii şi a Sindicatelor,aceasta era categoric opusă din punct de vedere ideologic.-Partidul,prin Dl. Ilie Lazăr elabora o altă organizaţie muncitorească,săpată pe alte principii.- Mai cu seamă în chestia sindicatelor, partidul Naţional Tărănesc,reprezenta ideia înscrierei neobligatorie, şi a sindicatelor multiple,în cari se înscriau muncitorii după libera lor alegere.- Va să zică c'am după timpul organizaţiei englezeşti.-

In chestiunile muncitoreşti Dl.Maniu se consulta, pe cât ştiu,şi numai pentru perioade cât a locuit la mine,cu delegaţiile de muncitori,cari veneau destul de des.-Intelectuali socializaţi n'am văzut,decât pe Dl.Flueraş în mai multe rânduri.-

In chestiunile externe se consulta totdeauna cu D-nii Buzeşti,Vişoianu şi Pogoneanu.-

Pentru toate acţiunile partidului• Dl.Maniu se consulta în prim rând cu Dl.Mihalache,cu Dl.Mihail Popovici, cu Dl.Penescu şi cu D-nii Leucuţia şi Solomon.- Cât a trăit Dl.Dr.Lupu şi cu D-sa, ca şef al Capitalei.- Direct nu ştiu nimic,căci Dl.Maniu este foarte puţin comunicativ.- Stiu însă că se cerea doctorului Lupu să participe cu org.Capitalei la manifestaţii plănuite,dar organizaţia Capitalei era aşa de slabă încât niciodată n'a eşit nimic din asta.-

(Conv.cu Dr.Solomon etc.).- La 8 Noembrie de pildă,la care eu n'am nici cea mai mică participare,s'a întrebuinţat sfaturile D-lui Dr.Solomon,cel puţin aşa-mi spunea

./.

dânsul.-Deasemeni se consulta cu Dl.Ilie Lazăr în asemenea ocaziuni,ca şi cu Dl.Penescu).- Stiu că s'a luat odată contact şi cu Dl.Titel Petrescu,însă n'am asistat la conversaţie.- Dl.Maniu în general nu povesteşte nimic, şi lucra"pe compartimente ermetice ".- Aşa de pildă dacă eu aş fi povestit de pildă lui Ilie Lazăr sau Solomon ceva din ce auzeam şi traduceam din conversaţiile la Misiuni, şi doară ambii aceşti domni aveau rol mult mai important în partid, eu aş fi fost pus de îndată la index.- Si vice versa.-

In ce priveşte colaboratorii principali ai D-lui Maniu aceştia erau cum spuneam Dr.Lupu,care îl mulţumea adesea,spunând mereu că participarea la manifestaţii nu este bună,şi că el,cu organizaţia Capitalei nu o poate înjgheba atât de repede.- Pentru această atitudine Dr.Lupu era aspru criticat de fruntaşii partidului din Bucureşti şi cari erau mai apropiaţi de Dl.Maniu (Solomon,Ghilezan,Leucuţia,etc.).-

Conducerea partidului era în definitiv biroul.- Era D-nii Mihalache,M.Popovici,Gh.Pop,Mihăescu,Penescu şi natural Dl.Maniu.-

Nu ştiu ce discutau,dar ştiu că oricând întrebai de Dl.Maniu,se răspundea : e la Birou,la Penescu,sau la M. Popovici,sau la Mihalache.- Dela Dl.Mihăescu,pe care-l întrebam une-ori,aflam : " fleacuri interminabile" sau chestiuni interne de club " sau alte ori o chestie precisă : o acţiune care se plănuia (manifestaţie)sau redactarea unui memoriu către cei 3 aliaţi sau atitudine în chestia cutare sau cutare.- Hotărârile Biroului erau apoi aduse, unele din ele de ordin mai general,la Delegaţia Permanentă,care,repet nu am asistat la nici una din ele până în Noembrie sau Decembrie 1946 le aproba după ceasuri de deliberări,aproape toţi luând cuvântul şi la urmă aprobând hotărârea Biroului.-

Dl. Mihalache nu era prea iubit.-I se reproşau unele lucruri din trecut : Consilieratul Regal,Voluntariatul, etc.- Dl. Maniu îl preţuia însă mult şi nu accepta să fie criticat de faţă fiind singurul care şi-o permitea era Dl. Leucuţia.-

Dl.M.Popovici,care este inteligent şi impetuos era ascultat de Dl.Maniu şi vorba sa era luată în seamă.- Era însă schimbăcios : uneori prea impetuos,alteori foarte prudent.- Era de multe ori nemulţumit cu cele ce se hotărau,

şi în general era de părere că nu trebue să se facă provocaţiuni sau acte cari ar putea fi astfel interpretate.-

Dl. Penescu era apreciat ca foarte muncitor de Dl. Maniu şi dânsul redacta toate memoriile, comunicatele, scrisorile etc., care emanau dela partid.-

Personal nu sunt un admirator al D-lui Mihalache.-

Sunt de părere că pentru un om în situaţia lui a greşit prea des şi deasemeni îşi creiază mereu bisericuţe.- Exemplu precis : Badea, Popescu, Mehedinţi, Lepădatu, Măcărescu.- Deasemeni promovează oameni prea noui.- Ex : Dr. Petrescu deabia intrat în partid a fost cooptat în delegaţia permanentă, unde eu de 6 ori deputat n'am putut intra.- Deasemeni, D-sa, pentru a feri protejaţii săi a refuzat constant să convoace Comitetul Executiv în vederea unor alegeri noui pentru delegaţia permanentă, care este tot cea veche din 1935, numai şi numai să nu-şi piardă locul Zane, Badea, Măcărescu, etc. etc.-

In ultima vreme (dela 6 Martie 1945) nu eram de acord cu conducerea în două probleme, fără a mai pomeni de chestiunea cu legionarii.-

Inainte vreme desacordul era mai numeros : pe chestia etatizării Băncii Naţionale Române care am cerut-o în 1937, în chestia cartelurilor unde am scos şi o broşură, în chestia minorităţii săseşti unde am protestat violent şi în Parlament şi în partid, etc., etc.-

Dela 6 Martie 1945 nu eram de acord cu manifestaţiile şi atitudinile belicoase şi în şedinţa delegaţiei permanente, prima la care am luat parte în Decembrie 1946 am contrazis pe Dr. Solomon, care cerea o acţiune mai violentă.- Eu ceream adaptare.-

Apoi : Am fost, în două şedinţe la care luam parte ca deputat, tot în Decembrie 1946, am fost singurul care am vorbit pentru intrarea în Parlament, arătând că o datorăm ţăranilor şi muncitorilor care ne-au votat.- Deasemeni am folosit un argument al D-lui Maniu : că omul politic trebue să fie mereu prezent pe scenă.-

Propunerea mea a fost ignorată.- Eu cred că în principal motivul respingerei nu era decât necazul celor nealeşi şi teama lor că intrând în parlament le vor arunca umbră.- S'a mers aşa departe, încât de faţă prezidând Dl. Maniu, s'a spus că Guvernul ne-a ales pe cei cari ne-au dat " voe " ca nepericuloşi să ne alegem.-

./.

Ulterior, deabia prin Mai, Iunie 1947 când s'a făcut un curentde a intra in Parlament eu am simţit ridicolul atitudinei, am simţit că cei cari preconizeam[illegible] o fac ca să se audă la Guv[illegible] să [illegible] necesarui. Schimbarea atitudinei lor era: frica. De acea am spus: aţi refuzat propunerea mea, spunând că pe baza unui principiu de etică polit[illegible] nu [illegible]ebue să întrăm în Cameră. S'a schimbat principiul ori numai situaţia? Dacă numai situaţia, apoi peste 2 săpt. când iară s'o schimba situaţia, iar eşim, şi aşa într'una ba eşim, ba întrăm.

O altă fundamentală nemulţumire a mea a fost ignorarea principiilor fundamentale democratice cari trebuiau să fie temelia noastră : refuzul unor noui alegeri pentru delegaţia permanentă dar n'am adus-o în faţa planului, Dl. Maniu spunându-mi că e " chestia prea iritantă ".-

In general eu nu eram de mult de acord cu ce se făcea. Dar nu puteam vorbi, nefăcpnd parte din conducere.- Eu cunoşteam perfect situaţia din multiplele traduceri ce le-am făcut pentru Dl. Maniu cu şefii Misiunilor.- Apoi eram în curent cu publicaţiile engleze şi americane.- Dar toate acestea nu le puteam exterioriza dedât cu multă prudenţa la vechi prieteni: I.M. Leon, Stefan Stoika etc., însă la f.f. puţini. Informaţiile acestea nu-mi aparţineau în mare parte : eram un traducător a unor cuvinte cari se adresau nu mie ci D-lui Maniu.- Eu aşi fi dorit o luptă deschisă parlamentară, unde chiar în adversitate se găsesc canale de amicală înţelegere.- Eu ştiam că cine vrea să supravieţuiască trebue să se adapteze şi mai ştiam că nici când nu ne vom întoarce la formele vechi.- Aceasta era atmosfera în care trăiam, eu, familia mea şi doi sau trei buni prieteni din partid şi din afară.-

ss/. VASILE V. SERDICI

26.VIII.1947

23

16. VIII 947
Iuzian

291

Declaraţie

Subsemnatul Vasile V. Serdici, în continuare declar:

Din activitatea partidului Naţional-Ţărănesc cunosc numai anumite lucruri, deoarece nu am făcut niciodată parte dintr'un for de conducere: nici din birou, nici din delegaţia permanentă, la care, chiar când se ţinea în casa mea (în timpul când D-l Maniu locuia la mine) nu am asistat.

Unul din aceste lucruri este destul de vechiu. Este comunicatul prin care partidul deschidea porţile sale acelor elemente legionare „cari erau acum copii nimănui" şi cari ar declara că rup total cu trecutul. Fiind intrigat, am întrebat într'o zi pe D-l Maniu sau pe D-l Leucuţia (nu mai ştiu precis pe cine) şi am primit răspunsul că f. bine s'a procedat, hotărârea este a biroului şi că printre foştii legionari se află multe elemente bune, dinamice şi că dacă nu-i acceptăm noi, îi vor lua partidul Comunist.

Hotărârea aceasta fusese primită de prietenii noştri în mod diferit, cei mai mulţi mi păreau încântaţi şi prevedeau că aceasta

V. V. Serdici

hotărâre va atrage mari dificultăţi pentru noi. Personal împărţeam această îngrijorare.

Legătura cu legionarii se făcea prin Comoiciu şi Dr. Pădureanu. Pe primul nu l'am văzut la Dr. Maniu acasă decât încă str. Sfinţilor 10, deci prin 1944 sau 1945. Pe Pădureanu îl găseam în schimb foarte des, totdeauna dimineaţa între 8 şi 9, care erau şi orele când mergeam eu la Dr. Maniu, şi mergeam destul de des, de cel puţin 2 ori pe săptămână. Şi la mine acasă venea Pădureanu, în timpul celor 6 luni cât a locuit Dr. Maniu la mine.

Nu cunosc promovări în organizaţiile judeţene a unor elemente legionare. La Bucureşti a fost promovat Dr. Şerban Ghica care era f. bine văzut de Dr. Maniu şi este bine văzut de dsa. La secţia tineretului am auzit adesea că au fost primiţi numeroşi foşti legionari (o ştiu de la Dr. Solomon) şi erau socotiţi ca f. buni, iar la secţia muncitorească deasemeni. In chestia secţiei acesteia ştiu mai precis pentru că dacă în secţia Tineretului nu m'am amestecat şi nici odată n'am avut nici cel mai mic contact cu aceasta, la Secţia Muncitorească am funcţionat vre-o 2 zile ca jurin de onoare pentru stabilirea

22

răspunderilor într'o ceartă urâtă iscată între D-l Georoceanu, conducător interimar, și doi muncitori Lambru și Berceanu. Am constatat, cu toate [~~denega~~]afirmațiile lor, că ambii au fost probabil legionari, dar n'am reușit s'o dovedesc. Erau mărturii că au fost văzuți la un cuib legionar, dar și ampatirii erau oameni pătați. Știu tot din acest „juriu de onoare" că mulți din lucrătorii legionari fuseseră înregimentați de Lambru și Berceanu. —

In legătură cu tineretul, știu însă, din conversații întâmplătoare cu tineri cari veneau, odată conduși de Tazea, altă dată de alții, că erau mai frământați pe chestia conducerei, unii supărați auzând că la conducere s'au pus unele elemente legionare, altă dată auzația opusă. Le discutau cu dl. Maniu nu știu, chestiunea nu mă interesa.

In ce privește atitudinea partidului față de Conf. Gola a Muncii și a Sindicatelor, aceasta era categoric opusă din punct de vedere ideologic. Partidul, prin d-l Ilie Lazăr elabora o altă organizație muncitorească, bazată pe alte principii. Mai cu samă în chestia sindicatelor, partidul N-T, reprezenta idea înscrierei neobligatorie, și a sindicatelor multiple, în cari se înscriau muncitorii după libera lor alegere. Va să zică

V. V. [illegible]

293

4

cam după tipul organizaţiei englezeşti.

În chestiunile muncitoreşti D-l Maniu se consulta, pe cât ştiu, şi numai pentru perioada cât a locuit la mine, cu delegaţiile de muncitori, cari veneau destul de des. Intelectuali socialişti n'am văzut, decât pe D-l Fluieraş în mai multe rânduri.—

În chestiunile externe se consulta tot deauna cu Domnii Brezeşti, Vişoianu şi Pogoneanu.

Pentru toate acţiunile partidului D-l Maniu se consulta în prim rând cu D-l Mihalache, cu D-l Mihai Popovici, cu D-l Penescu, şi cu Domnii Lemnuţia şi Solomon. Cât a trăit D-l Dr. Lupu şi cu dsa, ca şef al Capitalei. Direct nu ştiu nimic, căci D-l Maniu este f. puţin comunicativ. Ştiu însă că se cerea doctorului Lupu să participe cu org. Capitalei la manifestaţii plănuite, dar org. Capitalei era aşa de slabă încât niciodată n'a ieşit nimic din asta (Conv. cu Dr. Solomon etc). La 8 Nov de pildă, la care eu n'am nici cea mai mică participaţie, s'a întrebuinţat sfaturile D-lui Dr. Solomon, cel puţin aşa-mi spunea dânsul. Deasemeni se consulta cu D-l Ilie Lazăr în asemenea ocaziuni, ca şi cu D-l Penescu. Ştiu că s'a luat odată contact şi cu D-l Titel Petrescu, însă n'am asistat la conversaţie. D-l Maniu în general nu povestea nimic, şi lucra „pe compartimente ermetice". Aşa de pildă dacă eu

ss. ss. [signature]

aş fi povestit de pildă lui Ilie Lazăr sau Solomon un cuvânt din ce auzeam şi traduceam din conversaţiile la Misiuni, fiindcă ambii aceşti domni aveau rol mult mai important în partid, eu aş fi fost pus de îndată la index. Şi vice versa.—

In ce priveşte colaboratorii principali ai Dlui Maniu aceştia erau cum spuneam Dr. Lupu, care îl nemulţumea adesea, spunându-i mereu că participarea la manifestaţii nu este bună; şi că el, cu org. Capitalei nu o poate înjgheba atât de repede. Pentru aceasta atitudine Dr. Lupu era aspru criticat de fruntaşii partidului din Bucureşti şi cari erau mai apropiaţi de Dl Maniu (Solomon, Ghilezan, Cecenghia etc)

Conducerea partidului era în definitiv Biroul. Era Dnii Mihalache, M. Popovici, Gh. Pop, Mihăescu, Penescu şi natural Dl Maniu.

Nu ştiu ce discutau, dar ştiu că oricând întrebai de Dl Maniu, se răspundea: e la Birou, la Penescu, sau la M. Popovici, sau la Mihalache. Dela Dl Mihăescu, pe care-l întrebam une-ori, aflam: „fleacuri interminabile" sau „chestiuni interne de club" sau alte ori o chestie precisă: o acţiune care se plănuia (manifestaţie) sau redactarea unui memoriu către cei 3 Aliaţi, sau atitudinea în chestia votare sau votare. Hotărârile Biroului erau apoi aduse, unele din ele de ordin mai general, la Deleg. Permanentă, care, repet nu am asistat la nici una din ele până în Nov sau Dec 946

V. V. Tilea

le aproba după ceasuri de deliberări, aproape toți luând cuvântul și la urmă aprobând hotărârea Biroului.

D-l Mihalache nu era prea iubit. I se reproșau unele lucruri din trecut: Consilieratul Regal, Voluntariatul etc. D-l Maniu îl prețuia însă mult și nu accepta să fie criticat de față fiind. Singurul care și-o permitea era D-l Leucuția.

D-l M. Popovici, care este inteligent și impetuos era ascultat de D-l Maniu și vorba sa era luată în samă. Era însă schimbăcios: uneori prea impetuos, alteori foarte prudent. Era de multe ori nemulțumit cu cele ce se hotărau, și în general era de părere că nu trebue să se facă provocațiuni sau acte care ar putea fi astfel interpretate.

D-l Penescu era apreciat ca f. muncitor de D-l Maniu, și dânsul redacta toate memoriile, comunicatele, scrisorile etc. cari emanau dela partid.

Personal nu sunt un admirator al D-lui Mihalache. Sunt de părere că pentru un om în situația lui a greșit prea des și deasemeni că își creapă mereu bisericuțe. Exemple precis: Badea, Popescu-Mehedinți, Lapădatu, Măcă-rescu. Deasemeni promovează oameni prea noi: Ex: Dr. Petrescu deabia intrat în partid, a fost cooptat în Deleg. Permanentă, unde eu, de 6 ori deputat n'am putut intra. Deasemeni, dsa, pentru a feri protejații săi a refuzat constant să convoace Comitetul executiv în

V. V. Sucu

20

vederea unor alegeri noi pentru delegația permanentă, care este tot cea veche din 1935, numai și numai să nu-și piardă locul Zane, Badea, Măcărescu etc.- 394

În ultima vreme (dela 6 Martie 45) nu eram de acord cu conducerea în 2 probleme, fără a mai pomeni de chestiunea cu legionarii.

Înainte vreme desacordul era mai numeros: pe chestia etatizării B.N.R. care am cerut-o în 1937, în chestia cartelurilor, unde am scos și o broșură, în chestia minorităților săsești unde am protestat violent și în Parlament și în Partid, etc. etc.

De la 6 Martie 1945 nu eram de acord cu manifestațiile și atitudinile belicoase, și în ged. deleg permanente, prima la care am luat parte în Dec 946, am contrazis pe Dr. Solomon, care cerea o acțiune mai violentă. Eu ceream adaptare.

Apoi: am fost, în doua ședința la care luam parte ca deputat, tot în Dec. 946, am fost singurul care am votat pentru intrarea în parlament, arătând că o datorăm țărănimii și muncitorilor cari ne-au votat. deasemeni am folosit un argument al Dlui Maniu: că omul politic

V. V. [illegible]

trebue să fie mereu prezent pe scenă.

Propunerea mea a fost ignorată. Eu cred că în principal motivul respingerii nu era decât necazul celor realeși și teama lor că intrând în Parlament le vom arunca umbră. S'a mers așa departe încât, de fața prezidând Dl. Maniu, s'a spus că Guvernul ne-a ales pe cei cari ne-au dat „voe" ca neperiuclezi să ne alegem.

~~O altă fundamentală~~ Ulterior, deabia prin Mai, Iunie 947 când s'a făcut un curent de a intra în Parlament eu am simțit ridicolul atitudinei, am simțit că cei cari preconizează o fac ca să se audă la Guvern și să s'ante ne-cazuri. Schimbarea atitudinei lor era: frica. De aceea am spus: ați refuzat propunerea mea, spunând că pe baza unui principiu de etică politică nu trebue să intrăm în Cameră. S'a schimbat principiul ori numai situația? Dacă numai situația, apoi peste 2 sapt. când iară s'o schimba situația, iar eșim, și așa într'una ba eșim, ba intrăm.

O altă fundamentală nemulțumire a mea a fost ignorarea principiilor fundamentale democratice cari trebuiau să fie temelia noastră: refuzul unor noi alegeri

V. V. Tilea

pentru delegaţie permanentă, dar n'am adus'o în faţa plenului, D-l Maniu răspunzându-mi că e „chestie prea iritantă".

În general eu nu eram demult de acord cu ce să făcea. Dar nu puteam vorbi, nefăcând parte din conducere. Eu cunoşteam perfect situaţia din multiplele traduceri ce le-am făcut pentru D-l Maniu cu şefii misiunilor. Apoi eram în curent cu publicaţiile engleze şi americane. Dar toate acestea nu le puteam exterioriza decât cu multă prudenţă la vechi prieteni: I. M. Leon, Ştefan Stoica etc, însă la f. f. puţini. Informaţiile acestea nu-mi aparţineau în mare parte: eram un traducător a unor cuvinte cari se adresau nu mie ci D-lui Maniu. Eu aş fi dorit o luptă deschisă parlamentară, unde chiar în adversitate se găsesc canale de amicală înţelegere. Eu ştiam că cine vrea să supravieţuiască trebue să se adapteze şi mai ştiam că niciodată nu ne vom întoarce la formele vechi. Aceasta era atmosfera în care trăiam, eu, familia mea şi 2 sau 3 buni prieteni din partid şi din afară.—

[signature]

11/32

Nu trebuie

00296

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Vasile Serdici declar :

In chestia ajutorului economic susţiu că singura dată când am discutat acest lucru şi această muncă cu Dl. Maniu,aceasta a fost in ziua de 31 Ianuarie 1947 la Sibiu, in camera ocupată de Dl. Maniu la Spitalul: conversaţia tot timpul in 4 ochi . Cu această ocazie am inmânat Dlui Maniu scrisoarea Dlui D. Brătianu în care Dsa îşi arăta părerea cp P.N.L. găseşte de cuviinţă să se alăture cererei de ajutor. Dl. Maniu după ce a citit scrisoarea a exprimat că aceasta este un document de arhivă / nu ştiu dacă a spus chiar acest cuvânt " arhivă" dar sensul era că documentul era ~~numit~~ menit a face vre-odată o dovadă de atitudine.

Despre aceea m'a insărcinat să transmit Dlui Melbourne părerea Dsale care era : Desigur nu pot decât să mă asociez,dar cum acest guvern nu merită să i se încredinţeze un bob de grâu,trebuie ca distribuirea să fie supravegheată,căci mii de oamenii mor de foame.-

O altă discuţie nu cunosc. Problema ajutărorii nu s'a pus inainte de 15 Ianuarie 1947. Iar dela 23 Decembrie 1946 până in Aprilie 1947 Dl. Maniu a lipsit din Bucureşti; deci nu s'a putut discuta nicăieri problema cu Dl. Penescu decât la Sibiu, şi fără prezenta mea.-

Concluzia mea personală era că Dl. Maniu era contra trimiteri de grâu din partea U.S.A..-

In schimb, pela 28 ~~xxxxxxxx~~ sau 29 XI 1946, în vizita făcută la Americani, când dl. Penescu tratudea în franţuzeşte, Dsa a venit cu un foarte voluminos dosar destinat O.N.U. cu rugămintea să fie ~~xxxx~~ transmis acolo de Dl. Bery , Dl Ministru Berry a răspuns că regretă dar nu se poate face canalul de transmisie a vre-unui document decât pentru Departamentul de Stat.-

./.

Scopul prezentărei acestui dosar a fost să se obţină prin O.N.U. o reexaminare a situaţiei României .-

Documentele politice nu erau transmise prin mine Englesilor sau americanilor, ci exclusiv prin Secret-General şi ştiu că uneori mergea personal dl. Penescu, dacă nu totdeauna.-

Intr'o zi când l'am intrebat pe Dl. Maniu de ce nu mă foloseşte pe mine, căci merg cu el la vizitele la miniştri, Angl. şi U.S.A, Dl. Maniu mi-a răspuns că fiind documente informative politice le transmite prin secretarul general.-

In cuprinsul concluziunilor unor reclamaţiuni prezentate de Dl. Maniu relativ la situaţia internă a României şi când Dl. Maniu ca Guv. Englez să facă energie presiune asupra guvernului Sovietic si Român, Dl Holman a răspuns foarte înţepat " dar ce doriţi" ; să facem război pentru România ". Dl Maniu a domolit imediat tonul şi a spus că se gândeşte la actiunea diplomatică.-

Nu totodeauna am tradus eu. Astfel in 1945 când Dl. Maniu stabilise o intâlnire cu Dl. Melbourne m'a rugat să-i primesc în casa mea. Pe înserate, succesit,un traducător era Dl Charles Hulick, secretar al Misiunei U.S.A. Nu am asistat la conversaţia şi nici nu ştiu ce au discutat. Dl. Maniu nu se intâlnea cu englezi sau americani numai în casă la mine. Stiu de pildă că a avut astfel de intâlniri şi la Dr. Jovin la mese comune. Niciodată Dl Maniu nu mi-a spus despre ce era vorba sau de vre'o cerere făcută.-

/ss/ Vasile Serdici.-

28 August 1947.-

30 28/IV

00298

Declarație

Subsemnatul Vasile Serdici declar:

In chestia ajutorului economic mențiu că singura dată când am discutat acest lucru și aceasta numai cu Dl Maniu, aceasta a fost în ziua de 31 Ianuarie 947 la Sibiu, în camera ocupată de Dl Maniu la Spital; conversație <u>tot timpul</u> în 4 ochi. Cu această ocazie am înmânat Dl Maniu scrisoarea Dlui D. Brătianu în care dsa își arăta părerea că P.N.L. găsește de cuviință să se alăture cererei de ajutor. Dl Maniu după ce a citit scrisoarea a exprimat că aceasta este un document de arhivă (nu știu dacă a spus chiar acest cuvânt „arhivă" dar sensul era că documentul era menit a face cândva o dovadă de atitudine).

După aceea m'a însărcinat să transmit Dl Melbourne părerea dsale care era: „Nici nu pot decât să mă asociez, dar cum acest Guvern nu merită să i se încredințeze un bob de grâu, trebuie ca distribuirea să fie supravegheată, căci mii de oameni mor de foame."

O altă discuție nu cunosc. Problema ajutorului nu s'a pus înainte de 15 Ianuarie 947. Iar dela 23 XII 46 până în Aprilie 47 Dl Maniu a lipsit din București; deci nu s'a putut discuta nicăieri problema cu Dl Penescu decât la Sibiu, și fără prezența mea.

Concluzia mea personală era că Dl Maniu era contra trimiterei de grâu din partea U.S.A. —

In schimb, pe la 28 sau 29 XI 946, în vizita făcută la Americani, când Dl Penescu traducea în franțuzește, dsa a venit cu un f. voluminos dosar destinat O.N.U. cu rugămintea să fie transmis acolo de Dl Berry. Dl Ministru Berry a răspuns imediat că regretă dar nu

V. V. Serd

nu poate fi ca canalul de transmitere a vreunui document decât pentru Departamentul de Stat.. –

Scopul prezentării acestui dosar a fost să se obțină prin O.N.U o reexaminare a situației României. –

Documentele politice nu erau transmise prin mine Engl. sau Americanilor, ci exclusiv prin Secretar-General, și știu că uneori mergea personal d-l Penescu, dar nu totdeauna.

Întrebându-l și când l-am întrebat pe d-l Maniu de ce nu mă folosește pe mine, care merg cu el la [illegible] la Ambasadele Angl. și U.S.A, d-l Maniu mi-a răspuns că fiind documente informative politice le transmite prin Secretarul General. –

În cuprinsul consfătuirilor unor reclamațiuni prezentate de d-l Maniu relativ însă la situația internă a României și când d-l Maniu [illegible] Guv. Englez să facă energice presiune asupra Guv. Sovietic și Român, d-l Holman a răspuns q. înțepat „dar ce doriți, să facem războiu pentru România”. D-l Maniu a domolit imediat tonul și a spus că se gândea la acțiune diplomatică. –

Nu totdeauna am tradus eu. Astfel în 1945 când d-l Maniu stabilise o întâlnire cu d-l Melbourne, m'a rugat să-i primesc în casa mea. Pe înserate au sosit, cu traducător era d-l Charles Hulick, secretar al Misiunii U.S.A. Nu am asistat la convorbirile și nici nu știu ce au discutat. D-l Maniu nu se întâlnea cu Engl. sau Americani numai în casă la mine. Știu de pildă că a avut astfel de întâlniri și la Dr. Jovin, la mese comune. Niciodată d-l Maniu nu mi-a spus despre ce era vorba sau de vreo cerere făcută. –

[signature]

28/8/47

00308

D E C L A R A T I E

Subscrisul V.V.SERDICI declar următoarele:

Cam prin Aprilie 1947, MANIU m'a însărcinat să cer audiență pentru D-sa atât la reprezentantul diplomatic al Angliei cât la acel al Statelor Unite. Ca deastfel niciodată după aceea nu m'a inițiat nici la data aceasta despre subiectul convorbirii pe care va avea loc, iar documentele pe care le aducea cu el, i le înmâna în prealabil secretarul general PENESCU.

M'am dus personal, pentru motiv de deferență la Misiunea Americană unde m'am anunțat ca și mai târziu totdeauna că doresc să vorbesc cu Dl. Prim Consilier MELBOURNE "on behalf of Mr.Maniu" / din însărcinarea D-lui Maniu/. fiind primit de Dl. ROY MELBOURNE și dupăce i-am explicat motivul venirii mele, m'a întrebat dacă pot să-i indic subiectul convorbirii. La răspunsul meu negativ, mi-a spus că va aduce la cunoștința D-lui Ministru BERRY, dorința lui MANIU și cerându-mi Nr.de telefon, mi-a promis că mă va informa. Cu aceasta ocazie am vorbit primadată cu Dl. ROY MELBOURNE personal.

Același lucru am făcut la Misiunea Britanică unde la poartă, pe un carnet de formular în limba engleză am scris "on behalf of Mr.MANIU" / din însărcinarea D-lui Maniu/ și semnând. Apoi am restituit carnetul astfel complectat sergentului de Poliție englez, care a mers cu el în clădirea Misiunei, eu așteptând la poartă să fiu chemat de Dl.PORTER numele căruia îl indicasem pe formular..

I-am comunicat după ce am fost admis în cabinetul dela etaj al D-lui Porter /secretar de legatie/ că Dl.Maniu dorește o audiență la Dl.Ministru Holman, iar Dl.Porter, cerându-mi Nr.de telefon, mi-a promis că se va pune în contact cu Dl.Ministru și îmi va indica ziua ora și locul.

Atât Dl.Melbourne cât și Dl.Porter m'au întrebat dacă Dl.Maniu are vre'un interpret. Am răspuns și unuia și altuia că Dl.Rică Georgescu nefiind disponibil, Maniu m'a rugat pe mine să servesc de interpret.

.//.

Nu-şi pot aminti când am primit răspunsurile dela Misiuni, in tot cazul au venit ca deobiceiu foarte curând: a doua zi sau maximum a treiazi, cea ce comunicam imediat lui Maniu pentru a-şi fixa ora liberă pentru intrevedere.

Dl.Maniu, insoţit de mine ca interpret, am mers intâi la Dl.Ministru B.BERRY, având in mână si dosarul care trebuia să-l prezinte in aceea ocazie. Ora de intâlnire a fost ora 17 şi în localul Misiunei în cabinetul D-lui BERRY.

Dl.BERYY a luat loc pe o canapea de piele, in faţa dânsului la 1.1/2 metru s'a aşezat Dl.Maniu cu dosarul pe genunchiu, pe mine m'a poftit la dreapta D-sale /Dl.Berry pe un scaun şi între Dl.Maniu si dânsul, iar Dl.Melbourne şedea la stânga D-lui BERRY, pe un scaun, şi lângă Dl.Maniu. Astfel că Dl.Ministru Berry sedea vis-a-vis de Dl.Maniu, iar eu pe un fotoliu vis-a-vis de Dl.Melbourne.

După obişnuitele fraze de politiţe Dl.Maniu a intrat în subiect care erau formularea unui protest contra faptului că Statele Unite privesc cu indiferenţă întâmplările zilnice din România unde guvernul calcă în fiecare zi angajamentele luate pe baza acordului dela Moscova /Decembrie 1945/.

Nu a lipsit să adauge că România este singura forţă democratică în picioare /referindu-se la P.N.T./, pe când Bulgaria, Polonia şi Jugoslavia, sunt deja căzute în mâinile regimului totalitar comunism, instalat în acele ţări de Rusia Sovietică.

Expozeul l-a terminat referindu-se la dosarul adus cu D-sa, care contineau un număr mare de rapoarte ale sefilor de org. judeţene /N.T./ despre tot felul de abuzuri arătate in rapoarte impotriva P.N.T.-

A terminat deasemenea cerând o actiune energică din partea Guvernului American într'un respectarea semnăturii sale pe documente internaţionale.

Dl.Berry a spus că va informa departamentul de Stat despre cele spuse de Dl.Maniu şi deasemeni va transmite dosarul adus de Dl.Maniu, pe care l-a luat în primire în acel moment Dl.R.Melbourne.-

Dl.Berry a adăugat că cunoaste situaţia dar că va fi greu in acest moment a face o actiune diplomatică mai viguroasă şi că deaţtfel problema românească nu se va putea rezolva ca problemă de sine stătătoare, ci împreună cu problema Poloniei, Jugoslaviei Bulgariei şi Ungariei.-

./.

Intrevederea a luat sfârşit la ora 19.30.

A doua zi după această audienţă l-am însoţit ca interpret, pe Dl.Maniu la dl.Holman. Ne-am dus la ora 17 unde am găsit prezenţi /la Misiunea Britanică/, pe domnii Holman şi Robinson, atașat comercial, care vorbeşte destul de bine româneşte.

Dl.Maniu a reeditat întreaga sa expunere din ziua precedentă dela americani, în acelaşi cuprins şi în acelaşi ton.

La aceiaşi întrevedere când la un moment dat Dl.Maniu a afirmat că Anglia nu face nimic pentru a impune respectul semnăturilor pe acte internaţionale, Dl.Holman s'a roşit la faţă şi a repetat că Dl.Maniu trece limita.

In legătură cu protestul D-lui Maniu, D-sa a terminat cu următoarea frază: şi astfel Anglia îşi va pierde întregul prestigiul în Sud-Estul European /a spus aceasta relativ la faptul că englezii nu intervin destul de energic pentru a impune României respectarea acordului dela Moscova.

/ Eu am vrut să atinuez "întregul prestigiu" şi am tradus "o bună parte din prestigiu" Dl.Robinson a intervenit spunând D-lui Holman impresia exactă folosită de Dl.Maniu.

Dl.Holman a luat in primire dosarul prezentat de Dl. Maniu / cu acelaşi continut ca acel prezentat americanilor/

Inainte de aceste două întrevederi Dl.Maniu a mai avut una la fel Schuyler în casa sa din Str.Eliza Brătianu la care era de faţă şi Ministru Berry. Dl.Maniu mă rugase să-l însoţesc ca interpret.

Ne-am dus acolo pe la 11 dimineaţa. Am luat loc în salonaşul din fund. Dl.Maniu rugându-i să facă totul posibilul să împiedice recunoaşterea Guvernului Groza de către America arătând descurajarea mare care ar cuprinde poporul român dacă s'ar face această recunoaştere. Domnii Berry şi General Schuyler au promis că vor informa imediat Departamentul de Stat.

In continuarea Maniu expunând situaţia pe care o considera anarhică din ţară şi întrebând dacă nu cred Domniilelor dacă ar fi potrivit a răspunde cu violenţă la violenţele comuniştilor, Dl.Gen.Schuyler a răspuns pe un ton foarte hotărât: "Nu pot recomanda aşa ceva" şi vă vorbesc ca membru in Comisia de Control, dacă aşa ceva s'ar întâmpla, aşi fi obligat să intervin imediat cu toată energia împotriva celor ce tulbură ordinea.

./.

Această conversatie a avut loc scurtă vreme după 6 Martie 1945, fără să vă pot preciza data exactă.

O altă intervedere la ambele Misiuni a avut loc aproximativ în Iulie sau August 1946, la care am asistat deasemeni ca interpret.

Intrevederâle dela americani a avut loc la ora 17 în cabinetul D-lui Berry de faţă fiind şi Dl. Roy Melbourne. Şi de astă dată Dl. Maniu a venit cu un dosar pe care apoi l-a predat D-lui Melbourne în timpul intrevederii. Dosarul continea rapoartele sefilor de judete relativ la metodele care s'ar fi intrebuintat pentru falsificarea listelor electorale. Eu personal si de data aceasta ca si in celelalte ocazii similare nu am cunoscut cuprinsul dosarului, întrucât erau pregătite de secretariatul general si nu de mine. Ca atare nu stiu dacă ele contineau date reale si in ce măsură erau reale.

Deasemenea a rugat pe Dl. Berry să meargă de pildă la Biroul din Piata Amzi pentru a vedea partialitatea cu care se lucrează şi deasemeni cum listele zăceau în praf pe birouri şi podele /la biroul din Piata Amzii pentru inscrieri în liste si redactare si înmânarea contestatiunilor. la Primăria I. Galben./.

Dl. Maniu a continuat protestele impotriva actiunei guvernului, D-sa a arătat D-lui Berry că este indispensabil să fie trimişi observatori oficiali din partea Americii şi Angliei, astfel acestea alegeri vor decurge într'o farsă. Dl. Berry a răspuns că acordul dela Moscova nu permite observatori oficiali, dar D-sa va avea grije ca să aibă o echipă suficientă de ziarişti.

Dl. Maniu s'a supărat foc şi a declarat că aceasta nu-l poate satisface şi roagă pe Dl. Berry să insiste pentru observatori oficiali.

Dl. Maniu a revenit la atac spunând că-i pare rău că a cedat si că a delegat un Ministru în guvern si că în adevăr reflectează să se retragă din alegeri.

Dl. Berry i-a spus că în aceasta chestie nu poate da nici un sfat oficial, dar că personal îi spune că cine nu luptă, piere.-

Intrevederea s'a terminat, Dl. Maniu cerând ca Dl. Berry să informeze guvernul său si să ceară amânarea alegerilor şi luarea dela început a operatiunilor de constituire a listelor electorale. Dl. Berry a promis că v'a informa Guvernul său.

A doua zi la intrevederea la Dl. Holman, asistat de Dl.

./.

00304

Secretar de Legatie Porter, Dl.Maniu a repetat aci aproape exact ceeace spusese ziua precedentă D-lui Ministru Berry.

Dl.Holman a sugerat ca Dl.Maniu să discute prin conducerile judetene ca în fiecare comună să se intocmească liste de cei lăsatti pe dinafară din listele electorale.

Dl.Maniu era foarte supărat si a replicat cu dârzenie că nu pentru aceasta a venit, că D-sa nu vrea să facă statistici, dar vrea să câstige alegerile.

Dl.Holman a luat dosarul adus de Dl.Maniu care avea cam acelaşi cuprins ca cel predat in ziua precedentă D-lui Berry./ continutul dosarelor il aflam in timpul intrevederilor, căci Dl.Maniu se referea la unele piese din dosar./

Dl.Holman a promis că va comunica guvernului plângerile d-lui Maniu iar in ceeace priveste observatorii oficiali a dat acelaşi răspuns ca si Dl.Berry .

O altă intrevedere a avut loc cam pe la sfârsitul lui Sepr., inceputul Oct.1946, nu cunosc data exactă, unde deasemenea am fost luat de Dl.Maniu, ca si alte dăţi, ca interpret.

La intrevederea cu Dl.Berry era de faţă şi Dl.Melbournne.

Dl.Maniu venise cu un dosar, deasemeni continând rapoarte ale sefilor de organizatie P.N.T., în care se vorbea despre arestări şi alte acte de violenţă din partea guvernului. Dl.Maniu a cerut cu insistentă ca Guvernul să demis si alegerile amânate contrar se va alege un parlament pur comunist care va indepărta imediat pe Rege, iar apoi va cere alipirea României la Rusia Sovietică. Dl.Berry a spus că acest lucru nu este probabil intr'un viitor prea apropriat .

A doua zi la ora 5.p.m.a avut loc intrevederea dela Dl. Holman, asistat de Dl.Porter. Intrevederea na durat mult intrucât fusesem chemat in prealabil in cursul dimineţii de Dl.Holman care m'a rugat să nu-l trădez faţă de Dl.Maniu, dar mă roagă să fac astfel ca Dl.Maniu să nu-l ţină mult la intrevederea de după amează şi să-i spună D-lui Maniu că la ora 6, are o treabă foarte urgentă.

X La aceasta intrevedere Dl.Maniu a repetat cele expuse D-lui Berry cu o zi înainte şi a prezentat acelaşi dosar adică cu acelaşi continut şi a formulat aceleaşi cereri /dimiterea imediată a guvernului şi amânarea alegerilor/. Dl.Ministru Holman ca si Dl.Berry i-a arătat că în acel moment nu se poate intreprinde un demers eficace sau prea energic. La supărarea D-lui

.//.

Maniu, Dl.Holman i-a spus că toate vin la vremea lor, că actualmente Anglia are nenumărate interese răspândite pe Globul ca dealtfel și Statele Unite și că nici Anglia nici U.S.A. nu pot face presiuni în mod simultan în multe părți. Că în acest moment îi interesează în primul rând apărarea Mediteranei, iar apoi după Grecia și Turcia vine rândul Coreei, apoi Germania și Austria și apoi România. Există, conchidea Dl.Holman un fel de "listă de prioritate" privitor la eforturile pe care le contemplează Anglia și U.S.A.-

Dl.Maniu nu s'a arătat deloc mulțumit cu aceste amânări.

Am omis să menționez un lucru esențial acestor două ultime întrevederi și anume că Dl.Maniu insista extrem de puternic ca guvernele Anglo-American să trimită o notă de protest în contra modului cum se desfășoară activitatea pre-electorală a Guv. Român și în ceeace privește numeroase prevederi din Legea Electorală.

Mai arăt că peste vre'o 10 zile am fost invitat de Dl. Holman, care mi-a remis copia notei trimise Guvernului Român, cu următoarele cuvinte: "te rog spune D-lui Maniu, când îi vei preda această copie, /copia notei către Guvernul Român/ că m'am gândit să i-o trimit, știind că Guvernul Român nu o publică."

La 28 sau 29 Noembrie 1946, Dl.Maniu a avut întrevedere la Misiunea Americană și Britanică, la care m'a chemat să fiu interpret.

Dl.Ministru Berry, asistat de Dl.Melbourne, iar Dl.Maniu era asistat de Dl.Penescu. Dl.Penescu a adus cu sine două dosare, unul voluminos privitor la efectuarea alegerilor, iar altul și mai voluminos, destinat O.N.U.-ului.-

Dl.Maniu a vorbit despre felul cum s'au efectuat alegerile. Dl.Penescu a făcut un expozeu atât asupra alegerilor cât asupra dosarului destinat O.N.U.-ului, cerând ca situația României să fie reexaminată.-

Dl.Maniu a reluat teza că noul parlament compus aproape exclusiv din comuniști va face șah la Rege și-i va cere în curând alipirea la Rusia Sovietică.

Dl.Maniu mai cerea anularea alegerilor, pe temeiul celor constatate chiar de ziariștii englezi și americani cerând deasemenea ca situația României să fie reexaminată.

.//.

In acelaşi timp cerea ca Dl.Ministru Berry să pună toa-
tă influenţa D-sale,pentru a determina pe Rege să nu deschidă
Parlamentul,Dl.Maniu sugera procedeul de a întreba în prealabil
cele trei guverne semnatare ale acordului dela Moscova,dacă con-
sideră acestea alegeri valabile.Dacă răspunsul este afirmativ
atunci M.S.Regele va deschise Parlamentul pe care deocamdată tre-
bue să-l proroge./Dl.Maniu conta că englezii şi americanii nu vor
considera alegerile valabile/ Argumenta deasemenea că Regele de
fapt nici nu ar trebui să fie El acela care hotărăşte deschide-
rea Camerei,recte sacţionarea lor,căci nu El în cele trei guver-
ne semnatare ale acordului dela Moscova au hotărât ţinerea aces-
tor alegeri.Maniu a cerut în tot cazul o notă energică de condam-
nare a alegerilor,care să fie trimisă guvernului român,că către
Guvernul U.S.A.,căci astfel o imensă jale va stăpâni poporul ro-
mân.-

Dl.Berry a răspuns că în momentul de faţă nu este
oportum a se interveni pentru anularea alegerilor şi pentru tri-
mitere de note.-

In ceeace priveşte dosarul adus pentru O.N.U.,Dl.Berry
a arătat că nu-i este îngăduit să-i transmită dosarul,întrucât
el nu poate transmite decât documente destinate departamentului
de Stat.-

In ziua următoare la Dl.Holman convorbirea a durat
dela ora 17 până la ora 18 în Sos.Kiselef Nr.52.Dl.Maniu a avut
aceiaşi discuţie ca la Dl.Berry şi a prezentat un dosar volu-
minos conţinând date care trebuiau să dovedească violenţa ale-
gerilor. Dl.Maniu cerea anularea alegerilor,adresarea unei note
severe din partea Guvernului Britanic,adresat Guvernului Român
cerea reexaminarea întregei situaţiuni româneşti şi deasemeni îl
ruga să intervină la Rege pentru prorogarea parlamentului.Dl.Ma-
niu înşira aceleaşi argumente ca la Dl.Berry şi D-lui Holman.
Dl.Maniu îi arătase că nu Regele a avut iniţiativa convocării
Corpului Electoral şi semnatarii acordului dela Moscova şi că prin
urmare Regele nu poate deschide Parlamentul fără avizul acelor
puteri. In ultimile momente de intrevedere,Dl.Maniu a reînoit ce-
rerea sa pentru o notă drastică către Guvernul Român,căci popo-
rul este desnădăjduit,însă Dl.Holman a răspuns că va comunica
guvernului său,dar nu crede că nota va veni înainte de lo Ianua-
rie 1947.

Cu aceasta s'a terminat aceasta intrevedere.

ss/V.V.Serdici

5 Sept.1947.

Nu trebuie

I.

00307

DECLARATIE

Subscrisul V.Serdici declar:

Prima oară că am funcţionat ca interpret al Dlui Maniu pe lângă şefii de Misiuni (Anglo-American) a fost cam prin April 1946. Până atunci traducea ori Dl.Rică Georgescu ori Dl.Sabin Manuilă. Subiectul demersului Dlui Manui a fost să reclame că hotărările dela Moscova (Dec.945) nu sunt ţinute în seamă, deşi dsa atrăsase atenţia ambasadorilor car: l'au vizitat cam pe la 6 Ianuarie 46, că garanţiile Anglo-Americane sunt prea mari pe când dânsul cere una mult mai mică. La expresia de minimum a străinilor Dl.Maniu a lămurit: prea mare, pentru că doară nu veţi mobiliza flota şi să o aducă la Constanţa, dacă un prefect de Constanţa înfrânge libertăţile noastre. Eu cer garanţia mică, un Ministru de Interne neutru, care ar lua de urechi pe prefect, ar pune în locul lui un om de treabă.

Dl.Maniu a mai vizitat Misiunile Engleză şi Americană în alte 5 rânduri:

1.) Aproximativ in luna Aprilie 1946 când a înfăţişat un dosar cu dovezi contra abuzurilor cari pretindea Dsa se faptuiau cu ocazia înscrierilor in listele electorale

2.) Aproximativ in August 1946 când a protestat, iarăşi prezentând un şir de documente(rapoarte a şefilor de judeţe, facsiunile şi originale a notarilor date de unii Pretori in vederea ţinerei alegerilor. Personal nu am văzut decât fugitiv, când le preda Dl.Ministru, acele documente şi nu pot să-mi dau nici o părere asupra autenticităţei lor, Stiu insă că dosarele erau totdeauna complectate de Secretariatul General.-

Am mai fost deasemeni intrevederi scurte inainte de alegeri, apoi în ultimele zile din Noembrie, şi in sfârşit ultima in April 1947.-

La toate aceste demersuri Dl.Maniu cerea intervenţiuni din partea Guvernelor Aliate (Engl.şi American.)

Inainte de alegeri a cerut cu insistenţă ca Engl. şi Americanii să trimită observatori oficiali, declarându-se nemulţumit cu ziariştii pe cari spunea Miniştrii Străini

..//..

că-i vor avea la dispoziţie. Engl.(Dl.Holman) a arătat Dlui Maniu că însăşi acordul dela Moscova opreşte trimiterea de observatori oficiali.-

La observaţia Dlui Maniu că faţă de halul de abandonare în care se află şi de abuzurile ce se petrec Dsa vrea să renunţe să participe la alegeri. Dl.Holman n'a răspuns, însă Dl. Berry i-a spus că oficial nu poate da nici o părere insă personal crede că acela care nu luptă perde partida.

După alegeri Dl.Maniu protestând împotriva felului cum s'a desfăşurat alegerile a cerut D-lui Holman şi Berry să intervină ocazional pe lângă Rege să nu deschidă imediat Parlamentul până ce Guvernul celor 3 Puteri nu vor declara că acceptă alegerile. Dnii Miniştrii au spus că nu pot face acest lucru.-

In una din aceste convorbiri cu Dl.Holman, faţă fiind Dl.Robinson Dl.Maniu a spus că in acţiunea Englezilor faţă de promisiunile de la Yalta şi Moscova, Anglia îşi va pierde prestigiul în Estul European. Eu temperând traducerea am tradus "îşi va perde o bună parte din prestigiu" fiind însă de îndată ~~corijat~~ corectat de Dl.Robinson.

Părerea mea este că demersurile Dlui Maniu au fost aproape totdeauna urmate de diversele note transmise Guv. Român de Guvernul Anglo-American.-

La una din aceste intrevederi, dela sfârşitul Nov. 1946, a asistat şi Dl.Penescu care traducea în franţuzeşte, iar eu traduceam din englez în româneşte.

La una din aceste intrevederi Dl.Maniu s'a plâns că nu este sprijinit în nici un fel, de diplomaţia Anglo-Americană şi că dacă ştia aceasta el găsea calea a se împăca la timp cu Ruşii.-

Despre organiz.manifestaţiunii 1945 ştiu prea puţin, întru cât nu m'am interesat nici odată de astfel de lucruri. Cu aceste lucruri, în ~~cerc~~ mitet confidenţial, se ocupa Bani Ghica, Dr.Solomon, Ilia Lazăr şi probabil cu ştirea Dlui Penescu, După manifestaţie am aflat de la Dr.Solomon că Bani Ghica era incolonat cu tineretul pe Str.Wilson s'au în altă parte era o coloană din secţia muncitorească, nu ştiu însă cu cine, acestea conf.unui plan stabilit înainte de manifestaţii.

Despre evenimentele dela 24 II.1945 nu am nici cea

mai depărtată idee, şi nimeni nu a pronunţat în faţa mea vre-un cuvânt din care aş fi putut deduce vre-o legătură între partidul N.T. şi aceste evenimente.

Dupe manifestaţia din 8 Noembrie Dl.Mih.Popovici mi-a spus acasă la mine că consideră că a fost o greşeală şi că este împotriva oricăror provocaţiuni în general.-

In ce priveşte sindicatele atitudinea conducerei noastre era potrivnică preferând sindicate diverse în locul sindicatului unic, neobligativitatea inscrierei şi susţinea că sindicatele trebue să fie numai profesionale şi nu politice.-

In privinţa intervenţiei pentru nerecunoaşterea Guv.Român dela 6 Martie 1945, aceasta s'a făcut la Americani de Dl.Maniu. Era prezent şi DlGral Schugler.

Iar în ce priveşte conf.păcei Dl.Maniu a cerut Americanilor(Dl.Berry) să stăruiască ca între delegaţii Români să figureze şi un reprezentant al part.N.T.-

Intrebând într'o zi, mi se pare pe Dl.Leucuţia de unde are Gafencu bani să scoată cărţi aşa luxoase, să trăiască în Elveţia, la Paris şi Londra, mi-a răspuns că epuizează din acel fond de 22 milioane franci elv.pe care Viişoianu l'a trimis legaţiei noastre din Ankara, de unde Cretzianu l'a transferat la Zürich.-

Intr'o zi, traducând pe Dl.Maniu la Dl.Holman, Dl. Maniu a cerut o intervenţie energică (Iulie 46) pe lângă Guv.Rus ca să oblige Guv.Român la respectarea acordurilor internaţională şi cerea ca Guv.R. să fie demis, căci acest Guv.va intenţiona să alipească Rom.la Rusia Sovietică. Dl. Holman i-a explicat Dlui Maniu că nu este încă momentul pentru intervenţii prea energice în România, întrucât Anglia şi U.S.A. având o infinitate de interese in discuţie cu Rusia, au o listă, aşa zis de prioritate, iar acum sunt la rând..... şi apoi Corea.-

Dl.Maniu plecând era f.amărât, şi bănuesc că motivul demisiei sale era acesta.-

Chiar în acea zi am fost chemat de Dl.Melbourn care m'a intrebat ce-i cu demisia Dlui Maniu, iar eu dând explicaţii, mi-a spus: mi-ar pare f.râu, lucru care l'am comunicat Dlui Maniu.-

Rapoartele, memorii, comunicate, mai importante ale Partidului nu le dădeam eu Englejilor şi Americanilor şi

..//..

exclusiv Dl.Penescu.-

Informaţiile cerute de Dl.Melbourne erau relativ la persoanele din partid (de ex. candidaţi, apoi deputaţi) sau la referinţa din gazete când pe chestiuni importanta era atacat Dl.Maniu sau Partidul.- S'a cerut şi informaţiuni asupra personalităţei Dlui Ralea.- Acêstea mi se cerea mie ca Birou al Presei. Celelalte informaţiuni de ordin politic le dădea Dl. Penescu.-

ss. V.V. Serdici.

Declarație

00311

Subsemnatul V. Serdici declar:

Prima dată că am funcționat ca interpret al D-lui Maniu pe lângă șefii de Misiuni (Anglo-American) a fost cam prin April 1946. Până atunci traducea ori D-l Rică Georgescu, ori D-l Sabin Manuilă.

Subiectul demersului D-l Maniu a fost să reclame că hotărârile dela Moscova (Dec 945) nu sunt ținute în samă, deși dsa atrăsese atenția ambasadorilor cari l'au vizitat cam pe la 6 Januarie 46, că garanțiile Anglo-Americ. sunt prea mari pe când dânsul cere una mult mai mică. Ca expresie de mirare a străinilor D-l Maniu a lămurit: prea mari, pentru că doar nu veți mobiliza flota și s-o aduce la Constanța, dacă un prefect de Constanța încalcă libertățile noastre. Eu cer garanție mică: un ministru de interne neutru, care ar lua de urechi pe prefect, ar pune în locul lui un om de treabă.

D-l Maniu a mai vizitat Misiunile Engleză și Americană în alte 5 rânduri:

1) aproximativ în luna Aprilie 946 când a înfățișat din dosar un dovezi contra abuzurilor pretindea că ~~cari se~~ făptuiau cu ocazia înscrierilor în listele electorale.

2) aproximativ în August 946 când a protestat, încă și prezentând un șir de documente (rapoarte a șefilor de poliție, facsimile și originale a ordinelor date de unii Pretori în vederea viitoarelor alegeri. Personal nu am văzut decât acele documente fotografii, pe când le preda D-l Ministru, și nu pot să-mi dau seama asupra autenticității lor,

ss. V. Serdici

2

ştiu însă că dosarele erau totdeauna compulsate de Secretariatul General.

Am mai fost deasemeni intervenţii scurt înainte de alegeri, apoi în ultimele zile din Noembrie, şi în sfârşit ultima în April 1947.—

La toate aceste demersuri dl. Maniu cerea intervenţiuni ~~[illegible]~~ din partea Guvernului Aliate (Engl. şi American).

Înainte de alegeri a cerut cu insistenţă ca Engl. şi Americanii să trimită observatori oficiali, declarându-se nemulţumit cu ziariştii pe cari spunea Miniştrii străini că-i vor avea la dispoziţie. Engl (d. Holman) ~~[illegible]~~ a arătat d-lui Maniu că înţelegi acordul dela Moscova opreşte trimiterea de observatori oficiali.—

La observaţia d-lui Maniu că faţă de halul de abandonare în care se află şi de abuzurile ce se petrec ar vrea să renunţe să participe la alegeri. d. Holman n'a răspuns, însă d. Berry i-a spus că oficial nu poate da nici o părere, însă personal crede că acela care nu luptă pierde partida.

După alegeri d. Maniu protestând împotriva felului cum s'au desfăşurat alegerile a cerut ~~d-lor~~ Holman şi Berry să intervină ocupând pe lângă Rege să nu deschidă încădat Parlamentul până ce Guvernele celor 3 Puteri nu vor declara că acceptă alegerile. Amii Miniştrii au spus că nu pot face acest lucru.—

În una din aceste convorbiri cu d. Holman, faţă fiind şi d. Robinson d. Maniu a spus că în acţiunea Engleza faţă de promisiunile de la Yalta şi Moscova Anglia îşi va pierde prestigiul în Estul European. În temperamentul

v.v. [illegible]

traducerea, am tradus-o însă pentru o bună parte din pretinjii fiind însă de îndată corectat de Dl. Rădulescu(?).

Părerea mea este că domnişoara Dr. Maniu au fost aproape totdeauna [illegible] de diverse note transmise Guv. Român de Guvernele Anglo-Americane.—

La una din aceste întrevederi, dela sfârşitul Nov 946, a asistat şi Dl. Pumnea care traducea în franţuzeşte, iar eu traduceam din engl. în româneşte.

La una din aceste întrevederi Dr. Maniu s'a plâns că nu este sprijinit în nici un fel, de diplomaţia Anglo-Americană şi că dacă ştia aceasta el ar fi [illegible] a se împăca la timp cu Rusia.—

Despre organiz. manifestaţiei 945 ştiu foarte puţin, totuşi cât nu m'am interesat niciodată de astfel de lucruri. Cu aceste lucruri, în cercul confidenţial, se ocupa Bani Ghica, Dr. Solomon(1) şi ~~probabil~~ cu Stănescu(?). ştiri Dl. Penson, ~~şi [illegible]~~ despre manifestaţie am aflat dela Dr. Solomon că Bani Ghica era încolonat cu trimestrul pe Str. Wilson iar înaltă parte era o coloană din secţia muncitorească, am ştiut însă cu cine, aceste conf. unui plan stabilit înainte de manifestaţii.

Despre evenimentele dela 24 II 945 nu am nici cea mai depărtată idee, şi nimeni nu a pronunţat în faţa mea vre-un cuvânt din care aş fi putut deduce vre-o legătură între partidul N-Ţ şi aceste evenimente.

Despre manifestaţie din 8 Nov Dl. Mih. Popovici mi-a spus acasă la mine că consideră că a fost o greşeală şi că este împotriva oricăror provocări în general.—

V. V. [signature]

In ce priveşte sindicatele atitudinea conducerii noastre era potrivnică preferând sindicate diverse în locul sindicatului unic, neobligativitatea înscrierei şi susţinea că sindicatele trebue să fie (numai) profesionale şi nu politice.—

In privinţa intervenţiei pentru nerecunoaşterea Guv. Român dela 6 III 45, aceasta s'a făcut la Americani de D-l Maniu. Era prezent şi D-l Gral Schuyler.

Iar în ce priveşte conf. păcii D-l Maniu a cerut Americanilor (D-l Berry) să stăruiască ca între delegaţii Române să figureze şi un reprezentant al part. N. Ţ.—

Intrebând într'o zi, mi se pare pe D-l Leucuţia de unde are Gafencu bani să scoată cărţi aşa luxoase, să trăiască în Elveţia, la Paris şi Londra, mi-a răspuns că prizează din acel fond de 22 milioane franci elv. pe care Vişoianu l'a trimis legaţiei noastre din Ankara, de unde Cretzianu l'a transferat la Zürich.—

Intr'o zi, traducând pe D-l Maniu la D-l Holman D-l Maniu a cerut o intervenţie energică (Julie 46) pe lângă Guv. Rus ca să oblige Guv. Român la respectarea acordurilor internaţionale şi cerea ca Guv. R. să fie demis, căci acest Guv. va intenţiona să alipească Rom. la Rusia Sovietică. D-l Holman i-a explicat D-lui Maniu că nu este încă momentul pentru intervenţii prea energice în Rom., întrucât Anglia şi U.S.A având o infinitate de interese în discuţie cu Rusia, au o listă, aşa zis de priorităţi, iar acum sunt la rând ------ şi apoi Corea.—

D-l Maniu plecând era f. amărât, şi bănuesc că motivul demisiei sale era acesta.—

Chiar în acea zi am fost chemat de D-l Melbourne care m'a întrebat ce-i cu demisia D-lui Maniu, iar eu dând explicaţii, mi-a spus: mi-ar pare f. rău, lucru care l'am comunicat D-lui Maniu.—

N. Ş. [signature]

5

0313

Rapoartele, memorii, comunicate, mai importante ale Partidului nu le dădeam eu Englezilor şi Americanilor ci <u>exclusiv</u> d-lui Penescu.

Informaţiile cerute de d-l Melbourne erau relative la persoanele din partid (de ex: candidaţi, apoi deputaţi) sau la referinţa din gazete când pe chestiuni importante era atacat d-l Maniu sau Partidul. — S'a cerut şi informaţiuni asupra personalităţii d-lui Ralea — aceasta nu le cerea decât ca Biroul ~~al~~ Presei. Celelalte inform. de ordin politic le dădea d-l Penescu. —

V. V. Serdici

4

00314

DECLARATIE

Subscrisul VASILE V. SERDICI declar următoarele:

Activitatea mea dela 23 August 1944 a fost următoarea:

Ca un fel de premiu de consolare Dl.Maniu în Dec. 1944 m'a rugat să mă ocup de Biroul Presei. Am angajat pe Oscar Stoenescu,Ing.şi pe Coletta Bruteanu.,O Stoenescu n'a funcţionat decât 3 luni.-

Scoteam 2 buletine. Unul pentru conducerea partidului conţinând: revista presei şi traduceri de articole mai importante din presa străină şi din buletinele Misiunilor.

Un alt buletin pentru străini. Acesta cuprindea studii şi informaţiuni din ţară,şi asupra activităţei partidului.

Studiile erau asupra

1.) Reforma Agrară (Serdici)
2.) Proecte de reorg.a armatei (dat de St.Stoika)
3.) " " " " jandarm. " " Grl.Barbu şi Zosjor)
4.) " " " " poliţiei (Bukur)
5.) Politica tarif vamal Română (Serdici) etc.etc.

Informaţiunile din ţară erau variate:

Iată unele titluri:

1.) Guv.Român instrueşte milităreşte în Str.Mircea Vodă tineri evrei şi-i trimite la Belgrad.(inf.adusă de Dl.F..... singurul fabricant de pălării din Jimbolia.
2.) Dezordinea pe C.F.R.
3.) Trei rapoarte asupra repartizărei cerealelor.
4.) Colectate (Inf.de la Dl.Prof.Tătaru, bun prieten a Dlui
5.) Maniu.Numai dupe consultare cu Dl.Maniu am dat drumul la nota.
6.) Nimicirea stocului de vite de tras prin colectare.
7.) 8 Noemvrie
8.) Plină anarhie: înlocuirea prefecţilor şi primarilor cu decret,cu oameni fără decret.
9.) Dispariţia flotei noastre.

..//..

10.) Cărdăşii între Dl.Maniu şi Legionari ?
11.) Politica P.N.T. faţă de Soviete din 1919.
12.) Cum se trăeşte în Moldova (de Ing.Marcuţiu)

Apoi f. numeroase articole privitor la incidente mai mult sau mai puţin grave, agresiuni, asasinate, între P.N.T. şi B.P.D. Deasemenea relatări asupra întrunirilor noastre reuşite şi activitatea judeţeană.

Toate informaţiile îmi veneau fie de la Secretariat fie aduse de exclusiv membrii ai Partidului şi îmi erau predate mie sau Drei Bruteanu,când nu eram acasă. Plicurile de predare "Cpt.Key, Press Office" şi la Dl.Ch.Hubick la U.S.A. Unele articole provocau ceferi de complectare din partea unora sau altora (mai des Key îmi cerea complectări) pe cari le dădeam după documentare.-

Toate aceste buletine erau văzute de Dl.Maniu şi adeseori scrise după note informative primite de Dsa. In chestiuni mai grele îmi dădea Dsa lămuriri sau material (de ca chestia cu legionarii şi multe altele).

Obişnuiam să trimit misiunei Americane şi Engleze toate buletinele, pe când la Sovietici era mai puţin important.-

Si misiunea Engl.(Key) cerea material. Americanii nu. Key cerea în deosebi material privitor limitarea libertăţilor, a activităţii Guvernului şi asupra personalităţilor dela conducerea Tărei.- Au cerut şi ştiri economice şi asupra instrucţiei publice.-

O singură dată Dl.Maniu mi-a comunicat că numeroase trupe ruseşti trec Dunărea spre Bulgaria,după inform. p primită din Giurgiu spunând să informez misiunile: Americană şi Engleză. Spunând lui Key informaţia mi-a spus că nu e compartimentul meu dar să mă duc la misiunea militară. Eu însă nu m'am mai dus.-

Deasemeni ambele misiuni mi-au cerut situaţia eventuală a antisemitismului. Lucrarea a fost făcută de mine după consultare cu Dl.Maniu şi Gh.Popp. In acest raport prezentat misiunilor Americane şi Engleze arătam că în ţară este un curent antisemit şi că numai Dl.Maniu prin trecutul său de toleranţă ar putea să-l stăpânească dacă ar fi adus la putere. Am avut impresia că Key ar fi dorit ca acest curent săstăruie mai departe.-

..//..

Altădată Cpt.Key cerându-mi informaţiuni despre mişcarea muncitorească şi eu dându-i le prea sumar, a mers la Dl.Maniu cu care vorbea româneşte, şi apoi m'a batjocurit spunând că ce nu i-am dat eu ia dat Dl.Maniu.

Cu ziariştii străini aveam un contact f.sporadic. Din dorinţa Dlui Maniu am invitat la masă odată pe Markham, pe Lehrer, pe Mac Kormack şi colegul său al cărui nume îl uit, altădată pe A.Gibson şi pe Geny Frank şi Langas şi Mesthan. Ziariştii îmi cereau material şi le dădeam ultimele Buletine. (nu scoteam decât 6 exemplare din fiecare) şi le dădeam şi broşurile Institutului de Statistica a Dl. Manoilă. In general îi interesa senzaţia, iar alt material asupra Ţărei, cel puţin în franţuzeşte, nu puteam procura.-

La Athenée Palace am vizitat la cererea sa pe Faust (American) pe care-l interesa enorm problema Saşilor pe care o cunoşteam f.bine.-

(Aş putea desvolta pe larg acest punct.)

Biroul presei a funcţionat regulat până după 6 Martie 1945, După acea făceam maximum 2 buletine pe săptămână iar după 1946, numai extram de rar şi numai pentru Americani.(Cele mai multe ori îl duceam personal) şi deloc pentru Englezi (dela venirea Dlor Benett) In Sept.1946 am cerut D-lu Maniu să mă desărcineze pentru motivul că trebue să merg în alegeri. Dl.Maniu l'a trecut la Secretar General, care a numit ca responsabil pe Dl. Mocanu cu un întreg Stat Major incl. Dra Colette.

Biroul Presei, organ Statutar, era un oficiu pentru informarea cercurilor străine. Eu nu lucram decât cu Dra C.Bruteanu, la Secretariatul General erau 5 sau 6 funcţionari.

Din cele 6 exemplare care le scoteam (cât răzbea maşina) 2 ex. mergeau la misiuni, unul la Dl.Maniu iar restul la eventual ziarişti străini aflători în Bucureşti: englezi, americani, elveţieni. La început dădeam şi Dlui Pătraşcu şi Dlui Langos (turc).

Eu nu aveam informatori plătiţi sau neplătiţi între străini. In general depindeam pentru informaţii de Dl. Maniu pe care trebuia în acest scop să-l vizitez aproape zilnic dim.la 8, apoi de Secret.General. Celelalte informaţ. mi le dădeau exclusiv prietenii de partid din Bucureşti şi judeţe.

La 1 Aprilie 1947 am înfiinţat Bir.Economic şi

Social care a funcţionat 3 luni. Funcţionarii erau Dl. Gatchievici pentru traduceri, şi Dra Nicolau, dactilografă.

Scopul biroului era informarea conducerea partidului despre preocupările economice şi sociale din Lume. Materialul folositor: Economist, Tribuna, Spectator, Riders Digert, Temps Narveaux etc.

Idea înfiinţarei mi-a dat-o Dl. Parter care mi-a spus mie, şi apoi şi Dlui Manuilă şi Lazăr, cu ocazia unei mese la mine, că în Anglia se recunoaşte că Maniu e bun, dar că partidul e slab, face numai naţionalism dar n'are techniceni.-

Acest buletin era pur ştiinţific, şi n'avea nici un altfel de scop.

Un prim număr l'am dat şi Dl. Parter (secretarul Leg. Engleze) şi Dlui Melbourne (Consilier la U.S.A.).

In acest buletin nu se publicau decât traduceri din susnumitel reviste, engleze, americane, ruse sau belgiene. Nu se ocupa cu lucruri din ţară, cari erau la îndemâna oricui. Publica numai articole străine, celor mulţi şi din provincie inaccesibile.

Funcţionarea Bora dela Radio difuziune îmi aducea din când în când Buletinul de Radio ascultare, crezând că-mi face plăcere. Eu însă care ascultam mult Radio nu prea eram interesat.-

Cealaltă activitate a mea a început prin 1946 primăvara ca interpret şi curier al Dlui Maniu. O singură dată am servit de curier şi la 9 Ianuarie 1946.

In aceasta calitate am cunoscut pe Dl. Holman, Sarck, Beny şi Melbourn.

Pe Cpt. Key l'am cunoscut cel dintâi, în 1944, o lună, două dupe armistiţiu, pe când era la o partidă intimă la nora mea, şi fiul meu, în apartamentul lor din Ch. Tell 10 Tot atunci pe Hogg, dar care-l vedeam rar de tot

Pe Dl. Parter l'am cunoscut prin Dl. Key mult mai târziu, prin primăvara 1945.-

In Ianuarie 1945 am organizat pentru Key, Hogg, Grl. Greer o vânătoare de mistreţi în judeţul meu, unde ia-m cunoscut mai bine.

Am fost interpret în 6 rânduri cu Englejii şi de 6 ori cu Americanii.

Prima conversaţie (April 1946) şi cu unii şi cu

alţii (la Engl. Dl.Holman şi Parter) la Americani (Dl.Berry şi Skyler la locuinţa acestuia în Elisa Brătianu) a avut ca subiect terorizarea partizanilor noştri şi cum spunea Dl. Maniu, înfrângerea totală a promisiunilor acordului dela Moscova.

Dl.Maniu a terminat cerând energice proteste din partea Anglo-Americanilor pe lângă Rusia Sovietică şi Guv. Român, altfel se descurajează poporul Român care este singură rezistenţa a democraţiei.-

In cursul discuţiunei Dl.Maniu a întrebat dacă nu ar fi mai bine să uzeze şi el de violenţă,având suficientă lume a bate el pe adversar şi nu să se lase bătut.

La care Dl.Grl.Schulyler a răspuns că protestează şi că în calitate de membru al Comisiei de Control sfătueşte ca Dl.Maniu să nu facă acest lucru. Si.Dl.Berry şi General l'au sfătuit să continue atitudinea lui de rezistenţă şi mai departe.-

A doua conversaţie, pe la sfârşitul verei se referea la falsificarea, cum spunea Dl.Maniu a listelor electorale,când a şi prezentat un voluminos dosar. Dl. Maniu a protestat contra indiferenţei Eng.şi Americanilor faţă de încălcările acord. dela Moscova şi la care să acţioneze. Dl.Holman l'a întrebat atunci dacă nu cum-va ar dori ca Anglia să facă război pentru România. Dl.Maniu a mai declarat că se retrage, faţă de lipsa de sprijin din partea Anglo-Americanilor din alegeri. Dl.Holman i-a spus că nu poate sfătui oficial,dar personal îi spune că cel care nu lupta perde partida îndrumându-l să continue acţiunea lui de astăzi.

In aceasta întrevedere Dl.Maniu a cerut observatori oficial din partea Engl. şi Americanilor însă Dl.Holman i-a arătat că acordul dela Moscova esclude aceasta,şi că vor veni numai ziarişti, lucru care l'a repudiat Dl,Maniu fiind f. nemulţumit cu aceasta.

O altă întrevedere a avut loc tot înainte de alegeri prezentând iarăşi un vast dosar cu diverse rapoarte din care reeşia pregătirile pentru violarea alegerilor şi teroarea exercitată. Rapoartele veniau de la şefii de org.judeţene.-

Dl.Maniu cerea note energice de protest,amânarea alegerilor,şi refacerea listelor electorale.

Si Dl.Berry din partea sa, şi Dl.Holman au răs-

puns că vor informa Guvernele lor şi vor comunica,ceă ce apoi au făcut prin mine.

Urmarea a acestor demersuri au fost notele adresate Guv.Român.

Si in aceasta intrevedere Dl.Maniu a vorbit de a răspunde la violenţă cu violenţa. Dl. Berry şi-a rezervat răspunsul, comunicându-l apoi Dl.Maniu prin mine.(Nota Acheson) adică:

NOTA OFICIALA

La Nr........ comunicaţi Maniu că nu sfătuim violenţe cari vor aduce poporului Român dureroase şi inutile suferinţe.

D.Acheson.

In aceaşi conversaţie Dl.Maniu a protestat că alte ţări sunt ajutate şi noi deloc (Grecia şi Turcia) La care Dl.Berry a răspuns că asta e deocamdată şi nu este exclus ca ajutorul să progreseze şi spre Nord. Că în tot cazul problema României nu se rezolvă de una singură,ci formează o problemă comună cu Polonia,Jugoslavia,Bulgaria şi Ungaria.

Si deasemeni că existp o listă de prioritate (a spus Dl.Holman) şi dupe Grecia şi Turcia, vine Corea,apoi Austria şi apoi noi.

Totdeauna Dnii Miniştrii la urmă îl sfătuiau să fie liniştit şi să-şi urmeze neclintit drumul.-

Dupe alegeri a avut loc pe la 20 Noembrie 1946 o nouă întrevedere unde Dl.Penescu traducea în franţuzeşte şi eu din engl.în Rom.

Dl.Maniu a prezentat 2 f.voluminoase dosare:unul cu dovezi ale violenţelor şi altul pentru O.N.U. pe care îl ruga să-l transmită acelei organizaţii şi avea de scop să provoace O.N.U. să repună problema României.

Dl.Berry în ce priveşte alegerile a spus că va răspunde. Iar in ce priveşte dosarul O.N.U, regretă dar nu-l poate transmite deoarece nu înaintează decât documente destinate departamentului de Stat.-

In aceiaşi conversaţie a rugat să se intervină la Rege să nu deschidă Camera. Dl.Berry a răspuns că asta nu o poate face.

In una din convorbiri Dl.Maniu a spus Dlui Holman

..//..

că faţă de promisiuni făcute de Engl.şi Americani,şi inexistenţa vre-unui ajutor îl face să regrete că nu s'a împăcat cu Rusia la vreme, pentru a cruţa atâta lume de suferinţe.-

In ultima convorbire la care am participat numai ca traducător, Dl.Maniu a înfăţişat un dosar relativ la arestări,cerând proteste energice,şi ca deobicei în toate convorbirile,demiterea Guvernului. Deasemeni a cerut ca Comisia de Control să funcţioneze şi ca ofiţeri americani să meargă la diversele închisori. Dl.Berry a răspuns că ofiţeri nu poate trimite căci nu vor fi admişi,iar Comisia de Control nu funcţionează nu numai aci,dar nici măcar la Berlin.

Dl.Maniu a avut o ultimă convorbire cu Dl.Berry când acesta pleca din ţară,şi exprimându-şi regretul pentru aceasta Dl.Berry i-a spus că nu trebue să regrete căci el va fi la Waschington un „avocat mai bun al „Dvoastră" decât am putut fi de aci."-

In calitate de curier al Dlui Maniu: am vizitat fie pentru a transmite o comunicare fie pentru a primi un răspuns în următoarele ocazii:

1.) Am fost chemat de Dl.Melbourn care m'a rugat să comunic Dlui Maniu că răspunsul dela Waschington este negativ în ce priveşte observatorii oficiali.

2.) Dl.Melbourn m'a rugat să comunic Dlui Maniu că în câteva zile vor fi publicate Notele cerute de Dsa.

3.) Dupe alegeri: Dl. Melbourn m'a rugat să comunic Dlui Maniu că Guv.U.S.A. nu crede că acum (Nov.1946) este oportun a face nota către Rusia,deoarece tot efortul lor este a ajunge la înţelegere cu Ruşii în cea ce priveşte încheerea tratatelor de pace. Acest răspuns, ca şi celelalte în urma cererii Dlui Maniu de a se face note.-

4.) Dl.Maniu m'a insărcinat să comunic Dlui Berry că nu poate încă înainta memoriul său relativ la tratatul de Pace,nefiind terminat şi ca dânsul Maniu,nu poate face un memoriu fără de a vorbi de Basarabia şi Bucovina.

5.) Dl.Maniu m'a insărcinat să comunic Dlui Berry părerea dsale asupra ajutorului economic şi anume: In principiu este de acord să fie ajutaţi Romanii cari mor de foame,

însă acest Guvern nu merită nici un bob de grâu şi nici trebue făcut control.

In conversaţie particulară s'a referit deasemeni că acest ajutor ar putea fi exploâtat ca un succes de Comunişti.-

Desigur vorbele comunicate prin mine de către Dl. Maniu lăsau să se înţeleagă că Dl.Maniu nu este prea entusiasmat de acest ajutor.

6.) Cu ocazia demisiei Dl.Maniu, de la conducerea partidului, Dl.Melbourn m'a chemat rugând să transmit Dlui Maniu că nu trebue să abandoneze şefia.

7.) Am fost însărcinat de Dl.Maniu să comunic Dlui Negel să intervină pe lângă M.S.Regele (Negel fiind mareşalul Palatului) să nu deschidă parlamentul deoarece nu El l'a convocat ci acordul dela Moscova şi deci trebuesc consultaţi în prealabil semnatarii acordului dela Moscova.

Si Gafencu şi Cretzianu au scris Dlui Maniu, cerând instrucţiuni în ce priveşte activitatea lor la Paris în timpul Conferinţei de Pace. Deasemeni domnii de mai sus au raportat Dlui Maniu activitatea lor în aceasta perioadă şi rezultatele obţinute.

Nu ştiu prin cine au fost trimise.

Deşi eu nu am avut nici un amestec în aceste directive lui Gafencu etc.totuşi am cetit scrisorile venite din care reeşea că acţiunea D-lor a fost bine primită,că s'au solicitat informaţiuni suplimentare de cercurile diplomatice în special Francezi,Engl. Australian şi Americani şi că in special chestiunea reparaţiilor plătite de Rom. în realitate au provocat un val de uimire,astfel că delegatul American a şi luat cuvântul blamând Rusia. Datele erau procurate de către domnii cari se ocupau cu chestiunile externe (Buzeşti, Vişoianu, Pogoneanu) şi de Secretarul General al P.N.T.-

Nu ştiu unde se mai întâlnea Dl.Maniu cu străinii. Aceasta o ştie sigur Lenuţia,probabil M.Popovici şi poate Coposu.-

Privitor la masa la care am invitat pe Dl.Porter, Key,Ann Samuily,(englezi), Ilie Lazăr,şi Sabin Manuilă, aceasta ca scop ca Dl.Sabin Manuilă,bun prieten cu Dl.Maniu şi om de ştiinţe să poată aprecia propunerea mea de înfiin-

..//..

ţarea a acestui birou Social-economic, ascultând şi direct părerea D-lui Porter, care îmi sugerase idea.

29.VIII.1947.

V.V. Srdici.

40

000323

Declarație

Subsemnatul Vasile V. Serdici declar următoarele:

Activitatea mea dela 23 Aug 944 a fost următoarea:

La un fel de premiu de consolare D-l Maniu în Oct 944 m'a rugat să mă ocup de Biroul Presei. Am angajat pe Oscar ~~Fa..~~ Stoenescu, Ing. și pe Coletta Bruteanu. O. Stoenescu n'a funcționat decât 3 luni.

Scoteam 2 buletine. Unul pentru conducerea partidului conținând: revista presei și traducerii de articole mai importante din presa străină și din buletinele Misiunilor.

Un alt buletin pentru străini. Acesta cuprindea studii și informațiuni din țară, și asupra activității partidului.

Studiile erau asupra

1) Ref Agrare (Serdici)
2) Proiect de reorg. a armatei (dat de Gl. Stoika)
3) " " " " jandarm (" " Gl. Barbu, și Rogoz)
4) " " " " poliției (Bunea)
5) Politica tarif vamal Română (Serdici)

etc etc

Informațiunile din țară erau variate.

Iată unele titluri:

1) Guv. Român internează militărește în str. Mircea Vodă tineri evrei și-i trimite la Belgrad. (inf. adusă de D-l F.... înșurul fabricant de pălării din Jimbolia
2) Dezordinea pe C.F.R.
3) 4) 5) Trei rapoarte asupra repartizării cerealelor colectate (Inf. de la D-l Prof Tălam, bun prieten a D-l Maniu. Numai după consultare cu D-l Maniu am dat drumul la vestea

V. V. Serd

6/ Nimicirea stocului de vite de tras prin ~~[illegible]~~ colectare 00324

7/ 8 Noiembrie

8/ Plină anarhie: înlocuirea prefecților și primarilor cu decret, cu oameni fără decret

9/ Dispariția flotei noastre.

10) Cârdășie între Dl. Maniu și legionari?

11) Politica P.N.Ț față de Soviete din 1919.

12/ Cum se trăește în Moldova (de Ing. Morarașiu)

Apoi f. numeroase articole privitor incidente mai mult sau mai puțin grave, agresiune, asasinate, între P.N.Ț și B.P.D. Numeroase relatări asupra tratamentelor noastre arestate și activitatea județeană.

Toate ~~articolele~~ informațiile îmi ~~veneau~~ fie de la Secretariatul Partidului și îmi ~~fie~~ aduse de exclusiv membrii ai Partidului și îmi erau predate mie sau soției Brateanu, când nu eram acasă.

Plicurile se predau "Cpt Key, Press office" și la Dl. Ch. Hulick la U.S.A. Unele articole pr[illegible] aveau cereri de completare din partea unora sau altora (mai des Key îmi cerea completări) pe cari le dădeam după documentare.

Toate aceste buletine erau văzute de Dl. Maniu și adeseori scrise după note informative primite de dsa. În chestiuni mai grele îmi dădea dsa [illegible] lămuriri sau material (de ex chestia cu legionarii și multe altele.

~~Obișnuința~~ s-a trimis misiunei Americane și Engleze toate buletinul, pe când la Sovietici cel era mai puțin important.—

Și misiunea Engl (Key) cerea material. Americanii nu. Key cerea în deosebi material privitor limitarea libertăților, și a activității Guvernului și asupra personalităților ~~dela conducerea~~ Țării.— Am cerut și știri economice și asupra reconstrucției

V. V. [illegible]

33 0325

publice.

O singură dată D-l Maniu mi-a comunicat că numeroase trupe rusești trec Dunărea spre Bulgaria, după inform primite din Giurgiu spunându-mi să informez misiunile Americană și Engleză. Spunând lui Key informația mi-a spus că nu e compartimentul meu dar să mă duc la misiunea militară. Eu însă nu m'am mai dus.—

Deasemeni ambele misiuni mi-au cerut situația eventuală a antisemitismului. Lucrarea a fost făcută de mine după consultare cu D-l Maniu și Gh. Popp. In acest raport prezentat misiunilor Americane și Engleze arătam că în țară este un curent antisemit și că numai D-l Maniu prin trecutul său de toleranță ar putea să-l stăpânească dacă ar fi adus la putere. Am avut impresia că Key ar fi dorit ca acest curent să stăruie mai departe.—

Altădată Cpt Key cerându-mi informațiuni despre mișcarea muncitorească și eu dându-i le prea sumar, a mers la D-l Maniu cu care vorbea românește, și apoi m'a batjocorit spunându-mi că ce nu i-am dat eu ia dat D-l Maniu.—

Cu ziariștii străini aveam un contact f. sporadic. din dorința D-lui Maniu am invitat la masă odată pe Markham, pe Lehrer, pe Mac Kormack și colegul său al cărui nume îl uit, altădată pe A. Gibson și pe Grey Frank și Langas și Mrs Thaer. Ziariștii îmi cereau material și le dădeam ultimele buletine (nu scoteam decât 6 exemplare din fiecare) și le dădeam și broșurile Institutului de Statistică a D-l Manuilă [illegible] În general îi interesa senzația, iar alt material, cel puțin în franțuzește, nu puteam procura.—

La Athénée Palace am vizitat la cererea sa pe Faust (american) pe care-l interesa enorm problema Sașilor pe care o cunoșteam f. bine.—

(Aș putea dezvolta pe larg acest punct.)

[illegible]

Biroul Presei a funcţionat regulat până după 6 Martie 945. după aceea făceam maximum 2 buletine pe săptămână iar după 1946 numai extrem de rar (cele mai multe ori îl dictam personal) şi numai pentru Americani şi dabia pentru Englezi (dela venirea dlui Benett) În Sept 1946 am cerut dlui Maniu să mă desărcineze pentru motivul că trebue să merg în alegeri. Dl Maniu l'a trecut Secretar. General, care a numit ca responsabil pe D-l Moraru cu un întreg Stat Major incl dra Colette.

Biroul Presei, organ statutar, era un oficiu pentru informarea cercurilor străine. Eu nu lucram decât cu dra C. Brateanu, la Secretariatul General erau 5 sau 6 funcţionari.

Din cele 6 exemplare care le scoteam (cât răzbea maşina) 2 ex. mergeau la misiuni, unul le Dl Maniu iar restul la eventuali ziarişti străini aflători în Bucureşti: englezi, americani, elveţieni. La început dădeam şi dlui Pătraşcu şi dlui Langas (turc)

Eu nu aveam informatori plătiţi sau neplătiţi între străini. În general dispuneam pentru informaţii de Dl Maniu pe care trebuia în acest scop să-l vizitez aproape zilnic dim. la 8, apoi de Secret. General. Celelalte informaţ. mi le dădeau exclusiv prietenii de partid din Buc. şi judeţ.

La 1 Apr 1947 am înfiinţat Bir. ~~[illegible]~~ Economic şi Social care a funcţionat 3 luni. Funcţionari erau D-l Gatchievici pentru traduceri, şi Dra Nicolau, dactilografă.

Scopul Biroului era informarea conducerii partidului despre prefacerile economice şi sociale din lume. Materialul folosit era: Economist, Tribune, Spectator, Riders Digest, Temps Nouveaux etc.

V. V. Sav

5

Ideea înființării mi-a dat-o Dl. Porter, care mi-a spus mie, și apoi și Dl. Maniu la Lozăr, cu ocazia unei vizite la mine, că în Anglia se recunoaște că Maniu e bun, dar că partidul e slab, face numai naționalism dar n'are technicieni.

Acest buletin era pur științific și n'avea nici un altfel de scop.

Un prim număr l'am dat și Dl. Porter (Secretarul Leg. Engleze) și Dl. Melbourne (Consilier la U.S.A).

In acest buletin nu se publicau decât traduceri din menționatele scrieri, engleze, americane, ruse sau belgiene. Nu se ocupa cu lucruri din țară, cari erau la îndemâna oricui. Publica numai articole străine, cele multe și din provincie [illegible] străine.

Funcționarul ~~[illegible]~~ Bora dela Radiodifuziune îmi aducea din când în când buletinul de Radio ascultare, văzând că-mi face plăcere. Eu însă nu ascultam mult Radio nu prea eram interesat.-

Cealaltă activitate a mea a început prin 1946 primăvara ca interpret și [illegible] al Dl. Maniu. O singură dată am servit de [illegible] și la 9 Jan 946.

In această calitate am cunoscut pe Dl. Holman, Sarell, Berry și Melbourne.

Pe Cpt Key l'am cunoscut odinioară, în 1944, o lună, două după armistițiu, pe când era la o partidă intimă la mama mea, și fiul meu, în apartamentul lor din Ch. Tell-10. Tot atunci pe Hogg, dar care-l vedeam iar de tot

V. [illegible]

6

Pe dl Porter l'am cunoscut prin Dr Key mult mai târziu, prin primăvara 945.

In Ianuar 945 am organizat pentru Key, Hogg, Gral. Greer o vânătoare de mistreţ în judeţul meu, unde i-am cunoscut mai bine.

Nu ştiu unde se mai întâlnea D. Maniu cu străinii. Aceasta o ştie sigur Lemnaţia, probabil M. Popovici şi poate Coposu.

Privitor la masa la care am invitat pe dr Porter, Key, Anne Samuelly, (englezi), Ilie Lazăr şi Sabin Manuilă, aceasta cu scop ca dr Sabin Manuilă, bun prieten cu d-l Maniu, şi om de ştiinţă să poată aprecia propunerea mea de înfiinţarea Biroului Social-Economic, consultând şi direct părerea dlui Porter care îmi sugerase idea.

29/8/47

V.V. Seulică

31 0032

Pe D-l Porter l'am cunoscut prin D-l Key mult mai târziu, prin primăvara 1945.

In Ianuarie 1945 am organizat pentru Key, Gl Greer o vânătoare de mistreţi în judeţul meu, unde i-am cunoscut mai bine.

Am fost interpret în 6 rânduri cu Englezii şi de 6 ori cu Americanii.

Prima conversaţie (Anul 1946) şi cu unii şi cu alţii (la Engl. D-l Holman şi Porter) la Americani (D-l Berry şi Gl Schuyler la locuinţa acestuia în Elisa Brătianu) a avut ca subiect teroarea partizanilor noştri şi cum spunea D-l Maniu, înfrângerea totală a prevederilor acordului de la Moscova.

D-l Maniu a terminat cerând energice proteste din partea Anglo-Americanilor pe lângă Rusia Sovietică şi Guv. Român, altfel se descurajează poporul Român care este singura rezistenţă a democraţiei.

In cursul discuţiunii D-l Maniu a întrebat dacă nu ar fi mai bine să uzeze şi el de violenţă, având suficientă lume a bate el pe adversar şi nu să se lase bătut.

La care D-l Gl Schuyler a răspuns că protestează şi că în calitate de membru al Comisiei de Control sfătuieşte pe D-l Maniu să nu facă acest lucru. Şi D-l Berry şi General l'au sfătuit să continue atitudinea lui de rezistenţă şi ~~[illegible]~~ mai departe.

A doua conversaţie, pe la sfârşitul verii se referea la falsificarea, cum spunea D-l Maniu a listelor electorale, când a şi a preparat

V. V. [illegible]

un voluminos dosar. D-l Maniu a protestat contra indiferenţei Eng. şi Americanilor faţă de încălcările acord. dela Moscova şi le cere să acţioneze. D-l Holman l'a întrebat atunci dacă nu cum-va ar dori ca Anglia să facă războiu pentru România. D-l Maniu a mai declarat că se retrage, faţă de lipsa de sprijin din partea Anglo-Americanilor din alegeri. D-l Holman i-a spus că nu poate sfătui oficial, dar personal îi spune că cel care nu luptă pierde partida îndemnându-l să continue acţiunea lui de astăzi.

În aceasta întrevedere D-l Maniu a cerut observatori oficiali din partea Engl. şi Americ. însă D-l Holman i-a arătat că acordul dela Moscova exclude aceasta, şi că vor veni numai ziarişti, lucru care l'a re-pudiat D-l Maniu fiind f. nemulţumit cu aceasta.

O altă întrevedere a avut loc tot înainte de alegere prezentând iarăşi un vast dosar cu ~~[illegible]~~ diverse rapoarte din care reeşia pregătirile pentru violarea alegerilor şi teroarea executată. Rapoartele veneau de la şefii de org. judeţene.

D-l Maniu cerea note energice de protest, amânarea alegerilor, şi refacerea listelor electorale.

Şi D-l Berry din partea sa, şi D-l Holman au răspuns că vor informa Guvernele lor

V. V. [illegible]

35 și vor comunica, ceea ce apoi am făcut prin mine. 00328

Urmarea acestor demersuri au fost notele adresate Guv. Român.

Și în această întrevedere D-l Maniu a vorbit de a răspunde la violență cu violență. D-l Berry și-a rezervat răspunsul, comunicându-l apoi D-l Maniu prin mine (Nota Acheson) adică:

Notă oficială

La N° ----- comunicați Maniu că nu sfătuim violențe cari vor aduce poporului Român dureroase și inutile suferințe.

D. Acheson.

In aceeași conversație D-l Maniu a protestat că alte țări sunt ajutate și noi deloc (Grecia și Turcia) la care D-l Berry a răspuns că asta e deocamdată și nu este exclus ca ajutorul să progreseze și spre Nord. Că în tot cazul problema României nu se rezolvă de una singură, ci formează o problemă comună cu Polonia, Jugoslavia, Bulgaria și Ungaria.

Și deasemeni că există o listă de prioritate (a spus D-l Holman) și după Grecia și Turcia, vine Corea, apoi Austria și apoi noi.

Totdeauna dnii Miniștrii la urmă îl sfătuiau să fie liniștit și să-și urmeze neclintit drumul.—

După alegeri a avut loc pe la 20/XI 1946 o nouă întrevedere unde D-l Penescu traducea în franțuzește și eu din engl. în Rom.

V. V. Luca[?]

D-l Maniu a prezentat 2 f. voluminoase dosare: unul cu dovezi ale violențelor și altul pentru ONU. pe care îl ruga să-l transmită acelei organizații și avea de scop să provoace ONU să repună problema României.

D-l Berry în ce privește alegerile a spus că va răspunde. Iar în ce privește dosarul ONU, regretă dar nu-l poate transmite deoarece nu înaintează decât documente destinate departamentului de Stat.

In aceiaș conversație a rugat să se intervină la Rege să nu deschidă Camera (Parlamentul) D-l Berry a răspuns că asta nu o poate face.

In una din convorbiri D-l Maniu a ~~[illegible]~~ spus D-lui Holman că ~~fața~~ de promisiuni făcute de Engl. și Americani, și inexistența vre-unui ajutor îl face să regrete că nu s'a împăcat cu Rușii la vreme, pentru a cruța atâta lume de suferințe.

In ultima convorbire la care am participat numai ca traducător, D-l Maniu a înfățișat un dosar relativ la arestări cerând proteste energice, și ca deobicei în toate convorbirile, demiterea Guvernului. Deasemeni a cerut ca Comisia de Control să funcționeze și ca ofițeri americani să meargă la diversele închisori. D-l Berry a răspuns că ofițeri nu poate trimite căci nu are [illegible], iar Comisia

v. v. [illegible]

de control nu funcționează nu numai aici, dar nici măcar la Berlin.

D-l Maniu a avut o ultimă convorbire cu d-l Berry când acesta pleca din țară, și exprimându-și regretul pentru ~~aceasta~~ D-l Berry i-a spus că nu trebuie să regrete căci el va fi la Washington un avocat mai bun al ~~României de noastră~~ decât am putut fi de aici...

În calitate de <u>curier</u> al d-l Maniu am vizitat fie pentru a transmite o comunicare fie pentru a primi un răspuns în următoarele ocazii:

~~La 9 Ian 946, d-l Maniu scrie~~

1) Am fost chemat de d-l Melbourne care m'a rugat să comunic d-l Maniu că răspunsul dela Washington este negativ în ce privește observatorii oficiali.

2) D-l Melbourne m'a rugat să comunic d-l Maniu că în câte-va zile vor fi publicate Notele cerute de dsa

3) După alegeri: d-l Melbourne m'a rugat să comunic d-l Maniu că Guv. U.S.A. nu crede că acum (Nov 946) este oportun a face note către Rusia, deoarece tot efortul lor este a ajunge la înțelegere cu Rusia în ceea ce privește încheerea tratatelor de pace. Acest răspuns, ca și cele

V. V. [illegible]

lelte în urma cererii D-lui Maniu de a se
face note.

4) D-l Maniu m'a însărcinat să comunic D-lui Berry că nu poate încă înainta memoriul său relativ la tratatul de Pace, nefiind terminat şi ca dânsul Maniu, nu poate face un memoriu fără de a vorbi de Basarabia şi Bucovina.

5) D-l Maniu m'a însărcinat să comunic D-lui Berry părerea d-sale asupra ajutorului economic şi anume: In principiu este de acord să fie ajutaţi Românii cari mor de foame, însă acest Guvern nu acceptă nici un bob de grâu şi deci trebue făcut control.-

In conversaţie particulară s'a referit deasemeni că acest ajutor ar putea fi exploatat cu un succes de Comunişti.=

Desigur vorbele comunicate prin mine de către D-l Maniu lăsau să se înţeleagă că D-l Maniu nu este prea entusiasmat de acest ajutor.

6) La ocazia demisiei D-l Maniu, de la conducerea partidului, D-l Melbourne m'a chemat rugând să transmit D-lui Maniu că nu trebue să abandoneze şefia.

7) Am fost însărcinat de D-l Maniu să comunic D-lui Negel să intervină pe lângă M. S. Regele (Negel fiind mareşalul Palatului) să nu deschidă parlamentul deoarece nu El l'a convocat ci acordul dela Moscova şi deci trebuesc consultaţi în prealabil semnatarii acordului dela Moscova.

V. V. [illegible]

12

Și Gafencu și Crețzianu au scris D-lui Maniu, cerând instrucțiuni în ce privește activitatea lor la Paris în timpul Conf. de Pace. Acești domni de mai sus au raportat d-lui Maniu activitatea lor în această perioadă și rezultatele obținute.

Nu știu prin cine au fost trimise.

Azi eu nu am avut nici un amestec în aceste directive lui Gafencu etc. totuși am citit ~~raportul~~ scrisorile venite din care reeșea că acțiunea dlor a fost bine primită, că s'au solicitat informațiuni suplimentare de cercurile diplomatice în special Francezi, Engl, Australieni și Americani, și că în special chestiunea reparațiilor plătite de Rom. în realitate au provocat un val de simpatie astfel că delegatul American a și luat cuvântul blamând Rusia. Datele erau procurate dintre domnii cari se ocupau cu chestiunile externe (Bujești, Viișoianu, Pogoneanu) și de Secret. General al P.N.Ț.—

Nu știu unde se mai întâlnea D-l Maniu cu străinii. Aceasta o știe sigur Laurenția, ~~probabil~~ ~~poate~~ M. Popovici și poate Coposu.—

Privitor la masa la care am invitat pe D-l Porter, Key, Ann Samuely, (englezi) Ilie Lazăr, și Sabin Manuilă, aceasta ca scop ca D-l Sabin Manuilă, bun prieten cu D-l Maniu, și om de știință să poată aprecia propunerea mea de înființarea ~~comitetului~~ de

acestui birou social-economic, consultând și direct părerea d-lui Porter, care îmi sugerase idea.-

V. V. Tilea
29/VIII/47

56 III

Nu trebuie

M

00331

DECLARATIE

Aducându-mi aminte încă câte-va amănunte la declaraţia mea de azi dimineaţă, le adaug aci:

La seria titlurilor de articole publicate în cadrul presei străine, mai înşir cu număr de ordine

13) Cobeligeranţa noastră (Serdici)
14) Convenţia comercială ruso-română (prin Prof. Tătaru)
15) Umflarea sarcinelor ţărei prin amânarea aplicărei armistiţiului (Serdici)

Deasemeni am uitat să menţionez că Dl. Vice Mareşal Steverson mi-a comunicat pentru a transmite Dlui Maniu, cam prin sfârşit Martie 1945, că este bine să continue pe poziţia sa.

Intr'una din convorbiri când cerea sprijinul Anglo-American Dl. Maniu a spus Dlui Ministru Berry (iar eu n'am făcut decât traducerea): "Eu lupt pentru România, dar nu este mai puţin adevărat că în acelaş timp lupt şi pentru America şi Anglia"

Dl. Porter mi-a spus (secret. Mis. Britanice) într'o zi din Mai, pentru a transmite Dlui Maniu, prin Mai 1947, că să luăm pilda Germaniei, a Greciei, unde massele iau atitudine contra Comunismului, pe când noi nu facem decât comentaţiuni şi cerem ca alţii să lupte pentru interesele noastre, şi a sfătuit ca prietenii politici să reziste la arestările efectuate în rândurile lor.-

---

Dra Carmen este o prietenă a Dlui Prof. Tătaru, şi cred că ea ia procurat acele date relativ la colectările de cereale efectuate: Cred, pentru că atunci când Dl. Tătaru a plecat din Bucureşti mi-a spus că în locul său va veni o Dra Carmen, care va aduce încă un buletin al colectărilor.

Mi-a adus un buletin, spunându-mi că a demisionat. Aceasta la mine acasă şi că prin urmare pe viitor nu-l va

..//..

mai putea aduce.

Adaug că nici Dlui Tătaru, nici Drei nu i-am cerut acest buletin. Mi le-a adus din proprie inițiativă, întrucât el este și f.devotat prieten al domnului Maniu.-

---

Dl. Melbourne într'o zi m'a întrebat dacă aş putea să-i spui ceva despre Preotul Vască. M'am informat şi am aflat că a fost N.T. şi apoi a trecut la B.P.D. Că este f. inteligent, însă puţin ratat. Bun vorbitor. Exact acest răspuns l'am dat peste vre-o 8 - 10 zile când am mai revăzut pe Dl.Melbourne.-

ss.V.V.Serdici
29/8 1947

0038[3]

Declaratie

Aducându-mi aminte încă câte-va amănunte la declarația mea de azi dimineață, le adaug aci:

La seria titlurilor de articole publicate în cadrul presei străine, mai adaug cu număr de ordine

13) Cobeligeranța noastră (Serdici) —

14) Convenția comercială ruso-română (prin Prof. Tătaru)

15) Umflarea sarcinilor țării prin amânarea aplicării armistițiului (Serdici)

Deasemeni am uitat să menționez că d-l Vice-Mareșal Stevenson mi-a comunicat pentru a transmite d-lui Maniu, cam prin sfârșit Martie 1945, că este bine să continue neclintit pe poziția sa.

Într'una din convorbiri când cerea sprijinul Anglo-American d-l Maniu a spus d-lui Ministrul Berry (iar eu n'am făcut decât traducerea): „Eu lupt pentru România, dar nu este mai puțin adevărat că eu acelaș lupt și pentru America și Anglia"

D-l Porter mi-a spus (secret. Mis. Britanice) într'o zi din Mai, pentru a transmite d-lui Maniu, prin Mai 947, că să luăm pilda Germaniei, a Greciei, unde oamenii iau atitudine contra Comunismului, pe când noi nu facem decât lamentațiuni și cerem ca alții să lupte pentru interesele noastre, și a sfătuit ca prietenii politicei să reziste la arestările efectuate în rândurile lor.

2

D-ra Carmen este o prietenă a d-lui Prof. Tătaru, și cred că i-a procurat acele date relativ la colectările (efectuate) de cereale. Cred, pentru că atunci când D-l Tătaru a plecat din Buc. mi-a spus că în locul său va veni o d-ra Carmen care va aduce ~~încă~~ un buletin al colectărilor.

Mi-a adus un buletin, spunându-mi că a domiciliat Aceasta la mine acasă și că prin urmare pe viitor nu-l va mai putea aduce.

Adaug că nici d-lui Tătaru, nici d-rei nu i-am cerut acest buletin. Mi-l-a adus din proprie inițiativă, întrucât el este și f. devotat prieten al domnului Maniu.—

D-l Melbourne într'o zi m'a întrebat dacă aș putea să-i spun ceva despre Rectorul Vasca. M'am informat și am aflat că a fost N-T și apoi a trecut la B.P.D. Că este f. inteligent, dar puțin ratat. Un vorbitor. Exact acest răspuns l'am dat peste vreo 8-10 zile când am mai revăzut pe D-l Melbourne.

N. V. [signature]
20/8/47

00334

Am fost invitat prin Iunie 1947 la Dl.şi Dna Ministru Holman în casa din Sos.Kiseleff 52. Eu ca reprezentant al partidului N.T., Dl.M.Romniceanu ca Liberal, pentru a lua masa cu Dl. Philips Morgan, Secretar General al Partidului Laburist şi prietenul său Sam Watts, ambii foşti minieri.

La masă mai erau invitaţi Dnii Porter, Dl.Chandell (cred că e şef al Intelligence Serviciu în România) şi 2 petrolişti, afară de gazde.-

Masa a fost veselă, se povesteau anecdote (Dnii Ph.Morgan şi Chandell) antisovietice.

Dlor vorbea cât de greu se tratează cu Ruşi. Dl. Morgan povestea avatariile din anul trecut la Moscova, iar Dl.Chandell cele din timpul războiului, întrucât afirma că a fost acolo.-

Dl.Ph.Morgan că este exorbitant a trata cu Ruşii, deoarece n'au noţiunea timpului şi nu fac decât a tergiversa să lucrurile. Iar Dl.Chandell confirmă acestea arătând că Ruşii 2-3 săptămâni spun tot nu şi nu, pentru ca într'o bună dimineaţa să te trezeşti cu lucrurile aranjate fără a schimba un cuvânt.-

ss.V.V.Serdici
29/8/1947

Pe Dl.Gh.Vântu l'am întâlnit la Minister de 2 ori în Iunie - Iulie. Ii cerusem concesia unei porţiuni de şosea la Brăila pentru pietruire.

Cererea s'a aprobat însă am trebuit să renunţ fiind surprins de evenimentele cari m'au imobilizat dela 14 Iulie 1947.-

ss.V.V.Serdici.

Am fost invitat prin Iunie 947 la Dl. Ofl. şi Dna. Ministru Holman în casa din Şos. Kiseleff 52.. Eu ca reprezentant al fondului V-T, Dl. M. Romniceanu ca tribunal, pentru a lua masa cu Dl. Philips Morgan, Secretar General al Partidului Laburist şi prietenul sau Sam Watts, ambii foşti mineri.

La masă mai erau invitaţi Dnii Porter, Dl. Chandell (cred că e şef al Intelligence Service în România) şi 2 petrolişti, afară de gazde.–

Masa a fost veselă, se povesteau anecdote (Dnii Ph. Morgan şi Chandell) antisovietice.

Observau cât de greu se tratează cu Ruşii. Dl. Morgan povestea avatarurile din anul trecut la Moscova, iar Dl. Chandell cele din timpul războiului, întrucât afirma că a fost acolo.–

Dl. Ph. Morgan [illegible] că este exorbitant a trata cu Ruşii, deoarece n'au noţiunea timpului şi nu fac decât a tergiversa lucrurile. Iar Dl. Chandell confirma acestea arătând că Ruşii 2-3 săptămâni spun tot nu şi nu, pentru ca într'o bună dimineaţa să te trezeşti cu lucrurile aranjate fără a schimba un cuvânt.–

V. Lancier

29/8/47

Pe Dl. Gh. Vântu l'am întâlnit la Ministere de 2 ori în Iunie-Iulie. Îi cerusem concesia unei porţiuni de şosea la Brăila pentru pietruire.

Cererea s'a aprobat însă am trebuit să renunţ fiind surprins de evenimentele cari m'au imobilizat dela 14 Iulie 947.

V. Lancier

72

III

00336

DECLARATIE

Asupra celor gândite de Dl. Maniu mai am de spus că odată a intervenit la Dl. Holman ca să poată pleca Dl. Mihalache. Holman i-a răspuns " că nici nu a auzit aceasta" că dacă Dl. Mihalache se află in străinătate, atunci da, se va putea interveni pentru viză pentru el.

Vorbind in ultimul timp cu Dl. Maniu despre aceast Dl. Maniu mi-a spus că mă inseală memoria si că n'a spus niciodată aşa ceva.-

Deasemeni a intervenit pentru Visoianu, care era la Frankfurt / la Americani/ si pentru Aușnit si Malaxa / tot la U.S.A./ ca aceștia să poată pleca in America.-

Dl. Maniu punea mare preţ pe intâlnirea echipei care este peste hotare si banii care erau la Zurich, din fondul cel de 22 molioane fr. elv. a lui Cretzeanu, cred că era controlat el.-

Nu mi-a spus, dar el nici nu spunea nimănui. Doar din atitudini diverse am dedus-o cu toate că se văita adesea că Aug. Popa si Cornel Bianu nu au bani.-

Astfel de planuri a Dlui Maniu eu nu cunosc căci nu mi-a incredinţat nimic altceva. Nici faţă de ministri străină, când traduceam eu, nu a exprimat alte planuri, deastfel admosfera era totdeauna foarte rigid diplomatică .-

Cred si sunt sigur că singurul om cu care schimb confidenţe era Dl. Leucuţia. Cred că este singurul om căreia îi incredința secretele sale si cu cari le discuta Noi toţi ceilalţi eram niște simplii pioni.-

In ce priveste biroul meu de presă, afirm cu toată tăria că afară de buletine si afară de informarea cu documente relativ la activitatea internă prin informatorii arătaţi, nu făceam atleeva. De astfel afirm că toată tăria că afară de cpt. Key care-l vedeam des, căci el mai venea pe la mine, pe Porter nu l-am văzut decât foarte rar, odată la masă la el, si de 4 ori in biroul său in tot timpul dela 23 August 1944. A venit la mine de 2 ori

./.

69 003387

la masă si de două ori altfel, şi mi-a vorbit exclusiv de ceace se spune de noi in Anglia,si să ne punem pe treabă să nu creem specialişti.-

Pe Dl. Halick l-am văzut odată in casă lui la masă poate chiar de două ori,tot la masă, La mine odată,iar la el in birou destul de des,până in 1946, Mai,când incepând cu traducerile către Maniu si Miniştrii nu l-am mai văzut decât pe Dl. Melbourne,destul de multe ori.

Pe Dl. General Schuyler numai la recepţii,iar pe Lowell, odată la masă la Dl.Sabin Manuilă. Dela americani mai cunoşteam pe Dl. Shea, dar extrem de puţin si pe Dl Buta si Fuguson. Pe ambii i-am văzut numai de 2-3 ori fără a avea vre'o importanţă si fără a-i căuta eu.-

Nu exista casă conspirativă in legătură cu mine in orice calitate.-

In afară de cele arătate se poate foarte bine să mai existe in activitatea mea ceva, dar aceasta trebuie să fie cu totul neimportant căci astfel mi-aş aduce fără indoială imediat aminte . Ca si pe Anglo-Americani,pe cari,afară de Key si Melbourne îi vedeam din an in Paşte, aşa chiar pe Dl. Maniu in 1944 şi 1945 îl vedeam relativ rar. In cazul cel mai bun de 2 ori pe săptămână. Numai in timpul biroului de presă Dec. 944 vara 1945 il vedeam mai des,si apoi când s'a mutat la mine. Afară de Bir. Presei nici Maniu nici altul nu mi-a incredinţat nici un fel de insărcinare . Acest contact atât de delăsat pare că nu sunt in curent cu atâtea din acţiunile Dlui Maniu şi pe cari nu le pot bănui.-

/ss/ Vasile Serdici.-

30 August 1947.-

58/

00338

Declarație -

Despre cele gândite de Dl Maniu mai am de spus că odată a intervenit la Dl Holman ca să poată pleca Dl Mihalache. Holman i-a răspuns și că nici nu a auzit aceasta, că dacă Dl Mihalache se află în străinătate, atunci da, se va putea interveni pentru viză pentru el.

Vorbind în ultimul timp cu Dl Maniu despre aceasta, Dl Maniu mi-a spus că mă înșală memoria și că n'a spus niciodată așa ceva.

Deasemeni a intervenit pentru Vișoianu, care era la Frankfurt (la Americani) și pentru Auşnit și Malaxa (tot la U.S.A.) ca aceștia să poată pleca în America.—

Dl Maniu punea mare preț pe întărirea echipei care este peste hotare și banii cari erau la Zürich, din fondul cel de 22 milioane fr. elv. a lui Cretzeanu, cred că era controlat de el. Nu mi-a spus, dar el nici nu spune nimic. Dar din atitudini diverse am dedus-o, cu toate că se văita adesea că Ing. Popa și Cornel Bianu nu au bani.—

Altfel de planuri a dlui Maniu eu nu cunosc căci nu mi-a încredințat nimic altceva. Nici față de Miniștrii străini, când traduceam eu, nu a expus alte planuri, dealtfel atmosfera era totdeauna f. rigid diplomatică.—

Cred și sunt sigur că singurul om cu care schimba confidențe era Dl Leucuția. Cred că este singurul om care cunoștea și înmormânta secretele sale și cu care le discuta. Noi toți ceilalți eram niște simpli pioni.

În ce priveşte Biroul meu de presă, afirm cu toată tăria că afară de buletine şi afară de informarea cu documente relativ la activitatea internă prin informatorii arătaţi, nu făcea altceva. De altfel afirm cu toată tăria că afară de Cpt Key care-l vedeam des, căci el mai venea pe la mine, pe Porter nu l'am văzut decât f. rar, odată la masă la el, şi de 4 ori în biroul său în tot timpul dela 23 August. 44. A venit la mine de 2 ori la masă şi de două altfel, şi mi-a vorbit exclusiv de cea ce se spune de noi în Anglia şi si ne punem pe treabă să ne creăm specialişti.

Pe Dl. Hulick l'am văzut odată în casa lui la Masă, poate chiar de două ori, tot la masă. La mine odată, iar la el în Birou destul de des, până în 1946, Mai, când începând cu traducerile cătră Marin şi Miniştrii nu l'am mai văzut decât pe Dl. Melbourne, destul de multe ori. Pe Dl. General Schuyler numai la recepţii, iar pe Lovell, odată la masă la Dl. Sabin Manuilă. De la Americani mai cunoşteam pe Dl. Shea, dar extrem de puţin şi pe Dl. Buta şi Ferguson. Pe amândoi i-am văzut numai de 2-3 ori fără a avea vre-o importanţă şi fără a-i căuta eu.

Nu exista casă conspirativă în legătură cu mine în orice calitate.—

În afară de cele arătate se poate f. bine să mai existe în activitatea mea ceva, dar aceasta trebue să fie cu totul neimportant căci altfel mi-aş aduce fără îndoială

67

003394

imediat aminte. Cât şi pe Anglo-Americani, pe cari, afară de Key şi Melbourne îi vedeam din an în Paşte, aşa chiar pe Dr Maniu în 1944 şi 1945 îl vedeam relativ rar. În cazul cel mai bun de 2 ori pe săptămână. Numai în timpul Biroului de presă dec 944 – vara 1945 îl vedeam mai des, şi apoi când s'a mutat la mine. Afară de Biv. Presei nici Maniu nici altul nu mi-a încredinţat nici un fel de însărcinare. Acest contact atât de delăsat face că nu sunt în curent cu atâtea din acţiunile d-lui Maniu şi pe cari nici nu le pot bănui.

V. V. [illegible]
30/8/47

Nu trebuie

00340

D E C L A R A T I E

Subscrisul V. Serdici declar următoarele :
Dl. St. Stoika mi-a povestit,atunci când avea proectul său de reorganizare a oştirei,la mine acasă,principalele puncte pe care le atingea . Si anume : desorganizarea actuală voită de guvern a oştirei,in rândul intâi prin de[...]area tuturor elementelor bune din armată,Iar ofiţerii rămaşi la comandă au fost dublaţi cu E.C.P.-işti; cari sunt condamnaţi efectivi. Aceştia ţin conferinţe cu trupe in vederea introduceri noului spirit comunist.-

Pentru reorganizarea Dsa.preconiza in rândul intâiu rechemarea vechilor cadre si mărirea numărului oştirei prin noi recrutări şi inglobarea prizonierilor aflaţi la Americani.- Aceasta pentru eludarea prevederilor tratatului de pace si infiinţarea unor şcoli de aviaţie civilă care să mărească camuflat numărul aviatorilor. Deasemeni că se vor trimite ofiţeri in străinătate de unde se vor intoarce la momentul oportun gata instruiţi.-

Dl.STOIKA era conducătorul Cercului Militar, in luptă cu Gl. Negrei,luptă care nu s'a terminat. In acest cerc militar se recrutau ofiţeri deblocaţi care xxxxxxx urmau apoi să compună cadrele pentru o acţiune viitoare,când ar veni momentul oportun. Asupra şuerurilor cari actualmente erau in pregătire pentru răsturnarea guvernului nu cunosc nimica,Dl. Stoika nu mi-a spus şi este posibil că aca azi ca şi in toate privinţele primesc ordinii dela Dl. Maniu,căruia îi raporta regulat, să nu spună nimănui nimic.-

In ce priveste rapoartele asupra situaţiei in jandarmeria si politie după 6 Martie 1945,am cerut Dlui Gral Barbu,care mi-a spus că va lucra cu gral Zorzor,şi am trimis vorbă Dl. Bianu să redacteze câte un raport pe cari le-am şi primit şi le-am şi primit şi le-am predat misiunilor Key si Melbourne.-

./.

Nu țin minte exact ce cuprindeau cele câteva zi, dar și intr'un caz și celălalt mi-aduc aminte să se vorbea despre inlocuirea vechilor cadre cu unele noi, făcuți peste noapte șefi de posturi sau comisari, și de cele mai multe ori din elemente minoritare unguri sau evrei.-

Raportul cu jandarmeria nu l-a dat Barbu, iar celălat Bucur.-

Despre 8 Noembrie am arătat in buletinul obișnuit pe care l-am trimis corespondentilor și misiunilor/ anglo-Americani / in care am scris despre cele petrecute la 8 Noembrie 1945 astfel cum văzusem și eu și mai cu seamă cum mi-a povestit Banu Ghica. Dealtfel Solomon imi spuse cu 2-3 zile că tineretul va fi masat pe str. Wilson, membrii din P.N.T. la Sos. de Aăi guări din clădirea Fundațiile Regale. Că Dl. Gral Barbu este conducător al grupei Englezii mi-au spus că știe și mai bine căci au filmat.-

Stiu că această manifestație a fost pregătită până la detalii / de la Dr. Solomon/

Banu Ghica mi-a povestit, că el conducea echipa lângă poarta Palatului, cum a răsturnat camioanele, și tot echipa lui a incendiat camioanele cu muncitorii cari le ocupau. Muncitorii din camioane erau Nationali Tărănisti căci strigau Regele și Petru Groza, pe când cei N.T, strigau Regele și Patria.-

Tot Banu Ghica imi povestește și aceasta, am mai auzit-o dela altă lume, că in fața cercului Militar și pe str. Sărindar au fost atacați oameni care aveau aparențe de evrei și că s'a strigat " Jos Jidanii" .-

Aceste lucruri au fost făcute de manifestanții conduși de B. Ghica și conducătorii tineretului P.N.T..-

Despreacest lucru nu am relatat nimic in buletinul predat misiunilor.-

In buletin nu am trecut lucrurile așa cum se intâmplaseră in realitatea pentru următoarele motive : 1.- eu nu le-am văzut cu ochii mei ci m'aiu fost relatate de Banu Ghica și mulți alții și 2/ nuputeam trece lucruri cari erau in defavoarea part. N.T.-

Lafel și celelalte știri nu erau verificate de mine ci le transmiteam aa cum le primeam/ de era informatii că Guv. intrunează tineret evreu pe cari îi trimite la Belgrad, dezordini pe C.F.R, nimicirea stocului de vite prin colectare, dispoziția flotei noastre.-

./.

Raportul privitor la umflarea sarcinilor Ţării prin aplicarea armistiţiului mi-a fost dat de Dl. Maniu, ca să le predau misiunilor Anglo-Americane.-

L-am predat Dlui Key si Melbourne in câte un exemplar. Conţinutul acestui raport se intipărise ~~intipărirea~~ bine in mintea Dlui Maniu, dovadă că am fost de nenumărate ori martor când Dsa faţă de şefii misiunilor sau ziarişti străini, faţă de deputatul Platt-Mills a menţionat această chestiune.-

In acest raport se arăta că ţara a pierdut circa 1.100.000 $ in favoarea Rusilor.-

Raportul acesta a fost de un vizitator pe care nu-l stiu nefiind natural de faţă, după câte mi-a spus Dl. Maniu.-

La Dl Maniu veneau zilnic câte 100-120 persoane din cari primea cel puţin 30-40. Intre ei erau desigur mulţi care in vederea unor alte vremuri aduceau fel şi fel de informaţii necontrolate pentru a-şi crea titluri la recunoştinţă in viitor.-

/ss/ V. Serdici.-

31 August 1947.-

9/

003443

Declaraţie

Subsemnatul V. Sendici declar următoarele:

D-l St. Stoika mi-a povestit, atunci când avea proectul său de reorganizare a oştirei, la mine acasă, principalele puncte pe care le atinge. ~~[illegible]~~ Şi anume: desagregarea actuală voită de Guvern a oştirei, în rândul întâi prin deblocarea tuturor elementelor ~~bune~~ din armată. Iar ofiţerii rămaşi la comandă au fost dublaţi cu ECP-işti, cari sunt comandanţii efectivi. Aceşti ţin şi conferinţe cu trupa în vederea introducerea noului spirit comunist.

Pentru reorganizare dsa preconiza în rândul întâiu rechemarea vechilor cadre şi ~~mărirea~~ numărului oştirei prin noi recrutări şi înglobarea prizonierilor aflători la Americani. — Aceasta pentru ~~[illegible]~~ prevederilor ~~tratatului~~ de pace şi înfiinţarea unor şcoli de aviaţie civile cari să mărească considerabil numărul aviatorilor. ~~Deasemenea~~ că se vor trimite ofiţeri în străinătate de unde se vor întoarce la momentul oportun gata instruiţi.

St. Stoika era coordonatorul Cercului Militar, în legătura cu Gl. Negrei, legătură care nu s'a terminat. În acest cerc militar se recrutau ofiţeri deblocaţi cari urmau apoi să compună cadrele pentru o acţiune viitoare, când va veni momentul oportun. ~~[illegible]~~ Asupra lucrurilor cari actualmente erau în pregătire ~~[illegible]~~ pentru ~~răsturnarea guvernului~~ nu cunosc nimica, d-l Stoika nu mi-a ~~spus~~ şi este probabil că aşa aci ca şi în toate privinţele primea ordin de la d-l Maniu, căruia îi raporta regulat, să nu spună nimănui nimic. —

În ce priveşte ~~punctele de organizare~~ rapoartele asupra situaţiei în jandarmerie şi poliţie după 6 Martie 45, am cerut d-lui Gl Barbu, care mi-a spus că va lucra cu Gl Zorger(?), şi am trimis vorbă d-l Bene(?) să redacteze câte un raport, pe cari le-am şi primit şi le-am predat numitului ~~[illegible]~~ Hof(?) şi Mehlhorn(?).

ss. V. Sendici

Nu ţin minte exact ce cuprindeau cele câte-va foi, dar şi într'un caz şi celălalt mi-aduc aminte că se vorbea despre înlocuirea vechilor cadre cu unele noi, fiind poate numiţi şefi de posturi sau comisari, şi de cele mai multe ori din elemente minoritare unguri sau evrei.

Raportul cu jandarmeria mi l'a dat Barbu, iar celălalt Bucur.

~~A.V. Lecca~~

3/

Despre 8 Nov am relatat în buletinul obişnuit pe care l'am trimis corespondenţilor şi misiunilor (Anglo-Americani) în care am scris despre (evenimentele de la 8 Nov 945 astfel cum văzusem şi eu şi mai cu seamă cum mi-a povestit Barbu Ghica. Deşi altfel Solomon îmi spunea cu 2-3 zile înainte că tineretul va fi masat pe str. Wilson, muncitorii din P.N.Ţ la Soc de Arhitecţi şi din clădirea Fundaţiile Regale. Că Dl Gl. Barton este conducătorul grupului. Englezii mi-au spus să ştiu şi mai bine căci au filmat.

Ştiu că această manifestaţie a fost pregătită până la detalii (de la Dl. Solomon)

Barbu Ghica mi-a povestit, ~~[illegible]~~ că el conducea echipa lângă poarta ~~[illegible]~~ Palatului ~~care~~ a răsturnat camioanele, şi tot echipa lui a incendiat camioanele ~~cu~~ muncitorii cari le ocupau. Muncitorii ~~din camioane~~ nu erau Na-ţ-ţăr. ci strigau Regele şi Petru Groza, pe când cei N-Ţ, strigau regele şi Patria.

Tot Barbu Ghica îmi povestea ~~[illegible]~~ aceasta am mai auzit-o de la altă lume, că în faţa Cercului Militar şi pe str. Sărindar au fost omorâţi oameni cari aveau aparenţa de evrei şi că s'a strigat „Jos jidanii". Aceste lucruri au fost făcute de manifestanţi conduşi de B. Ghica şi conducătorii tineretului P.N.Ţ. Despre acest lucru n'am relatat nimic în buletinul predat misiunilor.-

A.V. Lecca

In buletin nu am trecut lucrurile aşa cum se întâmplaseră în realitate pentru următoarele motive: 1) eu nu le am văzut cu ochii mei ci mi s'au fost relatate de Bani Ghica şi mulţi alţii şi 2) nu puteam trece lucruri cari erau în defavoarea part. N.Ţ.

La fel şi celelalte ştiri nu erau verificate de mine ci le transmiteam aşa cum le primeam. (de ex: informaţia că Guv. instruează tineri evrei pe cari îi trimite la Belgrad, dezordini pe C.F.R, nimicirea stocului de arte prin colectare, dispariţia flotei noastre).

Raportul privitor la umflarea datoriilor ţării prin aplicarea armistiţiului mi-a fost dat de Dl. Maniu, cu scopul ca să-l predau misiunilor Anglo-Americane. L'am predat Miss Kay şi Melbourne în câte un exemplar. Conţinutul acestui raport se întipărise bine în mintea Dl. Maniu, dovadă că am fost de numeroase ori martor când dsa faţă de şefii misiunilor sau ziariştii străini, faţă de deputatul Platt-Mills a menţionat această chestiune. În acest raport se arăta că ţara a pierdut circa 1.100.000 $ în favoarea Ruşilor.

Raportul acesta a fost adus de un vizitator pe care nu-l ştiu, nefiind natural de faţă, după câte mi-a spus Dl. Maniu.—

La Dl. Maniu veneau zilnic câte 100-120 persoane, din cari primea cel puţin 30-40. Între ei erau desigur mulţi cari în vederea unor alte vremuri adunau fel şi fel de informaţii necontrolate pentru a-şi crea titluri la recunoştinţă în viitor.

N. V. [illegible]

31/8/47

III/2 81/VIII

00345

D E C L A R A T I E

Subscrisul V. Serdici declar următoarele :
Dl. St. Stoika mi-a povestit,atunci când avea proectul său de reorganizare a oştirei,la mine acasă,principalel puncte pe care le atingea . Si anume : decorganizarea actuală voită de guvern a oştirei,in rândul intâi prin desolvarea tuturor elementelor bune din armată,Iar ofiţerii rămaşi la comandă au fost dublaţi cu E.C.P.-işti; cari sunt comandanţi efectivi. Aceştia ţin conferinţe cu trupe in vederea introducerii noului spirit comunist.

Pentru reorganizarea Dsa.preconiza in rândul intâiu rechemarea vechilor cadre si mărirea numărului oştirei prin noi recutări şi inglobarea prizonierilor aflaţi la Americani.- Aceasta pentru eluzidarea prevederilor tratatului de pace si infiinţarea unor şcoli de aviaţie civilă care să mărească camuflat numărul aviatorilor. Deasemeni că se vor trimite ofiţeri in străinătate de unde se vor intoarce la momentul oportun gata instruiţi.-

Dl.STOIKA era conducătorul Cercului Militar, in luptă cu Gl. Negrei,luptă care nu s'a terminat. In acest cerc militar se recrutau ofiţeri deblocaţi care xxxxxxx urmau apoi să compună cadrele pentru o acţiune viitoare,când ar veni momentul oportun. Asupra guerurilor cari actualmente erau in pregătire pentru răsturnarea guvernului nu cunosc nimica,Dl. Stoika nu mi-a spus şi este posibil să nu azi ca şi in toate privinţele primeste ordinii dela Dl. Maniu,căruia îi raporta regulat, să nu spună nimănui nimic.-

In ce priveste rapoartele asupra situaţiei in jandarmeria si politie după 6 Martie 1945,am cerut Dlui Gral Barbu,care mi-a spus că va lucra cu gral Zorzor,ş am trimis vorbă Dl. Bianu să redacteze câte un raport pe cari le-am şi primit şi le-am şi primit şi le-am predat misiunilor Key si Melbourne.-

./.

Nu tin minte exact ce cuprindeau cele câteva foi, dar si intr'un caz şi celălalt mi-aduc aminte că se vorbea despre inlocuirea vechilor cadre cu unele noi, făcuţi peste noapte şefi de posturi sau comisari, şi de cele mai multe ori din elemente minoritare unguri sau evrei.-

Raportul cu jandarmeria nu l-a dat Barbu, iar celălat Bucur.-

Despre 8 Noembrie am arătat in buletinul obişnuit pe care l-am trimis corespondentilor si misiunilor/ anglo-Americani / in care am scris despre cele petrecute la 8 Noembrie 1945 astfel cum văzusem si eu si mai cu seamă cum ~~mixxx~~ mi-a povestit Banu Ghica. Dealtfel Solomon imi spusese cu 2-3 zile că tineretul va fi masat pe str. Wilson, membrii din P.N.T. la Soc. de Asi gurări din clădirea Fundaţiile Regale. Că Dl. Gral Barbu este conducător al grupelor Englezii mi-au spus că ştie si mai bine căci au filmat.-

Stiu că această manifestaţie a fost pregătită până la detalii / de la Dr. Solomon/

Banu Ghica mi-a povestit, că el conducea echipa lângă ~~xxxxxx~~ poarta Palatului, cum a răsturnat camioanele, şi tot echipa lui a incendiat camioanele cu muncitorii cari le ocupau. Muncitorii din camioane nu erau Nationali Tărănisti căci strigau Regele si Petru Groza, pe când cei N.T, strigau Regele si Patria.-

Tot Banu Ghica imi povesteşte si aceasta, am mai auzit-o dela altă lume, că in faţa cercului Militar şi pe str. Sărindar au fost atacaţi oameni care aveau aparenţe de evrei şi că s'a strigat " Jos Jidanii" .-

Aceste lucruri au fost făcute de manifestanţii conduşi de B. Ghica şi conducătorii tineretului P.N.T..-

Despreacest lucru nu am relatat nimic in buletinul predat misiunilor.-

In buletin nu am trecut lucrurile aşa cum se intâmplaseră in realitatea pentru următoarele motive : 1.- eu nu le-am văzut cu ochii mei ci m'aiu fost relatate de Banu Ghica si mulţi alţii si 2/ nuputeam trece lucruri cari erau in defavoarea part. N.T.-

Lafel si celelalte stiri nu erau verificate de mine ci le transmiteam aşa cum le primeam/ de era informatia că Guv. intrunesti tineret evreu pe cari îi trimite la Belgrad, dezordini pe C.F.R, nimicirea stocului de vite prin colectare, dispoziţia flotei noastre.-

./.

Raportul privitor la umflarea sarcinilor Ţării prin aplicarea armistiţiului mi-a fost dat de Dl. Maniu, ca să le predau misiunilor Anglo-Americane.-

L-am predat Dlui Key si Melbourne in câte un exemplar. Conţinutul acestui raport se intipărise bine in mintea Dlui Maniu, dovadă că am fost de nenumărate ori martor când Dsa faţă de sefii misiunilor sau ziarişti străini, faţă de deputatul Platt-Mills a menţionat această chestiune.-

In acest raport se arăta că ţara a pierdut circa 1.100.000 $ in favoarea Rusilor.-

Raportul acesta a fost de un vizitator pe care nu-l stiu nefiind natural de faţă, după câte mi-a spus Dl. Maniu.-

La Dl Maniu veneau zilnic câte 100-120 persoane din cari primea cel puţin 30-40. Intre ei erau desigur mulţi care in vederea unor alte vremuri aduceau fel şi fel de informaţii necontrolate pentru a-şi crea titluri la recunoştinţă in viitor.-

/ss/ V. Serdici.-

31 August 1947.-

B 5. stânga 1.1.

Nu trebuie

.2 Sept. 1947

00348

M

D E C L A R A T I E

Subscrisul Vasile Serdici, declar următoarele:

In vara lui 1941, pe cand conduceam pe dl Maniu cu maşina mea la Sibiu, am poposit seara la Braşov in casa Dlui Mihai Popovici. Acolo se afla Ministrul Statelor Unite Dl Gunther Mott, cu Dna dr. Lupu şi familia Popovici.

După masa de seară Dl Gunther Mott s'a retras cu dl Maniu şi dr Lupu intr'un fumoir, iar după aceia dl Mihai Popovici m'a trimis la ei ca să inlesnesc o traducere a convenţiei.

Dl Gunther Mott mi-a predat două telegrame, cari, semnate de ~~xxxxxxxxxx~~ Subsecretarul de Stat la Externe U.S.A. Sumner Wells, spuneau că America inţelege foarte bine ca armatele române să meargă pană la Nistru, insă să se facă tot psobilul ca in nici un caz Romania să treacă Nistrul şi să devie astfel stat agresor.

Dl Maniu i-a explicat că are multe dificultăţi cu Gl Antonescu pe această chestie şi că Antonescu a explicat că armata română făcand parte dintr'un anumit dispozitiv, oprirea la Nistru va fi imposibilă, insă se vor opri la Bug.

Ministrul nu a fost mulţumit cu acest răspuns şi l'a rugat pe dl Maniu săşi reia presiunile.

In chestiunea consilieratului Regal al Dl Mihalache, Dl Maniu imi spunea pe vremea aceia cand il conduceam cu maşina, tot in 1941-42: "eu i-am tras atenţia să nu facă acest pas, căci Regele Carol nu doreşte alta decat să-l compromită şi in acelaş partidulşi că după ce va imbrăca uniforma, nu-l va mai consulta niciodată". (In adevăr Regele Carol ii spunea lui Mihalache că are nevoie de sfatul său in toate zilele, dar pentru aceasta trebue să imbrace o calitate oficială, deci să fie Consiliu Regal). Mihalache declara de altfel şi mie că a avut consimţământul D Maniu.

Eu nu pot să-mi dau părerea, căci nu ştiu care este adevărul.

Cu altă ocazie Maniu mi-a spus că şi in chestiunea Voluntariatului dl Mihalache l'a sfătuit să nu meargă voluntar. Dl Mihalache susţinea insă faţă de mine in c

./.

Popescu Mehedinţi din str.Filaret că a avut consimţământul D Maniu.

Am avut această conversaţie cu prilejul când i-am raportat că am fost după cum mă rugase la Ministerului de Agricultură şi că in adevăr se iau măsuri să-l exproprieze total ca voluntar de răsboiu.

Pentru a-i da acest răspuns,m'am dus la Popescu Mehedinţi,unde se afla D Mihalache.Cu acest prilej am spus Dlui Mihalache că după părerea mea a greşit,dar că acum trebue la contestaţia care o face să ia lucrurile in piept şi să apere situaţia de voluntar.La aceasta el mi-a răsouns că a avut incuviinţarea D Maniu.

Eu nu ştiu care este adevărul,dacă a avut sau nu asentimentul lui Maniu.

In aceiaş discuţie iu casa lui Popescu Mehedinţi Dl Mihalache a mai declarat că atunci când şi-a dat demisia din Consilieratul Regal ar fi spus Regelui Carol că el nu va mai apare dela Dobreşti decât atunci când va simţi că-l chiamă ţara şi că acest lucru l'a simţit când a sunat mobilizarea in 1941.Dl Mihalache mi-a declarat atunci că a făcut o cerere la M.St.M. să fiu inrolat,cerere la care răspunsul că va fi luat in considerare in momentul oportun.In continuare Dl Mihalache mi-a declarat că mareşalul Antonescu aflând despre cererea făcută şi răspunsul căpătat a dat ordin ca dl Mihalache să fie mobilizat la Cartierul General şi că Dl Mihalache i-a cerut Mareşalului "Antonescu ori să fie trimis pe front,ori să fie trimis la vatră,căci la Cartierul General n vrea să rămână.

Dl Maniu avea o părere bună despre Mihalache (cel puţin aşa o manifesta) astfel mi-a spus odată in maşină:"dacă eu voi muri,voi să ascultaţi de Mihalache",Eu imediat l'am contrazis şi i-am spus că eu unul nu o fac nici in ruptul capului ca şi mulţi alţi prieteni.Dl Maniu s'a supărat foc şi a spus că suntem cu toţii nebuni.Legionarii erau mai bine văzuţi de Dnii Leucuţia şi dr Virgil Solomon.

In ce priveşte pe Leucuţia,am simţit-o din faptul că de cate ori intrebam mirat de prezenţa sau admisiunea [illegible] nuia,de Leucuţia nici nu discuta cu mine,ci pur şi simplu spunea:"lasă-l că-i băiat bun şi va fi util".(redau sensu cuvintele pot fi altele).

Aşa mi-a răspuns in cazul lui Pădureanu,lui F Ghica.Dr Virbil Solomon intra insă şi in discuţie,a

. / .

dacă nui la P.N.T. îi ia comuniştii, sau spunea că sunt mai dinamici, că pot fi agresivi, pe când N.ţărăniştii sunt crescuţi în spirit prea molatec.

Cât despre părerea dlui Maniu arăt că avea aceleaşi argumentaţii. Astfel mi-a spus într'o zi despre Bani Ghica că de aceea e curajos pentru că are educaţie legionară.

Părerile dlui M.Popovici erau mai temperate, căci despre 8 Nov.1945 mi-a spus "eu am spus dela început că nu trebue manifestaţie care degenerează în provocaţiune.

In legătură cu cele petrecute la 8.XI 45 ştiu dela dr.Virgil Solomon că manifestaţia a fost pregătită până la detalii de Bani Ghica, V.Solomon, Bărbuz, Tarţea şi Ilie Lazăr.

După 8 Noemvrie, poate la 9 sau 10, dl.Penescu m'a prevenit la telefon că-mi trimite o fotocopie şi mă roagă, adăogând că-i dorinţa dlui Maniu, să fac după ea vreo 50-60 exemplare bătute la maşină, iar fotocopia să o predau la misiunea americană şi că-mi va trimite una pentru misiunea engleză, şi că l-a costat 100.000 lei.

Ceeace am executat: copiile le-am predat în aceeaşi seară curierului Ioniţă dela Club, iar fotocopiile la misiuni, Dl.Melbourne personal, spunându-i însă că conţinutul mi se pare prea ridicol ca să fie adevărat, dar că dl.Penescu sustine că e realitate (eu mi-am exprimat o părere personală, care de altfel o exprimasem şi dlui Penescu).

Fotocopia reprezenta un document care-mi părea apocrif din cauza evidenţei neverosimilităţei ei. Conţinutul era cam următorul: un ordin din partea Ministerului de Interne, cu stampilă, două semnături şi nr.de ieşire, în care se făcea cunoscut de către Min.de Interne unor centre comuniste că pentru 8 Nov.945, camioanele C.F.R. vor fi mascate în spatele Fundaţiilor Regale, oamenii cari îi ocupă vor convorbi şi fuma, şi când manifestaţia N.T. va fi în toi, camioanele vor năvăli asupra manifestanţilor N.Tărănişti şi-i vor stâlci şi împrăştia.

Când i-am atras atenţia dlui Penescu că lucrul nu-mi pare verosimil, dsa a reafirmat că documentul este autentic şi că-l costă 100.000 lei.

ss.V.V.Serdici.

Declarație

Subsemnatul Vasile Serdici declar următoarele:

În vara lui 1941, pe când conduceam pe Dr. Maniu cu mașina mea la Sibiu, am poposit seara la Brașov în casa Dr. Mihai Popovici. Acolo se afla Ministrul Statelor Unite, Dr. Gunther Mott, cu soția, Dr. Lupu și familia Popovici.

După masa de seară, Dr. Gunther Mott s'a retras cu Dr. Maniu și Dr. Lupu într'un fumoir, iar după aceea Dr. Mihai Popovici m'a trimis la ei ca să înlesnesc o traducere a conversației.

Dr. Gunther Mott mi-a predat două telegrame cari, semnate de Subsecretarul de Stat la Externe U.S.A., Summer Welles, spuneau că America înțelege foarte bine ~~ca~~ armatele Române să meargă până la Nistru, însă să se facă tot posibilul ca în nici un caz România să treacă Nistrul și să devie astfel Stat agresor.

Dr. Maniu i-a explicat că are multe dificultăți cu Gl. Antonescu pe această chestie și că Antonescu a explicat că armata Română făcând parte dintr'un anumit dispozitiv, oprirea la Nistru va fi imposibilă; însă se vor opri la Bug.

Ministrul nu a fost mulțumit cu acest răspuns și l'a rugat pe Dr. Maniu să-și reia presiunile.

ss. V. Serdici

In chestiunea consilieratului Regal al d-lui Mihalache, d-l Maniu îmi spunea pe vremea aceea când îl conduceam cu mașina; tot în 1941-42; „eu i-am atras atenția să nu facă acest pas, căci Regele Carol nu dorește altceva decât să-l compromită și în același partidul și că după ce va îmbrăca uniforma, nu-l va mai consulta niciodată"! (In adevăr Regele Carol îi spusese lui Mihalache că are nevoe de sfatul său în toate zilele, dar pentru aceasta trebue să îmbrace o calitate oficială, deci să fie Consilier Regal.) Mihalache declara, dealtfel și mie că a avut consimțământul D. Maniu.

Eu nu pot să-mi dau părerea, căci nu știu care este adevărul.

Cu altă ocazie Maniu mi-a spus că și în chestia voluntariatului d-lui Mihalache, l'a sfătuit să nu meargă voluntar. D-l Mihalache susținea însă față de mine în casa lui Popescu Mehedinți din str. Filaret că a avut consimțământul D. Maniu. —

Am avut aceasta conversație cu prilejul când i-am raportat că am fost, după cum mă rugase, la Ministerul de Agricultură, și că în adevăr se iau măsuri să-l exproprieze total ca voluntar de războiu.

~~Cu acea~~ Pentru a-i da acest răspuns m'am dus la Popescu Mehedinți unde se afla D. Mihalache. Cu acest prilej am spus d-lui Mihalache că după părerea mea a greșit, dar că acum trebue, la contestația ce o face, să ia lucrurile în piept și să apere situația de voluntar. La aceasta

s.s.-ilizibil

El mi-a răspuns că a avut încuviințarea d-lui Maniu.

Eu nu știu care este adevărul, dacă a avut sau nu asentimentul lui Maniu.

In aceaș discuție în casa lui Popescu-Mehedinți d-l Mihalache a mai declarat că atunci când și-a dat demisia din Consilieratul Regal ar fi spus Regelui Carol că el nu va mai apare dela Dobrești decât atunci când va simți că-l cheamă țara și că acest lucru l'a simțit când a sunat mobilizarea în 1941. D-l Mihalache mi-a declarat atunci că a făcut o cerere la M.S.M. cerând să fie înrolat, cerere la care răspunsul că va fi luată în considerare la momentul oportun. In continuare d-l Mihalache a declarat că Mareșalul Antonescu aflând despre cererea făcută și răspunsul căpătat a dat ordin ca d-l Mihalache să fie mobilizat la Cartierul General și că d-l Mihalache i-a cerut Mareșalului Antonescu ori să fie trimis pe front ori să fie trimis la vatră, căci la Cartierul General nu vrea să rămână.

D-l Maniu avea o părere bună despre Mihalache (cel puțin așa o manifesta) astfel mi-a spus odată în mașină „dacă eu voi muri, voi să ascultați de Mihalache!" Eu imediat l'am contrazis și i-am spus, că eu unul nu o fac nici în ruptul capului ca și mulți alți prieteni. D-l Maniu s'a supărat foc și a spus că suntem cu toții nebuni.-

ss. [illegible]

Legionarii erau mai bine văzuţi de dnii Leucuţia şi Dr. Virgil Solomon.

In ce priveşte pe Leucuţia am remarcat-o din faptul că de câte ori întrebam mirat de prezenţa sau admisiunea are-unuia, de Leucuţia nici nu discuta cu mine, ci pur şi simplu spunea: „lasă-l că-i băiat bun şi va fi util" (redau sensul, cuvintele pot fi altele) Aşa mi-a răspuns în cazul lui Pădureanu, lui Bani Ghica. Dr Virgil Solomon intra însă şi în discuţie arătând că dacă nu-i ia PNŢ îi ia Comuniştii, sau spunea că sunt mai dinamici, că pot fi agresivi, pe când N-ţărăniştii sunt crescuţi în spirit prea molatec.

Cât despre părerea dl. Maniu arăt că avea aceleaşi argumentaţii. Astfel mi-a spus într'o zi despre Bani Ghica că el acum e curajos pentru că are educaţie legionară.

Părerile dlui M. Popovici erau mai temperate, căci despre 8 Nov 945 mi-a spus „eu am spus de la început că nu trebue manifestaţie care degenerază în provocaţiune.

In legătură cu cele petrecute la 8 XI 45 ştiu dela Dr. Virg. Solomon că manifestaţia a fost pregătită până la detalii de Bani Ghica, V. Solomon, Bărbuz, Tanţea şi Hidaşan.

După 8 Nov, poate la 9 sau 10, Dr. Penescu m'a prevenit la telefon că-mi trimite o

V. V. [illegible]

5

101

383

o fotocopie și mă roagă, adăugând că-i dorința dlui Maniu, să fac după ea vre-o 50-60 exemplare bătute la mașină, iar fotocopia să o predau la Misiunea americană și că-mi va trimit una pentru mis. engleză, și că l'a costat 100.000 lei.-

Iată ce am executat: copiile le-am predat în aceeaș seară curierului Joniță de la Club, iar fotocopiile la Misiuni, D-l Melbourne personal, spunându-i însă că conținutul mi se pare prea ridicol ca să fie adevărat, dar că dl Penescu susține că e realitate (eu mi-am exprimat o părere personală, care de altfel o exprimasem și dlui Penescu).-

Fotocopia reprezenta un document care mi părea apocrif din cauza evidenței neverosimilității ei. Conținutul era cam următorul: un ordin din partea Minist. de Interne, cu ștampile, două semnături și N° de ieșire, în care se făcea cunoscut de către Min. de Interne unor Centre Comuniste că ~~Cami~~ pentru 8 Nov 945, camioanele C.F.R vor fi masate în spatele fundațiilor Regale, oamenii cari îi ocupă vor coborî și fuma, și când manifestația N-ță va fi în toi, camioanele vor năvăli asupra manifestanților N-țăniști și-i vor stâlci și împrăștia.-

Când i-am atras atenția dlui Penescu cu lucrul nu-mi pare verosimil dsa a reafirmat că documentul este autentic și că-l costa 100.000 lei.

V.V. [illegible]

2/9/47

00354

D E C L A R A T I E

Subscrisul Vasile Serdici, declar următoarele:

In vara lui 1941, pe cand conduceam pe dl Maniu cu maşina mea la Sibiu, am pxoposit seara la Braşov in casa Dlui Mihai Popovici. Acolo se afla Ministrul Statelor Unite Dl Gunther Mott, cu Dna dr. Lupu şi familia Popovici.

După masa de seară Dl Gunther Mott s'a retras cu dl Maniu şi dr Lupu intr'un fumoir, iar după aceia dl Mihai Popovici m'a trimis la ei ca să inlesnesc o traducere a convenţiei.

Dl Gunther Mott mi-a predat două telegrame, cari, semnate de Subsecretarul de Stat la Externe U.S.A. Sumner Wells, spuneau că America inţelege foarte bine ca armatele române să meargă pană la Nistru, insă să se facă tot posibilul ca in nici un caz Romania să treacă Nistrul şi să devie astfel stat agresor.

Dl Maniu i-a explicat că are multe dificultăţi cu Gl Antonescu pe această chestie şi că Antonescu a explicat că armata română făcand parte dintr'un anumit dispozitiv, oprirea la Nistru va fi imposibilă, insă se vor opri la Bug.

Ministrul nu a fost mulţumit cu acest răspuns şi l'a rugat pe dl Maniu să-şi reia presiunile.

In chestiunea consilieratului Regal al Dl Mihalache, Dl Maniu imi spunea pe vremea aceia cand il conduceam cu maşina, tot in 1941-42: "eu i-am tras atenţia să nu facă acest pas, căci Regele Carol nu doreşte alta decat să-l compromită şi in acelaş partidul şi că după ce va imbrăca uniforma, nu-l va mai consulta niciodată". (In adevăr Regele Carol ii spunea lui Mihalache că are nevoie de sfatul său in toate zilele, dar pentru aceasta trebue să imbrace o calitate oficială, deci să fie Consiliu Regal). Mihalache declara de altfel şi mie că a avut consimţământul D Maniu.

Eu nu pot să-mi dau părerea, căci nu ştiu care este adevărul.

Cu altă ocazie Maniu mi-a spus că şi in che[stiunea] Voluntariatului dl Mihalache l'a sfătuit să nu mear[gă] [vo]luntar. Dl Mihalache susţinea insă faţă de mine in [...]

./.

Popescu Mehedinţi din str.Filaret că a avut consimţământul D Maniu.

Am avut această conversaţie cu prilejul când i-am raportat că am fost după cum mă rugase la Ministerului de Agricultură şi că in adevăr se iau măsuri să-l exproprieze total ca voluntar de războiu.

Pentru a-i da acest răspuns,m'am dus la Popescu Mehedinţi,unde se afla D Mihalache.Cu acest prilej am spus Dlui Mihalache că după părerea mea a greşit,dar că acum trebue la contestaţia care o face să ia lucrurile in piept şi să apere situaţia de voluntar.La aceasta el mi-a răspuns că a avut incuviinţarea D Maniu.

Eu nu ştiu care este adevărul,dacă a avut sau nu asentimentul lui Maniu.

In aceiaş discuţie in casa lui Popescu Mehedinţi Dl Mihalache a mai declarat că atunci când şi-a dat demisia din Consilieratul Regăl ar fi spus Regelui Carol că el nu va mai apare dela Dobreşti decât atunci când va simţi că-l chiamă ţara şi că acest lucru l'a simţit când a sunat mobilizarea in 1941.Dl Mihalache mi-a declarat atunci că a făcut o cerere la M.St.M. să fiu inrolat,cerere la care răspunsul că va fi luat in considerare in momentul oportun.In continuare Dl Mihalache mi-a declarat că mareşalul Antonescu aflând despre cererea făcută şi răspunsul căpătat a dat ordin ca dl Mihalache să fie mobilizat la Cartierul General şi că Dl Mihalache i-a cerut Mareşalului Antonescu ori să fie trimis pe front,ori să fie trimis la vatră,căci la Cartierul General nu vrea să rămână.

Dl Maniu avea o părere bună despre Mihalache (cel puţin aşa o manifesta) astfel mi-a spus odată in maşină;"dacă eu voi muri,voi să ascultaţi de Mihalache",Eu imediat l'am contrazis şi i-am spus că eu unul nu o fac nici in ruptul capului ca şi mulţi alţi prieteni.Dl Maniu s'a supărat foc şi a spus că suntem cu toţii nebuni.Legionarii erau mai bine văzuţi de Dnii Leucuţia şi dr Virgil Solomon.

In ce priveşte pe Leucuţia,am simţit-o din faptul că de cate ori intrebam mirat de prezenţa sau admisiunea vreunuia,de Leucuţia nici nu discuta cu mine,ci pur şi simplu spunea:"lasă-l că-i băiat bun şi va fi util".(redau sensul cuvintele pot fi altele).

Aşa mi-a răspuns in cazul lui Pădureanu,lui P Ghica.Dr Virbil Solomon intra insă şi in discuţie,

dacă nui la P.N.T. îi ia comuniştii, sau spunea că sunt mai dinamici, că pot fi agresivi, pe când N.ţărăniştii sunt crescuţi în spirit prea molatec.

Cât despre părerea dlui Maniu arăt că avea aceleaşi argumentaţii. Astfel mi-a spus într'o zi despre Bani Ghica că de aceea e curajos pentru că are educaţie legionară

Părerile dlui M.Popovici erau mai temperate, căci despre 8 Nov.1945 mi-a spus "eu am spus dela început că nu trebue manifestaţie care degenerează în provocaţiune.

In legătură cu cele petrecute la 8.XI 45 ştiu dela dr.Virgil Solomon că manifestaţia a fost pregătită până la detalii de Bani Ghica, V.Solomon, Bărbuz, Tarţea şi Ilie Lazăr.

După 8 Noemvrie, poate la 9 sau 10, dl.Penescu m'a prevenit la telefon că-mi trimite ~~oxxxxxxxx~~ fotocopie şi mă roagă, adăogând că-i dorinţa dlui Maniu, să fac după ea vreo 50-60 exemplare bătute la maşină, iar fotocopia să o predau la misiunea americană şi că-mi va trimite una pentru misiunea engleză, şi că l-a costat 100.000 lei.

Ceeace am executat: copiile le-am predat în aceeaşi seară curierului Ioniţă dela Club, iar fotocopiile la misiuni, Dl.Melbourne personal, spunându-i însă că conţinutul mi se pare prea ridicol ca să fie adevărat, dar că dl.Penescu susţine că e realitate (eu mi-am exprimat o părere personală, care de altfel o exprimasem şi dlui Penescu).

Fotocopia reprezenta un document care-mi părea apocrif din cauza evidenţei neverosimilităţei ei. Conţinutul era cam următorul: un ordin din partea Ministerului de Interne, cu ştampilă, două semnături şi nr.de ieşire, în care se făcea cunoscut de către Min.de Interne unor centre comuniste că pentru 8 Nov.945, camioanele C.F.R. vor fi mascate în spatele Fundaţiilor Regale, oamenii cari îi ocupă vor conversi şi fuma, şi când manifestaţia N.T. va fi în toi, camioanele vor năvăli asupra manifestanţilor N.Ţărănişti şi-i vor stâlci şi împrăştia.

Când i-am atras atenţia dlui Penescu că lucrul nu-mi pare verosimil, dsa a reafirmat că documentul este autentic şi că-l costă 100.000 lei.

ss.V.V.Serdici.

00357

D E C L A R A T I E

Subscrisul VASILE SERDICI declar următoarele:

In vara lui 1941 pe când conduceam pe dl. MANIU cu maşina mea la Sibiu, am poposit seara la Brasov în casa Dlui MIHAI POPOVICI. Acolo se mai aflau Ministrul Statelor Unote dl. GUNTHER MOTT, dl. Dr. N. LUPU, şi familia POPOVICI. După masa de seara, dl. GUNTHER MOTT s'a retras cu Dl. MANIU şi Dr. LUPU intr'un fumoir, iar ~~xxxxxxxxxx~~ după aceea Dl. MIHAI POPOVICI m'a trimis la ei ca să înlesnesc o traducere a conversaţiei.-

Dl. GUNTHER MOTT a predat Dlui MANIU 2 telegrame semnat de subsecratarul de Stat de Externe SUMNEI WELLS. Conţinutul telegramelor era acesta: America înţelege foarte bine că armatele Române să meargă până la Nistru, însă să se facă tot posibilul ca în niciun caz România să nu treacă Nistrul şi să devină astfel stat agresor.

Dl. MANIU i-a explicat că generalul ANTONESCU arat că Armata Română făcând parte dintr'un anumit dispozitiv, oprirea la Nistru va fi imposibilă însă se vor ~~xxx~~ opri la Bug. Ministrul n'a fost mulţumit cu acest răspuns şi l-a rugat pe dl. MANIU să ~~xxx~~ insiste pe lângă ANTONESCU.-

/ss/ V.V. SERDICI.-

2 SEPTEMBRIE 1947.-

0235

Declarație

Subsemnatul Vasile Serdici declar următoarele:

În vara lui 1941 pe când conduceam pe Dl Maniu cu mașina mea la Sibiu, am poposit seara la Brașov în casa Dlui Mihai Popovici. Acolo se mai aflau Ministrul Statelor Unite dl Gunther Mott, dl. dr. V. Lupu, și familia Popovici. După masa de seară, dl Gunther Mott s'a retras cu dl Maniu și dr. Lupu într'un fumoir, iar după aceea dl Mihai Popovici m'a trimis la ei ca să înlesnesc o traducere a conversației.

Dl Gunther Mott a predat dlui Maniu 2 telegrame semnate de Subsecretarul de Stat de Externe Sumner Welles. Conținutul telegramelor era acesta: America înțelege f. bine că armatele Române să meargă până la Nistru, însă să se facă tot posibilul ca în nici un caz România să nu treacă Nistrul și să devie astfel stat agresor. Dl Maniu i-a explicat că Gralul Antonescu arată că Armata Română făcând parte dintr'un anumit dispozitiv, oprirea la Nistru va fi imposibilă însă se vor opri la Bug. Ministrul n'a fost mulțumit cu acest răspuns și l'a rugat pe dl Maniu să insiste pe lângă Antonescu.

2.9.47

V. V. Serdici

13

III

Nu trebuie

00359

DECLARATIE

Subscrisul V.V. SERDICI declar următoarele :

Cerându-mi-se de Dl. MELBOURNE o dare de seamă asupra aplicării Reformei Agrare / asta spre sfârsitul 1946 sau începutul 947/ şi aceasta cu ocazia unei traducei care am făcut-o pentru Dl. MANIU, am rugat pe cunoscutul meu Dl. GHITULESCU, directorul Refeormei Agrare, din Ministerul Agriculturei să-mi facă o mică lucrare.-

După vre'o 3 săptămâni, după ce am mai revenit odată cu cererea mea, Dl. GHITULESCU mi-a predat la mine acasă vre'o trei pagini scrise de mână, dar poate şi la maşină, în care arăta suprafaţa expropiată, numărul împroprietăruţilor, abuzuri ale Comitetului locale şi situaţia de distrugere a inventarului mort.

Am predat-o aşa cum am primit-o, un singur exemplar, Dl Roy Melbourne, în româneşte, care a cerut numai sursa. Eu am indicat pe Dl. GHITULESCU şi calitatea dsale.-

/ss/ V.V. Serdici

4 Septembrie 1947.-

112

00360

Declarație

Subscrisul V. V. Serdici declar următoarele:

Cerându-mi se de Dl. Melbourne o dare de seamă asupra aplicării Ref. Agrare (asta spre sfârșitul 1946 sau începutul 947) și aceasta cu ocazia unei traduceri care am făcut-o pentru Dl. Maniu, am rugat pe cunoscutul meu Dl. Ghițulescu, directorul Ref. Agrare, din Ministerul Agriculturii să-mi facă o mică lucrare.

După vre-o 3 săptămâni, după ce am mai revenit odată cu cererea mea, Dl. Ghițulescu mi-a predat la mine acasă vre-o 3 pagini scrise de mână, dar poate și la mașină, în care arăta suprafața expropiată, numărul împroprietăriților, abuzuri ale Comitetelor locale și situația de distrugere a inventarului mort.

Am predat-o așa cum am primit-o, un singur exemplar, Dl. Roy Melbourne, în românește, care a cerut numai sursa. Eu am indicat pe Dl. Ghițulescu, și calitatea dsale.

V. V. Serdici
4/9/47

00361

25

Nu trebuie

00362

D E C L A R A T I E

Subscrisul V.V. SERDICI declar următoarele :

Pe Dl. Profesor TATARU îl cunosc însă din Mediaş, căci făcea parte din fosta mea organizaţie N.T. de acolo.-

L'apxrxgxt revăzut la Bucureşti, unde venea să-l viziteze pe Dl. MANIU cu care era bun prieten, şi-i aducea veşti dela Bădăcini, locuind acum acolo, la Oradea Marea unde are un unchiu bogat, de ale cărui treburi se ocupa.-

Fără ai-o cere, eu necunoscând măcar existenţa acestor procese verbale, dsa mi-a adus intr'o seară din Noembrie, o pagină de hârtie nişte notiţe de mână, privitor colectărilor de grâu pe vre'o 5 săptămâni, începând din Octombire 1946. Se arătau cantităţile de gâru, orz, ovăz, porumb, secară colectate şi distribuţia lor. Se arătase că marea parte a grâului era repartizată pe art. 10 din Armistiţiu.-

Peste vre'o lună şi jumătate, la inceputul Januarie 1947, mi-a adus însă o asemenea notiţă, iar prietena sa Dra. CARMEN ANDRONACHE, mi-a adus prin Mai 1947, o a treia şi ultimă notiţă de acaş natură ca celelate două.

Prima notiţă, transcrisă de mine, am arătat-o Dlui MANIU şi l-am intrebat dacă trebuie s'o dau la Misiuni, iar Dsa după ce a citit a spus că-i foarte interesant şi să le dau.

Dl. TATARU nu a mai fost la mine, dar Dra. ANDRONACHE care lucra la M.A.N., cred că Direcţia Cerealelor, azi dimisonată, a venit in Mai, aducându-mi şi o petiţie ca să fie numită la Educ. Naţ. N'am mainavut timp să încerc să fac această numire.-

N'am dat bani nimănui, nici dl. TATARU nici Drei ANDRONACHE. Din contră Dl. TATARU când venea îmi aducea câte puţină făină.-

Am predat câte un exemplar Dlui ROY MELBOURNE, dela Misiunea Americană şi Dl. PORTER dela Misiunea Engleză. Ei n'au făcut nici un comentariu, au cerut numai sursa.- Eu i-am indicat pe Dra. ANDRONACHE.-

/ss/ V.V. SERDICI

4 Septembrie 1947.-

Declarație

Subsemnatul V.V. Serdici declar următoarele:

Pe Dl Profesor Tătaru îl cunosc încă din Mediaș, căci făcea parte din fosta mea organizație N.Ț. de acolo. L'am revăzut la București, unde venea să-l vizitese pe Dl Maniu cu care era bun prieten, și-i aducea vești de la Bădăcini, locuind acum acolo, la Oradea Mare unde are un unchiu bogat, de ale cărui treburi se ocupă.

Fără a-i-o cere, eu necunoscând măcar existența acestor procese verbale, dsa mi-a adus într'o seară din Noembr. pe o pagină de hârtie niște notițe de mână, privitor colectările de grâu pe vre-o 5 săptămâni, începând din Octombre 1946. Se arătau cantitățile de grâu, orz, ovăz, porumb, secară colectate și distribuția lor. Se arăta că marea parte a grâului era repartizată pe art 10. din Armistițiu.

Peste vre-o lună și jumătate, la începutul Januar 947, mi-a adus încă o asemenea notiță, iar prietena sa dra Carmen Andronache, mi-a adus prin Mai 947, o a treia și ultimă notiță de aceaș natură ca celelalte două.

Prima notiță, transcrisă de mine, am arătat-o dlui Maniu și l'am întrebat dacă trebue s'o dau la Misiuni, iar dsa după ce a citit a spus că-i foarte interesant și să le dau.

Dl Tătaru nu a mai fost la mine, dar dra Andronache, care lucra la M.E.N, cred că direcția Cercealelor, azi demisionată, a venit în Mai, aducându-mi și o petiție ca să fie numită la Educ. Naț. N'am mai avut timp să încerc să fac această numire.

N'am dat bani nimănui, nici dl. Tătaru nici drei Andronache. Din contră Dl Tătaru când venea îmi aducea câte puțină făină.

Am predat câte-un exemplar dlui Roy Melbourne, dela Mis. Americană și Dlui Porter de la Mis. Engleză. Ei n'au făcut nici un comentariu, au cerut numai sursa. Eu am indicat pe dra Andronache.

V.V. Serdici 4/9/47

123

30

Nu trebuie

00365

D E C L A R A T I E

Subscrisul VASILE SERDICI, declar următoarele :

Când am predat Dlui Robinson (ataşat comercial la Misiunea Britanică) actele cu colectarea cerealelor, Dl. Robinson, pe care-l vedema atunci pentru prima oară la Misiune (îl văzusem încă odată la Dl. Holman când trebuiam să traduc o convorbire a Dlui Maniu) m'a întrebat sursa informaţiei, şi după ce i-am spus, a întrebat dacă nu trebueşte plătită Dra Andronache Carmen. Eu care ştiam de la Dl. Tătaru că Dra Carmen, face pentru el acest lucru şi că o femee cinstită, am răspuns Dlui Robinson că ea nu va primi plată.-

Este vorba de ultima copie a procesului verbal de colectare a cerealelor predat mie de Dra Andronache.

sss V.V. Serdici.

5 Sept.1947.

0366

Declarație

Subsemnatul Vasile Serdici declar următoarele:

Când am predat d-lui Robinson (ataşat comercial la Misiunea Britanică) actele cu colectarea cerealelor, d-l Robinson, pe care-l vedeam atunci pentru prima oară la Misiune (îl văzusem încă odată la d-l Holman când trebuiam să traduc o convorbire a d-l Maniu) m'a întrebat sursa informației; şi după ce i-am spus, a întrebat dacă nu trebuește plătită d-ra Andronache Carmen. Eu care ştiam de la d-l Tătaru că d-ra Carmen, face pentru el acest lucru şi că e o femeie cinstită, am răspuns d-lui Robinson că ea nu va primi plată.

Este vorba de ultima copie a procesului verbal de colectare a cerealelor predat mie de d-ra Andronache.–

V. V. Serdici
5/9/47

116 III

Nu trebuie

P 00367

da

DECLARATIA

Subscrisul V.V. SERDICI declar următoarele :

Dl. general CASSIANU,nerugat de mine,din proprie initiativă,mi-a adus intr'o zi,cred Mai 1947,o lucrare provenită dela Soc. Reşiţa,pe care mi-a dat-o s'o copiez şi să i-o restitui a doua zi,/ ceace am făcut/ privitor producţia curat a Reşiţei,din care reesea că la unele obiecte fabricate un procent de 58% din producţie era furnizat în contul armistiţiului.-

Este singura lucrare care mi-a dat-o.-

L-am cunoscut penDl. general in 1944 la Minister când era directorul Industriei de Război,dar foarte puţin. Apoi când Dl. MANIU locuiesc la mine l'am cunoscut mai bine,venind la mine de câteva ori, împreună cu Dl. col. STEFAN STOIKA,cu care este prieten.

Am predat copia lucrărei Dlui ROBINSON ataşat Com. la Misiunea Engleză,JULES MICHELET,pe care cu aceasta ocaziu ne l'am văzut pentru a doua oară şi ultima oară. Dsa a cerut numai sursa lucrării,nefăcând comentarii.-

/ss/ V.V. SERDICI

4 Septembrie 1947.-

115

00368

Declaratie

Subsemnatul V.V. Serdici declar următoarele:

D-l General Cassian, nerugat de mine, din proprie iniţiativă, mi-a adus într'o zi, cred Mai 1947, o lucrare provenită de la Soc. Reşiţa, pe care mi-a dat-o s'o copiez şi să i-o restitui a doua zi, (cea ce am făcut) privitor producţia curentă a Reşiţei, din care reeşea că la unele obiecte fabricate un procent de 58% din producţie era furnisat în contul armistiţiului.

Este singura lucrare care mi-a dat-o.

L'am cunoscut pe D-l General în 1944 la Ministerul când era Directorul Industriei de Războiu, dar f. puţin. Apoi, când D-l Mania locuia la mine l'am cunoscut mai bine, venind la mine de câte-va ori, împreună cu D-l Col. Stef. Stoika, cu care este prieten.

Am predat copia lucrării D-lui Robinson ataşat Com. la Misiunea Engleză, Jules Michelet, pe care cu aceasta ocaziune l'am văzut pentru a doua şi ultima oară. D-sa a cerut numai sursa lucrării, nefăcând comentarii.

V.V. Serdici
4/9/47

00369

M.

00370

D E C L A R A T I E

Subscrisul V. Serdici declar următoarele :

Proectul de reorganizare al armatei mi-a fost dat de Stefan Stoika ca să-l prezint Dlui Maniu. L-am prezentat, dsa la citit, şi mi-a spus că pot să-l dau Dlui Melbourne, ceace am şi făcut.-

Aceasta cam prin timpul cât locuia Dl. Maniu la mine/ 30 August-22 Dec- 1946/.-

Totxxx ce mi-a aduce asupra continutului este că se prevedea excluderea E.C.P.-istilor, rechemarea vechilor cadre, noi recrutări şi a acelor cari erau prizonieri in zona americană, pentru mărirea efectivelor.-

Reţin aceste lucruri din explicaţiile orale cari xx mi le-a dat cu acea ocazie Dl. Stoika.-

/ss/ V. Serdici

1 Septembrie 1947.-

Planul de organizare mi-a fost preluat de Dl. Col. Stoika la mine acasă cu ocazia unei vizite intre Septembrie si Decembrie 1946. I-am spus DluinStoika să-l prezinte personal, dar dsa a răspuns că plecând să-l dau eu, ceace am făcut. Dl. Maniu cetindu-l mi-a spus "poti să-l dai Dlui Melbourne ".

Eu l-am predat, ca orice altă hârtie, ca din partea partidului.-

Nici un alt ofiter din C.P.M. nu mi-a prezentat vre-o lucrare privitoare la reorganizarea armatei. Deasemeni este singura lucrare care mi-a adus-o pentru Dl. Mani[u] Dl. Col. Stoika.-

Prezenta declaratie o dau de voe bună şi o sustin

/ss/ V. Serdici.-

1 Septembrie 1947.-

Declarație

Subsemnatul V. Serdici declar următoarele:

Proiectul de reorganizare al armatei mi-a fost dat de Ștefan Stoika ca să-l prezint d-lui Maniu. L-am prezentat, dsa l-a citit, și mi-a spus că pot să-l dau d-lui Melbourne, ceea ce am și făcut.—

Aceasta cam prin timpul cât locuia d-l Maniu la mine (30 iun - 22 oct 946).—

Tot ce mi-a rămas asupra conținutului este că se prevedea excluderea ELP-iștilor, reîncadrarea vechilor cadre, noi comandanți și a acelora cari erau prizonieri în zona americană, pentru mărirea efectivelor.

Rețin aceste lucruri din explicațiile orale cari mi le-a dat cu acea ocazie d-l Stoika.

V. V. Serdici
1/9/47

Planul de org. mi-a fost predat de d-l Col Stoika la mine acasă cu ocazie unei vizite între Sept și Oct 946. I-am spus d-lui Stoika să-l prezinte personal, dar dsa a răspuns că preferă să-l dau eu. Ceea ce am făcut. D-l Maniu citindu-l mi-a spus „poți să-l dai d-lui Melbourne". Eu l-am predat, ca orice altă hârtie, ca din partea partidului.

Nici un alt ofițer din C. P. M. nu mi-a prezentat vre-o lucrare privitoare la reorganizarea **armatei**. Aceasta este singura lucrare care mi-a adus-o pentru d-l Maniu

V. V. Ser

D. Col. Stoika.

Pregătește reclamații o clan de voc brută

și o mesajii

V. Iasi

1/9/42

(III)

00372

D E C L A R A T I E

Subscrisul V. SERDICI declar următoarele:

Planul de reorganizare al Armatei mi-a fost de Dl. Col.St.Stoika care mi-a spus să-l dau Dl Maniu.

L'am prezentat Dlui Maniu, Dsa l'a cetit şi mi l'a restituit spunându-mi: "dă-i-l Dlui Melbourne,cea ce am şi făcut.

Nu ţiu minte data exactă când s'a întâmplat aceasta însă pot afirma cu precizie că aceasta a avut loc în perioada dintre 30 August 1946 şi 22 Decembrie 1946, timpul cât a locuit la mine Dl.Maniu.-

Când Dl. col.Stoika mi-a adus planul de reorganizare al armatei, eu i-am să-l predau chiar Dsa Dl.Maniu, dar a răspuns, că trebue să plece, şi atuaci l'am dat eu.

Când l'am predat dlui Melbourne,l'am predat ca orice altă hârtie ca din partea partidului Naţional-Ţărănesc.

De la Dl.Col.Stoika Stefan, n'am mai primit nici o altă lucrare intitulată " Plan de reorganizare a Armatei.

Planul de reorganizare al Armatei care mi s'a prezentat aici şi l'am vizat este întocmai cu acel adus de Dl.Col.St.Stoika.

ss. V. Serdici

1 Septemvrie 1947

Declaraţie

0037

Subsemnatul V. Serdici declar următoarele:

Planul de reorganizare al armatei mi-a fost dat de D-l Col. St. Stoika care mi-a spus să-l dau D-lui Maniu.

L'am prezentat D-lui Maniu, dsa l'a citit şi mi l'a restituit spunându-mi: „dă-i-l D-lui Melbourne", ceea ce am şi făcut.

Nu ţin minte data exactă când s'a întâmplat aceasta, însă pot afirma cu precizie că aceasta a avut loc în perioada dintre 30 Aug 946 şi 22 Oct 946, timpul cât a locuit la mine D-l Maniu.

Când D-l Col. Stoika mi-a adus planul de reorganizare al armatei, i-am cerut să-l predea chiar dsa D-lui Maniu, dar a răspuns, că trebuie să plece, şi atunci l'am dat eu.

Când l'am predat dlui Melbourne, l'am predat ca ori ce altă hârtie ca din partea partidului Naţ-Ţărănesc.

De la D-l Col. Stoika Ştefan, n'am mai primit nici o altă lucrare intitulată „Plan de reorganizare a armatei.

Planul de reorganizare al armatei care mi s'a prezentat aici şi l'am văzut este întocmai cu acel adus de D-l Col. St. Stoika.

1 Sept 947.

V. Serdici

— Menţionez că atunci când am predat D-lui Melbourne planul partidului N-Ţ „de reorganizare al armatei" ca din partea partidului, i-am

V. Serd

spus: „Iată domnule Melbourne, aci vă
[illegible] acest plan, astfel cum v'am
trimis la timpul său Statutul, programul,
și celelalte acte referitoare la org. partidului
și programul său de viitor". D-l Melbourne
a pus plicul de o parte și a trecut la
obișnuita conversație. Nici un mi-a
mai pomenit despre acest lucru. —
In privința datei ~~[illegible]~~ primirii și pre-
dării acestui plan pe care mai sus
am presupus-o între 30 Aug și 22 Oct
946, (cât a locuit D-l Maniu la mine)
gândindu-mă liniștit o pot preciza pre-
cizat ca fiind la sfârșitul Septembre
sau începutul Octombre 946, deoarece
pe de o parte D-l Maniu locuia deja o bu-
cată de vreme la mine, pe de alta
începând din mijlocul Octombre 946
urma cea mai mare parte a timpului
în județul meu, în vederea alegerilor.

N. V. [illegible]
1/9/47

0037

Declaraţie.

Subsemnatul Vasile Serdici declar următoarele:

In timpul cât D. Maniu a locuit la mine de la 30 Aug 946 la 22 Dec 946, Pogoneanu venea cam odată pe săptămână, totdeauna cu geantă, şi intra la D. Maniu, care îl primea individual.

Niciodată nu a vorbit în prezenţa mea, şi l'am cunoscut personal deabia în Sept 946, când a venit prima oară la D. Maniu.

Nu ştiu dacă lăsa ceva D. Maniu, şi nici Maniu nu menţiona ceva.

D. Pogoneanu de care vorbesc eu e un om destul de înalt, svelt, puţin plecat înainte, poartă ochelari.

=

Buletinul presei de la data când l'a făcut Moceanu, nu ştiu prin cine ajungea la Maniu. Prin mine în orice caz nu.

D. la Coletta Bonteanu am aflat că la biroul lor la Club lucrează ea, Vianu, Tolea, una Lazănica şi Moceanu. N'am călcat niciodată pe la acel birou. –

A. T. Serdici [signature]
2/7/947

00375

Declarație

Subsemnatul V. Serdici declar următoarele:

Hotărârea mea de a eși din Partidul Național Țărănesc este luată de mult. Am cerut ca să fie chemat și ascultat d-l avocat Niculae Cortea din Buc, Bd. Dacia, (pe care-l știam prieten bun cu d-l Dr. Petru Groza) dacă nu am fost la dsa cerându-i să transmită d-l Prim Ministru în calitate de Președinte al Frontului Plugarilor, următoarele:

Am oferit un cartel Frontului Plugarilor, adăugând că în 2 săptămâni pot aduce cu mine încă 15-16 șefi de organizații N-Ț. județene. I-am arătat tot atunci dlui Cortea că am fost ales în 6 legislaturi consecutive și că alegătorii mă urmează.

D-l Cortea m'a ascultat și apoi mi-a spus că regretă că nu i-am spus asta cu o seară înainte, căci Primul Ministru pleacă chiar peste câte-va ore (la-țară) din București și nu revine decât în 3-4 zile, când îi va comunica. A rămas să trec după venirea d-l Dr. Petru Groza pentru a primi rezultatul.

N. V. Serdici
2/9/47

00376

DECLARATIE

Subsemnatul V.SERDICI declar următoarele:

Cam prin 1945 Cpt. KEY mi-a cerut relaţiuni despre mişcarea şi organizarea muncitorească din România Eu le-am dat prea sumar, pentru că nu cunoşteam problema. De această problemă se ocupau alţii din P.N.T. (Ilie Lazăr, Georoceanu, Veniamin) Cpt. Key s'a dus atunci la Dl. Maniu, cu care vorbea Româneşte, şi a cerut aceaşi chestie. In urmă Cpt.Key m'a batjocurit spunând că cea ce nu i-am dat eu, i-a dat Dl.Maniu.-

Altădată tot Cpt.Key mi-a cerut relaţii asupra mişcarii antisemite din România, după 23 August 1944.-

M'am consultat şi am cerut relaţii de la Dl. Maniu şi Gh.Pop, dupe care am prezentat un răspuns verbal Dlui Key în care arătam că în ţară este un curent antisemit datorită lipsei de tact al Guvernului, şi că numai Dl.Maniu prin trecutul său de toleranţă ar putea să stăpânească acest curent dacă va fi adus la putere. Am avut impresia că Key dorea că acest curent să stărue mai departe. Acest lucru l'am dedus din discuţia avută cu el.-

Dl.Melbourne mi-a cerut următoarele informaţii:

1.- Un tablou al tuturor candidaţilor ai partidului N.T. pentru alegerile din 19 Noembrie 1946, cu specificarea meseriei ce au.

Acest tablou l'am cerut Dlui Penescu, care din dispoziţia dlui Maniu mi l'a trimis şi astfel l'am predat Dlui Melbourne.-

2.- Un tablou al deputaţilor P.N.T. eşiţi la alegeri, cu indicaţii : vârsta, studii, meserii, demnităţi ocupate în trecut.-

L'am alcătuit cu ajutorul a diverşi prieteni şi a Secrêtarului General, şi l'am predat.-

3.- Intr'o conversaţie ocazională Dl.Melbourne

E.F. ..//..

m'a întrebat cine este Dl.Ralea, şi ce ştiu din trecut despre el.-

I-am dat informaţiune bune, Dl.Ralea fiind un prieten al meu, dar am spus deasemeni că plecând dela N.T. a fost şi Ministru sub Regele Carol. Că deasemeni a fost arestat în timpul lui Antonescu şi că eu i-am uşurat situaţia.-

C

4.- Tot astfel m'a întrebat, tot Dl. Melbourne ce ştiu despre preotul Vască. Am răspuns că n'am auzit de el. Ulterior informându-mă, am comunicat că Dl.Vască a fost N.Ţărănist, însă acum a trecut la F.N.D., că este f. inteligent, instruit, că a fost regretat la noi, cu toate că era cam "ratat".

Aceste informaţii mi l-a dat un prieten politic, care mi le-a dat. Nu-mi aduc aminte cine.-

ss. V.V. Serdici.

4 Septembrie 1947.

Declarație

Subsemnatul V. Serdici declar următoarele:

Cam prin 1945 Cpt. Key mi-a cerut relațiuni despre mișcarea și organizarea muncitorească din România. Eu le-am dat prea sumar, pentru că nu cunoșteam problema. De această problemă se ocupau alții din P.N.Ț. (Ilie Lazăr, Georgescu, Veniamin) Cpt. Key s'a dus atunci la D-l Maniu, cu care vorbea românește, și a cerut aceași chestie. In urmă Cpt Key m'a batjocorit spunând că cea ce nu i-am dat eu, i-a dat D-l Maniu.

Altădată tot Cpt Key mi-a cerut relații asupra mișcării antisemite din România, după 23 Aug 944.

M'am consultat și am cerut relații de la D-l Maniu și Gh. Pop, după care am prezentat un răspuns verbal dlui Key în care arătam că în țară este un curent antisemit datorită lipsei de tact al Guvernului, și că numai dl Maniu prin trecutul său de toleranță ar putea să stăpânească acest curent dacă va fi adus la putere. Am avut impresia că Key dorea ca acest curent să stăruie mai departe. Acest lucru l'am dedus din discuția avută cu el.

D-l Melbourne mi-a cerut următoarele informații:

v. v. Ser

378

2

1) un tablou al tuturor candidaţilor ai partidului N-Ţ pentru alegerile din 19 Nov 946, cu specificarea meseriei ce au. Acest tablou l'am cerut dlui Penescu, care din dispoziţia dlui Maniu mi l'a trimis şi astfel l'am predat D-lui Melbourne.

2) Un tablou al deputaţilor P.N.Ţ eşiţi la alegeri, cu indicaţii: vârsta, studii, numele, demnităţile ocupate în trecut.

L'am alcătuit cu ajutorul a diverşi prieteni şi a Secret. General, şi l'am predat.

3) Într'o conversaţie ocazională D-l Melbourne m'a întrebat cine este D-l Ralea, şi ce ştiu din trecut despre el.

I-am dat informaţiuni bune, D-l Ralea fiind un prieten al meu, dar am spus deasemeni că plecând dela N-Ţ a fost şi Ministru sub Regele Carol. Că deasemeni a fost arestat în timpul lui Antonescu şi că eu i-am uşurat situaţia.

4) Tot astfel m'a întrebat, tot D-l Melbourne ce ştiu despre profesorul Vasiu. Am răspuns că n'am auzit de el. Ulterior informându-mă, am comunicat că D-l Vasiu a fost N-Ţărănist, însă acum a trecut la F.N.D. Că este f. inteligent, instruit, că a fost regretat la noi, cu toate că era cam „ratat" Aceste informaţii mi-le-a dat un prieten politic, care mi le-a dat. Nu-mi aduc aminte cine. —

4/9/47

V. V. Penescu

28/III

17

Se ... la ...

00379

D E C L A R A T I E

Subscrisul V.V.Serdici declar următoarele:

Pe Cârjă l'am cunoscut la început 1946 venind el la mine ca din partea lui Mihalache, pe care spunea că l'a servit mai multă vreme şi care, dacă-l voi întreba, va da relaţiuni bune asupra lui. Nu am cerut aceste informaţiuni.

Mi-a spus că ştie dela dl.Mihalache că eu caut un funcţionar pentru limba engleză, şi el în adevăr vorbea bine englezeşte, şi pare mi se, spunea că a trăit şi în America.

I-am spus că n'am buget pentru el, şi atunci mi-a cerut să-l recomand la Misiunea Americană. Ori am vorbit, ori i-am dat o carte de vizită, dar l-am recomandat dlui Hulick, căci pe vremea aceea nu-l cunoşteam pe dl. Melbourne.

După aceea a fost angajat la Lido, cea ce am aflat mai târziu.

Nu l'am mai văzut până în 1947 când a venit la mine: odată, ca dintr'un sentiment de recunoştinţă, să mă previe că se fac arestări din nou, apoi o a doua oară să mă roage să recomand un prieten al său care ar voi să lucreze pentru Americani ca informator. I-am spus că mă voi interesa şi nu i-am cerut numele acelui prieten şi nici nu-l ştiu. A mai venit odată după rezultat, dar cum uitasem promisiunea, i-am spus să revie peste o săptămână, când i-am spus că i-am vorbit dlui Melbourne, dar că dsa mi-a răspuns că nu-i trebuesc informatori.

Cât despre Gălmeanu, nu-l cunoşteam, dar prin 1946, vara, a venit întâia oară la mine, şi mi-a adus primele informaţii, apoi venea regulat la 2 săptămâni, apoi mai rar (zicea că dăduse nişte examene) iar de câteva luni n'a mai venit. Spunea că a lucrat la Siguranţă,dar a fost epurat, însă păstrând contact cu foştii lui colegi căuta să afle cât mai mult tot ce este în relaţie cu Partidul N.T. Informaţiile lui erau de această natură.

./.

"Pascu informează Siguranţa"

" Toate cele ce se vorbesc în furdrile partidului, le cunoaşte Siguranţa după un ceas" Indiscreţiile pro vin din anturajul Dl.Penescu".

" Organizaţia de Olt este pe cale de destrămare".

" Siguranţa se interesează foarte mult de biroul Presei".

" Mituş Ionescu este agent al Siguranţei", şi multe altele. Foarte rar comunicam vreuna din aceste informaţiuni celor vizaţi, căci văzusem că aproape totalitatea lor erau informaţii eronate şi fără importanţă.

Nici Cârjă, nici Gălmeanu nu mi-au cerut vreodată bani, şi nici nu le-am dat.

ss. V.V.Serdici.

4 Septemvrie 1947.

126

00381

Declarație

Subscrisul V. V. Serdici declar următoarele:

Pe Tărâță l'am cunoscut, la început 1946 venind el la mine ca din partea lui Mihalache, pe care spunea că-l'a servit mai multă vreme și care, dacă-l voi întreba, va da relațiuni bune asupra lui. Nu am cerut aceste informațiuni.

Mi-a spus că știe dela d. Mihalache că ece cauți un funcționar pentru limba engleză, și el în adevăr vorbea bine englezește, și pare mi se, spunea că a trăit și în America.

I-am spus că n'am buget pentru el, și atunci mi-a cerut să-l recomand la Misiunea Americană. Ori am vorbit, și i-am dat o carte de vizită, dar l'am recomandat d-lui Hulick, căci pe vremea aceea nu-l cunoșteam pe d. Melbourne.

După aceea a fost angajat la Dido, cea ce am aflat mai târziu.

Nu l'am mai văzut până în 1947 când a venit la mine: odată, ca dintr'un sentiment de recunoștință, să mă previe că se fac arestări din nou, apoi a doua oară să mă roage să recomand un prieten al său care ar voi să lucreze pentru Americani ca informator. I-am spus că mă voi interesa și nu i-am cerut numele acelui prieten și nici nu-l știu. A mai venit odată după rezultat, dar eu uitasem promisiunea, i-am spus să revie peste o săptămână, când i-am spus că i-am vorbit d-lui Melbourne, dar că dsa mi-a răspuns că nu-i trebuesc informatori.

Cât despre Gălmeanu, nu-l cunoșteam, dar prin 1946, vara, a venit întâia oară la mine, și mi-a dat primele informații, apoi venea regulat la 2 săptămâni, apoi mai rar (ziua

V. V. Serdici

că dăduse niște examene) iar de câte-va luni n'a mai venit. Spunea că a lucrat la Siguranță, dar a fost epurat, însă păstrând contact cu foști lui colegi, caută să afle cât mai mult tot ce este în relație cu Partidul N-Ț. Informațiile lui erau de această natură:

„Pascu informează siguranța"

„Toate cele ce se vorbesc în forurile partidului, le cunoaște Siguranța după un ceas" Indiscrețiile provin din anturajul D-lui Penescu."

„Organizația de Olt e pe cale de destrămare"

„Siguranța se interesează f. mult de biroul Presei"

„Mitiță Ionescu este agent al Siguranței"

și multe altele. Foarte rar comunicam vre-una din aceste informațiuni celor vizați, căci văzusem că aproape totalitatea lor erau informații eronate și fără importanță.

Nici Cârje, nici Gălmeanu nu mi-au cerut vre-odată bani, și nici nu le-am dat.

[illegible signature]
4/9/47

182

III

00382

DECLARAȚIE

Subscrisul V. SERDICI declar următoarele:

In declarațiile date de mine eri 4 Septembrie 947 am făcut o eroare și o omisiune, pe cari acum, după revisuirea memoriei mele le pot îndrepta din proprie inițiativă.

1) După ce am perdut în 1940 contactul cu Dl. Țancu l'am reîntâlnit nu pe stradă ci la Biroul meu S.N.T. unde venise să-și întocmească actele de circulație (convenție) pentru un camion (auto) proprietatea D-sale. Numai S.N.T. era autorizată de Ministerul Lucrărilor Publice, Direcțiunea Cărăușiei, să intermedieze procurarea acestor acte iar proprietarii nu puteau trece prin Societatea Națională de Transporturi.-

Deci cu ocazia asta l'am revăzut.

2) Lui Gălăceanu i-am dat o singură dată bani 300.000 lei, dupăce am cerut aprobarea Dlui Maniu. Banii i-am primit dela Casierul Central Mihăescu contra chitanță aprobată de Dl. Maniu.

Gălăceanu a cerut acești bani pentru un fost coleg al lui, care-i dădea informațiile de cari am vorbit.

ss. V.V. Serdici

5 Sept. 1947.

Declarație

Subsemnatul V. Serdici declar următoarele:

In declarațiile date de mine eri 4 Sept 947. am făcut o eroare și o omisiune, pe cari acum, după revizuirea memoriei mele le-am îndrepta din propria inițiativă.

1) După ce am pierdut în 1940 contactul cu d. Țanen l'am reîntâlnit nu pe stradă ci la Biroul meu S.N.T unde venise să-și întocmească actele de circulație (Convenția) pentru un camion (auto) proprietatea dsale. Numai S.N.T era autorizată de Ministerul Lucr. Publice, Dir. Circulației, să intermedieze procurarea acestor acte iar proprietarii nu puteau trece prin Societatea Națională de Transporturi.

Deci cu ocazia asta l'am revăzut.

2) Lui Gâlmeanu i-am dat o singură dată bani 300.000 lei, după ce am cerut aprobarea dlui Maniu. Banii i-am primit dela Casierul Central Mihăescu contra chitanță aprobată de d-l Maniu.

Gâlmeanu a cerut acești bani pentru un fost coleg al lui, care-i dădea informațiile de cari am vorbit.

5/9/47 V. V. Serdici

1

38

Declarație

Subsemnatul Vasile V. Serdici declar în continuare următoarele:

Pe la sfârșitul lui Martie sau primele zile ale lui Aprilie 947 d. Maniu m'a însărcinat să cer audiență la d. Holman și d. Berry. Când am primit confirmarea audiențelor, am înștiințat pe d. Maniu și dsa s'a prezentat întâi la d. Berry iar a doua zi la d. Holman, luându-mă și pe mine ca interpret. La dl. Berry am fost primit la ora 17 în cabinetul Ministrului la Misiune. Era prezent și d. Roy Melbourne, Consilierul Legației, și eu ca interpret. Obiectul conversației era chestiunea arestărilor în rândurile Naț-Țărăniștilor. D. Maniu a adus un dosar conținând diferite liste nominale pe organizații județene, a arestaților, și un număr de memorii și bilețele primite din închisori, arătând tratamentul și diverse alte circumstanțe în legătură cu arestările. D. Maniu a cerut ca Misiunea să informeze Guvernul U.S.A despre toate acestea pentru a cere imediata lor eliberare ori trimiterea acestora în fața judecății. Deasemenea i-a cerut să trimită ofițeri și ziariști americani la diversele închisori din România pentru a se asigura de toate aceste lucruri. D. Berry a răspuns că va informa Guvernul său, dar cât despre trimiterea de ofițeri și ziariști americani la închisori nu o va face, știind că va fi refuzat. D. Maniu a cerut atunci ca d. Berry să intervină pentru ca Guvernul U.S.A să trimită o notă severă Guv. Român, aceasta fiind indispensabilă moralului cetățenilor și în deosebi a celor arestați. Oamenii se întreabă de ce nu-i sprijină partidul N-Ț, și de ce nu Americanii.

V. V. Ser[illegible]

Dl. Berry a promis că va interveni (şi în adevăr nota a venit ceva mai târziu). La aceaşi întrevedere Dl. Maniu vorbind despre arestările efectuate în rândurile P.N.Ţ.-ului şi despre tratamentul din închisori, a declarat că a primit o scrisoare, semnată de şeful organizaţiei de Vâlcea, care întreba pe Dl. Maniu dacă poate ajuta ~~săi~~ la evadare, căci ameninţă pe deţinuţii din Piteşti ~~cari~~ sau ba, să evadeze prin orice mijloace şi ori ce riscuri.

Dl. Maniu, a repetat şi cu această ocazie că el nu este înţeles şi ajutat deajuns de Guvernele U.S.A şi Engly, repetând şi de această dată declaraţia sa făcută de dsa şi la anterioarele întrevederi (despre cari am uitat să arăt în declaraţiile respective) că el nu luptă ~~numai~~ pentru România dar în acelaş timp pentru America şi Anglia.

Dl. Maniu a adăugat că faţă de procedeele ilegale şi violente din partea Guv. Român, el are destulă putere, dispunând de forţele P.N-Ţului cari sunt mai numeroase decât acelea ale partidului Comunist, să bată în loc să fie bătut, şi cu aceste forţe să răstoarne Guvernul. Căci dsa nu mai poate sta să privească cum zilnic se macină forţele partidului său de către o infimă minoritate, şi că este forţat să pornească la represalii pentru instalarea Guvernului.

Nu vrea însă să procedeze la violenţe fără a cunoaşte şi părerea celorlalţi semnatari ai Tratatului şi în special al Americii.—

La aceasta Dl. Berry i-a răspuns că aceasta este „a leading question („o întrebare esenţială") şi că-i va răspunde în câte-va zile. (Peste câte-va zile mi-a chemat Dl. R. Melbourne care mi-a predat pentru dl. Maniu nota Dean Acheson despre care vorbesc ~~în alt capitol~~) mai jos.)

V. V. [illegible]

38

La întrebarea Dlui Maniu de ce este ajutată Grecia şi Turcia şi nu şi România, Dl. Berry a răspuns că România nu formează o problemă de sine stătătoare, dar este conexată în preocupările departamentului de Stat cu problema Poloniei, Ungariei, Bulgariei şi Jugoslaviei, şi care atunci va fi rezolvată. La care Dl. Maniu a răspuns: Polonia aţi pierdut-o, Jugoslavia aţi pierdut-o, şi tot astfel Bulgaria. Ungaria sunteţi pe cale s'o pierdeţi. Nu mai este decât rezistenţa României şi pe care deasemeni o veţi pierde dacă amânaţi prea mult.

Nota Acheson de care am vorbit mai sus, are cam următorul cuprins, şi i-am predat-o imediat Dlui Maniu, care se afla la [illegible]:

No. - - -
La întrebarea lui Maniu
comunicaţi că sfatul nostru
este că nu trebue întrebuinţată
violenţa, care ar aduce multe şi
dureroase suferinţe poporului
Român

ss. Dean Acheson.

A doua zi Dl. Maniu a vizitat pe Dl. Holman, acesta fiind asistat de Dl. Porter, iar eu am fost ca interpret. Dl. Maniu a adus un dosar identic cu cel prezentat Dlui Berry în ajun; Dl. Maniu a reeditat aceleaşi cereri şi aceleaşi concluziuni ca şi la Dl. Berry, inclusiv că dsa luptă numai pentru România, dar şi pentru Anglia şi U.S.A.

La această întrevedere Dl. Maniu a cerut Dlui Holman să-i faciliteze Dlui Mihalache plecarea în

V. V. Pint

(4)

Anglia, despre care vorbesc ~~în altă parte~~ mai jos.

Dl Holman a refuzat trimiterea de ofițeri și ziariști la închisori cu acelaș argumentare ca și Dl Berry.

În ce ce privește pe dlui Mihalache arăt că dl Maniu cerând dlui Holman să ajute la aceasta, Dl Holman a ripostat acoperindu-și urechile: „nici nu am auzit ce ați spus domnule Maniu", și a repetat această frază. Dl Maniu a insistat și a arătat că echipa dsale din străinătate este slabă și că atunci se impune plecarea dlui Mihalache. Dl Holman i-a arătat că nici ~~vorbă~~ nu poate fi de așa ceva, dacă însă dl Mihalache plecând ar ajunge în vre-o zonă engleză atunci el (Holman) va interveni, pentru ca să i să dee drumul mai departe. În cursul acelorași conversații Dl Holman arătând posibilitățile actuale ale Guvernului Britanic, Dl Maniu, supărat, a spus: că dacă știa aceste lucruri; adică imposibilitatea Angliei de a-l ajuta, deși a promis sprijin, el Dl Maniu s'ar fi aranjat cu Rușii demult, căci desigur că ar fi găsit posibilitatea.

Tot în cursul acestei conversații la o protestare mai energică a dlui Maniu, Dl Holman a ripostat: dar ce voiți dle Maniu, să declarăm război Rusiei pentru România? La care dl Maniu, dându-și seama că a supărat pe Ministru, a spus: „că între război și indiferență există o întreagă gamă „și acțiuni diplomatice".—

Această audiență, a început la ora 17 și s'a terminat puțin după ora 18, când la plecare Dl Holman i-a

V. V. Lunt

prezentat d-lui Maniu pe cumnatul său, deputatul conservator Joynson-Hicks cu care a discutat câte-va minute de circumstanță. [Cum vă găsiți în România? Ce impresii ați cules din situația actuală] la care de Hicks a răspuns că nu a putut vedea chiar mult, dar că situația este una din cele mai favorabile. Întrevederea a avut loc în șoseaua Kiseleff, la domiciliul d-lui Holman.

V. V. [illegible]

6/9/47

III

Refăcută

M

00387

D E C L A R A T I E

Subscrisul V.V.Serdici declar următoarele :

Am fost chemat la DlMelbourne la Misiune,pentru a mi se comunica pentru Dl.Maniu,răspunsul primit dela Washington privitor cererea făcută de Maniu în ce privește trimiterea de observatori oficiali.-Dl. Melbourne mi-a spus să comunic D-lui Maniu că răspunsul este negativ.-

Nu pot preciza data exactă,dar este sigur că este câteva zile după convorbirea din August 1946.-

Dl.Melbourne m'a chemat după convorbirea avută cu Dl.Maniu prin Septembrie 1946,și mi-a spus că pot comunica D-lui Maniu că nota cerută de D-sa privitor la pregătirea alegerilor pe baza noui legi electorale,va fi publicată în curând.-

Scurt timp după aceia a fost remisă nota în chestiune,Guvernului Român.-

După vizita D-lui Maniu la Dl. Ministru Berry în 28 sau 29 Noembrie,pe la începutul lui Ianuarie 1947,Dl.Melbour: m'a chemat rugându-mă să comunic D-lui Maniu confirmarea dela Washington a celor spuse dealtfel și de Dl.Berry în ultima convorbire din 28 sau 29.XI.46,că în acest moment Departamentul de Stat nu crede oportun a trimite vre-o notă întrucât tot efortul lor este a ajunge la o înțelegere cu Rusia privitor semnarea Tratatelor de Pace cu țările foste satelite ale Germaniei.-

Dl. Melbourne m'a rugat să trec să-l văd,c'am în a doua jumătate a lui Februarie 1947,și ducându-mă m'a întrebat dece Dl.Maniu nu a depus și D-sa un memoriu privitor la Tratatul de Pace astfel cum au făcut celelalte partide,citându-mi pe socialiști și pe Liberali.- Am promis D-lui Melbourne că după ce voi vorbi cu Dl.Maniu îi voiu aduce răspunsul acestuia, și că nu o pot face imediat,Dl.Maniu fiind absent din București.

Tocmai prin Martie i-am adus răspunsul,când Dl.Maniu a vebit pe câteva zile la București.- Răspunsul era : " Nu pot face ceruta declarație înainte de ratificarea Tratului de Pace" Acest lucru l'am comunicat D-lui Melbourne care a rămas foarte nedumerit.- Atunci i-am spus D-lui Melbourne,că dela Dl.Maniu

./.

ştiam,din conversaţii particulare,că Dl.Maniu afirmă că el nu poate face vre-o declaraţie la Tratatul de Pace fără a vorbi " el Maniu " de Basarabia şi Bucovina,şi dacă face aceasta îi este teamă că Rusia nu va mai ratifica Tratatul de Pace, şi deci se va prelungi existenţa Comisiei de Control.-

In Ianuarie 1947,la Sibiu,Dl.Maniu m'a însărcinat să merg la Dl.Berry să-i dau răspunsul cerut în chestiunea ajutorului economic.-L-am găsit pe Dl.Melbourne căruia i-am comunicat că Dl.Maniu este în principiu de acord cu ajutorarea înfometaţilor din România,însă că acest guvern nu merită să i se acorde nici un bob de grâu şi dacă ajutorul se va da totuşi trebue supravegheată distribuţia.-

In conversaţia particulară avută cu Dl.Maniu,acesta mi-a arătat că ajutorul pe care l'ar acorda Americanii ar fi exploatat de comunişti ca un succes de partid.-

Desigur că vorbele comunicate prin mine D-lui Melbourne ca din partea D-lui Maniu lăsau să se întrevadă că D-sa nu este prea entuziasmat în ce priveşte acordarea ajutorului.-

Imediat după demisia D-lui Maniu dela şefia Partidului la 30 Noembrie 1946,Dl.Melbourne m'a chemta să mă întrebe ce se petrece,şi să-i duc vorbă D-lui Maniu că nu trebue să abandoneze şefia.-

Am mai fost chemat de Dl.Melbourne după întrevederea avută cu Dl.Maniu la Dl.Berry la care a întrebat dacă trebue să răspundă la violenţă cu violenţă,Dl.Maniu încredinţându-mi pentru Dl.Maniu o copie a telegramei semnate de Dl.Dean Acheson, Subsecretar de Stat,în care spunea " Comunicaţi D-lui Maniu că nu sfătuim ~~xxxx~~ întrebuinţare de violenţă ceeace ar aduce poporului român numeroase şi dureroase suferinţe.-

Acest răspuns i l-am predat D-lui Maniu la Sanatoriul Jovin,unde erau prezenţi D-nii Ionel Pop şi Virgil Solomon,dar pe care i-a poftit afară.-

==

Prin toamna 1945 am fost invitat la masă de Dl.Cpt. Key,unde am întâlnit pe majorul Hogg,pe generalul Greer şi Wing-Commander Bob .... (uit numele) şi Col.Masterson.-

După masă,care a fost foarte veselă,am trecut în salon,unde a venit şi Maria Tănase,care a cântat.-Pe la 11 a apărut şi Vice Amiralul Stevenson,pe care nu-l văzusem până atunci

şi nici de atunci.- Pe la orele 12 au plecat Maria Tănase şi Amiralul şi am voit să plec şi eu, însă Masterson mi-a spus că eu trebue să mai stau.- Serata a continuat foarte veselă, iar la ora 1 noaptea, Masterson mi-a spus să-mi iau pălăria şi să mă urc în maşina dela poartă, în care se află Dl. Vice Amiral Stevenson.- Am făcut astfel, iar în faţă lângă şofer luase loc Cd. Masterson.- Viceamiralul a pornit să meargă cu maşina spre Arcul de Triumf, iar la vre-o sută de metri ce acesta a oprit.- Soferul s'a dat jos fără poruncă, iar Masterson la cererea Vice-Amiralului a coborât din maşină.- Atunci Viceamiralul, care nu schimbase un singur cuvânt cu mine în maşină mi-a spus : să-i spui D-lui Maniu să-şi urmeze nealterat drumul pe care merge " După aceia a făcut semn să se urce Masterson şi şofeurul, şi l-am lăsat acasă, iar Masterson m'a condus până la mine acasă, iar la poartă mi-a spus " să spui D-lui Maniu să-şi ţie gura " căci Maniu nu ştie să tacă.-

A doua zi am comunicat D-lui Maniu acest mesaj, fiind de faţă, cred, Dl. Ionel Pop.- Nu ştiu în legătură cu ce convorbire din ce loc şi cu cine, mi s'a făcut mie comunicarea arătată mai sus, adică de mesajul ~~[illegible]~~ încredinţat mie de Viceamiralul Stevenson.- Am adăogat şi sfatul dat de col. Masterson.-

Dl. Maniu nu a făcut în faţa mea nici un comentar.-

V.V. Serdici

6 Septembrie 1947

Declarație

Subsemnatul V. Serdici declar următoarele:

0290

La întrebarea ce mi se pune în legătură cu activitatea ~~de contactul~~ mea pe care aș fi avut-o în strânsă legătură cu cei fugiți în munți, păduri sau orașe, declar următoarele:

In ședința delegației permanentă reunită cu sfatul parlamentar ținută în Iunie 947 în casa mea, prezidată de D-l Maniu, asistat de Mihalache și Penescu, s'a hotărât înființarea unui Comitet de Asistență prezidat de Mihalache, și care avea ca scop ajutorarea celor închiși în închisori, precum și a celor refugiați în munți, păduri sau orașe. S'au repartizat rolurile exclusiv între deputați, și s'a adăugat la ei și o dnă Teodoru (care nu era prezentă), eu însă nefiind repartizat nicăeri. Repartiția o făcea D-l Mihalache, uneori completat de Maniu, și de înșiși deputații cari se ofereau. Eu nu mi-am oferit, iar colegul Spinconu, la sfârșitul ședinței, care remarcase acest lucru, mi-a spus ironic: „te-ai fofilat, șmechere". Eu i-am făcut semn să tacă.

Peste 2-3 zile mi s'a telefonat dela Club să iau parte la o ședință (a telefonat Ioniță dela Secretariat) Am mers la ora 6 p.m. acolo, unde am găsit pe Mihalache, care a prezidat ședința Comitetului de asistență, la care veniseră mulți dintre deputați, toți cari primiseră o însărcinare

V.V.-[signature]

2

pentru ajutorarea celor din închisori, și era
și Dna Teodoru. Era prezent și Ghilezan și
Mihăescu. La începutul ședinței s'a citit lista
Comitetului și văzând că nu fac parte, am
voit să plec, ceea ce am și făcut. ~~după ce [illegible]~~
~~[illegible]~~ Intr'una din zilele următoare Dl Maniu
venind la mine mi-a spus că s'a gândit
ca eu să primesc o sumă de bani pe care s'o
repartizez numai conform recomandării o voi primi
de la dsa sau Dna Teodoru sau alte persoane
în drept cu suprafață în partid. M'a pus
să fac o chitanță de 20 milioane și mi-a
spus să o trimit spre achitare D-lui Mihăescu,
Casierul General P.N.Ț., ceea ce am făcut. Această
sumă am împărțit-o numai conform recomandă-
rilor ce mi s'au făcut de persoanele sus arătate:
Țin minte următoarele recomandări: 1) Generalului (sau Colonel)
Eliat, care a venit recomandat de Dna Teodoru,
dar vorbise la Club, față de ~~Dl Maniu~~ mine, cu
Dl Maniu) I-am dat 3 milioane, cu titlu
de împrumut din partea partidului (aceasta era
o formă). ~~[illegible]~~ Am dat 8 milioane unui
avocat recomandat de deputat Anghel (Buzău)
și apoi de Dl Penescu (Penescu a intervenit să completez
la 8 milioane cele 2 date deja acestui avocat al cărui
nume îl va ști deputatul Anghel și Dl Penescu, bani
cari serveau la o operație grea a soției avocatului, di-
[illegible] special din Pitești pentru a aranja operația); am
mai dat 1 milion soției închisului de la Aiud. Jo-
nescu din Mediaș; deasemenea la vre-o 3 sau 4
recomandați de Dl Venianin, apoi câte 2 milioane
la avocații Vasiliu din R-Vâlcea, și unui prieten al

căreia i-am comunicat că Dl Maniu este în principiu de acord cu ajutorarea înfometaților din România, însă că acest Guvern nu merită să i se acorde nici un bob de grâu și dacă ajutorul se va da totuși, trebuie supravegheată distribuția.

În convorbire particulară avută cu Dl Maniu, acesta mi-a arătat că ajutorul pe care l'ar acorda Americanii ar fi exploatat de Comuniști ca un succes de partid.

Desigur că vorbele comunicate prin mine dlui Melbourne ca din partea dlui Maniu lăsau să se întrevadă că dsa nu este prea entuziasmat în ce privește acordarea ajutorului.—

—

Imediat după demisia Dl ~~Melbo~~ Maniu dela Șefia Partidului la 30 Nov 946, Dl Melbourne m'a chemat să mă întrebe ce se petrece, și să-i duc vorbă dlui Maniu că nu trebuie să abandoneze șefia.

—

Am mai fost chemat de Dl Melbourne ~~pentru~~ după intervenirea avută de Dl Maniu la Dl Bury la care a întrebat dacă să răspundă la violență cu violență, Dl Melbourne încredințându-mi pentru Dl Maniu o copie ~~acopia~~ a telegramei semnate de Dl. Dean Acheson, subsecretar de Stat, în care spunea „Comunicați lui Maniu că nu sfătuim întrebuințarea de violență care ar aduce poporului Român numeroase și dureroase suferințe. Acest răspuns i l'am predat Dl Maniu la

[signature]

la Sanatoriul Jovin, unde erau prezenți d-nii Ionel Pop și Virgil Solomon, dar pe cari i-a poftit afară. —

Prin toamna 1945 am fost invitat la masă de d-l Cpt Key, unde am întâlnit pe Majorul Hogg, pe generalul Greer și Wing-Commander Bob ...... (uit numele) și Col. Masterson.

După masă, care a fost f. veselă, am trecut în salon, unde a venit și Maria Tănase, care a cântat. Pe la 11 a apărut și Vice-Amiralul Stevenson, pe care nu-l văzusem până atunci și nici deatunci. Pe la ora 12 au plecat Maria Tănase și Amiralul, și am vrut să plec și eu, însă Masterson mi-a spus că eu trebue să mai stau. Serata a continuat f. veselă, iar la ora 1 noaptea, Masterson mi-a spus să-mi iau pălăria și să mă urc în mașina de la poartă, în care se afla d-l Viceamiral Stevenson. Am făcut astfel, iar în față lângă șofer luase loc Col. Masterson. Viceamiralul a poruncit să meargă cu mașina spre arcul de Triumf, iar la vre o sută de metri de acesta a oprit. Șoferul s'a dat jos fără poruncă, iar Masterson la cererea Viceamiralului a coborât din mașină. Atunci Viceamiralul, care nu schimbase un singur cuvânt cu mine în mașină mi-a spus: „să-i spui dlui Maniu să-și urmeze nealterat drumul pe care merge." După aceea a făcut semn să se urce Masterson și șoferul, și l'am lăsat acasă, iar Masterson m'a condus până la mine acasă, iar la poartă mi-a spus „să spui dlui Maniu să-și ție gura", cari Maniu

V. V. [illegible]

nu știe să tacă.

A doua zi am comunicat D-l Maniu acest mesaj, fiind de față, cred, D-l Ionel Pop. Nu știu în legătură cu ce convorbire, din ce loc și ce cine, mi s'a făcut mie comunicarea arătată mai sus, adică de mesajul încredințat mie de Viceamiralul Stevenson. Am adăugat și sfatul dat de Col. Masterson.

D-l Maniu nu a făcut în fața mea nici un comentar.—

N. V. Penciu

6/9/47

00393

Declarație

Subscrisul Vasile Serdici declar următoarele:

Întorcându-mă la 22 Nov. 946 noaptea de la Sighișoara din alegeri, și intrând în casa mea, am văzut filtrând lumină sub ușa camerei d. Maniu și am intrat. M'a felicitat și mi-a spus să mă odinesc căci grele lupte parlamentare ne așteaptă.

Dar peste 5-6 zile am trebuit să constat că Maniu își schimbase părerea. Acum intrarea în parlament devenise un act imoral, și „principii de etică politică" cereau ca cei 33 deputați N-Ț să nu intre în Parlament căci nu era admisibil să luăm contact cu oameni cari nu erau deputați și cari prin violență au fost proclamați ca atare.

L'am întrebat personal pe Maniu, și așa mi-a răspuns. Iar la 30 XI 46, Comitetul executiv confirma hotărârea D. Maniu.

Puțin după aceea are loc prima ședință a Delegației Permanente la care am luat parte și eu, dar în calitate de deputat. S'a vorbit în principal despre participarea la lucrările parlamentului, iar din numeroșii vorbitori eu am fost singurul care am cerut cu energie intrarea în Parlament. Natural, intervenția mea a rămas fără urmare.

V. V. Serdici

2

În ocazia ultimei întrevederi pe care Maniu a avut-o cu d-l Ministru Berry, Maniu i-a comunicat hotărârea sa, la care d-l Berry a răspuns că nu poate să-i dea vre-un sfat în această chestiune, dar că personal îi comunică că „cine nu luptă pierde".–

39

nu este ajutată și România așa cum este ajutată Grecia sau Turcia, d-l Berry a răspuns că România nu formează o problemă de sine stătătoare ci este conexată cu a Poloniei, a Iugoslaviei, Ungariei și Bulgariei și că ca atare va fi rezolvată.

La care d-l Maniu a răspuns: Polonia ați pierdut-o, Iugoslavia ați pierdut-o și tot astfel și Bulgaria, Ungaria sunteți pe cale s-o pierdeți. Nu mai este decât rezistența României și pe care deasemenea o veți pierde dacă amânați prea mult.

A doua zi d-l Maniu a vizitat pe d-l Holman, acesta fiind asistat de d-l Porter iar eu am fost ca interpret. D-l Maniu a adus un dosar identic cu cel predat d-lui Berry în ajun. D-l Maniu a reeditat aceleași cereri și aceleași concluziuni ca și la d-l Berry inclusiv afirmația ca dsa luptă nu numai pentru România dar și pentru Anglia și U.S.A. La această întrevedere d-l Maniu a cerut d-lui Holman să-i faciliteze d-lui Mihalache plecarea în Anglia, d-l Holman a răspuns acoperindu-și urechile „nici nu am auzit ce ați spus d-le Maniu" și a repetat această frază. D-l Maniu a insistat și a arătat că echipa dinde ~~din~~ străinătate este slabă și ca atare plecarea d-lui Mihalache se impune. D-l Holman a răspuns, că nici vorbă nu poate fi de așa ceva, că dacă însă d-l Mihalache plecând va ajunge în vre-o zonă engleză ~~[illegible]~~ atunci el (Holman) va interveni ca să i se dea drumul mai departe

v. v. [illegible]

În cursul aceleiași întrevederi dl Holman arătând posibilitățile actuale ale Guv. Britanic, dl Maniu supărat a spus: că deși știe aceste lucruri, adică imposibilitatea Angliei de a-l ajuta, deși i-a promis sprijin, el d-l Maniu s-ar fi aranjat cu Rușii de mult, căci desigur ar fi găsit posibilitatea.

La o protestare mai energică a dlui Maniu dl Holman a răspuns: dar ce voiți dle Maniu, să declarăm război Rusiei pentru România?

La care dl Maniu dându-și seama că a supărat pe Ministru, că între război și indiferență, există o întreagă gamă și acțiuni diplomatice.

Mai aflu că d-l Holman a refuzat trimiterea de ofițeri și ziariști la închisori cu aceeași argumentare ca a dlui Berry.

Această audiență a început la ora 17 și a terminat puțin după ora 18; când la plecare dl Holman i-a prezentat d-l Maniu pe invitatul său, deputatul Conservator Hicks Joynson, cu care a schimbat câte-va cuvinte de circumstanță (cum vă place România, ce impresii ați cules din situația actuală) la care d-l Hicks a răspuns că nu a putut vedea chiar mult, dar că situația este una din cele mai favorabile.

Întrevederea a avut loc în Șos. Kiseleff 52 la domiciliul D-l Holman.

[signature]
6/9/47

00396

D E C L A R A T I E

Subsemnatul VASILE SERDICI decalar următoarele:

Pe la sfârşitul lui Martie sau primele zile ale lui Aprilie,1947,Dl.MANIU m'a însărcinat să cer audienţă la Dl. HOLMAN şi Dl.BERRY.Când am primit confirmarea audienţelor am înştiinţat pe Dl.MANIU şi d-sa s'a prezentat întâi la Dl. BERRY iar a doua zi la Dl.HOLMAN,luându-mă şi pe mine ca interpret.La Dl.BERRY am fost primit la ora 17,în cabinetul Ministrului la Misiune.Era prezent şi Dl.R.MELBOURNE,consilierul de legaţie.-

Obiectul conversaţiei îl forma chestiunea arestărilor în rândurile N-Ţărăniştilor.Dl.MANIU a adus un dosar conţinând diferite liste nominale pe organizaţii judeţene,a arestaţilor şi un număr de memorii şi bileţele primite din închisori,arătând tratamentul şi diverse alte circumstanţe în legătură cu arestările.Dl.MANIU a cerut ca Misiunea să informeze Guvernul U.S.A.,despre toate acestea pentru a cere imediata lor eliberare ori trimiterea lor în faţa judecăţii.Deasemenea i-a cerut să trimită ofiţeri şi ziarişti americani la diversele închisori din România pentru a se asigura de toate acestea lucruri. Dl.BERRY a răspuns că va informa Guvernul său,dar că trimiterea de ofiţeri şi ziarişti americani la închisori nu o va face ştiind că va fi refuzat.Dl.MANIU a cerut atunci ca Dl.BERRY să intervină pentru ca Guvernul U.S.A.,să trimită o notă severă Guvernului Român,aceasta fiind indispensabilă moralului cetăţenilor şi în deosebi a acelor arestaţi.

Dl.BERRY a promis că va interveni / şi că în adevăr xx după o trecere de vreme a venit notă/ Dl.MANIU vorbind despre arestările efectuate în rândurile P.N.T.,-ului şi despre tratamentul din închisori a declarat că a primit o scrisoare semnată de seful organizatiei de Vâlcea,care întreba pe Dl. MANIU dacă poate ajuta sau ba pe deţinuţii din Piteşti la evadare,căci aceştia sunt hotărâţi să evadeze,prin orice mij-

./.

leace şi orice riscuri.

Dl.MANIU a adăugat că faţă de procedeele ilegale şi violente din partea Guv.Român, el are destulă putere dispunând de forţe în P.N.T., cari sunt mai numeroase decât acelor ale partidului comunist, că el poate să bată în loc să fie bătut şi că cu aceste forţe să răstoarne guvernul. El nu mai poate să privească cum zilnic se macină forţele partidului său, de către o infirmă minoritate şi că este forţat să purceadă la represalii pentru înlăturarea Guvernului. Nu voieşte însă să procedeze la violenţă fără a cunoaşte şi părerea celorlalţi semnatari ai tratatului şi în special al Americei.-

La aceste Dl.BERRY i-a răspuns: " That is a linding question" / Aceasta este o întrebare esenţială/ şi că-i va răspunde în câteva zile.

Dl.MANIU a repetat şi cu această ocazie că el nu este înţeles de guvernul U.S.A., şi Englez, repetând şi de această dată declaraţia sa făcută şi la anterioarele întrevederi /despre cari am uitat în declaraţiile mele respective/ şi anume că el nu luptă numai pentru România, dar în acelaşi timp să nu se uite că luptă şi pentru America şi Anglia.

Deasemenea la aceiaşi întrevedere mi-aduc aminte că la întrebarea D-lui MANIU că de ce nu este ajutată şi România aşa cum este ajutată Grecia sau Turcia, Dl.BERRY a răspuns că România nu formează o problemă de sine stătătoare că este conexată cu a Poloniei, a Jugoslaviei, Ungariei şi Bulgariei şi că ca atare va fi rezolvată.-

La care Dl.MANIU a răspuns: Polonia aţi predat-o, Jugoslavia aţi pierdut-o şi tot astfel şi Bulgaria, Ungaria sunteţi pe cale s'o pierdeţi. Nu mai este decât rezistenţa României şi pe care deasemenea o veţi pierde dacă amânaţi prea mult.

A doua zi Dl.MANIU a vizitat pe Dl.HOLMAN, acesta fiind asistat de Dl.PORTER, iar eu am fost ca interpret. Dl.MANIU a adus un dosar identic cu cel pregătit D-lui BERRY în ajun. Dl.MANIU a reeditat aceleaşi cereri şi aceleaşi concluziuni ca şi la Dl.BERRY inclusiv afirmaţia că D-sa luptă nu numai pentru România dar şi pentru Anglia şi U.S.A.,. La aceasta întrevedere Dl.MANIU a cerut D-lui HOLMAN să-i faciliteze Dl.MIHALACHE plecarea în Anglia, Dl. HOLMAN a ripostat acoperindu-şi urechile " nici nu am auzit ce aţi spus D-le MANIU" şi a repetat aceasta frază. Dl.MANIU a insistat şi a arătat că echipa D-sale din străinătate este slabă şi ca atare

./.

00398

plecarea D-lui MIHALACHE se impune, Dl.HOLMAN a răspuns, că nici vorbă nu poate fi de aşa ceva, că dacă încă Dl.MIHALACHE plecând va ajunge în vre'o zonă engleză atunci el /Holman/ va interveni ca să i se dea drumul mai departe.

In cursul aceleaşi întrevederi Dl.HOLMAN arătând posibilităţile actuale ale Guv.Britanic, Dl.MANIU supărat a spus: că dacă ştia aceste lucruri, adică imposibilitatea Angliei de a-l ajuta, deşi i-a promis sprijin, el Dl.MANIU s'ar fi aranjat cu Ruşii de mult, căci desigur ar fi găsit posibilitatea.

La o protestare mai energică a D-lui MANIU Dl.HOLMAN, a ripostat: dar ce voiţi D-le MANIU, să declarăm războiu Rusiei pentru România?

C.

La care Dl.MANIU dânduşi seama că a supărat pe Ministru, că între războiu şi indiferenţă, există o întreagă gamă şi acţiuni diplomatice.

Mai arăt că Dl.HOLMAN a refuzat trimiterea de ofiteri şi ziarişti la închisori cu aceiaşi argumentare ca a D-lui BERRY.

Această audienţă a început la orele 17 şi s'a terminat puţin după ora 18, când la plecare Dl.HOLMAN i-a prezentat Dl. MANIU pe cumnatul său, deputatul Conservator MICHEL JOYNSON, cu care a schimbat câteva cuvinte de circumstanţă / cum vă place România, ce impresii aţi ales din situaţia actuală/ la care Dl.MICHES, a răspuns că nu a putut vedea vedea chiar mult, dar că situaţia este nu din cele mai favorabile.

Intrevederea a avut loc în Sos.Kiseleff 52 la domiciliul D-lui HOLMAN.

ss/ V.V.Serdici

6.Sept.1947

366/III

11

90399

A fost rectificate cu ...

DECLARATIE

Subsemnatul VASILE SERDICI, declar urmatoarele în continuare:

In Aprilie (sfârşit) 1947 Dl. Maniu m'a însărcinat să cer audienţă la Dl.Holman şi Dl.Berry, şi când am primit confirmarea audienţelor, am înştiinţat pe Dl.Maniu şi Dsa s'a prezentat întâi la Dl.Berry iar a doua zi la Dl.Holman.

La Dl.Berry a fost primit la ora 17,în cabinetul Ministrului,la Misiune. Era prezent şi Dl.Roy Melbourne,Consilierul Legaţiei, şi eu,care funcţionam ca interpret.-

Obiectul conversaţiei era chestiunea arestărilor dintre rândurile membrilor partidului N.T. Dl.Maniu un dosar mai redus,conţinând diferite liste nominale,pe organizaţii judeţene,a arestaţilor şi un număr de memorii şi scrisori, bileţele primite din închisori,arătând tratamentul şi diverse alte circumstanţe în legătură cu arestările.-

Dl.Maniu a cerut ca Misiunea să informeze Guvernul U.S.A.despre toate acestea,pentru a cere ori imediata lor eliberare,ori trimiterea acestor arestaţi în faţa judecăţii căci nici unul din ei nu fusese nici măcar interogat. Deasemeni i-a cerut să trimită ofiţeri sau ziarişti americani la diversele închisori din România,pentru a se asigura de visu de toate aceste lucruri şi în deosebi despre tratamentul la care sunt supuşi.-

Dl.Berry a răspuns că va informa Guvernul său, dar cât despre trimitere de ofiţeri sau ziarişti; aceasta n'o va face ştiind că va fi refuzat.-

Dl.Maniu a cerut atunci ca Dl.Berry să intervină pentru ca Guvernul U.S.A. să trimită o notă severă Guvernului Român,pentru că,spunea Dl.Maniu,aceasta este indispensabilă moralului cetăţenilor şi în deosebi a arestaţilor cari dacă vre-unul este din întâmplare eliberat,ei vin şi întreabă pe Dl.Maniu dece nu s'a făcut nimic pentru ei de către Partidul N.T., şi de ce Americanii nu i-au sprijinit.

Dl.Berry a promis că va interveni,şi în adevăr nota a venit ceva mai târziu.

O zi mai târziu a vizitat pe Dl.Holman acesta fiind cu Dl.Porter,iar eu ca interpret. Cu un dosar identic ca

../..

acel prezentat Dlui Berry, Dl.Maniu a reeditat aceleaşi cereri şi aceleaşi concluziuni ca şi la Dl.Berry.

La un moment dat însă,Dl.Holman arătând posibilitãţile actuale reduse ale Guvernului Britanic,Dl.Maniu supărat a spus că dacă ştia aceste lucruri,adică imposibilitatea Angliei de a ajuta partidul N.T.,pe care îl recunoscuseră ca partid democratic şi au promis sprijin,el, Dl.Maniu,s'ar fi aranjat de mult cu Ruşii,căci desigur că ar fi găsit posibilitatea.-

Si Dl.Holman a refuzat trimitere de ofiţeri sau ziarişti, la vizitarea închisorilor,cu aceaş argumentare ca şi Dl.Berry.

La sfârşitul audienţei Dl.Maniu a cerut Dlui Holman să ajute plecarea dlui Mihalache,însă Dl.Holman a ripostat acoperindu-şi urechile: "nici nu am auzit ce aţi spus Dle Maniu" şi a repetat fraza. Dl.Maniu insistând şi arătând slăbiciunea echipei Dsale din străinătate, apoi deasemeni pericolul în care se află personal Dl.Mihalache,ca vizat de Guvern,Dl.Holman i-a repetat că nici vorbă nu poate fi de aşa ceva,dacă însă Mihalache ajunge în vre-o zonă engleză, atunci s'ar putea să se intervină pentru ca să i se dea drumul mai departe.-

Tot în cursul acestei conversaţii la o protestare mai energică din partea lui Maniu,Dl.Holman a ripostat:„dar ce voiţi ca noi să declarăm război Rusiei pentru Romania? Dl.Maniu, dându-şi seama că a supărat pe Ministru,a spus că între război şi indiferenţă există o întreagă gamă de posibilităţi de acţiuni diplomatice.-"

Aceasta audienţa a început la ora 17 şi s'a terminat scurt după ora 18,când la plecare Dl.Holman i-a prezentat Dlui Maniu şi pe cumnatul său deputatul conservator Joinson Hicks,cu care a schimbat câte-va cuvinte de circumstanţă ("cum vă place în Romania ? Ce impresii aţi cules din situaţia actuală,la care Dl.Hicks a răspuns că n'a putut vedea chiar mult, că ţara e f.frumoasă,dar că situaţia este nu din cele mai favorabile. Tot eu am tradus şi aceste câte-va cuvinte). Intrevederea a avut loc în Sos.Kisseleff 52 la domiciliul dlui Holman.

Cu ocazia uneia din aceste intrevederi,la Dl.Berry, dar nu pot preciza la care din ele,Dl.Berry dând un răspuns

..//..

164

00401

D-lui Maniu a spus două lucruri interesante:

1) Că într'adevăr nu numai Dl.Maniu are dreptul să fie desamăgit, căci într'adevăr şi ei Americanii au crezut sincer că prin acordul dela Moscova au găsit o cale de bună colaborare cu Rusia.Azi(aceasta era cam prin vara 1946) văd şi ei că s'au înşelat,că nu numai că nu se poate colabora in ce priveşte România, care totdeauna a fost o chestiune minoră,dar nici măcar pentru Germania.-

Si al doilea că zadarnic insistă Dl.Maniu pentru o acţiune mai viguroasă în sânul Comisiei de Control pentru România,căci ei nu sunt niciodată nici măcar consultaţi,şi că dealtfel nici la Berlin,unde stăm faţă în faţă,şi a spus Dl.Berry "ne ţinem de cravată",nici acolo nu funcţionează comisia de control.-

---

Mai mi-aduc aminte că la una din aceste intrevederi şi anume la acea la care Dl.Holman a răspuns că pentru Englezi şi Americani există o listă de prioritate, acest răspuns a fost dat de Dl.Holman când dl.Maniu l-a întrebat de ce ajutorul care se pregăteşte şi se dă Greciei şi Turciei, nu se extinde şi asupra noastră,a României.-

---

Mai mi aduc aminte că în conversaţia avută la 28 sau 29 Noembrie 1946 la Dl.Berry, Dl.Maniu a rugat ca să se comunice Guvernului U.S.A. să dea instrucţii delegaţilor săi la conferinţa dela Paris care trata pacea cu ţările fost satelite ale Germaniei,ca să se ceară Guv.Român ca în delegaţia Română care va fi trimisă la Conferinţă să fie inclus şi reprezentantul partidului N.T. din Guvern,sau un alt membru al partidului N.T. pe care îl va desemna conducerea partidului N.T.-

Dl.Berry a răspuns că va comunica la Waschington.

ss. V.V. Serdici

6 Sept.1947

Declaraţie

Subsemnatul Vasile Serdici declar următoarele în continuare:

In Aprilie (sfârşit) 1947 D. Maniu m'a însărcinat să cer audienţă la D-l Holman şi D-l Berry, şi când am primit confirmarea audienţelor, am înştiinţat pe D-l Maniu şi dsa s'a prezentat întâi la D-l Berry iar a doua zi la D-l Holman.

La D-l Berry a fost primit la ora 17, în cabinetul Ministrului, la Misiune. Era prezent şi D-l Roy Melbourne, Consilierul Legaţiei, şi eu, care funcţionam ca interpret.

Obiectul convorbirii era chestiunea arestărilor dintre rândurile membrilor partidului N-Ţ. D. Maniu un dosar mai redus, conţinând diferite liste nominale, pe organizaţii judeţene, a arestaţilor şi un număr de memorii şi scrisori, bileţele primite din închisori, arătând tratamentul şi diverse alte circumstanţe în legătură cu arestările.-

D-l Maniu a cerut ca Misiunea să informeze Guvernul U.S.A. despre toate acestea, pentru a cere ori imediata lor eliberare, ori trimiterea acestor arestaţi în faţa judecăţii, căci niciunul din ei nu fusese nici măcar interogat. Deasemeni i-a cerut să trimită ofiţeri sau ziarişti americani la diversele închisori din România, pentru a se asigura de visu de toate aceste lucruri şi îndeosebi despre tratamentul la care sunt supuşi.

D-l Berry a răspuns că va informa Guvernul său, dar cât despre trimitere de ofiţeri sau ziarişti; aceasta n'o va face ştiind că va fi refuzat.

D-l Maniu a cerut atunci ca D-l Berry să intervină pentru ca Guvernul U.S.A. să trimită

ss. V. Serdici

o notă severă Guvernului Român, pentru că, spunea dl Maniu, aceasta este indispensabil la moralului deţinuţilor şi în deosebi a arestaţilor, cari dacă vre-unul este din întâmplare eliberat, ei vin şi întreabă pe Dl Maniu dece nu s'a făcut nimic pentru ei decătre Partidul N-Ţ, şi de ce Americanii nu i-au sprijinit.

Dl Berry a promis că va interveni, şi în adevăr nota a venit ceva mai târziu.

O zi mai târziu a vizitat pe Dl Holman. acesta fiind cu Dl Porter, iar eu ca interpret. Cu un dosar identic ca acel prezentat dlui Berry, dl Maniu a reeditat aceleaşi cereri şi aceleaşi concluziuni ca şi la Dl Berry. La un moment dat însă, Dl Holman arătând posibilităţile actuale reduse ale Guvernului Britanic, dl Maniu surprins, a spus că dacă ştia aceste lucruri, adică imposibilitatea Angliei de a ajuta partidul N-Ţ, pe care îl recunoscuseră ca partid democratic şi au promis sprijin, el, Dl Maniu, s'ar fi aranjat de mult cu Ruşii, căci desigur că ar fi găsit posibilitatea.

Şi Dl Holman a refuzat trimitere de ofiţeri sau ziarişti; ~~[illegible]~~ la vizitarea închişilor, cu aceaş argumentare ca şi dl Berry.

La sfârşitul audienţei Dl Maniu a cerut Dlui Holman să ajute plecarea dlui Mihalache, însă dl Holman a ezitat, acoperindu-şi urechile: „nici nu am auzit ce ai spus Dle Maniu" şi a repetat fraza. Dl Maniu insistând şi arătând slăbiciunea echipei d-sale din străinătate, apoi deasemeni pericolul în care se află personal Dl Mihalache, om vizat

[signature]

de Guvern, dl. Holman i-a repetat că nici vorbă nu poate fi de aşa ceva, dacă însă dl. [illegible] ajunge într-o zonă engleză, atunci s-ar putea să se intervină pentru ca să i se dea drumul mai departe. –

Tot în cursul acestei conversaţii la o protestare mai energică din partea lui Maniu, dl. Holman a ripostat: „dar ce voiţi ca ~~Români~~ noi să declarăm război Rusiei pentru România?" Dl. Maniu, dându-şi seama că a supărat pe Ministru, a spus că între război şi indiferenţă există o întreagă gamă de posibilităţi de acţiuni diplomatice. –

Această audienţă a început la ora 17 şi s'a terminat scurt după ora 18, când la plecare dl. Holman i-a prezentat dlui Maniu şi pe cumnatul său deputatul conservator Joinson Hicks, cu care a schimbat câte-va cuvinte de circumstanţă („cum vă place în România? ce impresii aţi cules din situaţia actuală", la care dl. Hicks a răspuns că n'a putut vedea chiar mult, că ţara e f. frumoasă, dar că situaţia este nu din cele mai favorabile. Tot eu am tradus şi aceste câte-va cuvinte). Întrevederea a avut loc în Şos. Kiseleff 52 la domiciliul dlui Holman.

Cu ocazia uneia din aceste întrevederi, la dl. Berry, dar nu pot preciza la care din ele, dl. Berry dând un răspuns dlui Maniu a spus două lucruri interesante:

1) că într'adevăr nu numai dl. Maniu are dreptul să fie desamăgit, căci într'adevăr şi ei Americanii au crezut sincer că prin acordul dela Moscova au găsit o cale de bună colaborare cu Rusia. Azi (aceasta era cam prin vara 1946) văd şi ei că s'au înşelat, că nu

V. Vi[illegible]

numai că nu se poate colabora în ce privește România, care totdeauna a fost o chestiune minoră, dar nici măcar pentru Germania.

Și al doilea că zadarnic insistă Dl. Maniu pentru o acțiune mai viguroasă în sânul Comisiei de Control pentru România, căci ei nu sunt niciodată nici măcar consultați, și că dealtfel nici la Berlin, unde stăm față în față, și a spus Dl. Berry, "ne ținem de cravată", nici acolo nu funcționează Comisia de control.–

—

Mai mi-aduc aminte că la una din aceste întrevederi și anume la aceea la care Dl. Holman a răspuns că pentru Englezi și Americani există o listă de prioritate, acest răspuns a fost dat de Dl Holman când dl Maniu l-a întrebat de ce ajutorul care se pregătește și se dă Greciei și Turciei, nu se extinde și asupra noastră, a României.–

—

Mai mi-aduc aminte că în conversația avută la 28 sau 29 ~~octombrie~~ Noembre 1946 la dl Berry, dl Maniu a rugat ca să se comunice Guvernului U.S.A. să dea instrucții delegaților săi la Conferința de la Paris care trata pacea cu țările fost satelite ale Germaniei, ca să se ceară Guv. Român ca în delegația Română ~~și în~~ care va fi trimisă la Conferință să fie inclus și reprezentantul partidului N-Ț din Guvern, sau un alt membru al partidului N-Ț pe care îl va desemna conducerea partidului N-T.

Dl. Berry a răspuns că va comunica la Washington.

V. V. [illegible]
6/9/47

N 00404

D E C L A R A T I E

Subsemnatul VASILE SERDICI,declar următoarele:

Aducându-mi aminte că am omis neintenţionat să mai arăt unele luc urir le complectez acum:

1/.- Nu-mi aduc aminte la care din intrevederile avute cu Dl.BERRY,Dl.MANIU i-a cerut ca să comunice guvernului U.S.A să dea instrucţiuni delegaţilor săi la Conferinţa Păcii ca să se ceară Guv.Român ca în delegatia română care va fi trimisă la Conf.Păcii să fie inclus şi un reprezentant al Part.N.T.,fie în persoana reprezentantului Partidului din Guver,fie un alt membru desemnat de Consucerea Partidului.Dl.BERRY a răspune că va comunica la Washington.Repet că nu-mi aduc aminte la care din intrevederi,dar confirm că discuţia a avut loc aidoma.

2/.Nu-mi aduc aminte la care din intrevederi avute cu Dl.BERRY cu Dl.Maniu,dar afirm că am auzit şi tradus următoarele discuţii: dână un răspuns D-lui MANIU Dl.BERRY a afirmat că nu numai Dl.MANIU are dreptul să fie desamăgit de neîndeplinirea acordurilor internaţionale,căci şi ei americanii au crezut că prin acordul de la Moscova au găsit o bună cale de colaborare cu Rusia.Dar astăzi văd şi ei că s'au înşelat deoarece cu Ruşii nu se poate colabora nu numai când e vorba de România care a fost totdeauna o chestie minoră,dar nici măcar când este vorba de Germania.Zadarnic insistă Dl.MANIU,pentru o acţiune mai viguroasă în sânul Comisiei de Control din România,căci ei / americanii/ nu sunt niciodată consultaţi şi că de altfel,nici la Berlin unde " stăm faţă în faţă şi ne ţinem de cravată" nici acolo nu funcţionează Comisia de Control,a declarat Dl.BERRY.

ss/ V.V.Serdici.

6-9-947.

Declaraţie

Subsemnatul Vasile Serdici declar următoarele:

Aducându-mi aminte că am omis neintenţionat să mai arăt unele lucruri le completez acum:

1) Nu-mi aduc aminte la care din întrevederile avute cu Dl Berry, dl Maniu i-a cerut ca să comunice Guvernului U. S. A. să dea instrucţiuni delegaţilor săi la Conferinţa Păcii ca să se ceară Guv. Român ca în delegaţia Română care va fi trimisă la Conf. Păcii să fie inclus şi un reprezentant al Part. N-Ţ, fie în persoana reprezentantului Partidului din Guvern, fie un alt membru desemnat de Conducerea Partidului. Dl Berry a răspuns că va comunica la Washington. Repet că nu-mi aduc aminte la care din întrevederi, dar confirm că discuţia a avut loc aidoma.

2) Nu-mi aduc aminte la care din întrevederi avute cu Dl Berry cu Dl Maniu, dar afirm că am auzit şi tradus următoarele discuţii: dând un răspuns dlui Maniu Dl Berry a afirmat că nunumai dl Maniu are dreptul să fie desamăgit de neîndeplinirea acordurilor internaţionale, căci şi ei Americanii au crezut că prin acordul de la Moscova au găsit o bună cale de colaborare cu Rusia. Dar astăzi văd şi ei că s'au înşelat deoarece cu Ruşii nu se poate colabora nu numai când e vorba de România care a fost totdeauna o chestie minoră, dar nici măcar când este vorba de Germania. Zădarnic insistă dl Maniu pentru o acţiune mai viguroasă în sânul Comisiei de Control din România, căci ei (Americanii) nu sunt nici odată consultaţi, şi că de altfel, nici la Berlin unde „stăm faţă în faţă şi ne ţinem de cravată” nici acolo nu funcţionează Comisia de Control, a declarat dl. Berry

V. V. Serdici

6/9/47

11

00406

D E C L A R A T I E

Subsemnatul VASILE SERDICI declar următoarele

Recitind declaraţia mea din 29 August 1947 constat că la pag. 8 am făcut următoarea eroare neintenţionată: am arătat acolo că la cererea făcută de Maniu ca România să fie şi ea ajutată dupe cum sunt ajutate Grecia şi Turcia, Dl. Berry a răspuns că există o listă de prioritate conform căreia în viitor va veni şi rândul României. Această declaraţie nu a fost făcută de Dl. Berry cum arătat eronat mai sus, ci de Dl. Holman

Fac prezenta rectificare menţinând restul declaraţiei.

ss. V.V. Serdici

6 Septembrie 1947.

E.F.

Declaraţie

Subsemnatul Vasile Serdici declar următoarele:

Recitind declaraţia mea din 29 August 1947 constat că la pag. 8 am făcut următoarea eroare neintenţionată: am arătat acolo că la cererea făcută de Maniu ca România să fie şi ea ajutată după cum sunt ajutate Grecia şi Turcia, d-l Berry a răspuns că există o listă de prioritate conform căreia în viitor va veni şi rândul României. Această declaraţie nu a fost făcută de d-l Berry cum arătat eronat mai sus, ci de d-l Holman.

Fac prezenta rectificare menţinând restul declaraţiei

V. V. Serdici
6/9/47

M 00408

DECLARATIE

Subscrisul V. SERDICI, declar următoarele:

Pe la începutul lunei Aprilie 1947 Dl.Roy Melbourne m'a chemat şi mi-a înmânat pentru Dl.Maniu o notă cu următorul cuprins:

No......

La întrebarea lui Maniu,comunicaţi că sfatul nostru este că nu trebue întrebuinţată violenţa, care ar aduce multe şi dureroase suferinţi neamului Românesc.

Dean Acheson.

Această notă am primit-o puţine zile dupe audienţa Dlui Maniu la Dl. Berry de pe la sfarşitul lunii Martie sau începutul lunei Aprilie 1947. Nota i-am dus-o Dlui Maniu pe care l'am găsit la Dr.Jovin şi i-am predat-o acolo.-

Mai erau de faţa dl. Ionel Pop şi Dr.V. Solomon, cari fuseseră rugaţi de Dl.Maniu ca să iasă afară.-

După cetirea notei Dl.Maniu i-a rechemat în cameră.-

ss.V.V. Serdici

6 Septembrie 1947.

E.F.

409

Declaraţie

Subsemnatul V. Sendrici declar următoarele:

Pe la începutul lunii Aprilie 947 d-l Roy Melbourne m'a chemat şi mi-a înmânat pentru d-l Maniu o notă cu următorul cuprins:

N:------

La întrebarea lui Maniu, comunicaţi că sfatul nostru este că nu trebue întrebuinţată violenţa, care ar aduce multe şi dureroase suferinţi neamului Românesc.

Dean Acheson.

Aceasta notă am primit-o puţine zile după audienţa dlui Maniu la dl Berry de pe la sfârşitul lunii Martie sau începutul lunii Aprilie 947. Nota i-am dus-o dlui Maniu pe care l'am găsit la dr. ~~Jovin~~ (Jovin) şi i-am predat-o acolo.-

Mai eram de faţă dl Ionel Pop şi dr. V. Solomon, cari fuseseră rugaţi de d-l Maniu ca să iasă afară.

După citirea notei dl Maniu i-a rechemat în cameră.-

V. V. Sendrici
6/9/47

III

11

do 410

DECLARATIE

Subscrisul VASILE SERDICI declar următoarele :

Cunosc pe Ilie Lazăr de la fuzionarea partidului Dr. Lupu cu Naţional Tărăniştii.-

Este un caracter deschis şi cred că nu are colţuri întunecoase în sufletul său.-Este un om cinstit.-

Este deasemenea un mare animator,fie că este vorba de o petrecere intimă între prieteni,fie că e vorba de o acţiune de propagandă politică.- Se socoteşte foarte popular,uneori chiar mai popular decât Dl.Maniu.- Cu toate că este un fanatic Manist,cu toate aceste a fost mereu neîndreptăţit,în locul său fiind promovaţi,după vechiul obicei de clică şi bisericuţe al Partidului N.T.,oameni cari nu se pot compara cu dânsul din nici un punct de vedere,dar erau oameni de casă a unuia sau altuia /Maniu,Mihalache,Popovici,Leucuţia/.-

Ilie era bun numai pentru a fi trimis pe baricade de Conducerea Partidului.- De trăgătorii de sfori era dispreţuit şi socotit un " enfant terrible / Solomon,Popovici,Leucuţia, Maniu,Mihalache,Lupu,etc./.-

Dntr'o zi în Str. Sfinţilor,c'am pe la începutul Septembrie 1944,eram şi eu la Dl.Maniu,când au sosit acolo nişte tineri,care l'au anunţat pe Ilie Lazăr,în auzul tuturor,şi al D-lui Maniu că grupa gărzilor " Iuliu Maniu " este încolonată şi deasemeni multă lume se află pe Str.Clemenceau,privind coloana care pleca spre Ardeal.-

Ilie Lazăr s'a ridicat şi a plecat spunând,faţă fiind şi Dl.Maniu, " Aveţi maşină ? Atunci repede,scuzaţi-mă domnule. Si adresându-se D-lui Maniu i-a spus " mă duc D-le Preşedinte şi le voiu vorbi cum ştiu eu, să fiţi mpndru de cei care au ales numele D-Voastre.-".-

A plecat imediat,iar după aceia,a doua zi sau când l'am revăzut,mi-a povestit extraordinarul entuziasm pe care l-a creiat prin vorbirea sa.-

./.   ss/.V.V.Serdici

Eu xx ştiu că Ilie Lazăr este un om cinstit şi din punct de vedere material şi vorbea răspicat când ştia despre anumite lucruri şi care-i păreau necurate.-Astfel ştiu că adeseori acuza pe Mihai Popovici că nu a administrat corect nişte fonduri primite prin 1942-43 dela un anumit Togan, fonduri destinate partidului.-

Stiu acest lucru dintr'o discuţie vehementă care avusese loc la mine acasă între Ilie Lazăr şi Dl.Virgil Solomon, care-l apăra pe Mihai Popovici.-

Si Dl.Leucuţia într'o convorbire ce am avut cu el mai târziu, nu era de acord cu Ilie Lazăr.-

Tocmai cinstea lui Ilie Lazăr m'a făcut să mă apropii de el, şi dealtfel şi Lazăr ştia că numai el şi cu mine n'am profitat niciodată băneşte sau altfel dela P.N.T.-

ss/. V.V.Berdici

7 Septembrie 1947

Declarație

Subsemnatul Vasile Serdici declar următoarele:

Cunosc pe Ilie Lazăr de la fuzionarea partidului Dr. Lupu cu N-Ț.

Este un caracter deschis și cred că nu are colțuri întunecoase în sufletul său. Este un om cinstit.

Este deasemeni un mare animator, fie că este vorba de o petrecere intimă între prieteni, fie că e vorba de o acțiune de propagandă politică. Se socotește f. popular, uneori chiar mai popular decât D. Maniu. Cu toate că este un fanatic manist, cu toate acestea a fost mereu nedreptățit, în locul său fiind promovați, după vechiul obicei de clică și bisericuțe al Partidului N-Ț, oameni cari nu se pot compara cu dânsul din nici un punct de vedere, dar erau oameni de casă a unuia sau altuia (Maniu, Mihalache, Popovici, Lenuția).

Ilie era bun numai pentru ~~[illegible]~~ a fi trimis pe baricade de Conducerea partidului. De trăgătorii de sfori era disprețuit și socotit un „enfant terrible" (Solomon, Popovici, Lenuția, Maniu, Mihalache, Lupu etc). —

Într'o zi, în str. Sfinților, cam pe la începutul Sept. 944, eram și eu la D-l Maniu, când au sosit acolo niște tineri, cari l'au anunțat pe Ilie Lazăr, în auzul tuturor, și a dlui Maniu, că grupa gărzilor „Iuliu Maniu" este încolonată, și deasemeni multă lume se află pe str. Clémenceau, privind coloana care pleca spre Ardeal.

Ilie Lazăr s'a ridicat și a plecat spunând, față fiind și dl Maniu, :„Aveți mașină? Atunci repede, [illegible]-mi dormitorul." Și adresându-se dlui Maniu i-a spus „mă duc dle Președinte, și le voi vorbi cum știu eu, să-[illegible]

V. Serd

mândru de cei cari au ales numele vostru".—

A plecat imediat, iar după aceea, a doua zi sau când l'am revăzut, mi-a povestit extraordinarul entuziasm pe care l'a creat prin vorbirea sa.—

N. V. [illegible]

Eu știu că Ilie Lazăr este un om cinstit și din punct de vedere material și vorbea răspicat când știa despre anumite lucruri cari i păreau necorecte. Astfel știu că adeseori acuza pe Mihai Popovici că nu a administrat corect niște fonduri primite prin 1942-43 de la un anumit Togan, fonduri destinate partidului.

Știu acest lucru dintr'o discuție vehementă care avuse loc la mine acasă între Ilie Lazăr și dr. Virgil Solomon, care-l apăra pe Mihai Popovici. Și dr. Lucuția într'o convorbire ce am avut cu el mai târziu, nu era de acord cu Ilie Lazăr.

Tocmai cinstea lui Ilie Lazăr m'a făcut să mă apropii de el, și dealtfel și Lazăr știa că numai el și cu mine n'am profitat niciodată bănește sau altfel de la P.N.Ț.—

N. V. [illegible]
7/9/47.

Declaratie

Subscrisul Vasile Serdici declar următoarele:
Relativ la nota Dean Acheson, aceasta se
situiază la începutul lunei April 1947 şi constituie
o comunicare oficială a Departamentului de Stat către
d-l Ministru Berry, care ceruse instrucţiuni relativ la
răspunsul ce trebuia dat d-lui Maniu la întrebarea
ce o pusese Maniu cu câte-va zile înainte, dacă în
împrejurările existente atunci el trebue să dispună
întrebuinţarea de violenţă din partea P.N.Ţ contra
violenţelor întrebuinţate de Guvern.
Imprejurările la cari se referea erau numeroasele
arestări cari se efectuau de prin Martie 947 împotriva
membrilor P.N.Ţ, între cari se găseau şi câţi-va fruntaşi ? şeful organizaţiei Vâlcea, şef. organizaţiei Bacău,
cu tot comitetul său etc.
D. Maniu a arătat condiţiile dure în cari sunt
ţinuţi aceşti deţinuţi la Piteşti, scrisorile şi memoriile
primite de la ei, şi că printr'o scrisoare semnată de şeful
organizaţiei de Vâlcea acesta întreba pe Maniu dacă îi
poate ajuta sau ba, căci ei s'au hotărât cu ori ce mijloace
să evadeze, şi cu ori ce riscuri.-
Apoi Maniu a expus că viaţa lui a devenit insuportabilă, căci zilnic vin numeroşi fraţi, surori, părinţi, copii ai
celor deţinuţi, la el, toţi îi cer ca el să-i scape, şi-l
fac pe el responsabil de nenorocirile cari s'au abătut
asupra căminurilor lor.
D. Maniu a cerut din nou ca Guvernele U.S.A şi
Englez să facă energice reprezentaţii Guvernului U.R.S.S.
şi anume cu scopul ca Guvernul Român, care calcă flagrant art III din Tratatul de Pace să fie imediat demis.
D. Maniu a adăugat că acestor procedee ilegale şi
violente din partea Guvernului trebue pus capăt. Dacă
d-lor Anglo-Americanii nu-l pot ajuta, el ar
putea, dispunând de forţele P.N.Ţ, cari sunt mai
numeroase decât acelea a part. Comunist, să bată
în loc să fie bătut, şi să răstoarne Guvernul. El nu

s.s. Serdici

poate sta mai mult să privească cum zilnic se macină forțele partidului de către o infimă minoritate, și că este forțat să pășească la represalii. Nu voește însă să procedeze la violențe fără a cunoaște și părerea celorlalți semnatari ai Tratatatului și în special al Americii.

La aceasta D-l Berry i-a răspuns că aceasta este o „întrebare esențială" (a leading question) și că-i va răspunde în câte-va zile.

Răspunsul l'a și dat, și aceasta este nota Dean Acheson.

N. V. Penescu
9/9/47

M 00414

Na tiebuie

D E C L A R A T I E

Subsemnatul VASILE SERDICI fac următoarea declarţie ;

Dl. POTER / secretar de legaţie englez/ mi-a spus cam prin luna Mai sau Iunie 1947,pentru a comunica si Dlui MANIU că opoziţia din România s'a obişnuit ca alţii să-i apere interesele şi că ar trbui să luăm pilda Germaniei şi a Greciei,unde masele iau atitudini împotriva comuniştilor,pe când opoziţia din România nu face altceva decât să se lamenteze şi să ceară ajutor la alţii.

Dsa a sfătuit prietenii politici / adică cei din P.N.T. să reziste cu tărie arestărilor întrucât cauzele mari se câştigă numai prin lupte şi nu prin lamentaţiuni.-

/ss/ V.V. SERDICI

13 Septembrie 1947

Declarație

Subsemnatul Vasile Serdici fac următoarea 0415

declarație:

Dl Porter (secretar de legație englez) mi-a spus cam prin luna Mai sau Iunie 947, pentru a comunica și dlui Maniu că opoziția din România s'a obișnuit ca alții să-i apere interesele și că ar trebui să luăm pilda Germaniei și a Greciei, unde masele iau atitudini împotriva Comuniștilor, pe când opoziția din România nu face altceva decât să se lamenteze și să ceară ajutor la alții. Asa a sfătuit prietenii politici (adică cei din P.N.Ț.) să reziste cu tăria arsașilor întru-cât cauzele mari se câștigă numai prin lupte și nu prin lamentațiuni.

V.V. Serdici

13/9/47.

Nu trebuie

33

14 Sept.

00416

DECLARATIE

Subsemnatul VASILE SERDICI declar următoarele :

Prin anul 1946, nu știu mai exact când, în urma sugestiei Dlui MANIU, am oferit un dejun ziariștilor americanii MAC CORMAK, unui coleg al dsale al cărui nume nu-l rețin, Dlui LEHRER, pe care a prezidat-o dl. MANIU, care a făcut o expunere a situației precare din România, din punct de vedere politic, economic, social. Dela început am avut impresia că în special dl. MAC CORMAK nu prea gusta genul Dlui MANIU. Când dl. MANIU a afirmat că guvernul GROZA va anexa România în scurt timp la U.R.S.S. Dl. MAC CORMAK mi-a spus să-i traduc Dlui MANIU următoarele : nu sunt un om bogat dar sunt gata să-i pariez 500 dolari că un astfel de lucru nu se va întâmpla in niciun caz in viitorii 2 ani.-

Tot atunci dl. MAC CORMAK a spus intr'altele dlui MANIU: că opoziția din România s'a obișnuit ca alții să-i apere interesele și că ar trebuie să ia pilda Germaniei și a Greciei unde se ia atitudini impotriva comuniștilor, pe când opoziția din România nu face altceva decât să se lamenteze și să ceară ajutor dela alții și că opoziția ar trebui să reziste la arestării, intrucât cauzele mari se câștigă prin lupta și nu prin lamentațiuni.-

/ss/ V.V. SERDICI.-

C.

Declarație

Subsemnatul V. Serdici declar următoarele:

~~Cam~~ Prin 1946, nu țin minte exact când, în urma sugestiei dlui Maniu, am oferit un dejun ziariștilor americani Mac Cormack, unui coleg al dsale al cărui nume nu-l rețin, dlui Lehrer, pe care a prezidat-o dl Maniu, care a făcut o expunere a situației precare din România, din punct de vedere politic, economic, social. De la început am avut impresia că în special dl Mac Cormack nu prea gusta genul dlui Maniu. Când dl Maniu a afirmat că Guvernul Groza va anexa România în scurt timp la U.R.S.S., dl Mac Cormack mi-a spus să-i traduc dlui Maniu următoarele: „nu sunt un om bogat dar sunt gata să-i pariez 500 Dolari că un astfel de lucru nu se va întâmpla nici un caz în viitorii 2 ani.

Tot atunci dl Mac Cormack a spus între altele dlui Maniu: că opoziția din România s'a obișnuit ca alții să-i apere interesele și că ar trebui să ia pilda Germaniei și a Greciei unde se ia atitudine împotriva comuniștilor, pe când opoziția din România nu face altceva decât să se lamenteze și să ceară ajutor de la alții și că opoziția ar trebui să reziste la arestări, întrucât cauzele mari se câștigă prin lupte și nu prin lamentațiuni.

V. V. Serdici
14/9/47

D E C L A R A T I E

Subscrisul V. SERDICI declar următoarele :

In legătură cu cele ce știu despre Dl. STEFAN STOIKA mai mi-aduc aminte următoarele :

Prin 1943 eram in cabinetul Dlui STOIKA secretar general la Inzestrarea Armatei.-

La un moment xxx a intrat un general în plină uniformă și am fost și eu prezent. Dl. general venea să insiste să-i se pună la dispoziție cât mai neîntârziat armamentul motomecanizat, căci Mareșalul Antonescu îl pisează să plece cât mai urgent în Caucaz.-

Atunci dl. STOIKA pe ton apăsat i-a spus: " Nu te mai grăbi așa Boițene.-

De altfel datoria ta de român ști care este: intr'o lună să-ți reduci divizia la o brigadă, în altă la Regiment în alte 2 săptămâni să rămână ca o baterie, și pe oamenii rămași să-i trimiți la infirmerie și acasă.-

Generalul BOITEANU n'a contrazis cu nici un cuvânt.-

/ss/ V.V. SERDICI.-

16 Septembrie 1947.-

Declarație.

00419

Subsemnatul V. Serdici declar următoarele:

În legătură cu cele ce știu despre d. Ștefan Stoika mai mi-aduc aminte următoarele:

Prin 1943 eram în Cabinetul dlui Stoika, Secretar General la Înzestrarea Armatei.

La un moment a intrat un general în plină uniformă, și am fost și eu prezentat. D. General venea să insiste să i se pună la dispoziție cât de neîntârziat armamentul motomecanizat, căci Mareșalul Antonescu îl presează să plece cât de urgent în Caucaz.

Atunci dl Stoica pe ton apăsat i-a spus: „Nu te mai grăbi așa Boițeanu. De altfel datoria ta de Român știi care este: într'o lună să-ți reduci divizia la o brigadă, în alta la Regiment, în alte 2 săptămâni să rămâi cu o baterie, și pe oamenii rămași să-i trimiți la infirmerie și acasă".

Generalul Boițeanu n'a contrazis cu nici un cuvânt.

N. V. Serdici
16/9/47

00420

DECLARATIE

Subscrisul VASILE SERDICI declar următoarele:

Când la 31 Ianuarie 1947 am dus Dlui Maniu şi scrisoarea Dlui Dinu Brătianu referitoare la ajutorul economic, Dl.Maniu se afla la Sibiu. Dupe ce am spus Dlui Maniu că Dl. Melbourne îi cere părerea asupra ajutorului economic i-am prezentat scrisoarea Dlui Dinu Brătianu.-

Dupe ce a cetit scrisoarea în care Dl.Dinu Brătianu îşi arăta asentimentul ca România să fie ajutată de Americani, Dl. Maniu a spus: " e o scrisoare pentru arhivă, putând să-i folosească într'o zi".

Adică Dl. Maniu a voit să zică că Dl.Brătianu a făcut o astfel de scrisoare pentru ca vre-odată să o poată folosi.-

Această declaraţie o dau ca o complectare la declaraţia mea anterioară, în care arătasem ce răspuns Dlui Berry din partea Dlui Maniu în cea ce priveşte părerea D-sale asupra ajutorului economic.-

ss.V.V.Serdici

18 Septembrie 1947.

E.F.

Declarație

Subscrisul Vasile Serdici declar următoarele:

Când la 31 Januar 947 am dus dlui Maniu și scrisoarea dlui Dinu Brătianu referitoare la ajutorul economic, dl Maniu se afla la Sibiu.

După ce am spus dlui Maniu că dl Melbourne îi cere părerea asupra ajutorului economic i-am prezentat scrisoarea dlui Dinu Brătianu.

După ce a citit scrisoarea în care dl Dinu Brătianu își arăta asentimentul ca România să fie ajutată de Americani, dl Maniu a spus: „e o scrisoare pentru arhivă, putând să-i folosească într-o zi".

Adică dl Maniu a voit să zică că D. Brătianu a făcut o astfel de scrisoare pentru ca vre-odată să o poată folosi.—

Aceastǎ declarație o dau ca o completare la declarația mea anterioară în care arătasem ce răspuns dlui Berry din partea dlui Maniu în cea ce privește părerea ~~dsale asupra~~ ajutorului economic

V. V. Serdici

18/9/47

421

D E C L A R A T I E

Subscrisul VASILE SERDICI declar următoarele:

Pela inceputul lunei Aprilie 1947, şi mai exact câteva zile după intrevederea avută de dl. Maniu cu dl. Bery la care dl. Maniu a pus chestiunea răsturnărei prin violenţă a guvernului Român şi la care Dl. Bery i-a spus că va da răspunsul în câteva zile, am fost chemat de dl. Roy Melbourne care, în cabinetul dsale, mi-a predat o notă scrisă pe hârtie de culoare roşie, mi-a dat s'o citesc, era scrisă în englezeşte, mi-a reluat-o, a pus-o intr'un plic şi mi-a spus: te rog să i-o dai Dlui Maniu.

Nota avea următorul cuprins :

Nr............ Data..........

La intrebarea lui Maniu comunicaţi că sfatul nostru este că nu trebuie întrebuinţată violenţa care poate aduce dureroase şi multe suferinţe poporului Român.-

/ss/ Dean Acheson

Precizez că nu pot să reţin exact,-dacă în nota Acheson se dădea sfatul neintrebuinţărei violenţei în mod general sau sfatul neintrebuinţărei violenţei pentru acel moment.-

Această notă i-am dus-o dlui Maniu care se afla la Dr. Jovin. Ajuns la Dr. Jovin l'am găsit pe dl. Maniu în pat, iar în cameră se mai aflau Dr. Virgil Solomon şi dr. Ionel Pop. Am intrat în cameră, i-am spus dlui Maniu că am să-i transmit ceva, după care dl Maniu arugat pe cei doi să poftească puţin afară. Atunci i-am dat plicul, mi-a cerut să-i traduc nota, mi-a mulţumit pentru aducere, a pus-o pe măsuţa de noapte punând ochelarii deasupra ei şi a rechemat în cameră pe cei doi prieteni.- Imediat după aceasta eu am plecat.-

19 Septembrie 1947.- /ss/ V. V. Serdici

Declarație

Subsemnatul Vasile Sendrici declar următoarele:

Pe la începutul lunii Aprilie 1947 și mai exact câte-va zile după întrevederea avută de dl Maniu cu dl Berry la care dl Maniu a pus chestiunea răsturnării prin violență a Guvernului Român și la care d-l Berry i-a spus că va da răspuns în câte-va zile, am fost chemat de d-l Roy Melbourne care, în cabinetul dsale, mi-a predat o notă scrisă pe hârtie de culoare roșie, mi-a dat s'o citesc, era scrisă în englezește, mi-a reluat-o, a pus-o într'un plic și mi-a spus: „te rog să i-o dai dlui Maniu".

Nota avea următorul cuprins: ~~Nr.~~

Nr. .... data ......

La întrebarea lui Maniu comunicați că sfatul nostru este că nu trebue întrebuințată violența care poate aduce dureroase și multe suferințe poporului Român

ss. Dean Acheson.

Precizez că nu pot să rețin exact

V. Sendrici

dacă în nota Acheson se dădea sfatul neîntrebuinţării violenţei ca în mod general sau sfatul neîntrebuinţării violenţei pentru acel moment.

Această notă i-am dus-o dlui Maniu care se afla la dr. Jovin. Ajuns la dr. Jovin l'am găsit pe dl Maniu în pat, iar în cameră se mai aflau dr. Virgil Solomon şi dr. Ionel Pop. Am intrat în cameră, i-am spus dlui Maniu că am să-i transmit ceva, după care dl Maniu a rugat pe cei doi să poftească puţin afară. Atunci i-am dat plicul, mi-a cerut să-i traduc nota, mi-a mulţumit pentru aducere, a pus-o pe măsuţa de noapte punând ochelarii deasupra ei, şi a rechemat în cameră pe cei doi prieteni.-

Imediat după aceasta eu am plecat.

N. V. Penescu
19/Sept/1947

004244

D E C L A R A T I E

Subscrisul V.SERDICI declar următoarele :

Pe Dl.Colonel Lovell l'am cunoscut la 20 Noembrie 1946,când dimineața la ora 11,s'a oprit cu o mașină purtând steag american în fața casei D-lui avocat Vasile Pintea din Sighișoara.-

L'am condus sus la etaj la Dl.Pintea unde dl.Lovell ne-a spus că el a avut însărcinarea să acopere,în timpul alegerilor județele Brașov,Făgăraș și Târnava Mare.-

S'a vorbit puțin de alegeri,Dl.Lovell repetând mereu că cunoaște mai bine decât noi felul cum alegerile s'au desfășurat.-

Când să plece,s'a produs irupțiunea intempestivă în camera în care eram a doctorului Petrescu (care nu făcea parte dintre Național Tărăniști) care în mare surescitare îi relata cum în noaptea precedentă i-a fost distrusă casa care abia o terminase,acuzând elemente comuniste de aceste vandalisme.-Cerea insistent D-lui Lovell să vie să vadă casa distrusă și i-a arătat fotografii.- Dl. Lovell cu greu s'a degajat,luând însă fotografiile.- Apoi a plecat la Brașov,după ce m'a întrebat " dacă sunt Ruși până la Brașov ? ".Eu l-am asigurat că până la București nu este nici un Rus.-

L-am revăzut apoi o singură dată,la masă la Dl.Sabin Manuilă.-

La Sighișoara Dl.Lovell mi-a cerut un tabel pe secțiuni de votare,a rezultatului,pe partide,a votărei.-

Peste 4-5 zile,când l-am avut complect,i l-am pus sub plic și i l-am trimis la adresa care mi-o indicase : Str. Oțetari - București.-

La Sabin Manuilă,când mi-am arătat surprinderea că-l găsesc tot în București,mi-a spus că rămâne aci,pentru vreme indefinită,mai cu seamă că generalul Schuyler pleacă.-

ss/.V.V.Serdici

19 Septembrie 1947

Declaraţie

Subsemnatul V. Serdici declar următoarele:

425

Pe dl Colonel Lovell l'am cunoscut la 20 Nov 946, când dimineaţa la ora 11 s'a oprit cu o maşină purtând steag american în faţa casei dlui avocat Dante Pritea din Sighişoara.

L'am condus sus în etaj la d-l Pritea unde dl Lovell ne-a spus că el a avut însărcinarea să acopere, în timpul alegerilor, judeţele Braşov, Făgăraş şi Târnava Mare.

S'a vorbit puţin de alegeri, d-l Lovell repetând mereu că cunoaşte mai bine decât noi felul cum alegerile s'au desfăşurat.

Când să plece, s'a produs irupţiunea intempestivă în camera în care eram a doctorului Petrescu (care nu făcea parte dintre N-Ţ) care în mare surexcitare îi relata cum în noaptea precedentă i-a fost distrusă casa care abia o terminase, acuzând elemente comuniste de aceste vandalisme. Cerea insistent dlui Lovell să vie să vadă casa distrusă şi i-a arătat fotografii. D-l Lovell cu greu s'a degajat, luând însă fotografiile. Apoi a plecat la Braşov, după ce m'a întrebat „dacă sunt Ruşi până la Braşov?" Eu l'am asigurat, că până la Buc. nu este nici un Rus.

L'am revăzut apoi o singură dată, la masă la d-l Sabin Manuilă.

La Sighişoara d-l Lovell mi-a cerut

V. S. [signature]

un tabel pe secţiuni de votare, a rezultatului, pe partide, a votării.

Peste 4-5 zile, când l'am avut complect, i-l'am pus sub plic şi i l'am trimis la adresa care mi-o indicase: Str. Ofetari. Buc.—

La Sabin Manuilă, când mi-am arătat surprinderea că-l găsesc tot în Bucureşti, mi-a spus că rămâne aci, pentru vreme indefinită, mai cu samă că generalul Schuyler pleacă.

V. V. [signature illegible]
19/9/47

56

00426

D E C L A R A T I E

Subscrisul VASILE SERDICI declar următoarele :

Intrebând intr'o zi mirat fiind de cheltuielile mari pe care şi le permitea GAFENCU, de unde are atâţia bani Dr. VIRGIL SOLOMON sau AUREL LEUCUTIA mi-au explicat cum pe vremea ministeriatului de externe a lui VISOIANU a transferat la Istambul, pe numele lui CRETZEANU, o sumă de 22 milioane franci elveţieni.-

Această sumă CRETZEANU apoi n'a mai restituit-o sau decontat-o, ci a transferat-o la Zürich, de unde acum GAFENCU şi ceilalţi trăiesc.-

/ss/ V.V. SERDICI

19 Septembrie 1947.-

19.9.947
Dată în fața noastră.
[illegible]

Declarație

Subsemnatul Vasile Serdici declar următoarele:

Intrebând într'o zi, mirat fiind de cheltuelile mari pe care și le permite Gafencu, de unde are atâția bani, d. Virgil Solomon sau Aurel Leucuția mi-au explicat cum pe vremea ministeriatului de externe a lui Vișoianu, acesta a transferat la Istambul, pe numele lui Gafencu, o sumă de 22 milioane franci elvețieni.

Aceasta sumă Gafencu apoi n'a mai restituit-o sau decontat-o; ci a transferat-o la Zürich, de unde acum Gafencu și ceilalți trăesc.

V. V. Serdici
19/9/47

00427

17

00428

D E C L A R A T I E

Subscrisul VASILE SERDICI, declar următoarele:

Sub titlul "umflarea sarcinilor Țarei prin amânarea aplicărei armistițiului" am reprodus datele conținute într'un raport primit prin Ianuarie - Februarie 1945 de Dl. Maniu, transmis mie pentru "Biroul Presei" și prin care se arăta diferența considerabilă rezultată din faptul că armistițiul, în loc să intre în vigoare la 23 August 944, a intrat în aplicare de abia la 12 Septembrie 1944.

Datele cuprindeau toate capturile de război făcute de armata Rusă între aceste 2 date.

Din aceste date îmi aduc aminte una singură cu preciziune: 90.000 cai - Deasemeni material motomecanizat, material echipament,- industrial etc.-

ss. V.V. Serdici

20 Septembrie 1947.

E.F.

Declarație

Subscrisul Vasile Serdici declar următoarele:

Sub titlul „umflarea sarcinilor Țării prin amânarea aplicării armistițiului” am reprodus datele conținute într'un raport primit prin Ianuarie Febr. 945 de dl Maniu, transmis mie pentru „Biroul Presei” și prin care se arăta diferența considerabilă rezultată din faptul că armistițiul, în loc să intre în vigoare la 23 August 944, a intrat în aplicare de-abia la 12 Sept. 944.

Datele cuprindeau toate capturile de război făcute de armata Rusă între aceste 2 date.

Din aceste date îmi aduc aminte una singură cu precizie: 90.000 cai — ofensivă material motomecanizat, material echipament industrial etc.

N. V. Serdici

20/9/47

0429

430

Declaraţie

Subscrisul Vasile Serdici declar urmă-
toarele:

Pentru prima oară Cârjă a venit la mine şi s'a recomandat că venind din partea dlui Mihalache, pe care l'a servit la vremea sa, cu un grup de tineri pentru a-i face pază personală, când persoana dlui Mihalache era în pericol.

Mi-a spus că dl Mihalache l'a trimis la mine să-l folosesc, el ştiind bine limba engleză.

I-am răspuns că regret, că în adevăr mi-ar trebui mult la Biroul Presei cine-va care să vorbească englezeşte dar că eu n'am buget şi partidul n'are bani. I-am mai spus lămurit că nu am serviciu de informaţii ci Birou de presă străină.

Aceasta s'a petrecut la începutul anului 1945.

După câte-va ~~timp~~ timp Cârje a revenit la mine şi mi-a făcut rugămintea să-l recomand cui-va la Americani ca să fie angajat în vre-un serviciu, el ştiind englezeşte şi că dela Americani ar primi nu numai salar ci şi alimente. L'am recomandat dlui Hulick, care l'a angajat ca intendent la Lido.

Nu l'am revăzut pe Cârje multă vreme. In 1947 a revenit, spunându-mi că are un prieten care dealtfel îl aşteaptă pe stradă şi că dacă poate să mi-l prezinte, că acesta este în bună situaţie de a da informaţie şi că mă roagă să-l în-dreptez la Americani, dar am spus imediat că nu doresc să-mi prezinte pe prietenul său. Că acesta să facă un curriculum vitae şi voi vedea ce se poate face; eu n'am am făcut intervenţia în chestiune.

Când Cârje, după vre-o 10 zile a revenit i-am spus că nu ştiu rezultatul, dar dacă va fi vre-un răspuns îl va primi direct acasă.-

La plecare i-am spus că mi-ar face serviciu dacă aflând cu-va de noi arestări m'ar informa.

V. V. [illegible]

Credeam că-i pot cere acest serviciu, după ce mulțumită mie fusese la „Lido". Nu-mi a adus însă niciodată vre-o veste. —

Nu m'am ocupat niciodată cu recrutare de agenți informatori, nici pentru mine, nici pentru partid, nici pentru altcineva, și n'am recrutat niciodată niciunul.

Mi-aduc aminte că numele omului care-l aștepta afară era Drăgănescu.

V. V. Stanciu
20/9/47

111

00431

D E C L A R A T I E

Subsemnatul VASILE SERDICI declar următoarele :

Cu două zile înainte de arestarea dlui VIRGIL SOLOMON, deci la 3 Mai 1947, se afla la mine în casă dl. avocat MELINTE VASILE, care redacta petiţii adresate autorităţiilor privitoare la arestările făcute dintre N.Ţ. cerând încetarea lor. In timp ce redacta aceste petiţii intră în cameră Dr. Solomon care de obicei a arătat că Partidul nu poate lupta pe cale de petiţii şi că trebuie ceace a recomandat de atâtea ori, adică o acţiune violentă.-

Eu m'am făcut că ies din cameră şi intorcându-mă imediat, i-am spus că-l cheamă cineva afară. Dr Solomon urmând chemarea mea, l'am dus în altă cameră şi i-am spus:" Dle Doctor, dta spui mereu că le şti toate şi te văd ore întregi cu dl. Maniu. Nu ţi-a spus şi dânsul că Americanii ne-au sfătuit să renunţăm la orice violenţă? " Dle Dr. Solomon a rămas extrem de uimit şi mi-a spus " de ce nu mi-ai spus asta mai înainte". Eu i-am răspuns că Dl Maniu mi-a xxxxxxxxxxxx interzis să comunic cuiva cele ce auzeam în calitate de traducător.-

Arăt că acest lucru l'am comunicat dlui dr. Virgil Solomon, pentru că citisem nota Acheson.-

/ss/. V. Serdici

23 Septembrie 1947.-

Declaraţie

Subsemnatul V. Serdici declar următoarele:

Cu două zile înainte de arestarea dr-ului Virgil Solomon, deci la 3 Mai 947, se afla la mine în casă dl avocat Meliute Vante, care redacta petiţii adresate autorităţilor privitoare la arestările făcute dintre N-Ţ. cerând încetarea lor. In timp ce redacta aceste petiţii, intră în camera dr. Solomon, care ca de obicei a arătat că Partidul nu poate lupta pe calea de petiţii şi că trebue, ceea ce a recomandat de atâtea ori, adică o acţiune violentă.

Eu m'am făcut că es din cameră, şi întorcându-mă imediat, i-am spus că-l chiamă cine-va afară. Dr. Solomon urmând chemarea mea, l'am dus în altă cameră şi i-am spus: „dle doctor, dta spui mereu că le ştii toate şi te văd că înţelegi cu dl Maniu. Nu ţi-a spus şi dânsul că Americanii ne-au sfătuit să renunţăm la orice violenţă?" Dr. Solomon a rămas extrem de uimit şi mi-a spus „de ce nu mi-ai spus asta mai înainte". Eu i-am răspuns că dl Maniu mi-a interzis să comunic cui-va cele ce auzeam în calitate de traducător.

Arăt că acest lucru l'am comunicat dlui dr. Virgil Solomon, pentru că citisem nota Acheson.

23/9/47 V. Serdici

111

00433

D E C L A R A T I E

Subsemnatul VASILE SERDICI declar următoarele ca o complectare a declarației mele de 2 Septembrie în care arătam convorbirea Gunther Mott- Maniu :

Dl. Maniu prin vara anului 1941 i-a declarat dlui Gunther Mott,/atunci Ministrul al Statelor Unite la București/ că el / MANIU i-a arătat generalului Antonescu că nu trebuie să treacă Nistrul atunci când îl va atunge pentru ca România să nu devină Stat agresor, însă că guvernul Antonescu i-a răspuns că atunci când va ajunge la Nistru oprirea nu se va putea face dar se va opri la Bug. Aceasta întru cât armata Română face parte dintr'un anumit dispozitiv.-

/ss/ V.V. SERDICI

24 Septembrie 1947.-

Declaraţie

Subsemnatul V. Serdici declar următoarele ca o completare a declaraţiei mele din 2 Sept 947 în care arătam convorbirea Gunther Mott - Maniu:

D-l Maniu prin vara anului 1941 i-a declarat d-lui Gunther Mott, (atunci ~~fost~~ Ministru al Statelor Unite la Bucureşti) că el (Maniu) i-a arătat generalului Antonescu că nu trebue să treacă Nistrul atunci când îl va atinge pentru ca România să nu devină Stat agresor, însă că generalul Antonescu i-a răspuns că atunci când va ajunge la Nistru oprirea nu se va putea face dar se va opri la Bug. Aceasta întrucât armata Română face parte dintr-un anumit dispozitiv.

V. V. Serdici

24/9/47

III

20

00435

DECLARATIE

Subsecrisul V.V. SERDICI declar următoarele:

Cam prin Aprilie 1946 Maniu m'a însărcinat să cer audienţă pentru Dsa atât la reprezentantul diplomatic al Angliei cât şi la acel al Statelor Unite. Ca de altfel niciodată după acea nu m'a iniţiat nici de data aceasta despre subiectul convorbirii pe care va avea, iar documentele pe cari le aducea cu el, i le înmâna în prealabil Secretarul General Penescu.-

M'am dus personal, pentru motiv de deferenţă la Misiunea Americană unde m'am anunţat ca şi mai târziu totdeauna că doresc să vorbesc cu Dl.prim Consilior Melbourne "On behalf of Mr.Maniu" (=din însărcinarea Dlui Maniu) Fiind primit de Dl.Roy Melbourne şi după ce i-am explicat motivul venirei mele, m'a intrebat dacă pot să-i indic subiectul convorbirei. La răspunsul meu negativ, mi-a spus că va aduce la cunoştinţa Dlui Ministru Berry dorinţa lui Maniu şi cerându-mi numărul de telefon, mi-a promis că mă va informa. Cu aceasta ocazie am vorbit prima dată cu Dl.R.Melbourne personal.

Acelaş lucru am făcut la Misiunea Britanică unde la poartă, pe un carnet de formulare în limba engleză, am scris "on behalf of Mr.Maniu"(din însărcinarea dlui Maniu) şi semnând. Apoi am restituit carnetul astfel complectat sergentului de poliţie englez, care a mers cu el în clădirea Misiunei, eu aşteptând la poarta să fiu chemat de Dl.Porter, numele căruia îl indicasem pe formular.

I-am comunicat, după ce am fost admis în cabinetul d de la etaj al Dlui Porter (Secretar de Legaţie) că Dl.Maniu doreşte o audienţă la Dl. Ministru Holman, iar Dl.Porter, cerându-mi numărul de telefon, mi-a promis că se va pune în contact cu Dl.Ministru şi-mi va indica ziua, ora şi locul.

Atât Dl.Melbourne cât şi Dl.Porter m'au intrebat dacă dl.Maniu are vre-un interpret. Am răspuns şi unuia şi altuia că Dl.Mică Georgescu nefiind disponibil, Maniu m'a rugat pe mine să servesc de interpret.

Nu-mi pot aminti când am primit răspunsurile dela Misiuni, în tot cazul au venit ca de obicei foarte curând: a doua zi sau maximum a treia zi, cea ce comunicam imediat lui

..//..

00436

Maniu pentru a-şi ora liberă pentru intrevedere.

Dl.Maniu,insoţit de mine ca interpret,a mers întâi la Dl.Ministru B.Berry,având în mâna şi dosarul care trebuia să-l prezinte în acea ocazie. Ora întâlnirei a fost ora 17 şi în localul Misiunei in cabinetul dlui Berry.

Dl.Berry a luat loc pe o canapea de piele,in faţa dânsului,la 1 ½ metru s'a aşezat Dl.Maniu, cu dosarul pe genunchi, pe mine m'a poftit la dreapta Dsale (Dl.Berry pe un scaun şi între Dl.Maniu şi dânsul, iar Dl.Melbourne şedea la stânga pe un scaun Dlui Berry şi lângă Dl.Maniu. Astfel că Dl.Ministru Berry şedea vis-a-vis de Dl.Maniu iar eu pe un fotoliu vis-a-vis de Dl.Melbourne.

După obişnuitele fraze de politeţă Dl.Maniu a intrat în subiect,care era formularea unui protest contra faptului că Statele Unite privesc cu indiferenţă întâmplările zilnice din România,unde Guvernul calcă în fiecare zi angajamentele luate pe baza acordului de la Moscova (Dec.1945)

In complecta tăcere a reprezentanţilor Statelor Unite Maniu a făcut o expunere care desigur că a durat aproape o oră. Maniu a început a povesti titlurile pe care le au de a cere să fie susţinut de Statele Unite. (Titlurile Dsale erau acţiunile diverse pe care şi le atribuia pentru a ajunge la armistiţiul din Cairo.(13 April 1944) şi apoi la 23 August şi lupta impotriva Nemţilor. Apoi a arătat pe lung că tot astfel pretinde să fie sprijinit deoarece el nu face alta decât să se intemeeze pe prevederile acordurilor internaţionale semnate de Statele Unite,cele de la Yalta, Potsdam şi Moscova,şi cerea cu multă indârjire, uzitând uneori expresiuni şi forme de frază foarte dure,sprijin pe baza numitelor acorduri.-

Nu a lipsit să adauge că România este singura forţă democratică în picioare,referindu-se la Partidul Naţ-Tărănesc, pe când Bulgaria,Polonia şi Jugoslavia sunt deja căzute în mâinile regimului totalitar comunist, instalată în acele ţări de Rusia Sovietică.-

Expozeul l'a terminat referindu-se la dosarul adus cu Dsa,care conţinea un număr mare de rapoarte a şefilor de organizaţii judeţene Naţ.-Tărănişti despre tot felul de abuzuri şi violenţe comise impotriva sediilor,intrunirilor, persoanelor aparţinând P.N.T.

A terminat deasemeni,cerând o acţiune energică din

part

.. // ..

partea Guvernului American fatră respectarea semnăturii sale pe documente internaţionale.

In tot timpul acestui lung exposeu, care a ocupat aproape 2 ore, cu traducerea care am trebuit s'o fac, Dl. Berry n'a scos nici un cuvânt şi nici n'a schimbat atitudinea sa.-

Dl.Berry, după ce a terminat Maniu a spus că va informa Departamentul de Stat despre plângerile Dlui Maniu şi deasemni va transmite dosarul adus de Dl.Maniu,care l'a luat în primire în acel moment de R.Melbourne.

Dl.Berry a adăugat că cunoaşte situaţiunii, dar că va fi greu în acest moment a face o acţiune diplomatica mai viguroasă şi că dealtfel problema Românească nu se va putea rezolva ca problemă de sine stătătoare, ci împreună cu cu problema Poloniei,Jugoslaviei,Bulgariei şi Ungariei.

A mai cerut relaţii mai ample asupra întâmplărilor din Arad şi Alba Iulia,iar Dl.Maniu le-a dat cu prolixitate şi a arătat şi documentele relative la aceste incidente sângeroase şi a insistat că vechiul său prieten, unul din fauritorii unirei Ardealului cu Vechiul Regat, Dl.Ion Pop din Alba Iulia, om de 65 ani, a fost şi el arestat,şi dat judecăţei, iar asasinii,au fost lăsaţi în impunitate.

Cu aceasta intrevederea aluat sfârşit pe la orele 19½.

A doua zi după aceasta audienţă a dlui Maniu,l'am înştiinţat că mi s'a telefonat de la Dl.Porter că Dl.Ministru Holman îl aşteaptă la dânsul acasă în şoseaua Kisseleff 52, la ora 17. Dl.Porter a întrebat deasemeni dacă Maniu are interpret,şi i-am comunicat că Maniu m'a însărcinat să-i interpretez eu.-

Ne-am dus la ora 17 şi eram prezenţi Dnii Holman şi Robinson, ataşat comercial,care vorbeşte destul de bine româneşte. Dl.Holman îl poftise probabil pentru a controla interpretarea mea.

Dl.Maniu a reeditat întreaga sa expunere din ziua precedentă dela Americani, în cel acelaş cuprins şi în acelaş ton. In opoziţie însă cu Dl.B.Berry,Dl.Holman a căutat să-l abată de vre-o două ori de lunga lui povestire spunându-i :" Domnule Maniu aceasta este trecutul, de ce să nu vorbim imediat de prezent, căci acesta ne interesează".

..//..

Alta dată dar în aceeaş întrevedere când Maniu afirma că Anglia nu face nimic pentru a impune respectul semnatarilor pe acte internaţionale, Dl. Holman, roşindu-se la faţa, a ripostat, nu chiar complectamente calm, că Dl. Maniu trece limita când afirmă aceste lucruri, dar nu ţine seama, căci cunoaşte îngrijorările dlui Maniu şi deasemeni faptul că Dsa nu poate cunoaşte chiar bine diferitele negocieri internaţionale.-

In legătură cu protestul dlui Maniu, Dsa a terminat cu următoarea frază: "şi astfel Anglia îşi va perde întregul prestigiu în sudestul European". (a spus aceasta relativ la faptul că Englejii nu intervin destul de energic pentru a impune României respectarea acordului dela Moscova). Atunci, eu traducând în mod atenuat fraza lui Maniu, înlocuind cuvântul "întregul prestigiu" cu "o bună parte din prestigiu", Dl. Robinson a intervenit, spunând Dlui Holman că Dl. Maniu de fapt a spus "întregul prestigiu". Dl. Holman era foarte supărat şi cu extrem de jenat, au întrebat repede pe Maniu: "nu-i aşa că aţi spus "o bună parte din prestigiu" şi nu "întregul prestigiu". Dl. Maniu, înţelegând situaţia şi văzând agitaţia Dlui Holman, a răspuns imediat: "desigur cum ai spus Dta".

Terminând Dl. Maniu, Dl. Holman, destul de rece, i-a răspuns că va lua în considerare expunerea Dlui Maniu, a luat în primire şi dosarul prezentat de Maniu (cu acelaş conţinut ca la Americani) şi spunându-i fraze de politeţă şi ca "să se îngrijească", a terminat întrevederea.

Pe drum l'am dojenit pe Dl. Maniu pentru scăparea de cuvinte pe care o comisese şi supărase pe Dl. Holman, la care mi-a răspuns "şi Dta mă certi iarăşi".

Inainte de aceste două întrevederi Maniu a mai avut una cu Generalul Schuyler, care l'a primit în casa sa din Str. Eliza Brătianu (Casa Seameny), şi unde-l poftise Dl. General şi pe Ministrul Berry.

Nu ştiu prin cine a fixat Dl. Maniu această întrevedere, ştiu atât că în ultimul moment mi-a telefonat că neavând interpret mă roagă să-l însoţesc eu.-

Ne-am adus cam pe la ora 11 dimineaţa, şi am găsit pe Americani acolo. Am luat loc în salonaşul din fund şi

..//..

Dl. Maniu a făcut o lungă expunere a istoriei ultimilor 1 ½ ani arătând rând pe rând cum s'a ajuns la 23 August, evoluţia şi dificultăţile Guvernărilor Sănătescu şi Rădescu şi foarte penibilă situaţie creata în ultimul timp prin venirea la Guvern al Guvernului Petre Groza, rugându-i să facă tot posibilul să impedece, recunoaşterea Guvernului Groza de către America, arătând descurajarea mare care ar cuprinde poporul Român dacă s'ar face aceasta recunoaştere. Dnii Berry, în asentimentul Dlui General Schuyler au promiş că vor informa imediat Departamentul de Stat.-

In continuare Maniu expunând situaţia care o considera anarhică din ţară, şi întrebând dacă nu cred domniile lor că ar fi potrivit a răspunde cu violenţă la violenţele comuniştilor, Dl. General Schuyler i-a răspuns pe un ton foarte hotărât: "nu pot recomanda aşa ceva. Si vă vorbesc ca membru în Comisia de Control, că dacă aşa ceva s'ar întâmpla, aş trebui să intervin imediat cu toată energia împotriva celor ce turbură ordinea."

După alte topice mai puţin importante, conversaţia a luat sfârşit pe la ora 12½.

Aceasta conversaţie a avut loc foarte scurtă vreme după 6 Martie 1945, fără să pot preciza data exactă.-

---

O altă intrevedere, la ambele Misiuni, a avut loc aproximativ în Iulie sau August 1946. După ce, întocmai ca şi la prima intrevedere, am cerut dupe dispoziţia lui Maniu, audienţele, şi Misiunile îi fixasere ziua ora şi locul, Dl. Maniu, luându-mă din nou ca interpret a mers la Misiunea Americană unde l'a întâlnit pe Dl. Berry. Ora era aceaşi, adică ora 17, iar intrevederea a avut loc tot în cabinetul Dlui Ministru Berry, de faţă fiind Dl. Roy Melbourne, şi de astă data Maniu a venit cu un dosar pe care apoi l'a predat Dlui Melbourne în timpul intrevederei. Acest conţinea rapoartele şefilor de judeţe relativ la metodele cari s'ar fi intrebuinţat pentru falsificarea listelor electorale, exclusându-se un mare număr de votanţi bănuiţi că vor vota cu Naţional Ţărăniştii. In sprijinul acestei afirmaţiuni Maniu răsfoind dosarul a arătat Dlui Berry vre-o 3 sau 4 fascicole şi 1 original a unor ordine emanând de la pretori din Ardeal prin cari se dădeau instrucţiuni primarilor cum trebuesc selec-

00440

ţionaţi alegătorii şi cui trebueşte eliberată cartea de alegător. Deasemeni numeroase rapoarte a şefilor de judeţe. Dl. Deasemeni a rugat pe Dl.Berry să meargă de pildă la biroul din Piaţa Amzei pentru a vedea parţialitatea cu care se lucrează şi deasemeni cum listele cari trebuiau să fie afişate zăceau în vraf nedesluşitul pe birouri şi podele. (la Biroul din piaţa Amzei pentru înscrieri în liste şi redactare şi înmânarea contestaţiunilor, Primăria I.Galben).

Dl.Maniu a continuat protestele sale şi împotriva acţiunei Guvernului, acţiune de apărare şi terorizare a populaţiei rurale . Dsa a arătat Dlui Berry că este indispensabil să fie trimişi observatori oficiali din partea Americei şi a Angliei, altfel aceste alegeri vor degenera într o farsă. Dl.Berry a răspuns,că în ce priveşte observatori oficiali aceasta nu se va putea face deoarece acordul dela Moscova excludea aceasta posibilitate,insă Dsa va avea grije ca să aibe o echipă suficientă de ziarişti.

La aceasta Maniu s'a supărat foc, şi a declarat că aceasta nu-l poate satisface,şi roagă pe Dl.Berry să insiste pentru observatori oficiali, intemeindu-se pe procedeela inaugurate de Guvern şi cari desigur se vor înteţi. Dl.Berry a menţinut răspunsul dat înainte. Dl Berry a adăugat că ştie că au fost şi alegeri libere în România şi anume cele prezidate de Dl.Maniu,dar că în General Românul este deprins cu alegeri mai mult sau mai puţin falsificate.

Dl.Maniu a revenit la atac,infăţişând încă odată că nici una din făgăduelile de la acordul din Moscova nu sunt respectate,şi că Dsa a avut mare dreptate în cele ce spusese ambasadorilor Hariman şi Clark Ken şi că-i pare rău că a cedat şi că a delegat un Ministru un Guvern şi că în adevăr reflectează să se retragă din alegeri.-

Dl.Berry i-a spus că in aceasta chestie nu poate da nici un sfat oficial,dar că personal îi spune că cine nu luptă,piere.-

Dl.Berry l'a întrebat pe Dl.Maniu,că trecând peste aceste supărări, cări mulţumită energiei şi vigilenţei cadrelor se vor atenua, cam ce procent speră să cucerească în alegeri. Dl.Maniu i-a răspuns că în alegeri libere ar lua peste 90%, însă cu astfel de alegeri nu vor fi proclamaţi ca aleşi decât acolo şi unde va dori Guvernul. Aceasta l'a adus la explicarea legei electorale şi la ver-

..//..

siunea Dsale asupra tuturor articolelor cari permitean un vast joc de falşificare a alegerilor. In acest Dl.Berry care părea interesat a luat (pe când traduceam eu) numeroase notiţe.

Intrevederea s'a terminat, Dl.Maniu cerând ca Dl.Berry să informeze Guvernul său care la rândul să sesizeze Guv.Sovietic care a promis că va sili Guvernul Român la respectarea acordului de la Moscova şi să ceară pe temeiul neregulilor deja înfăptuite o revenire la dispoziţiunea care excludea observatorii oficiali: şi în tot cazul să ceară amânarea alegerilor, şi luarea de la început a operaţiunilor de constituire a listelor electorale.

Dl.Berry a promis că va informa.

A doua zi a avut loc, în Şoseaua Kisseleff 52, la locuinţa Dlui Holman, întrevederea cerută de Dl.Maniu, eu funcţionând din nou ca interpret, iar Dl.Holman având ca asistent pe Dl.Secretar de Legaţie Porter.-

Dl.Maniu a repetat aci aproape exact cea ce spusese ziua precedentă Dlui Ministru Berry, cu deosebire că de astă dat a început cu explicaţiunile Dsale asupra legei electorale. Când i-a expus abuzurile cari se fac, Dl.Holman a sugerat ca Dl.Maniu să dispună prin conducerile judeţene ca în fiecare comună să se întocmească liste de cei lăsaţi pe din afară din listele electorale, iar aceste rapoarte să fie centralizate la conducerea centrală P.N.T. pentru a se putea vedea astfel şi numărul şi apartenenţa politică a celor excluşi depe liste, putându-se apoi, chiar dacă alegerile vor fi violate, reconstitui realitatea pentru care se arată interesat. Dl. Maniu era foarte supărat pe această sugestie şi a replicat cu dârzenie, că nu aceasta a venit el să ceară, că odată alegerile furate toate socotelile acestia nu valorează un ban, dar că el cere ca Guvernul Britanic care prin acorduri şi în ultima instanţă prin asigurările categorice carii-au fost date la 8 Ianuarie 1946 de Dl.Ambasador Klark Kerr, să fie respectate, altfel alegerile pot fi considerate perdute şi nu se pot recâştiga prin nici un fel de socoteli.

Dl.Holman a semnificat încetarea intrevederei sculându-se, dar Dl.Maniu a continuat încă vre-o 5 minute în picioare.

Dl.Holman a luat dosarul adus de Maniu care

..//..

avea acelaş cuprins ca cel predat ziua precedentă Dlui Berry, şi a promis că va comunica Guvernului său plângerile şi observaţiile Dlui Maniu.-

In ce priveşte cererea Dlui Maniu pentru a se trimite controlori oficiali, Dl.Holman a dat acelaş răspuns ca şi Dl.Berry.-

---

O altă intrevedere cu Miniştrii străini, Englez şi American, a fost cerut de Dl.Maniu, tot prin mine pe la sfârşitul Septembrie (nu ştiu data exacta).

La ora 5, în localul Misiunei American, intr'o zi de sfârşit de Septembrie 1946, a revăzut pe Dl.Ministru Berry. Eu am fost chemat de Dl.Maniu ca interpret. Erau de faţă Dl.Berry şi Dl.Melbourne.

Dl.Maniu venise din nou cu un dosar conţinând dovezi asupra terorei ce domnea pe sate şi în general în Provincie, rapoarte ale şefilor de judeţe descriind amănunţit aceste acte de violenţa, arestarile şi impedecarea intrunirilor, ba chiar impedecarea fruntaşilor de a lua contact cu alegătorii.-

Dl. Maniu era f.ingrijorat şi supărat şi a cerut cu insistenţă ca Guvernul să fie demis imediat şi alegerile amânate.-

La răspunsul Dlui Berry că va fi foarte greu a se amâna alegerile, căci aceasta ar insemna o prelungită luare de contact între cele 3 Guverne Anglo - American - Sovietic, şi că experienţa internaţională a demonstrat că astfel de consultări durează, Dl.Maniu i-a răspuns că cu astfel de alegeri se va alege un parlament pur comunist care va indepărta imediat pe Rege, iar apoi va cere alipirea României la Rusia Sovietică.

Dl.Ministru i-a spus Dlui Maniu că nu crede că este un bun profet, şi că el ar putea garanta că nici imediat după alegeri şi nici în viitorul care se poate scurta astfel de eventualităţi nu sunt probabile.

După o reînoire a menţionarii din partea Dlui Maniu a obligaţiunilor luate de cele 3 Guverne ale Marilor Puteri faţă de poporul Român, Dl.Maniu a terminat aceasta lungă intrevedere (care durase aproape de 3 ore) cu cererea insistentă ca Guvernul să fie imediat demis şi alegerile amânate cu 6 luni pentru a întocmi noi liste electorale.

..//..

A doua zi,ca de obicei la ora 5 p.m. şi în şoseaua Kisseleff,tot la domiciliul Dlui Ministru Holman a avut loc audienţa cerută de Dl.Maniu la care am asistat ca interpret. Dl. Holman era asistat de Dl.Porter. Audienţa n'a durat decât o oră. In adevăr,odată cu comunicarea din partea Dlui Secretar Porter a orei şi locului audienţei Dl.Porter mi-a transmis rugămintea Dlui Ministru Holman să trec un moment dimineaţa la oficiul Dsale între 10½ şi 11½.

M'am prezentat la Dl.Holman care m'a primit de îndată şi mi-a spus pe un ton foarte prietenesc şi jumătate glumeţ,că şi Dsa îmbătraneşte şi ca atare numai are răbdarea să de altă dată şi că deasemeni ca om bătrân preferă să nu lungească vorba asupra trecutului. De aceea spunea el în ton de confidenţă, "Dta nu trebue să mă trădezi,dar eu îţi declar că oricâtă admiraţie am pentru Dl. Maniu,eu nu pot suporta conversaţii aşa de lungi. De ce nu te trimite pe Dta cu dosarele şi instrucţiuni ca să spui. Noi doi am termina într'un sfert de oră şi ar fi cu atât mai agreabil să mai stăm prieteneşte de vorbă. De acea fă-te complice cu mine şi spune-i Dlui Maniu că mâine la 6 p.m. am o treabă foarte urgentă".-

De acea audienţa aceasta n'a durat decât o oră.

Dl.Maniu a repetat cele expuse Dlui Berry cu o zi înainte şi a prezentat acelaş dosar, adică cu acelaş conţinut şi a formulat aceleaşi cereri (demiterea imediată a Guvernului şi amânarea alegerilor).

Dl.Ministru Holman, ca şi Dl.Berry i-a arătat că pentru moment nu se poate întreprinde,în ajunul conferinţei celor 4 Miniştrii de Externe la Moscova,un demers eficace, sau prea energic. La supărarea Dlui Maniu Dl.Holman i-a spus că toate vin la vremea lor, că actualmente Anglia are nenumărate interese răspândite pe tot globul,ca de altfel şi Statele Unite, şi că nici Anglia nici U.S.A. nu pot face presiuni în mod simultan în multe părţi. Că în acest moment îi interesează în prim rând apărarea Mediteranei, iar apoi, după Grecia şi Turcia, vine rândul Coreei, apoi Germania şi Austria, şi apoi România. Există conchidea Dl.Holman un fel de listă de prioritate privitor la eforturile pe cari le contemplează Anglia şi U.S.A.-

..//..

Dl.Maniu nu s'a arătat de loc mulţumit de expli-caţiile Dlui Holman, şi după câte-va minute, în cari şi-a repetat cererea, aplecat foarte amarât, şi deabia dacă a spus un cuvânt în maşina care ne ducea spre oraş.-

Am omis să menţionez un lucru esenţial acestor două ultime intrevederi cu Dl.Berry şi Holman, când pe lângă demiterea Guvernului şi amânarea alegerilor, Dl. Maniu insista extrem de puternic ca Guvernele Anglo-American să trimită o notă de protest în contra modului cum se desfăşoară activitatea preelectorală a Guvernului Român şi în ce priveşte numeroase prevederi din legea electorală.-

---

Mai arăt că, cam peste vre-o 10 zile am fost invitat să vin la Dl.Holman care, în cabinetul Dsale, mi-a remis copia notei trimise Guvernului Român, cu următoarele cuvinte: "Te rog spune Dlui Maniu, când îi vei preda aceasta copie(copia notei către Guv.Român) că m'am gândit să-i-o trimit, ştiind că Guvernul Român nu o publică".

Nu era nimeni de faţa afară de noi doi. Acestea s'au petrecut cam pe la ora 11 dimineaţa.-

---

La 28 sau 29 Nov.1946 Dl.Maniu a avut o altă intrevedere cu Miniştrii Americani şi Angliei, la care m'a luat din nou ca interpret.-

De astă dată la Dl.Ministru Berry, tot în cabinetul dsale, asistat de Dl.Melbourne, iar Dl.Maniu însoţit de Dl.Penescumcare aducea doua dosare, unul voluminos, privitor la efectuarea alegerilor, iar altul şi mai voluminos destinul O.N.U.-ului.

Audienţa a început la ora 5 p.m.şi s'a terminat pe la 19½. Dl.Penescu traducea cele spuse de Dl.Maniu din româneşte în franţuzeşte, iar Dl.Berry cu toate că vorbeşte limba franceze dar nu doreşte să vorbească în oficiu altă limba decât engleză, răspundea în englezeşte şi traduceam pentru Dl.Maniu. Dl.Penescu afară de ceace eu traduceam pentru Dl.Maniu. Dl.Penescu afară de traduceri, făcea şi câte un scurt expozeu propriu.-

Dl.Maniu a debutat prin a-i preda dosarul ale-

..//..

gerilor şi a expune câte-va fapte privitor aceste alegeri. La care Dl.Berry a răspuns: "lăsaţi chestiunea aceasta, o cunoaştem chiar mai bine decât Dvoastre,căci am avut împreună cu Englejii 23 echipe de ziarişti cari au făcut o foarte amănunţită anchetă şi au depus rapoarte detailate".

Dl.Penescu a dat şi dsa la acest moment câte-va lămuriri complectatoare asupra unor incidente petrecute la Argeş.-

In continuare Dl.Maniu a reluat teza că noul parlament compus aproape exclusiv de comunişti va face şah la rege şi va cere în curând alipirea la Rusia Sovietică.

Dl.Berry nu răspundea nimic.

Dl.Maniu mai cerea anularea alegerilor pe temeiul celor constate chiar de ziariştii englezi şi americani şi deasemeni că Dsa este de părere că situaţia României trebue să fie reexaminată.

In acelaş timp cerea ca Dl.Ministru să pună toată influenţa Dsale pentru a determina pe Rege să nu deschidă Parlamentul. Dl.Maniu sugera procedeul de a întreba în prealabil cele 3 Guverne semnatare ale acordului de la Moscova dacă consideră aceste alegeri valabile.Dacă răspunsul este afirmativ,atunci M.S.Regele va deschide Parlamentul,pe care deocamdată trebue să-l proroge, Argumenta de asemeni că Regele de fapt,nici nu ar trebui să fie El acela care hotărăşte deschiderea camerei,recte sancţionarea lor, căci nu El ci cele 3 Guverne semnatare ale acordului dela Moscova au hotărât ţinerea acestor alegeri.-

Dl.Berry a răspuns 1) că deocamdată nu este oportun a interveni pentru anularea alegerilor,deoarece Miniştrii de Externe se află la Moscova încleştaţi în rezolvarea unor grele probleme internaţionale. Cât despre intervenţia la Rege el apreciază argumentarea Dlui Maniu însă nu permite acest demers, căci Regele trebue ferit de orice dificultăţi, "şi asta v'o spune un republican" a adăugat Dl.Berry.

Dl.Maniu a cerut în tot cazul o notă energică de condamnare a alegerilor,notă care să fie trimisă de

..//..

Guvernul American Guvernului Român, căci altfel o imensă jale va stăpâni poporul Român frustat de libertate.

Dl.Berry a răspuns că nu crede că momentan Guvernul său va trimite note, deoarece singura preocupare a Guvernului American azi este să ajungă cu Ruşii la o înţelegere în vederea redactării tratatelor de pace şi fixarea datei semnărei şi ratificărei lor.-

In ultim loc Dl.Maniu a prezentat dosarul adresat lui O.N.U., în care se cerea luarea în discuţie în faţa acelui for mondial a problemei României, dupe toate înfrângerile suferite de acordul dela Moscova, însă Dl. Berry nu a acceptat dosarul zicând că lui nu-i este îngăduit decât transmiterea documentelor destinate Departamentului de Stat şi că nu poate servi de canal pentru acest dosar adresat lui O.N.U.-

La aceaşi intrevedere, Dl.Maniu a comunicat deasemeni Dlui Berry că parlamentarii N.T. nu vor asista la desbaterile parlamentare, nevoind să stea alături cu oameni cari nu sunt deputaţi.

Dl.Berry a spus că el nu poate să-şi dee vre-o părere în această chestiune şi că Dl. Maniu ştie desigur mai bine ce are de făcut.

Cu aceasta s'a terminat aceasta ultima intrevedere din 1946.-

---

In ~~ziua~~ următoare Dl.Maniu a vizitat pe Dl. Holman cu care a avut o convorbire destul de scurtă, dela ora 17 la 18, când eu am servit deasemenea ca interpret. Din partea Dlui Holman ca controlor al traducerei, asista iarăşi Dl.Porter. Intrevederea a avut loc tot în casa D-lui Holman, în şoseaua Kisseleff 52.

Dl.Maniu a avut aceaşi discuţie cu cu Dl.Berry şi a prezentat un dosar voluminos conţinând datele cari trebuiau să dovedească violenţa alegerilor. Si faţă Dl. Holman, Dl.Maniu cerea anularea alegerilor, adresarea unei note severe din partea Guv. Britanic adresat Guv.Român, cerea reexaminarea întregei situaţiuni Româneşti şi deasemeni îl ruga să intervină la Rege pentru prorogarea Parlamentului. Dl. Maniu înşira aceleaşi argumente, însă a informat pe Dl.Holman de răspunsul defavorabil primit

dela Dl.Berry. Şi Dlui Holman Dl.Maniu îi arătase că nu Regele a avut iniţiativa convocarei Corpului Electoral, ci semnatarii acordului dela Moscova, şi că prin urmare Regele nu poate deschide Parlamentul fără avizul acelor puteri.-

In ce priveşte celelalte a primit aceleaşi răspunsuri pe cari le dăduse Dl.Berry cu o zi înainte.

In ultimele momente de intrevedere Dl.Maniu a reînoit cererea sa pentru o notă drastică către Guv. Român, căci poporul este desnădăjduit de cum s'au petrecut alegerile, însă Dl.Holman a răspuns că va comunica Guvernului său, dar nu crede că nota va veni înainte de 15 Ianuarie 1947.-

Cu aceasta s'a terminat aceasta intrevedere.

ss. V.V. Serdici.

Toate aceste 19 pagini le-am scris de bună voe şi din propria iniţiativă.-

ss. V.V. Serdici

5 Septembrie 1947.

143

304

angajamentele luate pe baza acordului de la Moscova (Dec 945)

In completa tăcere a reprezentanţilor Statelor Unite Maniu a făcut o expunere care desigur că a durat aproape o oră. Maniu a început a povesti titlurile pe care le are de a cere să fie sprijinit de Statele Unite. (Titlurile dsale erau acţiunile diverse pe care şi le atribuia pentru a ajunge la armistiţiul din Cairo (13 April 944) şi apoi la 23 August şi lupta împotriva Nemţilor. Apoi a arătat pe larg că tot astfel pretinde să fie sprijinit deoarece el nu face alta decât să se întemeieze pe prevederile acordurilor internaţionale semnate de Statele Unite, cele de la Yalta, Potsdam şi Moscova, şi cerea cu multă îndârjire, uzitând uneori expresiuni şi forme de frază foarte dure, sprijin pe baza numitelor acorduri.

~~Niciodată~~ Nu a lipsit să adauge că România este singura forţă democratică în picioare, referindu-se la Partidul Naţ-Ţărănesc, pe când Bulgaria, Polonia şi Jugoslavia sunt deja căzute în mâinile regimului totalitar comunist, instalate în aceste ţări de Rusia Sovietică.

Expozeul l'a terminat referindu-se la dosarul adus cu dsa, care conţinea un număr mare de rapoarte a şefilor de organizaţii judeţene Naţ-Ţărăniste despre tot felul de abuzuri şi violenţe comise împotriva sediilor, întrunirilor, persoanelor aparţinând P.N.Ţ.

A terminat deasemeni, cerând o acţiune energică din partea Guvernului American întru respectarea semnăturii sale pe documente internaţionale.

In tot timpul acestui lung expozeu, care a ocupat aproape 2 ore, cu traducerea care am trebuit s'o fac, d-l Berry n'a scos nici un

v.v. [illegible]

moment şi nici n'a schimbat atitudinea sa.

D-l Berry, după ce a terminat Maniu a spus că va informa departamentul de Stat despre plângerile dlui Maniu şi deasemeni va transmite dosarul adus de D. Maniu, care l'a luat în primire în acel moment de R. Melbourne.

D. Berry a adăugat că cunoaşte situaţiunii, dar că va fi greu în acest moment a face o acţiune diplomatică mai viguroasă şi că dealtfel problema Românească nu se va putea rezolva ca problemă de sine stătătoare, ci împreună cu problema Poloniei, Jugoslaviei, Bulgariei şi Ungariei.

A mai cerut relaţii mai ample asupra întâmplărilor din Arad şi Alba Julia, iar D. Maniu le-a dat cu prolixitate şi a arătat şi documentele relative la aceste incidente sângeroase şi a insistat că vechiul său prieten, unul din făuritorii unirei Ardealului cu Vechiul Regat, dl Ion Pop din Alba Julia, om de 65 ani, a fost şi el arestat, şi dat judecăţii, iar asasinii au fost lăsaţi în impunitate.

Cu aceasta întrevederea a luat sfârşit pe la orele 19½.-

A doua zi după această audienţă a dlui Maniu, l'am înştiinţat că mi s'a telefonat de la D. Porter că D. Ministru Holman îl aşteaptă la dânsul acasă în şoseaua Kiseleff 52, la ora 17. D. Porter a întrebat deasemenea dacă Maniu are interpret, şi i-am comunicat că Maniu m'a însărcinat să-i interpretez eu.

Ne-am dus la ora 17 şi erau prezenţi dnii Holman şi Robinson, ataşat comercial, care vorbeşte destul de bine româneşte. D. Holman îl poftise probabil pentru a controla interpretarea mea

v. verso

5

D-l Maniu a recitit întreaga sa expunere din ziua precedentă dela Americani, în cel [illegible] cuprins și în acelaș ton. In opoziție însă cu D-l B. Berry, D-l Holman a căutat să-l abată de vre-o două ori de lunga lui povestire, spunându-i: „domnule Maniu aceasta este trecutul, de ce să nu vorbim imediat de prezent, căci acesta ne interesează”. Altă dată dar tot aceiaşi întrerupere (când Maniu afirma că Anglia nu face nimic pentru a impune respectul semnăturilor pe acte internaționale, D-l Holman, roșindu-se la față, a reproșat, nu chiar completamente calm, că D-l Maniu trece limita când afirmă aceste lucruri, dar nu ține seamă, căci cunoaște îngrijorările dlui Maniu și deasemeni faptul că dsa nu poate cunoaște chiar bine diferitele negocieri internaționale.

In legătură cu protestul dlui Maniu, dsa a terminat cu următoarea frază: „și astfel Anglia își va pierde întregul prestigiu în sud-estul European.” (a spus aceasta relativ la faptul că Englezii nu întorni destul de energie pentru a impune Româniia respectarea acordului dela Moscova). Atunci, eu traducând în mod atenuat fraza lui Maniu, înlocuind cuvântul „întregul prestigiu” cu „o bună parte din prestigiu”, D-l Robinson a intervenit, spunând dlui Holman că D-l Maniu de fapt a spus „întregul prestigiu”. D-l Holman era foarte supărat și era extrem de jenat, am întrebat repede pe Maniu: „nu-i așa că ați spus „o bună parte din prestigiu” și nu „întregul prestigiu”. D-l Maniu, înțelegând situația și văzând agitația dlui Holman, a răspuns imediat: „desigur cum ai spus dta.”

Terminând dl Maniu, dl Holman, destul de rece, i-a răspuns că va lua în considerare expunerea dlui Maniu, a luat în primire și dosarul prezentat de Maniu (catalog cu conținut către Americani) și spunându-i fraze de politețe și ca „să se îngrijească", a terminat întrevederea.

Pe drum l'am dojenit pe dl Maniu pentru scăparea de cuvinte pe care o comisese și supărase pe Dl Holman, la care mi-a răspuns „și d-ta mă certi iarăși".—

Înainte de aceste două întrevederi Maniu a mai avut una cu Generalul Schuyler, care l'a primit în casa sa din str. [illegible] Eliza Brătianu (Casa Scanavy), și unde-l poftise dl General și pe Ministrul Berry.

Nu știu prin cine a fixat dl Maniu această întrevedere, știu atât că în ultimul moment mi-a telefonat că neavând interpret mă roagă să-l însoțesc eu.—

Ne-am dus cam pe la ora 11 dimineața, și am găsit pe Americani amândoi. Am luat loc în salonașul din fund și dl Maniu a făcut o lungă expunere a istoriei ultimilor 1½ ani arătând rând pe rând cum s'a ajuns la 23 August, evoluția și dificultățile Guvernului Sănătescu și Rădescu, și foarte penibila situație creată în ultimul timp prin venirea la Guvern al Guvernului Petru Groza, rugându-i să facă tot posibilul să împiedece ~~[illegible]~~ recunoașterea Guv. Groza de către America, arătând descurajarea mare care ar cuprinde poporul Român dacă s'ar face această recunoaștere. Dnii Berry, în asentimentul dlui General

V. V. [illegible]

Schuyler au promis că vor informa imediat Departamentul de Stat.

În continuare Maniu expunând situația creată de o eventuală anarhie din Ţară, şi întrebând dacă nu cred domniile lor că ar fi potrivit a răspunde cu violenţă la violenţele comuniştilor, D-l General Schuyler i-a răspuns pe un ton foarte hotărât: „nu pot recomanda aşa ceva. Şi vă vorbesc ca membru în Comisia de Control, că dacă aşa ceva s'ar întâmpla, aş trebui să intervin imediat cu toată energia împotriva celor ce turbură ordinea.

După alte topice mai puţin importante, conversaţia luat sfârşit pe la ora 12½. —

Această conversaţie a avut loc foarte scurtă vreme după 6 Martie 1945, fără să pot preciza data exactă.

O altă întrevedere, la ambele Misiuni, a avut loc aproximativ în Iulie sau August 1946. După ce, întocmai ca şi la prima întrevedere, am cerut după dispoziţia lui Maniu, audienţele, şi Misiunile îi fixasera ziua ora şi locul, D-l Maniu, luându-mă din nou ca interpret a mers la Misiunea Americană unde l'a întâlnit pe D-l Berry. Ora era aceeaşi, adică ora 17, iar întrevederea a avut loc tot în cabinetul D-lui Ministru Berry, de faţă fiind D-l Roy Melbourne. Şi de astă dată Maniu a venit cu un dosar pe care apoi l'a predat D-lui Melbourne în timpul întrevederii. Acest conţinea rapoartele şefilor de judeţe relativ la metodele care s'au fi întrebuinţat pentru falsificarea listelor electorale, excluzându-se un mare număr de votanţi.

[illegible signature]

bănuiți că vor vota cu Național-Țărăniștii.
În sprijinul acestei afirmațiuni Maniu răsfoind dosarul a arătat dlui Berry vre-o 3 sau 4 facsimile și 1 original a unor ordine emanând de la pretori din Ardeal prin cari se dădeau instrucțiuni primarilor cum trebuesc selecționați alegătorii și cui trebuește eliberată cartea de alegător. Deasemeni numeroase rapoarte a șefilor de județe. D-sa deasemeni a rugat pe d-l Berry să meargă de pildă la biroul din Piața Amzei pentru a vedea parțialitatea cu care se lucrează și deasemeni cum listele cari trebuiau să fie afișate zăceau în vraf nedeslegibil pe birouri și podele. (la Biroul din piața Amzei pentru înscrieri în liste și redactarea și înmânarea contestațiunilor, Primăria I Galben).

D-l Maniu a continuat protestele sale și împotriva acțiunei Guvernului, acțiune de apăsare și terorizare a populațiunilor rurale. D-sa a arătat d-lui Berry că este indispensabil să fie trimiși observatori oficiali din partea Americii și a Angliei, altfel aceste alegeri vor degenera într'o farsă. D-l Berry a răspuns, că în ce privește observatori oficiali aceasta nu se va putea face deoarece acordul dela Moscova exclude aceasta posibilitate, însă d-sa va avea grije ca să aibe o echipă suficientă de ziariști.

La aceasta Maniu s'a supărat foc, și a declarat că aceasta nu-l poate satisface, și roagă pe d-l Berry să insiste pentru observatori oficiali, întemeindu-se pe procedeele inaugurate de Guvern și cari denjure

ss. [illegible]

se vor înteţi. Dl Berry a menţinut răspunsul dat înainte. Dl Berry a adăugat că ştie că au fost şi alegeri libere în România şi anume cele prezidate de Dl Maniu, dar că în general Românul este deprins cu alegeri mai mult sau mai puţin falsificate.

Dl Maniu a revenit la atac, înfăţişând încă odată că nici una din făgăduielile de la acordul din Moscova nu sunt respectate, şi că dsa a avut mare dreptate în toate ce spusese ambasadorilor Harriman şi Clark Kerr şi că-i pare rău că a cedat şi că a delegat un Ministru în Guvern şi că în adevăr reflectează să se retragă din alegeri.

Dl Berry i-a spus că în aceasta chestie nu poate da nici un sfat oficial, dar că ~~[illegible]~~ personal îi spune că cine nu luptă, piere.

Dl Berry l'a întrebat pe Dl Maniu, că trecând peste aceste supărări, cari mulţumită energiei şi vigilenţei cadrelor se vor atenua, cam ce procent speră să succeadă în alegeri. Dl Maniu i-a răspuns că în alegeri libere ar lua peste 90%, însă cu astfel de alegeri nu vor fi proclamaţi ca aleşi decât acolo şi cine va dori Guvernul. Aceasta l'a adus la explicarea legei electorale şi la versiunea dsale asupra tuturor articolelor cari permiteau un vast joc de falsificare a alegerilor. În acest Dl Berry care părea interesat a luat (pe când traduceam eu) numeroase notiţe.

Întrevederea s'a terminat, Dl Maniu cerând ca Dl Berry să informeze Guvernul său

v. v. Iuniu

care la rândul să sesizeze Guv. Sovietic care a promis că va sili Guvernul Român la respectarea acordului de la Moscova şi să ceară pe temeiul neregulelor deja înfăptuite o revenire la dispoziţiunea care excludea observatorii oficiali: Şi în tot cazul să ceară amânarea alegerilor, şi luarea de la început a operaţiunilor de constituire a listelor electorale.—

Dl. Berry a promis că va informa.

—

A doua zi a avut loc, în Şoseaua Kiseleff 52, la locuinţa dlui Holman, întrevederea cerută de dl. Maniu, cu funcţionarul din nou ca interpret, iar dl. Holman având ca asistent pe dl. Secretar de legaţie Porter.

Dl. Maniu a repetat aci aproape exact ceea ce spusese ziua precedentă dlui Ministru Berry, cu deosebire că de astă dat a început cu explicaţiunile dsale asupra legii electorale. Când i-a expus abuzurile cari se fac, dl. Holman a sugerat ca dl. Maniu să dispună prin conducerile judeţene ca în fiecare comună să se întocmească liste de cei lăsaţi pe din afară din listele electorale, iar aceste rapoarte să fie centralizate la Conducerea centrală PNŢ pentru a se putea vedea astfel şi numărul şi apartenenţa politică a celor excluşi depe liste, putându-se apoi, chiar dacă alegerile vor fi violate, reconstitui realitatea pentru care se arăta interesat. Dl. Maniu era foarte supărat pe această sugestie şi a replicat cu dârzenie, că nu aceasta a venit el să ceară, că odată alegerile făcute toate socotelile acestea nu valorează un ban, dar că el cere ca Guvernul Britanic care prin acordul şi în ultimă instanţă prin asigurările categorice cari

v. v. verso

i-au fost date la 8 Ianuarie 946 de Dl. Ambasador Klark Kerr, să fie respectate, altfel alegerile pot fi considerate pierdute și nu se pot recâștiga prin nici un fel de socoteli.

Dl. Holman a semnificat încetarea întrevederii sculându-se, dar Dl. Maniu a continuat încă vre-o 5 minute în picioare.

Dl. Holman a luat dosarul adus de Maniu care avea acelaș cuprins ca cel predat zilele precedente dlui Berry, și a promis că va comunica Guvernului său plângerile și observațiile dlui Maniu.

În ce privește cererea dlui Maniu pentru a se trimite controlori oficiali, Dl. Holman a dat acelaș răspuns ca și Dl Berry.—

—

O altă întrevedere cu Miniștrii străini, Englez și American, a fost cerut de Dl. Maniu, tot prin mine pe la sfârșitul Septembrie (nu știu data exactă).

La ora 5, în localul Misiunei Americane, într-o zi de sfârșit de Septembrie 946, a revăzut pe Dl. Ministru Berry. Eu am fost chemat de Dl. Maniu ca interpret. Erau de față dl Berry și Dl. Melbourne.

Dl. Maniu venise din nou cu un dosar conținând dovezi asupra terorii ce domnea pe sate și în general în Provincie, rapoarte ale șefilor de județe descriind amănunțit aceste acte de violență, arestările și închiderea întrunirilor, ba chiar împiedecarea fruntașilor de a lua contact cu alegătorii.

Dl. Maniu era f. îngrijorat și repetat a cerut cu insistență ca Guvernul să fie demis imediat și alegerile amânate.—

ss. [illegible]

12

la răspunsul d-lui Berry că va fi foarte greu a se amâna alegerile, căci aceasta ar însemna o prelungită lipsă de contact între cele 3 Guverne Anglo-American-Sovietic, și că experiența internațională a demonstrat că astfel de consultări durează, d-l Maniu i-a răspuns că cu astfel de alegeri se va alege un parlament pur comunist care va îndepărta imediat pe Rege iar apoi va cere alipirea României la Rusia Sovietică.

D-l Ministru i-a spus d-lui Maniu că nu crede că este un bun profet, și că el ar putea garanta că nici imediat după alegeri și nici în viitorul care se poate scruta astfel de eventualități nu sunt probabile.

După o reînnoire a mențiunii din partea d-lui Maniu a obligațiunilor luate de cele 3 Guverne ale Marilor Puteri față de poporul Român, d-l Maniu a terminat această lungă întrevedere (care durase aproape de 3 ore) cu cererea insistentă ca Guvernul să fie imediat demis și alegerile amânate cu 6 luni pentru a întocmi noi liste electorale.—

—

A doua zi, ca de obicei la ora 5 p.m. în Șoseaua Kiseleff, tot la domiciliul d-lui Ministru Holman a avut loc audiența cerută de d-l Maniu la care am asistat ca interpret. D-l Holman era asistat de d-l Porter. Audiența n'a durat decât o oră. În adevăr, odată cu comunicarea din partea d-lui Senator Porter a orei [illegible] locului audienței

[illegible signature]

D-l Porter mi-a transmis rugămintea D-lui Ministru Holman să trec un moment dimineaţa la oficiul dsale între 10½ și 11½.

M'am prezentat la D-l Holman care m'a primit de îndată și mi-a spus pe un ton foarte prietenos și jumătate glumeţ, că și dsa îmbătrâneşte şi ca atare nu mai are răbdarea sa de altă dată și că deasemeni ca om bătrân preferă să nu lungească vorba asupra treburilor. De aceea spunea el în ton de confidenţă, „dta nu trebue să mă trădezi, dar eu îţi declar că oricâtă admiraţie am pentru D-l Maniu, eu nu pot suporta conversaţii aşa de lungi. De ce nu te trimite pe dta cu dosarele şi instrucţiuni ca să spui. Noi doi am termina într'un sfert de oră și ar fi cu atât mai agreabil să mai stăm prieteneşte de vorbă. De aceea fă-te complice cu mine și spune-i D-l Maniu că mâine la 6 p.m. am o treabă foarte urgentă"! —

De aceea audienţa aceasta n'a durat decât o oră.

D-l Maniu a repetat cele expuse dlui Berry cu o zi înainte și a prezentat acelaș dosar, adică cu acelaş conţinut și a formulat aceleaşi cereri (demiterea imediată a Guvernului și amânarea alegerilor).

D-l Ministru Holman, ca și D-l Berry i-a arătat că pentru moment nu se poate întreprinde, în ajunul Conferinţei celor 4 Miniştrii de Externe la Moscova, un demers eficace, sau prea energic. La rugămintea dlui Maniu

v.v. [illegible]

Dl Holman i-a spus că toate vin la vremea lor, că actualmente Anglia are nenumărate interese răspândite pe tot globul, ca de altfel și Statele Unite, și că nici Anglia nici USA nu pot face presiuni în mod simultan în multe părți. Că în acest moment îi interesează în prim rând apărarea Mediteranei, iar apoi, după Grecia și Turcia, vine rândul Coreii, apoi Germania și Austria, și apoi România. Exista concluzia Dl Holman un fel de listă de prioritate privitor la eforturile pe cari le contemplează Anglia și U.S.A.

Dl Maniu nu s'a arătat de loc mulțumit de explicații lui Mr Holman, și după câte-va minute, în cari și-a repetat cererea, a plecat foarte amărât, și deabia dacă a spus un cuvânt în mașina care ne ducea spre oraș.—

Am omis să menționez un lucru esențial acestor două ultime întrevederi cu Dl Berry și Holman, când pe lângă demiterea Guvernului și amânarea alegerilor, Dl Maniu insista extrem de puternic ca Guvernele Anglo American să trimita o notă de protest în contra modului cum se desfășoară activitatea preelectorală a Guvernului Român și în ce privește numeroase prevederi din legea electorală.—

Mai arăt că, cam peste vre-o 10 zile am fost invitat să vin la Dl Holman care, în cabinetul dsale, mi-a remis copia notei trimise Guvernului Român, cu următoarele cuvinte:

V. V. Serdici

57

54

„Te voi spune d-le Maniu, când îi vei preda această copie (copia notei către Guv. Român) că m'am gândit să-i-o trimit, și știi [illegible] că Guvernul Român nu o publică."

Nu era nimeni de față afară de noi doi. ~~Acestea~~ s'au petrecut cam pe la ora 11 dimineața. —

La 28 sau 29 Nov. 1946 d-l Maniu a avut o altă întrevedere cu Miniştrii Americii și Angliei, la care m'a luat din nou ca interpret.

De astă dată la d-l Ministru Berry, tot în cabinetul d-sale, asistat de d-l Melbourne, iar d-l Maniu însoțit de d-l Penescu, care aducea două dosare, unul voluminos, privitor la efectuarea alegerilor, iar altul și mai voluminos destinat O.N.U.-lui.

Audiența a început la ora 5 p.m. și s'a terminat pe la 19½. D-l Penescu ~~tra~~ traducea cele spuse de d-l Maniu din românește în franțuzește, iar d-l Berry cu toate că vorbește limba franceză dar nu dorește să vorbească în oficiu altă limbă decât engleza, răspundea în englezește ceea ce eu traduceam pentru d-l Maniu. D-l Penescu afară de traduceri, făcea și câte un scurt expozeu propriu.

D-l Maniu a debutat prin a-i preda dosarul alegerilor și a expune câte-va fapte privitor acestei alegeri. La care d-l Berry a răspuns: „lăsați chestiunea aceasta, o cunoaștem chiar mai bine decât voastre, căci am avut împreună cu Englezii 23 echipe de ziariști cari au făcut o foarte amănunțită anchetă și au ~~depus~~ rapoarte detailate"

V. V. [illegible]

Dl. Penescu a dat și dsa la acest moment câte-va lămuriri complectatoare asupra unor incidente petrecute la Argeș.

În continuare dl Maniu a relevat teza că noul parlament compus aproape exclusiv de Comuniști va face șah la rege și va cere în curând alipirea la Rusia Sovietică.

Dl. Berry nu răspundea nimic.

Dl. Maniu mai cerea anularea alegerilor pe temeiul celor constatate chiar de ziariștii englezi și americani și deasemeni că dsa este de părere că situația României trebue să fie reexaminată.

În același timp cerea ca Dl. Ministru să pună toată influența dsale pentru a determina pe Rege să nu deschidă Parlamentul. Dl Maniu sugera procedeul de a întreba în prealabil cele 3 Guverne semnatare ale acordului de la Moscova dacă consideră aceste alegeri valabile. Dacă răspunsul este afirmativ, atunci M. S. Regele va deschide Parlamentul, pe care deocamdată trebue să-l proroge. Argumenta deasemeni că Regele de fapt, nici nu ar trebui să fie El acela care hotărăște deschiderea Camerei, recte sancționarea lor, căci nu El ci cele 3 Guverne semnatare ale acordului de la Moscova au hotărât ținerea acestor alegeri.—

Dl Berry a răspuns 1) că deocamdată nu este oportun a interveni pentru anularea alegerilor, deoarece Miniștrii de Externe se află la Moscova încleștați în rezolvarea unor grele probleme internaționale. Cât despre intervenția la Rege el apreciază argumentarea dlui Maniu însă nu promite acest demers, căci Regele

N. V. [illegible]

teatru ferit de orice dificultăţi, "şi asta v'o spune un republican" a adăugat D-l Berry.

D-l Maniu a cerut în tot cazul o notă energică de condamnare a alegerilor, notă care să fie trimisă de Guvernul American Guvernului Român, căci altfel o imensă jale va stăpâni poporul Român frustat de libertate.

D-l Berry a răspuns că nu crede că momentan Guvernul său va trimite note, deoarece singura preocupare a Guvernului American azi este să ajungă cu Ruşii la o înţelegere în vederea redactării tratatelor de pace şi fixarea datei semnării şi ratificării lor.—

In ultimul loc D-l Maniu a prezentat dosarul adresat lui O N U, ~~[illegible] D-l Berry~~ în care se cerea punerea în discuţie în faţa acelui for mondial a problemei României, după toate înfrângerile suferite de acordul dela Moscova, însă D-l Berry nu a acceptat dosarul zicând că ~~lui~~ nu-i este îngăduit decât transmiterea documentelor destinate Departamentului de Stat şi că nu poate servi de canal pentru acest dosar adresat lui O N U.—

La aceaşi întrevedere, D-l Maniu a comunicat deasemeni d-lui Berry că parlamentarii N-Ţ nu vor asista la desbaterile parlamentare, voind să stea alături cu oamenii cari nu sunt deputaţi.

D-l Berry a spus că el nu poate să-şi dea vre-o părere în această chestiune şi că D-l Maniu ştie desigur mai bine ce are de făcut.

[signature]

18

Cu aceasta s'a terminat aceasta ultimă întrevedere din 1946.

=

In ziua următoare D-l Maniu a vizitat pe D-l Holman cu care a avut o convorbire destul de scurtă, dela ora 17 la 18, când eu am servit deasemenea ca interpret. Din partea dlui Holman ca controlor al traducerei asista iarăşi D-l Porter. Intrevederea a avut loc tot în casa dlui Holman, în şoseaua Kiseleff 52.

D-l Maniu a avut aceeaşi discuţie ca cu D-l Berry şi a prezentat un dosar voluminos conţinând datele cari trebuiau să dovedească violarea alegerilor. Şi faţă de dl Holman, dl Maniu cerea anularea alegerilor, adresarea unei note scrise din partea Guv. Britanic adresat Guv. Român, cerea reexaminarea întregei situaţiuni Româneşti şi deasemeni îl ruga să intervină la Rege pentru prorogarea Parlamentului. D-l Maniu înşira aceleaşi argumente, însă a informat pe d-l Holman de răspunsul defavorabil primit dela D-l Berry. Şi D-lui Holman dl Maniu îi arătase că nu Regele a avut iniţiativa convocării Corpului Electoral, ci semnatarii acordului dela Moscova, şi că prin urmare Regele nu poate deschide Parlamentul fără avizul acelor puteri.

In ce priveşte celelalte a primit aceleaşi răspunsuri pe cari le dăduse D-l Berry cu o zi înainte.

In ultimele momente de întrevedere D-l Maniu a reînnoit cererea sa pentru o notă drastică către Guv. Român, căci poporul este desnădăjduit de cum s'au petrecut

V. V. [signature]

19

alegerile, însă d-l Holman a răspuns că va comunica Guvernului său, dar nu crede că nota va veni înainte de 15 Ianuarie 947.

Cu aceasta s'a terminat această întrevedere.

N. V. Penescu
1/9/47.

Toate aceste 19 pagini le-am scris de bună voe şi din propria iniţiativă.

N. V. Penescu
1/9/47

Nu e nevoie să fie bătută la mașină

00457

In anul 1944, spre încheerea lui, am înființat, din dispoziția D-lui J. Maniu un birou de presă al Partidului Național Țărănesc. Precum o edițiune a buletinului era destinată informării conducerei partidului despre evenimentele cele mai importante din străinătăți, astfel edițiunea cealaltă era destinată informării străinilor.

Cum misiunile aliate deabia veniseră în țară, eu m'am străduit ca pe lângă informațiunile curente ce dădeam azi, să le dau mâine un studiu asupra unui compartiment oarecare de activitate românească, și continuând astfel puteam conta că în 2-3 luni ori cine putea fi cât de bine informat asupra stărilor noastre trecute și actuale, asupra avutului și lipsurilor noastre, pecând informațiile de actualitate ii documentau asupra năzuințelor noastre naționale și etice.

Misiunile au înțeles foarte bine să aprecieze imediat munca mea, și ori cât selecționam de atent urmarea lucrărilor, interesul lor se manifesta

prin sfaturile și cererile cari mi le adresau că cutare sau cutare lucrare i-ar interesa în mod special.

In speță am atacat în primul rând problema Reformei Agrare, a celor trecute și a celei care se făcea în acele momente, întovărășind lucrarea de toate consi-derentele agraro-politice și demografice și cu retrimeterea la Buletinul de Statistică oficial.

I-a urmat apoi un studiu asupra situației industriale și tarifare cu explicațiunile discrepanței de prețuri între produsele agricole și industriale.

Decalajul acesta de prețuri mi-a impus ca lucrarea imediat următoare să fie un studiu al problemei sociale, născută din pauperizarea clasei muncitoare agricole și industriale.

Am urmat apoi studiile asupra lucrărilor publice, asupra comunicațiilor, asupra situației exploatărei miniere, și însfârșit au urmat lucrările asupra armatei, jandarmeriei și poliției.

Subscrisul am compus lucrările agrare, asupra tarifului vamal și Sociale. Chestiunile industriale în colaborare cu mine cu ing. Stoinescu,

despre Armată, D-l Col. St. Stoika, jandarmerie D-l Gl. Zozor și Barbu, Poliție dl. Bucur. Când dacă lucrările dlor nu erau complecte, acestea 00458 complectau de mine după diverse surse de informațiuni tipărite.

Articolele de informațiune actuală se ocupa de probleme cari ne dureau, de pildă faptul că nu ni se acordase dreptul de cobeligeranță, sau relativ la diverse întâmplări din țară, politice sau economico-sociale.-

La întocmirea acestor articole îmi foloseau rapoartele primite de Secretariatul General sau informațiunile primite de la colegi provinciali; sau în sfârșit porneau din mod polemic cu diverse gazete.

Când am depus în Sept 1946 însărcinarea conducerii acestui Birou de Presă, am stat inactiv până la 1 April 1947 când am apărut cu primul număr din Buletinul Economico-Social, informator de astă dată a membrilor mai importanți ai partidului, și care era deasemeni destinat să formeze din colaboratorii săi viitori technicieni ai problemelor economice și sociale.

Cunoștința mea a limbilor străine m'a pus însă încă pe când mă preocupam cu aceste publicistici, în contact cu mișcul acțiunii politice a partidului, este drept numai ca spectator, dar totuși plin de învățăminte. In adevăr, d-l Maniu care nu vorbește nici o limbă străină a fost obligat să mă întrebuințeze ca inter-

prit, în convorbirile cari le avea cu reprezentanții străini. Aci începe o epocă care mi-a deschis, mie, unui a-politic, orizonturi cari nu le bănuiam.

o

Declaraţie

Subsemnatul V. Serdici declar următoarele: ca răspuns la întrebarea ce mi-se pune în legătură cu activitatea mea pentru ajutorarea celor refugiaţi în munţi, păduri sau oraşe.

In şedinţa delegaţiei permanente reunită cu grupul parlamentar ţinută în Iunie 947, ţinută în casa mea, prezidată de Maniu, asistat de Mihalache şi Penescu, s'a hotărât înfiinţarea unui comitet de asistenţă pentru ajutorarea celor închişi în închisori şi a celor refugiaţi în oraşe, păduri sau munţi.

~~[illegible]~~ S'au repartizat rolurile, desemnându-se nominal pe acei cari trebuia să ai aibe grijă de închisori. ~~[illegible]~~ Nu s'a vorbit decât de închisori inclusiv lagărul Mercurea Ciuc. In aceastǎ şedinţă nu s'a dat nimănui sarcina de a se ocupa de cei refugiaţi în oraşe, păduri sau munţi. Mie nu mi s'a dat nici o sarcină, iar la sfârşitul şedinţei colegul Cezar Spiianu, care remarcase acest lucru, mi-a spus prieteneşte şi cu ton ironic: „te-ai fofilat şmechere".-

Peste 2-3 zile mi s'a telefonat de la Club de către Joniţă de la Secretariat, să iau parte la o şedinţă, pe la ora 6 p. m. M'am dus, găsind acolo Comitetul de Asistenţă prezidat de Mihalache. S'a citit lista Comitetului de Asistenţă, Prezedinte fiind numit Mihalache, Secretară dna Teodorescu, şi numeroşi alţii. Numele nu a fost citit, deci nu făceam parte din Comitetul de Asistenţă.

Peste câte-va zile d- Maniu, venind

v. V. Serd

2

la mine acasă, mi-a spus că s'a luat hotărâre în Birou să fie ajutaţi şi refugiaţii şi cei fugiţi. Mi-a spus că îmi va asemna o sumă de bani pe care o voi primi dela Casierul Central St. Mihăescu atrăgându-mi atenţia că personal nu pot dispune de această sumă după cum voi înţelege eu, ci numai pe baza dispoziţiilor sau recomandărilor pe cari le voi primi dela Preşedintele Comitetului de Asistenţă Dr Mihalache sau Dna Teodoru sau de la alţi fruntaşi din Partid. Eu am întrebat atunci pe D-l Maniu de ce nu a dat această sarcină direct D-lui St. Mihăescu, Casierul Central. La care dl Maniu mi-a răspuns, zicând că are destule pe cap.

Mi-a asemnat un ordin către Casier pentru 20 milioane de lei iar la epuizarea ei mi-a mai dat un ordin pentru 20 milioane lei pe care deasemeni am primit-o.

Din această sumă de 40 milioane ~~au~~ 8 milioane au rămas asupra mea pe data de 14 Iulie 947. Restul de 32 milioane l'am epuizat prin ajutoare variind între 500 000 lei şi 4 milioane. Afară de un singur caz unde am dat 8 milioane unui avocat recomandat de D-l Anghel deputat de Buzău şi Penescu. ~~Restul sumelor~~ Toate sumele le-am distribuit numai conform recomandărilor primite dela Mihalache, dna Teodoru, Veniamin, St. Mihăescu

V. V. [illegible]

şi n'am cunoscut personal pe nici unul din cei veniţi pentru ajutor încât nu pot răspunde pentru cea ce s'a făcut cu banii. Cred însă că aceste ajutoare cari variau între 500.000 lei şi 2-3 milioane (în afară de Col. de intendenţă rez. Eliat caruia ~~a.p.~~ i-am dat 4 milioane din dispoziţia dată chiar în Clubul din Clemenceau de d-l Maniu) nu puteau fi folosite pentru cei refugiaţi în munţi fiind destul de modice.

Declar că Mihalache dispunea de fonduri masive, lucru pe care l'am văzut cu ochii mei.

şi unui prieten al său cu care s'a prezentat în câteva rânduri la mine (odată au venit cu dna Paraschivescu din Sibiu, care mi-a prezentat) Deasemeni am mai dat 2 milioane văduvei lui Stingurag, învăţător din Mediaş, mort de tuberculoză la Piteşti (aceasta nu mi-a fost recomandat de nimeni dar i-am dat din milă) Am mai dat învăţătorului din Roman refugiat la pământul nevestei sale din Baia, 2 milioane. Acesta s'a prezentat la mine înainte de a pleca la Baia cu recomandaţia dnei Teodoru. Am mai dat 1 milion soţiei grefierului D. Rădulescu, fost la Sighişoara, actualmente foarte bolnav la Bucureşti. Cum aceştea le ţin minte. În afara de cazurile mai sus arătate unde am dat fie de milă, fie că-i cunoşteam personal că ~~nu~~ sunt oameni nerefugiaţi în munţi sau păduri declar că nu am dat nici un ajutor fie în bani fie în alimente altor persoane dacă nu veneau cu recomandarea fie a dnei Teodoru, fie a dlui Penescu, Mihalache prin Hociung, Veniamin, recomandări despre cari am vorbit mai sus sau altele de cari nu mai mi-aduc aminte. Încât declar categoric că persoanele necunoscute de mine şi cari au venit la mine după ajutor numai pe baza recomandărilor făcute de cei arătaţi mai sus, dacă cumva au primit banii pentru a-i transmite celor refugiaţi în munţi, aceasta este o chestie de care trebue să răspundă domnii cari mi-au trimis şi nu eu care nici nu-i cunoşteam. Afirmaţia lui Mihalache că eu aş fi avut legătură cu cei refugiaţi în munţi şi păduri este o minciună sfruntată şi neruşinată vrând să arunce asupra altora răspunderea ce-i revine lui pentru actele subversive şi tăinuite de care se ocupă fără ştirea oamenilor cinstiţi din partid.

Pentru lămurirea situaţiei adevărate mai

Arăt următoarele: după ce suma de 20 milioane s'a epuizat, dl Maniu a dispus d-lui Mihăescu să mai îmi dea încă 20 milioane pentru ajutorarea refugiaţilor. D. Maniu mi-a dat mie în mână ordinul către Casierul Central Mihăescu cu: "să-mi elibereze această sumă pentru ajutorarea refugiaţilor." (adică fugiţii N-Ţ, de teama a fi arestaţi). Deci în total am avut 40 milioane lei, din cari am rămas la 14 Iulie 1947 asupra mea cu 8 milioane.- Deci nu prin mine se scurgeau sumele la cei refugiaţi în munţi. In schimb am văzut pe d. Mihalache, la el acasă, tot în luna Iulie 947, scoţând din buzunar un pachet de 100 milioane din care a numărat 20 milioane lui Horga (secretarul său). Nu ştiu pentru ce i-a dat. In orice caz, Mihalache dispunea de fonduri masive necesare celor refugiaţi în munţi, fiind şi Preşedintele Comitetului de ajutorarea lor.

N.V. Penescu
8/9/47

i-au fost date la 8 Ian. 946 de dl Ambasador Clark-Kerr să fie respectate. Altfel alegerile pot fi considerate pierdute şi nu se pot recâştiga prin nici un fel de socoteli.

Dl Holman a luat dosarul adus de Maniu care avea acelaş cuprins ca cel predat în ziua precedentă dlui Berry şi a promis că va comunica Guvernului său plângerile şi observaţiile dlui Maniu.

În ce priveşte cererea dlui Maniu pentru a se trimite controlori oficiali, dl Holman a dat acelaş răspuns ca şi dl Berry.

—

O altă întrevedere cu miniştrii străini a fost cerută de dl Maniu prin mine pe la sfârşitul lui Septembre 946 şi începutul lui Octombre. La ora 17 în localul Misiunei Americane Maniu a revăzut pe Dl Ministru Berry, după reîntoarcerea acestuia din America. Mai era de faţă dl Melbourne şi subsemnatul ca interpret.

După ce dl Maniu a urat „Bun sosit" dlui Berry, dl Maniu declară că Guvernul falsificând registrele electorale se va alege un parlament pur comunist, care va anexa România la U.R.S.S. şi prin aceasta Anglia şi America nu vor avea un punct de reazăm în România şi a cerut demiterea Guvernului şi amânarea alegerilor, sau contrariu vrea să se retragă din Guvern pe Ministrul Haţieganu, la care dl Berry i-a spus că ar fi o greşală, atât retragerea din Guvern cât şi din alegeri, şi că acelaş sfat l-a dat şi Liberalilor.

A adăugat ca în nici un caz să nu procedeze la o astfel de măsură fără a-l consulta şi pe dsa, căci altfel Guvernul nu mai este un Guvern reprezentativ şi ca atare nu se va semna cu el tratatul de Pace, ceea ce ar duce la situaţia ca România să continue să fie ocupată de Ruşi.

—

La aceeaşi întrevedere îmi aduc aminte că Dl Berry i-a mulţumit dlui Maniu pentru activitatea depusă la Conferinţa de Pace din Paris, decât Gafencu, Tilea, Cretzianu etc.

În cursul acestei întrevederi dl Maniu a rugat

V.V. [illegible]

şi de Berry ca să ajute la formarea unui Guvern Naţional-Ţărănist în străinătate, care ar fi un Guvern Român al Rezistenţei, contra Guvernului Comunist. –

D-l Berry a declarat că va informa Guvernul U.S.A. despre care îi va da răspuns d-lui Maniu, însă d-sa crede că problema României nu se poate soluţiona în mod izolat, ci împreună cu acea a Poloniei, Jugoslaviei şi Bulgariei.-

D-l Maniu a terminat amintind despre falsificarea listelor electorale, cerând sprijinul Misiunilor Anglo-Americane.

Întrevederea a fost lungă (a durat aproape 3 ore)

—

A doua zi la ora 17 în Şoseaua Kiseleff, tot la domiciliul d-lui Ministru Holman, a avut loc audienţa cerută prin mine de dl Maniu, la care am asistat şi eu ca interpret. Dl Holman era asistat de d-l Porter, secretar de Legaţie,

Audienţa n'a durat decât o oră din dorinţa d-lui Holman. În adevăr, odată cu comunicarea din partea d-lui Secret. de Legaţie Porter a zilei, a orei şi a locului audienţei,

ss. [illegible]

„D-l Melbourne m'a chemat după întrevederea avută cu dl Maniu prin Septembrie 946 (aici precisez că poate fi sfârşitul lui Septembre 1946 sau începutul lui Octombre 1946, sau mai exact după ce D-l Berry s'a întors dela Washington)

şi mi-a spus că pot comunica dlui Maniu că nota cerută de dsa privitor la pregătirea alegerilor pe baza noii legi electorale va fi publicată în curând.

Scurt timp după aceea a fost trimisă nota în chestiune guvernului Român".

Decl. mea din 6 Sept 947, pag.

„D-l A. Holman ..... mi-a remis copia notei trimisă guvernului Român cu următoarele cuvinte: te rog spune dlui Maniu când îi vei preda această copie (copia notei către guvernul Român) că m'am gândit să i-o trimit, ştiind că Guvernul Român nu o publică"

Decl. mea din 5 Sept 947, pag.

—

ss. V. Serdaru

„D-l Maniu în vara anului 1941 i-a declarat dlui Gunther-Mott (atunci Ministru al Statelor Unite la Bucureşti) că el (Maniu) i-a arătat generalului Antonescu că nu trebue să treacă Nistrul atunci când îl va atinge pentru ca România să nu devină Stat agresor."

Decl. mea din 24 Sept 947, pag.

„Cu altă ocazie dl Maniu mi-a spus" că şi în chestia voluntariatului lui Mihalache, el (Maniu) l'a sfătuit să nu meargă voluntar. Şi în această privinţă Mihalache susţinea faţă de mine că ar fi avut consimţământul lui Maniu.

Tot atunci mi-a declarat că dânsul şi dimisia din Consilieratul Regal a spus Regelui Carol că nu va mai apare dela Dobreşti decât atunci când va simţi că-l cheamă ţara şi că acest lucru l'a simţit ~~atunci~~ când a sunat mobilizarea din 1941. D-l Mihalache mi-a declarat că atunci a sunat mobilizarea a făcut o cerere la M. S. M. ca să

vz. verso

11.

La această întrevedere dl Maniu a cerut dlui Holman să-i faciliteze domnului Mihalache plecarea în Anglia. Dl Maniu a insistat şi a arătat că echipa dsale din străinătate este slabă şi ca atare plecarea dlui Mihalache se impune. 46a

Dl Holman a răspuns că nici vorbă nu poate fi de aşa ceva; că dacă însă dl Mihalache plecând va ajunge în ve-o zonă engleză, atunci el (Holman va interveni ca să i se dea drumul mai departe.

Dl Holman arătând posibilităţile actuale ale guvernului Britanic, dl Maniu, supărat, a spus: că dacă ştia aceste lucruri, adică imposibilitatea Angliei de a ne ajuta, deşi i-a promis sprijin, el, dl Maniu s'ar fi aranjat cu Ruşii de mult, căci desigur că ar fi găsit posibilitatea.

La o protestare mai energică a dlui Maniu, dl Holman a ripostat: dar ce voiţi dle Maniu, să declarăm război Rusiei pentru România".

Decl. mea din 6 Sept. 1947, pag.

La întrevederea Berry-Maniu, în ajunul plecării lui Berry din România.

"Dl Maniu l'a asigurat pe dl Berry (dl Sabin Manuilă traducea, eu nescoţând ~~un cuvânt~~)

s.s. [illegible]

că dsa regretă mai mult plecarea dlui Berry, care i-a fost de atâta suport moral şi care i-a dat concursuri, în afara unui concurs eficace, dar şi sfaturi atât de utile.

D-l Berry a adăugat textual „să nu vă pară deci rău dle Maniu. Aci nu am putut forţamente să fiu de mare folos, nici dvs. nici cauzei democrate din România. Însă acolo să fiţi asigurat; cauza dvs. şi a României va avea în mine cel mai bun avocat.

Decl. mea din 6 Sept 947, pag.

La întrevederea Maniu - Melbourne (Consilier de Legaţie U.S.A.) în cursul lunii Martie 1947.

„Ca şi în alte cazuri la sfârşit de audienţă dl Melbourne a făcut recomandarea pe care o făcuse înaintea lui, în urma altor întrevederi, dnii Berry şi Holman, dar mai cu seamă Americanii, între cari şi de Generalul Schuyler, ca dl Maniu să nu se descurajeze şi să continue acţiunea pe linia iniţiată.

Decl. mea din 6 Sept 947, pag.

V. [illegible]

Declarație

Subsemnatul V. Serdici declar următoarele:

Biroul de Presă a funcționat mai întâi pe lângă Secretariatul General și era condus de alții (Crăciun etc) pe cari eu nu-i cunosc.

Biroul de Presă pe care l'am preluat din dispoziția dlui Maniu își avea o comisie de Presă în frunte cu Ghiță Pop, Aurel Dobrescu, Profesor Hudiță, Ing. Ștef. Mihăescu, Ing. V. Serdici, Roxin, Emil Ghilezan, V. Penescu, I. G. Domokos, Carandino, Coposu, C. Hagea, N. Graur, A. Romanov, Țepelea, I. Livianu și Bozga Mălin.

Biroul Presei avea o serie de atribuțiuni printre cari și redactarea buletinelor. Buletinul presei străine și americane intra în atribuția mea și era tradus de mine. Altă activitate a Biroului Presei a fost și următoarea; redactarea a trei lucrări în legătură cu presa cu prilejul vizitei dlui M. Ethridge, și scoaterea următoarelor buletine: 1/ revista presei interne 2) buletin informativ pentru Biroul politic 3) buletin pentru presa străină 4/ buletin pentru presa internă.

Până în Sept. 946 în cadrul Biroului de Presă am scos* buletinul informativ pentru străini. Buletinul informativ pentru Biroul Partidului îl scotea Bozga Mălin, care avea ca ajutor pe d. de Beldeanu și dna Timolescu. În Martie 946 Biroul Presei n'a mai funcționat în fapt, motiv pentru care s'a hotărât desființarea

v. v. /ms

3/

Al Lepădatescu

ROMÂNIA

CONCEPT

00466

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

DIRECȚIUNEA GENERALĂ A POLIȚIEI

~~POLITIEI DE SIGURANTA~~

Nr.23748 S
25 August 1947

c ă t r e

PRESIDENTIA CONSILIULUI DE MINISTRII
Serviciul Special de Informatii

Avem onoare a va ruga sa binevoiti a preda delegatului nostru pe numitul SERDICI VASILE, care ne este necesar pentru anchetă.-

D I R E T O R

INSPECTOR G-RAL DE POLITIE

C. 38.477. — M. O., Imprimeria Națională. — Md. 126.

Format A 5.
(148×210)

V/ 25 august 1947

00467

Notă

Se depune la arestul Direcției Pol. de Siguranță Serdici Vasile pentru cercetări

Chestor

Cucută Cucoleea

00468

PROCES VERBAL

Astăzi 25 luna Iunie anul 1947.

Noi, Enoch ... comisar de serviciu în Directiunea Generală a Poliției, din Ministerul Afacerilor Interne;

Constatăm prin prezentul proces verbal că, astăzi data de mai sus, percheziționând pe Serdici Vasile de ani 58 de profesie inginer originar din București cu domiciliul în București Str. Gr. Cristinel ... trimis de cu nota cet. ... cu raportul nr. ________ s'au găsit asupra sa următoarele;

Drept, care am încheiat prezentul proces verbal, spre cele legale.-

COMISAR DE SERVICIU,

Asistenti:

Deținut ________

DOVADA

Am primit banii și obiectele prevăzute în prezentul proces verbal.-

Deținut ________

00469

Col
STOIKA
St.

copie vol. 4. f 354-356,

00470

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Col. STOIKA STEFAN, declar următoarele:

Sunt în partidul naţional ţărănesc din toamna anului 1937.

La conducerea Cercului Profesoral Militar P.N.T., am fost numit de Secretariatul Partidului în toamna anului 1945 funcţionând provizoriu până după alegerile generale din 19 Noembrie 1946, când s'au făcut alegeri şi în sânul Cercului Profesional Militar şi fiind ales Preşedinte Dl. General NEGREI GABRIEL.

In cea ce priveşte activitatea acestui Cerc, ea este descrisă în "Darea de seamă" din dosar şi pe care am recunoscut-o, semnând-o.

Cercul Profesional Militar era o secţie a Cercului de Studii al Partidului, condus de Prof. Taşcă.

Cercul de Studii al Partidului, la rândul său, era sub controlul Dlui MIHALACHE, în calitatea sa de Prim Vice Preşedinte al P.N.T. şi de Preşedimte al Organizaşiei Capitalei

Intr'o şedinţă plenară Dl. MIHALACHE, ne-a expus şi ne-a limitat atribuţiile Cercului Militar Profesional, în cadrul general al Partidului, fixând că axtivitatea Cercului Profesional Militar este numai pe Capitală şi cu caracter pur tehnic, profesional, adică, după expresia D-sale: Cercul Militar al Partidului.

Statutul C.P.M., al P.N.T. /40 articole/ a fost elaborat în prim proect de Comisia Juridică de sub conducerea G-ral ZORZOR, apoi pus în discuţia adunării plenare, care în 3-a şedinţă care formă a fost înaintat forurilor superioare.

Nu ni s'a comunicat însă vreo hătărâre de admitere a conducerii partidului.

Raportul intitulat : "Către Comitetul de Conducere al Cercului Profesional Militar al P.N.T." a fost elaborat de Comisia de Organizare de sub Preşidenţia G-ralului STOIKA Gr., ca un program de lucru ce îşi propunea Comisia de Organizare "Planul General de Organizare al Armatei", văzut la dosar, este o lucrare elaborată tot de Comisia de Organizare ca o propunere.

Despre G-ralul GHEORGHIES ştiu că a ocolit Cercul Profe

./.

sional Militar şi că s'a alipit de Dl.MIHALACHE, încercând să-l convingă să-i dea misiunea de a organiza cercuri profesionale pe ţară.

Scrisă şi subscrisă de mine nesilit de nimeni.

00471

ss/Col.St.STOIKA

8 August 1947.

copie vol. 4 f 358, 359.

00472

DECLARATIE

Subsemnatul Col.STOIKA STEFAN, domiciliat în Buc.Str Cornul Caprei Nr.69, declar următoarele:

"Planul general de organizare al armatei" care se găseşte la dosar şi este semnat de mine, a fost elaborat de Comisia de Organizare a Cercului Profesional Militar P.N.T., care era prezidată de Generalul STOIKA GRIGORE, şi compusă din mai luţi ofiţeri, dintre care îmi amintesc de Lt.Col. STATESCU.

Acest "Plan General de Organizare al Armatei", cred că a fost elaborat în iarna 1946, 1947.

In cea ce priveşte textul :"In cazul când germanii sunt în ţară şi ne supraveghează să nu fim contra lor" care se găseşte în planul general de organizare al armatei elaborat de Comisia de Organizare, apreciez că a fost scris germani în loc de ruşi pentru ca să nu producă dificultăţi.

Aceasta este declaraţia pe care o dau şi o semnez de bună voie.

ss/Col.STOIKA ST.

8 August 1947

Dată în faţa noastră
Dir,Sig.Statului
N.I.Popescu

copie vol. 4. f 360-363.

00473

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Col. STOIKA STEFAN, declar următoarele:

Primul obiectiv ce mi-àm propus, după ce am luat conducearea provizorie a Cercului Profesional Militar P.N.T., a fost acela de a populariza în Cercul Profesional Militar pe toţi ofiţerii înscrişi în partid, concomitent cu aceasta ne-am făcut statutele, care a câştigat forma definivă de la dosar prin Decembrie 1946, acest proect a fost înaintat la forurile superioare, /Cercului de Studii, Dlui Preşedinte al Capitalei Dl. MIHALACHE şi Dlui MANIU, Preşedintele Partidului fără nici un răspuns/ ~~fărăx~~ de aprobare.

Denumirea de Cer Profesional Militar, în opoziţie cu denumirea de Secţie Militară, cum era în 1937, se datorează lipsei de precedere statutară, unde erau cunoscute numai denumirile de "Cercuri Profesionale".

In urma hotărârei, dintr'o şedinţă publică a Dlui MIHALACHE, membrilor Cercului Profesional Militar, le revenea obligaţia de a activa şi pe linie politică la circumscripţii.

In lipsă de directive precise de politică militară, lucrările Cercului Profesional Militar erau considerate juste de noi, prin lipsa unor amendări sau unei înterziceri categorice din partid forurilor superioare ale partidului/cercul de studii şi Preşedintele Organizaţiei Capitalei/cărora le fusese predate.

Justeţea lucrărilor noastre s'ar fi putut să fi fost confirmate prin cuvântarea Dlui MIHALACHE la "Cercul Profesional Militar", dar eu nu-mi amintesc.

Linia politică este fatal imprimată şi de massa Cercului Profesional Militar în lucrările elaborate de el.

Din legăturile mele cu diferite personalităţi ale partidului, eu mă credeam oarecum informat asupra vederilor de ordin general politic al partidului şi deci, de posibilitatea încadrării lucrărilor Cercului Profesional Militar în aceste vederi.

Scrisă şi subscrisă de mine nesilit de nimeni.

9 August 1947.

Col. ss/St. Stoika.

copie vol. 4. f 363-364.

DECLARATIE.

Subsemnatul Col. STOIKA STEFAN, declar următoarele:

Studierea organizării armatei Germane după 1918, a fost făcută în vederea organizărei masselor pentru caz de necesitate.

Inarmarea acesteu armate era în funcţie de experienţa războiului, de posibilităţile de producţie ale industriei noastre, precum şi de posibilităţile financiare ale Statului.

In "Planul General de Organizare" al Armatei" se prevedea studierea posibilităţilor de amenajare a industriei pe timp de pace în vederea producţiei de război.

Asigurarea stocurilor de materiale ce nu puteau fi produse în ţară s'a ajuns la concluzia că urmează să fie obţinute prin tratative politice dela statele amice,

Cred că faţă de posibilităţi şi de orientarea politică a partidului, aceste stocuri de materiale ar fi urmat să fie făcute în ţările anglo-saxone şi în special în America.

Pentru încadrarea masselor era nevoie de un număr de ofiţeri apreciabil care urma să fie pregătiţi prin cursuri de informaţie peste cel eventual admis.

Pentru acoperirea nevoilor de echipament se propunea să se menţină stocul existent şi să se complecteze treptat cu echipament nom.

Orientarea politică a acelora care au întocmit "Planul de Organizare al Armatei" erau în vederea atmosferei politice a partidului, atmosferă, care după câte ştiu, nu a fost combătută de forurile erarhice politice ale partidului.

Sugestiile privitoare la întocmirea de lucrări ale diferitelor comisiuni putea să fie date direct membrilor comisiunilor, de unele foruri superioare, după cum aceşti membrii puteau să-şi influenţeze de atmosfera politică a partidului.

Dată şi semnată de mine nesilit de nimeni.

9 August 1947.

Colonel
ss/St. Stoika.

copii vol. 4. f 365-367,

00475

DECLARAŢIE

Subsemnatul Colonel STOIKA STEFAN, declar următoarele:

Cunosc pe Slt.Valter Paul care a făcut parte din comitetul C.P.M.

Intradevăr, s'au dat asigurări şi prin manifestul partidului şi la Cubul Partidului că toţi deblocaţii vor fi rechemaţi în cadrele active ale armatei.

Cu o ocazie, în casa Dlui LEUCUTIA unde locuia Dl.MANIU s'a discutat înrtrebarea unui american asupra tehnicienilor noştri în materie politică şi la răspunsul negativ, acesta a dat sfatul de mùl cum urmează să fie format prin gruparea în jurul unei reviste.

Aveam şedinţe restrânse, iar în urma inovaţiei Dlui G-ral NEGREI, de a nu întruni întregul comitet de 15 persoane sub denumirea de birou al comitetului.

S'a procedat la organizarea centrelor P.M.judeţene prin instrucţiuni apărute în Dreptatea în lipsa aprobării statutelor C.P.M., redactate de comitetul de conducere C.P.M aprobare, care încă nu ne-a parvenit, după primirea căreia urma să fie puse în aplicare.

Trebuia să fim la curent cu organizarea armatei române prin legile apărute în M.O.

Prin "informaţiuni de orice natură" înţeleg informaţiunile dela diferitele persoane şi acelea care apar în diverse reviste.

Culegerea informaţiunilor urma, ca să se facă după modul cum "Comisia informativă" îşi organiza aceasta.

Cele de mai sus sunt valabile şi pentru moralul şi starea de spirit a armatei.

După venirea Dlui G-ral NEGREI, la Preşidenţia C.P.M. legăturile cu Dl.Maniu şi Mihalache, au devenit foarte rare deoarece îi revenea Dlui G-ralNEGREI sarcina de a informa şi de a primi sugestii asupra lucrărilor C.P.M.

Dată şi semnată de mine nesilit de nimeni.

ss/Colonel Stoika St.

Bucureşti 11 August 1947.

6

copie vol. 4. f 368 – 370

00476

DECLARATIE

Subsemnatul ,Colonel STOIKA STEFAN,declar următoarele :

In conceptia mea-creeatorul si conducătorul de fapt al C.P. ca si in conceptia mărturisită a colaboratorilor mei,a fost să creem o entritate statică de creeatie si să stabilim cât mai bine ún program detailat de guvernare,conştient fiind,că in conjectura politică externă de astăzi nu suntem indicati să guvernăm si deci, că avem timp să lucrăm de indelete.-

O mare parte dintre camarazii mei - inscrisi in partid- chiar din cauza felului meu de lucru,după ce am asistat la 2-3 sedinte ale C.M.P.,au incetat de a mai frecventa cercul.- Generalul POLIHRONIADI-retrăgându-se chiar din partid - mi-a mărturisit că el este o natură dinamică si nu se poate adopta conceptiunilor statice.

Din acest punct de vedere,cred,că nu ne bucura de toată increderea Dlui MIHALACHE pentru că :

1.- O bună parte dintre ofiterii generali si superiori,care nu se mai frecventau,păstrau contactul de specialitate cu Dl MIHALACHE,fără ca Dsa să-i caualizeze spre C.P.M.

De pildă gen. VASILESCU PETRE,generalul GHEORGHIES Alex.,care-după cum mi-a comunicat Dl gen.NEGREI, sau gral STOIKA GRIGORE -ar fi inaintat Dlui MIHALACHE si un proect de organizare pe tară a C.P.M. si ar fi si primit misiunea să se ocupea de aceasta,după ce intr'o sedintă plenară,mult anterioară,tot Dsa ne circumscripsese rolul numai la Capitală.-

Această hotărâre nu a găsit oportun să ne-o comunice.-

2.- In nenumărate rânduri- contrariati că apar in " DREPTATEA" articole cu caracter militar,fără să fi trecut in prealabil pe la C.P.M.,am cerut să inceteze sistemul acesta,care putea să facă să se creadă că,este

./.

doctrină a partidului ceace nu este .-

Nu am reusit.-

3.- Generalul ZORZOR a dat-in numele C.P.M. două comunicate.- Când am voit să mai dăm un al treilea,ni s'a spus dela redactie,că este ordinul Dlui MIHALACHE să nu mai publice comunicatele C.P.M.

4.- S'a putut creea si functiona - sub conducerea Dlui avocat MITUS IONESCU o asa zisă sectie a Tineretului Militar,fără consultarea si chiar fără stiinta noastră.-

Nu stiu ce durată de viată si ce scop a avut această creeatie.- Stiu numai că,După ce am aflat de existenta ei,sâ că Locot. LAZARESCU,Plut. major ALBU si Plot. maj. ZOTA,fac parte din " TINERET" fiind inscrisi si la C.M.P i-am chemat si le-am cerut,să aleagă intre una,sau alta.-

Cred că Dnii PENESCU si MIHALACHE- in calitatea Dlor de secretar general a P.N.T. si de Presedinte al Organizatiei Capitalei -trebue să fie stiut de această creeatie a Dlui Avocat MITUS IONESCU.-

Dată si semnată de bună voe.-

Colonel St. STOIKA,

Bucuresti 12 August 1947.-

copie vol 4 f 371, 372.

00478

DECLARATIE

Subsemnatul, Colonel STOIKA STEFAN, declar următoarele :

Stocarea de materii prime /Nikel, crom, si magnezium etc/, precum si incheerea de contracte cu tările producătoare pentru ca acestea să le declare drept ale lor_cred că erau preconizate in vederea unui război, ca să nu găsească nepregătiti.-

Camuflările de unităţi ale noastre prevăzute in " Planul General de Organizare" nu ar putea fi altceva, de cât o indicatie de politică" ce urmează a fi dusă de către guvernare,-si aceasta nu poate fi făcută decât de indicatiunile forurilor politice competente.-

Aceste indicatiuni nu mi-au fost date mie, ci probabil, au fost sugerate direct acelor care au alcătuit " Planul".-

Indicarea Ceho-Slovaciei ca o tară, care să se incadreze in conditiunile de camuflare, nefiind logică, cred că presupuner alt stat avut in vedere de autor, si de cei care i-au sugerat.-

In conceptia acelor care au alcătuit "Planul General de Organizare al Armatei" a fost, de sihur, ideia de a creea o armată cât mai mare, indiferent de reactiunile impuse, care să poată interveni pe linia politică a momentului avută in vedere de guvernanti.-

Scrisă si semnată de mine nesilit de nimeni.-

12 August 1947 Bucurestu- /ss/ Col. STOIKA STEFAN

copie vol. 4 f. 373-374.

00479

C.N.S.A.S.

DECLARATIE

Subsemnatul, Col.STOIKA STEFAN declar următoarele:

Eu am luat cunoştinţă de existenţa "Tineretului Militar" de sub conducerea Dlui MITUS IONESCU, dintr'o indiscreţie făcută într'o şedinţă a C.P.M., făcută de un membru al "Tineretului" care a spus: "la noi, la tineretul militar.......".

Intrebându-l, ce-i cu tineretul militar mi-au spus că s'a format o secţie sub conducerea avocatului MITUS IONESCU.

Informaţiunile care trebiuau să ne vină dela sectoare se refereau la tot ce ne este necesar la alcătuirea programului nostru de guvernare. De exemplu observaţiunile membrilor din sector asupra neajunsurilor trăite sau cunoscute de ei şi propunerile ce fac de remedierea în viitor.- Acestea se poate caracteriza "cunoaşterea de spirit în armată.

Scrisă şi subscrisă de mine de bună voie.

ss/Col.ŞTOIKA STEFAN.

13 August 1947.

copie. vol. 4. f 375, 376,

00480

DECLARAȚIE

Subsemnatul, Col.STOIKA STEFAN, declar următoarele:

Nu cunosc nici personal , nici din auzite pe Gral BARZOTESCU şi nici pe Col.CHIRITA ATANASIE, din Infanterie

Incercarea de fugă din ţară a grupului Dlui MIHALACHE,- dacă se dovedeşte că a fost reală - o consider ca o dezertare dela postul său politic, care nu poate fi decât în ţară, adică, acolo unde este şi partidul.

O acţiune de politică externă în afara graniţelor ţării nu se poate închipui decât mână în mână cu reprezentanţii oficiali ai ţării.

In acest caz, este de la sine înţeles că nu era nevoie de fugă, fiind că ar fi avut sprijinul guvernului să plece.

O acţiune de politică externă dusă în afara graniţelor ţării, în discordanţă cu organele oficiale ale ţării este inadmisibil şi de repudiat, fiind că această discordanţă se putea marca în interiorul ţării, printr'o desolidare.

Plecarea în străinătate a unui grup fără fonduri - cum este cazul în speţă - mai curând sau mai târziu ar fi făcut grupuri dependente de factori din străinătate care l-ar fi finanţat şi deci, să intre în conflict cu vederile partidului cu care rupea contactul în mod inevitabil.

In cea ce mă priveşte pe mine, eu condamn categoric o atare încercare de fugă şi mai ales, o atare încercare de antrenare a partidului pe drumuri periculoase şi dăunătoare, din toate punctele de vedere, ţării.

ss/Col.St.Stoika.

14 August 1947 Bucureşti.

II

copie vol. 4. f 377, 378.

1

00484

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Colonel STOICA STEFAN, domiciliat în Str. Cornul Caprei 69, declar următoarele :

Generalul Zorzor - Preşedintele Comisiei Juridice - prin Decembrie 1946 a întocmit un proect de statut al C.P.M.P.N.T prin care se prevedea, ca, pe lângă fiecare organizaţie judeţeană să se înfiinţeze şi un cerc profesional militar.- Acest Statut a fost înaintat către conducerea partidului şi a rămas fără răspuns.-

Pe la inceputul anului 1947, intr'o şedinţă plenară C.P.M., Dl. Gral. NEGREI a dispus ca in baza statutului, Gral. ZORZOR să se ocupe de cercurile profesionale din vechiul regat, Gral. BARBU, de cele din Ardeal şi eu de cel din Bucuresti.- G-ralul ZORZOR a dat si un comunicat prin "Dreptatea" în acest scop.

In statut s'a prevăzut cele de mai sus pentru ca C.P.M., să apară ca un organizm mai important şi să poată să aibă reprezentanţi în Delegatia Permanentă.

C.P.M., ţinea să aibă reprezentanţi în Delegatia Permanentă deoarece organizatiile judetene aveau şi mi se pare că si tineretul partidului, ca şi sectia femenină aveau reprezentanţii lor.-

Despre tineretul Militar cred că erau puţini, fiindcă se adunau in camera dela Club a lui Mituş Ionescu.

INTREBARE: In ce calitate aduna Mituş Ionescu Tineretul Militar ?

RASPUNS: Nu ştiu. - Cred însă, că el era şeful întregului tineret al partidului şi că în sânul acestuia îşi făcu-se si o sectie de tineret militar.

Când am aflat că anumiţi membrii din C.P.M., fac parte şi din " Tineretul Militar" , i-am spus să opteze pentru una sau alta

Aceasta imi este declaraţia, pe care o dau nesilit şi o susţin.

ss/ Col. Stefan Stoika

29 August 1947.

copie vol. 4 f 379-381.

II

00482

DECLARATIE

Subsemnatul Colonel STEFAN STOIKA, declar următoarele:

1/. Scopul urmărit de Cercul Profesional era, să alcătuiască din timp un program de lucru al Ministerului de Războiu în eventualitatea venirei la putere a partidului.

Inainte de Paşte 1947, la o şedinţă plenară, a luat parte şi dl. Mihalache a spus între altele: Să nu vă aşteptaţi la recompensa viitoare dacă lucraţi numai aici la Cerc în birou.

Dacă vreti să aspiraţi la recompensă, trebue să vă inscrieti la Circumscriptiile pe care depindeti cu locuinţa si să activaţi pe teren. Aceasta recomandatie era făcută tuturor membrilor lor C.P.M. - Ca urmare a acestei recomandări o parte din membrii s'au inscris la Circumscriptia Politică, pe teritoriul cărei locuiau.

INTREBARE: In ce consta activitatea pe teren, pe care trebuiau să o desfăşoare membrii C.P.M., conform dispoziţiunei de mai sus ?

RASPUNS : Exact n'o cunosc, fiindcă n'am activat la Circumscriptie niciodată. După câte am auzit, membrii activi ai circumscripţiilor în afară că plăteau o cotizatie lunară, trebuia să ia parte la toate sedintele circumscripţiei, de unde probabil primeau instructiuni.

INTREBARE: Plata cotizaţiilor la circumscripţii şi participarea la şedinţe atrăgea după sine acordarea de recompense ?

RASPUNS: O preciziune n'am putea face, decât dl. Mihalache, fiindcă eu nu cunosc activitatea circumscripţiilor.

INTREBARE: Intrucât se recomanda activitate în teren înainte de Paste 1947, deci, după alegeri, ce scop dela membrii C.P.M., se urmărea ?

RASPUNS: Răspunsul exact nu poate fi dat decât de Dl. Mihalache. Eu am inteles că se urmărea câştigarea popularităţei pentru partid.

./.

In urma recomandatiei D-lui Mihalache de a activa pe teren ,eu am lăsat inițiativei fiecărui membru să facă cum le dictează interesele,și nu m'am amestecat sub nici o formă,recomandatia fiind destul de clară . Personal,am delegat pe col Stătescu să mă înscrie la circumscriptia de care depind de casa mea și după câteva zile Col.Stătescu mi-a spus,că nu m'a înscris fiindcă " nu face pentru Dus.,să fiți înscris membru într'o circumscripție al cărei xxxxxx șef este un proxenet.

<u>INTREBARE</u> : Scopul C.P.M., arătat la / 1/ în prezenta declarațșe era pentru toti membrii C.P.M.,inclusiv organizațiile judetene ? Sau revenea numai comisiunilor de Studii ?

<u>RASPUNS:</u> Scopul C.P.M.,era numai cel arătat la / 1 /

Elaborarea programului de guvernare se pregătea de fiecare comisie în sectorul ei. - și la nevoie se înființau și subcomisii care comisii făceau apel la membrii plenului oridecâteori simțeau nevoie .

Prezenta declarație o dau nesilit și o susțin.

ss/ Col.Șt.Stoika

30 August 1947

copie vol. 4 f 382–384.

00484

D E C L A R A T I E

Subsemnatul, Colonel Stoika Stefan, declar următoarele :

Pe lângă fiecare sector al Capitalei / &/ a fost destinat câte un ofiter, care, printre alte atributiuni, avea şi pe acea de a procura informaţiuni necesare comisiei de Documentare de alcătuirea prgmura programului de guvernare.- Dacă găsea necesar, comisia de Documentare ~~xxxxx~~ putea să-şi procure si informaţiuni referitoare la starea de spirit din armată.-

Mijloacele pentru procurarea acestor informatiuni trebuiau alese de comisie/ dela militarii deblocati recent dela prieteni etc./.-

Proectul intitulat " Plan de organizare al armatei este productia exclusivă a Comisiei de Organizare, fără să fie cerut de cineva, el intrând in atributiunile normale ale Comisiei de Organizare- Nu stiu cine a dat sugestii la alcătuirea sa.-

De intocmirea acestui proect am luat cunoştinţă dela generalul Stoika Grigore, nu-mi amintesc cu ce ocazie: iar atunci, când am făcut" darea de seamă" către Cercul de Studii al partidului, mi-a cerut, să-l trec si pe el ca să nu se zică, că n'a lucrat nimic comisia.-

In sedinţele Comitetului la care participam si eu ca prim Vice- presedinte, cred că s'a fi discutat si chestiunea procurării informaţiunilor referitoare la armată.

La inceputul lui Martie 1947 am ţinut o conferintă in sedintă plenară a C.P.M., despre armata de mâine. Apoi am rezumat această conferintă intr'o sedinţă, inainte de Paşti la care a asistat si Dk. Mihalache.-

Am preconizat reducerea serviciului militar activ sub un an pentru a se putea instrui intregul contigent anual de recruţi.-

Am prevăzut sporirea cadrelor de instructori si eliminarea tututror ofiterilor asimilaţi.- Pentru paza fruntaşilor ţării avem nevoie de mai multi oameni de cât 12

./.

divizii, fixate prin armistițiu.-

curând după arestarea generalului Antonescu, dacă nu chiar în aceiași zi am xxxxxx luat contact cu D-na Antonescu, care alerga pe la toate autoritățile să-și scape bărbatul. Am întâlnit-o pe stradă prin preajma Pieței Victoriei, am întrebat-o dacă are nevoie de bani, sau de vre'un serviciu și m'am oferit să-i telefonez și s via s'o văd zilnic.- Am vizitat-o acasă de mai multe ori și i-am ridicat moralul, și îi dădeam informațiunile culese din oraș. In ziua când Gen. Antonescu a ieșit dela Bistrița ducându-mă ca de obicei acasă la el și găsind lume multă, am aflat că a fost însărcinat cu formarea guvernului și am plecat fără să-l văd.- La acea dată, eu eram mobilizat la Ministerul Inzestrării, ca Inspector Industrial.- La formarea cabinetului Antonescu mi s'a incredințat funcțiunea de secretar general al Ministerului de către generalul Dobre, numit Subsecretar de Stat al Inzestrării

Aceasta imi este declarația și o dau ne silit de nimeni și o susțin.-

/ss/ 1 Septembrie 1947.-

/ss/ Col. St. Stoika.-

copie vol. 4. f 385–386,

II

00486

D E C L A R A T I E

Subsemnatul, Colonel, STEFAN STOIKA, declar următoarele:

Când mi s'a propus funcţia de Secretar General, am cerut avizul D-lui MANIU şi acest aviz a fost favorabil.

Starea de spirit în armată era necesar să fie cunoscută de C.P.M.,-

Aceasta stare de spirit urma să fie cunoscută din informaţiile culese de membrii C.P.M.,- Dispoziţiuni de culegere de informaţii au fost date de conducerea C.P.M.-

"Planul de organizare al armatei" ştiu că a fost alcătuit de Gen. STOIKA GRIGORE, în colaborare cu Colonelul TICUTA MIHAILESCU, pe care îl cred şi autorul real al acestui plan - fiindcă Gen. STOIKA GRIGORE, mi-a afirmat acest lucru fiind entuziasmat de ~~faptul~~ felul cum l-a alcătuit şi redactat TICUTA MIHAILESCU.- Generalul STOIKA GRIGORE, mi-a afirmat că, "Planul de Organizare al Armatei" l-a depus prin Secretariat /Colonel Stoenescu/ la preşedinţia C.P.M., /Dl. Gen. NEGREI/. Generalul STOIKA GRIGORE mi-a schiţat ceva din acest plan, citind un bruion scris de el cu creionul pe nişte bucăţele de hârtie, pe care l-a dat lui TICUTA, spre a-i servi la întocmirea planului.-

Intr'o convorbire avută cu SERDICI, la el acasă, ~~i~~ i-am vorbit despre reorganizarea armatei, aşa cum o vedeam eu la aceea dată /rechemarea ofiţerilor deblocaţi, majorarea efectivelor de războiu prin micşorarea stagiului militar şi instruirea întregului contigent anual de recruţi/

După şedinţele C.P.M., în preajma alegerilor, Secretariatul Clubului distribuia membrilor C.P.M., manifeste politice în vederea alegerilor, spre difuzare.

Aceasta ~~întimeste~~ declaraţia pe care o susţin în totul şi o dau de bună voie.

1 Sept. 1947.

ss/. Colonel St. Stoika

copie vol. 4 - f 387-388

00487

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Colonel Stefan Steika, declar următoarele:

Pe dl. ing. Serdici l-am vizitat in nenumărate ori, ca prieten şi pentru că, având intrevedei apreap zilnice cu Dl. Maniu, mă putea pune la curent cu situaţia politică internă, pe care n'avem de unde s'o cunoaştem, in ceace privea partidul nostru .-

Cu ocazia unei vizite acasă la Dl. ing. Serdici i-am predat " Planul de Organizarea Armatei" intocmit de comisia de Organizare a C.P.M., pentru a-l preda D-lui Maniu, spre a lua si Dsa cunoştinţă de activitatea C.P.M.

Acest " Plan" in mai multe exemplare fusese inaintat de Comisiaia de organizare Cercului Profesional Militar.-

Referitor la continutul " planului, imi amintesc, că curpindea anumite recomandaţii relative la sporirea efectivului armatei, la desvoltarea cadrelor aviatice prin infinţarea de scoli civile de piloţi principii de echipare şi de inzestrare a armatei, constituirea de unităţi in străinătate din prizonieri aflaţi acolo etc.-

Prezenta declaraţie o dau nesilit si o sustin in totoul.-

/ss/ Col. Steika Stefan

2 Septembrie 1947.-

copie vol. 4. f 389-390,

00488

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Colonel STOIKA STEFAN, declar următoarele:

Stiu bine, că, în afară de "Planul de organizare al armatei am mai predat D-lui Ing. SERDICI, pentru Dl. MANIU, Statutele C.P.M., întocmit de C.P.M., / Gen. ZORZOR/ fiindcă fusese înaintat pe cale erarhică şi încă nu primisem aprobarea, de care aveam absolută nevoie, să-l punem în aplicare; deasemenea am mai predat, după câte îmi amintesc şi textul complect al conferinţei mele "Armata de mâine" ţinută la C.P.M., în prezenţa D-lui MIHALACHE, întrucât mi-o pretindea insistent Dl. General NEGREI, care, la rândul său spunea că este cerută de Dl. MANIU.

După ce am ţinut conferinţa, luând cuvântul Dl. MIHALACHE, între altele, a spus, că trebue să luăm ca model armata elveţiană şi fiecare să aibă cu el echipamentul şi armamentul necesar, dând impresia că este necesar să avem elemente camuflate.

Cam pe la 15 Apr. 1947, MITUS IONESCU, prin colonelul STOENESCU Secretarul C.P.M., ne-a transmis ordinul D-lui PENESCU, dea nu ne mai întruni sub nici o formă în localul clubului, pentru că suntem suspectaţi.- Acelaşi ordin mi-a fost comunicat şi mie personal de Dl. MANIU .- Din aceasta cauză nu ne-am mai putut întruni în "Comitet C.P.M." spre a putea discuta, planul de organizare al armatei.

Stiu că dl. MANIU era în legătură cu personalităţile anglo-americane dela noi din ţară, care îl vizitau la locuinţa sa, sau, se ducea Dl. MANIU la ele, dar, mai adesea, lua legături cu e prin Dl. SERDICI.- care făcea şi rezumatul presei româneşti pentru anglo-americani.

ss/Col. St. Stoika

3 Septembrie 1947.

copie vezi vol. 4 f. 391 — 393

II/

00489

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Colonel STEFAN STOIKA, declar următoarel

Am fost numit provizoriu la conducerea C.P.M. cam prin Noembrie 1945 - după moartea generalului Rujinski-cu misiunea de a pregăti alegerea conducătorilor definitivi şi legali după statutul partidului ,ai C.P.M.- Am deţinut aceată funcţiune până după alegerile din 19 Noembrie 1946, iar pela finele lui Noembrie si inceputul lui Decembrie 1946 s'a făcut alegerea C.P.M., când Dl. General Negrei a devenit presedintele al. C.P.M., iar eu, prim-vice presedinte.-

După ce ne-am constituit / Ianuarie 1947/ prima noastră activitate a fost să ne alcătuim niste statute de funcţionare a C.P.M.-" Planul de organizare al Armatei a fost alcătuit de Comisia de Organizare puţin inainte de Paste 1947.-

Ultima mea intrevedere cu Dl. Maniu am avut-o in preajma lui 15 Aprilie 1947, când ne-am spus să nu mai activăm sub nici o formă şi inainte de această dată, in cursul lunei Aprilie, am predat Dlui Serdici" planul de organizare"

Cred că , la intocmirea planului de Orhanizare" generalul STOIKA GRIGORE s'a inspirat in parte şi din conferinţa mea " Armata de mâine".-

La inceputul " Planului de organizare" prin cuvântul " Germaniei se inteleg trupele de ocupaţie, pentru că cei care au alcătuit " Planul au voit să evite cuvântul de Ruşi spre a nu da loc la bănuieli.-

In ce priveste paragraful " Camuflarea instruirei cu oameni dela vatră sub ochii germanilor este foarte grea" s'a înţeles, că Rusii se vor opune să chemăm contigentele vechi pentru a le reimprospăta instrucţia.-

" Xamuflarea instrucţiei unităţilor de blindate, aviaţie si specialităţi " se poate face in cadrul unităţilor de grăniceri, jandarmi şi politie, scoli civile de pilotaj, de sofeuri etc.-

./.

In ce priveste materialele necesare armatei / armament, echipament, vechicule, material sanitar, de transmisiuni etc/ s'a prevăzut amenajarea fabricelor din ţară, precum şi asigurarea de stocuri în străinătate / în ţările amice/.-

In ce priveste pregătirea cadrelor ofiţereşti, s'a prevăzut instruirea mai mult din punct de vedere tehnic pentru ofiterii inferiori / adică cunoaşterea şi manevrarea materialului armei respective/ iar pentru ofiterii superiori instruirea lor în cursuri de informaţii pe lângă şcoala de războI în numărul cât mai mare permis de trupele de ocupaţie.-

Referitor la materii prime s'a prevăzut stocarea celor ce nu se găsesc în ţară şi care trebuiesc aduse din străinătate cum sunt : Nikelul, cromul, manganul etc.-

Deasemenea s'a prevăzut să se facă cuvenţii cu anumite ţări, care să consimtă să declare că anumite materiale, aflate la noi, sunt ale lor şi date numai în păstrare, acestea pentru a fi sustrase relaţiunilor impuse de trupele de ocupatie.-

Cu privire la Cap. VI " chestiuni politico-militare" s'a prevăzut înfiinţarea de unităţi româneşti în străinătate / Franta, Germania/ compuse din prizonierii şi românii aflaţi ~~xxxxxxxxxxxx~~ pe teritoriul lor pentru a mări numărul unităţilor permise de tratate.-

S'a prevăzut înfiinţarea de unităţi române şi în Ceho- Slovacia, pentrucă la epoca când s'a alcătuit planul se credea în această posibilitate.-

După cum se vede, la baza acestui plan stă ideea eludărei tratatului de pace prin diferite camuflări / camuflarea numărului unităţilor, instruirei oamenilor, cantităţilor de material etc.-

Aceasta îmi este declaratia, pe care o dau de bună voe şi o sustin în totul.-

/ss/ Col. St. STOIKA

4 Septembrie 1947.-

copie vezi vol. 4. f 394 — 396.

II

00491

D E C L A R A T I E

Subsemnatul, colonel STOIKA STEFAN, declar următoarele :

Dl. MIHALACHE a venit la C.P.M. de două ori : primadată, cam plea sfârsitul anului 1946, când C.P.M. abia se infinţase, şi a doua oară inaintea Pastelui 1947.-

Prima oară a venit insoţit de Dnii Ing. Bunescu şi Ing. Popescu Botoşani pentru a lua contactul cu voi, ca să vadă şi ce inportanţă are acest C.P.M.. Dl. Popesc Botoşani a şi luat lista comitetului de initiativă şi mai târziu, tot Dsa ne-a trimes o adresă de confirmare a Comitetului şi a cerut tabel de toţi membrii C.P.M.

In acest comitet, eram presedinte provizoriu, iar vice preşedinte erau : gen. Zorzor, gen. Barbu şi Gen. Sroika Gr.-

Când a venit a doua oară la C.P.M. Dl. Mihalache a venit să ne expună doctrina politică a partidului.-

Sedinţa a fost deschisă printr'un cuvânt introductiv, de Dl. gen. Negrei- După aceea, eu am repetat conferinţa" Armata de mâine" pe care o ţinusem cu o lună inainte, căutând să nu las la o parte nici un punct principal al conferinţei.-

In ambele ocaziuni, Dl. Mihalache ne-a dat instrucţiuni referitoare la organizare si activitatea noastră.-

După conferinţa subsemnatului a luat cuvântul Dl. Mihalache care a expus ţelurile politice ale partidului, şi a insistat asupra acestor ce reveneau organizaţiei militare, incheind, că rostul principal al fiecăruia din noi in parte nu este la C.P.M., ci pe teren la circunscripţii şi subliniind" aci, numai vârfurile", " restul in teren".- Deasemenea, referindu-se la organiza

./.

ţia armatei elvetiene, a recomandat prin analogiu,ca fiecare să aibă echipamentul şi armamentul la el acasă.-

Ca urmare a acestei vizite a Dlui Mihalache,a inceput să vină la sedinţele plenare ale C.P.M. Dl. Prof. G.K. Constantinescu,vice-presedintele Organizaţiei Capitalei pentru a ne supraveghea activitatea.-

Ca urmare conferintei Dlui Mihalache şi pe baza sugestiilor date de Dsa,organizaţia militară-prin Comisia de Organizare- a alcătuit " Planul de Organizare al Armatei ",aflat la dosar si vizat de subsemnatul şi de Dl. ing. SERDICI- Planul a fost intocmit şi inaintat conducerii partidului curând după conferinţa Dlui Mihalache.-

Planul este astfel alcătuit in cât să poată fi pus in aplicare imediat,chiar in timpul ocupaţiei rusesti

Afirm cu tărie că toate instrucţiunile referitoare la activitatea organizaţiei militare,atât in comisii, cât şi in teren,le primeau dela Dl.Mihalache,fie direct fie prin intermediul altora/gen. Negrei,maior Fetecău, col.Stoenescu,Mitus Ionescu,G.K Constantinescu,Bunescu Popescu-Botosani etc./

Dl. Colonel Chiuţea Atanasie mi-a confirmat că deţine dela arestaţii din Văcăreşti,că Dl. Mihalache i-a cerut si generalului Gheorghieş un plan al organizaţiilor militare pe ţară şi că Gheorghieş i-a inaintat acest plan insoţit de o hartă a Europei cu săgeţi colorate dinspre Anglia,Italia,... şi că unii dintre ei,chiar ar fi văzut această hartă.-

In această ordine de idei,Dl. Gen. Negrei,intr'o sedinţă plenară,ne-a comunicat că gen. Gheorghies a inaintat Dlui Mihalache un plan al organizaţiilor militare pe ţară ,urmând să i se încredinţeze lui această activitate.

Această comunicare ne-a făcut-o,după conferinţa Dlui Mihalache,in ultima sedinţă plenară cea mai avut loc la club / Aprilie 1947.-

Prezenta declaratie o dau nesilit de nimeni si o sustin in totul.-

/ss/ Col. STOIKA STEFAN.-

6cSeptembrie 1947.-

copie vezi vol. 4. f 397 – 398.

11

00493

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Colonel STEFAN STOIKA, declar următoarele :

C'am pe la 15 Aprilie 1947, stând de vorbă cu Dl. Maniu acasă la Dl. Leucuţia - unde locuia - şi expunându-i concluziunile ce trăgeam eu din diferite păreri ale mai multor membri ai partidului, a fost de acord cu mine că, în conjectura politică externă de astăzi noi nu suntem indicaţi şi nici nu putem veni la guvern.-

Atmosfera politică a partidului era, că noi suntem şi vom fi susţinuţi de anglo americani.-

Conştient, că în conjectura politică externă de astăzi nu putem veni la putere, Dl. Mihalache a dispus, să nu mai lâncezim în lucrări de birou şi de conferinţe ci, să trecem imediat la o activitate efectivă în teren la circumscipţii.- Ca urmare, majoritatea ofiţerilor C.P.M. s'au înscris pentru a activa la circumscripţii şi s'a alcătuit " Planul de Organizare al Armatei ".- Aceste realizări pot fi calificate drept o intensificare de activitate şi drept măsuri ce-şi impunea partidul în scopurile ce urmărea.-

Contând pe sprijinul anglo-american şi pe intensificarea activităţei membrilor partidului în interior, se putea spera, totuşi, să venim la putere.-

Prezenta declaraţie o dau nesilit de nimeni şi o susţin în totul.-

ss/. Colonel St. Stoika

7 Septembrie 1947

copie vezi vol. 4. f 399 — 401.

002494

D E C L A R A T I E

Subsemnatul col. STOIKA STEFAN declar următoarele;

După conferinta Dlui MIHALACHE mi-am dat seama că partidul a trecut dela metodele de luptă deschise, la metodele subversive si ilegale, ceace m'a determinat să nu urmez îndemnul dlui MIHALACHE de a esi pe teren pentru a-mi da aportul meu printr'o acţiune conspirativă pe care nu amaprobat-o şi nu am voit să mi-o inşusesc.-

Prin aceste indemuri cei din organizatia militară li s'a pretins să ducă luptă de câştigare de aderenţi în instituţile şi unitătţiile militare in vederea pregătirei acţiunei de forţă de care mi-a vorbit.

In vederea acestui scop Dl. MIHALACHE încă din luna Ianuarie 1947, organisase la domiciliul său dela Dl. NESTOR BADEA intrevederi separate cu ofiţerii proeminenţi din C.P.M. cu ofiţerii din partid din afară C.P.M., si in special cu ofiţerii din afara partidului. Precizes că acest lucru l-am aflat dela Dl. MIHALACHE si dela unii din ofiterii /când am fost eu, cât şi ofiterii in vizită la Dl. MIHALACHE/.

In acelaş timp şi in scopul sus menţionat Dl. MIHALACHE a cerut dela anumiţii ofiţeri planuri de organizare pe arme. Citez cazul general GHEORGHIES şi cazul general BARBU. In ceace priveste de organizare al armatei, elaborat de generalul STOIKA GRIGORE după sugestile din conferinţă ale Dlui MIHALACHE a fost predat de mine dlui SERDICI spre al preda dlui MANIU.-

Planul mi-a fost dat de general STOIKA să-l predau conducerii partidului. I-am explicat conţinutul dlui SERDICI şi m'am gândit să-l transmit dlui MANIU prin dl. SERDICI stiind că Dsa îl viziteazâ zilnic pe dl. MANIU si că este tranzlator şi face legătura cu misiunile anglo-americane.

Preceziez că planul avea un caracter secret prin conţinutul să conspirativ şi daceia m'am gândit să-l transmit printr'o persoană sigură.

./.

Cu privire la organizatiile militare judetene,ele incepuseră să functionez organizat incă din 1946,care ţineam legătură din punct de vedere tehnic,cu organizatia centrală militară; iar din punct de vedere politic depindea de seful organizatiei judeţene.

Dl MIHALACHE constatând că nu se duce omactivitate destul de vie si unitară din partea organizatiei capitalei sau organizaţiilor judeţene în vedere scopului mai sus arătat a luat măsuri incă dela începutul anului 1946 pentru a controla activitatea lor în teren şi a le dinamiza in vederea vitoarelor actiuni.

S'a intensificat actiunea de câstigare de aderenţi în rândurile armatei,pentru campanie de defăimare a regimului incepută incă din anul 1946,speculându-se anumite nemultumiri si făcându-se diferite promisiuni.

Scopul actiunei de forţă intrevăzută si pusă la cale de Dl. MIHALACHE era răsturnarea regimului şi obtinerea puterii.

Dl. MANIU care deţinea deplini puteri nu putea să nu fie de acord cu scopul acestor acţiuni de forţă.

Prezenta declaratie o dau de bună voe şi o sustin in totoul.

/ss/ col. STOIKA STEFAN

12 Septembrie 1947.-

copie vezi vol. 4 f 402 – 404.

00496

DECLARATIE

Subsemnatul, Colonel Stefan Stoika, declar următoarele:-

Cam la sfârşitul anului 1945, am fost însărcinat de Secretariatul general al partidului - prin dl.Dr.Solomon - să înfiinţez cercul profesional militar, însărcinare pe care o avusese înaintea mea gen.Rujinschi Gh., care murise aproape fără activitate.

Inceputul l'am făcut cu 3-4 ofiţeri, pe care-i întâlnisem la Cercul de studii al partidului, între cari ştiu că erau şi generalii Zorzor şi Stoika Grigore.

Am luat denumirea de C.P.M. ~~xx xxxx~~.odată cu facerea statutului (cam în Decemvrie 1946).

Până la alegerile generale, numărul stabil al membrilor noştri militari nu trecuse de 17, după aceea a început să crească, aşa că, la alegerea comitetului (cam la finele lunei Noembrie şi începutul lui Decemvrie 1946) au participat 87 (opt zeci şi şapte) de membrii, ~~xx~~ toţi înscrişi în partid.

Numărul acesta părea insuficient conducerei P.N.T. în urmărirea scopurilor subversive pe care le avea în vedere; de aceea se făceau recomandaţiuni şi presiuni asupra noastră a tuturor să ne sporim simţitor numărul. Pentru exemplificare, citez cazul dlui Penescu - secretarul general P.N.T. - care, în calitatea sa oficială, în mai multe rânduri mi-a reproşat că nu suntem câteva mii "dacă nu 7 mii, cel puţin 2,3 mii". Aceste reproşuri mi le-a făcut, prima oară la club imediat după alegeri şi mi le-a repetat în Ianuarie 1947, tot la club în plenul comisiei de organizare, fiind de faţă gen.Stoika Grigore, Gen.Int.Vasilescu Gheorghe, colonel Stătescu şi alţii.

Aceste recomandări repetate cu stăruinţă, mai ales după ce alegerile se consumaseră, erau făcute în

./.

M.C.

ideia transformării cercului prof. într'o organizaţie de forţă pentru scopuri ulterioare.

Tot în ideia sporirei numărului şi a schimbărei de activitate şi de îndrumare camuflată către scopuri subversive, precizez că în Ianuarie 1947, ducându-mă la dl.Mihalache - care locuia la dl.Nestor Badea - am fost primit de dl.Mihalache, singur, în biroul dlui Nestor Badea şi, între altele mi-a spus cu caracter cu totul confidenţial, că trebue neapărat şi urgent, să părăsim activitatea statică şi să trecem la o activitate vie în teren, atât în rândurile populaţiei civile cât şi mai ales în instituţii şi unităţile militare, în care membrii C.P.M. aveau relaţiuni. Mi-a vorbit de propagandă, de câştigare de aderenţi şi constituire de nuclee în unităţi conduse de câte un şef şi care să activeze după directivele date prin circumscripţiile politice de pe teritoriul cărora se vor afla.

Prezenta declaraţie o dau de bună voie şi o susţin în totul.

ss. Colonel St.Stoika.

16 Septemvrie 1947.

copie vezi vol. 4. f 405-412,

00498

PROCES-VERBAL

de confruntare.

Astăzi, anul una mie nouă sute patruzeci şi şapte luna Septemvrie, ziua optsprezece.

Noi, C.Mihalcea, inspector general de poliţie, asistat de d-nii :

S.Davidescu, prim chestor P.P.C., şi

V.Alexandru, procedând la confruntarea dintre reţinuţii : Colonel Stefan Stoika şi Ion Mihalache, cu privire la activitatea susnumiţilor din organizaţiile militare ale fostului partid naţional-ţărănesc, constatând următoarele :

COLONEL STOICA STEFAN :

Sunt membru în P.N.T. din anul 1937 înscriindu-mă în partid direct la dl.Iuliu Maniu. Pe dl.Ion Mihalache îl cunosc dela acea dată, însă colaborare directă cu el nu am avut până în anul 1946, când eu aveam conducerea organizaţiei militare provizorie în partid, din Ianuarie 1946. Mi s'a trimes confirmarea noastră în scris prin Al. Popescu-Boteşani. In timpul campaniei electorale am primit manifeste dela Secretariatul partidului care se înmânau ofiţerilor după şedinţele care le aveau la club. Tot atunci mi s'au cerut să deleg cât mai mulţi ofiţeri la secţiile de votare ceeace am şi făcut.

Sedinţele plenare se ţineau odată pe săptămână la început Lunea, mai târziu Vinerea. In afară de aceste şedinţe se ţineau şedinţe pe comisiuni şi şedinţe de comitet.

ss. Col.St.Stoika.

ION MIHALACHE :

Confirm tot ce a spus în legătură cu persoana mea, cu precizarea că acea confirmare privea comitetul în func-

./.

M.C.

ţiune care avea menirea să pregătească şi să pună în funcţiune secţia militară a Capitalei. Prin secretariat am dat dispoziţiuni ca să se delege la secţiile de votare şi ofiţeri.

ss.I.Mihalache.

COLONEL STOIKA STEFAN :

In timpul campaniei electorale s'au distribuit prin ofiţeri manifeste şi la unităţi.

La sfârşitul anului 1946 am păşit la alegerea de comitete definitive cerând secretariatului general al partidului un delegat care să asiste la aceste alegeri.

A fost delegat dl.Coposu şi au fost afişate pe afişierul dela sediu. Inainte de alegere am procedat la trierea celor prezenţi, rezultând un număr de 87 înscrişi în partid care puteau participa la alegeri.

Precizez că la şedinţe asistau şi ofiţeri neînscrişi în partid care veneau acolo pentru a se informa dacă se înscrie sau nu în partid.

S'a ales un comitet de unsprezece inşi. Acest comitet şi-a ales preşedinte pe dl.general Negrei, subsemnatul fiind prim-vice-preşedinte şi încă trei vice preşedinţi: G-ral Zerzer, G-ral Stoika Grigore şi G-ral Barbu. Acest comitet a fost ales pe tot partidul. Dl.G-ral Negrei ne-a împărţit astfel : subsemnatul pe Capitală, g-ral Zerzer pe vechiul regat şi g-ral Barbu pe Ardeal şi Banat. Generalul Stoika Grigore a rămas să facă legătura între noi şi Cercul de Studii ca referent : Comisiunile înfiinţate la începutul anului 1946 şi anume: comisia juridică, comisia de organizare şi comisia de documentare au rămas în fiinţă. Comisia juridică a funcţionat dela început până la dizolvare în mod continuu, sub preşedinţia generalului Zorzer, secretar fiind : col.Pancu. Comisia de organizare a luat fiinţă ceva mai târziu şi a funcţionat până la dizolvare sub conducerea G-ral Stoika Grigore şi secretar maior Dristorian.

ss.Col.St.Stoika.

./.

ION MIHALACHE :

Am luat cunoştinţă de alegerea acestui comitet, care s'a socotit şi pe ţară şi pe Capitală. Atunci am chemat pe preşedinte şi pe dl.Col.Steika, cerându-le să aleagă : ori rămân comitet ales pentru Capitală şi atunci voi cere dlui Maniu să numească alt comitet pentru ţară. Sau, dacă preferă să rămâie pentru ţară, voi alege alt comitet pe Capitală. Comisiile care funcţionau nu priveau Capitala. Dl.General Negrei nu mi-a dat răspuns precis, rămânând să reflecteze. În realitate a funcţionat acelaş comitet pe Capitală şi pe ţară până la desfiinţare, fiind mereu deschisă problema separării lor.

ss. I.Mihalache.

COLONEL STOIKA STEFAN :

Pe la sfârşitul lui Ianuarie 1947, am fost la dl.Mihalache acasă, care locuia pe atunci la dl.Nestor Badea, determinat de faptul că existau nemulţumiri că nu a fost candidat nici un membru al organizaţiei militare şi ca să-l conving să rămână organizaţia pe ţară. Cu această ocazie dl.Mihalache mi-a spus să lăsăm chestiunea statică de cercuri profesionale deoparte, că aci n'au răsplata decât vârfurile, restul ofiţerilor să meargă pe teren la circumscripţii pentru câştigare de aderenţi pe teritoriul circumscripţiei şi în instituţiile militare, în care membri C.P.M. aveau relaţiuni. Era vorba să se creeze nuclee în instituţii şi unităţile militare. Am comunicat biroului nostru că nu ne admite fuziunea şi am redat discuţia avută cu dl.Mihalache.

ss. Col.St.Steika.

ION MIHALACHE :

Imi amintesc discuţia. Nu-mi amintesc exact cuvintele. Este verosimil tot ce spune dl.Steika, pentrucă acesta era răspunsul pe care-l dam oricui se interesa cum poate pătrunde în ierarhia partidului, prin organizaţiile partidului ; conform noului regulament al Capitalei, un număr din comitetul organizaţiilor profesionale puteau face parte de drept din comitetul Capitalei. Acest comitet pe organizaţiile profesionale n'a fost pus în funcţiune. Nu mi-a stat mie în minte nici un moment

de nuclee în unităţi militare.

ss.I.Mihalache.

COLONEL STOICA STEFAN :

Intrebat fiind de dl.Mihalache prin noi, să precizeze dacă era vorba de nuclee militare în unităţi militare, care să activeze prin directivele date prin circumscripţiile politice pe teritorul cărora se aflau instituţiile şi unităţile militare, răspunde : Aceasta era ideia pe care am reţinut-o din discuţia cu dl.Mihalache, pe care am comunicat-o la biroul C.P.M.

ss.Col.St.Stoika.

ION MIHALACHE :

Menţin cele ce am spus. Aveam interesul de a aperi numărul militarilor. Nu avea rost cuvântul nucleu într'o circumscripţie.

ss.I.Mihalache.

COLONEL STOIKA STEFAN :

La începutul lunei Martie 1947, am ţinut o conferinţă la Sediul Organizaţiei, având subiectul "Armata de mâine". In acea vreme, venind în mijlocul organizaţiei militare un număr apreciabil de ofiţeri şi reangajaţi noi, în special din cadrul disponibil, au cerut prin generalul Diculescu să li se expună doctrina partidului. Dl. Gral Negrei a indicat pe G-ral Zorzor'însă ofiţerii asistenţi au cerut să vină cineva din conducerea partidului şi atunci dl.General Negrei şi-a luat angajamentu să vorbească şi să determine pe dl.Mihalache să vină şi să le expună doctrina partidului. Ulterior în preziua Paştilor, la o şedinţă plenară care s'a ţinut la organizaţia militară a venit şi dl.Mihalache . Dl.Gral Negrei a ţinut un cuvânt introductiv, după care a vorbit subsemnatul repetând conferinţa ţinută în Martie în toate punctele principale, după care a vorbit dl.Mihalache. Dl.Mihalache a început prin a cenzura pe dl.gral Negrei, spunând că Dsa este maior în armată, dar în partid este general şi

./.

în această calitate a hotărît că noi suntem numai pe Capitală. După aceasta a definit doctrina şi poziţia partidului în raport cu celelalte partide şi a trecut apoi la misiunea organizaţiilor militare. A insistat asupra ţelurilor politice ale organizaţiilor militare. A cerut insistent celor prezenţi să treacă pe teren la circumscripţii, nici, numai vârfurile.

În expunerea mea am explicat între altele că faţă de limitările impuse prin convenţia de armistiţiu contingentul anual de recruţi cifrat la circa 160.000 oameni (1 % din populaţie) nu putea fi instruit, preconizam fie instruirea lor făcută mai numai într'un termen scurt sub an an, fie instruirea lor după sistemul elveţian, asemănător sistemului companiilor teritoriale, sistem aplicat la noi pe vremuri. Cu privire la sistemul elveţian, care-i total teritorial, precizasem că locuitorii posedă la locuinţa lor arme şi echipament militar, fiind instruiţi sărbătorile în locuri anume destinate. În cuvântarea sa dl.Mihalache a făcut recomandaţiunea ca toată lumea să-şi aibă echipamentul şi armamentul acasă, după sistemul elveţian.

Această recomandare s'a făcut asistenţei.

ss.Col.St.Steica.

<u>ION MIHALACHE</u> :

Am luat parte la şedinţa plenară a organizaţiei militare unde, după cuvântarea ţinută de generalul Negrei, în care expunea activitatea organizaţiei tinzând la menţinerea unui comitet unic şi după repetarea conferinţei de către col.Steika Stefan, cu privire la organizarea armatei, am luat cuvântul şi am spus următoarele idei :

1). Cu privire la cele spuse de G-ral Negrei i-am răspuns că nu este de admis menţinerea unui comitet unic.

2). Cu privire la Conferinţa dlui Col.Steika, am precizat comparaţia cu Elveţia, relativ la educaţia cetăţenească generală (intelectuală, fizică, civică) iar timpul instrucţiunii militare să fie limitat şi rezemat exclusiv instrucţiunii technice militare. Nu-mi amintesc, dar nu exclud că în atmosfera conferinţei şi comparaţiei cu Elveţia, să fi spus de raniţă şi armă, ca simplă meta-

feră, dar exclud că am recomandat ca fiecare să aibă remiţa şi arma la el acasă. După aceea am trecut la fondul conferinţei expunând ţelurile şi poziţia doctrinară a partidului; apoi ce sunt secţiile profesionale ale Capitalei, secţiile profesionale ale Capitalei, centrului, etc. La sfârşit am atras atenţia, că fiind campanie de reconstituire a comitetelor pe circumscripţii, fiecare să meargă pe teren la circumscripţia în care este membru .

ss. Ion Mihalache.

COLONEL STOIKA STEFAN :

In momentul în care am devenit din secţie militară, cerc profesional, atmosfera era că noi trebue să devenim trupe de şoc. Desearece am acceptat propunerea lui Zorzor de a me numi în loc de secţie militară, cerc profesional,. Aceasta a avut loc la sfârşitul lui 1946 şi începutul lui 1947 (Răspuns la întrebarea dlui Mihalache "când a avut loc această atmosferă generală"). Această impresie mă ducea spre convingerea atunci când dl. Penescu ne-a chemat pe câţiva, între cari şi col. Stoenescu secretarul secţiei şi ne-a reproşat de ce nu suntem 7000 sau cel puţin 2 - 3000. Această observaţie a Dlui Penescu a avut loc prima oară după alegeri la Club, şi a doua oară tot la club, în plenul comisiei de organizare. Imi amintesc că mai erau de faţă printre alţii G-ral Grigore Stoika, G-ral intendent Vasilescu Gheorghie şi colonel Stătescu. Mi-am dat seama că suntem împinşi către o acţiune nelegală şi subversivă, care nu corespundea cu concepţia mea. După ce am vorbit cu dl. Mihalache acasă la Dsa, n'am mai avut nici un dubiu asupra scopului urmărit de a deveni o organizaţie de forţă, ilegală şi subversivă, lucru ce l-am comunicat şi biroului, (erau de faţă toţi vice preşedinţii şi preşedintele, casierul col. Stătescu şi secretarul colonel Stoenescu.

In discuţiile ce au avut loc după vizitele ce s'au făcut şi de alţi ofiţeri din C.P.N. şi din afara part d

./.

tidului la dl.Mihalache acasă, cerându-se încă planuri de organizare a organizaţiilor militare pe partid şi planuri de organizare ale aviaţiei (Comandor Ciorciu) au fost toţi contrariaţi de activitatea spre care am fost îndrumaţi şi că se trece peste noi în ceeace priveşte organizaţia noastră militară (nouă ni se spune să fim pe Capitală, iar pe de altă parte dl.Mihalache primea planul de organizare pe ţară). Aceasta era impresia pe care o aveam toţi. Rezultatul acestor vizite, al atmosferei generale şi în special al conferinţei ţinută de dl.Mihalache au dus pe membrii comisiei de organizare - care nu mai lucraseră nimic de mult - să alcătuiască planul general de organizare al Armatei. Planul general de organizare al armatei au avut un caracter secret şi confidenţial, din care cauză n'a fost citit în plenul comitetului, ci numai într'un comitet restrâns. Cu atât mai puţin se poate pune chestiunea că ar fi putut fi citit într'o şedinţă plenară. Acest plan l-am predat dlui Vasile Serdici spre a fi predat dlui Maniu. Planul s'a făcut în ultimul moment în preajma Paştelui şi profitând că dl.Serdici era la club şi pleca la dl.Maniu, l-am predat acestuia să-l predea dlui Maniu.

Toată activitatea dlui Mihalache în legătură cu organizaţiile militare. Întrevederile separate cu ofiţeri superiori din partid şi din afara partidului la d-sa acasă ; îndemnul continuu de a se câştiga noi aderenţi militari; îndemnul de a se merge pe teren la circumscripţii în scopul de a se înfiinţa nuclee în instituţiile şi unităţile militare; cererea de planuri militare (planul de organizare a organizaţiilor militare, planul de organizare al aviaţiei, planul de organizare al poliţiei şi jandarmeriei etc.), îndemnurile precise din conferinţa ţinută de dl.Mihalache atunci când am vorbit despre "Armata de mâine", tindeau la organizarea unei acţiuni de forţă cu scopul de a răsturna regimul actual. Pentru acest motiv nu m'am dus să mă înscriu la circumscripţie.

ss.Col.St.Stoika.

<u>ION MIHALACHE</u> :

Sunt absolut străin de cele spuse de dl.colonel Stoika.

ss.I.Mihalache.

COLONEL STOICA STEFAN :

La întrebarea dlui Mihalache, de ce nu i-am comunicat impresiile de mai sus, la întrevederea avută acasă, nici cu prilejul conferinţei, nici după, răspund: Nu i-am comunicat pentrucă atunci când l-am vizitat era prematur, iar după conferinţă a plecat din Bucureşti.

ss. Col.St.Stoika.

ION MIHALACHE :

Constat că nu mi-a comunicat.

ss. I.Mihalache.

COLONEL STOIKA STEFAN :

Planul eu nu l-am predat dlui Mihalache ci dlui Maniu, prin Serdici.

ss. Col.St.Stoica.

ION MIHALACHE :

Relevez contradicţia între impreşia dlui colonel Stoika, că prin conferinţa mea le-am cerut să se transforme din organizaţie statică în organizaţie militară de şoc şi în acelaş timp mi se imputa că i-am trimis individual pe teren la circumscripţii.

ss. I.Mihalache.

COLONEL STOIKA STEFAN :

N'am avut nici odată impresia că noi singuri să ne transformăm în trupe de şoc, dar că misiunea noastră este să le alcătuim.

ss.Col.St.Stoika.

ss.I.Mihalache.

Drept care am încheiat prezentul proces verbal de confruntare, spre cele legale.

INSPECTOR GENERAL,
ss.C.Mihalcea.

ss. S.Davidescu.
ss. V.Alexandru.

copie vezi vol. 4. f 413, 414.

00506

DECLARATIE

Subsemnatul, colonel Stefan Stoika, declar următoarele :

Pentru recrutarea nouilor membri militari, se recomanda să se facă propagandă de la om la om şi să se atragă elementele cele mai capabile şi de încredere. Acest rol revenea la circumscripţii fiecărui membru militar din circumscripţie, fiecă făcea parte din C.P.m. fie că erea numai membru al partidului şi el consta din luarea directă de contact cu factorii, care îi puteau ajuta în propagandă, fie în circumscripţie, fie în unităţile şi instituţiile militare de pe teritoriul circumscripţiei.

La începutul lunei Martie a.c. am ţinut o conferinţă cu titlul "Armata de mâine", conferinţă, pe care am repetat-o, în faţa dlui Mihalache, pe la începutul lunei Aprilie. Scopul conferinţei era, de a stabili o unitate de vederi între noi în studierea lucrărilor de viitor; iar subiectul de fond, adică problema ce mi-am propus să o rezolv, a fost ca, în toate ipotezele ce puteam face atunci despre fondul tratatului de pace, să putem chema la instrucţie întregul contingent anual de recruţi şi să-l instruim.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau nesilit şi o susţin.

ss. Col.St.Stoika.

20 Septemvrie 1947.

M.C.

copie vezi vol. 4. f 415, 416,

00507

D E C L A R A T I E

Subsemnatul, colonel STEFAN STOIKA, domiciliat în București str. Cornul Caprei 69, declar următoarele:

Planul general de Organizare al Armatei l-am primit dela generalul STOIKA GRIGORE și l-am predat Dlui ing. SERDICI pentru dl. MANIU. Planul l-am primit scris la mașină și l-am predat dlui MANIU ca pe orice altă lucrare importantă a C.P.M.-

In ambele împrejurări am ţinut conferinţa mea " Armata de mâine" adică la începutul lunei Martie și în Aprilie 1947, am ţinut-o oral, fără nici un fel de bruiev, sau rezumat scris. Chiar după rima conferinţă dl. general NEGREI mi-a cerut insistent să o predau și scris și a persistat mereu asupra acestei cereri, până când i-am dat-o spunând că trebuiește să o înainteze conducerei partidului.

Prezenta declaraţie o dau nesilit și o susţiu în totul.-

/ss/ col. St. STOIKA

22 Septembrie 1947.-

cojie vezi vol. 4. f 417 – 419.

00508

D E C L A R A T I E

Subsemnatul, COLONEL STEFAN STOIKA, declar următoarele:

Am luat cunoştinţă de conţinutul "Planului General de Organizare al Armatei" cu ocazia citirei lui de către Generalul Stoika Grigore în Comitetul de Conducere al Organizaţiei Militare P.N.T.-

Imi amintesc că erau prezenţi Dl.Gen.Negrei, Gen. Stoika Gr., Colonel Stătescu şi subsemnatul.-

Generalul Gheorghieş a venit la C.P.M. de două ori:, odată, când şi-a pus candidatura în alegerea de comitet şi nu a avut decât un vot şi a doua oară când a venit cu Dl.Mihalache.- Erea unul dintre ofiţerii care evita C.P.M. şi se credea indicat să stea pe lângă conducerea Centrală a partidului, fixându-se lângă Dl.Mihalache.- Stiu că a prezentat la cerere Dlui Mihalache un plan al organizărei C.P.M. pe intreaga ţară, fapt relatat de mine şi în declaraţiile anterioare.-

La Dl.Maniu în casă am fost de multe ori luând contactul cu mediul de acolo pentru a mă informa asupra situaţiei politice.- Cu ocazia alegerilor din Noembrie 1946 am fost de serviciu la Biuroul Central Electoral în casa Dlui Maniu, care locuia la Dl.Ing. Serdici, timp de trei zile.-

Colonelul Stătescu făcea parte din Comitet în calitatea lui de casier C.P.M., erea membru permanent al Comisiei de organizare şi şeful C.P.M. din Sectorul II. Negru.-

In calitatea lui de casier a strâns cotizaţii, care se vărsau, între altele, la secţia Femenină – şi anume Dnei Teodoru – pentru procurare de alimente pentru membrii partidului din lagăre şi ajutorarea familiilor nevoiaşe.-

A luat parte la şedinţele Comisiei de Organizare care a elaborat "Planul de Organizare" şi la şedinţele Biuroului C.P.M., fiind de faţă când s'a citit "Planul de Organizare".- Pe timpul alegerilor din Noembrie 1946 a

E.F.

..//..

00509

fost, odată cu mine, de gardă la Biuroul Central de Alegeri al Partidului pe tot timpul celor trei zile.- In calitatea de şef C.P.M. pe lângă sectorul II. Negru s'a ocupat cu identificarea membrilor militari ai partidului înscrişi în Sector, îndrumându-i la C.P.M.- Activitatea aceasta i-a fost însă foarte scurtă, căci curând am încetat activitatea cu toţii.-

Prezenta declaraţie o dau de bună voe şi o susţin în totul.

ss. Colonel St.Stoika.

24 Sept.1947.

copie vezi vol. 4. f 420-441.

00510

DECLARATIE

Subsemnatul, Colonel STEFAN STOIKA, domiciliat în București, Str. Cornul Caprei 69, declar următoarele, pentru recapitularea unor chestiuni din declarațiile anterioare:

Sunt membru al P.N.T. din toamna anului 1937.-

La conducerea organizației militare P.N.T. am fost numit de Secretariatul General al Partidului în toamna anului 1945, calitate în care am funcționat până după alegerile generale din Noembrie 1946, când s'au făcut alegeri și în sânul C.P.M., fiind ales președinte Dl. Gen. Negrei, iar eu, ca Prim-Vice Președinte (vezi declarația din 8 Aug. 1947).

Subsemnatul eream creatorul și conducătorul de fapt al Organizației militare P.N.T. (declarația din 12 August 1947).

La începutul anului 1947 - într'o ședință plenară Dl. Gen. Negrei a dispus, ca eu să mă ocup de organizația Capitalei, Gen. Zorzor de cele din Vechiul Regat, Gen. Barbu de cele din Ardeal și Banat; iar Gen. Stoika Grigore să facă legătura cu Cercul de Studii al Partidului, în calitate de referent.- (Vezi declarația din 29 Aug. 1947).

La sfârșitul anului 1946 am pășit la alegerea de Comitet definitiv, cerând Secretariatului General al Partidului un delegat, care să asiste la aceste alegeri.- A fost delegat Dl. Coposu.- S'a ales un Comitet de 11 inși; Comitetul și-a ales Președinte pe Dl. Gen. Negrei, subsemnatul fiind ales Prim-Vice-Președinte; Generalii: Zorzor, Barbu și Stoika Grigore au fost de asemenea aleși, Vice-președinți.- In cadrul organizației militare au funcționat două comisiuni: juridică și de organiare, conduse respectiv de Gne. Zorzor și Gen. Stoika Gr. O a treia comisiune, de documentare, a rămas până la sfârșit numai în proect.- (vezi Pr. verb. de confruntare cu I. Mihalache din 18 Sept. 1947).

La sfârșitul anului 1946 am schimbat denumirea

E.F. ..//..

de Secţie Militară în aceea de Cerc Profesional Militar la propunerea Gen.Zorzor, de oarece atmosfera erea că noi trebue să devenim trupe de şoc şi doream să evităm această atmosferă.-(Vezi Pr.Verb.de confruntare cu I. Mihalache din ziua de 18 Septembrie 1947).-

Primul obiectiv ce mi-am propus,după ce am luat conducerea organizaţiei militare, a fost de a polariza în acea organizaţie pe toţi militarii înscrişi în partid.- (Declaraţia din 9 August 1947).-

In concepţia mea şi în cea mărturisită a colaboratorilor mei, a fost, să creem o entitate statică de creeaţie şi să stabilim cât mai bine un program detailat de guvernare.- (Vezi declaraţia din 12 Aug.1947). Insă, după conferinţa Dlui Mihalache (din Aprilie 1947), mi-am dat seama,că partidul a trecut de la metodele deschise la metodele de luptă subversive şi ilegale şi că suntem împinşi către o acţiune conspirativă, al cărei scop erea răsturnarea regimului şi obţinerea puterei. (vezi declaraţia din 12 Sept.1947).

Din legăturile mele cu diferite personalităţi ale partidului,eu mă credeam oarecum informat asupra vederilor de ordin general politic ale partidului şi deci, de posibilitatea încadrărei lucrărilor C.P.M. în aceste vederi. (Vezi declaraţia din 9 August 1947).-

In Ianuarie 1947, s'au luat măsuri pentru organizarea C.P.M. judeţene, dându-se instrucţiuni în ziarul "Dreptatea".- (Vezi declaraţia 11 Aug.1947).

O bună parte dintre ofiţerii generali şi superiori,nu frecventau organizaţia militară,însă păstrau contactul de specialitate cu Dl.Mihalache, fără ca D-sa să-i canalizeze spre organizaţia militară. (vezi decl. din 12 Aug.1947).

Generalul Zorzor a dat, în numele organizaţiei militare,două comunicate în "Dreptatea" (referitoare la organizarea C.P.M. judeţene).- Când am voit să mai dăm un al treilea comunicat, ni s-a spus de la redacţie,că este ordinul Dlui Mihalache,să nu se mai publice în ziar comunicatele organizaţiei militare.- (vezi declaraţia 12 August 1947).-

..//..

Pe lângă fiecare Sector al Capitalei, a fost destinat câte un ofiţer ca şef al Organizaţiei militare de Sector. (vezi decl.1 Sept.1947).-

Organizaţiile militare judeţene începuseră să funcţioneze organizat încă din 1946; ele ţineau legătura din punct de vedere technic cu organizaţia militară centrală, iar din punct de vedere politic, depindeau de şeful organizaţiei judeţene. (decl.12 Sept.1947).

Dl.Mihalache, constatând că nu se duce o activitate destul de vie şi unitară din partea organizaţiei Capitalei, sau organizaţiilor judeţene în vederea scopului mai sus arătat, a luat măsuri încă de la începutul anului 1947 pentru a controla activitatea lor în teren şi a le dinamiza în vederea viitoarelor acţiuni.-(Decl.12 Sept. 1947).-

S'a intensificat acţiunea de câştigarea de aderenţi, în rândurile armatei, printr'o campanie de defăimare a regimului începută încă din anul 1946, speculându-se anumite nemulţumiri şi făcându-se diferite promisiuni. (Decl.12 Sept.1947).

Până la alegerile generale, numărul stabil al membrilor noştrii militari nu trecuse de 17, după aceea, a început să crească, aşa că, la alegerea Comitetului (cam la finele lunei Noembrie şi începutul lui Dec.1946) au participat 87 membrii, toţi înscrişi în partid.- (Decl.16 Sept.1947).

Numărul acesta părea insuficient conducerei P.N.T. în urmărirea scopurilor subversive pe care le avea în vedere; de aceea, se făceau recomandaţiuni şi presiuni asupra noastră a tutulor, să ne sporim simţitor numărul. Pentru exemplificare citez cazul Dlui Penescu, Secretarul General P.N.T., care, în calitatea sa oficială, în mai multe rânduri, mi-a reproşat, că nu suntem câteva mii "dacă nu 7000, cel puţin 2-3000".- Aceste reproşuri mi le-a făcut prima oară la club imediat după alegeri şi mi le-a repetat în Ianuarie 1947, tot la club, în planul comisiei de organizare, fiind de faţă Gen.Stoika Grigore, General Intendant Vasilescu Gh, Colonel Stătescu şi alţii. Aceste recomandări repetate cu stăruinţă, mai ales după ce

..//..

alegerile se consumaseră, ereau făcute în ideea transformărei C.P.M. într'o organizaţie de forţă pentru scopuri ulterioare.-

Tot în ideea sporirei numărului şi a schimbarei de activitate şi de îndrumare camuflată către scopuri subversive, precizez, că, în Ianuarie 1947, ducându-mă la Dl. Mihalache, care locuia la Dl.Nestor Badea, am fost primit de Dl.Mihalache, singur, în biuroul D-lui Nestor Badea şi, intre altele, mi-a spus, cu caracter cu totul confidenţial că trebue ne apărat şi urgent, să părăsim activitatea statică şi să trecem la o activitate vie în teren, atât în rândurile populaţiei civile, cât şi mai ales în instituţiile şi unităţile militare, în care membrii C.P.M., aveau relaţiuni.- Mi-a vorbit de propagandă, de câştigare de aderenţi şi constituire de nuclee în unităţi, conduse de câte un şef şi care să activeze după directivele date prin circumscripţiile politice de pe teritoriul cărora se vor afla.-(Vezi decl.din 16 Sept.1947).

Mi-am dat seama, că suntem impinşi către o acţiune ilegală şi subversivă, care nu corespundea cu concepţiunea mea (Referitor la cererea pe care mi-o facea Dl. Penescu de a ne spori numărul).

După ce am vorbit cu Dl.Mihalache acasă la D-sa, n'am mai avut nici un dubiu asupra scopului urmărit, de a deveni o organizaţie de forţă ilegală şi subversivă, lucru ce l-am comunicat şi biuroului (ereau de faţă toţi vicepreşedinţii şi preşedintele, casierul Colonel Stătescu şi Secretarul Colonel Stoenescu). (Vezi Pr.Vb.de confruntare cu I.Mihalache din 18 Sept.1947).-

Conducerea C.P.M. a dat dispoziţiuni pentru culegere de informaţii referitoare la starea de spirit în armată. Aceste informaţiuni trebuiau culese de membrii C.P.M., de la militarii deblocaţi recent, de la prieteni etc.(vezi declaraţiile 1 Sept.1947).

Comisiunile infiinţate la începutul anului 1946 şi anume Comisia juridică, Comisia de organizare şi Comisia de Documentare, au rămas în fiinţă şi în C.P.M. până la dizolvarea partidului.- (Vezi Pr.verbal de confruntare cu Mihalache din 18 Sept.1947)

..//..

La inceputul lui Martie 1947 am ţinut o conferinţă în şedinţă plenară a organizaţiei militare, având subiect, "armata de mâine", conferinţă,pe care am repetat-o in faţa Dlui Mihalache într'o altă şedinţă plenară, pe la inceputul lunei Aprilie 1947.- Subiectul de fond, adică problema ce mi-am propus să o rezolv, a fost, ca, în toate ipotezele,ce puteam face atunci despre fondul tratatului de pace, să putem chema la instrucţie întregul contindent anual de recruţi şi să-l instruim.- (Vezi declaraţia 20 Sept.1947.)

In aceeâ conferinţă am preconizat reducerea serviciului militar activ sub un an, am prevăzut sporirea cadrelor de instruntori şi eliminarea tuturor ofiţerilor asimilaţi.- (vezi Decl.1 Sept.1947.)

Textul complect al conferinţei mele."Armata de mâine" l-am predat Dlui Ing.Serdici,pentru Dl.Maniu,întrucât mi-o pretindea insistent Dl.Gen.Negrei,care,la rândul său, spunea că îi este cerut de Dl.Maniu. (Vezi decl.3 Sept.1947).

In şedinţele Comitetului,la care participam şi eu ca Prim-Vice-Preşedinte,s'a discutat şi chestiunea procurărei informaţiilor referitoare la armată (Decl.1 Sept. 1947).

Pentru recrutarea noilor membrii militari,se recomanda, să se facă propagandă de la om la om şi să se atragă elementele cele mai capabile şi de încredere. Acest rol revenea fiecărui membru militar,fiecă făcea parte din organizaţia militară,fie că ereau numai membru al partidului şi el consta din luare directă de contact cu factorii care îi puteau ajuta în propagandă,fie în circumscripţie, fie în unităţile şi instituţiile militare de pe teritoriul circumscripţiei.- (Vezi decl.20 Sept. 1947).

Cam pe la 15 Aprilie 1947, stând de vorbă cu Dl. Maniu acasă la Dl. Leucuţia, Dl.Maniu a fost de acord cu mine,că,în conjunctura politică externă de astăzi,noi nu suntem indicaţi şi nici nu putem veni la guvern.- Atmosfera politică a partidului erea,că noi suntem şi vom fi susţinuţi de anglo-americani.- Contând pe sprijinul

..//..

anglo-american şi pe intensificarea activităţei membrilor partidului, in interior, speram totuşi, să venim la putere (Vezi decl. 7 Sept.1947).

In cadrul tineretului partidului s'a putut creea şi funcţiona o secţie a tineretului militar sub conducerea D-lui Avocat Mituş Ionescu.- Când am aflat, că anumiţi membrii din organizaţia militară fac parte şi din tineretul militar, le-âm cerut să opteze pentru una, sau alta, (Vezi decl. 12 şi 29 Aug.1947).

Gen.Zorzor, Preşedintele Comisiei Juridice, a întocmit la sfârşitul anului 1946 un statut al C.P.M.(Decl. 29 Aug.1947)

Aceste statute au fost inaintate conducerei şi un exemplar l-am predat chiar eu în mână Dlui Serdici pentru Dl.Maniu. (Vezi decl.3 Sept.1947).

Curând după arestarea Gen.Antonescu - dacă nu chiar în aceiaşi zi - am luat contact cu Dna Antonescu şi am intrebat-o, dacă are nevoe de bani, sau de vr'un serviciu şi m'am oferit, să-i telefonez şi să viu s'a văd zilnic.- Am vizitat-o acasă de mai multe ori şi i-âm ridicat moralul, dându-i informaţiunile culese de mine din oraş.- La formarea Cabinetului Antonescu, mi s'a încredinţat funcţiunea de Secretar General al Ministerului Inzestrărei Armatei.- Această funcţiune am ocupat-o cu avizul favorabil al D-lui Maniu.- (Vezi decl.1 şi 2 din 1 Sept. 1947).-

PLANUL GENERAL DE ORGANIZARE AL ARMATEI

Ca urmare a unei conferinţe ţinute de Dl.I.Mihalache într'o şedinţă plenară a organizaţiei militare în cursul lunei Aprilie 1947, (despre care voi vorbi mai jos şi pe baza sugestiilor date de Dsa, Organizaţia militară prin Comisia de Organizare, a alcătuit "Planul General de Organizare al Armatei" aflat la dosar şi vizat de subsemnatul.-

Planul a fost intocmit şi înainta conducerei Partidului, curând după Conferinţa Dlui Mihalache. Planul este astfel alcătuit, în cât să poată fi pus în aplicare

..//..

imediat chiar în timpul ocupaţiei ruseşti (vezi decl. din 6 Sept.1947).-

Gen.Stoika Grigore s'a inspirat, în parte, la întocmirea "Planului General de Organizare al Armatei" şi din conferinţa mea "armata de mâine" (Decl.4 Sept.1947)

Gen.Stoika Gr.mi-a schiţat ceva din acest plan, citind un bruion scris cu creionul de el pe nişte bucăţele de hârtie. (Declaraţia Nr.2 din 1 Sept.1947).

De asemenea, am luat cunoştinţă de conţinutul "Planului General de Organizareal Armatei" cu ocazia citirei lui de către Gen.Stoika Grigore în Comitetul de Conducere al Organizaţiei Militare P.N.T., fiind prezenţi Gen.Negrei, Gen.Stoika Grigore, Colonel Stătescu şi subsemnatul. (Vezi decl.24 Sept.1947).

La baza Planului General de Organizare al Armatei stă ideea eludărei tratatului de pace, prin diferite camuflări: camuflarea numărului unităţilor, camuflarea instruirei oamenilor, cantităţilor de material, înfiinţarea de unităţi româneşti in străinătate (Franţa, Germania) compuse din prizonierii şi românii aflaţi pe teritoriul lor pentru a mări numărul unităţilor permise de tratat. (Vezi decl.4 Sept.1947).

La începutul Planului de Organizare, prin cuvântul "Germani" se înţeleg trupele de ocupaţie, pentru că cei care au alcătuit "Planul" au voit să evite cuvântul de Ruşi, spre a nu da loc la bănueli (Decl.4 Sept.1947).

In ce priveşte paragraful: "camuflarea instruirei cu oameni de la vatră sub ochii germanilor este foarte grea" s'a înţeles, că Ruşii se vor opune să chemăm contingentele vechi pentru a le reînprospăta instrucţia.-

S'a prevăzut camuflarea instrucţiei unităţilor de blindate, aviaţie şi specialişti, în cadrul unităţilor de grăniceri, jandarmi şi Poliţie, Scoli civile de Pilotaj de şofeuri etc., In ce priveşte materialele necesare armatei. (armament echipament, vehicule, material sanitar, de transmisiuni etc.) s'a prevăzut amenajarea fabricelor din ţară, precum şi asigurarea de stocuri în străinătate în ţările amice.-

In ce priveşte pregătirea cadrelor ofiţereşti, s'a prevăzut instruirea mai mult din punct de vedere

..//..

technic pentru ofiţerii inferiori, adică cunoaşterea şi manevrarea materialului armei respective; iar pentru ofiţerii superiori, instruirea lor în cursuri de informaţii pe lângă Scoala de Război în numărul cât mai mare permis de trupele de ocupaţie.-

Referitor la materii prime, s'a prevăzut ştocarea celor ce nu se găsesc în ţară şi care trebuesc aduse din străinătate, nikel, crom, mangan, etc. Deasemenea s'a prevăzut, să se facă convenţii cu anumite ţări, care să consimtă să declare, că unele materiale aflate la noi sunt ale lor şi date nouă numai in păstrare, în acest fel putând fi sustrase restricţiunilor impuse de trupele de ocupaţie.- (Vezi declaraţia din 4 Sept.1947).

Planul general de organizare al Armatei mi-a fost fost dat (scris la maşină) de Generalul Stoika Grigore, spre a-l preda conducerei Partidului (Decl.12 Sept.1947.)

Cu ocazia unei vizite acasă la Dl.Ing.Serdici, i-am explicat conţinutul "Planului" şi i l-am predat, spre a-l da Dlui Maniu, ştiind că Dl.Serdici îl vizitează zilnic pe Dl.Maniu, că este translator şi face legătura cu misiunile anglo-americană.-

Precizez, că planul avea un caracter secret, prin conţinutul său conspirativ şi de aceea m'am gândit să-l transmit printr'o persoană sigură. (Vezi decl. din 2 şi 12 Septembrie 1947.)

DIFERITE RELATIUNI

Despre Dl. I. MIHALACHE

Afirm cu tărie, că toate instrucţiunile referitoare la activitatea organizaţiei militare, atât în comisii, cât şi în teren, le primeam de la Dl.Mihalache, fie direct, fie prin intermediul altora (Gen.Negrei, Maior Fetecău, Col.Stoenescu, Mituş Ionescu, G.K.Constantinescu, Bunescu, Popescu-Botoşani etc.) (Vezi declaraţia 6 Sept.1947).

Dl.Mihalache a venit la C.P.M. de două ori, prima dată cam pe la sfârşitul anului 1946, când a cerut tabel de toţi membrii organizaţiei şi ce-a confirmat comitetul de conducere existent, In acest comitet, eu eream Preşedinte provizoriu, iar Gen.Zorzor, Barbu şi Stoika Grigore, Vice-preşedinţi.- A doua oara, Dl.

..//..

Mihalache a venit in Aprilie 1947, spre a ne expune doctrina politică a partidului. Cu această ocazie, a ţinut o conferinţă, în care a expus ţelurile politice ale partidului şi a insistat asupra acelora care reveneau organizaţiei militare.- (Vezi declaraţia din 6 Sept, 1947).

Cu această ocazie, a arătat, că rostul principal al fiecăruia dintre noi este, să trecem imediat la o activitate efectivă în teren la circumscripţii.- (Decl.7 Decl.1947) arătând, că în Biurou trebue să rămână numai vârfurile, restul în teren. Apoi, referindu-se la organizarea armatei elveţiene, a recomandat, prin analogie, ca fiecare să-şi aibă echipamentul şi armamentul la el acasă (Decl.6 Sept.1947).

Ca urmare, majoritatea ofiţerilor s'au înscris, pentru a activa, la circumscripţii (Decl.7 Septembrie 1947).-

Prin îndemnurile date cu ocazia conferinţei. Dl.Mihalache ne-a pretins să ducem luptă de câştigare de aderenţi în instituţiile şi unităţile militare; aceasta, de sigur, în vederea acţiunei de forţă, al cărui scop erea răsturnarea regimului şi obţinerea puterei.- Subsemnatul, dându-mi seamă de scopul urmărit, nu am urmat îndemnul Dlui Mihalache de a eşi pe teren pentru a-mi da aportul la o acţiune conspirativă, pe care nu am aprobat-o şi nu am voit să mi-o însuşesc. (Vezi decl.12 Sept.1947).

In vederea acestui scop, Dl.Mihalache, încă din luna Ianuarie 1947, organizase la domiciliul său, de de la Dl.Nestor Badea, întrevederi separate cu ofiţerii proeminenţi din C.P.M., cu ofiţerii din partid, din afara C.P.M., în special, cu ofiţerii din afara partidului. Precizez, că acest lucru l-am aflat de la Dl.Mihalache şi de la unii din ofiţerimcând am fost eu, cât şi ofiţerii, în vizită la Dl.Mihalache.

In acelaşi timp şi în scopul sus menţionat, Dl.Mihalache a cerut, de la anumiţi ofiţeri, planuri de organizare pe arme. Citez cazul Gen.Gheorghieş şi cazul Gen.Barbu (vezi Declaraţia din 12 Sept.1947).

Dl.Colonel Chiriţă Atanasie mi-a confirmat,că deţine de la arestaţii din Văcăreşti, că Dl.Mihalache a cerut Generalului Gheorghieş un plan al Organizaţiilor militare pe ţară şi că Gheorghieş i-a înaintat acest plan însoţit de o hartă a Europei cu săgeţi colorate înspre Anglia,Italia.-

De asemenea,într'o şedinţă plenară, Dl.General Negrei ne-a comunicat,că Gen.Gheorghieş a înaintat Dlui Mihalache un plan al organizaţiilor militare pe ţară, urmând să i se încredinţeze lui această activitate.-

Această comunicare ne-a făcut-o după conferinţa Dlui Mihalache, în ultima şedinţă plenară ce a mai avut loc la club-Aprilie 1947- (Vezi declaraţia 6 Sept. 1947).

Conştient,că,în conjectura politică externă de astăzi,nu putem veni la putere,Dl.Mihalache a dispus, să nu mai lâncezim în lucrări de biurou şi de conferinţe, ci să trecem imediat la o activitate efectivă în teren,(Vezi declaraţia 7 Sept.1947.).

In ambele ocaziuni,când a venit la C.P.M.,Dl. Mihalache ne-a dat instrucţiuni referitoare la organizarea şi activitatea noastră.-

Ca urmare a primei vizite făcute de Dl.Mihalache la C.P.M., a început să vină la şedinţele plenare C.P.M. Dl.Prof.G.K. Constantinescu vice-preşedintele organizaţiei Capitalei,pentru a ne supraveghea activitatea.- (Vezi declaraţia din 6 Sept.1947).

Ca urmare a conferinţei Dlui Mihalache şi pe baza sugestiilor date de Dsa,organizaţia militară,prin Comisia de Organizare,a alcătuit "Planul de Organizare al Armatei" (Vezi declaraţia 6 Sept.1947).

Dl.Mihalache,când ne-a spus,că trebue să luăm model armata elveţiană şi că fiecare trebue să avem pregătit armamentul şi echipamentul necesar, a lăsat impresia,că trebue să avem elemente camuflate (declaraţia 3 Sept.1947).

Incă de la începutul anului 1947,Dl.Mihalache a luat măsuri,pentru a controla şi a dinamiza activitatea în teren a organizaţiilor militare din capitală şi judeţe,în vederea acţiunilor viitoare.(Vezi decl. 12 Sept.1947).
//

Toată activitatea Dlui Mihalache în legătură cu organizaţiile militare, întrevederile separate cu ofiţeri superiori din partid şi din afara partidului, la Dsa acasă, îndemnul continuu de a se câştiga noi aderenţi militari, îndemnul de a se merge pe teren la circumscripţii în scopul de a se înfiinţa nuclee în instituţiile şi unităţile militare, cererea de planuri militare (planul de organizare al organizaţiilor militare P.N.T.) planul de organizare al aviaţiei - planul de organizare al Poliţiei şi Jandarmeriei, "Planul General de Organizare al Armatei" etc., îndemnurile precise din conferinţa ţinută de Dl. Mihalache, tindeau la organizarea unei acţiuni de forţă, cu scopul de a răsturna regimul actual.- (Vezi Pr. Verb. de confruntare cu I. Mihalache, din 18 Sept. 1947).

Pe la sfârşitul lui Ianuarie 1947, am fost la Dl. Mihalache acasă, care locuia la Dl. Nestor Badea.- Cu această ocaziune, Dl. Mihalache mi-a spus, să lăsăm chestia statică de cercuri profesionale de o parte, că aici n'au răsplată de cât vârfurile, restul ofiţerilor să meargă pe teren la circumscripţii pentru câştigare de aderenţi pe teritoriul circumscripţiei şi în instituţiile militare, în care membrii C.P.M. aveau relaţiuni.- Erea vorba, să se creeze nuclee în unităţile şi instituţiile militare.- Subsemnatul a comunicat Biuroul nostru discuţia avută cu Dl. Mihalache.

După ce am vorbit cu Dl. Mihalache acasă la Dsa n'am mai avut nici un dubiu asupra scopului urmărit, de a deveni o organizaţie de forţă ilegală şi subversivă, lucru ce l-am comunicat şi biuroului.-

In discuţiile ce au avut loc după vizitele ce s'au făcut şi de alţi ofiţeri din C.P.M. şi din afara partidului la Dl. Mihalache acasă, am fost toţi contrariaţi de activitatea spre care am fost îndrumaţi.- (Vezi Pr. verb. de confruntare cu I. Mihalache din 18 Sept. 1947)

Rezultatul acestor vizite al atmosferei generale şi, în special, al conferinţei ţinută de Dl. Mihalache, au dus la alcătuirea "Planului General de Organizare al Armatei", care, având un caracter secret şi

..//..

şi confidenţial, nu a fost citit în plenul Comitetului C.P.M.,ci, numai într'un Comitet restrâns. Pentru acelaşi motiv, n'a fost citit în şedinţa plenară.-

Nu am avut niciodată impresia să noi singuri să ne transformăm în trupe de şoc, dar că misiunea noastră este să le alcătuim. (Vezi Pr.Verb. de confruntare cu I.Mihalache din 18 Sept.1947).-

Despre Gen.GHEORGHIEŞ ALEX.

A venit la C.P.M. de două ori,odată,când şi-a pus candidatura în alegerea de comitet şi nu a avut decât un vot şi a doua oară,când a venit cu Dl.Mihalache. Erea unul dintre ofiţerii,care evita C.P.M. şi se credea indicat, să stea pe lângă conducerea centrală a Partidului, fixându-se pe lângă Dl.Mihalache.- (Vezi declaraţia din 24 Septembrie 1947).

Stiu că a prezentat,la cerere,Dlui Mihalache un plan de organizare C.P.M. pe întreaga ţară,fapt relatat de mine în prezenta declaraţie la pag.12.

DESPRE DL. M A N I U

Cu privire la scopul acţiunei de forţă întrevăzută şi pusă la cale de Dl.Mihalache şi anume răsturnarea regimului şi obţinerea puterei, Dl.Maniu,care deţinea depline puteri, nu putea să nu fie de acord (Vezi declaraţia din 12 Sept.1947).

Cu ocazia unei vizite,pe care am făcut-o cam pe la 15 Aprilie 1947 Dlui Maniu, Dsa a fost de acord cu mine că,în conjectura politică de astăzi,noi nu suntem indicaţi şi nici nu puteam să venim la guvern.- (Vezi declaraţia din 7 Sept.1947)

Stiu că Dl.Maniu erea în legătură cu personalităţile anglo-americane de la noi din ţară,care îl vizitau la locuinţa sa, sau se ducea Dl.Maniu la ele; dar,mai adesea,lua legătura cu ele prin Dl.Serdici, care făcea şi rezumatul presei româneşti pentru anglo-americani.- (Vezi declaraţia din 3 Sept.1947).-

La Dl.Maniu în casă am fost de multe ori,luând contactul cu mediul de acolo,pentru a mă informa asupra

..//..

situaţiei politice.-

Cu ocazia alegerilor din 1946 am fost de serviciu la Biroul Central Electoral, în casa Dlui Maniu, care locuia la Dl.Ing.Serdici.

Am făcut de serviciu timp de trei zile. (Vezi declaraţia din 24 Sept.1947).-

DESPRE LT.COLONEL STATESCU DUMITRU

Făcea parte din Comitetul C.P.M. în calitate de casier.- Erea membru permanent al Comisiei de organizare şi şeful organizaţiei C.P.M. din Sectorul II. Negru.- In calitate de casier, a strâns cotizaţii, care se vărsau - între altele - la Secţia Femenină şi anume Dnei Teodoru, pentru procurare de alimente pentru membrii partidului din lagăre şi ajutorarea familiilor nevoiaşe.

A luat parte la şedinţele comisiei de organizare, care a elaborat "Planul de organizare al Armatei" şi la şedinţele Biuroului C.P.M., fiind de faţă, când s'a citit "planul de organizare".-

Pe timpul alegerilor din Noembrie 1946, a fost -odată cu mine- de gardă la Biuroul Central de Alegeri al partidului, pe tot timpul celor trei zile. (Vezi declaraţia din 24 Sept.1947).

DESPRE GENERALUL STOIKA GRIGORE.

A fost ales vice-preşedinte al C.P.M., Preşedintele Comisiei de Organizare, care a redactat "Planul de Organizare"; erea "Referentul" C.P.M. pe lângă Cercul de Studii al Partidului şi făcea parte şi din Biuroul C.P.M. în mod permanent, unde a citit şi "Planul de Organizare al Armatei".

Pe timpul alegerilor din Noembrie 1946 a fost şi el de gardă la Biuroul Central de Alegeri al Partidului.-

Prezenta declaraţie recapitalativă o dau de bună voe şi o susţin în totul.

ss.Colonel St.Stoika

24 Sept.1947.

00524

D E C L A R A T I E

Subsemnatul, Colonel STEFAN STOIKA, declar următoarele:

Stiu că în toamna anului 1944 Dl.Ing.Serdici erea delegatul partidului național-țărănesc în comisia de repartiție a administratorilor de supraveghere la intreprinderile cu capital străin.-

In această calitate, Dl.Serdici indica persoanele din partid, care să ocupă funcțiunile de administratori la fabricile ce cădeau în lotul partidului național-țărănist.- Atunci m'a reccomandat și pe mine ca Administrator la Soc.Metrom.-

Erea deputatul unei circumscripții din Ardeal.- Făcea parte din Delegația permanentă a partidului.- A condus biuroul presei și a făcut legătura între Dl.Maniu și autoritățile anglo-americane.-

Pe Gen.Teodorescu Paul îl cunosc și îl disprețuesc.

N'am știut și nici nu știu să fi avut vre o legătură cu partidul, că l-aşi fi denunțat de toată activitatea lui nefastă la Ministerul de Război.-

Pe Comandorul Cioroiu nu-l cunosc și nici n'am auzit de el.-

Despre Dl.Caposul știu, că multă vreme a fost Secretarul intim al Dlui Maniu (Dl.Maniu nu avea secretar-politic, secretar-particular, ci avea, în vremea aceea, un singur secretar pe Dl.Coposu).- Mai știu, că, la partid, Dl.Coposu îndeplinea funcția de Secretar-Adjunct al partidului și că, în această calitate, a prezidat alegerile C.P.M., ca delegat al conducerei partidului.-

Despre Dl.Dr.Solomon (fost ministru de lucrări publice) știu că făcea parte din delegația permanentă a partidului și că erea șef de organizație județeană în Ardeal.- Cred că juca un rol important în partid fiindcă, când m'am plâns cu că nu s'a pus candidatura nici unui ofițer în nici un județ, mi s'a spus, că trebuia să mă adresez lui Solomon, sau lui Penescu, care ereau însărcinați cu alcătuirea listelor de candidați.- Mai știu, că întra la Dl.Maniu oricând și neanunțat.- Deasemenea știu că Dl. Maniu îl folosea în legăturile

..//..

cu Dl.Dr.Grozea,ori de câte ori avea de făcut guvernului vre-o plângere.-

C.P.M. erea un compartiment al Cercului de Studii al partidului,condus de Dl.Prof.Taşcă,iar Cercul de Studii erea sub ordinele Dlui Mihalache atât pentru că Dsa era Preşedintele Capitalei,cât şi pentru că erea Primul-Vice-Preşedinte al Partidului. In ambele calităţi avea autoritate directă asupra Cercului de Studii. La C.P.M., Dl.Mihalache nu a fost de cât de două ori: prima dată cam pe la începutul anului 1946,cand C.P.M. abia se infiripa şi a doua oara înaintea Paştelui 947. Prima oara a venit insoţit de Dnii Ing.Bunescu şi Ing.Popescu Botoşani,pentru a lua contactul cu noi,ca să vadă şi ce importanţă are acest C.P.M. fiindcă Dl.Popescu-Botoşani a şi luat lista Comitetului de iniţiativă C.P.M. şi mai târziu, tot Dsa ne-a trimis o adresă de confirmare a Comitetului.In acest comitet eu eream Preşedinte-provizoriu,iar vice preşedinţi ereau Gen.Zorzor,Gen.Barbu şi Gen.Stoika Grigore.

Când a venit a doua oara la C.P.M.,a fost invitat de Dl.Gen.Negrei - după cererea Generală - să ne expue doctrina politică a partidului.- Cu această ocazie, am repetat conferinţa "armata de mâine",pe care o ţinusem cu o lună înainte, căutând să nu las la o parte nici un punct al conferinţei.In ambele ocaziuni,Dl.Mihalache ne-a dat instrucţiuni referitoare la organizarea şi activitatea membrilor C.P.M.; ca urmare a acestor vizite ale Dlui Mihalache la C.P.M., a început să vină pe la şedinţele plenare ale C.P.M. Vice-Preşedintele Organizaţiei Capitalei,Dl.Prof.G.K. Constantinescu,să ne supravegheze activitatea.-

Afirm cu tărie,că toate instrucţiunile referitoare la activitatea C.P.M.,atât în comisii,cât şi in teren,le primeam de la Dl.Mihalache,fie direct,fie prin intermediul altora (Gen.Negrei, care mi-a comunicat,că Dl.Mihalache a dispus,ca Gen.Gheorghieş să se ocupe de organizaţiile C.P.M. pe ţară, Maior Fetecău,Colonel Stoenescu,Mituş Ionescu,G.K.Constantinescu - care participa la şedinţele plenare a reprezentant al Dlui Mihalache, Bunescu,Popescu Botoşani etc.)

Ca urmare a conferinţei,ţinută de Dl.Mihalache la C.P.M. înainte de Paşte 1947 şi în urma sugestiilor date de Dsa,C.P.M.- prin Comisia de organizare - a alcătuit "Planul de Organizare al Armatei" aflat la dosar şi vizat de subsemnatul şi de Dl.Ing.Serdici.- Planul a fost întocmit şi înain-

..//..

tat conducerei partidului curând după conferinţa Dlui Mihalacho.-

Planul este astfel alcătuit, încât să poată fi àplicat chiar in timpul ocupaţiei ruseşti, în ipoteza venirei la putere.-

Aceasta îmi este declaraţia, pe care o dau nesilit de nimeni şi o susţin în totul.

ss. Colonel St.Stoika.

5 Sept.1947.

Nr. 2.-

440

3.IV.947
Sv. Bl.
[illegible]

Corpul Detectivilor
Nr. 110-Bis din 3 APR. 1947

005927

D O S A R

CERCUL PROFESIONAL MILITAR

COMISIA SPECIALA DE ORGANIZARE

-----

copie vezi vol. 4. f 443—444.

Copie

53

9 August 1947.

Prezentul plan este redactat de Gl. Stoika Grigore, care poate să dea lămuririle necesare. — Planul a fost citit în ședința comisiei de organizarea armatei și nu cunosc ce urmare i s'a dat.

Lt.Col. [illegible]

PLANUL GENERAL DE ORGANIZARE AL ARMATEI.

I. Unitățile operative.

In cazul când Germanii sunt în țară și ne supraveghează să nu fim contra lòr.

1. Ca sugestie a soluției ce trebue adoptate, să vedem ce au făcut germanii într'o situație aproape similară (după 1918) soluție ce trebue însă amendată, și adaptată la cazul nostru, întrucât Germania nu a fost ocupată militărește după 1918, decât parțial, și aceasta temporar.

2. Diviziile de Infanterie, nu contează într'atâta - oamenii dela vatră având deja instrucția bine făcută - în timp de pace - și camuflarea instruirii lor, sub ochii germanilor - fiind foarte grea.

3. Unitățile de blindate, aviație și specialitățile, trebuesc avute mai ales în vedere, acestea ducând greul în războiul de azi și instruirea lor putându-se camufla mai ușor.

4. Poliția și Grănicerii, pot îngloba și camufla ușor sâmburii formațiun lor, fie de Infanterie, fie de Blindate, Aviație și Specialități.

5. Reducând deci efectivele Infanteriei, Artileriei, Cavaleriei, se poate în schimb da o desvoltare mai mare, sâmburilor unităților blindate, Aviației, Specialităților, în Centre de Instrucție pentru formațiile respective (Blindate, Aviație, Specialități) pentru motivul de camuflare.

6. Dacă şi pentru blindate sau aviaţie nu se va putea dispune de multe care de luptă sau avioane, în schimb pot fi instruiţi mulţi şoferi, tanchişti şi piloţi, care se formează şi se instruesc mul mai uşor ca infanterişti, artileriştii şi cavaleriştii, şi se pot instrui mai multe serii (Contingente).

7. Pentru menţinerea antrenamentului acestor specialişti, trebuesc înfiinţate cât mai multe societăţi de transport, comerciale (terestre şi aeriene).

Pentru practica tragerilor : se recomandă concentrări de primăvară şi toamnă, de câte 15 zile, centrele de instrucţie ale Infanteriei, Cavaleriei şi Artileriei mai reduse pentru a le camufla pe cele de Aviaţie şi Tancuri.

II. Pentru materiale.

Situaţia este mai grea; s'ar putea ca anumite fabrici să fie amenajate, încat la trebuinţă să poată fi uşor transformate pentru fabricaţia de războiu, totul este ca la aceste fabrici, să se afle în permanenţă ingineri i şi maiştrii care în timp de pace să fie trimişi în străinătate la fabricile reputate ale naţiunilor prietene şi unde să înveţe fabricarea şi construirea tancurilor şi avioanelor moderne şi perfecţionate.

Paralel, să se facă şi în ţară sâmburi mai mici de ateliere şi fabrici, unde să se fabrice cele necesare.

Prin politică să se asigure stocuri de tancuri şi avioane, în străinătate (ţări amice), de unde pe timpul perioadei de tensiune diplomatică să poată fi aduse în ţară pe calea aerului sau altfel.

III.

-/-

III. Incadrare.

a) Ofiţerii inferiori odată cu seriile (contingentele) instrucţie îndeosebi tehnică.

b) Pentru conducerea superioară, curs de informaţii (anexă Şcoala Superioară de Războiu) prin care să treacă un număr de ofiţeri permis de germani şi cu mult mai mult (generali şi coloneli din rezervă).

Idem, să se trimită şi prin străinătate.

IV. Echipamentul să se menţină neatins cel de astăzi ca stoc şi să se complecteze treptat prin confecţii noui.

V. Materii prime (nickel,crom şi manganez,etc.etc.), să fie strânse şi depozitate cele existente.

Contracte cu ţările producătoare (tratate comerciale) ţări cu industrii şi bogăţii complimentare, care să consimtă a comunica, ca materialele sunt comandate de ei şi că sunt depozitate temporar la noi (unde să rămână).

VI. Chestiuni politico-militare.

Camuflări de unităţi de ale noastre, în ţărim mari străine amice, mari unităţi, sâmburele activ cu Comandament şi State Majore proprii, care să continue instrucţie acolo pe loc (în acele ţări).

Acelaş lucru în Cehoslovacia, cu care mergem mână în mână.

----

copie vezi vol 4 f 445-446,

8 August 1947
Recunosc că raportul a fost discutat cu comisia de organizare și față de comitetul

4 Col. Stătescu

CĂTRE COMITETUL DE CONDUCERE AL CERCULUI PROFESIONAL MILITAR AL P.N.T.

Comisiunea organizării armatei, luând în discuțiune chestiunea atribuțiunilor acestei comisiuni, în actuala alcătuire, a ajuns la următoarele propuneri, pe care cu onoare le supun Comitetului de Conducere :

I. Organizarea C.P.M.-ului al P.N.T.

II. Organizarea armatei, instrucției și a educației.

III. Organizarea tehnică a armatei : armament, materiale și muniții.

IV. Organizarea Casei Oștirii.

V. Organizarea Casei Dotației a Armatei și a I.O.V.R.

VI. Deasemeni orice alte chestiuni ce se vor mai ivi utile a fi studiate în această Comisiune sau vor fi primite spre studiu dela forurile superioare.

Trecând la studierea chestiunilor de mai sus, numita Comisiune este în măsură a face următoarele sugestii, cu privire la subiectele ce ar avea să cuprindă fiecare chestiune de studiat :

I. Cu privire la organizarea C.P.M.

Analizând statutele de organizare ale P.N.T., Statutul de organizare al Capitalei, Referatul din anul trecut al Comisiei de organizare, Referatul de organizare al C.P.M. întocmit de Comisiunea Juridică a C.P.M., s'a ajuns la următoarele propuneri, înscrise în Graficul alăturat.

II. Cu privire la organizarea armatei.

a) In timp de războiu :

- Principii generale.

- Organizarea armatelor mari care au participat la războiu (americană, engleză, rusă, franceză, germană, etc.).

- Trecerea dela organizarea de pace la cea de războiu.

b) In timp de pace :

- Principii generale.

- Organizarea armatei germane după 1918.

- Declaraţiunile făcute la Conferinţa de Pace cu deosebire declaraţiile făcute cu privire la Tratatul de Pace cu România.

- Condiţiunile de pace ce au fost stipulate României, cu privire la armată.

- Organizarea instrucţiei în armată.

- Organizarea centrelor de instrucţie, a Inspectoratelor de Armată, a Şcolilor Militare.

- Organizarea Cercurilor Teritoriale.

- Administraţia în armată.

- Bugetul.

- Jandarmerie.

- Justiţia Militară şi modificările de adus legislaţiei militare.

- Organizarea Ministerului de Războiu şi a Marelui Stat Major şi alte chestiuni ce vor mai fi găsite necesare.

III. Cu privire la organizarea tehnică a armatei.

Ne vom referi la armamentul, materialul şi muniţiile diferitelor arme, în scopul de a vedea :

a) Existentul în serviciu.

b) Necesarul a fi introdus sau menţinut, avându-se în

-/-

vedere experienţa răboiului şi stipulaţiunile prevăzute în Tratatul de Pace, cu privire la forţele armatei române, cât şi posibilităţile de producţie ale industriei noastre, precum şi posibilităţile financiare ale Statului.

Tot astfel vor fi prezentate şi sugestii cu privire la organizarea Casei Oştirii, a Casei Dotaţiei Armatei, a I.O.V.R.-ului, astfel ca şi aceste instituţiuni militare să fie organizate cât mai judicios posibil, spre a fi de un real folos oştirii noastre.

Această lucrare trebue considerată ca un plan de acţiune, oricând susceptibil de a fi întrebuinţat şi în acelaş timp în măsură oricând de a fi complectat şi perfecţionat în raport cu evenimentele, sau cu sugestii şi lucrări ce vom primi dela Comisiunile de documentare (speciale), sau dela orice discuţiuni cerute în cadrul C.P.M. la vreuna din adunări, sugestii bine înţeles, cari vor aduce ceva nou şi în acelaş timp valabil pentru binele şi viitorul oştirii noastre.

------

copie vezi vol. 4 f. 447-453

8 August 1947

Statutul a fost discutat în comisie din ordinul dlui gen. Negrei H în urma propunerii mele s'a semnat de el, de acord fiind Lt. Col. Noika Ștefan Lt. Col. Stateș

00534

STATUTUL C.P.M. AL P.N.T.

I. ORGANIZARE.

Art.1.- C.P.M. face parte din organizaţia P.N.T.

Art.2.- Sediul C.P.M. are centrala în Bucureşti.

Art.3.- C.P.M. se compune din :

a) Organizaţia centrală.

b) Organizaţii regionale (V.R.şi Ard.Banat).

c) Organizaţii judeţene.

d) Organizaţii de plasă.

e) Organizaţia Capitalei cu organizaţii de Sector şi Circumscripţie sau Suburbană.

Fiecare dintre aceste organizaţii are un Preşedinte, doi-trei membri cel puţin şi un secretar.

II. MEMBRII C.P.M.

Art.4.- Poate fi înscris membru în Cercul P.M.,orice ofiţer sau subofiţer care îndeplineşte condiţiunile prevăzute la Art.4, 5, 6 şi 7 din Statutul P.N.T. din februarie 1935.

III. ORGANIZAREA CENTRALA.

Art.5.- Se compune din :

- Comitetul de Conducere.
- Comitetul de Direcţie.
- Comisiile de specialitate.
- Şi Preşedintele organizaţiei centrale care este şi Preşedintele Comitetului de Conducere.

Art.6.- Comitetul de Conducere se compune din :

- Preşedinte.
- Preşedinte regional.
- Trei-Patru Vice-Preşedinţi (ca membri).
- Preşedinţii Comisiilor de specialitate.
- Preşedinţii C.P. de judeţ şi al Capitalei.
- Preşedinţii C.P. de Sector.
- Secretar.

El se întruneşte de două ori pe an, sau când este necesar în convocări excepţionale.

Art.7.- Atribuţiunile Comitetului de Conducere :

a) A lua cunoştinţă de mersul C.P.M. pe întreaga ţară.

b) A lua cunoştinţă de activitatea organizaţiilor.

c) Discuţii şi hotărâri cu privire la programul C.P.M. în legătură cu hotărârile luate de Congresul General al partidului Ţărănesc.

d) Discuţii şi hotărâri în legătură cu Statutul C.P.M. în funcţie de hotărârile luate de Congresul General asupra Statutului Partidului.

e) Discuţii şi hotărâri cu privire la propagandă şi în special la directivele date de Comitetul de Direcţie şi Comisiile Speciale.

f) Constituirea şi confirmarea Comitetului de Direcţie.

g) Orice măsuri cu privire la bunul mers al C.P.M.

Art.8.- Lucrările Comitetului de Conducere sunt pregătite de Comitetul de Direcţie.

- Rapoartele sunt prezentate şi citite de Secretar.
- Şedinţele Comitetului de Conducere se ţin cu orice număr de membri.

-/-

Art.9.- Comitetul de Direcţie este organul de conducere al C.P.M.

El se constitue şi se confirmă de Comitetul de Conducer pentru un an, astfel :

a) Preşedinte.

b) Vice-Preşedinte.

c) Preşedinţii Comisiilor Speciale.

Art.10.- Comitetul de Direcţie se întruneşte la două săptămâni, Lunea.

Art.11.- In atribuţiunile Comitetului de Direcţie intră toate chestiunile privitoare la conducere, organizarea şi bunul mers al C.P.M.

El are şi atribuţiuni disciplinare prevăzute în Statutul P.N.T.

Art.12.- Comitetul de Direcţie aprobă sau respinge lucrările prezentate de către Comisiunile Speciale.

Deasemeni, el ţine legătura permanentă cu Delegaţia Permanentă a Partidului N.T., şi cu Comitetul Central Executiv.

El prezintă sugestii asupra organizării, încadrării şi dotării armatei, sau orice altă informaţie, atunci când îi sunt cerute de către Partid.

Art.13.- Comitetul de Conducere primeşte rapoartele organizaţiilor regionale şi dela organizaţia Capitalei;

El este cel care se îngrijeşte de trimiterea directivelor şi a oricărui ordin, tuturor organizaţiilor din ţară, prin delegaţii trimişi de Partid.

Art.14.- Comitetul de Conducere este cel care constitue şi confirmă Comisiile speciale şi anume :

- Organizare.
- Juridică.
- Informativă.

Art.15.- Aceste Comisii sunt compuse fiecare din :

- Preşedinte.
- Trei-cinci membri.
- Secretar.

Ele se întrunesc odată pe săptămână.

Art.16.- Atribuţiunile lor sunt :

a) Comisiade organizare :

- Să prevadă şi să întocmească în principiu organizarea armatei în mare.
- Să ţină conferinţe şi lucrări în legătură cu ultimile organizări moderne ale armatelor mari.
- Să fie la curent cu organizarea şi toate modificările survenite la armata română.
- Să propună Comitetului de Direcţie, dacă este cazul, modificările ce ar fi de adus în organizarea C.P.M.
- Să prezinte Comitetului de Direcţie sugestii în legătură cu organizarea şi încadrarea armatei în cazul când Partidul N.T. ar fi la Guvern.
- Să aibă studii cu privire la posibilităţile de organizare ale armatei, ţinându-se seamă de : efective, nevoi, situaţie geografică, posibilităţile industriale ale ţării, etc.
- Să constate dacă modificările aduse armatei sunt folositoare sau nu şi cari din aceste modificări trebuesc menţinute sau înlăturate.

b) Comisia Juridică.

- Este la curent cu toate legile militare.
- Studiază şi constată cari sunt legile utile, în vigoare

şi cari nu sunt şi trebuesc modificate sau chiar înlăturate.

- Studiază şi face sugestii Comitetului de Direcţie asupra legilor noui ce ar trebui introduse.

- Este la curent cu organizarea Justiţiei Militare şi în acelaş timp în măsură să prezinte, dacă este cazul, modificările ce trebuesc aduse.

- Este în măsură oricând să prezinte sugestii Partidului, dacă acesta o cere.

- Este la curent cu orice lege care are legătură cu Armata şi cu modificările esenţiale ce au survenit.

c) Comisia Informativă.

- Este la curent cu toate evenimentele politico-militare ce au intervenit intern sau extern.

- Prezintă la şedinţele C.P.M., sinteze asupra evenimentelor militare şi politice din întreaga lume.

- Ţine legătură permanentă cu organele de propagandă civile ale Partidului şi cooperează cu acestea.

- Culege informaţiuni de orice natură pe care le triază, le verifică şi apoi le prezintă Comitetului de Direcţie.

- Este la curent cu moralul şi starea armatei.

- Ţine conferinţe, informând C.P.M. asupra tuturor evenimentelor mai importante de orice natură.

Art.17.- Orice lucrare sau conferinţă ce va fi prezentată de vreuna din Comisii la şedinţele C.P.M., va fi în prealabil prezentată Comitetului de Direcţie spre aprobare.

Art.18.- Comisiile Speciale sun organe de lucru şi studii ale Comitetului de Direcţie.

-/-

III. ORGANIZAREA REGIONALA.

Art.19.- C.P.M. are două organizaţii regionale : Vechiul Regat, Ardealul şi Banatul.

Art.20.- Organizaţia regională se compune din toţi membrii C.P.M. regionali. Ea are un Comitet de Conducere, compus din :

- Preşedinte.
- Vice preşedinte.
- Trei membri.
- Preşedinte de judeţe.
- Secretar.

Ea se întruneşte normal, săptămânal, fără preşedinţii de judeţ şi odată lunar (la 1 ale fiecărei luni) cu preşedinţii de judeţ.

Art.21.- Atribuţiunile Comitetului Regional :

a) Supraveghează normala funcţionare a organizaţiilor judeţene.

b) Executarea de către organizaţiile judeţene a directivelor date de organele centrale.

c) Verifică şi se îngrijeşte ca directivele şi orice altă corespondenţă venită dela organizaţia centrală, să pornească şi să fie executată de către organizaţiile judeţene.

d) Studiază şi constată nevoile generale cu caracter regional, în raport cu directivele primite dela organizaţia centrală şi se pune de acord cu organele politice regionale.

e) Coordonează iniţiativele şi activitatea organizaţiilor judeţene.

f) El are atribuţiunile disciplinare prevăzute în Statutu, precum şi orice alte atribuţiuni ce i se vor încredinţa de către Comitetul de Conducere central.

-/-

Art.22.- Comitetul Regional alege din sânul său pentru un an, pe Preşedintele organiz.regional, pe Vice-Preşedinte şi pe secretar.

IV. ORGANIZATIA JUDETEANA.

Art.23.- Organizaţia Judeţeană se compune din toţi membrii C.P.M. judeţean. Ea are un Comitet de conducere compus din :

- Preşedinte.
- Doi membri.
- Preşedinţii de plasă.
- Secretar.

Art.24.- Comitetului Judeţului alege din sânul său pe Preşedinte, doi membri şi Secretar, pe termen de un an de zile.

Se întruneşte săptămânal.

Art.25.- Atribuţiunile Comitetului Judeţean sunt aceleaşi cu ale Comitetului Regional, referitoare la Judeţ şi Plasă, în plus caută să facă cât mai mulţi adepţi ai crezului şi programului Partidului.

Art.26.- Comitetul Judeţean colaborează şi ajută organele judeţene politice.

V. ORGANIZATIA DE PLASA.

Art.27.- Organizaţia de plasă se compune din toţi membrii C.P.M. din acea Plasă.

Art.28.- Organizaţia de plasă are un comitet compus din :

- Preşedinte.
- Doi membri
- Un Secretar.

Aceştia sunt aleşi pe termen de un an de toţi membrii din sânul acelei Plăşi.

Art.29.- Comitetul de Plasă ţine şedinţe săptămânale.

Art.30.- Atribuţiunile Comitetului de Plasă sunt aceleaşi cu ale Comitetului de Judeţ.

VI. ORGANIZATIA CAPITALEI.

Art.31.- Organizaţia Capitalei se compune din toţi membrii Partidului, din Capitală.

Art.32.- Organizaţia Capitalei are un Comitet de conducere compus din :

- Preşedinte.
- Vice-Preşedinte.
- Doi membri.
- Preşedinţii de sectoare.
- Secretar.

Preşedintele, Vice-preşedintele şi Secretarul sunt aleşi din sânul Comitetului pe termen de un an.

Art.33.- Comitetul se întruneşte săptămânal.

Art.34.- El are aceleaşi atribuţiuni ca şi Comitetele Regionale.

Art.35.- Sectorul este compus din toţi membri din Sectorul respectiv; iar Secţiunile sunt în număr de patru.

El are un Comitet compus din :

- Preşedinte.
- Secretar.
- Preşedinţii de Circumscripţie.

Art.36.- Comitetul de Sector alege din sânul său pe Preşedinte şi Secretar pe timp de un an de zile.

El se întruneşte săptămânal.

Art.37.- Atribuţiunile Comitetului de Sector sunt aceleaşi cu ale Comitetului de Judeţ.

Art.38.- Circumscripţia sau Suburbana cuprinde toţi membri din acea Circumscripţie sau Suburbană.

Art.39.- Circumscripţia are un Preşedinte şi un Secretar aleşi pe timp de şase luni, de către membrii vechi ai acelei Circumscripţii.

Art.40.- Atribuţiunile Circumscripţiei sunt aceleaşi cu ale organizaţiei de Plasă.

Partidul Naț. Țărănesc

SCHEMA

Organizației „Cercului Profesional Militar din P.N.Ț." din țară

A.

Organizația Generală a „C.P.M." din întreaga țară va cuprinde:
- Organiz. C.P.M. a Capitalei;
- " " Județene corespunzătoare celor 3 regiuni: Vechiul Regat; Ardeal-Banat; Moldova; reprezentate prin 3 Șefi regionali

- Încadrare: Membrii militari rez. proveniți din activitatea P.NȚ, activi sau aderenți.-

Conducerea Organizațiilor

B.

I. Conducerea Generală prin
- Comit. General. Central:
  - 1 Presedinte
  - 3-4 Vice-Pres.
  - 5-10 Membrii

  (Alesi de Adun. generală)
  - Cei 3 Șefi regionali
  - Cei 4 delegați Sectore Capitalei
  - 1 Secretar numit de Presed.

Având:
- Un Comit restrâns de Direcț.
  - Presedintele;
  - 4 Vice-Presed.;
  - Secretarul

II. Organiz. Capitalei

Comit. de Conducere:
- 1. Presedinte
- 1-2 Vice-Pres.
- 4-8 Membrii

(Alesi)
- Cei 4 delegați Sectoare
- 1 Secretar numit Presed.

III. Organizațiile Județene în Capitale

Având Comit. Conducere compuse din:
- 1 Presedinte
- 1-2 Vice-Presed.
- 5-8 Membrii

(Aleși de Adun. județeană)
- 1 Secretar numit Presed.

C.

Activează prin:
1. Comisia de Organizare și Documentare;
2. Comisia Juridică
3. " Inf. Propagandă, Presă.-;

având fie-care:
- 1. Presedinte numit
- Membrii în număr nelimitat după aptitudini
- 1 Secretar numit de Preș. fiecărei Comisiuni

Activează prin:
- Cei 4 delegați ai:
  - Sector I Galben
  - " II Verde
  - " III Albastru
  - " IV Negru

Având 1 Comit. de Direcție compus:
- Presedintele
- Cei 2 Vice-Presed.
- Cei 4 deleg. Sectoare
- 1 Secretar

Sectoarele se subdiv.
- Pe Circumscripții și Sub-urbane corespunzătoare Organiz. politice.

Activează prin:
- 1) Organizațiile de Plăși
- 2) " comunale urbane

Contact cu Organiz. Generală-Centrală prin delegați permanenți aleși de adunările Județene în vederea Adun. Generale pe țară.

544

543

Lt. Col. [illegible]

00544 bis.

DIRECTIUNEA SIGURANTEI STATULUI
Serviciul I Informaţii

--

Nr. 27454 S
12.IX.947

Confidenţial-Personal

Domnului Consilier LEPADATESCU

Avem onoare a vă înainta alăturat, spre ştiinţă şi exploatare, trei note informative privitoare pe colonelul în rezervă STOICA STEFAN.

DIRECTOR

/SEFUL SERVICIULUI

12 Septemvrie 1947

00545

N O T A

părerea Colonelului rezervă STOICA ȘTEFAN, despre planul de organizare întocmit de Colonelul rezervă STOICA GRIGORE.

Este opera personală a autorului.

Nu a fost discutat.

Este o lucrare slabă, cu concepţii cari nu corespund timpului.

Nu este de fapt un plan propriu zis, ci o schiţă de guvernare pentru viitor.

---

12 Septemvri 1947

00546

N O T A

Colonel în rezervă STOICA STEFAN, pretinde că nu s'a pus încă la cale organizarea Cercurilor Profesională pe ţară dar că a auzit că peste capul conducătorilor Cercului Profesional Militar ar fi fost făcut de către Generalul GHEORGHIES, un plan de organizarea armatei pe ţară, pe care nu-l cunoaşte şi care ar fi fost dat conducerii partidului.

---

12 Septemvrie 1947

00547

N O T A

Colonelul rezervă STOICA STEFAN, a înţeles să execute directiva lui Mihalache, când acesta a zis "acel ce vrea onoruri şi demnităţi să activeze pe teren al circumscripţii şi să nu lâncezească în birouri", printr'o propagandă făcută printre camarazii săi ofiţeri, subofiţeri şi maeştrii din circumscripţii, pentru a mări numărul membrilor prin noui înscrieri în Partidul Naţional Ţărănesc.

00548

R E F E R A T

Privind pe Colonelul STOIKA STEFAN - primul vice preşedinte al Organizaţiei Militare P.N.T. Maniu.

A.- Este membru al P.N.T. Maniu din toamna anului 1937.

În toamna anului 1945, a fost numit de Secretariatul Partidului, la conducerea C.P.M.-provizoriu - până după alegerile generale din 19 Noembrie 1946, când s'au făcut alegeri şi în C.P.M. şi s'a ales comitetul de conducere; Generalul Negrei a fost ales preşedinte, iar colonelul Stoika Stefan, a fost ales membru în comitetul de conducere şi prim vice preşedinte al organizaţiei. militare.-

A fost susţinătorul Mariei Antonescu în timp ce Generalul Antonescu a fost închis la Bistriţa; după eliberarea acestuia - în Septembrie 1940 - a fost numit secretar general al Ministerului Inzestrării, cu consimţământul lui Maniu.

B.- Din declaraţiile aflate la dosarul său, rezultă următoarele:

- Recunoaşte că a fost creatorul şi conducătorul de fapt al organizaţiei militare P.N.T.

- Recunoaşte că P.N.T. urmărea ca printr'o acţiune conspirativă de forţă, internă, coordonată cu o acţiune din afară, să răstoarne regimul democratic şi să pună mână pe putere.

E.F. ..//..

- Pentru atingerea acestui scop a căutat să se folosească de organizaţia militară P.N.T. pe care Mihalache a inceput să se ocupe personal şi în deaproape, pentru a putea folosi la momentul hotărît.

- Colonel Stoika Stefan şi-a dat seamă că organizaţia militară este indrumată pe alte căi decât cele legale şi că este pregătită în vederea altor scopuri decât cele statutare - şi anume şi-a dat seamă că organizaţia militară era dirijată către o luptă ilegală, urmărind scopuri subversive şi se organiza pentru a deveni un instrument de forţă, care să fie intrebuinţată la răsturnarea guvernului.-

- Pregătirca în sensul de mai sus a inceput la sfârşitul anului 1946. El şi-a dat seama de aceasta după conferinţa ţinută de Mihalache la C.P.M. - în Aprilie 1947 - când Mihalache a dat dispoziţiuni categorice tuturor de a trece la activitate în teren.- A înţeles că sunt indemnaţi la o activitate conspirativă insă el nu a aprobat-o şi nu a vrut să şi-o insuşească.

- Declară că în vederea scopului propus s'au luat următoarele măsuri:

- încă din Ianuarie 1947 Mihalache a organizat - la domiciliul său - intrevederi separate cu:
  - ofiţeri proeminenţi din C.P.M.
  - ofiţeri din partid care nu erau membrii C.P.M.
  - ofiţeri - mai ales - din afara paridului.

- Organizaţiile militare judeţene au inceput să funcţioneze regulat din anul 1947 - ţinând legătura din punct de vedere tehnic cu centrala -

..//..

iar din punct de vedere politic, fiind subordonate organizaţiilor politice, judeţene respective.

- La inceputul anului 1947 Mihalache a luat măsuri pentru a se duce, de către organizaţiile judeţene, o activitate mai vie şi unitară; a le controla activitatea în teren şi a le dinamiza în vederea acţiunilor viitoare.

- S'a intensificat acţiunea de câştigarea de aderenţi din rândurile armatei.

- S'a intensificat campania de defăimare şi discreditare, precum şi specularea tuturor nemulţumirilor făcându-se diferite promisiuni.

- S'a intensificat acţiunea de propaganda în unităţi prin diferite manifeste.

- S'a intensificat acţiunea de culegere de informaţiuni din unităţile militare.

- Mihalache a venit şi a conferenţiat in plen la C.P.M. indemnând să se părăsească activitatea in birouri şi să se treaca la munca şi lupta in teren, indicând ca fiecare să fie pregătit acasă cu arma şi echipamentul necesar.

- S'au cerut unor ofiţeri calificaţi din C.P.M, sau din afara, planuri de organizare - pe arme - citează : planul de organizare al intregei organizaţii militare predat lui Mihalache de Generalul Gheorghieş, planul intocmit de Generalul Barbu şi planul intocmit de Generalul Stoika Grigore referitor la organizarea armatei, care a fost predat lui Maniu.

..//..

C.- <u>Referitor la planul general de organizarea Armatei.</u>

- Arată că a fost întocmit de General Stoika Grigore, preşedintele comisiei de organizare din organizaţia militară şi membru în comitetul de conducere al acestei organizaţii.

- A avut cunoştinţa de acest plan pe care i l-a cetit Generalul Stoika Grigore.

- Declară că planul a fost întocmit pentru a fi aplicat imediat, chiar în timpul prezenţei în ţară a trupelor ruseşti.

- Arată că la baza planului stă idea eludărei tratatului de pace, prin diferite camuflări: camuflarea organizărei, instrucţiei, dotărei, înfiinţare de unităţi române în ţări străine, etc.

- Precizează că planul avea un caracter secret şi conspirativ.

- In plan s'a substituit cuvântului de "ruşi" cuvântul de "germani".

- El a primit planul dela Generalul Stoika Grigore, care l-a întocmit pe baza sugestiilor primite dela Mihalache şi inspirându-se şi din conferinţa sa "Armata de mâine".

- Planul l-a dat lui Serdici pentru Maniu; ştia ca Serdici este translatorul lui Maniu şi face legătura cu misiunile Anglo-americane.

- Planul a fost alcătuit imediat după conferinţa lui Mihalache - Aprilie 1947 -

..//..

00552

D.- Relaţiuni despre alte persoane.

- Afirmă cu tărie că toate instrucţiunile referitoare la activitatea organizaţiei militare, atât în comisii (birouri) cât şi în teren, le primea dela Mihalache, fie direct, fie prin intermediari : General Negrei, Maior Fetecău, Colonel Stoenescu, Mituş Ionescu, G.K.Constantinescu, Bunescu, Popescu Botoşani şi alţii.

- Arată ca Maniu,care deţinea depline puteri, nu putea să nu fie de acord cu scopul acţiunei de forţă pusă la cale de Mihalache.

- Colonel Chiriţă Atanase i-a comunicat că deţine dela cei închişi la Văcăreşti că General Gheorghieş a înaintat lui Mihalache, un plan general de organizare al tuturor organizaţiilor militare P.N.T. (cele judeţene şi cea a Capitalei) şi că acel plan era însoţit de o hartă a Europei, cu săgeţi colorate dinspre Anglia şi Italia.

- In ultima şedinţă plenară ce a mai avut loc în Aprilie 1947, Generalul Negrei a comunicat că Generalul Gheorghieş a înaintat lui Mihalache un plan al organizaţiei militare P.N.T. pe ţară şi că urma să fie însărcinat cu conducerea acesteia.-

00553

REFERAT

Privind pe Colonelul STOIKA STEFAN - primul vice preşedinte al Organizaţiei Militare P.N.T. Maniu.

A.- Este membru al P.N.T. Maniu din toamna anului 1937.

In toamna anului 1945, a fost numit de Secretariatul Partidului, la conducerea C.P.M.-provizoriu - până după alegerile generale din 19 Noembrie 1946, când s'au făcut alegeri şi in C.P.M. şi s'a ales comitetul de conducere; Generalul ... Negrei a fost ales preşedinte, iar colonelul Stoika Stefan, a fost ales membru in comitetul de conducere şi prim vice preşedinte al organizaţiei. militare.-

A fost susţinătorul Mariei Antonescu în timp ce Generalul Antonescu a fost inchis la Bistriţa; după eliberarea acestuia - in Septembrie 1940 - a fost numit secretar general al Ministerului Inzestrării, cu consimţământul lui Maniu.

B.- Din declaraţiile aflate la dosarul său, rezultă următoarele:

- Recunoaşte că a fost creatorul şi conducătorul de fapt al organizaţiei militare P.N.T.

- Recunoaşte că P.N.T. urmărea ca printr'o acţiune conspirativă de forţa, internă, cordonată cu o acţiune din afară, să restoarnă regimul democratic şi să pună mână pe putere.

E.F. ..//..

- Pentru atingerea acestui scop a căutat să se folosească de organizaţia militară P.N.T. pe care Mihalache a inceput să se ocupe personal şi în deaproape, pentru a-o putea folosi la momentul hotărît.

- Colonel Stoika Stefan şi-a dat seamă că organizaţia militară este indrumată pe alte căi decât cele legale şi că este pregătită în vederea altor scopuri decât cele statutare - şi anume şi-a dat seamă că organizaţia militară era dirijată către o luptă ilegală, urmărind scopuri subversive şi se organiza pentru a deveni un instrument de forţă, care să fie intrebuinţată la răsturnarea guvernului.-

- Pregătirea in sensul de mai sus a inceput la sfârşitul anului 1946. El şi-a dat seama de această după conferinţa ţinută de Mihalache la C.P.M. - în Aprilie 1947 - când Mihalache a dat dispoziţiuni categorice tuturor de a trece la activitate în teren.- A înţeles că sunt indemnaţi la o activitate conspirativă insă el nu a aprobat-o şi nu a vrut să şi-o insuşească.

- Declară că in vederea scopului propus s'au luat următoarele măsuri:

- încă din Ianuarie 1947 Mihalache a organizat - la domiciliul său - introvederi separate cu:
  - ofiţeri proeminenţi din C.P.M.
  - ofiţeri din partid care nu erau membrii C.P.M.
  - ofiţeri - mai ales - din afara partidului.

- Organizaţiile militare judeţene au inceput să funcţioneze regulat din anul 1947 - ţinând legătura din punct de vedere tehnic cu centrala -

iar din punct de vedere politic, fiind subordonate organizaţiilor politice, judeţene respective.

- La inceputul anului 1947 Mihalache a luat măsuri pentru a se duce, de către organizaţiile judeţene, o activitate mai vie şi unitară; a le controla activitatea în teren şi a le dinamiza în vederea acţiunilor viitoare.

- S'a intensificat acţiunea de câştigarea de aderenţi din rândurile armatei.

- S'a intensificat campania de defăimare şi discreditare, precum şi specularea tuturor nemulţumirilor făcându-se diferite promisiuni.

- S'a intensificat acţiunea de propaganda în unităţi prin diferite manifeste.

- S'a intensificat acţiunea de culegere de informaţiuni din unităţile militare.

- Mihalache a venit şi a conferenţiat in plen la C.P.M. indemnând să se părăsească activitatea in birouri şi să se treaca la munca şi lupta in teren, indicând ca fiecare să fie pregătit acasă cu arma şi echipamentul necesar.

- S'au cerut unor ofiţeri calificaţi din C.P.M, sau din afara, planuri de organizare - pe arme. citează : planul de organizare al intregei organizaţii militare predat lui Mihalache de Generalul Gheorghieş, planul intocmit de Generalul Barbu şi planul intocmit de Generalul Stoika Grigore referitor la organizarea armatei, care a fost predat lui Maniu.

../..

C.- Referitor la planul general de organizarea Armatei.

- Arată că a fost întocmit de Generalul Stoika Grigore, preşedintele comisiei de organizare din organizaţia militară şi membru în comitetul de conducere al acestei organizaţii.

- A avut cunoştinţa de acest plan pe care i l-a cetit Generalul Stoika Grigore.

- Declară că planul a fost întocmit pentru a fi aplicat imediat, chiar în timpul prezenţei în ţară a trupelor ruseşti.

- Arată că la baza planului stă idea eludărei tratatului de pace, prin diferite camuflări: camuflarea organizărei, instrucţiei, dotărei, înfiinţare de unităţi române în ţări străine, etc.

- Precizează că planul avea un caracter secret şi conspirativ.

- In plan s'a substituit cuvântului de "ruşi" cuvântul de "germani".

- El a primit planul dela Generalul Stoika Grigore, care l-a întocmit pe baza sugestiilor primite dela Mihalache şi inspirându-se şi din conferinţa sa "Armata de mâine".

- Planul l-a dat lui Serdici pentru Maniu; ştia ca Serdici este translatorul lui Maniu şi face legătura cu misiunile Anglo-americane.

- Planul a fost alcatuit imediat după conferinţa lui Mihalache - Aprilie 1947 -

..//..

D.- Relaţiuni despre alte persoane.

- Afirmă cu tărie că toate instrucţiunile referitoare la activitatea organizaţiei militare, atât în comisii (birouri) cât şi în teren, le primea dela Mihalache, fie direct, fie prin intermediari : General Negrei, Maior Fotescu, Colonel Stoenescu, Mituş Ignescu, G.K.Constantinescu, Bunescu, Popescu Botoşani şi alţii.

- Arată ca Maniu, care deţinea depline puteri, nu putea să nu fie de acord cu scopul acţiunei de forţă pusă la cale de Mihalache.

- Colonel Chiriţa Atanase i-a comunicat că deţine dela cei închişi la Văcăreşti că General Gheorghieş a înaintat lui Mihalache, un plan general de organizare al tuturor organizaţiilor militare P.N.T. (cele judeţene şi cea a Capitalei) şi că acel plan era însoţit de o hartă a Europei, cu săgeţi colorate dinspre Anglia şi Italia.-

- In ultima şedinţă plenară ce a mai avut loc în Aprilie 1947, Generalul Negrei a comunicat că Generalul Gheorghieş a înaintat lui Mihalache un plan al organizaţiei militare P.N.T. pe ţară şi că urma să fie însărcinat cu conducerea acesteia.-

1

00558 32/II

Foto

PROCES VERBAL

Astăzi 7 luna August anul 1947.

Noi, [illegible] comisar de serviciu în Directiunea Generală a Poliţiei, din Ministerul Afacerilor Interne;

Constatăm prin prezentul proces verbal că, percheziţionând pe Stoika Stefan de ani 62 de profesie colonel pensionar originar din [illegible] cu domiciliul în Bucureşti [illegible] trimis de Dl. Chestor [illegible] cu raportul nr. [illegible] găsindu-se asupra sa următoarele:

24,800,000 [illegible] opt sute mii lei, ceas de buzunar "Paul Garnier" cu lanţ, stilou seria 4290, un creion mecanic, o legătură cu 7 chei, şapte chei, [illegible], batistă, cravată, [illegible], [illegible].

COMISAR DE SERVICIU,

[signature]

Asistenti:

Deţinut: Stoika

DOVADA

Am primit banii şi obiectele prevăzute în prezentul proces verbal.-

Deţinut

2/

Sig.

7 august 1947

00559

Notă

[illegible]

Se depune la arestul Direcţiunei generale a Pol. de Siguranţă, Stoica Ştefan, pentru cercetări şi la dispoziţia d-lui Inspector Nicolschy

Chestor

[illegible]

DIRECTIUNEA POLITIEI DE SIGURANTA
Brigada Mobila

6 August 1947

005697

R E F E R A T

In executarea delegatiei data nou de a face perchezitie domiciliara la locuinta colonelului STOICA STEFAN din Bucuresti Str. Cornul Caprei Nr.69, am onoare a raporta urmatoarele:

In baza ordinului de perchezitie Nr.15075/947 al Parchetului Tribunalului Militar Regiunea 2-a Militara, ne-am deplasat in Str de mai sus, unde am gasit pe sotia colonelului STOICA anume ALEXANDRA STOICA, care ne-a spus ca sotul ei nu mai vine pe acasa inca din luna Mai a.c.

Cu ocazia perchezitiei s'a ridicat corespondenta si materi al ce intereseaza ordinea si Siguranta Statului, care urmeaza a fi triat.-

Din informotii coloneluluStoica poate fi gasit in Str. Luigi Cazavilan Nr.29 sau in Str.Paris Nr.10 sau 12.-

COMISAR AJ.

S. Vasilescu

00561

Proces verbal

Astăzi 6 August anul 1947-

Noi. Vasilescu Stefan comisar aj. în Direcțiunea Poliției de Siguranței;

Având în vedere ordinul Parchetului Tribunalului Militar a Reg. 2. Militară. No 15075 din /1947, pus pe ordinul Dir. Pol. de Siguranță Nr 1932 din 6 Aug 1947, prin care ne dă delegație să efectuăm o percheziție domiciliară în locuința numitului Col. Stoica Ștefan din București Str. Cornul Caprei N. 69. cu scop de a se găsi material ce interesează ordinea și siguranța Statului.

În baza celor de mai sus însoțit de Comisarul ajutor Vulcan Alexandru din Pref. Pol. Capitalei și agenții Zlatea Gheorghe și Popa Ioan ambii din Pref. Pol. Capitalei ne-am deplasat în Str. Cornul Caprei No 69 unde ne-am prezentat, arătând scopul și calitatea noastră pentru care am venit. S'a prezentat în fața noastră D-na Stoica Alexandra soția Col. Stoica Stefan, care nu s'a opus la efectuarea percheziției și ne-a dat relațiuni în legătură cu soțul ei, care a părăsit domiciliul din data de 5 Mai 1947, venind numai în câteva rânduri la domiciliu-

Locuința compusă din două apartamente dependinți parter și pivniță. S'a găsit material ce interesează Siguranța Statului ce urmează a fi triat.

Nu s'a ridicat valori, obiecte de artă sau alte bunuri.

Percheziția a început la orele 7 și s'a terminat la orele 9 -

Drept pentru care am dresat prezentul proces verbal -

Comisar aj.
S. Vasilescu

Asistenți [signatures]

Percheziționat Alex. Stoica [signature]

ROMÂNIA

00562

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
DIRECȚIUNEA GENERALĂ A POLIȚIEI
DIRECȚIUNEA CORPUL DETECTIVILOR

Nr. 15075 /1947

Nr. 1932
6. Aug. 1947

SE AUTORIZA PERCHEZITIA

Judecător de Instrucție Militar
Magistrat,
Iancu

Avem onoare a vă ruga să binevoiţi a aproba efectuarea unei percheziţii domiciliare, la locuinţa numitului Col. Stoica Stefan din Bucureşti str. Făgăraş Cornul Caprei 69. Nr. 10, unde suntem informaţi că se găseşte material ce interesează siguranţa Statului.-

SEFUL CORPULUI DETECTIVILOR
Inspector Gl. de Poliţie
Nicolski

ROMÂNIA

CONCEPT

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

DIRECȚIUNEA GENERALĂ A POLIȚIEI

D-na Emilia Ghegu Str. Luigi Cazzavillan No. 29.

00563

D-na Stoica Str. Paris No. 10 sau 12

unde poate fi găsit ~~[illegible]~~.

Stoica Stefan

C. 38.477. — M. O., Imprimeria Națională — Mod. 126.

Format A 5. (148×210)

Către

Comandantul de Leg.

Bușteni.

Urmare ordinului nostru Nr. 17319 din 18 Iulie 1947 rugăm încetați urmărirea numitei Aristița Cazimir întrucât a fost arestată de organele noastre.

Șef Brig. Mobile

00564

6

COLSTĂTESCU A

copie vezi vol. 4. f 459 – 463,

00565

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Lt.Col.în retragere D.STATESCU,domiciliat în Bucureşti Str.Moise Nicoară Nr.87,de ani 51, întrebat declar următoarele:

Sunt membru al Partidului Naţional-Tărănesc, din toamna anului 1944.Nu-mi amintesc precis luna,în urma propunerii D-lui General NEGREI GABRIEL,cu rugămintea de a face parte din Cercul Militar al Partidului, care fiinţa deja la acea dată.-

In cadrul Partidului nu am ocupat nici o funcţiune,însă mai târziu în cadrul Cercului Profesional Militar am fost numit al organizaţiei respective din Sect. II Negru /Secţia Militară/ şi casier general al Comitetului pe ţară,care a încetat în momentul când Dl.MIHALACHE,participând la una din şedinţele noastre profesionale a hotărât ca întregul comitet să se ocupe numai de organizatea pe Capitală,urmând ca organizarea pe ţară să se facă mai târziu sub conducerea unui preşedinte numit de Dl.MANIU.Am mai fost membru în Comisia de organizare şi rugat să fac parte,în calitate de casier general şi la şedinţele comitetului de conducere.-

Nu am cunoscut personal nici un fruntaş al partidului cu care să fi avut relaţii intime sau de activitate deosebită în cadrul partidului .-

Am cunoscut însă pe Dl.MANIU şi MIHALACHE,în casa d-lui SERDICI,în ziua de 19 Noembrie 1946 cu ocazia alegerilor când am făcut parte dintr'un grup de ofiţeri chemaţi în casa lui SERDICI,urmând ca o parte din noi să însoţească pe Dl.MANIU,la secţia de votare.-

Nu am lucrat cu aceşti domni niciodată nici o chestiune de partid nici în particular.-

Defapt secţia militară ca şi mai târziu cercul profesional militar /denumire luată mai târziu/a fost condusă de un Comitet restrâns sub preşedinţia D-lui Colonel STOICA STEFAN,cu D-nii Generali ZORZOR,BARBU,Col. DUMITRESCU SERGIU,făcându-se alegeri a fost desemat ca preşedinte Dl.General NEGREI GABRIEL,-

Deoarece cercul profesional militar, sub preşedinţia D-lui General NEGREI GABRIEL, socotea că-şi poate executa atribuţiunile asupra tuturor cercurilor profesionale din ţară, depinzând astfel direct de Dl. Maniu, şeful partidului, Dl. Ion Mihalache a venit într'o şedinţă a cercului nostru şi a precizat că suntem de fapt sub conducerea desale, depinzând de organizaţiei Capitalei al cărui şef era.-

00566

Scopul cercului profesional militar, era să pregătească legile militare necesare într'o eventuală guvernare şi să ţinăla curent starea de spirit din armată în scop de a şti în ce măsură va putea partidul să conteze pe armată la momentul necesar.-

Venirea la putere sau momentul necesar era considerat şi spera prin ajutorul ce ar fi venit din afara ţării.-

Pe cale internă se spera pe un eventual vot de plan dat Guvernului în urma unei legături sau ţa consideraţiilor grele economice.-

Ajutorul din afara ţării, partidul spera să-l obţină prin protestele şi memoriile adresate marilor puteri, relaţii ce le deţin dela şedinţele de Sector /II Negru/ prezidate de CEZAR SIMIONESCU.-

Secţia de organizare a fost condusă de Dl. General STOICA GRIGORE, care a întocmit şi predat conducerii partidului planul de organizare al Cercului Profesional, după indicaţiile Generalului NEGREI GABRIEL, şi planul general de organizare al armatei.-

Am mai fost discutat statutul Cercului Profesional Militar P.N.T.-

Mijloace prin care au fost furnizate datele referitoare la organizarea armatei nu sunt cunoscute.-

Dealtfel planul nici nu conţine date statistice. De fapt la baza lui nu stau decât preocuparea camumflării efectivelor.-

După cum se vede ca luat ca exemplu Germania după 1918.-

In afară de acest plan a fost ţinută şi o conferinţă de către Colonelul STOICA STEFAN, tot cu privire la organizarea a armatei în care se lua tot ca exempelu Germani după 1918.-

Nu m'am interesat niciodată la activitatea în cadrul organizaării noastre sau în afară a nici unuia din

./.

din membri noştri.-

Nu cunosc nici o lucrare a acelorlalte secţii .-

Stiu că există o lege a poziţiei ofiţerilor întocmită de secţia juridică.-

Stiu că pentru ajutorarea celor din lagăre s'a solicitat câte o sută cinci zeci milioane lei de fiecare sector,aceasta în urma unei confirnţe ţinută de Domnul MIHALACHE.-

Nu ştiu ce s'a realizat din acest punct de vedere.-

Scrisă şi subscrisă de mine,astăzi, 9 August 1947.-

-ss- Lt.Col.V.Stătescu,

000567

copie vezi vol. 4. f 464, 465.

00568

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Lt.Col.in retragere D.STATESCU,dom. in Bucuresti Str.Moise Nicoara Nr.37,de ani 51,in continuarea celor declarate in ziua de 9 August 1947,mentionez urmatoarele :

In ziua cand a participat la sedinta cercului profesional militar P.N.T.,D-l ION MIHALACHE,conferinta referitor la Organizarea armatei tinuta de D-l Col.STOIKA STEFAN,a fost repetata si in fata D-lui ION MIHALACHE.-

Conferenta a fost aprobata in totul de D-sa,nu a facut nici un fel de rezerve asupra celor exprimate de coferentiar. si a indicat ca trebuie sa luam ca exmplu Germania dupa 1918.-

Aceasta este declaratia pe care o sustin si o semnez.-

11 August 1947. ss/ Lt.Col.Statescu.

II.

Copie vezi vol. 4. f 466 -- 472,

00569

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Lt.Col.în Retragere DUMITRU STATESCU cu domiciliul în Bucureşti, Str.Moise Nicoară Nr.37, de ani 51, declar următoarele :

Am intrat în partidul naţional-ţărăneso-Maniu aproximativ în toamna anului 1945 în următoarele împrejurări :

Am fost rugat cu insistenţă de Dl.General NEGREI GABRIEL de a mă înscrie în partid şi să iau parte la lucrările secţiei militare.-

Am luat parte la o primă şedinţă unde erau numai vre-o 7-8 membri şi anume :

Colonel Stoica Stefan
General Stoika Grigore
Cplonel Dumitrescu Sergiu
" Pancu
General Zorzor
" Barbu şi
Colonel Stoenescu C - Secretar.-

Aceştia formau secţia militară.-

La terminarea şedinţei, colonelul Stoenescu C. s'a adresa nouă că va înfiinţa o condică de prezenţă pentru a se cunoaşte activitatea membrilor, în vederea distribuirei diferitelor funcţiuni în caz de venire la putere.-

Acest lucru m'a supărat şi n'am mai dat pe la Club multă vreme.-

Am fost rugat de Dl.General Negrei Gabriel să iau parte la şedinţele ce se ţin de către ingineri în casa D-lui Stefan Mihăescu.-

Am luat parte numai la patru şedinţe în care s'au discutat următoarele chestiuni :

1/. Principiul bombei atomice.-
2 . Motomecanizarea în agricultură
3/. Cum vede partidul - în caz de venire la putere situaţia economico-financiară şi ce măsuri înţelege să ia.-

A patra conferinţă nu-mi amintesc subiectul.- Conferinţele 2 şi 3 au fost ţinute de Dl.N.Mihăescu.-

Activitatea mea se rezumă numai la participarea acestor patru şedinţe ţinute în anul 1945.-

./.

Nu am mai luat parte la altă şedinţă întrucât nu le găseam de actualitate.-

Guvernul aflat la putere era în plină desvoltare de activităţi şi după mine nu vedeam posibilitatea unei veniri la putere curând a Partidului Naţional Tărănesc.-

Am fost rugat cu insistenţă şi în repetate rânduri de Dl.General Negrei şi General Stoika Grigore să las supărarea la o parte şi să revin la şedinţele secţiei militare.-

Am fost şi am găsit pe cei de mai sus constituiţi în comitet iar în sală vre-o 25-30 membrii.- Se făcea citirea regulamentului de funcţionare a secţiei militare,regulament ce era întocmit de Dl.General Zorzor.-

Era în şedinţa ultimă de citire (în continuare).-
Am făcut unele observaţiuni de stil.-

După citire regulamentul a fost adnotat de Dl. G-ral Negrei şi forma definitivă a fost înaintată conducerii partidului pentru aprobare.-

Eram într'o dimineaţă la Steaua Română pentru a da nişte acte personale unei dactilografe să le scrie la maşină în orele libere.- Acolo am găsit pe Dl.General Zorzor care venise să-şi ia regulamentul scris la maşină.- La plecare a rugat pe Col.Pancu să ducă un exemplar Profesorului de limba română Papadopol,pentru corectare de stil şi ortografie lucru care m'a indignat foarte mult şi care la momentul oportun l'am făcut cunoscut în şedinţă publică.-

Nu-mi reamintesc exact datele.- Deaceia rog să binevoiţi a-mi veni în ajutor verificându-le Dvs.după piesele ce veţi crede de cuviinţă.-

Am fost anunţaţi să luăm parte la o şedinţă pentru alegerea unui comitet de conducere a organizaţiei militare.-

Am fost prezenţi apropae 80 membri.-Operaţiunea s'a efectuat sub supravegherea D-lui Coposu,reprezentantul D-lui Maniu.-

S'a ales un comitet compus din :

General Negrei Gabriel - preşedinte
" Barbu
" Stoika Gr.
" Zorzor
Colonel Stoica St.
" Stoenescu C. ca secretar

./.

Numele celorlaţi membrii îmi scapă.-

Acest comitet s'a considerat ca,comitet de conducere pe Capitală cu obligaţiunea de organiza-după părererea D-lui General Negrei Gabriel -organizaţiile profesionale pe ţară numind pentru Ardeal pe Dl.General Barbu,pentru Vechiul Regat pe Dl.General Zorzor,iar pentru Capitală pe Dl.Colonel Stoica Stefan.-

Dl.General Zorzor m'a rugat să-i fiu secretar al organizaţiei pe Vechiul Regat,dar după cele arătate mai sus (trimiterea regulamentului la Prof.Papadopol pentru corectare) am refuzat orice concurs şi am fost considerat demisionat.-

In organizaţia pe Tară,Dl. General Negrei Gabriel m'a rugat să îndeplinesc funcţia de Casier General [illegible] n'am reuşit să îndeplinesc această propunere,deoarece,într'una din şedinţe când a venit Dl.Mihalache de ne-a ţinut o cuvântare, a spus că organizarea se consideră numai a Capitalei,urmând ca Dl.Maniu să numească un preşedinte al organizaţiei pe Tară.- In calitatea de Casier General,până când ni s'a comunicat că ne considerăm organizaţie pe Capitală am fost rugat să iau parte în Comitetul de Direcţie,deşi nu eram membru în Comitetul de Conducere.-Am luat parte la o primă şedinţă când s'a discutat dacă proectele de legi să se aducă în şedinţele publice sau să se dea unui comitet de studiu şi am luat parte la o altă şedinţă condusă de Dl. Zorzor,a ridicat chestiunea dacă mai pot lua parte în şedinţele Comitetului de Conducere ne având nici o calitate oficială, la care s'au opus ceilalţi membri.-

Am mai fost numit şeful organizaţiei militare al Sect.II Negru.- Activitatea mea în această calitate s'a mărginit la prezentarea a 7 membrii diferitelor şefi de circumscripţie şi nu am putut identifica pe toţi membrii din sector pentrucă şefii de circumscripţie politică nu mi-au dat lista membrilor [illegible] proveniţi din activitate.-

Din'ainte de Paşte activitatea politică a sectorului a încetat,deoarece se svonise că membrii organizaţiei sunt urmăriţi şi arestaţi.-

Am mai fost numit în Comisia de organizare - ca membru.-

Nu aveam nici o lucrare.-

Ni s'a cerut de Dl.General Negrei Gabriel un statut al organizaţiei militare pe ţară,care s'a renunţat în

./.

urma propunerei mele şi a D-lui Colonel Stoica,deoarece organizaţiile pe ţară trebuiau să se facă pe bază de instrucţiuni date de şeful numit de Dl.Maniu,şi a nu se lăsa impresia că în sânul partidului organizaţia militară ar forma un stat în stat.-

Ni s'a prezentat un proect de organizare de Dl. General Stoika Grigore,care nu a luat o formă definitivă şi nu ştiu ce urmare i-a dat D-sa.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau şi o semnez propriu.-

ss/.Lt.Col.Stătescu D.

31 August 1947

copie vezi vol.4. f 473-483.

II/

00573

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Lt.Col.în retragere D.Stătescu cu domiciliul în Bucureşti, Str.Moise Nicoară Nr.37, de ani 51 declar următoarele:

Organizarea profesională militară P.N.T. a cărei schemă o dau mai jos s'a considerat de către Gl.Negrei Gabriel care era preşedinte, ca organizaţie pe ţară, până la venirea la I.Mihalache, care a venit în şedinţa publică la noi şi după ce şi-a ţinut discursul, la plecare a spus generalului Negrei că organizaţia este considerată pe capitală, urmând ca pentru organizaţia pe ţară, dl.Maniu să numească un alt titular.

Comitetul de conducere:

Preşedinte = Gl.Negrei Gabriel

Membrii: Gl.Barbu
Gl.Zorzov
Gl.Stoica Gr.
Col.Stoica St.
} vicepreşedinţi.

mai erau şi alţi membri aleşi odată cu cei de sus, numele lor nu-l reţin.

Mai târziu au fost cooptaţi ca membri, Gl Georgescu, Col.Apostolescu şi Maior Pupa ca reprezentanţi ai ofiţerilor deblocaţi.

Secretar : Col.Stoinescu C.

<u>Comitet de direcţie</u> a fost compus dintre membrii comitetului de conducere plus Col.Spiridoneanu Ernest şi Col.Stătescu D.

Preşedinte Gl Negrei Gabriel
Membri Gl Barbu
Gl Zorzov
GlStoika Grigore
Col.Stoika Stefan
Col.Spiridoneanu Ernest
Col.Stătescu D.

./.

Secretar Col.Stoenescu C.

După câte îmi amintesc, comitetul de conducere avea:

Comisia de organizare:

Preşedinte : General Stoika Grigore

Membrii: Col.Leonescu
Col.Col.Spiridoneanu
Col.Solomonescu
Col.Stătescu D.
Cpt.Zaharia

mai erau şi încă câţiva al căror nume nu-l amintesc.

Secţia de informaţii şi documentare:

General Diculescu
Col. Cantea
Maior Petecău

restul membrilor nu-l cunosc.

Secţia juridică

Preşedinte Gl.Zorzov

nu cunosc componenţa.

Iniţial organizarea profesională militară a pornit din iniţiativa Col.Stoika Stefan în baza art.58 din Statutul P.N.T. de care ştiu: Col.Dumitrescu Sergiu, Cpt.Zaharia, cu un grup de membri indicaţi în declaraţia din 31 August 1947.

Când numărul membrilor s'a mărit s'a pornit la redactarea regulamentului de funcţionare al organizaţiei profesionale militare. Regulamentul a fost întocmit de Gl.Zorzov, amendat în şedinţă publică şi apoi complectat cu observaţiunile Gl.Negrei. Forma definitivă a fost trimisă spre aprobare conducerii partidului.

Concomitent cu acest regulament a apărut şi regulamentul organizaţiunilor profesionale pe capitală întocmit de P.N.T. şi semnat de I.Mihalache. Acesta avea de scop de a da directive de xxxxxxxxxx constituirea organizaţiunilor profesionale în cadrul P.N.T.

Regulamentul întocmit de Gl.Zorzov a fost citit în şedinţă publică la care am luat parte toţi membri din acea vreme.

Generalul Negrei Gabriel din iniţiativa proprie

./.

a dat dispozițiuni ca prin biroul de organizare să se întocmească un statut de funcționare al organizației militare. Gl Stoika Gr. a dat ordin maiorului Dristoria să facă un proect de statut având în vedere statutul partidului P.N.T.. In ședință s'a lucrat apoi până la organizare pe județe, renunțându-se a se lucra mai departe. Intr'o convorbire cu Col.Stoika Stefan s'a arătat inutilitatea acestui statut și s'a renunțat la el.

Sedințele noastre au fost vizitate de dl.Prof. Constantinescu, vicepreședintele organizației capitalei al P.N.T. căruia i s'a arătat și schema organizării noastre și de dl.I.Mihalache.

In programul conferințelor dl.Col.Stoika Stefan și-a ales ca obiect organizarea armatei în cazul când partidul ar fi venit la putere, avându-se în vedere efectivul fixat prin tratatul de pace și efectivul fiecărui contingent. Pentru demonstrarea părerilor d-sale a luat ca exemplu Germania după 1918.

Această conferință a fost repetată și în fața dlui I.Mihalache care a mulțumit dlui Col.Stoika, întărind spusele dsale și voind ca în țară la noi să se ajungă cu înarmarea și instruirea atât de departe încât după exemplul din Elveția - în fiecare casă soldatul să-și aibă în cui ranița și arma cu care să se prezinte la nevoie.

In principiu conferința tindea la o instruire cât mai bună și a unui număr cât mai mare de recruți. Inființarea de școli de tir, trecerea grănicerilor și jandarmilor la M.de Interne, toți medicii la M.Sănătății, toți ofițerii de administrație la M.Finanțelor pentru a se da posibilitate ca M.de Răsboi să instruiască numărul de oameni necesari. Mai conținea recrutarea de ofițeri și subofițeri, notarea și procedee de înaintare.

Dl.General Stoika Gr. care nu dăduse nici o lucrare până la această conferință ne aduce un proect de organizare care a fost citit în ședință la comisia de organizare care însă nu a fost luat în considerare,

./.

rămânând să se discute în altă şedinţă. Nu ştiu dacă acest proect a fost făcut de dl.Gral Stoika Gr. însă precizez că dânsul l'a adus şi citit.

Cred că planul a fost întocmit de dl.Gral Stoika Gr.inspirat în parte şi de conferinţa dlui Col.Stoika Stefan.

Activitatea comitetului. Inainte de anul nou (1947) grija mare a dlui Gl.Negrei a fost să se organizeze pe ţară şi a numit pe gl.Barbu cu organizarea Ardealului şi pe gen.Zorzov cu organizarea vechiului Regat. Stiu că a dat circulări de organizare prin presa partidului şi că a sosit la centru răspuns dela câteva organizaţiuni - pe care încă nu le cunosc, deşi am fost pentru foarte puţin timp secretarul dlui gen.Zorzov, funcţie care am refuzat să o mai îndeplinesc prin faptul că am văzut câtă slăbiciune prezintă gen.Zorzov, care dăduse Col.Pancu un exemplar din regulamentul de organizare profesional să-l ducă profesorului Papadopol pentru corectare stilistică şi ortografică.

In şedinţele publice majoritatea timpului era ocupat cu cetirea proceselor verbale ale şedinţei precedente, apoi cu diferite comunicări, primiri de noi adeziuni şi la urmă cu ştiri externe expuse de col.Dumitrescu.

Am intervenit în repetate rânduri ca să se renunţe la redactarea proceselor verbale desvoltate cu toate micile amănunte şi să se redea procese verbale cât mai scurte pentru a se câştiga timp în şedinţe pentru lucruri mai utile.

Se aduceau de dl.gl.Negrei propuneri inadmisibile şi este suficient să vă declar că la un moment dat a venit cu propunerea ca să primim să se înscrie în organizaţie soţiile văduve ale militarilor şi orfani, lucru ce a produs indignare în organizaţie şi în urma intervenţiei mele s'a renunţat la această propunere.

După sărbători s'a organizat un ciclu de conferinţe prima a dlui col.Stoika Stef. A mai vorbit dl. gen.Zozov despre legea deblocării şi col.Cântea despre armare şi dezarmare. Restul programului cu acelaş conţinut; primiri de noi adeziuni şi comferinţa de ştiri

./.

externe al Col.Dumitrescu, care în loc să facă înşiruire de ştiri culese prin radio le comenta atagându-se cu păreri personale în special la adresa U.R.S.S. ceeace a determinat pe maiorul Fetecău să atragă atenţia că se poate avea neplăceri din această atitudine, iar eu am rugat să i se interzică a mai face comentariu. Răspunsul mi-a fost dat de dl.gen.Negrei - că le face pe cont propriu.

Intr'una din şedinţe în urma unei discuţii maiorul Mureşeteanu cerând cuvântul îl auzim din senin calomniind pe un conducător al partidului comunist şi anume pe Ana Pauker. Atunci revoltat m'am sculat şi am aideţi dlor să plecăm.

Maiorul Mureşeteanu şi scris dimisia din partid a dat-o dlui Gen.Negrei, care împreună cu gen.Zorzov a prezentat-o adunării cu recomandarea de a fi respinsă.

Aistenţa celor din lagăre:

Nu cunosc cine a luat iniţiativa. Stiu însă că până la un moment dat se pregătea la dna Madgearu masa pentru deţinuţii politici din Bucureşti, necesarul fiind trimis prin grija circumscripţiilor politice de P.N.T. Apoi grija a luat-o dna Teodoru.

Cu aproximativ 2 - 3 săptămâni înainte de a încerca să fugă din ţară a ţinut o cuvântare la sediul de asistenţă (nu-l cunosc) şi a cerut să se dea de fiecare sector 150.000.000 lei lunar, ceeace vine 600 milioane lunar, dar Veniamin ar fi solicitat dela membri un ajutor cât mai mare spunând că cheltueşte 80.000.000 lei zilnic.

Ca I.Mihalache a cerut 150.000.000 lunar de sector ştiu dela şefa secţiei femenine a circ.12 a P.N.T. a cărui nume îmi scapă şi dela Dna Cireşanu din Circ.15 a P.N.T.

Că Veniamin a spus că au nevoie de 80.000.000 lei zilnic ştiu dela dl.Gen.Negrei şi Col.Stoika Stefan care m'a trimis la Dna Teodoru în Str.V.Lascăr Nr.6 de unde am luat carnete pentru 15 milioane lei. Din acestea am dat 5.000.000 dlui Col.Stoika Stef. iar 10.000.000 Gen.Stoika Grig. care le-a dat la rândul său

maiorului Pupa pentru încasare.

Pentru circumscripţia 15-a P.N.T. am primit dela dl.Col.Stoika Stefan cinci milioane lei. Am mai distribuit aproximativ de 1.300.000 lei.

Activitate personală în cadrul partidului şi în cadrul organizaţiei profesionale.

In cadrul partidului ca şef de organizaţie profesională militară al sect.II negru nu am avut altă însărcinare decât a mă subordona politicului, cu alte cuvinte devenisem membru al P.N.T. pe teren unde asistam la şedinţele de sector şi circumscripţia respectivă. Nu am adus partidului nici un membru nou, am ascultat discuţiile între şefii de circumscripţie şi şeful sectorului discuţii în legătură cu organizarea lor şi noile alegeri ce urmau să aibă loc în circumscripţiile respective. Se făcea apel la multă asistenţă. Am contribuit cu 200.000 lei la asistenţă şi din lipsă de fonduri am dat 100.000 lei pentru curăţirea unui oblon la circ.15 P.N.T. Activitatea mea pe teren a încetat în sector cu 2 săptămâni după sărbătorile Paştelui, iar nu înainte de Paşte, cum din eroare am scris în declaraţia din 31 August 1947, iar în circumscripţie imediat ce s'a confirmat arestarea lui I.Mihalache.

Nu mi-am închipuit niciodată ca un viitor şef de partid să săvârşească cel mai odios act politic faţă de ţară printr'o fugă asemănătoare unei trădări. Tării nu-i aducea nici un folos real iar partidului numai ruşine. Poate spre binele nostru că a fost descoperit,pentrucă mai gândesc cu mare teamă ce se putea întâmpla ţării dacă acest om ar fi venit la putere. Când într'o împrejurare nu a putut asigura securitatea la 14 oameni, mai putea el asigura securitatea unei ţări ? Si apoi să fie luat în serios că încerca să fugă pentru a salva ţara de rele, dar care rele ? Nu cred asta, pentrucă nu pleci într'un scop înalt cu lăutari şi oameni de afaceri după tine.

./.

Motivul este şi neserios pentrucă pleca cu o situaţie internă la ora h a plecărei - şi când ajunge în străinătate pierdea legătura cu ţara şi şi străinătatea avea ştiri mai noi decât el. Incă odată ne făcea de râs în străinătate. Nu ştiu dacă în împrejurările de astăzi există legi care să-l scoată atât pe el cât şi pe complicii lui pentru totdeauna din viaţa obştească. Sunt sigur că guvernul va avea această grije.

In continuare la întrebarea pusă de dl.anchetator declar următoarele: nu am fost prin instituţii sau cazarmă pentru a propaga linia partidului sau a căpăta noui aderenţi şi ju am luat contact cu ofiţeri activi, deoarece actualmente din armată nu am decât doi prieteni pe cari îi văd foarte rar: Gl Lupescu C. şi Gl Vlădescu August, primul directorul Direcţiei materialelor din un răsboi şi al doilea fost comandant al Diviziei de Gardă, deasemeni menţionez că eu fiind suferind grav de ochi - cu o afecţiune progresivă - sunt destul de amărît pentru a-mi îngreuia situaţia printr'o acţiune ce numai cinste nu mi-ar face.

Am prea mare admiraţie pentru armata ţării, care niciodată nu s'a frânt în două şi consider un act de un nebun, pe cel ce ar încerca să compromită o cât de mică unitate într'o aventură politică, fără nici o şansă de reuşită.

ss.Lt.Col.Stătescu.

copie vezi vol. 4 f 484–486.

II

000580

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Lt.Col.în Retragere D.STATESCU cu domiciliul în Bucureşti,Str.Moise Nicoară 37,de ani 51,în continuare declar următoarele :

Conferinţa de organizarea armatei a fost ţinută de Col.Stoika Stefan în şedinţă publică a cercului profesional militar şi repetată în prezenţa D-lui I.Mihalache, – la altă dată.-

Dl.I.Mihalache,după ascultarea conferinţei,a mulţumit conferenţiarului şi a întărit spusele lui,precizând că doreşte ca fiecare cetăţean să aibe în casă arma şi raniţa pentru a fi complect echipat când ţara va avea nevoe de el, după sistemul elveţian.-

Planul de organizarea armatei a fost citit de Dl. Gl. Stoika Grigore în şedinţa biroului organizării.-Nu s'a discutat de comitetul de conducere al cercului profesional militar la şedinţele la care am participat eu.-Când s'a citit planul nu s'au făcut obiecţiuni pentrucă nu s'a luat în considerare.-

Am luat parte la şedinţele dela Dl.St.Mihăescu, deoarece m'a rugat Dl.Gen.Negrei Gabriel să asist şi la acele şedinţe.-

Nu am cunoscut nici pe Dl.Maniu nici pe Dl.Mihalache. I-am văzut pe fiecare numai de 2 ori ; pe Dl.Maniu la o întrunire şi în ziua alegerilor,pe Dl.Mihalache în ziua alegerilor şi când a venit în şedinţă publică la cercul militar profesoral.-

In casă la Dl.St.Mihăescu,Dl.Col.Dumitrescu ţinea conferinţe de ştiri externe.-

Nu pot preciza dacă le ţinea după vre-un buletin, după cum nu pot preciza sursa lor.-

Referitor la întrebarea pusă de Dl.anchetator declar următoarele :

Prima măsură,în caz de venire la putere era desfiinţarea corpului E,C.P.,după afirmaţiile D-lui Col.Stoika Stefan.

.//.

O a doua măsură era repunerea în toate drepturil a ofiţerilor deblocaţi, lucru prevăzut dealtfel şi în programul P.N.T.-

Tin a preciza că acum 2 ½ luni Dl.Colstocky Stefan mi-a comunicat că programul şedinţelor noastre este văzut regulat de către un inspector al Serv.de Siguranţă din Ministerul de Interne şi m'a asigurat că toate lucrările sunt cunoscute de siguranţă.-

Dela 1 Martie 1947 activitatea mea a fost foart redusă.- Nu ştiu dacă am fost la 4 şedinţe /publice sau de birou de organizare/ din cauza unei mari supărări familiare.

Nu cunosc activitatea nici unui membru în afară de aceea ce avea în şedinţe.-

Stiu că Dl.Gen.Gheorghieş Alex.a prezentat D-lui I.Mihalache un proect de organizare profesională militară pe ţară.- Nu cunosc cuprinsul şi nici ce urmare i s'a dat.-

Aceasta este declaraţia pe care o dau şi semnez.

ss/ Lt.Col.D.Stătescu

2 Septembrie 1947

copie vezi vol. 4 f 487-490,

00582

DECLARATIE

Subsemnatul Lt.Col. în retragere D. STATESCU, cu domiciliul în Bucureşti, Str. Moise Nicoară Nr.31, de ani 51, declar, în continuare, următoarele:

Ştiu că planul de organizare al armatei s'a citit de Gen.Stoika Grigore în şedinţa de organizare.- Nu cunosc cine a dat sugestia de întocmirea acestui plan.-

Menţionez că partidul N.T. vorbea prin Gen.Negrei, iar Gen.Negrei aplica instrucţiunile ce le primea.-

Nu ştiu cine a cerut acest plan. Cel care ar putea şti este numai Gen.Stoika Gr. care a citit planul.

De aceasta ar mai putea şti - probabil - Col. Stoika Stef. care după normele partidului a înfiinţat cercul profesional militar şi era prim vice preşedinte al organizaţiei.

Normal acest plan, adică de organizare a Armatei trebuia dat Gen. Negrei şi acesta organizaţiei politice a Capitalei.-

Menţionez că până la alegerile din 19 Noembrie 1946 noi numai ne-am organizat, iar ciclul de conferinţe au început prin luna Februarie 1947.

Conferinţa ţinută de Col.Stoika Setf. a fost intitulată organizarea armatei. Data precisă când a ţinut-o nu o ştiu.-

Conferinţa a fost predată scrisă generalului Negrei.-

Nu-mi amintesc să fi auzit despre întocmirea unui plan de organizare al Armatei şi dacă cumva s'a făcut aceasta, probabil s'a făcut într'un cerc restrâns şi natural după normele date de partid.

Conferinţa Col.Stoika Stef. conţinea cam următoarele puncte:

1.- Efectivul în recruţi fiind mai mare decât efectivul fixat prin tratatul de pace, trebuia instruit în întregime şi arată modalităţile cum se poate obţine

..//..

acest lucru.-

2.- Trecerea ofiţerilor şi subofiţerilor necombatanţi la Ministerul Finanţelor, la Ministerul Sănătăţii şi cei de grăniceri şi jandarmi la Ministerul de Interne.-

3.- Modalităţi de recrutare a ofiţerilor şi subofiţerilor.-

4.- Notarea şi înaintarea în grad a lor.

Altceva nu-mi amintesc, însă Col.Stoenescu C. care era secretarul cercului profesional militar poate avea documentul sau la Dl. General Negrei Gabriel.-

Conferinţa Dlui Col.Stoika Stef, a fost apreciată de Dl.I.Mihalache ca foarte bună, lăsând impresia că este pe linia dată de partid.

Nu ştiu dacă Dl.Penescu a asistat la vre-o conferinţă,deoarece în ultimul timp - de la 1 Martie 1947 - nu aveam o frecuenţă regulată.

Nu-mi reamintesc dacă Dl.Col.Stoika Stefan a fost în şedinţa când Gen-Stoika Gr. a citit planul de organizare al Armatei.-

In ziua de 19 Noembrie 1947 un grup de 10 membrii din partid au fost desemnaţi să asiste la centrul de colectare al alegerilor aflat la locuinţa Dlui Serdici. Dl.Penescu a solicitat maiorului Fetecău 6 membri dintre ofiţerii deblocaţi cari să vină în uniformă ca să însoţească pe Dl.Maniu în zona alegerilor. Dintr'un exces de zel, maiorul Fetecău, în loc de 6 membri a întocmit o listă de 10 membri.- Printre aceştia 10 membri am fost şi eu. Nu am însoţit pe Dl. Maniu nicăeri. Am stat toată ziua în sufragerie, jucând table. La dejun am fost rugat de Dl.Gen.Barbu şi I.Mihalache să cumpăr de ale mâncării,întrucât gazda nu preparase nimic.

Aceasta este declaraţia pe care o dau şi o semnez.

ss. Lt.Col.Stătescu

4 Septembrie 1947.

N

copie vezi vol. 4. f. 491-493.

005584

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Lt. col. in retragere D. STATESCU cu domiciliul in Bucuresti, str. Moise Nicoară nr.37 , de ani 51, decler in continuare următoarele :

Organizaţia profesională militară a luat fiinţă din iniţiativa Col. Stoika Stefan, având directive dela partid, de unde primeam dispoziţii.-

xxxxxxxx Generalul Negrei Gabriel a fost preşedintele organizaţiei, care s'a considerat preşedinte pe ţară, până la venirea lui I Mihalache, care in sedinţă publică, a stabilit că xxxxxxx generalul Negrei Gabriel este preşedinte numai pe Capitală, pe ţară urmând a fi numit ca preşedinte un alt general.-Ulterior am aflat că cel indicat era gen. Gheorghieş Al.- După declaraţiile generalului Negrei Gabriel.-

La început au fost numai câţiva membri dintre xxxx pensionari militari, iar ulterior ficare a căutat să adugă în organizaţie şi să câştige noi membri, astfel că îmi amintesc că la un moment dat-la adunarea pentru alegerea comitetului de conducere-erau aproximativ 8o membri.-

Stiu că propaganda se făcea prin recomandarea de către doi membri vechi a unui aderent.-

Recunosc că I. Mihalache la conferinţa ţinută cu noi a dat dispoziţiuni ca intreaga activitate a noastră să se facă pe teren.-

Eu am înţeles prin această directivă să actuăm în cadrul circumscripţiilor pentru câştigarea a cât mai mulţi aderenţi.-

Nu cunosc dacă s'au câştigat noi aderenţi, insă eu personal nu am adus niciunul.-

Generalul Negrei dorea să ia conducerea organizaţiilor profesionale militare pe intreaga ţară, iar pe dealtă parte aceeaş organizaţiei umbla să o ia generalul Gheorghieş Al, care mi-a mărturisit că a dat Dlui I Mihalache un plan ce conţinea vederile sale în această organizare.- Nu şţiu dacă acest plan i-a fost sau nu cerut de I Mihalache.-

De directivele şi ordinele ce se dădeau de la partid pentru această organizaţie nu puteam şti decât generalul Negrei Gavriel şi col. Stoika Stefan.-

Biroul de informaţii şi documentare al acestei organizaţii era compus din :

General Diculescu
Colonel Contea
Colonel Dumitrescu C.-
Maior Fetecău şi încă câţiva al căror nume îmi scapă.- Directivele în legătură vu acest resort, cred că sunt singurii care le pot da.-

Aceasta este declaraţia pe care o dau de bună voe nesilit de nimeni pe care o semnez.-

/ss/ Lt. col. D. Stătescu

9 Septembrie 1947.-

copie vezi vol. 4. f 494 – 495

00586

D E C L A R A T I E

Subsemnatul lt. col. in retragere D. STATESCU cu dumociliul in Bucuresti, str. Moise Nicoară nr. 37, declar in continuare următoarele :

Recunosc că prin mijlocirea col. STOIKA pe când era secretar general la Subsecretariatul Inzestrării Armatei, am furnizat căciului şi cojoacele pentru armată.

In cariera mea am stat in Minister aproape 9 ani. Cu această ocazie am cunoscut şi cunosc aproape 1/2 din ofiţerii cari au trecut prin minister.

Dintre toţi nu am păstrat legături decât cu 2 ofiţeri generalul LUPESCU C. şi generalul VLADEŞCU AUGUST.

In ultimul timp prin directiva dată de I MIHALACHE la conferinţe / activare pe teren/ se căuta să avem câţi mai mulţi membri.

Eu eram seful organizaţiei militare al sect. IINegru numit de Dl gen. NEGREI GABRIEL in urmă recomandării Dlui col. STOIKA STEFAN.

Venirea la putere a P.N.T. depindea de conjuctura politică.

Aceasta este declaraţia pe care o dau si semnez.

/ss/ lt. col. STATESCU D.

copie vezi vol. 4. f 496-500

00587

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Lt.Col.în retr. D. STATESCU, în continuarea celor declarate precizez următoarele:

1.- Incă din luna Decembrie 1946 organizaţia militară a P.N.T. a primit dispoziţiuni să treacă la activitate în teren, când mi s'a spus de Generalul Negre Gabril şi ulterior de Dl. I.Mihalache că numai astfel se va putea obţine eventuale recompense, în caz de guvernare.-

Mie personal mi s'a încredinţat şefia organizaţiei militare a sect.II.Negru; în afară de aceea de casier general.-

2.- Am dat curs acestei dispoziţiuni şi m'am prezentat Dlui Cezar Simionescu,şeful politic al sectorului,întrucât în această privinţa organizaţia militară activa în téren sub conducerea şefului politic.-

In sectorul meu,aveam după registrul de evidenţă un număr de 47 ofiţeri,subofiţeri şi maeştri militari, în afară acei care existau ca membri ai partidului în circumscripţiile respective şi care nu erau înscrişi în organizaţia militară.-

3.- Am luat parte la 4 şedinţe, ultima fiind aproximativ la o săptămână după Paşte şi din discuţiile avute cu Dl.Cezar Simionescu, rezulta precis că P.N.T. urmărea o verificare şi regrupare a forţelor politice pe circumscripţii.-

De aceea s'a hotărât încadrarea circumscripţiilor şi cu ofiţerii respectivi,care trebuiau să activeze în sensul de a câştiga noi aderenţi printre cunoscuţii şi camarazii lor. Propaganda se făcea de la om la om,iar mijloacele erau acele obişnuite de partid şi promisiuni făcute tuturor elementelor nemulţumite.-

4.- Din discuţiunile avute cu camarazii din

E.F.

..//..

organizaţia militară rezultă că partidul conta pe sprijin din afară şi pe anumită conjuctură politică pentru schimbarea guvernului şi venirea la putere.-

Nu mi-am dat seama la început că prin activarea în teren se urmărea organizarea maselor pentru acţiune de forţă, însă în urma conferinţei Col.Stoika Stefan urmată de acea a Dlui I.Mihalache, din Aprilie 1947, am înţeles în special din îndemnul Dlui I.Mihalache, care se referea la armă şi raniţă în casa fiecărui om, că se urmărea acest lucru la momentul oportun.

Am cunoştinţa şi despre planul de organizare a armatei redactat de Generalul Stoika Gr. însă nu ştiu ce destinaţie i s'a dat.-

5.- Cu privire la ascunderea arhivei organizaţiei militare am aflat de la Generalul Gheorghieş Al. după arestare că această dispoziţiune a fost dată de Dl.I.Mihalache,- prin Generalul Gheorghieş Al., Generalului Negrei Gabriel.-

Este adevărat că în momentul în care Generalul Gheorghieş i-a comunicat acest lucru Generalului Negrei mă aflam la sediul ofiţerilor de rezervă împreună cu Col.Spiridoneanu, dar nu am auzit şi nici nu am primit dispoziţiuni să execut acest lucru (ascunderea arhivei), ştiu însă că Col.Spiridoneanu a primit de la Generalul Negrei Gabriel dispoziţiunea că adunarea ce urma să aibă loc în acea zi la sediu să se amâne.-

Nu ştiu cine a ascuns arhiva, care era în păstrarea : o parte la Gen.Negrei, acasă, o parte la sediul din Str.Clemenceau Nr.9, iar o parte la Col.Stoenescu C. din Bdrul Mărăşeşti. Personal nu păstram vre-o parte din arhivă, în afară de suma de lei 5.000.000 daţi mie pentru fondul de asistenţă de către Dl.Col.Stoika Stef.

6.- Sunt membru al P.N.T. din toamna anului 1945, recrutat de Dl.Gen.Negrei, al cărui aghiotant am fost, din care cauză mi-a şi dat atribuţiuni mai insemnate.-

In alegeri am făcut parte din rezerva gărzii de ofiţeri afectaţi Dlui Maniu şi am stat la locuinţa Dlui Serdici.-

7.- In urma faptelor sus menţionate şi a tenta-

..//..

00589

tivei de fugă în străinătate a grupului I. Mihalache mi-am dat seama că în anul 1947 P.N.T. a dus o activitate subversivă şi ilegală la care eu în mod conştient nu am luat parte ; activitate care a culminat cu o adevărată trădare, tinzând să deslănţue în ţară turburări grave, pentru a da ocazie la intervenţiuni străine, în vederea schimbării regimului.

De toate acestea mă desolidarizez.-

17 · IX · 947

ss.Lt.Col.ss.D.Stătescu

(1)

copie vezi Vol. 4 f 501-502.

00590

DECLARATIE

Subsemnatul Lt. col. D. STATESCU cu domiciliul în Bucureşti, str. Moise Nicoară nr. 37, de ani 51, declar în continuare următoarele :

Cunosc pe Slt. WALTER PAUL de când ţinea cronica externă în sdinţele noastre, atunci când col. Dumitrescu lipsea.-

Din toţi membrii organizaţiei militare nu am avut contact mai intim decât cu col. Spiridoneanu Ernest şi în fiecare seară de sedinţă plecam înpreună cu el şi cu col. Stoenescu C.-

Este adevărat că am observat că în conferinţa ţinută de I Mihalache la cercul profesional al nostru un îndemn de acţiune în teren în folosul partidului în sensul că şefii de circunscripţii să câştige şi să cunoască ce fel de oamni sunt.-

In ruma acestui fapt m'a determinat să atrag atenţia col. Stoenescu şi Spiridoneanu deducând cu toţi că se depăşesc atribuţiunile noastre de organizaţie profesională.-

Stiu că planul deorganizare al armatei a fost adus si citit de comisia de organizare de gl. Stoika Grigore. Nu-mi amintesc care a fost, dar eram şi eu de faţă.-

Aceasta declar susţin şi semnez propriu.-

/ss/ lt. col. Stătescu

20 Septembrie 1947.-

Menţionez că Dl. I Mihalache la conferinţe pe care a ţinut-o col. Stoika St. după ce a făcut recomandare a fiecare cetăţean să aibă arma şi raniţa la sfârşitul conferinţei a recomandat să trecem în teren pentru activitate.-

Aceasta declar şi semnez.-

/ss/ Lt. col. Stătescu,

copie vezi vol. 4. f 503-512,

00591

EXTRAS DIN DECLARATIILE DATE DE MINE SI ANUME

LT. COL. IN RETRAGERE STATESCU DUMITRU.-

Subsemnatul Lt. Col. în retragere D. STATESCU de ani 51 căsătorit, fără copii, domiciliat în Bucureşti str. Moise Nicoară nr. 37 declar prin prezenta că în declaraţiile ce am dat până în prezent sunt cuprinse şi următoarele extrase:

<u>In declaraţia din 9 August 1947 :</u>

Sunt membru al P.N.T-ului din toamna anului 1945.

Nu-mi amintesc precis luna în urma propuneri Dlui general NEGREI GABRIEL,, cu rugămintea de a face parte din Cercul Militar al partidului care fiinţa deja la acea dată.-

In cadrul partidului nu am ocupat nici-o funcţiune însă mai târziu în cadrul cercului profesional militar am fost numit şef al organizaţiei respective din sectorul II negru / secţia militară / şi casier general al comitetului pe ţară, care a încetat în momentul când I MIHALACHE participând la una din şedinţele noastre profesinale a hotărât ca întregul comitet să se ocupe numai de organizarea pe capitală, urmând ca organizarea pe ţară să se facă mai târziu sub conducerea unui preşedinte numit de dl. MANIU.-

<u>Din declaraţia 9 Septembrie 1947</u>

Generalul NEGREI GABIEL a fost preşedintele organizaţiei care s'a considerat preşedinte pe ţară până la venirea lui MIHALACHE, care în sedinţă publică a stabilit că generalul NEGREI GABRIEL este preşedinte numai pe capitală, pe ţară urmând a fi numit ca preşedinte alt general.-

Ulterior am aflat că cel indicat era generalul Gheorghieş Alexandru după declaraţia generalului NEGREI GABRIEL.

00592

Din declarația 9 August 1947

Am mai fost membru în comisia de organizare și rugat să fac parte în calitate de casier general și la ședințele comitetuluinde conducere.

Din declarația din 20 Septembrie 1947

Stiu că planul de organizare al armatei a fost adus si citit în comisia de organizare de generalul Stoika Grigore. Nu-mi amintesc cine a fost dar eram și eu de față.-

Din declarația din 9 August 1947

Am cunoscut pe dnii Maniu și Mihalache în casa DLUI SERDICI în ziua de 19 Noembrie 1946 cu ocazia alegeriler, când am făcut parte dintr'un grup de ofițeri chemați în casa dlui Serdici, rumând ca o parte dintre noi să însoțească pe dl. MANIU la secția de votare.-

Din declarația 9 Septembrie 1947.-

Stiu că propaganda se făcea prin recomandarea de către doi membrii vechi a unui aderent.-

Din declarația 20 Septembrie 1947

Este adevărat că am observat in conferința ținută de I Mihalache la cercul profesional al nostru, un îndemn de acțiune în teren în folosul partidului, în sensul ca șefii de circumscripții să câstige membri și să cunoască ce fel de oameni sunt .

Din declarația din 9 August 1947.-

Scopul cercului profesional militar era să pregătească legile militare necesare într'o eventuală guvernare și să țină la curent starea de spirit din armată în scop de a ști în ce măsura va putea partidul să conteze pe armată în momentul necesar.

Venirea la putere sau momentul necesar era considerat și sperat prin ajutorul ce ar fi venit din afara țării.

Ajutorul din afara țării partidul spera să-l obțină prin protestele și memoriile adresate marilor puteri relații ce le dețin dela ședințele de sector II negru prezidate de Cezar Simionescu.-

./.

Din declarația 2 Septembrie 1947

Sedințele noastre au fost vizitate de dl. profesor Constantinescu vice președintele organizației capitalei a P.N.T. și de dl. I Mihalache.-

In programul conferințelor dl. col. Steika Ștefan și-a ales ca obiect organizarea armatei în cazul când partidul ar fi venitla putere,avându-se în vedere efectivul fixat prin tratatul de pace și efectivul fiecărui contigent.-

Pentru demonstrarea părerilor dsale a ales Germania din 1918.

Din declarația 7 Septembrie 1947

Conferința de organizare armatei a fost ținută de col. Steika Stefan în ședință publică a cercului profesional militar și repetată în prezenta dlui I Mihalache la altă dată.-

Din declarația 4 Septembrie 1947

Conferința col. Steika Stefan conținea cam următoarele puncte :

1.- Efectivul în recruți,fiind mai mare decât efectivul fixat în tratatul de pace,trebuia instruit în intregime și arătau modalitățiile cum se poate obține acest lucru.-

2.- Trecerea ofițerilor si subofițerilor decombatanți la Ministerul Finanțelor,la Ministerul Sănătății și cei de grăniceri și jandarmi la M. AF. Interne.-

3.- Modalitățiile de recrutare ale ofițerilor și subofițerilor.-

4.- Notarea și înaintarea în grad a lor.-

Din declarația 7 Septembrie 1947

Dl. I Mihalache după ascultarea conferinței a mulțumit conferențialului și a întărit spusele lui precizând că dorește ca fiecare cetățean să aibă în casa arma și ranița pentru a fi complet echipat când țara va avea nevoie de el,după sistemul elvețian.-

Din declarația din 2o Septembrie 1947

Menționez că dl. I Mihalache la conferința pe care a ținut-o col. Steika Stefan,după ce a făcut

recomandarea ca fiecare cetăţean să aibă arma şi raniţa la sfârşitul Conferinţei a recomandat să trecem în teren pentru activitate.-

Din declaraţia din 9 Septembrie 1947

Recunosc că I Mihalache la conferinţa ţinută cu noi a dat dispoziţiuni ca întreaga activitate a noastră să se facă în teren.-

Din celaraţia din 17 Septembrie 1947.-

Incă din luna Decembrie 1946, organizaţia militară a primit dispoziţiuni să treacă la activitate în teren, când ni s'a spus de generalul Negrei Gabriel şi ulterior de I Mihalache, că numai astfel se vor putea obţine eventuale recompense în caz de guvernare.-

Mie personal mi s'a încredinţat şefia organizaţiei militare a sect. II negru, în afară de aceea de casier general .-

Am dat curs acestei dispoziţiuni şi M'am prezentat Dlui Cezar Simionescu seful politic al sectorului intrucât în această privinţă organizaţia milit litară activa în teren sub conducerea sefului politic.-

In sectorul meu aveam după registrul de evidenţe un număr de 47 ofiţeri, subofiţeri şi maistri militari, în afară de acei care existau ca membri ai partidului în circunscripţiile respective şi care nu erau înscrişi în organizaţia militară ?

Am luat parte la 4 sedinţe ultima fiind la aproximativ la o săptămână după Paşte şi din discuţiile avute cu Cezar Simionescu rezultă precis că P.N.T. urmărea o verificare şi regrupare a forţelor politice pe circunscripţii.- De aceea s'a hotărât încadrarea circunscripţiilor şi cu ofiţerii respectivi care trebuiau să activeze în sensul de a câştiga noi aderenţi printre cunoscuţii şi camarazii lor.- Propaganda se făcea dela om la om, iar mijloacele erau acelea obişnuete de partid şi promisiuni făcute tuturor elementelor nemulţumite.-

Din discuţiunile avute cu camarazii din organizaţia militară, rezultă că partidul contra pe sprijin din afară şi pe anumită conjuctură politică pentru schimbarea guvernului şi venirea la putere.-

./.

00595

Nu mi-am dat seama la început că prin activarea în teren se urmărea organizarea maselor pentru acțiune de forță, însă în urma conferinței Col. Stoika Ștefan urmată de aceea a Dlui I Mihalache din Aprilie 1947, am înțeles în special, din îndemnul Dlui I. Mihalache, care se referea la armă și raniță în casa fiecărui om și că se urmărea acest lucru la momentul oportun.

Am cunoștință și de planul de organizare al armatei, redactat de generalul Stoika Grigore, însă nu știu ce destinație i s'a dat.-

Cu privire la ascunderea arhivei organizației militare, am aflat dela Generalul Gheorghieș Alex. după arestare, că această dispozițiune a fost dată de I Mihalache, prin generalul Ghreghieș Alex, generalul Negrei Gabriel.-

Este adevărat că în momentul în care generalul Gheorghieș comunica acest lucru generalului Negrei, mă aflam la sediul ofițerilor de rezervă împreună cu col. Spiridoneanu, dar nu am auzit , dar nici nu am primit dispozițiuni să execut acest lucru/ ascunderea arhivei/ Stiu că col. Spiridineanu a primit dela generalul Negrei Gabriel dispozițiunea ca adunarea ce trebuia să aibă loc în acea zi la sediu să se amâne. Nu știu cine a ascuns arhiva, care era o parte la generalul Negrei acasă, o parte la sediul din str. Clemenceau nr. 9, iar o parte la col. Stoenescu C din Bdul Mărășești. Personal nu păstram vre'o parte din arhivă, în afară de suma de lei 5.000.000 dati mie pentru xixxxx fondul de asistență de col. Stoika Stefan.-

Din declarația din 9 Septembrie 1947

Generalul Negrei Gabriel dorea să ia conducerea organizațiilor profesionale pe întreaga țară, iar pe de altă parte aceaș organizație umbla să o ia generalul Gheorghiel Alex. care mi-a mărturisit că a dat Dlui Mihalache, un plan ce conținea vederile sale în această organizare .-

Din declarația din 2 Septembrie 1947

După sărbători, s'a organizat un ciclu de conferințe, prima a Dlui Col. Stoika Stefan.-

.//.

Au mai vorbit :

- General Zorzor despre legea deblocării și
- col. Cantea despre armare și dezarmare, restul programului cu acelaș conținut primiri de noi adeziuni și conferința de știri externe ~~xxx~~ a col. Dumitrescu, care în loc să facă o înșirare de știri culese prin radio, le comenta atașându-se cu păreri personale în special la adresa U.R.S.S.-

Cu aproximativ 2-3 săptămâni înainte de a încerca să fugă din țară, I Mihalache, a ținut o cuvântare la sediul de asistență / nu-l cunosc/ și a cerut să se dea de fiecare sector 150 milioane lei ceace venea 600.000.0000 lei lunar, iar Veniamin ar fi solicitat dela membrii un ajutor cât mai mare, săunând că cheltuiesc 80 milioane zilnic.-

Că I Mihalache a cerut 150 milioane lunar de sector știu, dela sefa secției femenine a circ. 12 P.N.T. a cărui nume îmi scapă și dela Dna Cireșeanu din circ.15 P.N.T.-

Că Veniamin a spus că au nevoie de 80 milioane zilnic știu dela generalul Negrei și col. Stoika Stefan care mi-a trimis la dl. Teodoru în str. Vasile Lascăr 116 de unde am luat carnete pentru 15 milioane lei. Din acestea am dat 5.000.000 Dlui Col. Stoika Stefan, iar 10 milioane Dlui General Stoika Grigore, care le-a dat la rândul său maiorului Pupa pentru încasare.-

Pentru circa 15 a P.N.T. am primit dela col. Stoika Stefan 5.000.000 lei. Am mai distribuit aproximativ 10 1.300000 .-

Acestea sunt extrasele intocmite din declarațiile ce am dat eu de bună voe cu ocazia arestărilor.-

/ss/ ~~xx~~ lt. col. STATESCU D.

22 Septembrie 1947.-

00597

9

00598

DECLARATIE

Subsemnatul Lt.Col.In Retragere,Dl.STATESCU,cu domicilul in Bucuresti Str.Moise Nicoara Nr.37,de ani 51,declar urmatoarele:

Exprim cea mai categorică şi indignare desaprobare actiunii trădătoare a P.N.T.,a Dului Iuliu Maniu care a culminat cu rusinoasa fugă de la Tămădău.

Inselând masele cu fluturarea unui program de reforme in interesul lor,partidul manist a dus in fapt cea mai criminală actiune in contra poporului.

Condamn cu toată tăria şi toată convingerea pornirile sovine,rasiste şi antisovietice cărora PNT. /MANIU/ le-a dat frâu liber,ajungând la forme de adevărată inversunare.

Abandonând orice simt de demnitate natională a atentat la independenta şi suveranitatea Statului căutând să provoace interventia străină pentru promovarea intereselor lor meschine,in politica poporului.-

Pentru interesele strâmte de partid nu sau dat in lături să speculeze greutătile economice izvorâte din consecintele războiului şi a doi ani de secetă opunându-se surd,dar din toate puterile oricăror măsuri venite să usureze nevoile maselor.

Partid zis Tărănesc a sabotat Reforma Agrară.

Partid zis democrat a dus cea mai violentă politică reactionară in slujba exploatatorilor din tară şi străinătate.

Pretinzând că urmează in politica externă linia lui N. Titulescu nu a scăpat nici un prilej să creeze o admosferă de neincredere şi duşmănie impotriva popoarelor sovietice in dispretul intereselor permanente ale neamului romănesc,uitând sprijinul frătesc pe care aceste popoară ni l-au dat.

Sunt bucuros să constat că demascarea uneltirilor criminale maniste a venit la timpul necesar pentru a impiedica consecintele dezastruoase pe care continuarea activitătii lor nefaste le-ar fi adus poporului romănesc.

Aceasta imi este declaratia pe care o dau de bună voe şi nesilit .

astăzi 14 August 1947.

ss/Col.Retr.D.Stătescu

3/

00599

Declarație

Subsemnatul Lt. Col. în retragere D. Stătescu, cu domiciliul în București, Str. Moise Nicoară No. 37, de ani 57, declar următoarele:

Exprim cea mai categorică și indignată desaprobare acțiunii trădătoare a P.N.T., a Dlui Iuliu Maniu care a culminat cu rușinoasa fugă de la Tămădău.

Înșelând masele cu fluturarea unui program de reforme în interesul lor, partidul manist a dus în fapt cea mai criminală acțiune în contra poporului.

Condamnu cu toată tăria și toată convingerea pornirile șovine, rasiste și antisovietice cărora P.N.T. (Maniu) le-a dat frâu liber, ajungând la forme de adevărată înverșunare.

Abandonând orice simț de demnitate națională a atentat la independența și suveranitatea statului, căutând să provoace intervenția străină pentru promovarea intereselor lor meschine, împotriva

Lt. Col. D. Stătescu

poporului.-

Pentru interese strâmte de partid nu s'au dat în lături să speculeze greutățile economice izvorâte din consecințele războiului și a doi ani de secetă opunându-se surd, dar din toate puterile oricăror măsuri venite să ușureze nevoile maselor.

Partid zis țărănesc a sabotat reforma agrară.

Partid zis democrat a dus cea mai violentă politică reacționară în slujba exploatatorilor din țară și străinătate.

Pretinzând că urmează în politica externă linia lui N. Titulescu nu a scăpat nici un prilej să creeze o atmosferă de neîncredere și dușmănie împotriva popoarelor sovietice, în dispretul intereselor permanente ale neamului românesc, uitând sprijinul frățesc pe care aceste popoare ni l-au dat.

Sunt bucuros să constat că demascarea uneltirilor criminale maniste a venit la timpul necesar pentru a împiedeca consecințele dezastroase pe care continuarea activității lor nefaste le-ar fi adus poporului românesc.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau de bunăvoie [redacted] și nesilit, astăzi 14 August 1947.-

Lt. Col [signature]

Stor Statescu

00609

REFERAT

Din declaraţiile date de Lt.Lt.Col.(retr.) STATESCU DUMITRU, reies următoarele:

A.- Ce rezultă în sarcina Lt.Col.Stătescu Dumitru

1.- Membru in P.N.T. din anul 1944 - In partid este recomandat de Generalul Negre:
2.- Recunoaşte că făcea parte din comitetul de Direcţie al C.P.M.
3.- Recunoaşte că a fost casier general al C.P.M. pe Tara şi a mânuit anumite sume de bani.-
4.- Recunoaşte că a fost numit şi a indeplinit funcţia de şef al organizaţiei C.P.M. din Sect.II.Negru.-
5.- Recunoaşte că a fost de faţa când Generalul Stoika Grigore a citit planul de organizare al Armatei în faţa Comitetului de Org.al C.P.M.
6.- Recunoaşte că a făcut parte dintr'un grup de ofiţeri ce urmau să insoţească pe I.Maniu la secţiile de votare.-

B.- Ce rezultă în sarcina altor persoane.

1.Arata că C.P.M. pentru Capitala depindea direct de I.Mihalache sub a cărui conducere era, după cum a precizat aceasta chiar I.Mihalache într'o şedinţa cu C.P.M. la care a luat parte.-

2.- Sedinţele C.P.M. erau asistate fie de I. Mihalache fie de Prof. Constantinescu vice preşedintele P.N.T. pe Capitala.-

3.- Col.Stoika Stefan a ţinut în o plenara a C.P.M. o conferinţă despre Organizarea Armatei la baza căruia stă eludarea tratatului de pace, conferinţă care a fost repetată în faţa lui I.Mihalache şi care conferinţă a fost apreciată de acesta ca foarte bună, dând chiar el ca exemplu Germania după 1918.

Ca un îndemn I.Mihalache a precizat că este

E.F. ..//..

00601

de dorit ca fiecare cetăţean să aibă in casă arma şi raniţa pentru a face uz de acestea la momentul oportun.

Deasemenea tot I.Mihalache cu aceasta ocazie le-a spus să treacă la activitate pe teren.-

4.- Arată că Generalul Gheorghiu Alex. a inmânat lui I. Mihalache un plan de org.al C.P.M. pe întreaga Ţară.-

5.- Precizează că Secţia militară P.N.T. a fost condusă Lt.Col. Stoica St. - Generali Zorzor, Barbu şi Col. Dumitrescu, iar mai pe urmă sub preşedinţia Generalului Negrei.-

6.- De directivele şi ordinele ce se dădeau dela Partid pentru org. C.P.M. nu putem şti decât Generalul Negrei Gabriel şi Col. Stoika Stefan.-

7.- Generalul Stoica Grigore a prezentat comisiei de org.al C.P.M. planul de organizare al armatei la baza căruia stă eludarea tratatului de pace prin camuflarea efectivelor sub diferite formo în Ţară, iar in străinătate creierea de anumite corpuri militare şi blocarea diferitului armament.

8.- Colonelul Dumitrescu cari făcea un comentariu al ştirilor cu caracter exterior la şedinţele C.P.M. aducea o defaimare la adresa Guvernului Român şi la adresa U.R.S.S.-

00602

România

DIRECŢIUNEA GENERALĂ A POLIŢIEI
INSPECTORATUL DE SIGURANŢĂ AL CAPITALEI

SERVICIUL II OPERATIV
Secretariat

CONFIDENŢIAL

Nr.15484.
8 Oct.1947

Bir Ips

Către

DIRECTIUNEA GENERALA A SIGURANTEI STATULUI
- Brigada Mobilă -

In referire la ord. Dvs. Nr.32352-S din 7 Oct.1947, avem onoare a vă înainta pe deţinurul politic Lct.Col.Stătescu Dumitru, rugându vă să binevoiţi a dispune cele de cuviinţă .-

INSPECTOR DE POLITIE

[signature]

ŞEFUL SERVICIULUI

[signature]

26/II foto –

00603

PROCES - VERBAL

Astăzi 8 8. luna oct. – anul 1947

Noi, [illegible] Mihail – comisar de serviciu în Direcţiunea Generală a Poliţiei din Ministerul Afacerilor Interne ;

Constatăm prin prezentul proces verbal, că percheziţionând pe Lt. Col. Stătescu Dumitru – de ani 51 – de profesie pensionar. originar din Bucureşti – cu domiciliul în Buc. Str. Moise Nicoară Nr. 34. trimis de Insp. de Sig. al Cap. cu raportul Nr. 15484 din 8 X 947 s'au găsit asupra sa următoarele :

342. (trei sute patru zeci şi doi) – acte personale, una cutie [illegible], fular, nasturi, două [illegible], una [illegible], una pilă unghii – ochelari, una pereche jartiere.

Drept care am încheiat prezentul proces verbal, spre cele legale.

COMISAR DE ~~SERVICIU~~,

[signature]

Asistenţi :

Deţinut Lt. Col. D. Stătescu

DOVADA

Am primit banii şi obiectele prevăzute în prezentul proces verbal.

Deţinut ______________

M.A.

Prezentul dos. conține 603 file
19.03.1955.
A. [signature]

Prez. dos. cont. 603 file + 2 f. bis = 605 file
Verificat de Ionescu Maria.
12.05.03.
[signature]